

(Mai) sunt forme fără fond?

2017 a fost declarat „Anul Titu Maiorescu”, pentru că se împlinesc 100 de ani de la trecerea sa în eternitate. Multe ne-a lăsat ca moștenire spirituală celebrul cărturar, dar mie cel mai mult îmi place comparația-avertisment cu privire la destinul românesc. Spune undeva mentorul „Junimii” că energia unui popor este ca un bloc de marmură. Dacă intră pe mâna unui sculptor învățat, va scoate de acolo o Minervă, iar dacă are ghinionul să-i fie dat unui nepriceput, acesta nu poate produce decât o caricatură. Cam așa stau lucrurile și cu averea spirituală a românilor, înmagazinată în generațiile de prunci încredințați spre modelare dascălilor. Cine are vocație și sentimentul datoriei va pregăti ștafete serioase, stăpâne pe visurile lor și sigure că le vor împlini. Cine nu, va batjocori o materie primă ingenuă și – mai grav – nu va avea cum să-și dea seama decât peste zeci de ani de gafa socială comisă. (Solicitat de revista „Baaadul literar” din Bârlad să scriu ceva despre Anul „Titu Maiorescu”, mi-am intitulat însemnările „Blocul de marmură, nu drobul de sare”.)

Teoria formelor fără fond (azi se mai spune și altfel – „formele fără... fonduri”) l-a preocupat pe Titu Maiorescu fără să știe că în secolul XXI spectrul acestui flagel va reveni în forță. Căci cum se poate numi o instituție „colegiu național pedagogic” (titlatură care, într-o societate normală, echivalează cu învățământul superior) câtă vreme cadrele didactice de (limba și) literatura română refuză să-i învețe pe elevii de la profilul pedagogic limba română, pe motiv că nu mai este disciplină autonomă în planul de învățământ? De ce uită că au o oră pe săptămână la dispoziție, pe care o ucid tot cu literatură? De ce uită că disciplina din prima rubrică a catalogului se numește „limba și literatura română”, iar abordarea textului literar nu se poate face fără a apela la cunoștințele de gramatică (am în vedere vechiul înțeles al termenului, care se referea la fonetică, vocabular, morfologie și sintaxă)? S-a ajuns la paradoxul ca absolvenți ai profilului agricol, de pildă, să disece un text cu instrumentarul lingvistic, în vreme ce un elev din clasa a XII-a a profilului pedagogic să fie inapt pentru o asemenea operație. În acest caz, avem o ilustrare a formei fără fond: diploma de învățător/educator nu are acoperire în realitatea cunoștințelor pe care le deține un tânăr. Cu raționamentul lui Titu Maiorescu, zicem că acești „profesori” (îmi asum ironia sarcastică a ghilimelelor, pentru că ei sunt doar funcționari, nicidecum educatori!) produc din blocul de marmură caricaturi. Învățătorii și educatoarele care încheie ciclul de pregătire pedagogică la 20 de ani sunt analfabeți la capitolul limba română. Din pudoare/frică/inconștiență nu vor reproșa poate niciodată foștilor „profesori” crima de a-i fi îmbrâncit în bazinul de apă fără să-i învețe cum să înoate. Se reeditează dureros ceea ce Mihai Eminescu spunea la vremea lui: „Învățători, care nu știu nici a scrie bine, dau în mâna copiilor cărți scrise într-o limbă pe care ei n-o înțeleg și-i pun să învețe filă cu filă lucruri pe care ei nu și le pot închipui, încât când băieții au ajuns la capăt cu învățătura, rămân cu capul plin de cuvinte al căror înțeles nu l-au știut niciodată și, neputându-se folosi nici într-un fel de aceste cunoștințe moarte și fără preț, rămân cu zilele încurcate și tăind câinilor frunză, până ce prin intrigi și umiliri care dărmă și restul de caracter ce le mai rămăsese dat de la natură, ajung persoane publice spre a continua asupra generației viitoare sistemul vechi de stricare a minții și inimei”.

Se poate repara ceva-ceva? Da, din acest an, cu scuza că „profesorii” pomeniți mai înainte și-au amintit brusc, odată cu celebrarea centenarului, că Titu Maiorescu are dreptate.

Conf. univ. dr.

Ioan Dănilă

Tratarea diferențiată a elevilor la obiectul limba și literatura română

*Profesor învățământ primar Camelia ABABEI
Școala Gimnazială „Alexandru Piru” Mărgineni*

Tratarea diferențiată ridică multe probleme în fața învățătorului. Se pune întrebarea sub ce aspect trebuie privită diferențierea elevilor-din punct de vedere intelectual al ritmului de lucru și al volumului de cunoștințe ce îl pot însuși pe obiecte de studiu după aptitudini?

Din punct de vedere intelectual este ușor de împărțit colectivul clasei în trei - patru grupe relativ omogene în urma unor teste de cunoștințe care să reflecte puterea copiilor de reprezentare, de analiză și sinteză ,de generalizare precum și volumul de cunoștințe însușit. Cele mai mari greutăți le-am întâmpinat în îndrumarea elevilor în activitatea lor independentă datorită ritmului diferit de lucru al acestora. Fiecare copil are ritmul lui propriu de muncă. Chiar în cadrul aceleiași grupe copiii se deosebesc între ei sub acest aspect.Referitor la volumul de cunoștințe, observăm că un elev cu un nivel intelectual ridicat și un ritm de lucru rapid este capabil să-și însușească un volum de cunoștințe mai mare decât cel dat de programă și invers,un copil cu intelect la limită și de obicei cu un ritm lent poate rămâne sub nivelul programei dacă nu primește o îndrumare permanentă. Această problemă se poate rezolva respectând programa în conținut și diferențiind formele de lucru pe nivelul de dezvoltare.

Organizatoric, gruparea copiilor pe niveluri de dezvoltare diferă de la obiect la obiect ,aici intervenind și aptitudinile lor,una va fi împărțirea acestora în cadrul obiectului matematică și alta la limba română ,geografie,istorie. O cunoaștere atentă a copiilor de către învățător este un factor important în progresul acestora prin tratare diferențiată. O tratare diferențiată cere și o restructurare a lecției,diferită de la obiect la obiect,de la lecție la lecție.

La limba și literatura română cele mai bune rezultate în tratarea diferențiată le-am obținut folosind activitatea în grup. Adoptând acest mod de lucru am creat posibilități elevilor de a se ajuta reciproc, atât în tehnica cititului cât și în exprimarea prală sau scrisă,ca formă și conținut de a exersa actul vorbirii într-un grup restrâns, învingând astfel timiditatea și neîncrederea în sine, formându-și deprinderi de muncă în colectiv.

Pe grupe se pot da următoarele sarcini:

- Grupa elevilor avansați: să împartă lecția în fragmente după ideile principale.
- Grupa elevilor ce mai au nevoie de sprijin în rezolvarea unor sarcini: să răspundă la unele întrebări ce antrenează capacitatea de interpretare, gândire.
- Grupa elevilor care întâmpină dificultăți de învățare: să citească și să povestească câte un fragment din lecție, delimitat de învățător.

Prima grupă:

Să formuleze ideile principale din text, în prealabil împărțit în fragmente.

A doua grupă:

Să redea oral însușirile unor personaje, să desprindă comportamentele demne de urmat, să povestească oral unele aspecte descrise de autor.

A treia grupă:

Să citească pe fragmente și să răspundă oral la unele întrebări ușoare, indicate pe tablă sau în carte.

Prima grupă:

Să formuleze oral un alt început sau să schimbe finalul unei povestiri ori să-i introducă unele momente mai vesele sau mai interesante, pot să-i dea lecturii o nouă orientare-comică, tristă, imaginară, reală.

A doua grupă:

Să precizeze cum ar fi procedat dacă erau în locul personajelor din lectură.

A treia grupă:

Să găsească și să citească unele fragmente care redau descrierea unor personaje, aspecte din natură,întâmplări,manifestări ale personajelor.

Prima grupă:

Să întregască povestirea cu alte exemple legate de subiectul tratat, să motiveze, pe baza experienței personale, unele manifestări ale personajelor față de sarcinile ce le au de îndeplinit, manifestări ce țin de relațiile dintre oameni.

A doua grupă:

Să-și amintească versuri, proverbe, zicători, cântece, jocuri, obiceiuri populare legate de subiectul lecției.

A treia grupă:

Să citească lecția și să memoreze unele versuri, ghicitori, proverbe sau expresii frumoase.

Fiecare dintre temele exemplificate implică citirea prealabilă a textului, acțiune care ocupă locul principal la ora de citire. Se verifică la nivel de clasă toate sarcinile date pe grupe, sarcini la care sunt solicitați toți elevii. Se începe cu discutarea sarcinilor date celei de-a treia grupă de elevi și se încheie cu discutarea sarcinilor date celor din prima grupă.

Activitățile desfășurate în școală răspund astfel necesităților de dezvoltare ale copiilor care participă activ la ele, transformându-se din obiect al educației în subiect al propriei sale formări. Elevul achiziționează nu o cantitate impresionantă de informații, ci își formează un stil de muncă propriu care îi asigură autocontrolul și autoinstruirea permanentă.

Bibliografie:

1. Radu, T. Ion: „Învățământul diferențiat. Concepții și strategii”, București, E.D.P., 1978;
2. Țîrcovcu Victor: „Învățământ frontal, învățământ individual, învățământ pe grupe”, București, E.D.P., 1981.

Familia tradițională și familia modernă oglindite în paremiologie

*Profesor învățământ primar Marcela ACĂR
Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău*

Dinamica familiei s-a modificat de la o epocă istorică la alta, însă rolul, funcțiile structura și esența acesteia ca și grup social, rămânând același, ca fiind o „formă de comunitate umană întemeiată prin căsătorie, care unește soții și descendenții acestora prin relații de ordin biologic, economic, psihologic, afectiv și spiritual.” Față de familia tradițională, numită pe vremea comunismului „celula de bază a societății” (termenul de celulă trimițându-ne cu gândul la închisoare), în care autoritatea paternă și îndatoririle casnice ale mamei aveau rol primordial, familia modernă tinde să capete mai mult rolul unei comunități de refugiu și apărare, prin împărțirea rolurilor între sexe și vârste, fără o ierarhie afirmată. Așa cum aproape toate aspectele vieții umane sunt oglindite în proverbe și zicători, unele dintre ele asemănătoare de la un popor la altul, în ceea ce privește creșterea opiiilor există o „pedagogia folcloric” dacă aș putea-o numi așa, consemnată în paremiologie. Astfel, proverbe ca: „Un copil răsfățat crește lângă un băț nefolositor”, „Copilul trebuie sărutat numai prin somn”, „Unde dă mama crește”, „Eu l-am făcut, eu îl omor”, nu făceau altceva decât să motiveze, să justifice bătăile crunte pe care le primeau copiii în familia tradițională, în numele așa zisei educații, efectele acestora fiind de cele mai multe ori contrare, astfel de copii devenind ei înșiși agresivi în colectivitățile din care făceau parte, sau ca adulți, în viitoarele lor familii. Paradoxal, dar unele persoane care au primit „corecții corporale” în copilărie din partea părinților, devenind adulți, le justifică atitudinea spunând că „așa m-au făcut om”, aplicând la rândul lor aceleași „principii pedagogice” cu copiii lor. La polul opus se situează persoanele care, fiind prea aspru pedepsite în copilărie, devin la rândul lor părinți, au o atitudine prea indulgentă față de copilul lor, oferind societății o persoană imatură, care va considera că totul i se cuvine și care se va integra cu dificultate în viața socială. Prin comparație cu familia tradițională, familia modernă are puțini copii, doriți și îngrijiți cu dragoste, astfel încât sunt rare cazurile de abuz fizic, la aceasta contribuind și legislația privind protecția copilului, prin care sunt interzise cu desăvârșire pedepsele corporale și se iau măsuri până la decăderea din drepturile părintești acolo unde sunt semnalate asemenea cazuri.

Un alt proverb vehiculat în familia tradițională este „Unde mănâncă patru, mănâncă și al cincilea”, ce justifică tendința familiei tradiționale de a avea foarte mulți copii, care în cele mai multe cazuri se creșteau unii pe alții în lipsuri materiale și sărăcie, dar nu și în lipsă de afecțiune, copiii fiind educați să se iubească unii pe alții, să se respecte și să se susțină reciproc. În familia modernă copiii sunt planificați, prioritare fiind cariera, casa, mașina, etc, și înaintea da a aduce pe lume un copil,

majoritatea cuplurilor se gândesc dacă au sau nu posibilitatea să le ofere un trai decent, ajungându-se la situații în care părinții potențați financiar să le ofere copiilor lor absolut totul, îndeplinindu-le chiar și dorințele neexprimate. Din păcate, banii nu pot suplini afecțiunea și timpul pe care părinții ar trebui să li-l dedice copiilor lor, așa încât, cu cât sentimentul de vinovăție al părinților este mai mare, cu atât cadourile sunt mai scumpe. Pe de altă parte, tot pentru a le putea oferi copiilor lor un trai decent, mulți părinți și-au lăsat copiii în grija unor rude și au plecat la muncă în străinătate, generând adevărate drame în rândul copiilor rămași aproape ai nimănui. Deocamdată fără soluții, această problemă va dispărea odată cu creșterea economică și a nivelului de trai din țara noastră, fapt ce momentan este la faza de speranță.

Proverbul „Ascultă poveștele mamei tale și respectă-l pe tatăl tău”, evidențiază un punct tare pentru familia tradițională, care-și creștea copiii conform unor reguli stricte, în cultul respectului față de părinți. În familia tradițională, mama era aceea care se ocupa îndeosebi de creșterea și educarea copiilor, tatăl intervenind de cele mai multe ori atunci când mama se simțea depășită de situație, sau însuși tatăl constata anumite derapaje de la normele impuse în familie. Doar amenințarea cu „te spun eu la tata” era suficientă pentru revnirea la normalitate a copilului. Tatăl autocrat avea puteri supranaturale de ubicuitate, autoritatea sa având efecte dincolo de granițele familiei, în societate, nu numai pe perioada copilăriei ci chiar de-a lungul întregii vieți. Din păcate, în familia modernă nu se mai aplică reguli clare de educație, de cele mai multe ori, părinții sunt prea permissivi, atribuind vârstei comportamentele indezirabile ale copilului, comportamente care, odată cu trecerea timpului se accentuează în loc să se atenueze. Părinții, „marii absenți” din viața copiilor, nu mai au nici timp și nici disponibilitate pentru educație și de cele mai multe ori pasează această sarcină bonelor, sau bunicilor în cele mai fericite cazuri, nu mai reușesc să se impună în fața copiilor, nu jalonează reguli clare și consecvente, crescând copii debusolați, care se îndepărtează tot mai mult de ei, unii, din păcate din ce în ce mai numeroși refugiindu-se în droguri, vicii sau infracționalitate juvenilă.

Părinții sunt cele dintâi modele și poate cele mai convingătoare pe care le poate avea un om de-a lungul întregii sale vieți, de aceea responsabilitatea de a oferi un exemplu personal dezirabil urmașilor este una dintre cele mai importante pentru cei care sunt părinți, proverbul „Capra sare masa, iada sare casa, fiind în acest sens destul de elocvent.” Mai bine să lași copiilor tăi o creștere bună decât aur” ne povățuiește un alt proverb românesc, pentru că vremurile se schimbă, averile se pot pierde, dar ceea ce duci în suflet și în minte numai Dumnezeu îți poate lua. Din păcate, familia modernă bogată pune foarte mult preț pe bunurile materiale, uitând adeseori să-și educe copiii în cultul muncii, al respectului, cinstei și corectitudinii, considerând că se poate cumpăra totul cu bani. De aici mulțimea de beizadele de Dorobanți sau de provincie, care se afișează în mașini scumpe și haine de firmă uitând să mai dea pe la școală și sfidându-i pe copiii serioși, care fac cinste școlii românești. Educația copiilor este o activitate complexă, nu are rețete sigure și universal valabile, de aceea, despre copii se spunea în trecut că „Cine are să-i trăiască, cine nu să nu-i dorească”, lucru ce evidențiază clar responsabilitatea aducerii pe lume a unui copil. „Nu faci un copil pentru tine, ci un om în lume”, se spune adeseori despre părinții prea posesivi, care se tem să le dea drumul copiilor în viață, crescându-i dependenți de ei, uneori chiar dincolo de vârsta maturității. Indiferent unde se naște și ce fel de părinți are, fiecare persoană poartă cu sine toată viața pecetea celor „șapte ani de-acasă” și „Copiii sunt cinstea părinților, iar părinții lauda copiilor.”

Bibliografie:

1. Badea, El., Caracterizarea dinamică a copilului și adolescentului, E.D.P.R.A., București, 1993;
2. Mătăsaru, M. Caiet de observații, Editura Casei Corpului Didactic, Bacău, 2010;
3. XXX, Ghid de bune practici pentru educația timpurie a copiilor între 3 - 6/7 ani, M.Ed.C.T., București, 2008;
4. DGASPC Bacău - curs de specialitate asistent social, p 1;
5. Strategii de consiliere educațională a părinților, Editura Casei Corpului Didactic, Bacău 2014.

Importanța celor șapte ani de acasă

*Profesor învățământ preșcolar Oana ADAM
Școala Gimnazială „Ion Creangă” - structură Grădinița cu PP „Lizuca” Bacău*

„Cei șapte ani de acasă” este o expresie pentru educația pe care părinții o dau copiilor lor. Din perspectivă proprie, anii pe care îi petreci alături de părinții tăi sunt cei mai importanți, mai ales primii, când înveți ce este viața defapt și cum trebuie să treci prin ea. În primul rând, orice părinte trebuie să învețe să-i acorde copilului, încă din primele zile de viață, o atenție sporită. Când acesta începe să priceapă și să aibă rațiune, părintele este cel responsabil pentru a-i explica diverse lucruri ființei nou născute.

În al doilea rând, acești șapte ani de acasă îi arătăm în societate, când vorbim cu una sau mai multe persoane, cum ne comportăm cu ele, sau când pur și simplu suntem puși într-o situație mai delicată. Un bun exemplu pentru o bună educație este atunci când oferim locul nostru unei persoane mai în vârstă ca noi sau deschidem ușa unei femei și așteptăm să intre. Acești ani i-am primit la vremea noastră și o să-i dăm mai departe, e ceva ce nu moare.

Trecând peste realitatea că nu prea mai există cei 7 ani de-acasă, deoarece copiii sunt incluși în diverse forme educaționale încă de la vârste mult mai fragede, rămâne ideea de la baza acestei expresii: normele de conduită se învață din familie. Acest mediu este cel în care copilul deprinde principalele reguli de bună purtare, cel mai adesea prin imitare decât printr-un comportament conștient, iar vârsta primei copilării este esențială în conturarea și achiziția normelor unui comportament social corect. Școala și alte medii educaționale nu pot ulterior decât să confirme și să consolideze normele deja deprinse din familie.

Se pot creiona, evident, generalizări. Printre principalele ingrediente care compun ceea ce se înțelege, în mod tradițional, un copil „bine crescut” regăsim:

Salutul. Este prima normă de conduită învățată în familie, începând de la etapa în care piticul nu poate saluta decât prin fluturarea mâinii și continuând pe urmă firesc cu „bună ziua”.

Comportamentul în public. Un copil „bine crescut” știe să răspundă la întrebări și să susțină, la rândul-i, conversația, își așteaptă rândul fără să întrerupă pe cel care vorbește.

Comportamentul cu prietenii. Manierele nu se demonstrează doar în preajma adulților. Jocurile copiilor sunt experiențe care, pe lângă că aduc destindere și voie bună, îi pregătesc pe cei mici pentru rolul de adult. Tot jocurile sunt ocazia de a învăța, exersa și testa comportamente corecte. Un copil „bine crescut” își respectă partenerii de joacă, înțelege și se conformează regulilor jocurilor specifice vârstei lui.

Înțelegerea normelor sociale. Prin imitație și suficiență practică, copilul deprinde, cu ajutorul părinților, ceea ce „se face” și ceea ce „nu se face” în societate. O bună creștere implică și cunoașterea și aplicarea acestor reguli nescrise ale lumii în care trăim: trebuie să ne așteptăm rândul la magazin, la medic sau la leagănul din parc, spunem „te rog”, „mulțumesc” și „cu plăcere”, nu încălcăm drepturile celorlalți prin afirmarea drepturilor noastre, nu facem zgomot în ora de liniște, respectăm simbolurile, credințele și valorile noastre și ale celor de lângă noi.

Manierele la masă. O bună creștere presupune folosirea eficientă a tacâmurilor, respectul comensurilor și a celui/celei care servește masa.

Recunoașterea greșelilor. „Îmi pare rău” este, la fel ca și „te rog”, o expresie magică. Pentru a o folosi, un copil are nevoie să o audă și din partea adulților din jurul lui. Astfel, va învăța că recunoașterea greșelilor și sinceritatea exprimării regretului nu sunt un semn de slăbiciune, ci de respect și demnitate.

Tact și toleranță. Un copil „bine crescut” învață de la părinți că a râde de slăbiciunea, defectul fizic sau orice tip de dizabilitate a cuiva ne descalifică în primul rând pe noi. Va face diferența – în timp – între râsul sănătos și spiritul de glumă și râsul care jignește, care deschide răni.

Educația copilului are la bază o serie de reguli care formează ansamblul educațional. Fie ca este vorba despre viața de acasă, fie că vorbim despre educația de la grădiniță sau școală, copilul trebuie învățat să înțeleagă și să respecte regulilele de comportament sau de interdicții pe care i le stabilesc părinții sau educatorii. Fiecare părinte are o serie de reguli și încearcă să le aplice când e vorba despre educația copilului său. Iată legea celor 5 reguli pentru reușita educației copilului.

Bineînțeles că toate ingredientele de mai sus sunt rezultatul a ani de experiențe, cu încercări, eșecuri și reușite. Și bineînțeles că există uneori devieri de la tipul de comportament pe care dorim să-l insuflăm copilului nostru, precum și zile în care ni se pare că totul e în zadar și că toate lecțiile pe care te-ai străduit să le predai copilului tău au trecut pe lângă el fără să lase urme semnificative. Probabil că soluția este, la fel ca în cazul multor aspecte legate de creșterea unui copil, perseverența. Și exemplul personal, asta în primul rând. Iar eforturile susținute nu vor întârzia să dea roadele mult-așteptate.

În concluzie, educația este cea mai de calitate haină pe care un om o poate îmbrăca, iar haina a fost cumpărată din banii strânși în cei șapte ani.

Indiferent de convingeri, experiențe sau atitudini, scopurile tuturor părinților converg înspre același rezultat: cu toții ne dorim copii bine pregătiți, care să-și găsească un loc cât mai bun într-o lume din ce în ce mai competitivă, în care orice cunoștință în plus poate face diferența. Unul dintre răspunsurile tradiționale cu privire la întrebarea de început este, evident, școala.

Cu toate punctele sale slabe și cu toate acuzațiile care i se aduc, pe bună dreptate sau părtinitor uneori, școala rămâne principalul mijloc de educație formală a copilului tău.

Rolul educației artistice în dezvoltarea personalității copiilor

Profesor învățământ primar Adina-Corina ALBU

Liceul de Artă „George Apostu” Bacău

Profesor învățământ primar Ramona-Mirela LĂZĂRICĂ

Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Lespezi

Una din cheile secolul XXI este conceptul de a învăța pe tot parcursul vieții. J. Delors (2000) demonstrează că educația se fundamentează pe patru piloni: **a învăța să știi, a învăța să faci, a învăța să trăiești împreună cu ceilalți, a învăța să fii**, piloni ce vizează formarea unor anumite competențe, din perspectiva societății contemporane.

Arta îndeplinește, atât o funcție de cunoaștere, cât și una de comunicare, reflectând astfel conținutul esențial al unei realități obiective. Când vorbim de artă, înseamnă că ne referim la activitatea omului care are drept scop producerea unor valori estetice folosind mijloace de exprimare cu caracter specific.

Personalitatea este determinată de interacțiunea între trăsăturile temperamentale și influența mediului înconjurător. Astfel, o premiză importantă a formării unei personalități culte, cu înalte aspirații morale și spirituale o constituie **educația artistică**. Educația artistică are în vedere: stimularea creativității și imaginației copiilor, contribuind astfel la dezvoltarea personalității lor; furnizarea experiențelor senzoriale, vizuale, tactile; dezvoltarea și cultivarea capacităților creative în registrele metodice, specifice fiecărei arte; formarea, la copii, a unor deprinderi, cunoștințe și înțelegere artistică; dezvoltarea abilităților de comunicare; formarea încrederii și a stimei de sine a copiilor; identificarea potențialului artistic.

În contextul actual al globalizării, școala nu mai poate forma personalitatea elevului în afara domeniilor de educație artistică (literar, muzical, coregrafic, teatral, plastic etc). Astăzi, cadrul didactic trebuie să adopte o strategie didactică în care să stimuleze atitudinea interogativă a copiilor, să favorizeze gândirea divergentă, să ofere câmp pentru manifestarea spontaneității și inițiativei copiilor, să adapteze demersul didactic la particularitățile motivaționale, intelectuale și fizice ale fiecărui copil.

Datorită acestui fapt, s-a trecut la abordarea interdisciplinară, apărând în noul curriculum, la clasele primare, disciplinele integrate: *muzică și mișcare, arte vizuale și abilități practice, joc și mișcare*, discipline esențiale pentru cultivarea educației artistice a copiilor.

Muzica joacă un rol important în viața oamenilor. Ea este cea mai răspândită și mai „apropiată” omului, deoarece exprimă esența ființei umane cu capacitatea ei de a crea și de a se crea, a desăvârși și a se desăvârși, deci a da sens veritabilelor valori.

Educația muzicală, componentă de bază a educației artistice în școala primară, dispune de valențe formative multiple, vizând toate resorturile personalității umane, atât pe cele afective cât și pe cele psiho-motrice și intelectuale.

Scopul educației muzicale constă în dezvoltarea sensibilității estetice a elevilor, a capacităților de receptare și de exprimare muzicală, prin activități practice de cântare (vocală și instrumentală) și prin audiții muzicale, în contexte de învățare care să permită manifestarea spontană, creativă a elevilor și exprimarea preferințelor acestora pentru audiere și reaudiere, contribuind astfel la dezvoltarea personalității copilului.

La vârsta școlară mică, cântarea este în strânsă legătură cu mișcarea. Astfel, abordarea integrată a disciplinei *muzică și mișcare* prin asocierea muzicii cu mișcarea este adecvată particularităților de vârstă ale copiilor din clasele primare, are valențe pedagogice în sfera sprijinirii dezvoltării fizice armonioase, a coordonării motrice, a dezvoltării simțului estetic, a dezvoltării afective și dezvoltării intelectuale. Această nouă disciplină contribuie la dezvoltarea personalității elevilor, pentru că: *stimulează manifestarea expresivă a elevului*. Reacția spontană și naturală a copilului este mișcarea. Prin combinarea audiției și a cântecului cu mișcarea se asigură o practică muzicală tip joc, iar jocul este activitatea de bază a copilului; *reduce diferența contraproductivă între școală și viață*. Muzica și mișcarea valorifică exprimarea personală și creativă a copilului; *pune bazele învățării conceptelor muzicale* la nivel elementar într-o manieră intuitivă și accesibilă.

Educația muzicală contribuie la dezvoltarea personalității elevului pentru că muzica: declanșează copiilor unele dispoziții, emoții, sentimente, pasiuni; stimulează gândirea, memoria, atenția, imaginația, creativitatea; susține și mobilizează voința, perseverența, tenacitatea; cultivă copiilor unele trăsături morale și de caracter. Utilizarea elementelor de limbaj muzical și anume: *timbrul, ritmul muzical, melodia* contribuie, în mod vădit, la *dezvoltarea personalității copiilor*. Elevii iau cunoștință cu lumea sonoră în care trăiesc, își largesc sfera cunoștințelor și deprinderilor cu elemente tot mai diversificate ale universului sonor. Aceasta se face prin exerciții de distingere a sunetelor din mediul ambiant; de identificare a surselor de producere a sunetelor; de diferențierea sunetelor muzicale de zgomote, a timbrului vocal de cel instrumental; de recunoașterea timbrului caracteristic unei categorii de voci sau instrumente muzicale, dar și de analiza rolului expresiv al timbrului în cadrul creațiilor muzicale audiate.

Activitățile ludice, cu caracter oral-intuitiv, *cântecele și jocurile muzicale* au un ritm propriu care se însușește în același timp cu linia melodică. Activitățile de consolidare a cântecelor și jocurilor învățate se pot completa și îmbogăți cu următoarele activități ritmice: recitarea ritmică a textului cântecelor; asocierea unor mișcări sugerate de conținutul cântecelor; marcarea ritmului cântecelor prin bătăi din palme, bătăi ușoare cu degetele în bancă, folosirea unor instrumente de percuție sau a unor obiecte sonore, mers ritmic; acompaniamentul ritmic; asocierea unor mișcări de dans adecvate cântecelor; jocuri ritmice; improvizații ritmice. Jocurile didactice muzicale, îi ajută pe copii să-și îmbogățească sonoritatea, ritmica, timbrul sonor muzical, să-și dezvolte deprinderile de scris-citit muzical, a capacității de percepție muzicală, implicând copiii într-o participare activă responsabilă la educația muzicală, educând spontaneitatea, creativitatea și imaginația copilului.

Activitățile specifice prin care *melodia* contribuie la dezvoltarea personalității copilului sunt: exerciții de diferențiere a înălțimii sunetelor; exerciții de percepere a mersului melodic însoțit de reprezentări gestuale sau grafice convenționale; exerciții orale de intonație a sunetelor redată grafic; exerciții orale de recunoaștere a sunetelor intonate.

Un rol aparte în dezvoltarea personalității copilului o au *audițiile*, pentru că, prin intermediul lor, copiii iau contact direct cu arta sunetelor. Audiția formează și dezvoltă copiilor deprinderea de a asculta conștient dar și capacitatea de a înțelege mesajul muzical. Copiii trebuie coordonați pentru trecerea de la ascultarea pasivă, empirică la cea activă, conștientă. Această trecere are un rol important în dezvoltarea capacităților de receptare a muzicii și în dezvoltarea gustului estetic al acestora.

Studiul disciplinei *arte vizuale și abilități practice* (conform programei școlare actuale, în vigoare) contribuie la dezvoltarea personalității copiilor pentru că urmărește dezvoltarea progresivă a competențelor specifice, valorificarea experiențelor de învățare ale elevilor și accentuarea dimensiunilor afectiv-atitude și acționale ale formării personalității acestora. *Artele vizuale și abilitățile practice au fost abordate integrat* în cadrul aceleiași discipline de studiu pentru că domeniul artelor vizuale cuprinde: desen, pictură, modelaj, textile și hârtie, construcții, foto-video. Toate acestea sunt prezente în viața de zi cu zi a copilului și se raportează la ele.

Abordarea integrată a acestei discipline contribuie la creșterea sensibilității copiilor, pentru frumos, sporirea îndemânării și încrederii în variate posibilități de exprimare a sinelui, și consolidează respectul pentru valori, tradiții și semeni.

Activitățile de învățare pentru această disciplină integrată: diverse exerciții de folosire corectă a materialelor de lucru, exercițiile de observare pe imagini și reproduceri de artă a formelor plastice, exercițiile de organizare a spațiului plastic ajută la dezvoltarea mușchilor mici ai mâinii, având implicații importante în formarea deprinderilor corecte de scris și de executare a diverselor tehnici specifice artelor vizuale. Activitățile de arte vizuale și practice pot fi însoțite de muzică, aceasta din urmă creând o atmosferă plăcută de lucru pentru copii, făcându-i mai degajați și mai încrezători în forțele proprii. Integrarea acestor domenii îi ajută pe copii să înțeleagă utilitatea produsului artistic și valoarea estetică a lucrurilor utile, pentru a le dezvolta spiritul estetic și practic.

Disciplina *joc și mișcare, introdusă la clasele a III-a și a IV-a* subliniază potențialul instructiv-educativ al jocurilor, ca mijloace didactice specifice perioadei miciei școlare, prin faptul că valorifică tendința naturală a copiilor pentru mișcare. Această mișcare poate fi însoțită de muzică care să constituie un ambient în desfășurarea jocurilor.

Astfel, prin abordarea interdisciplinară, educația formală contribuie la formarea-dezvoltarea educației artistice, conducând la realizarea obiectivelor educației artistice în școală prin contactul direct cu obiectele și fenomenele estetice prin intermediul organelor de simț, prin inițierea elevilor în conținutul diferitelor arte, în teoria literară, în asimilarea unor informații de bază din domeniul picturii, muzicii, cinematografiei. Educația formală oferă posibilitatea realizării tuturor obiectivelor educației artistice prin obiecte de învățământ destinate special atingerii acestor obiective.

În urma celor prezentate mai sus, se observă că influența educației artistice are o mare importanță asupra *dezvoltării personalității* copilului. Prin această educație artistică, copilul se dezvoltă emoțional, pentru că muzica, desenul, mișcarea, dă posibilitate copilului să se exprime fără cuvinte, creându-le, astfel un sentiment de forță, de putere, ducând la dezvoltarea autoaprecierii în crearea unei capodopere proprii.

Educația artistică contribuie și la dezvoltarea fizică a copilului, pentru că, prin exercițiile artistico-plastice și a celor de mișcare li se dezvoltă controlul activității motrice fine, iar prin exercițiile musicale le este stimulată acuitatea vizuală și auditivă.

Prin educația artistică, se produce și dezvoltarea intelectuală a copiilor pentru că aceștia își îmbogățesc vocabularul cu elemente de limbaj plastic, tehnologic, muzical, își dezvoltă imaginația reproductivă anticipativă, își însușesc unele cunoștințe fundamentale privind esteticul și își dezvoltă procesele senzoriale și cognitive.

Educația artistică contribuie la dezvoltarea creativității copiilor, pentru că, cântând, desenând, copiilor le este stimulată gândirea divergentă și găsirea unor soluții variate și le este dezvoltat simțul de apreciere a moștenirii culturale și artistice.

Având în vedere cele prezentate, putem spune că a educa înseamnă a-i permite unei persoane să-și dezvăluie posibilitățile, înseamnă a-l lăsa pe copil să acționeze, înseamnă a comunica în profunzime cu un copil pentru a-l determina, apoi, să comunice cu sine.

Bibliografie:

1. Ministerul Educației și Cercetării, *Programa școlară pentru clasa a IV-a, Educație muzicală*, București, 2005;
2. Ministerul Educației Naționale, *Programa școlară pentru Arte vizuale și abilități practice, Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a*, București, 2013;
3. Ministerul Educației Naționale, *Programa școlară pentru Muzică și mișcare, Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a*, București, 2013;
4. Ministerul Educației Naționale, *Programa școlară pentru Muzică și mișcare, clasa a III-a și clasa a IV-a*, București, 2014;
5. Ministerul Educației Naționale, *Programa școlară pentru Joc și mișcare, clasa a III-a și clasa a IV-a*, București, 2014;
6. Rucsanda, M. D., Suport de curs pentru *Educație emoțională și artistică*, Universitatea Transilvania, Brașov.

Diversitatea activităților extrașcolare

*Profesor învățământ primar Viorica ALEXA
Școala Gimnazială „Liviu Rebreanu” Comănești*

În școala contemporană eficiența educației depinde de gradul în care se pregătește copilul pentru participarea la dezvoltarea de sine și de măsura în care reușește să pună bazele formării personalității copiilor.

În acest cadru, învățământul are misiunea de a-i forma pe copii sub aspect psihointelectual, fizic și socioafectiv, pentru o cât mai ușoară integrare socială. Complexitatea finalităților educaționale impune îmbinarea activităților curriculare cu cele extracurriculare.

Modelarea, formarea și educația omului cere timp și dăruire. Timpul istoric pe care îl trăim cere oameni în a căror formație caracterul și inteligența se completează pentru propria evoluție a individului.

Activitățile extracurriculare organizate împreună cu elevii mei au conținut cultural, artistic, spiritual, științific, tehnico-aplicativ, sportiv sau simple activități de joc sau de participare la viața și activitatea comunității locale.

Vizitele la muzee, expoziții, monumente și locuri istorice, case memoriale – organizate selectiv – constituie un mijloc de a intuit și prețui valorile culturale, folclorice și istorice ale poporului nostru. Ele oferă elevilor prilejul de a observa obiectele și fenomenele în starea lor naturală, procesul de producție în desfășurarea sa, operele de artă originale, momentele legate de trecutul istoric local, național, de viața și activitatea unor personalități de seamă ale științei și culturii universale și naționale, relațiile dintre oameni și rezultatele concrete ale muncii lor, stimulează activitatea de învățare, întregesc și desăvârșesc ceea ce elevii acumulează în cadrul lecțiilor.

Spectacolele constituie o altă formă de activitate extracurriculară în școală, prin care copilul face cunoștință cu lumea minunată a artei. Deși această formă de activitate îl pune pe copil în majoritatea cazurilor în rolul de spectator, valoarea ei deosebită rezidă în faptul că ea constituie o sursă inepuizabilă de impresii puternice, precum și în faptul că apelează, permanent, la afectivitatea copilului sau nu, asupra dezvoltării elevilor. Astfel de activități sunt de o reală importanță într-o lume dominată de mass media și ne referim la televizor, calculator și internet, care nu fac altceva decât să contribuie la transformarea copiilor noștri în niște persoane incapabile de a se controla comportamental, emoțional și mai presus de toate slabi dezvoltați intelectual. Se știe că începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoștințe punându-i în contact direct cu obiectele și fenomenele din natură. Activitățile de acest gen au o deosebită influență formativă, au la bază toate formele de acțiuni turistice: plimbări, excursii, tabere. În cadrul activităților organizate în mijlocul naturii, al vieții sociale, copiii se confruntă cu realitatea și percep activ, prin acțiuni directe obiectele, fenomenele, anumite locuri istorice. Fiind axate în principal pe viața în aer liber, în cadrul acțiunilor turistice, preșcolarii își pot forma sentimentul de respect și dragoste față de natură, față de om și realizările sale. În urma plimbarilor, a excursiilor în natură, copiii pot reda cu mai multă creativitate și sensibilitate, imaginea realității, în cadrul activităților de desen și modelaj, iar materialele pe care le culeg, sunt folosite în activitățile practice, în jocurile de creație.

Serbările școlare sunt momente de maximă bucurie atât pentru copii, cât și pentru părinții lor. Ele aduc lumină în suflete, dau aripi imaginației, entuziasmului și rămân de-a pururi ca momente de neuitat în viața fiecăruia.

Implicarea elevilor în proiectele educative, atât la nivel național cât și internațional a crescut în ultimii ani, acesta dovedind interesul crescut al elevilor față de unele activități educative. Concursurile de creație literară și plastică urmăresc stimularea implicării elevilor în activitățile extrașcolare, descoperirea și dezvoltarea aptitudinilor artistice și literare ale copiilor din ciclul primar. Prin participarea la astfel de proiecte elevii își dezvoltă aptitudinile artistice și literare, spiritul de echipă (în realizarea lucrărilor colective), își vor testa aptitudinile, își vor putea pune în valoare calitățile artistice.

Diversitatea activităților extrașcolare oferite crește interesul copiilor pentru școală și pentru oferta educațională.

Bibliografie:

- * Cernea, Maria, Contribuția activităților extracurriculare la optimizarea procesului de învățământ, în „Învățământul primar” nr. 1/2000, Ed. Discipol, București;
- * Ionesc, M., Chiș, V., Mijloace de învățământ și integrarea acestora în activitățile de instruire și autoinstruire, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001;
- * Vlăsceanu, Gheorghe, coord., Neculau, Adrian, Școala la răscruce. Schimbare și continuitate în curriculumul învățământului obligatoriu. Studiu de impact, Editura Polirom, 2002;
- * Allport, W. Gordon, „Structura și dezvoltarea personalității”.

Educația nonformală

*Profesor învățământ primar Dalia ALECSANDRU
Școala Gimnazială Buciumi*

Motto: „Să nu-i educăm pe copiii noștri pentru lumea de azi. Această lume nu va mai exista când ei vor fi mari și nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor. Atunci să-i învățăm să se adapteze”. (Maria Montessori – „Descoperirea copilului”)

Educația nonformală înseamnă orice acțiune organizată în afara sistemului școlar, prin care se formează o punte între cunoștințele predate de profesori și punerea lor în practică. Acest tip modern de instruire elimină stresul notelor din catalog, al disciplinei impuse și al temelor obligatorii. Înseamnă plăcerea de a cunoaște și de a te dezvolta. Trebuie să precizăm că este utilă respectarea unor reguli și principii pentru a desfășura activități nonformale de calitate. Acestea au la bază competențele și conținuturile educației formale și oferă diverse posibilități de aplicare a cunoștințelor dobândite în cadrul educației oficiale. Nu exclud efortul elevilor și sunt atractive datorită formelor lor variate (cercuri de lectură, sportive, cultural-științifice, întâlniri cu scriitori, cluburi de știință, serbări școlare, drumeții, excursii, tabere, expediții, școala de weekend, concursuri, vizionări de spectacole, vizite la muzee, biblioteci etc.). De regulă, activitățile au loc în școală și sunt constituite din cercuri pe discipline cu caracter tematic sau pluridisciplinar, competiții culturale/sportive, sesiuni de comunicări științifice, comemorări sau festivități, olimpiade etc. Au caracter formativ-educativ, sunt facultative sau opționale, cunosc modalități diferite de finanțare, nu presupun acordarea de note și evaluarea riguroasă, promovează munca în echipă, presupun un demers cross-/trans-/interdisciplinar, sunt dirijate de personal specializat, aflat în strânsă legătură cu părinții, elevii, organizațiile socioculturale sau politice. Conținutul este organizat pe arii de interes, nu pe ani de studiu sau pe discipline academice.

Valențele educative ale activităților nonformale reliefează relația mai destinsă, mai apropiată dintre educator și educat. Chiar dacă profesorul conduce întregul demers didactic, elevii se pot manifesta spontan și liber. Adultul nu își impune punctual de vedere, cel mult sugerează, cooperează și îi sprijină să devină buni organizatori ai propriei activități. În prim-plan se află educabilul, în plan secund rămânând cadrul didactic, tocmai pentru ca elevul să își poată valorifica abilitățile organizatorice, de cooperare, de colaborare, de asumare a responsabilității. Paleta de strategii didactice variate oferă elevului șansa de a acumula experiențe de viață prin contactul nemijlocit cu oamenii, cu fenomenele de cultură materială și spirituală. Educatul devine resursă, producător, lider de opinie, cu alte cuvinte, participant activ la propria învățare.

În vederea creșterii interesului școlarilor pentru cunoaștere și a dezvoltării unor trăiri emoționale autentice, activitățile nonformale trebuie să țină cont de interesele, înclinațiile, preocupările, preferințele elevilor.

Pentru a stimula dezvoltarea cognitivă, spirituală, interpersonală și socială, activitățile nonformale, ca și cele formale, se adaptează cerințelor individuale ale elevilor, potențialului acestora.

Școala din zilele noastre nu poate ignora experiențele acumulate de elevi în cadrul acestor activități. Ca și educația formală, cea nonformală urmărește formarea unor comportamente propice învățării continue, chiar și prin mijloace proprii, achiziționarea unui volum de informații și transferarea lui în diverse domenii ale cunoașterii, dezvoltarea gândirii critice, multiplicarea experiențelor pozitive.

În ultimul timp, constatăm o tendință de apropiere între educația formală și cea nonformală: prima tinde să devină tot mai flexibilă, mai adaptată nevoilor și motivațiilor specifice educabililor, în

vreme ce a doua se organizează din ce în ce mai riguros, urmărește o cât mai explicată recunoaștere publică, folosește metode deja probate și recunoscute de specialiști, urmărește asigurarea unei anumite calități. Cu toate acestea, educația nonformală își are rolul ei, sprijinind eforturile celor care doresc sporirea coerenței procesului instructiv-educativ: educația permanentă și orientarea prospectivă a educației.

Climatul afectiv al familiei și personalitatea copilului

*Profesor învățământ primar Carmen-Paula ANDREI
Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău*

Familia este unul din factorii care prin legea nescrisă a naturii, dar și prin legea scrisă a drepturilor omului, are obligația de a oferi un *climat fundamental atât afectiv, cât și ocrotitor*. Deoarece cea mai mică tulburare care apare în echilibrul afectiv al părinților provoacă tulburări în psihicul copiilor, trebuie să acordăm o deosebită importanță unor situații de acest gen, cum ar fi:

- **iubirea tiranică a părinților pentru copii** - determină dependență exagerată și astfel imaturitate;
- **ambivalența afectivă** manifestată fie prin:
 - acordare neechilibrată a afectiunii din partea celor doi părinți (când unul îl ceartă, celălalt îl apără);
 - neconcordanța dintre mesaje - double bind - (părintele îi spune copilului că-l iubește, dar nu o și demonstrează);
- **indiferența afectivă** manifestată prin:
 - deprivare maternă/paternă prin divorț,
 - absența afectivă a părintelui (deși prezent fizic, părintele nu reprezintă un sprijin afectiv pentru copil).

Experimentele realizate de cercetătorul psiholog E. B. Hurlock au demonstrat că cea mai bună metodă de susținere afectivă și stimulare motivațională este lauda, încurajarea, în timp ce bătaia, critica dacă sunt continue se soldează cu destrucțiuni ale personalității, chiar cu nesupunere în fața autorității, iar cea mai dureroasă formă de raportare la succesul și eșecul adolescenților este nepăsarea, ignorarea, pentru că aceasta nu determină trăiri psihice afective pozitive sau negative și se soldează cu sentimentul izolării și nepăsării.

Caracterul protector al familiei se caracterizează prin sentimentul securității, al susținerii, al echilibrului, sentimentul de a trăi în liniște. În acest sens câteva situații cu efecte negative sunt: **certuri, violențe, agresivitate verbală și fizică în cadrul familiei**. Statisticile arată că peste 70% dintre copiii delincvenți și 65% dintre cei cu tulburări neuropsihice provin din aceste medii. Astfel de comportamente pot determina și fuga de acasă, mai ales în adolescență.

divorțul sau separarea părinților - în urma lor copilul fiind supus unor motivații, tendințe și norme contradictorii care împiedică dezvoltarea psihică corespunzătoare

Cercetările de specialitate arată că *temperamentul este înăscut, în timp ce caracterul se formează prin educație*, având o mare influență asupra personalității, sistem care se dezvoltă până spre 20 de ani. Datorită faptului că din 24 de ore/zi copilul își petrece în cadrul familiei cele mai multe ore, punând în calcul și zilele de weekend, familiei îi revine o importanță majoră în educație. Deci, este deosebit de important modul cum se achită părinții de sarcinile și de responsabilitățile lor în educarea și formarea copilului și cum interacționează acțiunea educativă a familiei cu cea a școlii. Astfel de sarcini și responsabilități sunt:

- asigurarea subzistenței și educației;
- educarea și dirijarea comportamentului în concordanță cu standardele socio-culturale;
- realizarea unei relații de comunicare și aceasta nu doar la nivel faptic;
- corectarea erorilor de comportament;
- comunicare verbală despre noțiunile de „bine” și de „rău”:
 - prin oferirea de modele proprii - exemple personale ale părinților (nu le putem cere copiilor să facă ceea ce părinții înșiși nu fac),
 - prin a nu cere copiilor să mintă în diverse situații pentru a absolvi pe părinți de

anumite responsabilități;

- susținerea afectiv - morală - recunoașterea și aprecierea rezultatelor copilului, ceea ce nu înseamnă blamarea sa în caz de eșec, ci stabilirea unei relații de iubire, respect și încredere reciprocă, încurajarea în a persevera;

- acordarea dreptului de membru al familiei, de participant activ la schimbările din cadrul ei - pentru că cei care participă la depășirea cu succes a unei crize de familie au ulterior o mai mică vulnerabilitate la stres;

- informarea în legătură cu particularitățile vârstei pe care o are copilul (de la specialiști, profesori, mass-media etc.).

Pentru a asigura climatul afectiv optim în familie aplicați consecvent următoarele sugestii:

ÎN FIECARE ZI:

- spuneți TE IUBESC!,
- sărutați-i înainte de culcare,
- îmbrățișați-l,
- învățați-i autodisciplina (ordine, etc),
- râdeți împreună cu ei,
- verificați-le lecțiile,
- limitați-le timpul petrecut în fața televizorului,
- asigurați-vă că mănâncă bine,
- învățați-i bunătatea prin exemple,
- spuneți „Mulțumesc!” când vă oferă ceva;

O DATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ:

- urmați o activitate de interes comun împreună,
- găsiți posibilități de a rămâne singur cu copilul,
- petreceți o seară doar cu familia,
- faceți o recapitulare a lecțiilor cu copilul,
- jucați un joc împreună,
- ajutați copiii să facă o faptă bună, dar anonimă;

DE CÂTEVA ORI PE LUNĂ:

- reamintiți reușitele și recompensele,
- învățați-i o ocupație utilă în viață (gătit, spălat),
- întrebați cum mai merg lucrurile (la școală, cu prietenii, în familie),
- încercați ceva nou împreună cu copiii,
- vizitați o bibliotecă, un muzeu,
- acordați din timpul dvs. pentru a vă copilări,
- fiți spontani, nu le cereți prea mult,
- verificați-le carnetele de note;

O DATĂ PE LUNĂ:

- reamintiți ce înseamnă familia pentru dvs.,
- actualizați regulile din casă,
- adaptați responsabilitățile,
- mergeți în excursie,
- purtați o discuție lungă de la om la om,
- reciclați, dați săracilor,
- bucurați-vă toți de o aniversare.

Succesul școlar și factorii reușitei

Profesor învățământ primar Simona-Elena ANDREI

Școala Gimnazială „Emil Racoviță” Onești

Succesul școlar reprezintă concordanța între capacitățile și interesele elevului, pe de o parte, și cerințele școlare din cadrul procesului de învățământ, pe de altă parte. În funcție de nivelul sau calitatea activității de predare a dascălilor, a potențialului intelectual al elevilor, a gradului de efort și voință al acestora în activitatea de învățare, succesul școlar prezintă diverse nivele calitative.

În activitatea școlară există o multitudine de factori care condiționează succesul, clasificați în două mari categorii: factori externi și factori interni.

Factorii externi, sau sociopedagogici, se clasifică la rândul lor în factori pedagogici (structura sistemului de învățământ, tehnologia didactică, metodologia predării, sistemul de cerințe instructiv - educative, pregătirea și calitățile profesorului) și factori extrapedagogici (atmosfera din familie, atitudinea părinților față de școală, prietenii copilului).

Dintre factorii interni, sau biopsihologici, un rol important îl ocupă factorii de ordin somato-fiziologic, dezvoltarea fizică, starea de sănătate, echilibrul fiziologic. Starea generală a sănătății își pune amprenta asupra puterii de muncă și a rezistenței la efort. Factorii psihologici, la rândul lor, se mai pot clasifica în intelectuali și nonintelectuali, cea mai mare importanță având-o primii.

Factorii intelectuali constau în inteligență și în procesele cognitive și reglatorii pe care inteligența le structurează: gândire, memorie, imaginație, limbaj, atenție și spirit de observație, toate acestea circumscriind structura intelectuală a personalității. Trebuie precizat că nivelul și calitățile acestor procese sunt rezultatul muncii educative sistematice și pricepute a educatorilor. Dacă un elev nu-și poate concentra și menține atenția pe parcursul lecției, dacă memorează mecanic, dacă îi lipsește spiritul de observație sau gândirea este neevoluată, cu siguranță nu va avea rezultate bune la învățătură.

Factorii nonintelectuali sunt reprezentați prin factorii motivaționali, cei afectiv – atitudinali și cei volitiv-caracteriali. Sunt cazuri în care elevi cu o dotare intelectuală medie au rezultate foarte bune la învățătură tocmai datorită calității acestor factori nonintelectuali: interes deosebit pentru activitate, aspirații ridicate, perseverență, disciplină, sistem și metodă în studiu. Așadar, o motivație pozitivă puternică favorizează obținerea unor performanțe școlare ridicate, motivația îndeplinind rolul de activator și dinamizator în reușita școlară a elevilor. Există, totuși, un nivel optim de activare motivațională, cu efecte pozitive asupra performanțelor, atât supramotivarea cât și submotivarea ducând la obținerea unor rezultate mai slabe. Specifică activității de învățare este motivația cognitivă care cuprinde și trebuința de informație, curiozitatea perceptivă, trebuința de perfecționare.

Un alt factor nonintelectual îl reprezintă atitudinea față de învățătură. Atitudinea pozitivă este dependentă, pe de o parte de semnificația pe care o au sarcinile de învățare asupra elevului, iar pe de altă parte de aprecierea rezultatelor învățării de către profesori și părinți.

Succesul școlar este asigurat și de factorii volitiv – caracteriali, precum conștiințiozitatea, perseverența, spiritul de inițiativă, independența, stăpânirea de sine, rezistența la efort, pentru că învățarea presupune formularea unor scopuri, mobilizarea resurselor energetice pentru depășirea unor conflicte motivaționale.

Factorii conducători, cardinali, ai succeselor școlare sunt, fără îndoială, cei pedagogici: planurile, programele, manualele, regimul școlar, calitatea muncii educatorilor, lecțiile. Acestea furnizează dascălului „materia” din care construiește conținutul învățământului. Supraîncărcarea planurilor, programelor și manualelor dăunează procesului de învățământ, făcând dificilă activitatea profesorului și a elevului.

Priceperea și succesul muncii educatorului are ca premisă cunoașterea elevilor săi. Astfel, el va ști să dea fiecăruia ce i se cuvine și cât i se cuvine din conținutul pe care îl are în programe și manuale. Utilizarea cu succes a metodelor de predare -învățare și evaluare este o problemă ce ține de psihologie. Tactul pedagogic are în structura sa cunoștințe de psihologie, care se exprimă sub formă de comportament didactic și educativ. Pentru ca acest comportament să fie eficient educatorul trebuie să stăpânească temeinic trei domenii: conținutul specialității, instrumentele de lucru și universul psihic al elevilor săi. Dacă în unul dintre aceste domenii este deficitar, succesul în activitate va fi prejudiciat. Nu se poate vorbi în niciun caz de succes profesional fără a se vorbi de rezultatele

elevilor, cum nu se poate vorbi despre succesele elevilor fără a se merge cu gândul la principalul autor moral al acestora, adică profesorul.

De-a lungul timpului, se știe că de felul cum pornește copilul în ciclul primar depinde formarea lui ulterioară. Am putea spune chiar că un dascăl bun în școala primară echivalează cu un noroc în viață, pentru că el contribuie în mare măsură la formarea și educarea fiecăruia dintre noi. Dascălul este cel care asigură succesul în viață al elevului. Relația cu elevul nu presupune simpla comunicare din actul educațional, ci ea înseamnă implicarea întregii personalități umane. Meseria de dascăl nu presupune doar să știi operațiile matematice, ci să îl faci pe elev să opereze cu ele.

Pentru a avea succes în activitatea sa, dascălul trebuie să aleagă cele mai eficiente modalități de lucru cu elevii, trebuie ca el să dețină competențe nu doar cognitive, ci și relaționale și comportamental -atitudinale. El trebuie să cunoască domeniul și didactica disciplinelor predate, să-și cunoască elevii și să asiste la propria lor dezvoltare, promovând un sistem de valori în concordanță cu idealul educațional.

Un moment dificil este începutul clasei pregătitoare, când elevul ia contact cu lucruri noi și care pot avea repercusiuni nedorite dacă învățătorul nu-l pregătește cu tact pentru ce va urma.

Simion Mehedinți spunea că „numai un iubitor de copii poate fi și un bun învățător”. Așadar, învățătorul, pentru a fi „bun” trebuie să știe să se apropie de copil, să aibă un spirit ludic și să îmbine echilibrat exigența cu destinderea.

Reușita în activitatea didactică depinde foarte mult și de obiectivitatea aprecierilor, evitându-se distorsiunile în evaluarea rezultatelor elevilor, cum ar fi efectul halo, de anticipație, de contrast, de contaminare etc.

Trebuie să se țină cont de faptul că „orice copil are ceva bun în el și că acel bun trebuie descoperit și pus în valoare” (Simion Mehedinți). De aceea, pentru a se obține succesul școlar este necesară și extrem de utilă tratarea diferențiată a elevilor, atât în ceea ce privește volumul de cunoștințe cerut, cât și metodele de abordare a comunicării.

Elevul care obține succesul la școală este, în același timp și elevul care obține succes la profesori, iar acest tip de elev este cel care învață bine, mult, este conștiincios, știe să se poarte, este atent la ore, nu face gălăgie, se implică, este ambițios... Cu alte cuvinte, elevul care corespunde așteptărilor profesorului.

Pe lângă elevul cu succes la profesori mai există și un alt tip, elevul care are succes în rândul colegilor, acest tip referindu-se la calitățile pe care elevii le apreciază la un coleg. Succesul în rândul elevilor este deseori determinat de imaginea pe care elevul și-o creează prin aspect, vestimentație, comportament față de colegi și profesori. Elevul de succes se mai numește și elevul popular, iar imaginea acestuia este determinată de modul în care se îmbracă și se comportă cu colegii și profesorii, uneori având succes cel care testează limitele normelor sau chiar le încalcă.

Elevul apreciat de colegi reflectă o imagine de tip informal, este cel care este apreciat prin perspectiva normelor și valorilor individuale și de grup ale elevilor, nu prin sîta criteriilor formale ale școlii, stabilite prin profilul responsabilităților prevăzute de statutul de elev.

Sunt foarte apreciați elevii care învață și bine și sunt populari, care stabilesc un echilibru între calitățile dorite de profesori (să învețe, să aibă rezultate bune) și cele dorite de elevi (să fie un bun prieten, să nu fie ipocrit, să fie descurăreț, să știe să se și distreze, să participe la activitățile informale de grup, să poți avea încredere în el, să nu trădeze încrederea grupului etc.)

Elevul cu succes printre colegi este și prietenul de încredere, cel care știe să păstreze un secret. Mulți elevi consideră că prietenia este de fapt și motivul pentru care vin cu plăcere la școală, pentru care uneori vacanța li se pare prea lungă. Păstrarea unui secret este o calitate care îi leagă foarte mult; ea întărește complicitatea de grup și o consideră un criteriu eliminativ pentru includerea sau excluderea unui coleg din grup.

Dezvoltarea armonioasă a tinerei generații se poate realiza în mediul familial și mai apoi în cel școlar, unde elevul începe să-și contureze o imagine de sine, începe să-și dezvolte încrederea în sine. Copilul, tânărul, dar și adultul, devin conștienți de imaginea de sine numai în situațiile de grup, în activitățile colective sau în relațiile zilnice cu ceilalți. Fiecare facem parte simultan din mai multe grupuri care interferează: familia, clasa de elevi, profesorii, prietenii etc.

Copiii și tinerii vor să fie apreciați, respectați și iubiți indiferent de rezultatele școlare, însă părinții și profesorii fac de cele mai multe ori aprecieri pozitive numai atunci când văd performanțe.

Neîncurajarea celor cu rezultate slabe la învățătură duce la lezarea imaginii de sine, iar remedierea acestei stări de fapt se poate realiza numai prin apreciere și recompensă.

În mediul școlar rezultatele la învățătură și disciplină nu ar trebui să-i determine pe dascăli să aibă atitudini negative față de copil, deoarece reproșurile primite sunt indicatori ai valorii de sine a acestuia. Într-un cuvânt, trebuie să acordăm o grijă deosebită modului în care vorbim copilului sau în prezența copilului. În schimb o stimă de sine pozitivă și realistă oferă condițiile formării și dezvoltării durabile a capacității de a lua decizii responsabile, de a accepta limitele personale, de a reacționa pozitiv la presiunile grupului sau la eșecurile personale. S-a observat că elevii care au o stimă de sine pozitivă nu se simt complexați în raport cu alții, stabilesc relații bune cu ceilalți în planul comunicării, știu care le sunt limitele, acceptă schimbările și realizează cu ușurință lucruri noi, sunt conștienți că nu știu anumite lucruri, dar sunt dispuși să învețe, pot să minimizeze semnificațiile eșecurilor și să se mobilizeze, oferă ajutor celorlalți, nefiind aroganți sau cinici.

În concluzie, succesul este acela care ajută la depășirea situațiilor „penibile”, la dizolvarea inhibițiilor psihice, la restructurarea atitudinilor negative, fiind o cale eficientă a prevenirii formelor de inadaptare socială. Nu putem să vorbim despre succes școlar fără a vorbi despre elevul de succes, despre cel care obține succesul, și nu putem vorbi despre elev de succes fără a vorbi despre autorul său moral, care este dascălul.

Bibliografie:

1. Stan, E. (2003), Managementul clasei, Ed. Aramis;
2. Cosmovici, A., Iacob, L. (1999), Psihologie școlară, Ed. Polirom, Iași.

Promovarea egalității de șanse în educație

*Profesor învățământ primar Roxana-Mihaela ANTON
Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău*

Sol lucet omnibus - oamenii se nasc egali în fața vieții, bunurile pământului sunt hărăzite tuturor, drepturile naturale, drepturile cetățenești, legile sunt făurite spre a fi deopotrivă pentru toată lumea, aidoma razelor soarelui.

Egalizarea șanselor înseamnă un proces continuu, prin care diversele sisteme ale societății și mediului sunt puse la dispoziția tuturor, inclusiv a persoanelor cu dizabilități.

Educația pentru toți a preocupat și angajat comunitatea internațională încă din anul 1948, o dată cu adoptarea Declarației Universale a Drepturilor Omului. Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile copilului, adoptată și deschisă spre semnare și ratificare de către Adunarea Generală prin Rezoluția 44/25 din 20 noiembrie 1989, este ratificată și de România la 25 septembrie 1990. Această convenție obligă statele semnatare să asigure dreptul la educație pentru toți copiii.

Astfel, în articolul 28 se specifică că: „Statele părți recunosc dreptul copiilor la educație și, în vederea exercitării acestui drept, în mod progresiv și în baza egalității de șanse, în special statele membre vor avea obligația de a asigura învățământul primar gratuit pentru toți copiii”. Declarația de la Salamanca (Spania, 10 iunie 1994) este un document de valoare majoră în promovarea educației incluzive. Principiul-cadru care guvernează acest document este acela că:

Școlile trebuie să includă în procesul de învățământ toți copiii, indiferent de condițiile fizice, intelectuale, sociale, emoționale, lingvistice sau de altă natură. Acestea trebuie să includă în egală măsură copiii cu handicap și cei supradotați, copiii străzii și pe cei încadrați în muncă, pe cei aparținând minorităților lingvistice, etnice sau culturale, precum și copiii provenind din alte zone sau grupuri dezavantajate sau marginalizate.

Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene (2000/C364/01) specifică în Art. 14 (Dreptul la educație): „Orice om are dreptul la educație, precum și accesul la formare profesională și formare continuă.” În același document, în Art. 21 (Nediscriminarea) este menționat faptul că: „Se interzice orice discriminare bazată pe în special pe motive de sex, rasă, culoare, origini etnice sau sociale, caracteristici genetice, limbă, religie sau convingeri, opinii politice, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere, handicap, vârstă sau orientare sexuală.”

În Art. 26 (Integrarea persoanelor cu handicap) se specifică că: „Statele membre ale Uniunii Europene recunosc și respectă dreptul persoanelor cu dizabilități de a beneficia de măsuri care să le asigure autonomia, integrarea socială și profesională, precum și participarea la viața comunității.”

În condițiile actuale, școala trebuie să-și extindă scopul și rolul pentru a putea răspunde unei mai mari diversități a copiilor. Învățământul, în calitate de prestator de servicii, trebuie să se adapteze cerințelor elevilor și nu invers.

Altfel spus, este imperios necesar să se facă trecerea de la integrare la incluziune, pentru o educație pentru toți, care să satisfacă nevoile/aspirațiile și să valorifice potențialul tuturor copiilor. Mediul familial sau școlar este un factor important în dezvoltarea intelectuală, deoarece s-a constatat faptul că acei copii crescuți într-un mediu stimulativ au o dezvoltare intelectuală rapidă și intensă în comparației cu cei crescuți într-un mediu restrictiv, sărac. Copilul are nevoie să fie sprijinit în dezvoltarea abilităților sale fizice mentale, sociale, care îi facilitează supraviețuirea și realizarea individuală și socială de mai târziu. Dacă dorim să sprijinim copilul mic în procesul dezvoltării sale, trebuie să înțelegem multiplele fațete ale acestuia și să definim contextul în care trăiește.

Un mediu propice dezvoltării copilului este unul stimulativ, sigur, sănătos, ce crează situații de interrelaționare și care oferă situații de învățare. Învățarea reprezintă achizițiile de cunoștințe, deprinderi și abilități realizate de copil. Astfel, învățarea este o verigă importantă a procesului de dezvoltare, iar rezultatele ei pot fi influențate de calitatea îngrijirii primite de cel mic. Presiunea și sprijinul sunt două laturi ale dezvoltării și ale învățării. Acțiunile de sprijin presupun stimularea dezvoltării și implică presiune directă asupra copilului și asupra mediului înconjurător.

Una dintre valorile promovate de curriculum pentru educația incluzivă este **non-discriminarea și excluderea inechității sociale, culturale, economice și de gen** (asigurarea de șanse egale tuturor copiilor, indiferent de gen, etnie, religie, printr-o abordare educațională echilibrată). În acest sens, cadrul didactic trebuie să evite exprimările și prejudecățile de tip discriminator și să nu manifeste prejudecăți față de copii din cauza comportamentului părinților acestora (Nu mă așteptam la altceva de la X, căci nici tatăl lui nu salută oamenii pe stradă.). De aceea, educatorul trebuie să aibă în vedere nevoile educaționale ale fiecărui copil, astfel încât toți copiii să se simtă acceptați și valorizați. NU trebuie uitat următorul aspect: Fiecare copil are o latură pozitivă ce îl așază într-o lumină ce are proprietatea de a estompa anumite „pete” ale comportamentului. Niciun copil nu trebuie să se simtă exclus sau dezavantajat datorită etniei, culturii, religiei, limbii materne, mediului familial, deficiențelor de orice natură, sexului sau nivelului capacităților sale. Poate că acesta este motivul pentru care una dintre temele specifice de educație pentru politicile UNESCO și UNICEF este dezvoltarea și protecția micii copilării. Astfel, comunitatea este încurajată să ofere condiții favorabile dezvoltării tuturor copiilor, deoarece aceștia pot deveni vulnerabili în dezvoltare atunci când trăiesc experiențe negative sau sunt defavorizați. De aceea, ar fi indicat să nu uităm câteva dintre cele mai importante drepturi ale copilului, drepturi ce îi pot oferi siguranță în procesul de dezvoltare:

- copiii au dreptul de a trăi și de a-și dezvolta la maxim potențialul;
- toți copiii, fără distincție de sex, rasă, limbă, religie, trebuie să aibă șansa de a-și dezvolta întregul potențial;
- copiii, datorită vulnerabilității lor fizice și mentale, au nevoie de îngrijire și atenție special;
- copiii care trăiesc în condiții foarte dificile au nevoie de atenție special;
- părinții și familiile au responsabilitatea primară pentru creșterea, dezvoltarea și educarea copiilor lor.

Realitatea ne oferă, tot mai des, situații în care lucrăm cu copii etichetați ca fiind „dificili”. Cum s-a ajuns aici și de ce? Poate din motive ereditare sau prin vicierea mediului familial sau educațional. Importantă rămâne această situație și această întrebare la care vin cu următorul răspuns: *Poate nu reușim să inserăm copilului respect și toleranță. Și pentru că orice răspuns trebuie să aibă un fundament. Iată și argumentele mele:*

- poporul român și-a pierdut încrederea în educație,
- puterea exemplului oferit de vedetele de „carton” primează în fața celui oferit de adevărații învățați ai societății,
- părinții au alte priorități decât educația copiilor,
- lipsa de comunicare din cadrul familiei și nu numai.

Educația, în general, este foarte importantă, iar educația tuturor copiilor este cu atât mai importantă cu cât fiecare dintre aceștia vine cu un bagaj de cunoștințe și experiențe ce trebuie valorizate și utilizate în evoluția lor ulterioară. Poate de aceea există un argument moral al educației: prin copil, umanitatea își transmite valorile. Pentru a păstra valorile morale și sociale, sau pentru ale îmbunătăți trebuie să începem de la cei mici. Cultul familiei, ce își desfășoară relațiile și activitatea în armonie, este promovat de programele educației. Depinde de noi, ca părinți, educatori sau simpli membri ai comunității să influențăm politicile și practicile sociale pentru a constitui prin programele educației un start mai bun pentru toți copiii.

Copiii- păstrători ai obiceiurilor și tradițiilor locale

*Profesor învățământ primar Mariana ARDELEANU
Școala Gimnazială „Emil Brăescu” Măgura, Bacău*

Zestrea unei națiuni o constituie valorile sale culturale și tradiționale: graiul, portul, obiceiurile și religia.

Când acestea sunt pe cale de dispariție putem vorbi de un proces ireversibil de degradare a națiunii și chiar de dispariție a acesteia.

În lumea contemporană, a vorbi despre tradiție ar părea că înseamnă a fi în urma societății, sau a promova lucruri perimate, ori a privi prea mult în trecut. Trecem însă prea ușor cu vederea faptul că tradiția înseamnă o sumă de valori, o experiență comunitară, în mijlocul căreia ne naștem și de la care plecăm, chiar atunci când inovăm. Pentru că, așa cum remarcam, în estetica, G. Călinescu la noi și T.S. Eliot în America, raportul dintre tradiție și inovație înclină în favoarea celei dintâi.

Inovația fără tradiție nu are sens, iar ceva cu totul nou nu ar fi înțeles de nimeni și nici util. Dacă înțelegem tradiția ca pe o sumă de valori, dacă conștientizăm faptul că ne naștem, trăim și profităm de pe urma tradiției, în sensul larg al termenului, cel de totalitate a valorilor acumulate de societate la un moment dat, putem lega tradiția de educație, de credință, de cultură și tehnică, de toate domeniile vieții, de noi înșine, care, astfel, trebuie să devenim responsabili pentru valorile pe care le creăm și le transmitem celor care ne vor urma.

Astăzi, când facem parte din familia unită a țărilor europene, când relațiile dintre aceste state, bazate pe încredere și înțelegere, sunt mult mai prietenoase, când granițele devin treptat doar imaginare, națiunile pot dăinui în timp prin ce au mai trainic și mai valoros.

Pentru ca generațiile care ne urmează să cunoască rădăcinile poporului și evoluția sa pe treptele istoriei, este de datoria noastră, a celor cu misiunea de educatori, să le lăsăm cât mai puțin alterată zestrea de care vorbeam, pentru a ne recunoaște și a nu uita că am fost și că suntem români.

Oriunde, în Europa și în lume, oricâtă unitate în diversitate ar exista, ceea ce ne păstrează identitatea sunt graiul, portul și obiceiurile.

Această preocupare de transmitere spre viitor a tradițiilor și obiceiurilor locale s-a păstrat de-a lungul timpului și în localitatea noastră prin activități de țesut, cusut, joc, cântece transmise prin viu grai, dansuri populare, obiceiuri, descântece etc.

Tradițiile românilor sunt comori ce nu ar trebui uitate sau părăsite și nici schimbate prin troc cu alte obiceiuri importate din alte țări. Ele sunt ale noastre, ne caracterizează, ne definesc și prin ele ne simțim mai bogați, mai aleși, mai altfel decât alții. Aceste tradiții ne fac mai „exotici” în ochii europenilor și altor nații, putem fi subiect de discuții și de laudă, de aprecieri cu semnul mirării.

Tradițiile românilor sunt diferite de la o zonă la alta, după cum spune o vorbă *câte bordeie, atâtea obiceiuri*, însă tocmai acest lucru ne face mai frumoși, mai atrăgători și mai originali. Poporul român a fost întotdeauna un popor credincios, în majoritate ortodox, iar majoritatea tradițiilor și obiceiurilor relaționează cu sărbătorile religioase. Varietatea tradițiilor și obiceiurilor se datorează trecutului zbuciumat pe care l-a avut poporul nostru, cotropitorii ce au venit în țara noastră s-au îndragostit atât de mult de ea, încât s-au stabilit aici, și-au întemeiat familii, au adus cu ei datini și obiceiuri și au imprumutat de la noi, rezultând mozaicul de tradiții și obiceiuri.

Aplicând cele mai sus relatate, putem spune că și școala este pusă în situația de a răspunde provocărilor lumii moderne, prin promovarea sau nu a unor categorii de valori în rândul tinerilor. Prin calitatea sa educațională, școala poate reprezenta unul dintre locurile de păstrare și transmitere

a valorilor identitare. De aceea educația școlară reflectă stadiul la care a ajuns o societate, valorile care primează, dar și un anumit raport între tradiție și noutate. A vorbi despre păstrarea și transmiterea tradiției populare în școli ar însemna, practic, a vorbi de o foarte sumară preocupare, care figurează prea puțin în programele de învățământ, iar, de multe ori, nici între activitățile extrașcolare. Învățământul ignoră, uneori, relevarea valorilor identitare românești, preferând introducerea în studiul elevilor a unor valori în vogă, cum ar fi educația sexuală (de la vârste foarte mici) și promovând distracțiile sub orice formă, în locul aprofundării unor discipline folositoare vieții.

De aceea, în acest domeniu, studiul tradițiilor populare, cunoașterea și conservarea valorilor identitare, stimularea interesului tinerilor pentru aceste valori, cultivarea aptitudinilor lor artistice sau meșteșugărești ar putea contribui mult la dezvoltarea personalității umane, la spiritualizarea și socializarea tinerilor, la găsirea unui sens al vieții, a unei motivații existențiale, de care adeseori sunt lipsiți. Într-un cuvânt, putem spune că patrimoniul valorilor identitare românești poate constitui, pentru societatea actuală, o alternativă educațională, artistică, economică, cu un potențial deloc neglijabil, o alternativă și o soluție a unora dintre dilemele, căutările și neîmplinirile contemporane.

Cred că românii ar trebui să-și păstreze și să transmită mai departe tradițiile. Ele ne diferențiază ca popor, dar și ca regiuni. Și consider că ne putem crea propriile tradiții, în familie. De sărbători și nu numai. Tradițiile ne aduc împreună, să împărtășim clipe fericite .

Bibliografie

1. „Valori și tradiții românești”, Editura Pim, Iași, 2006;
2. Ion Ghinoiu, Obiceiuri populare de peste an. Dicționar, București, Editura Fundației Culturale Române, 1997;
3. I. Ghinoiu, Sărbători și obiceiuri românești, Editura Elion, București, 2003.

Metoda Cele șase pălării gânditoare

*Profesor învățământ primar Adriana AVĂDĂNI
Școala Gimnazială Palanca, județul Bacău*

Metoda **Cele șase pălării gânditoare** (Six Thinking Hats, dr. Eduard de Bono), este o metodă rezultată din conceptual de „gândire paralelă” și care poate fi folosită cu mult succes în activitatea creativă la clasă, de la generarea de idei de proiecte, până la rezolvarea de probleme de comunicare, comportament.

Sistemul de „gândire paralelă” se bazează pe direcționarea atenției tuturor membrilor grupului de lucru către aceeași perspectivă a situației, în același timp. Astfel, în loc să atacăm o problemă din toate părțile deodată, fiecare aspect va fi tratat pe rând, doar un singur mod de gândire fiind activ la un moment dat (de Bono, 2002).

De ce pălării și de ce colorate? Imaginați-vă pe o scenă unde trebuie să vă puneți pe cap una din pălăriile de mai jos și să jucați rolul corespunzător. Credeți că veți reuși? Bineînțeles! Fiecare tip de pălărie are deja în mintea noastră asociat un rol: Moș Crăciun, șeriful, piratul, bucătarul, vrăjitoarea.

Fiecare pălărie are o semnificație foarte bine stabilită, asociată unui singur mod de gândire: **Pălăria albastră (A):** cerul albastru care ne acoperă - controlează întregul proces de gândire, stabilește agenda, programul, realizează rezumatul a ceea ce s-a stabilit deja, stabilește noul pas.

Pălăria albă (Alb): o foaie albă de hârtie - mă gândesc la informațiile pe care le am și ce alte informații îmi mai sunt necesare.

Pălăria roșie (R): roșul este culoarea sentimentelor, a pasiunii, a emoțiilor - aici spunem ce simțim referitor la problemă, soluție, idei, fără să fim nevoiți să motivăm.

Pălăria galbenă (G): galbenul este culoarea Soarelui, culoarea ce generează optimismul - mă gândesc la avantajele și părțile bune ale ideilor și soluțiilor date, ce beneficii pot aduce ele.

Pălăria neagră (N): negru este culoarea Pământului („Revino cu picioarele pe pământ!!!”), de asemeni o culoare care sugerează pericolul - sub această pălărie mă gândesc la ce s-ar putea să nu mergă, la riscuri, la posibile măsuri de precauție, la posibile pierderi.

Pălăria verde (V): verdele este culoarea evoluției, a creșterii, a noului - aici generează noile idei oricât de ciudate și nerealiste ar fi ele.

Atenție! Pălăriile nu sunt un mod de clasificare! Nu putem spune „Eu sunt de tipul pălăriei albastre. Vreau să gândesc numai sub această pălărie!”.

Metoda vrea să realizeze tocmai opusul clasificării, să ne permită să realizăm toate modurile de gândire. Se poate spune că există o predispoziție naturală spre un anumit mod de gândire a fiecăruia, dar prin utilizarea constantă a metodei, se va ajunge la stăpânirea tuturor tipurilor, ceea ce va face ca procesul gândirii în ansamblu să fie mult mai eficient.

Atunci când se lucrează în grup, tot grupul va purta aceeași pălărie la un moment dat. Pălăriile/rolurile nu se alocă membrilor grupului: tu vei fi pălăria albastră, tu cea roșie,...etc.

Fiecare pălărie are asociate întrebări specifice, la care, învățând să răspundem le vom utiliza corect:

Pălăria albă (informații) - Întrebări cheie: Ce informații avem? Ce informații lipsesc? De unde le putem afla?

Pălăria roșie (sentimente, intuiție) - Întrebări cheie: Ce simt eu referitor la...?

Pălăria galbenă (aspecte pozitive) - Care sunt aspectele pozitive? Care sunt beneficiile?

Pălăria neagră (probleme) - Care sunt riscurile? Unde pot apărea probleme? Care sunt costurile?

Pălăria verde (creativitate) - Care sunt celelalte alternative? Cum mai poate fi realizat? Alte sugestii?

Pălăria albastră (coordonare) - Ce vrem să obținem? Unde suntem acum? Ce vom face mai departe? Care este planul/planificarea? Ne-am îndepărtat de la scopul propus? Care sunt concluziile?

La clasă pot fi utilizate pălăriile în secvențe mai lungi sau mai scurte, în funcție de tipul situației cu care ne confruntăm.

Cea mai uzuală este „Rezolvarea de probleme”, ce utilizează următoarea succesiune de pălării:

1. albastră - Enunțarea problemei ce trebuie rezolvată.
2. albă - Prezentarea informațiilor despre situație.
3. verde - Generarea ideilor de rezolvare.
4. galbenă - Evaluarea beneficiilor, aspectelor pozitive a fiecărei idei.
5. neagră - Evaluarea punctelor slabe, pericolelor pentru fiecare idee.
6. verde - Efort creativ de eliminare a punctelor slabe pentru ideile care merită.
7. roșie - Alegerea ideii/ideilor ce vor fi transpuse în practică.
8. albastră - Rezumarea activității și stabilirea pașilor următori.

O altă situație uzuală în activitatea la clasă o reprezintă structurarea unei sesiuni de comunicare/prezentare. Ea poate fi aplicată atât de cadrul didactic, cât și de grupul de elevi. Secvența în acest caz este:

1. albastră - Ce este nevoie să fie comunicat?
2. albă - Care este conținutul comunicării? Ce știu despre audiență?
3. verde - Care pot fi variantele de abordare?
4. roșie - Care variantă simt că s-ar potrivi cel mai bine?
5. neagră - Ce ar putea totuși merge prost?
6. albastră - Realizez rezumatul și planific pașii următori.

Dacă sunt evidențiate lucruri care ar putea merge prost, se realizează ca pas următor o secvență scurtă: roșu, negru, albastru, pentru stabilirea unei abordări de rezervă.

Bibliografie:

1. Amabile, T., (1997), *Creativitatea ca mod de viață. Ghid pentru părinți și profesori*, Editura Științifică și Tehnică;
2. de Bono, E., (2002), *Edward de Bono's Six Thinking Hats- Tools for parallel thinking*, (suport de curs) Advanced Practical Thinking Training Inc. Publishing;
3. Resursă online: http://www.debonoforschools.com/asp/six_hats.asp.

Învățarea experiențială prin poveste

Profesor învățământ primar Alina-Maria BARBU
Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău

Învățarea experiențială este învățarea care are loc în urma reflecției asupra a ceea ce se face. Aceasta determină implicarea celui care învață în construirea cunoașterii, pornind de la experiența lui de viață, pentru a fi capabil să aplice cunoștințele și capacitățile în context diferite. Învățarea experiențială este înrudită cu învățarea prin acțiune, prin aventură, prin liberul arbitru, prin cooperare și prin serviciu în folosul comunității.

Conform lui David A. Kolb (1984) - teoreticianul care a contribuit la popularizarea ideii de învățare experiențială - cunoștințele se acumulează în mod constant atât din experiența personală, cât și din mediul înconjurător. Învățarea experiențială este definită de Kolb ca proces în care cunoașterea este creată prin transformarea experienței. El afirmă că este necesar să se întrunească anumite abilități, astfel încât învățarea să aibă loc:

- Elevul trebuie să-și dorească să joace un rol activ în experiență;
- Elevul trebuie să fie capabil să reflecteze asupra experienței;
- Elevul trebuie să folosească abilități analitice pentru conceptualizarea experienței;
- Elevul trebuie să aibă abilități decizionale și de rezolvare a problemelor, astfel încât să poată folosi ideile noi obținute, din experiență.

În ciclul învățării elaborat de Kolb sunt identificate patru etape: **1. Experiența (aici, povestea), 2. Reflecția, 3. Interpretarea și generalizarea, 4. Transferul.**

Ne vom concentra pe etapa procesării (debriefingul), așa cum evidențiază teoreticianul.

Titlul povestirii: „Nimeni, Oricine, Cineva, Toată Lumea”;

Tematici acoperite: cetățenie activă;

Valori promovate: responsabilitate, integritate, activism, respect, spirit cetățenesc, solidaritate, comunicare, încredere în sine și în ceilalți, coeziune, cooperare;

Timpul necesar: 10 min;

Participanți: elevi, vârste 9 - 10 ani;

Resurse necesare: textul poveștii;

Obiectivele povestirii:

Cunoștințe: - să prezinte importanța responsabilității personale în cadrul grupului;
- să exemplifice situații din contextual școlar sau familial în care este prezentată importanța asumării răspunderii în cadrul unui grup;

Atitudini: - să coopereze cu membrii grupului pentru rezolvarea unei sarcini;
- să se implice în luarea unor decizii pentru rezolvarea unor probleme ale grupului;

Valori: - să preia inițiativă în cadrul activității;
- să fie mai preocupați de importanța asumării răspunderii în cadrul unui grup;

Pregătire și facilitare:

Elevii se așază în cerc. Profesorul prezintă povestea:

„Aceasta este o poveste despre patru oameni pe care îi chema: **Toată Lumea, Cineva, Oricine** și **Nimeni**. În orașul în care trăiau, a apărut o problemă foarte importantă și **Toată Lumea** trebuia să o rezolve. **Toată Lumea** era sigură că **Cineva** o să o facă. **Oricine** putea să o facă, dar **Nimeni** nu a făcut-o. **Cineva** s-a enervat din cauza asta, pentru că era treabă pentru **Toată Lumea**. **Toată Lumea** a crezut că **Oricine** poate să o facă, dar **Nimeni** nu a realizat că **Toată Lumea** o să stea deoparte. În cele din urmă **Toată Lumea** a dat vina pe **Cineva** și **Nimeni** n-a făcut ceea ce **Oricine** putea să facă.”

Debriefing

Reflectăm asupra experienței:

- Ce poveste am ascultat?
- Ce s-a întâmplat în poveste?
- Ce părere aveți despre această poveste?

Interpretăm și generalizăm:

- Ce înseamnă toate acestea?

- Ce ai învățat despre tine și ceilalți?
- Crezi că oricine poate să rezolve o situație-problemă?
- Cum ai proceda, în momentul în care, grupul de prieteni, s-ar confrunta cu o problemă?

Aplicăm și/sau transferăm:

- Ai trăit vreo situație similară celei din poveste în timpul vreunei activități a grupului de prieteni/școlar? Cum s-a rezolvat problema?
- Cum poți aplica aceste lecții în grupul vostru, școală, familie?
- Ce ai face diferit de acum înainte?

Sugestii pentru follow-up:

- Voi facilita discuția astfel încât elevii să conștientizeze că implicarea, bucuria și curajul cu care te implici, duc spre succes și împlinire atât personală cât și de grup.
- Voi propune elevilor stabilirea unei strategii de lucru pentru un viitor proiect.

Bibliografie:

- Tiberiu Culidiuc (coordonator), Maria Butyka, Kelly Organ, „Curriculum Cetățenie Activă - module obligatorii”, ediția a III-a, 2016, Fundația Noi Orizonturi.

Cultivarea spiritului de protecție a mediului de viață

*Profesor învățământ primar Carmen-Mihaela BARCAN
Școala Gimnazială Nr. 10 Bacău*

Natura, prin caracterul ei viu și dinamic, trezește interesul copiilor, dorința de a cunoaște, cât și curiozitatea specifică vârstei școlarului mic. Natura ne dezvăluie cele mai profunde sentimente de dragoste, de respect, te îndrumă spre perfecțiune.

Degradarea continuă a mediului, care se petrece sub ochii noștri, este un element major al unei crize de civilizație și se datorează omului în natură. De aceea, trebuie să facem conștientă necesitatea protecției sale, a ocrotirii vieții în cele mai variate forme ale sale.

Copiii, de la cea mai fragedă vârstă, acumulează o serie de cunoștințe și impresii prin contact cu mediul ambiant. Pentru copii, mediul înconjurător presupune mișcare, culoare, dorință de cunoaștere, de explorare și elaborarea „de ce-urilor” se află în interdependență cu curiozitatea lor, stârnită nu numai de mediul din exteriorul casei, școlii, dar și de modalitatea de utilizare eficientă a spațiului interior al sălii de clasă. „De ce bate vântul așa tare?”, „De ce aerul nu mai este curat?”, „De ce se produc atâtea calamități naturale?”, sunt câteva din întrebările cu care ne-au obișnuit copiii de vârstă școlară, iar noi trebuie să le răspundem prompt și potrivit vârstei și puterii lor de înțelegere. Astfel, li se prezintă legătura dintre unele fenomene ale naturii și efectele lor. Tocmai această legătură dintre cauză și efect reprezintă educația ecologică.

Avem o profesie nobilă, cea de dascăl, iar sădirea în inimile și conștiințele copiilor a sentimentului responsabilității pentru păstrarea mediului înconjurător trebuie să fie un obiectiv major în activitatea didactică.

Elevii trebuie învățați să înțeleagă natura, să îi aprecieze frumusețea, să-i descopere componentele și particularitățile, să se apropie de ea și să o protejeze. Implicarea elevilor în realizarea unor acțiuni de ocrotire a mediului va duce mai târziu la formarea unei conștiințe privind datoria omului de a proteja mediul înconjurător, de a combate procesul de poluare, de a dobândi simțul responsabilității.

Educația ecologică se regăsește în toate disciplinele din cadrul ariilor curriculare, prin diverse activități.

La *limba și literatura română* se studiază texte despre natură, din care elevii pot evidenția un mesaj ecologic, se creează texte în versuri sau în proză care să ilustreze frumusețile naturii, legătura dintre plante, animale și om, se elaborează diverse scrisori, mesaje, afișe pe teme ecologice.

Rebusurile, curiozitățile din lumea plantelor și animalelor, realizarea unor fotografii, colectarea materialelor din natură contribuie la realizarea unor conexiuni între cunoștințele însușite la diverse discipline.

La *matematică*, se pot rezolva, spre exemplu, probleme cu tematică ecologică, bazate pe scădere (câte exemplare de animale au rămas într-o anumită zonă, dacă, prin acțiunile unor oameni,

un anumit număr a dispărut), sau pe adunare (câte hectare trebuie reîmpădurite, pentru ca ecosistemul din zonă să nu aibă de suferit, dacă... etc.);

La *științe ale naturii*, se studiază conținuturi despre protejarea mediului înconjurător, se realizează activități practice de îngrijire a florilor din clasă, de plantare de pomi etc., elevilor li se dă posibilitatea de a realiza desene pe teme ecologice, de a-și completa portofoliile cu informații din mass-media cu diverse cazuri grave de poluare sau situații de salvare a viețuitoarelor în împrejurări critice. Nu în ultimul rând, elevii pot participa la acțiuni de ecologizare a unor zone din localitatea în care trăiesc.

La *istorie* se evidențiază rolul pădurii și al apelor, a întregii naturi în luptele duse de români împotriva cotropitorilor, dându-se astfel posibilitatea abordării mediului ca factor dominant al vieții oamenilor.

La *geografie* elevii sunt puși în situația de a observa fenomene naturale, legătura și interdependența acestora. Astfel, ei realizează că relieful, clima și bogățiile naturale au produs schimbări în natură nu întotdeauna dintre cele mai bune (poluarea aerului, apei și a solului, dispariția unor plante și animale, defrișarea abuzivă, distrugerea unora ecosisteme). Prin prezentarea unor imagini ce redau influența negativă a omului asupra mediului, elevii vor înțelege că pământul trebuie respectat și ocrotit.

La *educație civică*, se elaborează și se dezbate studii de caz care să ilustreze relația dintre om și plante sau om și animale. Se realizează scurte povestiri pornind de la o situație dată, de la un comportament potrivit sau nepotrivit față de mediu. Se discută încălcarea dreptului la sănătate atunci când oamenii trăiesc într-un oraș poluat sau diverse cazuri reale sau imaginate care solicită decizie și exprimarea părerilor personale.

La *muzică*, elevii interpretează cântece atractive despre frumusețea naturii, despre diverse animale sau plante.

La *arte vizuale și abilități practice*, elevii realizează lucrări cu ajutorul materialelor din natură dar și a materialelor reciclabile, colaje din fuste și semințe, frunze etc., confecționează jucării, ornamente și obiecte diverse, folosind materiale re folosibile în vederea evitării poluării mediului. Folosirea materialelor textile poate fi, de asemenea, ușor corelată cu educația ecologică. Cusăturile pot avea ca model elemente florale, plante și animale stilizate, diferite elemente din natură etc., ceea ce oferă ocazii de realizare a educației ecologice. Lucrările plastice ale elevilor pot aborda teme precum: „Primăvara în pădure”, „În excursie”, „Incendiul”, „Nu poluați viața!”, „Modalități de igienizare a mediului înconjurător” etc.

Pornind de la ideea că, dacă o persoană iubește cu adevărat natura, atunci ea poate găsi argumente prin care să-i determine și pe alții să o îndrăgească și să o protejeze, consider că, de-a lungul timpului, am reușit să le formez elevilor mei o atitudine pozitivă față de mediul înconjurător.

Protecția naturii necesită mijloace materiale destul de costisitoare, dar și creșterea gradului de responsabilitate al oamenilor din întreaga lume față de mediul înconjurător, școlii revenindu-i un rol important în acest sens prin educația ecologică.

„Să trăiești în natură cu tot corpul, toate simțurile, toată curiozitatea, toată inteligența și toată pasiunea, constituie cheia reală a descoperirii mediului înconjurător și o practică pedagogică.”

Bibliografie:

- Vidu Alexandra, Predețeanu Maria Lucia - „Prietenii naturii” – Ecologie – cls. a III a – a IV a, București, Editura Erc Press, 2004;
- Vasile Bunesu, Eugenia Șincan - „Ghid practic pentru aplicarea programei de educație moral – civică în învățământul primar”, București, Editura Coresi, 1994.

Educația părinților, premisă în educația elevilor

Profesor învățământ primar Cătălina BEJAN
Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Buhuși

„Copilul care este lăudat, învață la rândul-i să aprecieze. Dacă un copil trăiește în iubire, învață să iubească și el. Dacă trăiește într-un mediu ce dăruiește, copilul învață ce este generozitatea.” (D. I. Nolte)

Părinții sunt primii educatori din viața copilului, fapt recunoscut încă de la Komensky, în prima carte de educație a copiilor, care considera că educația primită de la aceștia până la vârsta de șase ani, în primul rând de la mamă, este determinantă pentru dezvoltarea sa ulterioară.

Ceea ce cred părinții despre viață și împlinirea ei va determina felul în care își vor crește copiii. Modul în care sunt crescuți contribuie la formarea concepției fundamentale a copiilor despre ei înșiși. Toate opțiunile lor viitoare depind de viziunea asupra propriei persoane.

Deci, comportamentul copilului va fi influențat de educația pe care a primit-o în familie. În familia în care predomină supraprotecția, respingerea și întreruperea sistematică a oricărei activități efectuate de copil, copilul manifestă brutalitate, este certăreț, se joacă mai mult singur, se supără când pierde, este necomunicativ. La polul opus sunt familiile în care copilul este liber, îi este stimulată creativitatea. Acesta se caracterizează prin originalitate și spontaneitate, are autonomie și capacități de a se descurca singur.

În familie, copilul își face pregătirea pentru viață. Contribuția familiei este cu atât mai mare cu cât copilul este mai mic și scade pe măsură ce copilul înaintază pe treptele superioare ale ontogenezei. A. S. Makarenko fiind convins de rolul exemplului în educație ca și de înclinația copilului pentru imitație se adresează părinților astfel: „Să nu credeți că educați copilului numai atunci când vorbiți cu el, când îl povățuiți sau îi porunciți. Îl educați în fiecare moment al vieții voastre chiar și atunci când nu sunteți acasă. Felul cum vă îmbrăcați, cum vorbiți, cum vă bucurați sau vă întristați, cum vă purtați cu prietenii și dușmanii, felul cum râdeți sau citiți ziarul - toate au pentru copil mare însemnătate. Copilul vede sau simte cea mai mică schimbare în ton; orice subtilitate a gândurilor voastre ajunge la dânsul pe căi pe care voi nu le observați”.

Un părinte fericit va fi acela care nu dă copilului tot ce vrea, pentru că două două lucruri pot duce la ruină: să nu aibă nimic sau să aibă totul.

Un părinte fericit va fi acela care nu ia întotdeauna apărarea copilului său. Iubirea adevărată constă în a-l obișnui cu umilința, căci din recunoașterea greșelilor se naște dorința de îndreptare.

Un părinte fericit va fi acela care are răbdare și încredere, își ajută copilul să își dezvolte propriul eu, îi cultivă bunătatea, dărnicia, compătimirea față de semenii aflați în suferință.

Copiii au ceea ce trăiesc. Ca să-i învățăm să fie încrezători, să iubească, să fie generoși, respectuoși trebuie să-i încurajăm, să-i acceptăm, să-i aprobăm și să le fim prieteni.

Generația actuală de părinți a vrut cumva să compenseze lipsurile copilăriei lor și a încercat să dea copiilor ce aveau mai bun: cele mai frumoase jucării, haine, plimbări, școli, televizor și calculator. Alții le-au umplut timpul copiilor cu multe activități educative precum învățarea limbilor străine, informatica, muzica.

Intenția este excelentă, însă părinții nu au înțeles că televizorul, jucăriile cumpărate, internetul și excesul de activități **blochează copilăria**, în care copilul are nevoie să inventeze, să înfrunte riscuri, să sufere decepții, să aibă timp de joacă și să se bucure de viață.

În ziua de azi **nu ajunge să fim părinți buni, ci trebuie să devenim părinți inteligenți.**

- ✚ Părinții buni dau cadouri, părinții inteligenți dăruiesc propria lor ființă.
- ✚ Părinții buni alimentează corpul, părinții inteligenți alimentează personalitatea.
- ✚ Părinții buni corectează greșelile, părinții inteligenți își învață copiii cum să gândească.

✚ Părinții buni își pregătesc copiii pentru aplauze, părinții inteligenți își prețesc copiii pentru eșecuri.

- ✚ Părinții buni vorbesc, părinții inteligenți dialoghează ca niște prieteni
- ✚ Părinții buni dau informații, părinții inteligenți povestesc istorioare.
- ✚ Părinții buni oferă oportunități, părinții inteligenți nu renunță niciodată.
- ✚ Părinții inteligenți sunt semănători de idei și nu controlează viața copiilor lor. Ei

seamănă și așteaptă ca semințele să germineze. Pe timpul așteptării poate să apară mâhnire, dar dacă semințele sunt bune, vor încolți.

„Avem nevoie de patru îmbrățișări pe zi pentru a supraviețui. Avem nevoie de opt îmbrățișări pe zi pentru a ne menține pe linia de plutire. Avem nevoie de douăsprezece îmbrățișări pe zi pentru a crește.” (Virginia Satir)

Ce aduce o îmbrățișare?

- Protecție;
- Siguranță,
- Încredere în sine sau în cei apropiați;
- Forță - când transmitem energia noastră prin îmbrățișare, propriile noastre forțe cresc;
- Sănătate - contactul fizic în îmbrățișare implică o energie vitală, capabilă de a vindeca sau ușura suferința;
- Recunoașterea valorii fiecăruia.

„Singurul mod rezonabil de a educa este acela de a fi o pildă de urmat” - I. H. Pestalozzi

Cele 7 păcate capitale ale educației:

1. A corecta în public,
2. A exprima autoritatea cu agresivitate,
3. A fi excesiv de critic: a obstrucționa copilăria celui educat,
4. A pedepsi la furie și a pune limite, fără a da explicații,
5. A fi nerăbdător și a renunța să mai faci educație,
6. A nu te ține de cuvânt,
7. A distruge speranța și visele.

Sfaturi pentru fericirea copilului:

1. Cunoaște-ți copilul!,
2. Acceptă-l așa cum este!,
3. Fă pași spre el tot timpul!,
4. Nu-i pune poveri pe umeri!,
5. Fii mereu blând și zâmbitor!,
6. Ajută-l să-și formuleze un mare vis, un mare scop în viață!,
7. Iubește-ți copilul necondiționat!.

Bibliografie:

1. Deschideri europene, periodic de didactică, numărul 1/2007, coordonatori: Mihai Stanciu, Mărioara Șchiopu, Botoșani, 2007;
2. Eu te-am făcut eu te omor, Michiela Poenaru, Editura Coresi, București, 2008.

Învățătorul și școala pentru toți

*Profesor învățământ primar Oana BÎRZU
Școala Gimnazială Nr. 10 Bacău*

A descifra personalitatea învățătorului...

A decela capacitățile, aptitudinile, atitudinile, și caracteristicile sale....

A descoperi stilul său de lucru, eficient, de succes...

Acesta este un demers foarte complex, dar necesar în fundamentarea unei școli care îi valorizează în mod egal pe toți elevii, promovând egalitatea de șanse pentru fiecare.

Ce înseamnă să fii un bun dascăl, un dascăl de succes, un dascăl eficient?

Ce răspunsuri am putea alege?

Un dascăl disciplinat, meticulos, care muncește foarte mult?

Un dascăl care predă o anumită disciplină și face examinări?

Un dascăl care pregătește copii olimpici și obține rezultate cu aceștia?

Un dascăl care are o relație bună cu elevii, empatizează cu ei?

Un dascăl care sprijină dezvoltarea tuturor copiilor din punct de vedere cognitiv, emoțional?

A fi un învățător eficient este acela care îi valorizează pe toți elevii din clasă, le acordă șanse egale, stabilește competențe pentru toți și pe care le atinge în cea mai mare măsură. Un profesor eficient, de succes, facilitează progresul școlar tuturor elevilor unei clase.

Ca dascăl, trebuie să simți plăcerea de a lucra cu copiii, o anumită afecțiune pentru aceștia, însoțită însă de o detașare profesională. Unul dintre cele mai importante roluri ale acestora este reacția lor la eșecul sau succesul copiilor. A face greșeli nu înseamnă insucces pentru elevi, ci o parte a procesului de învățare. Copiii pot învăța din greșeli, pregătindu-se pentru evitarea acestora în viitor. Dificultățile de învățare nu trebuie văzute ca semne de eșec, ci ca situații în care elevii au nevoie de sprijin. Apar și aici întrebări importante precum:

Ce atitudine poate avea un învățător în fața unei motivații scăzute a elevului pentru învățatură?

Care a fost până în prezent experiența de insucces a elevului?

Cum a fost afectată de această experiență motivația lui generală de învățare?

Cât de des este criticat de învățător?

Cât de vulnerabil este copilul în fața criticilor învățătorului?

Nu trebuie uitată măiestria pedagogică a învățătorului concretizată în stilul său educațional de predare, de comunicare, de relaționare cu elevii, stil aflat în dependență puternică cu personalitatea acestuia. De asemenea, nu trebuie uitat că școala este organizată pentru copii, ei având nevoie de serviciile acesteia. Fără copii, nu ar mai fi școli și dascăli. De câte ori ne-am pus întrebarea: „De ce merg unii elevi încruntați la școală?”

E foarte important să știm să ne apropiem de elevi, să le înțelegem nevoile, mai ales în situația când din ce în ce mai multe familii se confruntă cu probleme financiare, dar și a familiilor dezorganizate care nu prezintă interes pentru activitatea școlară.

Toate acestea vorbesc despre personalitatea învățătorului, dorința acestuia de a deveni un dascăl de succes, un pedagog eficient. Depinde de fiecare să cum vom reuși să ne modelăm pentru formarea unei școli prietenoase tuturor copiilor în care dascălii lucrează în echipă cu copii, asumându-și diverse roluri în educația copiilor: facilitator, modelator, manager, inițiator.

Trebuie să ne schimbăm și noi permanent, să realizăm că elevii nu mai sunt bagaje de cunoștințe, însușite prin învățare mecanică, pe care să le expună la comandă, ci un loc în care el poate să-și exprime ideile, gândurile, speranțele de azi și de mai târziu. Să ne gândim cum să învețe inteligent și creativ, cu efecte asupra vieții lor de adult. Să-i stimulăm spontaneitatea, efortul, fantezia, independența, încrederea în sine. Să-l sprijinim în menținerea unui echilibru între efortul pentru pregătirea școlară și timpul pentru pasiunile sale.

El trebuie să devină un ghid pentru elevi, să îi conducă spre a-și dori să cunoască tot mai multe, să învețe din propriile greșeli și altfel să devină cât mai interesați de activitatea școlară.

Școala în sine nu înseamnă doar o clădire, ci înseamnă un loc în care elevii vin zi de zi pentru a se pregăti de viitor. Între pereții acestei clădiri se află ziua de mâine. O clădire care găzduiește prietenii, năzbâtii, bucurii, tristeți, dezamăgiri, dar mai ales diversitate.

„Școala care rămâne în suflet” ar trebui să fie în definitiv țelul educației. Dascălul este dator să găsească „perla” în fiecare copil, oricât de adâncă este, și să-i dea strălucirea de care este capabil.

Un profesor bun își amintește că a fost și el copil, înțelege toate spaimele, tristețile, exuberanța și bucuria prin care trec elevii lui în clasă.

„Școala este libertatea de a merge ajutat și îndrumat”. - Claudiu Ovidiu Tofeni

Bibliografie:

Dulamă M.E. - Modele, strategii și tehnici didactice activizante, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 2002;
Didactica - revistă de specialitate pentru cadre didactice, Editura Docucenter, 2010;

Rolul familiei în dezvoltarea intelectuală a copilului

*Profesor învățământ primar Petronela BLĂNARU
Școala Gimnazială „Alexandru cel Bun” Bacău*

Familia este grupul cel mai important dintre toate grupurile sociale, deoarece ea influențează și modelează persoana umană. Unii merg chiar mai departe și susțin că acțiunea ei

asupra persoanei e atât de mare, încât ea egalează acțiunea celorlalte grupuri sociale. Familia este adevăratul laborator de formare a persoanei.

Părinții sunt primii educatori din viața copilului, fapt recunoscut în pedagogie încă de la Komenschi, care, în prima carte de educație a copilului, considera că educația primită de acesta până la vârsta de șase ani, în primul rând de la mama, este determinantă pentru dezvoltarea sa ulterioară.

A. S. Makarenko fiind convins de rolul exemplului în educație ca și de înclinația copilului pentru imitație se adresează părinților astfel: „Să nu credeți că educați copilul numai atunci când vorbiți cu el, când îl povăuiți sau îi porunciți. Îl educați în fiecare moment al vieții voastre chiar și atunci când nu sunteți acasă. Felul cum vă îmbrăcați, cum vorbiți, cum vă bucurați sau vă întristați, cum vă purtați cu prietenii și dușmanii, felul cum râdeți sau citiți ziarul- toate au pentru copil mare însemnătate. Copilul vede sau simte cea mai mică schimbare în ton ; orice subtilitate a gândurilor voastre ajunge la dânsul pe căi pe care voi nu le observați.”

Începând din primii ani de viață, copilul preia de la cei din jur gesturi, atitudini, limbajul, exemple de comportament. Prima relație a copilului cu lumea exterioară este cea cu familia. Aceasta îi oferă copilului primele informații despre lumea ce-l înconjoară, primele norme și reguli de conduită, dar și climatul socioafectiv. Acest tip de relație este hotărâtoare în devenirea personalității nu numai prin faptul că ea este primordială și se menține pe toată durata vieții, dar și prin faptul că familia mediază și condiționează comunicarea și interacțiunea cu celelalte componente sociale, în special cu școala.

Influențele educative pe care familia le exercită asupra copiilor se pot manifesta fie direct, prin acțiuni mai mult sau mai puțin dirijate, fie indirect, prin modele de conduită oferite de către membrii familiei, precum și prin climatul psihosocial existent în familie. Modelele de conduită oferite de părinți – precum și climatul socioafectiv în care se exercită influențele educaționale constituie primul model social cu o influență hotărâtoare asupra copiilor privind formarea concepției lor despre viață, a modului de comportare și relaționare în raport cu diferite norme și valori sociale. Este unanim recunoscut faptul că strategiile educative la care se face apel în familie, mai mult sau mai puțin conștientizate, determină în mare măsură dezvoltarea personalității, precum și rezultatele școlare ale copiilor, comportamentul lor sociomoral.

„Atâta timp cât tatăl și mama nu-și vor pleca fruntea în fața măreției copilului; atâta timp cât nu vor înțelege că vorba COPIL nu este decât o altă expresie pentru ideea de MAIESTATE; atâta timp cât nu vor simți că în brațele lor doarme viitorul însuși sub înfățișarea copilului, că la picioarele lor se joacă istoria, nu-și vor da seama că au tot atât de puțin dreptul și puterea de a dicta legi acestei noi ființe, pe cât n-au puterea și nici dreptul de a impune legi în mersul astrilor...” (Ellen Key)

Fiecare copil are un limbaj principal de iubire, o modalitate în care el înțelege cel mai bine afecțiunea părintelui. Iubirea este fundamentul unei copilării lipsite de griji. Fiecare copil are propria modalitate de a oferi și de a primi iubire. Când copilul se simte iubit, este mai ușor de disciplinat și de format decât atunci când simte că rezervorul său emoțional este gol. Iubirea adevărată este totdeauna necondiționată. Iubirea necondiționată este iubirea totală, este o lumină călăuzitoare care strălucește în întuneric și ajută părinții să-și dea seama ce trebuie să facă pentru a-și crește copilul. Iubirea necondiționată înseamnă a iubi copilul indiferent de cum arată, de ce talent manifestă, de cum ar vrea să fie, de ceea ce face. Familia trebuie să asigure adăpost, hrană, haine, să-și asume și răspunderea formării lor mentale și sentimentale. Fără iubire, copilul va muri din punct de vedere emoțional și va deveni un handicapat pe viață; baza emoțională se construiește în primele 18 luni de viață. „Hrana” necesară sănătății emoționale constă în mângâierile fizice, vorbele bune și îngrijirea tandră. Fundamentul iubirii așezat în primii ani de viață afectează capacitatea copilului de a învăța și determină în mare parte momentul în care va fi capabil să sesizeze și un alt tip de informații. Copilul trebuie să atingă un nivel emoțional necesar de maturitate înainte de a fi capabil să învețe în mod eficient la nivelul vârstei sale. Dacă iubirea va fi alimentată așa cum se cuvine, copilul va înflori și va binecuvânta lumea prin frumusețea sa; fără iubire va deveni o floare veștejită, însetată.

Există cinci modalități în care copiii exprimă și înțeleg iubirea: mângâierile fizice, cuvintele de încurajare, timpul acordat, darurile, serviciile.

Mângâierile fizice sunt cea mai puternică voce a iubirii. Copiii care sunt ținuti în brațe, sunt îmbrățișați, sărutați, se dezvoltă mai devreme din punct de vedere emoțional, decât cei care sunt

lăsați multă vreme fără un contact fizic. Ținutul în brațe în timp ce i se citește o poveste devine amintire pentru tot restul vieții.

Tonul vocii, blândețea, atmosfera afectuoasă, toate comunică o căldură emoțională și multă iubire. Cuvintele de laudă, de încurajare, cuvintele călăuzitoare, tonul agreabil și o mânie stăpânită vor aduce oricând un câștig înșutit. Un mesaj pozitiv transmis în mod negativ va aduce rezultate negative.

Timpul acordat este darul pe care părintele îl oferă prin prezența sa copilului. În multe case, copiilor le este mai greu fără televizor decât fără tați. Cu cât legătura emoțională dintre copil și tată este mai puternică, cu atât scade posibilitatea de a se ajunge la un comportament ce presupune delicvență. A privi copilul în ochi este o modalitate foarte eficientă de a transmite iubire din toată inima către sufletul copilului. Nu trebuie lăsat copilul să creadă că i se oferă iubire pentru că a făcut ceva pe plac în momentul acela, trebuie să i se ofere iubire în mod consecvent, orice ar fi, indiferent de comportamentul lui sau de orice alte împrejurări.

Timpul acordat înseamnă a desfășura o activitate împreună, cunoscând astfel mai bine copilul, împărtășind gândurile și sentimentele. Tot ceea ce se face împreună cu copilul va conta întotdeauna.

Darurile sunt o formă de recunoștință sau de stimulare. Adevăratul dar exprimă iubirea pentru orice persoană, gestul fiind făcut de bunăvoie. „Cel mai frumos dar pe care îl puteți oferi copilului dumneavoastră este propria sănătate emoțională, fizică, spirituală și intelectuală.” (Sherill și Prudence Tippins)

Serviciile pline de iubire nu sunt sclavie, se fac de bunăvoie. Serviciile cu compasiune și iubire sunt caracteristice părinților cu vocație. A fi părinte bun nu înseamnă a oferi copilului tot ce își dorește.

Pentru a fi un părinte bun trebuie:

- să observați felul în care copilul își exprimă iubirea față de dumneavoastră;
- să observați felul în care copilul își exprimă iubirea față de ceilalți;
- să ascultați cu atenție care sunt cele mai dese rugăminți ale copilului dumneavoastră;
- să observați care sunt lucrurile de care se plânge cel mai adesea;
- să-i oferiți copilului posibilitatea de a alege.

Părinții au rol major în disciplinarea copilului, misiune dificilă care presupune înțelepciune, imaginație, răbdare și multă dragoste. Disciplina presupune o misiune îndelungată și foarte vigilentă, aceea de a călăuzi copilul de când este sugar și până la vârsta adultă.

Părinții sunt cheia capacității copiilor de a învăța și de a reuși în toate direcțiile.

Bibliografie:

1. R. Campbell, G. Chapman „Cele cinci limbaje de iubire ale copiilor”, Ed. Curtea Veche Publishing, București, 2000;
2. M. Golu, „Dinamica personalității”, Ed. Geneze, București, 1993;
3. R. Vincent, „Cunoașterea copilului”, E.D.P., București, 1972.

Integrarea școlarului mic în activitatea școlară

Învățător Dumitru BOATCĂ

Școala Gimnazială „Ion Rotaru” Valea lui Ion, com. Blăgești

În perioada preșcolară copilul se manifestă spontan. Este expansiv, cu treceri rapide de la râs la plâns, de la mânie la bucurie și invers, cu o mare dominație a expresiei în toate reacțiile sale.

În școală, începe să învețe că trebuie să se exprime doar dacă e solicitat, în timpul lecțiilor, iar dacă solicitarea se adresează clasei să se înscrie la răspuns prin ridicarea mâinii sus.

Capacitatea de a înțelege și a învăța logic depinde nu numai de inteligența nativă, ci și de dimensiunile și calitatea fondului referențial, de stocul acumulărilor anterioare, de deprinderile intelectuale dobândite, de motivație și de capacitatea de mobilizare psihică pentru învățare.

Sunt psiho-pedagogi care consideră că pentru a realiza o adaptare ușoară a copiilor la cerințele școlii primare, trebuie să avem în vedere următoarele planuri ale dezvoltării biopsihice:

- planul deservirii;

- planul integrării în colectivitate;
- planul mobilizării psihice pentru a realiza activități intelectuale.

Pentru a avea certitudinea că preșcolarul a atins nivelul ușoarei adaptări la cerințele școlii sunt necesare activități și solicitări care să asigure:

- pregătirea fundamentală;
- pregătirea organelor fizice și psihice receptoare și prelucrătoare de informații;
- pregătirea în sfera domeniilor specifice obiectelor școlare care se studiază începând cu clasa pregătitoare.

La intrarea în școală, copilul poate trece la activități de învățare dacă dispune relativ de posibilități de a vorbi, de a înțelege și memora ceea ce i se adresează verbal.

Integrarea copilului în mediul școlar presupune o bună acomodare a elevului la sarcinile pe care i le impune școala și activitatea de învățare. Ea se evidențiază prin capacitatea elevului de integrare în activitate și în viața școlii, exprimată prin: reușita școlară, acomodarea la cerințele școlii (colectiv didactic, clasa de elevi, microgrupuri formate), orientarea școlară adecvată resurselor interne și externe (cerințele familiei și ale mediului social). Un copil care e bine adaptat se simte integrat în grup, percepe pozitiv grupul școlar (clasa), e perceput pozitiv de către grup, îi face plăcere să fie la școală, reușește să facă față cerințelor diferitelor discipline de învățământ. În adaptarea școlară a copilului poate cunoaște diverse forme de manifestare: de la rezultate școlare slabe la apatie, lipsa interesului pentru școală, tulburări de comportament până la refuzul frecventării orelor. Acest refuz poate fi manifestat în mod direct sau indirect prin invocarea unor dureri de cap, stomac sau de gât, dureri manifestate cu puțin timp înainte de plecarea la școală dureri care, de regulă, încetează imediat ce micuțului îi este permis să rămână acasă. Inadaptarea se datorează și tensiunilor, eșecurilor, dramelor sentimentale, sentimentelor de abandon sau celor de ofense și devalorizare în ochii altor copii de vârsta lor sau a unor persoane apreciate de ei de care depinde succesul lor.

Un rol semnificativ în adaptarea școlară îl are familia. Atitudinea față de școală, felul relaționării cu ceilalți, depind de experiența de viață acumulată în familie. Atunci când părinții reușesc să mențină în familie o atmosferă caldă, securizantă și își manifestă autoritatea într-un mod firesc, echilibrat, se creează premise favorabile unei bune adaptări școlare (copilul are o stimă de sine înaltă, e încrezător în sine, responsabil). Excesele în exercitarea autorității, determină dificultăți în adaptarea copilului, mărește dependența acestuia de părinte, copilul nu se mai simte liber, este mai puțin prietenos și spontan, va avea mari dificultăți în procesul de maturizare.

La clasa pregătitoare și clasa I, experiența de viață limitată îl face pe copil să alunece spre combinații superficiale, spontane, cuprinzând unele elemente fantastice.

Către clasele a-II-a și a III-a imaginația capătă mai multă coerență și dinamism.

Programa predării comunicării în limba română și matematică și explorarea mediului în clasele pregătitoare și I prevede accesul gradat al școlarului la conținuturile învățării – de a scrie linii, cârlige, zale, bastonașe, ovale și vor ajunge la litere, silabe, cuvinte și propoziții.

Sarcina de a scrie poate să pară școlarului mic săcâitoare, anevoioasă, puțin atrăgătoare, învățătorul nu trebuie să pună accent pe sancționarea elevului, ci mai mult pe inițierea sa în tainele procesului ce va duce la rezultatul corect.

Pregătirea copilului pentru școală depinde atât de formarea în grădiniță a unor deprinderi specifice activităților din școală, cât și de continuarea unor activități specifice grădiniței în școală (întâlnirea de dimineață, jocuri, activități libere, sărbătorirea diferitelor evenimente, etc).

Având în vedere cele precizate mai sus rezultă că trecerea de la grădiniță la școală trebuie să se facă treptat necesitând un timp mai mult sau mai puțin îndelungat, în funcție de structura psihică și de particularitățile psihico-individuale ale copilului.

Tema pentru acasă, între necesitate și povară

*Învățătoare Elena BOATCĂ
Școala Gimnazială Nr. 1 Blăgești*

Tema pentru acasă a format în rândul elevilor, dar mai ales a părinților două tabere: una pro-temă, cea care solicită cât mai multe teme și una contra-temă, cea sătulă de teme, cea care nu are și nu dorește să-și petreacă timpul cu teme pentru acasă.

Problema esențială este a modului în care profesorul gestionează tema pentru acasă, importanța pe care i-o acordă calității și cantității acesteia.

Auzim mereu în jurul nostru dezbătută problema temei pentru acasă, ba că e prea multă, ba prea puțină, ba prea grea, că li se fură copiilor copilăria etc. Deși importanța temelor pentru acasă este susținută de majoritatea părinților și a profesorilor, există voci ce sunt împotriva lucrului individual acasă. O serioasă întrebare se impune astăzi: cât de eficientă este tema pentru acasă, asigură ea o creștere a calității în pregătirea elevilor? Cât de implicați sunt părinții în efectuarea temelor pentru acasă? Cât și ce trebuie să constituie o temă pentru acasă pentru a avea efectul așteptat? Cât cerem copiilor să lucreze acasă? Care este raportul dintre activitatea în clasă și cea propusă acasă? Ce așteptăm de la elev atunci când efectuează tema: lucru independent sau implicare nemijlocită a părintelui? Or, o meditare asupra aspectelor enumerate mai sus a fiecărui cadru didactic va constitui un pas spre calitatea în managementul temelor pentru acasă. Definite drept „sarcini încredințate elevilor de profesorii/învățătorii de la școală spre a fi îndeplinite în timpul orelor din afara școlii”, temele pentru acasă declanșează percepții și atitudini variate la elevi, părinți sau învățători: unii le supraapreciază, alții le resping, unora le produc fericire, altora suferință.

Bineînțeles că toți, învățători și părinți deopotrivă, sunt conștienți că temele pentru acasă fac parte din procesul de învățare și rolul lor este de a consolida achizițiile dobândite la școală, dar nu toți își doresc implicarea lor în acest proces.

Cei care solicită temele pentru acasă le privesc sub două aspecte: temele îmbunătățesc rezultatele școlare ale elevului și reprezintă un mod eficient de a-și petrece o mare parte din timpul de după orele de curs, „îl ține ocupat”. Acești părinți consideră că temele pentru acasă conțin elemente învățate de elevi în ziua respectivă și sunt impuse tocmai pentru o mai bună înțelegere a noțiunilor. Aceste teme îl determină pe elev să aplice partea teoretică într-o problemă de ordin practic. Astfel, partea teoretică va fi înțeleasă mai ușor și nu în mod mecanic. Rezolvarea temelor pentru acasă va conferi elevului o creștere a nivelului de inteligență a acestuia, ceea ce va duce la obținerea de rezultate mai bune la școală, dar și în viață mai târziu. Tot în acest fel copilul va căpăta mai multă încredere în modul de a raționa. Impunerea temelor pentru acasă reprezintă, de asemenea, o modalitate satisfăcătoare de a-l împiedica pe copil să se implice în alte activități care s-ar putea să nu fie benefice pentru educația lui.

În partea opusă sunt părinții care simt ei înșiși ca pe o povară tema pentru acasă, pentru care probabil copilul îi cere ajutorul. Sunt acei părinți care consideră că e de ajuns ceea ce copilul face la școală, cei care își doresc mai mult timp liber pentru ei, nu să fie nevoit să se implice în pregătirea copilului, „că doar de aia îl dau la școală”.

În școlaritatea mică, dependența copilului de familie pune problema rolului pe care atitudinile părinților față de tema pentru acasă îl joacă în formarea atitudinii copilului față de școală, o atitudine negativă fiind transmisibilă și copiilor. Aceste relații evidențiază necesitatea implicării învățătorului în ameliorarea atitudinilor părinților față de tema pentru acasă, ca mijloc de influențare a relației copilului cu școala.

În general elevii buni și foarte buni, elevii care învață la toate materiile își fac întotdeauna temele la fiecare materie și se achită de sarcini, dar aceștia sunt în genere sprijiniți și controlați în permanență de părinți. Aceștia sunt părinții care solicită învățătorului să dea copilului său mai mult de lucru, să-l scoată mai des la răspuns, să-l antreneze mereu în activități. Elevii mediocri, elevii mai comози, cei care speculează mai mult, își fac temele singuri sau le copiază de la un coleg, părinții fiind prea ocupați ca să- i intereseze această chestiune. Când vine vorba de elevii slabi, aici intrând copiii dezinteresați, copiii cu un nivel de inteligență mai scăzut și nu în ultimul rând copii care nu sunt deloc controlați de părinți sau chiar sunt încurajați de aceștia în a se complăce în situația existentă, aici constatăm ca tema de orice fel nu este făcută decât în clasă, sub supravegherea

educatorului sau foarte rar din proprie inițiativă. De aici și cele două tabere: pro și contra temelor pentru acasă, cei care solicită și cei care se plâng că au de le făcut.

Mai există un aspect al managementului temelor pentru acasă care merită evidențiat, și anume, cantitatea și calitatea temei pentru acasă.

Suntem într-o concurență continuă pentru mult, pentru asimilarea de multe cunoștințe, pentru a face multe într-o lecție. Avem impresia că volumul acoperă totul, dar, în această goană după multe, uităm de diferențiere, de profunzime, și uneori chiar de calitate.

De obicei, plasat în fața unui volum mare de teme, elevul va ignora unele dintre ele. Insuccesul este asigurat. De aceea, tema aleasă trebuie să fie de nivel mediu pentru toată clasa și pentru cei pregătiți pentru performanță școlară date teme suplimentare, de nivel mai ridicat și fără caracter de obligativitate.

Alt aspect privește refuzul copilului de a face tema pentru acasă pentru că nu o înțelege sau i se pare prea grea pentru capacitățile sale. De aceea, tema pentru acasă trebuie explicată indiferent dacă aceasta, după părerea noastră, nu este atât de dificilă. Elevii fac cunoștință imediat cu volumul de lucru, se orientează dacă au nevoie de o sursă oarecare pe care o pot lua de la biblioteca școlii, pun întrebări în clasă, dacă este cazul, învață să-și organizeze timpul. Etapa de explicare a temei este obligatorie și nu este una de alegere. Temele cu grad de dificultate prea mare pot constitui obstacole greu sau imposibil de depășit, cu efecte perverse asupra evoluției școlare și a personalității elevilor, dintre care amintim descurajarea, pierderea încrederii în sine, a interesului pentru un obiect de învățământ sau consumul excesiv de timp în dauna altor activități ori pe seama timpului necesar pentru odihnă.

Bibliografie:

1. Drăgulănescu, N., Niculae, C., Managementul calității, Editura Niculescu, 2000;
2. Ionescu, S., Managementul calității, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2000;
3. Keen E., Tircă A., Cum să democratizăm școala, Ghid de management participativ, Radical, București, 1998;
4. Iucu R., Managementul și gestiunea clasei de elevi, Editura Polirom, Iași, 2000.

Măiestria de dascăl

*Profesor învățământ primar Luminița BOTEZATU
Școala Gimnazială Plopu, Dărmănești*

„Și chiar de nu voi fi un far, ci o candelă, ajunge.
Și chiar de nu voi fi nici candelă, tot ajunge,
fiindcă m-am străduit să aprind lumina.”

Nicolae Titulescu

Lumea exterioară își imaginează că un dascăl bun este cel care dovedește calmitate infinită, este echidistant față de toți elevii, nu are prejudecăți, are răspuns la toate întrebările elevilor, nu greșește niciodată, este foarte ordonat, liniștit, adică un om mult mai bun decât majoritatea oamenilor.

În acest moment al dezvoltării societății, trebuie reconsiderate competențele unui dascăl bun, el trebuie să fie eficient când pășește pe ușa sălii de clasă. Dacă elevii s-au schimbat, și dascălul trebuie să se schimbe, să se adapteze noilor necesități ale acestora, să rezolve problemele de indisciplină, lipsa de interes pentru învățatură, lipsa de încredere în forțele lor, teama de a veni la școală, să impună elevilor, părinților și comunității întregi respectul față de dascăli și față de activitatea didactică.

Un dascăl bun este acea persoană care dovedește, în egală măsură, umanism (în general) și dragoste de copii (în special), spirit de obiectivitate, dreptate, principialitate, cinste, curaj, corectitudine, răbdare, optimism, modestie, fermitate, stăpânire de sine. La acestea se adaugă toate calitățile aptitudinale (empatică, organizatorică, tact pedagogic, măiestrie pedagogică). Un dascăl care dovedește măiestrie pedagogică este mai mult decât un reputat profesionist, este artistul desăvârșit în meseria lui. El este cel care are conștiința responsabilității și a misiunii sale, care înseamnă să arzi ca o lumânare pentru a-i lumina pe alții, adică să te dăruiești în totalitate, în mod dezinteresat.

Marțian Iovan afirma că „educatorii sunt profesioniștii educației”. Formarea însăși a educatorului în anii de universitate sau colegiu pedagogic, precum și în perioadele perfecționării postuniversitare îi va

pretinde să devină „specialistul, proiectantul, organizatorul și conducătorul principal al operei de formare a personalității elevilor”. De aceea, elementul central, activ și determinant pentru eficiența educației îl constituie profesorul.

Tipologia lui Doring, bazată pe tipologia generală despre oameni a lui Spranger, prezintă 6 tipuri fundamentale de profesori:

- 1) Tipul dominator, caracterizat mai degrabă prin dorința de a se impune, decât prin dragoste pentru copii. Profesorul domină, în primul rând, prin propria-i personalitate, savurând cu satisfacție și voluptate conștiința propriei sale superiorități și faptul că elevii se tem de el.
- 2) Tipul economic urmărește în primul rând avantajele proprii. Este comod și are tendința de obține maximul cu minimum de efort. Lasă impresia unui metodician foarte bine pregătit. Este rece în relațiile cu elevii.
- 3) Tipul teoretic ține seama în mod special, de latura instructivă a procesului pedagogic, determinând elevul să-și lărgască cunoștințele legate de propriul său obiect. Nu-l interesează relațiile sale cu elevii și nu dovedește spirit de răspundere în formarea personalității acestora.
- 4) Tipul sociabil se caracterizează în primul rând prin dragoste față de elevi, prin capacitatea de a pătrunde în psihicul acestora, prin atitudine cumpătată, prin dorința de a forma din elevi oameni folositori societății. L. Tolstoi afirma că „dacă învățătorul are dragoste pentru profesia sa, el este un învățător bun. Dacă învățătorul are dragoste pentru profesie și pentru elevi, el este un învățător desăvârșit”.
- 5) Tipul estetic se caracterizează prin dorința de a forma personalitatea elevului după preceptele sale (dar nu de dragul elevului ci din ambiție, din vanitate), de aceea nu prea ține seama de caracterul concret al personalității elevului.
- 6) Tipul cerebral are un deosebit simț pentru activitatea pedagogică, pe care o înțelege și o apreciază din punctul de vedere al unor înalte principii. Este un tip cu calități bine definite, sigur pe sine, însă prea grav, fără simțul umorului.

În procesul formării tinerei generații, dascălul trebuie să-și pună în valoare întreaga măiestrie și competență profesională, pentru că a fi dascăl este o profesie de suflet, este o artă ce dăluiește viitorul prin truda prezentului, este o opțiune ce pornește din inimă pentru inimă și nu o soluție de moment.

Bibliografie:

1. Allport, G.A.: Structura și dinamica personalității, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981;
2. Golu, P., Mitrofan, N.: Personalitatea didactică - sursă a creativității, comunicare la Colocviul național de pedagogie, 1978.

Învățarea diferențiată

Profesor învățământ primar Maria BOTEZATU

Școala Gimnazială „George Enescu” Moinești

Profesor învățământ primar Elena-Loredana TĂBĂCARU

Școala Gimnazială „Ștefan Luchian” Moinești

O preocupare majoră a fiecărui dascăl – deschizător de drumuri – este cunoașterea reală a individualității elevilor cu care lucrează, fapt care conduce la o individualizare a acțiunilor pedagogice, la o tratare diferențiată a elevilor în funcție de posibilitățile și înclinațiile lor.

Concepția științifică privitoare la tratarea individuală a elevilor constă în cunoașterea gradului de evoluție a diferitelor procese psihice, a gradului de dezvoltare, a tipului de inteligență caracteristică fiecărui copil, pentru a putea folosi mijloace adecvate în scopul dezvoltării acesteia la nivelul standardelor școlare.

Diferențierea vizează tehnologia didactică, diferențierea sarcinilor de muncă independentă în clasă sau acasă, stimularea inițiativelor și intereselor personale ale elevilor.

Diferențierea conținutului se realizează prin: trunchi comun, curriculum la decizia școlii, cursuri, activități complementare celor din programul obligatoriu pentru toți, cursuri diferite ca nivel pentru aceeași disciplină, activitate extracurriculară corelată cu cea școlară. Exemple de diferențieri de conținut:

a) *sistemul unităților capitalizate* (credite): conținutul e divizat în unități care corespund unui semestru/an/ciclu. Anumite unități sunt obligatorii, altele nu, din care elevul alege cele care îi

convin. La sfârșitul perioadei de timp elevul susține un examen care îi conferă un număr de credite. Unitățile prevăd:

- planul general = unități indispensabile formării de bază;
- planul special = unități specifice conținutului;
- planul cultural = unități care îmbogățesc universul cultural al elevului.

b) sistemul modular: conținutul este divizat în subunități bine structurate, cu relații specifice între ele. Fiecare modul cuprinde obiective exprimate în cunoștințe, activități, are variante ca ritm, nivel de dezvoltare, de recuperare, are probe de intrare (ce este nevoie să știe), finale (ce trebuie să știe) și intermediare (ce știe).

c) activități extracurriculare: știm că educația se realizează în mod formal (activitate școlară), informal (experiența cotidiană), non-formal (perișcolar). Edgar Faure spunea : « În vremea noastră se recunoaște imposibilitatea de a considera educația ca un proces limitat în timp și spațiu. »

Diferențierea se realizează prin modul de organizare a activității școlare, a activității didactice și prin metodologia didactică aplicată. Distingem patru moduri de organizare a activității:

- a) activitate colectivă, caracterizată prin transmiterea informației de la învățător către elevi;
- b) activitate pe grupe, în general omogene, constituite după un anumit criteriu;
- c) activitate pe echipe, grupe eterogene, constituite după preferința elevilor pentru o activitate;

- d) activitate individuală, independentă.

Activitatea pe grupe:

- în constituirea grupelor numărul de elevi să nu depășească 6 - 7, gruparea elevilor să se realizeze după un criteriu (ex. natura activității) sau la libera alegere a elevilor și se stabilesc relațiile dintre membrii grupului (ex. coordonatorul poate fi un elev sau învățătorul);

- tipuri de activități pentru grup: rezolvarea de probleme, lucrări practice, studiu de documente, proiecte, anchete;

- relația învățător-elev se modifică astfel: învățătorul sprijină elevul, îi stabilește conținuturile și materialele necesare, învățătorul pregătește activitatea, îndrumă în punctele cheie, dar NU conduce activitatea.

Jean Vial: «Activitatea în grup se caracterizează prin specificarea sarcinilor după motivațiile și capacitățile membrilor grupului, asigurarea unității conținutului activității, coordonarea, convergența efortului, existența unui responsabil și a unui colectiv.»

Exemple de situații în care se pot organiza activități pe grupe: la limba română, la exerciții de consolidare, la științele naturii, aplicații în consolidare și recapitulare la orice disciplină.

J. Deschamp a constatat că există diferențe între elevi de aceeași vârstă și capacitate intelectuală, față de diferite sarcini de lucru. Astfel, 13 minute este media diferențelor de timp într-o sarcină de căutare a unor cuvinte într-un dicționar, 2 minute 1/2 pentru exerciții ușoare de adunare, pentru rezolvarea unor probleme de aritmetică, 11 minute.

E. Planchard spune că în general „linia de conduită a profesorului este aceea de a-i frâna pe aceia care se arată prea inteligenți, de a-i stimula pe cei care nu sunt destul de dezvoltați, pentru realizarea unor norme unice.” Elevii diferă din punct de vedere al aptitudinilor, a ritmului de învățare, a gradului de înțelegere a fenomenelor (unii aprofundează, alții sunt superficiali), a capacității de învățare, a rezultatelor obținute.

Pentru diferențierea prin metodologie este nevoie ca:

- elevii cu capacitate de învățare scăzută să fie cuprinși în activități frontale, dar tratați individual;

- elevii cu dificultăți accentuate ale capacității de învățare să fie instruiți în grupe, dar cu teme diferențiate pentru activitatea independentă;

- elevii cu capacitate de învățare mai redusă să fie incluși în clase speciale.

Individualizarea prin muncă independentă se poate realiza prin:

- teme individuale/acasă;

- muncă personalizată, activități cu conținut diferențiat, realizată individual.

În mod obișnuit elevii lucrează individual mai ales pentru fixarea și consolidarea cunoștințelor, pentru aplicarea lor în practică, pentru formarea de priceperi și deprinderi, pentru exersarea unor operații mintale, rezolvând exerciții și probleme, efectuând măsurători, desene,

schite, compuneri. De multe ori activitatea individuală se organizează dându-li-se elevilor spre rezolvare teme comune, învățătorul având grijă ca acestea să fie variate, de dificultate crescândă, substanțiale.

În ultimul timp un rol important îl ocupă activitatea individuală pe grupe de nivel. În acest caz temele sunt alese astfel încât unele să fie potrivite pentru elevii buni care n-au nevoie de explicații suplimentare, altele pentru elevii cu nivel mediu, iar altele să fie adecvate pentru elevii mai slabi, cu anumite goluri la obiectul respectiv, care au nevoie de mai multe îndrumări, ajutor și control.

În organizarea individuală a procesului de învățământ, se poate ca temele ce se dau elevilor să fie diferite de la un nivel la altul. Se spune că învățământul este individualizat sau personalizat. Este greu însă ca învățătorul să dea teme de muncă independentă adecvate posibilităților fiecărui elev în parte, de aceea se recurge la munca diferențiată pe grupe de nivel.

În cadrul unei lecții organizate frontal, învățătorul îndrumă și conduce activitatea tuturor elevilor din clasă. Acest mod de învățare asigură însușirea temeinică și sistematică a cunoștințelor predate. Cadrul didactic, cunoscând dificultățile lecției pe care o predă, modulează ritmul predării, astfel încât elevii să înțeleagă și să-și însușească noile cunoștințe.

Tot în cadrul învățământului frontal, elevii învață cum se folosesc instrumentele de muncă intelectuală: cum să se folosească de cărți și dicționare, de atlase, diagrame, cum să observe, să analizeze și să prezinte un obiect ori un fenomen, cum să realizeze o schiță, o hartă, un experiment.

Învățământul frontal mai are și însemnate efecte educative asupra elevilor. Transmiterea cunoștințelor de către învățător este însoțită adesea de dezvoltarea sentimentelor, de formarea convingerilor și atitudinilor acestora. Mesajul transmis de învățător exprimă și convingerile lui morale, le indică elevilor la care valori aderă și pe care le respinge, ceea ce îi influențează și pe elevi.

Bibliografie:

1. Neacșu Ion - „Metode și tehnici de învățare eficientă” - Editura Militară, București, 1990;
2. Radu Ion - „Învățământul diferențiat. Concepții și strategii” - Editura Didactică și Pedagogică, București, 1978;
3. Jinga I., Negret I., „Învățarea eficientă”, Editura Edilis, București, 1994;
4. Bontaș Ioan, „Pedagogie”, Editura All, 1998;
5. Rom. B. Iucu, „Înstruirea școlară, Perspective teoretice și aplicative” - Editura Polirom, Iași, 2001;
6. Joița E., „Eficiența instruirii”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1999.

Textul literar abordare complexă

*Profesor Florinela-Ramona BUCUȚĂ
Școala Gimnazială „Grigore Tabacaru” Hemeiș*

Spre deosebire de teoriile în care comprehensiunea și interpretarea sunt tratate uneori ca procese simultane, în didactica aplicată a literaturii române cele două procese apar constant ca etape succesive și distincte ale receptării, descompuse, la rândul lor, în subetape. Comprehensiunea implică o cuprindere a textului din interiorul lumii lui cu o privire inocentă, referindu-se la „orientarea lineară și prospectivă în cazul primei lecturi” prima realizată de către cititor. Stadiu fundamental în investigația/receptarea textului literar de către elevii din gimnaziu, comprehensiunea vizează înțelegerea textului, iar ca etapă distinctă a studierii unui text literar, începe în clasa a III-a a învățământului primar, odată cu extinderea metodei lecturii explicative.

Componentele metodei *lectura explicativă* - ilustrează existența etapelor și subetapelor implicate de actul comprehensiv:

- lectura integrală a textului;
- determinarea structurii unui text, a părților sau fragmentelor acestuia;
- analiza textelor pe fragmente;
- povestirea orală a fiecărui fragment (pentru textul epic);
- formularea ideii principale corespunzătoare fragmentului;
- realizarea planului simplu de idei;
- povestirea orală a textului pe baza planului de idei (în cazul epicului);

- lectura integratoare finală.

Elevii din clasele a III-a și a IV-a sunt inițiați, pe baza metodei lectura explicativă, în receptarea textului literar pe principiul „pașilor mici”. Metoda respectivă este aplicată în receptarea textelor narative, care fac cel mai des obiectul studiului în învățământul primar. Începând cu clasa a V-a, strategiile de comprehensiune a textului literar se multiplică și se diversifică. Procesul laborios care pregătește și asigură comprehensiunea textului literar este sintetizat de Alina Pamfil într-o schemă care slujește argumentației noastre:

Explicația, ca metodă didactică, este folosită secvențial în comprehensiunea textului literar:

- în prezentarea contextului - înscrierea operei în cadrul operei autorului; apartenența la gen și specie literară; încadrarea tematică a textului;

- în explicarea cuvintelor și expresiilor necunoscute.

În ambele situații, explicația poate dobândi un caracter activ, atunci când elevul este dirijat în folosirea unor auxiliare didactice – dicționare istorico-literare, dicționare explicative (lexicale, morfologice, ortoepice, de ortografie și de punctuație) sau dicționare de sinonime. Elevul trebuie pus în situația de a căuta, de a selecta, de a folosi surse complementare de informare, operații prin care elevul își formează deprinderi de lucru cu cartea, instrumentalizând informațiile dobândite. Intervenția profesorului este necesară în decodificarea figurilor de stil, în „traducerea” metaforelor care depășesc nivelul de cunoștințe și, uneori, de înțelegere al elevului de clasa a V-a sau a VI-a.

Un alt reper metodic al explicării cuvintelor este și cel al situării momentului respectiv față de prima lectură. Unele cuvinte și expresii cer explicarea lor înainte de prima lectură pentru a finaliza înțelegerea mesajului transmis, în vreme ce în timpul lecturii propriu-zise sunt explicate cuvinte și expresii apropiate semantic de vocabularul activ al elevului. După realizarea lecturii sunt explicate acele cuvinte și expresii care conduc la înțelegerea sensului global al textului. Sensurile cuvintelor/expresiilor/sintagmelor din textele literare pot fi oferite sau deduse din context. Pentru clasele a V-a și a VI-a se recomandă sensurile oferite (de elev, profesor sau identificate în auxiliarele didactice amintite).

Sensurile deduse presupun analiza contextului; aceasta, la rândul ei, pretinde observarea propoziției în care se află cuvântul necunoscut, pe de o parte, și observarea „vecinătăților” ei, pe de altă parte. Înțelegerea textului trebuie verificată și aprofundată. Ceea ce profesorului îi poate părea „de la sine înțeles”, pentru elev prezintă „obstacole”, „piedici” care frânează înțelegerea. De aceea, este imperativă utilizarea tehnicilor de verificare și de aprofundare a înțelegerii. Aceste tehnici pot fi folosite fie în prima lectură, fie în activitățile specifice lecturii eficiente/competente.

Prima lectură

Metodica lecturii recomandă multiple posibilități de realizare a primei lecturi: lectura-model, cu voce tare, realizată de către profesor sau de către un elev care citește corect și expresiv; citirea fragmentată a textului de către mai mulți elevi; citirea silențioasă, individuală a textului, precum și audierea fragmentului înregistrat pe bandă magnetică. Fiecare profesor are opțiuni și tehnici preferate și personalizate. Orientarea se poate face direct sau indirect. Indirect, aceasta se realizează prin explicații prealabile ale profesorului sau direct prin formularea unor sarcini: „citiți textul cu intenția de a-l putea povesti, de a-i descoperi tema.” Lectura neregulată poate fi pregătită printr-o invitație la lectură de tipul: „citește tot textul, fără a te opri la cuvinte necunoscute.”

Captarea atenției elevilor pentru lectură poate fi realizată prin folosirea unor citate semnificative scrise pe tablă și prin formularea unor cerințe de tipul: „citește textul și descoperă legăturile dintre text și citat”. Spre exemplu, la clasa a V-a, pentru textul *În pădurea Petrișorului* de Mihail Sadoveanu, se propune un citat din *Povestea codrului*, de Mihai Eminescu: „Împărat slăvit e codrul,/Neamuri mii îi cresc sub poale,/Toate înflorind din mila/Codrului, Măriei- Sale.”

Textul lacunar este un procedeu care se poate folosi în prima lectură, în special pentru textele narative:

Textul este scris de Autorul relatează o care se petrece (unde, când)..... Personajul principal esteÎntâmplările sunt următoarele..... În final personajul

În cazul unui text liric, înțelegerea poate fi favorizată de tehnici grafice și picturale, în special în lirica peisagistică.

Lectura eficientă

În cazul unui text narativ, principalele procedee de verificare și aprofundare a înțelegerii sunt planul de idei și rezumatul; în cazul textului liric se recomandă procedeul descoperirii cuvintelor-cheie și cel al indentificării câmpurilor semantice.

Lectura eficientă poate utiliza procedee de reîntregire, de „reconstituire” a textului, adică de redare a tuturor secvențelor lui.

Note bibliografice:

1. Alina Pamfil, *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*, Editura Paralela 45, 2003, p. 142;
2. Adalmina Ungureanu, (coord.), *Metodica studierii limbii și literaturii române, învățământ primar*, Ed. AS'S, Iași, 2003, pp. 213 - 214.

Salcia - tradiții și obiceiuri

*Profesor învățământ primar Elena-Loredana BUDUROI
Școala Gimnazială „Alexandru cel Bun” Bacău*

Duminica Floriilor se mai numește la noi și „Duminica Stălpărilor”. Credincioșii duc la biserică ramuri înflorite, în special salcie. Ramurile se sfințesc și se împart tuturor credincioșilor. Salcia este de mare preț în această zi, fiecare credincios întorcându-se de la biserică cu ramuri de salcie, pe care le păstrează cu sfințenie lângă icoană, ca păzitoare de toate relele în timpul anului. Există o legendă foarte frumoasă în legătură cu binecuvântarea dată salciei de către Maica Domnului: „Pe când era Iisus răstignit pe cruce, Maica Domnului a auzit vestea și a încălțat opinci, a luat în mână un toiag de oțel și a plecat să-l găsească pe Iisus. În drumul său a găsit o broască ce a întrebato de ce plânge, iar Maica Domnului i-a spus că a avut un băiat și l-au răstignit iudovii. Broasca i-a spus că și ea a avut nouă pui „mititei și frumoși, cu ochii bășicăței”, și i-a spus că, murind, să nu se mai impută. Apoi mergând mai departe, a dat peste o apă, la marginea căreia se află o salcie, și i-a zis să se facă punte pe apă. Salcia a ascultat, iar Maica Domnului, trecând peste ea, a binecuvântat-o ca să nu se poată face cărbuni din ea și să se ducă în toți anii la biserică”.

Potrivit tradiției, ramurile verzi simbolizează biruința asupra morții. Cu crengiile de salcie aduse de la biserică sunt atinși copiii mici, ca să crească și să înflorească la fel ca salcia.

Ramurile de salcie se pun și pe morminte. Stupii de albine se încing cu salcie. Ei vor fi ținuiți tot anul așa. Se spune că stupii vor rodi din belșug. Unii oameni iau câțiva mătșori de pe ramurile aduse și îi pun pe stupi, crezând că stupii se sfințesc, le merge bine și strâng mai multă miere peste an. În unele zone ale țării, oamenii iau mătșorii de salcie și-i pun pe răzoare, ca să nu le mănânce viermii legumele. Salcia sfințită e considerată în popor și un leac. Pe cine-l bați, la Florii, cu mătșori de salcie aduși de la biserică, nu-l mai dor urechile în tot timpul anului. Ei se mai întrebuintează ca leac împotriva mai multor boli, cum ar fi amigdalita, frigurile, durerea de gurmaz.

Există și credința că, dacă fetele dau cu salcie prin păr, în ziua de Florii, le crește părul mare și frumos. Se crede că acela care se va împărtași în ziua de Florii, înainte de a se apropia de preot ca să se împartășească, orice va gândi în acel moment, Tatăl Ceresc îi va îndeplini dorința. Ziua aceasta se mai numește a Floriilor, pentru că din această zi, toți pomii și toate florile încep a înmuguri și înflori.

În această zi se mănâncă pește. Este dezlegare la pește, icre, ulei și vin.

În ziua de Florii se încheie Postul Mare și începe Săptămâna Mare, a Sfințelor și Mântuitoarelor Patimi ale Domnului. Ziua de Florii sau a Intrării triumfale a Domnului în Ierusalim, este o zi istorică, ce desparte anii petrecerii pământești ai Domnului de ultima Sa săptămână de viață.

Importanța educației civice în învățământul primar

*Profesor învățământ primar Norina-Daniela BULAI
Școala Gimnazială „Nicolae Iorga” Bacău*

Educația civică nu trebuie să lipsească din oferta educațională a învățământului primar. Educația civică susține formarea elevilor în spiritul valorilor și principiilor democratice. Participarea

la luarea deciziilor în cadrul consiliului școlii, posibilitatea elevilor de a-și exprima opiniile în revista școlii sau implicarea lor în structuri reprezentative ale elevilor sunt văzute ca mijloace prin care copiii și tinerii vin în contact direct cu forme și conținuturi ale practicilor democratice. Astfel, educația civică poate cuprinde tot ceea ce viața școlii poate oferi elevilor ca model al unei democrații participative.

Educația civică poate avea un rol decisiv pentru înțelegerea de către elevi a mecanismului democratic și pentru exersarea practicilor democratice, de la comunicarea socială până la participarea la decizia politică.

Educația civică în școală are rolul de a contribui la circulația ideilor și practicilor care pot susține instaurarea unei mentalități democratice în cadrul societății. Democrația nu este un bun câștigat o dată pentru totdeauna. Ea este o construcție fragilă, a cărei succes depinde de implicarea acțiunii publice a fiecărui cetățean. Superioritatea democrației rezidă și în faptul că cetățenilor le este permis exercițiul critic și controlul puterii, inclusiv prin faptul că într-o democrație autentică este acceptată și stimulată reflecția critică asupra valorilor și normelor sociale. Din această perspectivă, educația civică nu înseamnă doar transmiterea valorilor, ci abilitatea elevilor de a se raporta critic la acestea.

Educația civică vizează dobândirea de către elevi a cunoștințelor despre societate, transmiterea valorilor sociale și abilitatea elevilor pentru a se raporta critic la acestea, formarea și dezvoltarea atitudinilor și comportamentelor democratice.

Cunoștințele sunt foarte importante în definirea și exersarea asociate cetățeniei, dar un „bun cetățean” nu este doar persoana care știe multe. A fi cetățean într-o societate democratică înseamnă a te implica în viața comunității din care faci parte, a te purta într-un anumit mod cu celelalte persoane pe baza unor atitudini precum respectul, toleranța, deschiderea către opiniile celorlalți.

Formarea atitudinilor și comportamentelor democratice trebuie să înceapă de la vârste mici, astfel încât deprinderile pozitive să fie exersate în contexte diferite și consolidate în timp. A ști să-i ascuți pe alții, să-ți exprimi ideile, opiniile personale în mod argumentat, a participa la dialog în mod decent, a face față conflictelor și a le rezolva constructiv nu sunt lucruri ușor de învățat. Astfel de competențe au nevoie de o formare sistematică, în timp, care să permită actualizarea lor flexibilă, în funcție de situație.

Educația civică înseamnă educația persoanei pentru a trăi alături de ceilalți în societate, ceea ce include comportamentul politic, normele de igienă, de circulație publică, de pază contra incendiilor, în sens restrâns, educația civică înseamnă dobândirea de către elevi a cunoștințelor și competențelor necesare unui cetățean pentru participarea la viața publică.

Așadar, educația civică nu înseamnă doar educația rutieră, educația sanitară sau a micilor pompieri. Educația civică nu înseamnă moralizare ieftină, inocularea de valori și norme de pe poziția de superioritate a adultului. Copiii judecă moral în mod personal, fiecare în felul său, în funcție de stilul său. Dacă elevul nu este ajutat să progreseze în judecata morală și să ajungă pe aceeași lungime de undă cu adulții care îi cer să se poarte frumos, atunci discursul moralizant al adulților este inutil. Educația civică nu trebuie să promoveze prejudecăți, clișee, stereotipuri, ci să sprijine dezvoltarea unei gândiri deschise și flexibile.

Deoarece educația pentru democrație este un proces lung și complicat, este bine ca acțiunile în acest sens să înceapă devreme. Elevii mici nu sunt izolați de lumea în care trăiesc, ei sunt implicați în viața socială prin familiile lor, prin grupurile de joacă și de învățătură și prin relațiile specifice pe care le au cu diferite instituții: școala, biserica, spital, poliția, cluburi etc.

La elevii claselor I-IV este foarte important ca temele și strategiile de lucru în cadrul educației civice să fie alese ținând cont de experiența socială a elevilor și de posibilitățile existente în această perioadă de integrare a cunoștințelor dobândite de elevi la alte discipline.

Obiectivele educației civice în învățământul primar sunt:

- cunoașterea de către elevi a valorilor și practicilor democratice de bază;
- formarea la elevi a competențelor și atitudinilor solicitate de exercitarea cetățeniei într-o societate democratică, precum competențele de comunicare, de participare socială și atitudinea tolerantă;
- cunoașterea drepturilor copilului și a instituțiilor, organizațiilor implicate în respectarea acestora;

- dezvoltarea capacității de a face deosebirea, în raport cu un anumit context, între „bine” și „rău”, între „practici democratice” și „practici nedemocratice”, pornind de la activitățile de educație civică realizate în clasă.

Cadrele didactice, învățătorii ar trebui să ia în considerare și să discute cu copiii, în cadrul fiecărei teme abordate, în funcție de specificul acesteia, câteva cinci concepte fundamentale ale democrației. Aceste concepte și valori sunt: autoritatea, puterea, drepturile, îndatoririle, responsabilitățile, toleranța, respectul, diversitatea, egalitatea, valori, norme, reguli, comunicarea, dreptatea, libertatea, proprietatea, prietenia, spațiul public, spațiul privat.

Copiii sunt viitorul României. De felul în care ne creștem și educăm urmașii depinde lumea de mâine. Poate fi o lume a progresului, a concordiei, sau o lume măcinată de conflicte, de ură și distrugeri.

Obiceiurile pot fi modificate, dar rareori schimbate. – Ceea ce aude și vede un copil trasează asupra minții delicate linii adânci, pe care nici o împrejurare din viața de mai târziu nu le poate șterge complet. Acum ia formă intelectul, iar sentimentele primesc orientare și tărie. Fapte repetate într-o direcție anumită devin obiceiuri.

Ațiunile mici sunt importante. Fiecare orientare a acțiunii are o importanță și un caracter dublu: virtuos sau vicios, bun sau rău, potrivit cu motivul ce determină acțiunea. O faptă rea, prin repetare frecventă, lasă o urmă permanentă asupra minții făptuitorului și, de asemenea, asupra minții celor care sunt în legătură cu el, în orice fel de relație spirituală sau fizică. Părinții sau învățătorii care nu dau importanță micilor incorectitudini, stabilesc acele obiceiuri în tineri.

Educația moral-civică urmărește inițierea copilului, viitor cetățean, în practicarea unui comportament activ, responsabil, capabil de toleranță și respect față de sine și față de ceilalți, conștient de drepturi și datorii, liber și deschis spre alte culturi.

Bibliografie:

1. Dulamă, Maria-Eliza, „Modele, strategii și tehnici didactice activizante”, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2002;
2. Băban, Adriana, Consiliere educațională, Cluj-Napoca, Ed. Ed. Psychological, 2003;
3. Jucu, R.; Manolescu, M., Pedagogie, București, Editura Fundației culturale „D. Bolintineanu”.

Jocul – activitate de învățare la vârsta preșcolară

Educ. Oana-Monica CARP

Școala Gimnazială Gherghești, jud. Vaslui

Potrivit **definiției**, jocul reprezintă o activitate fizică sau mentală, fără finalitate practică și căreia i te dedici din pură plăcere. Specific varstelor copilăriei el are importanță hotărătoare pentru dezvoltarea psihică a copilului. Psihologia și pedagogia secolului trecut a recunoscut faptul că jocul nu este doar apanajul varstelor mici, ci și modul prin care adulții își manifestă liber „copilul din ei”. Jocurile pe calculator, filmele de desene animate sau povestirile fantastice nu reprezintă altceva decât aspectul de marketing al reintoarcerii jocului în atenția tuturor.

În psihologie jocul este folosit ca mijloc de investigație, dar și ca procedeu terapeutic, atât pentru copii și adolescenți, cât și pentru adulți. Psihodrama și ludoterapia sunt doar două direcții de succes, fundamentate pe importanța jocului în viața oamenilor și pe valențele pozitive ale practicării acestuia.

„Omul nu este întreg decât atunci când se joacă”, spunea Schiller, iar pentru un copil sănătos jocul este tot atât de necesar dezvoltării lui multilaterale, ca și lumina soarelui.

Jocul copilului trebuie îndrumat de către adult, fără ca spontaneitatea copilului să fie stingherită.

Pentru copil, jocul este distracție, este învățătură, este muncă, mijloc prin care se educă, mijloc eficient de cunoaștere a lumii înconjurătoare, a înțelegerii matematicii, a educării limbajului, etc.

Jocul este mișcare, explorare, comunicare, socializare, observație și imitație, exercițiu, disciplinare, învățare și, mai ales plăcere. Esența jocului este reflectarea și transformarea, pe plan imaginar a realității înconjurătoare.

Jocul nu este numai o simplă distracție, ci, prin joc, copilul descoperă și lumea și viața, într-un mod accesibil și atractiv, o cercetează, o prelucrează și o transformă în învățare, în experiență personală. De aceea, în timpul jocului, copilul desfășoară o variată activitate de cunoaștere.

Referindu-ne, în continuare la **definiția învățării** trebuie să amintim faptul că termenul (conceptul) de învățare poate fi abordat, în accepțiunea cea mai cuprinzătoare, ca dobândire de către ființele vii a experienței individuale în scopul adaptării optime la condițiile mediului. La acest nivel, învățarea apare ca fenomen general, comun omului și animalelor, având un caracter activ, explorativ, spontan și neorganizat.

Deși este proprie și animalelor, învățarea atinge punctul maxim de dezvoltare, manifestare și organizare la om, deoarece în realizarea acesteia este implicat individul cu întregul sistem psihic: funcții, fenomene, capacități, precum și relațiile dintre acestea, atitudinea față de cunoaștere și experiențele proprii, posibilitatea de a anticipa.

Învățarea umană reprezintă acumularea de către individ a experienței sociale în mod rațional, activ și selectiv, în vederea orientării și integrării în viața și activitatea socială.

Învățarea școlară este o formă tipică specifică de învățare umană. Ea este definită ca activitate sistematică, organizată, instituționalizată, specifică tinerei generații, orientată în direcția asimilării de cunoștințe și a formării structurilor psihice și de personalitate. Aceasta vizează obiective precise, implică proiectare și anticipare, dirijare, control și decizie.

Astăzi, în condițiile exploziei informaționale, a multiplicării canalelor de comunicare și informare, organizarea învățării școlare se circumscrie nu atât acumulării de cunoștințe, cât, mai ales, procedelor și modalităților de orientare și dobândire independentă a acestora. Învățarea nu trebuie să conducă spre simple asimilări de informații, ci la formarea unor capacități de orientare, gândire divergentă și creativitate, la flexibilizarea structurilor cognitive și atitudinale, pentru a permite o adaptare optimă la schimbările rapide ce marchează lumea modernă.

Alături de învățare, muncă și creație, jocul reprezintă una din modalitățile esențiale prin care omul se raportează la realitatea înconjurătoare. Prin joc, copilul învață și se dezvoltă totodată. Jocul înseamnă o explorare a universului, a realității; tot prin joc copilul reproduce, reconstruiește secvențe din viață sau creează o nouă lume.

Spre deosebire de muncă, jocul nu-și propune să obțină bunuri materiale sau spirituale, iar spre deosebire de învățatură, nu-și propune în mod expres obținerea de noi cunoștințe.

Învățarea prin joc este fundamentală la vârsta preșcolarității. Acum, pe primul loc este jocul, învățarea ocupând locul secund. Odată cu intrarea la școală învățarea trece pe primul loc și este urmată de muncă. Așadar, jocul este principala cale de dezvoltare, de cunoaștere a realității, de interrelaționare și este prima formă de învățare, facilitând și trecerea spre învățarea din mediul școlar.

În grădiniță, preșcolarul este încurajat să se joace, la baza organizării procesului instructiv-educativ desfășurat în învățământul preșcolar stand respectarea acestei nevoi naturale de joc a copilului și valorificarea funcțiilor acestuia.

Ca metodă, procedeu și mijloc de formare și dezvoltare a personalității preșcolarului, în grădiniță jocul se găsește cu preponderență în programul zilnic, facilitând și o mare parte din învățarea didactică. Jocurile, în special cele didactice, îmbină finalitățile educative cu bucuria copiilor.

Materialele folosite în aceste jocuri sunt forme geometrice de lemn, jocuri cu material mărunt: semințe, frunze, scoici.

De asemenea, cu material din natură copiii pot confecționa păsări, animale, obiecte de mobilă sau veselă. Cu aceste jucării ei se joacă, iar bucuria lor este cu atât mai mare cu cât știu că sunt făcute de ei. Cuburile se numără printre materialele ce dau copiilor mari satisfacții. Cu ele un copil se poate juca singur și totuși să se găsească în apropierea celorlalți de vârsta sa, ori le poate împărți cu unul sau mai mulți parteneri de joacă, într-un efort de cooperare. Cuburile dau copilului un puternic sentiment de împlinire și de control. Ele îi pot oferi o modalitate de relaționare cu mediul, în special cu structurile mari, în fața cărora, în viața reală, el se vede mic de tot. Prin intermediul cuburilor copilul află proprietăți precum felul materialului, mărimea, greutatea, dimensiunile, grosimea, lungimea și lățimea. Copilul poate compara asemănările și deosebirile, învățând să clasifice sau să sorteze. În activitatea cu cuburile, copilul poate înțelege mai ușor conceptele de

echilibru, spațiu, suprafață, volum. Studiază cuburile și le măsoară ca să vadă care este mai lung și care este mai scurt, mai mare, mai mic sau egal.

Jocul didactic constituie un important mijloc de educare a limbajului copiilor în vederea școlarizării. Prin intermediul lui se fixează, se precizează și se activează vocabularul copiilor, se contribuie la îmbunătățirea pronunției, la formarea unor noțiuni, la însușirea unor construcții gramaticale necesare formării deprinderii de citire și scriere în clasa I.

Jocul didactic ocupă un loc deosebit de important în dezvoltarea vorbirii copiilor preșcolari, deoarece forma de joc antrenează copilul în stimularea și exersarea vorbirii în direcția propusă în cadrul fiecărui joc, fără ca el să conștientizeze acest efort. Eficiența jocurilor didactice față de celelalte activități frontale dirijate constă în faptul că la desfășurarea lor participă toți copiii din grupă, depunând același efort de gândire și de exprimare.

Pentru a deveni joc, o activitate didactică trebuie să includă elemente ludice: explorarea, surpriza, așteptarea, ghicirea, întrecerea. Incorporat în activitatea didactică, elementul de joc imprimă acestuia un caracter mai viu și mai atrăgător, aduce varietate și o stare de bună dispoziție funcțională, de veselie și bucurie, de destindere, ceea ce previne apariția monotoniei și oboselii, a plictiselii, care reprezintă „păcatul de moarte al predării”, așa cum aprecia Herbart acțiunile copiilor. Esența și specificul jocului didactic constă în întrepătrunderea și interacțiunea acestor componente (conținutul jocului, sarcina didactică, elementele de joc și regulile jocului), dar și în echilibrul dintre sarcina didactică și acțiunea de joc. Ponderea mai mică sau mai mare a uneia dintre aceste două componente poate duce la denaturarea jocurilor didactice, la schimbarea profilului lor.

De exemplu, jocurile didactice în care elementul de joc este slab, accentul căzând numai pe rezolvarea sarcinii instructive, își pierd caracterul ludic, se transformă pur și simplu în exerciții cu material, în convorbiri sau în convorbiri după imagini, și, invers, atunci când acțiunea ludică este cu totul predominantă, jocul didactic se transformă într-o activitate pur distractivă, își pierde caracterul instructiv.

Reușita activităților depinde de modul în care educatoarea reușește să aleagă, să combine și să organizeze ansamblul de metode, materiale și mijloace, precum și de măiestria cu care conduce jocurile, în vederea realizării scopului propus.

Bibliografie:

1. Fluraș Vasile, Teoria și practica învățării prin cooperare, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2005;
2. Neacșu I., Metode și tehnici de învățare eficientă, Editura Militară, București, 1990;
3. Pintilie Mariana, Metode moderne de învățare-evaluare, Editura Eurodidact, Cluj-Napoca, 2002.

Dificultăți de învățare în ciclul primar

Prof. inv. primar Maria-Lăcrămioara CĂLIN
Școala Gimnazială Solonț

Dificultățile de învățare sunt un termen generic ce se referă la un grup de tulburări ce se exprimă prin dificultăți semnificative în achiziționarea și utilizarea receptării și înțelegerii limbajului, a vorbirii, scrierii, citirii, a raționamentului și abilităților matematice, ca și unor abilități sociale.

ADHD reprezintă abrevierea în limba engleză a „Attention Deficit Hyperactivity Disorder”, o tulburare de tip comportamental care apare tot mai frecvent ca diagnostic pentru copii și adolescenți. Acești copii nu se odihnesc niciodată, sunt într-o permanentă mișcare, au tendința de a întrerupe vorbirea cuiva și de a vorbi fără a fi întrebați. Adesea provin din categoria copiilor abuzați, traumatizați în copilăria timpurie.

Ce este de reținut în cazul elevilor cu dificultăți de învățare este faptul că nu toți au ADHD.

Copiii cu dificultăți de învățare au nevoie de o abordare specială în clasă, din partea colegilor și cadrului didactic, prin care cadrul didactic poate capta atenția și, prin angajarea activă a imaginației și emoțiilor elevului în cât mai multe activități, să ofere o alternativă reală pentru rezolvarea problemelor specifice.

Ca roluri identificăm:

- programe individuale de lucru;
- sarcini de lucru diferențiate;
- metode diferențiate de predare a abilităților de citire/scriere și calcul;
- adaptarea metodelor și mijloacelor de predare-învățare, evaluare, la specificul elevului;
- utilizarea unor modalități alternative de comunicare;
- metode potrivite fiecărui individ, adaptate capacităților de înțelegere;
- conținuturi și sarcini simplificate în activitățile școlare;
- elaborarea unor planuri de intervenție personalizate.

Ca responsabiliți identificăm:

- să tratăm individual copiii cu dificultăți de învățare;
- să-i învățăm să lucreze independent;
- să le acordăm sprijin, încurajare și apreciere pozitivă în realizarea sarcinilor școlare;
- să-i îndrumăm către persoane specializate pentru a beneficia de programe de terapie;
- să folosim frecvent sistemul de recompense;
- să le creăm un climat afectiv, confortabil;
- să avem o colaborare strânsă cu părinții, școala și elevul.

Tratarea diferențiată în ciclul primar

*Profesor Daniela CĂPRARU
Școala Gimnazială Sascut*

Există situații în care este necesară proiectarea, organizarea și desfășurarea procesului de învățământ în condiții simultane. De aceea învățătorul trebuie să predea la mai multe clase deodată. Condițiile care determină asemenea situații sunt cel mai adesea legate de populația școlară redusă sau de existența unor așezări rurale mai îndepărtate. În aceste situații, procesul de învățământ are anumite particularități specifice, datorită faptului că învățătorul trebuie să-și desfășoare activitatea cu două (respectiv patru) categorii de elevi de vârste diferite, să dirijeze învățarea după programe diferite, trecând de la o temă la alta în cadrul aceleiași lecții. Munca învățătorului este dificilă și complexă, dacă ținem seama că programele școlare trebuie respectate în întregime pentru fiecare clasă, iar timpul afectat pentru realizarea acestora este același pentru toate școlile.

Singura modalitate prin care se pot realiza aceste obiective este alternarea momentelor de muncă independentă cu activități sub îndrumarea directă a învățătorului. Printr-o organizare corespunzătoare a muncii, elevii fiecărei clase își vor însuși cunoștințele, își vor forma priceperile, deprinderile și atitudinile prevăzute în programă.

Acest proces de înnoire, în lumina educației permanente, solicită pe fiecare învățător în parte, la manifestarea creativității, la implicarea activă în căutarea și aplicarea unor noi soluții în vederea realizării cu succes a obiectivelor instructiv-educative specifice ciclului primar. În acest cadru larg al dezbaterilor organizate în diverse unități școlare, una din problemele mult disputate o reprezintă creșterea eficienței activităților didactice prin tratarea diferențiată și individualizată. Problematica instruirii și educării diferențiate în vederea creșterii eficienței în procesul de învățământ trebuie înțeleasă prin mecanismele educației, succesul care vizează realizarea unor șanse pentru toți elevii, în ceea ce privește construcția edificiului personalității lor și ale analizării gramaticale în vederea creșterii eficienței prin lecțiile din clasă și pregătirea suplimentară în condițiile muncii suplimentare.

Coordonatele principale care trebuie să jaloneze organizarea, desfășurarea și conținutul activității diferențiate cu elevii în ciclul primar sunt:

activitatea diferențiată cu elevii trebuie să asigure realizarea sarcinilor învățământului formativ ce vizează dezvoltarea armonioasă a tuturor lanțurilor personalității;

activitatea diferențiată se desfășoară în cadrul procesului instructiv-educativ organizat cu întregul colectiv al clasei;

obiectivele instructiv-educative ale activității diferențiate cu elevii trebuie realizate în timpul lecției;

activitatea diferențiată trebuie să-i cuprindă pe toți elevii clasei, atât pe cei care întâmpină dificultăți, cât și pe cei cu posibilități deosebite, pentru ca folosindu-se metode și procedee specifice particularităților individuale, să se asigure stimularea dezvoltării lor până la nivelul maxim al disponibilităților pe care le are fiecare;

în tratarea diferențiată a elevilor se va evita suprasolicitarea lor față de potențialul psihic real;

conținutul învățământului comun este obligatoriu; diferențiate sunt doar modalitățile și formele de predare-învățare;

În timpul activității diferențiate se vor folosi în permanență metode și procedee care antrenează capacitățile lor intelectuale, trezesc și mențin interesul față de obiectele și fenomenele studiate, stimulează atitudinea creatoare, solicită un efort acțional propriu, asigură o învățare activă și formativă;

diferențierea activității în cadrul lecției presupune îmbinarea și alternarea echilibrată a activității frontale cu activitatea individuală și pe grupe de elevi;

diferențierea activității cu elevii se realizează în toate momentele lecției.

Un rol important pentru reușita la învățătură a copiilor îl are distribuirea corespunzătoare a claselor între învățători. Experiența arată că cel mai indicat mod de repartizare este acela în care un învățător ia clasele I și a III-a, iar celălalt clasele a II-a și a IV-a (dacă în școală sunt doar două posturi). Acest sistem de grupare a claselor are încredere mai ales faptul că elevii mici nu au format deprinderile de muncă independentă, din care cauză învățătorul va lucra în mod direct mai mult cu aceste clase. La clasele a III-a și a IV-a, studiul de formare a deprinderilor de muncă ale elevilor este în progres, aceștia fiind capabili să îndeplinească singuri unele sarcini.

Este bine să reținem, că diferențierea elevilor este dată de vârstă, de aptitudine, de achiziții, de interese, de motivație și de capacitatea de a se concentra și rezistența la efort.

Bibliografie:

1. Dumitru Săvulescu, Metodica predării matematicii în ciclul primar, Editura *Gheorghe Alexandru*, Craiova, 2006;
2. Gliga Lucia, Instruirea diferențiată, Editura Tipogrup Press, București, 2001;
3. Vrășmaș Traian, Școala pentru toți, Editura Miniped, București, 2004;
4. Casangiu Larisa Ileana, Repere în organizarea procesului didactic la disciplina Limba și Literatura Română în învățământul primar, Editura Nautica, Constanța, 2008.

Proiect de activitate extracurriculară Ziua Internațională a Educației

5 octombrie 2017

Profesor învățământ primar Ionela CENGHER

Școala Gimnazială Nr. 2 Dărmănești

APLICANTUL: Școala Gimnazială Nr. 2 Dărmănești

ARGUMENT: *Educația înseamnă a învăța să înveți, a învăța să trăiești, a învăța să gândești liber și critic, a învăța să iubești lumea și s-o faci mai umană, a învăța să te desăvârșești în și prin munca creatoare.* Edgar Faure

SCOPUL PROIECTULUI

Pe 5 octombrie, în întreaga lume, se sărbătorește Ziua Mondială a Educației. Activitatea are ca scop familiarizarea elevilor cu semnificația zilei de 5 octombrie, evidențierea rolului dascălilor în dezvoltarea noilor generații și recunoașterea meritelor acestora în formarea culturii, valorilor și moralei unei societăți. Evenimentul ține să ne reamintească faptul că o educație de calitate reprezintă cheia unei reușite profesionale.

Educația face parte din viața de zi cu zi a fiecărui om, de aceea. ca și cadre didactice, trebuie să insuflăm celor mici dragostea pentru cunoaștere, educație, autoeducație, cultivarea respectului pentru cei care oferă educația, adică dascălii, fie ei educatori, învățători sau profesori.

OBIECTIVELE PROIECTULUI:

- ❖ să cunoască semnificația zilei de 5 octombrie – Ziua Educației;
- ❖ să discute despre dreptul la educație;
- ❖ să înțeleagă importanța educației pentru viitorul lor;
- ❖ să descopere școala ca centrul activității lor sociale;
- ❖ să își dezvolte aptitudinile și înclinațiile artistice;

GRUPUL ȚINTĂ: elevii claselor pregătitoare - a VIII-a

LOCUL DESFĂȘURĂRII: sala de clasă, sala de ședințe, cancelarie

PERIOADA DE DESFĂȘURARE: 5 OCTOMBRIE 2017

DISCIPLINE IMPLICATE ÎN PROIECT: limba și literatura română, educație civică, muzică și mișcare, arte vizuale și abilități practice

METODE DE EVALUARE:

expoziție cu lucrările pe tema prezentată,

realizarea unui film/colaj foto cu secvențe din activitatea derulată.

MATERIALE, RESURSE:

- resurse umane: elevii claselor pregătitoare - a VIII- a, cadre didactice;

- resurse materiale: laptop, videoproiector, coli de desen, creioane colorate, carioca, flipchart.

POPULARIZAREA PROIECTULUI:

- prezentarea proiectului în cadrul Comisiei metodice a învățătorilor și a Consiliului profesoral
- publicarea proiectului pe [site-ul școlii](#).
- realizarea unui film/colaj foto și promovarea activității pe [site-ul școlii](#).

Activități programate:

NR. CRT.	ACTIVITATEA	LOC DESFĂȘURARE	PERIOADA
1.	• 5 octombrie – Ziua Educației Prezentare ppt cu însemnătatea zilei, distribuie de ecusoane	sala de ședințe consiliul elevilor	5 oct. 2017
2.	• Călătorie în lumea poveștilor • Dreptul la educație – discuție liberă despre educație, a fi educat, autoeducație • Realizarea Copacului educației, pe ale cărui frunze, fiecare elev a scris câte un motiv pentru care avem nevoie de educație	sala de clasă CP - I a II-a, a III-a, a IV-a	5 oct. 2017
3.	• Colaj de desene • Realizarea unor afișe pentru Ziua Educației • Realizarea de semne de carte pe tema discutată • Cântece despre școală și dascăli	sala de clasă CP – a VIII-a	5 oct. 2017
4.	• Concursul de creație „EDUCAȚIE ȘI CREATIVITATE” ediția a II-a • Acordarea de diplome	sala de clasă CP - I a II-a, a III-a, a IV-a clasele V - VIII	5 oct. - 09 oct.2017
5.	• Prezentare moment artistic • Prezentare referate: - Implicațiile globalizării asupra educației - Creativitatea în procesul de predare-învățare	clasa a III-a A, cancelarie	5 oct. 2017

Importanța jocului în viața școlarului mic

*Profesor învățământ primar Raluca-Iuliana CHIRICA
Școala Gimnazială Asău*

Complexitatea vieții contemporane precum și perspectivele societății moderne, ca urmare a ritmului accentuat în care ea evoluează și acumulează cantități mereu sporite de informație în domeniul culturii, al științei și tehnicii, necesită luarea unor măsuri pe linia îmbunătățirii învățământului, pentru accentuarea laturii formative a procesului de învățământ.

Școala este instituția căruia îi revine sarcina de a se ocupa cu interes, încă din clasele mici, de problema formării copiilor, dar și de cea a informării lor. Încă din grădiniță copiii fac cunoștință cu o serie de noțiuni noi, la vârsta preșcolară principala lor formă de activitate fiind jocul. Ei sunt pregătiți încă din grădiniță pentru trecerea de la copilăria preșcolară la copilăria școlară ce tinde a se așeza sub influența dominantă a structurilor și motivelor activității de învățare.

Adaptarea treptată a copilului la regimul școlar se poate realiza în mod adecvat numai prin stabilirea unui conținut și a unor forme de organizare a procesului de învățământ în care să se îmbine în mod armonios elemente specifice învățământului preșcolar cu elemente ale muncii școlare. Numai prin organizarea unei activități ritmice, în care cerințele didactice să crească în mod treptat, se poate menține și stimula interesul copiilor pentru activitatea intelectuală. Realizarea caracterului atractiv și accesibil în vederea creșterii eficienței muncii școlare este o cerință importantă. În acest scop, pe lângă folosirea unor materiale didactice corespunzătoare, introducerea elementului de joc în desfășurarea orei dau lecției o coloratură nouă și asigură eficiența activității instructiv-educative.

În funcție de nivelul de dezvoltare psihică a preșcolarilor, procesul de învățare prezintă anumite particularități. Aceste particularități sunt de fapt, rezultatul legăturilor funcționale ce se elaborează în această perioadă între joc și învățare.

În centrul jocului, la preșcolari mai mari, se află activitatea propriu-zisă de învățare. Acțiunile de joc constau în „a scrie”, „a citi”, adică în tot ceea ce preocupă un copil care învață. Prin urmare, spre 6 ani în jocul copiilor învățătura ocupă un loc central. Semnificativ este și faptul că rolul preferat de copii este acela de „elev” adică toți copiii vor să desfășoare activitatea specifică vieții școlare, aceea de a învăța. Faptul acesta atestă că avem de-a face cu o nouă atitudine a copilului față de activitatea de învățare, că el s-a ridicat la o treaptă mai înaltă de înțelegere a semnificației sociale a activității care îl așteaptă în viitor (învățătura).

Prin îmbinarea elementelor de învățare cu cele de joc și invers, copilul își însușește unele cunoștințe și face primii pași în direcția formării deprinderilor afortului intelectual.

Introducerea jocului didactic ca procedeu de bază pentru îmbinarea activităților instructive cu cele educative trebuie să constituie preocuparea permanentă a învățătorilor. Îmbinarea activității de învățătură cu jocul se poate realiza în mod diferențiat, de la o lecție la alta, în funcție de nivelul clasei, de starea de oboseală a colectivului și de obiect.

Grija pentru asigurarea varietății în desfășurarea activității instructiv-educative necesită pregătirea unui bogat material didactic, introducerea unor variate procedee metodice și inventivitate în elaborarea unor jocuri didactice și activități distractive care să înlăture șablonismul și monotonia muncii.

Prin introducerea jocului în desfășurarea activității se captează mai ușor atenția elevilor, se intensifică procesele de analiză și sinteză senzorială și mintală, se dirijează mișcările și acțiunile obiectuale, se menține viu interesul copiilor pentru activitățile desfășurate. În felul acesta, îmbinat în mod rațional cu elementele de învățare, jocul devine un important instrument de însușire a cunoștințelor și formare a deprinderilor elementare.

Bibliografie:

1. Maurice Debesse - „Psihologia copilului de la naștere la adolescență”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1970;
2. „Pedagogia preșcolară- manual pentru liceele pedagogice de educatoare”, Editura Didactică și Pedagogică;
3. Camelia Marinescu, Maria I. Georgescu Boștină, „Particularități ale activității instructiv-educative în condițiile școlarizării copiilor de 6 ani”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1973.

Învățământul simultan între tradițional și modern

*Profesor învățământ primar Simona CIOTLOȘ
Școala Gimnazială Palanca*

Dezvoltarea societății umane în general, și a societății românești în particular, este caracterizată printr-o variabilitate rapidă, fapt care impune pentru grupe mari de oameni o perfecționare continuă. Cea mai importantă misiune a școlii va fi aceea de **a-i învăța pe elevi cum să învețe**. Învățământul cu predare simultană este specific zonelor în care numărul de elevi este foarte mic. Din această cauză, elevii învață în câte două clase simultane (I–III și II–IV) sau chiar toți elevii claselor I–IV într-o singură clasă. Așa cum se știe, predarea în condiții simultane, sistem impus de realitățile demografice ale unor zone, ridică o serie de probleme specifice, atât pentru cadrul didactic, cât și pentru elev.

Mijloacele de autoeducare câștigă, pe zi ce trece, tot mai mult teren: manualele alternative, lecțiile prezentate de diferite televiziuni îi ajută pe elevi să acumuleze cunoștințe. Dascălul încetează treptat să predea materia, rolul său fiind acela de „torță” care luminează și călăuzește pașii elevilor prin „tunelul cunoașterii”. Dascălul va fi cel care va organiza munca elevilor și îi va supraveghea.

Dacă în ceea ce-l privește pe învățător predarea simultană îi impune un ritm alert de lucru și o minuțioasă pregătire a activităților, în ceea ce-l privește pe elev accentul cade pe munca independentă, pe optimizarea înțelegerii și activității semidirijate. Secretul succesului activității simultane îl constituie tocmai capacitatea și priceperea învățătorului de a asigura, în primul rând, un conținut și forme adecvate exercițiilor de muncă independentă pe care trebuie să le efectueze, precum și de a alterna corect activitatea directă cu munca independentă a elevilor.

Deprinderile de muncă independentă se formează în clasă la lecții, în activitățile de laborator, în ateliere, cercuri de elevi, potrivit îndrumărilor date de învățător, consolidându-se prin efectuarea în mod independent a acțiunilor ce vrem să le transformăm în deprinderi. Atractivitatea conținutului exercițiilor de activitate independentă, capabile să capteze atenția elevilor, să le stimuleze creativitatea reușind astfel să-i determine să rezolve sarcinile primite fără să li se abată atenția la celelalte activități din clasă, constituie tocmai secretul succesului activității la clasele cu predare simultană.

În condițiile predării simultane, învățătorul lucrează cu două, trei sau patru clase într-o singură sală. De aceea, această încăpere trebuie amenajată în așa fel încât activitatea unei clase să nu fie perturbată de activitatea celeilalte clase. Acest lucru este posibil în condițiile în care se ține cont de:

- a) amplasarea mobilierului în sala de clasă;
- b) amplasarea mijloacelor didactice.

„Activitatea pe grupe” este formă de organizare a clasei în care trei sau mai mulți elevi se unesc și lucrează împreună pentru a rezolva sarcina didactică trasată de dascăl.

Avantajele modalității de lucru în grup în cadrul învățământului simultan:

- Crește timpul de participare activă a fiecărui elev.
- Elevii învață unii de la alții (sursa cunoștințelor nu este doar dascălul).
- Crește încrederea în sine a participanților. Acest lucru este foarte necesar la clasele simultane unde elevii sunt obligați să învețe să rezolve problemele ivite, singuri sau cu ajutorul colegilor.
- Activitatea în grupe e mai dinamică decât cea în perechi, deoarece sunt mai mulți elevi care reacționează „pro” sau „contra” unei idei, proceduri etc.
- Cresc șansele ca măcar un elev din grup să poată rezolva problemele care survin.
- Munca în grup este mai relaxantă decât cea în perechi sau individuală.

Dezavantajul modalității de lucru în grup în cadrul învățământului simultan este gălăgia inevitabilă, când mai mulți elevi vorbesc în același timp. Într-o clasă simultană acest lucru poate fi un impediment în desfășurarea activității celui alt grup. Este de asemenea, posibil să apară probleme de indisciplină. Unele pot fi evitate prin alegerea partenerilor din subgrupă după niște criterii stabilite cu grijă.

Utilizarea metodelor interactive de grup solicită din partea cadrului didactic mai mult timp,

diversitate de idei, angajare în acțiune, responsabilitate didactică, descoperirea de noi valori, capacitatea creatoare de a le aplica. Metodele implică mult tact pedagogic, cadrul didactic trebuind să se adapteze în funcție de fiecare copil, găsind pentru fiecare aprecierea de care acesta are nevoie.

Metodele interactive de grup se pot combina între ele sau cu cele tradiționale.

Să le acordăm aceleași șanse de a avea acces la educație chiar în mediul favorabil evoluției lor!

Nimic nu e prea mult când e realizat pentru binele și **EDUCAREA PUIULUI DE OM!**

MENIREA DASCĂLULUI:

- Bucură-te că ți s-a încredințat o clasă al cărui conducător să fii!
- Ai răbdare, fii hotărât, sever și blând, fii drept și capabil de dăruire neîncetată. Să nu ți se pară nimic prea mult și prea mult și prea greu când e vorba de a ajuta la creșterea puiului de om.
- Gândește-te să fii educatorul inteligent, cult, îndrăzneț, independent și îndrăgostit de ideea educației.

Crearea cadrului necesar gândirii critice și învățării eficiente

*Profesor învățământ primar Angela CIUPALĂ
Școala Gimnazială „Alexandru cel Bun” Bacău*

Capacitatea de a gândi critic este o necesitate vitală pentru cetățenii secolului XXI, deoarece a gândi critic înseamnă a gândi argumentativ, în opoziție cu a gândi superficial sau oportunist. În calitate de oameni, este de dorit ca deciziile pe care le luăm, în viața de zi cu zi, să fie cele mai bune, iar pentru aceasta este nevoie să analizăm informațiile pe care le deținem, să evaluăm situația, să argumentăm, adică să dăm dovadă de gândire critică.

Intuiției geniale exprimate de Comenius cu câteva secole în urmă, *tota vita schola est* îi adăugăm cuvintele celebrului sociolog american Alvin Toffler *alfabetul viitorului nu este acela care nu știe să scrie, ci acela care nu știe să învețe*. Reforma învățământului românesc presupune înlocuirea metodelor tradiționale de predare cu cele bazate pe principiile învățării active, inclusiv metodele care stimulează gândirea critică. Pregătirea pentru viitor presupune cultivarea aptitudinilor de a ne susține opiniile, de a avea argumente într-o dezbatere, de a accepta un argument solid, iar toate acestea solicită o gândire critică.

Pentru a face față schimbărilor rapide din existența noastră, trebuie să adoptăm o atitudine nouă față de viitor, iar școala are misiunea de a-i învăța pe elevi să învețe. Școala a fost întotdeauna locul în care se presupune că elevii învață să gândească, să înțeleagă și să utilizeze tot mai multe informații, în moduri din ce în ce mai complexe. Pentru ca elevii să-și dezvolte capacități de gândire, trebuie create medii care promovează gândirea critică, locuri în care școlarii își pot exersa, cu entuziasm, forțele proprii în confruntarea cu problemele autentice, în care se simt confortabil când își asumă riscuri. Toate acestea se pot realiza și în clasele tradiționale, dar, în alternativa educațională Step by Step există mai multe șanse de încurajare a gândirii critice. În astfel de clase, profesorul îi încurajează pe elevi să adreseze întrebări, să participe la discuții, să-și formuleze răspunsurile. Copiii care pun întrebări și apoi sunt preocupați de găsirea soluțiilor sunt responsabili de propria lor pregătire. De asemenea, o clasă Step by Step oferă acces la resurse interesante și pline de înțeles pentru gândire.

Devine evident faptul că, a gândi critic este o capacitate ce trebuie dezvoltată și încurajată într-un mediu de învățare propice. Elevii trebuie să fie capabili să rezolve probleme dificile, să examineze condițiile, să cântărească alternativele, să ia decizii gândite. Ei trebuie să parcurgă un proces de analiză și reflecție critică, un proces care, nu doar îi ajută să utilizeze informațiile necesare, ci servește drept cadru pentru procesele ulterioare de gândire critică. Abilitățile de gândire critică țin de capacitatea de a face observații, de a fi curios, de a căuta resursele necesare, de a găsi soluții adecvate, de a înțelege logica și argumentarea logică.

Gândirea critică, declara Crawford A. (2005, p. 23), profesor la Universitatea Harvard, este „un mod de abordare și rezolvare a problemelor bazate pe argumente convingătoare, logice și raționale, ce presupune verificarea, evaluarea și alegerea răspunsului potrivit pentru o sarcină dată și respingerea argumentată a celorlalte variante de soluții. Ea are la bază reactualizarea

cunoștințelor, analizarea diferențelor, observarea relațiilor cauză-efect, extragerea ideilor din exemple, susținerea ideilor cu exemple și evaluarea informațiilor în funcție de valoarea de adevăr, de utilitate, de efectele pozitive sau negative.”

Gândirea critică este un proces complex de integrare creativă a ideilor și resurselor, de reconceptualizare și reîncadrare a conceptelor și informațiilor. Este un proces de cunoaștere activ și interactiv care are loc simultan la mai multe nivele. De obicei, gândirea critică este orientată spre scop, dar poate fi un proces creator, în care scopurile sunt mai puțin clare.

A gândi critic înseamnă a fi curios, a pune întrebări, a căuta răspunsuri, a găsi alternative la atitudini deja fixate, a adopta o poziție pe baza unei întemeieri argumentate și a analiza logic argumentele celorlalți. Este un proces activ care îl face pe cel care învață să dețină controlul asupra informației, interogând-o, reconfigurând-o, adaptând-o, sau respingând-o. Gândirea, ca proces psihic, într-o accepțiune generală, reprezintă capacitatea specific umană de a introduce ordine, raționalitate în evenimentele lumii. Așadar, cu ajutorul gândirii ordonăm, clasificăm, comparăm, categorisim. Este evident că o asemenea capacitate nu se dezvoltă de la sine, ci trebuie exersată și încurajată într-un mediu de învățare adecvat. Gândirea critică este, în același timp, o atitudine, o filosofie și un instrument. Este una dintre abilitățile cheie care asigură succesul în societatea cunoașterii și comunicării. Ca instrument, ea ne ajută să evaluăm raționamente și argumente, să detectăm greșelile intenționate, să demontăm propaganda și manipularea.

Învățarea deprinderilor de gândire critică se realizează eficient într-un cadru de predare-învățare care poate fi aplicat la diferite clase și discipline în care „*elevii pot contextualiza cunoștințele, adăugând la ceea ce știu deja informații noi, se pot implica în mod activ în învățare și pot reflecta la felul în care ceea ce au învățat le modifică înțelegerea.*” (Steele, J., Meredith, K., Temple, C., 1998)

Cadrul de învățare descris de Vaughn și Estes, modificat și extins de Meredith și Steele (1997) este structurat pe trei etape: etapa de evocare, etapa de realizare a sensului și etapa de reflecție.

Acest cadru trebuie înțeles ca o strategie integrată și presupune un demers coerent care vehiculează:

- evocare – conexiunea cu noțiunile anterioare, întrebările și obiectivele învățării;
- realizarea sensului – investigația, învățarea activă;
- reflecție – discuții ale celor care învață, reflecția asupra noilor cunoștințe, rezolvări

de probleme pe baza acestora.

În **etapa de evocare** se desfășoară activități cognitive importante. Se realizează o examinare a propriilor cunoștințe, elevii sunt solicitați să-și amintească tot ceea ce știu despre subiectul pus în discuție, la care urmează să se adauge cunoștințe noi. Această etapă este esențială pentru că învățarea este un proces de conexare a noului cu ceea ce este deja cunoscut. Înțelegerea informațiilor noi se fundamentează pe cunoștințele însușite anterior. Ajutându-i pe elevi să reconstruiască cunoștințele și convingerile precedente, se poate construi un fundament durabil pe care să se clădească înțelegerea noilor informații.

A doua etapă a cadrului de predare-învățare pentru dezvoltarea gândirii critice este cea de **realizare a sensului**. În această etapă, elevii iau cunoștință cu noile conținuturi prin intermediul prelegerii, lecturii, a vizionării unui film, a efectuării unui experiment, integrând ideile în schemele lor de gândire pentru a le da un sens. Sarcinile esențiale ale acestei faze constau în menținerea implicării și interesului manifestate în evocare, și susținerea eforturilor elevilor în monitorizarea propriei înțelegeri. Este etapa în care elevii pun întrebări, cer lămuriri suplimentare, revin asupra fragmentelor neînțelese, corelează noul cu ceea ce le este deja cunoscut, construind punți între cunoscut și nou pentru a ajunge la o nouă înțelegere.

A treia etapă a cadrului de predare-învățare pentru dezvoltarea gândirii critice este etapa **reflecției**, în care elevii își consolidează cunoștințele și își restructurează schema de gândire pentru a include conceptele noi. Acum are loc învățarea durabilă, învățarea care înseamnă transformare, schimbare, manifestată sub forma unui mod de a înțelege sau de a privi lucrurile, sub forma unor convingeri sau atitudini noi.

Când se aplică în clasă, cadrul de predare-învățare pentru dezvoltarea gândirii critice oferă profesorilor un mediu în care aceștia pot:

- a) să stimuleze gândirea elevilor;
- b) să-i implice activ pe elevi în învățare;

- c) să încurajeze exprimarea propriilor opinii;
- d) să stabilească obiective pentru învățare;
- e) să stimuleze reflecția;
- f) să-i motiveze pe elevi pentru învățare;
- g) să faciliteze gândirea critică.

Astfel, profesorii devin facilitatori ai învățării autentice de cunoștințe contextualizate pe care elevii le pot pune în practică în viitor. Gândirea critică este o necesitate și aduce numeroase beneficii: dezvoltă încrederea în forțele proprii, îi implică activ pe elevi în învățare, aceștia obținând progrese pe dimensiunile următoare: intuitiv-logic, personal-public și heteronom-autonom.

Bibliografie:

1. Bieltz, P., *Bazele gândirii critice*, Editura Academiei Române, București, 2012;
- Burke, Walsh, K, Kaufmann, R., *Predarea orientată după necesitățile copilului*, Editura Cermi, Iași, 1999;
3. De Bono, E., *Gândirea laterală*, Editura Curtea Veche, București, 2006;
4. Meredith, K., Klooster, D., *Critical Thinking for Faculty and University Students*, Reading and Writing for Critical Thinking Project, 2001;
5. Fluieraș, V., *Paideia și gândire critică*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2003.

Activitate în cadrul cursului de formare „Metodologia învățării experiențiale” - Jocul

*Profesor învățământ primar Irina-Ancuța COMAN
Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău*

Titlul jocului: „Numește-mă!”

Tipul jocului: de formare a autonomiei personale

Tematici acoperite: educație pentru sănătate, educație estetică

Valori promovate: respect, responsabilitate

Nivel de dificultate: ușor

Dimensiunea grupului: 30 elevi

Timp necesar: 15 minute

Materiale necesare: o cutie, săpun, prosop, pastă și periuță de dinți, pieptăn, perie pentru păr, șampon, unghieră, forfecuță pentru unghii, periuță pentru unghii, batistă, șervețele din hârtie, fețe vesele

Obiectivele jocului (din perspectiva cunoștințelor, abilităților, valorilor)

C – O1-să denumească corect obiectele de igienă prezentate în mod natural;

A – O2-să utilizeze în mod corect obiectele de igienă personală;

V – O3-să conștientizeze importanța igienei personale.

Regulile jocului:

1. Să formeze perechi.
2. Un copil să extragă un singur obiect din cutie, iar celălalt din pereche să-l denumească la comanda: „Numește-l!”
3. Să exemplifice împreună modul de utilizare al obiectului extras.

Etapă de pregătire:

Într-o cutie se vor aduna 15 obiecte de igienă personală. Copiii clasei I care sunt așezați în cerc, vor fi rugați să formeze perechi cu prietenii lor.

Descrierea jocului:

Cadrul didactic va prezenta elevilor cutia în care sunt ascunse obiectele de igienă personală și le va cere să extragă câte unul. Un copil din pereche va ridica obiectul și va spune celuilalt: „Numește-mă!”. După ce a fost denumit obiectul, vor prezenta modul de utilizare al obiectului. Fiecare pereche primește câte o față veselă pentru răspunsurile corecte.

Întrebări de debriefing și evaluare:

Ce ați avut de făcut?

Cum v-ați simțit când ați lucrat în perechi?

Ce obiecte au fost în cutie?

La ce vă ajută aceste obiecte?
 Ce ați învățat din acest joc?
 Este importantă igiena pentru voi?
 Ce ați reținut în urma acestui joc?
 Vi se par familiare aceste acțiuni din joc?
 Când realizați aceste acțiuni? În ce moment al zilei?
 De la cine ați învățat cum să vă păstrați igiena personală?
 Voi ați învățat pe cineva (frate, verișor) vreo regulă de igienă?
 Ce faceți când părinții vă reamintesc o regulă de igienă pe care nu o respectați?
 Ați întâlnit situații în care o persoană avea o igienă precară?
 Ce vă spune acest lucru despre persoana respectivă?
 Ce putem face pentru a ne păstra igiena corporală?
 Cum veți proceda de azi înainte?
 Ce crezi că vei exersa mai mult de acum înainte?
 Ce îți va fi mai dificil să faci pentru igiena ta?
 Ce vei face diferit de azi?
 Cum o vei face comparativ cu ceea ce ai făcut până acum?

Sugestii pentru follow-up

Pe viitor acest joc mai poate fi utilizat la matematică la tema „Unități de măsură”, la științe la tema „Plantele”.

Recomandări pentru facilitatori:

- Să asculte și să atragă prezentarea părerilor celorlalți prin intermediul întrebărilor.
- Să ofere laude și cuvinte de încurajare tuturor participanților.
- Să nu atace valorile personale ale elevilor.
- Să nu compare elevii între ei.

Utilizarea jocului didactic în procesul instructiv-educativ

*Profesor învățământ primar Mariana CONSTANTINESCU
 Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău*

La nivelul claselor I-IV, în structura metodelor active își găsesc cu maximă eficiență locul jocurile didactice, constituind o punte de legătură între joc ca tip de activitate dominantă în care este integrat copilul în perioada preșcolară și activitatea specifică școlii – învățarea. Importanța deosebită a jocului didactic pentru vârsta copilăriei este un adevăr incontestabil, având anumite caractere:

- un caracter *universal* fiind o prezență evidentă în cadrul învățării, cu rol de popularizare în procesul obiectiv al dezvoltării;
- este o realitate *permanentă* cu o mare mobilitate pe scara vârstelor;
- deține un caracter polivalent fiind pentru copil și muncă și artă și realitate și fantezie.

Jocurile didactice sunt metode active care solicită integral personalitatea copilului. Sub raport structural psihologic orice tip de joc constituie o îmbinare a componentelor intelectuale cu cele afectiv-motivaționale.

Jocul didactic are un conținut și o structură bine organizată, subordonate particularităților de vârstă, sarcini didactice, se desfășoară după anumite reguli și la momentul ales de învățător, sub directă lui supraveghere. Rol important capătă latura instructivă, elementele de distracție nefiind decât mediator al stimulării capacității creatoare. Jocul didactic imprimă activității didactice un caracter mai viu și mai atrăgător, aduce varietate și o stare bună de dispoziție, de veselie, de bucurie, de divertisment și de destindere, ceea ce previne apariția monotoniei și plictiselii, a oboselii. Ele sunt realizate pentru a deservi procesul instructiv – educativ, au un conținut bine diferențiat pe obiectele de studiu, au ca punct de plecare noțiunile dobândite de elevi la momentul respectiv, iar prin sarcina dată, aceștia sunt puși în situația să elaboreze diverse soluții de rezolvare, diferite de cele cunoscute, potrivit capacităților lor individuale, accentul căzând nu pe rezultat, cât pe modul de obținere a lui.

Sarcinile didactice cuprinse în jocurile didactice trebuie să contribuie la valorificarea creatoare a deprinderilor și cunoștințelor achiziționate, la dobândirea, prin mijloace proprii, de noi cunoștințe.

Jocul didactic e o eficientă metodă didactică de stimulare și dezvoltare a motivației superioare a elevului, exprimată prin interesul său nemijlocit față de sarcinile ce le are de îndeplinit sau plăcerea de a cunoaște satisfacțiile pe care le are în urma eforturilor depuse în rezolvare. Jocurile didactice antrenează toți elevii, acționează favorabil și la elevii cu situație mai slabă la învățătură, crescându-le performanțele, câpătând încredere în capacitățile lor, siguranță și promptitudine în răspunsuri, deblocând astfel potențialul creator al acestora.

Prin joc, copilul învață cu plăcere, devine interesat față de activitatea ce se desfășoară și se găsesc bogate resurse de stimulare a creativității. Cei timizi devin cu timpul mai volubili, mai activi, mai curajoși. Prin libertatea de gândire și de acțiune, prin încrederea în puterile proprii, prin inițiativă și cutezanță, jocurile didactice devin pe cât de valoroase pe atât de plăcute. În joc se dezvoltă curajul, perseverența, dârzenia, combativitatea, corectitudinea, disciplina prin supunerea la regulile jocului, precum și spiritul de cooperare, de viață în colectiv, de comportare civilizată.

Folosirea jocurilor didactice dă posibilitatea verificării activității creatoare, elevii se lasă antrenați cu multă ușurință, participarea lor nu este formală, jocul dezvoltându-le procese psihice precum: gândirea logică, memoria și imaginația creatoare. Folosite des în procesul de învățământ dau posibilitatea cunoașterii mai bune a copiilor, căci fără a depăși limitele unui cadru organizat, elevii sunt mai mult ei înșiși decât la lecțiile obișnuite.

În urma acestor jocuri ai revelația unor descoperiri care te determină să-ți revizuiești metodele de lucru cu unii elevi care, în mod obișnuit la lecțiile curente păreau apatici, lipsiți de interes și care, în cadrul jocului, devin volubili, interesați, participând activ la problemele dezbătute.

Izvorât din trebuințele interne mereu crescânde ale copilului, jocul este spontaneitate originală, este acțiune urmărită prin ea înșiși fără utilitate imediată, generatoare de distracție și de reconfortare, de sentimente de plăcere, de bucurie.

Încorporate în activitatea didactică, elementele de joc imprimă acestuia un caracter mai viu și mai atrăgător, aduc varietate și o stare de bună dispoziție, de veselie și de bucurie, de divertisment și de destindere, ceea ce previne apariția monotoniei, plictiselii sau stării de oboseală. Restabilind un echilibru în activitatea școlară, jocul fortifică energiile intelectuale și fizice ale acestora, furnizează o motivație secundară dar stimulatorie, o prezență indispensabilă în ritmul muncii școlare, asigură un randament maxim în cadrul procesului de învățământ.

În cadrul jocului intervine și procesul invers: pornind de la o situație descrisă verbal, acționând asupra obiectelor vizate, se reconstituie imaginea corespunzătoare. În acest fel, copiii se obișnuiesc să stabilească o legătură firească între cuvinte și semnificația lor, să gândească și să se exprime corect. Prin practicarea jocurilor se acumulează o serie de experiențe care permit copiilor să integreze într-un sistem organic obiectele, conceptele logice și în final numerale. Aceste jocuri se organizează în activități ce se desfășoară pe plan frontal sau pe echipe individual. Diferențele categoriale între copii exprimă, în mare, diferențele de dezvoltare intelectuală și temperamentală dintre ei și de aici datorită morală a învățătorului de a acționa educațional diferențiat, de a individualiza educația în funcție de acești parametri intelectivi și temperamentali.

Prin intermediul jocului copiii își îmbogățesc experiența cognitivă, învață să manifeste o anumită atitudine – pozitivă sau negativă față de ceea ce întâlnesc, își educă voința și, pe această bază formativă, își conturează profilul personalității.

Apreciem că jocul didactic reprezintă o forță cu caracter propulsor în procesul dezvoltării copilului (mai ales la clasele mici). Psihologia științifică consideră schimbarea și diferențierea raport copil-adult ca factor principal în apariția jocului cu rol de activitate fundamentală. Jocul capătă o pondere și un rol deosebit cu valoare formativă, bine determinată în momentul când cadrul relațional al copilului se lărgeste în școală. Prin intermediul jocului didactic copilul dobândește deprinderea modului de autodepășire în relație cu ceilalți colegi.

Factorii cu rol principal în evoluția jocului izvorăsc din contactul copilului cu realitatea imediat apropiată lui, îmbrăcând formele unor contradicții cum ar fi:

- contradicția dintre nivelul deprinderilor și dorința copilului de a le stăpâni, de a le utiliza conform destinației lor;

- contradicția dintre tendința copilului către o viață la același nivel cu adulții și dependența lui reală față de adult;
- contradicția dintre aspirațiile copilului și posibilitățile lui;
- contradicția dintre libertatea de acțiune a copilului și necesitatea de a se conforma la regulile jocului;
- contradicția între planul real și cel fictiv (jocul stimulează procesul dezvoltării imaginației);
- contradicția între elementul de învățare, de asimilare din jocul propriu-zis;
- contradicția dintre caracterul concret al jocului didactic cu obiectele și caracterul abstract, determinat de acțiunea mintală a însușirii regulilor de joc.

Prin joc copilul învață să descifreze lumea reală, motiv pentru care unii pedagogi apreciază jocul ca pe o activitate de învățare cu mare randament. Prin intermediul jocului se realizează nu numai cunoașterea realității sociale, ci și imitarea unor anumite tipuri de realități sociale dintre adulți. Numai prin intermediul jocurilor didactice copiii deprind modele de conduită și ajung să reflecte până la nivel de înțelegere comportamentală. Pentru că există multiple sarcini ce revin jocului didactic, îndrumarea și controlul acestuia de către adult este absolut necesară. Posibilitatea de a se manifesta creator, de a înțelege raporturile intra-individuale, dau posibilitatea copilului să respecte niște reguli bine stabilite. În acest fel jocul ar deveni un mijloc eficace de realizare a educației morale.

Jocul didactic este o activitate de tip fundamental cu rol hotărâtor în evoluția copilului. Prin joc dezvoltarea aptitudinilor imaginative, a capacităților de creare a unor sisteme de imagini generalizate despre cunoștințele învățate la diferite discipline, dau posibilitatea de a opera mintal cu reprezentări după modelul acțiunilor concrete din timpul jocului.

Jocul este cel ce angajează numeroase resurse cognitive, afective, voliționale și pentru această rațiune este considerat drept unică cale de exercitare a celor mai puternice și importante influențe formative. Aici se pun bazele formării caracterului, a personalității copilului. Din acest punct de vedere, jocul este privit ca mijloc educativ, metodă de educație, procedeu educativ și principiu educativ. Jocul este o metodă de predare învățare, fiind calea cea mai importantă de introducere a copilului în cunoașterea din ce în ce mai complexă și mai completă, să analizeze, să sintetizeze, să compare, să generalizeze. Pe plan moral jocurile contribuie la dezvoltarea stăpânirii de sine, autocontrolului, spiritului de independență, perseverenței, sociabilității.

Jocurile didactice utilizate în clasele I-IV reprezintă o formă de învățare accesibilă, plăcută și atractivă ce corespunde particularităților psihice ale acestei vârste. Activitatea de învățare este o activitate dificilă care necesită un efort gradat. Ea trebuie susținută permanent cu elemente de sprijin, printre care și jocurile didactice au un rol important. Elementele de joc încorporate în procesul instruirii au calitatea de a motiva și stimula puternic elevii, mai ales în clasele începătoare când ei nu și-au format interese pentru învățare.

Jocul este inclus în sistemul metodelor de învățământ cu rezultate deosebite, în primul rând, pentru că el răspunde în modul cel mai fericit particularităților de vârstă ale școlarilor mici iar în al doilea rând pentru că elementul distractiv pe care-l conține stimulează interesul și curiozitatea epistemică a școlarilor.

Bibliografie:

1. Barbu H., Popescu Eugenia, Șerban Filofteia, „Activități de joc și recreativ-distractive”, E.D.P., București, 1993;
2. Chateau J., „Copilul și jocul”, E.D.P., București, 1970;
3. Cerghit Ioan, „Metode de învățământ”, E.D.P., București, 1980.

Rolul familiei în educația copilului

*Profesor Lenuța COROBANĂ
Școala Gimnazială Sascut, jud. Bacău*

Familia are un rol esențial în educația copilului. Familia este nucleul în care copilul se formează ca om. Ea are un rol decisiv în ceea ce privește viitorul social și spiritual al copilului pentru că știm că „există evenimente care-și pun pecetea asupra mentalității individului”, respectiv a copilului.

Felul în care părinții se raportează la copii, afectează în mod dramatic modul în care copilul se va raporta la societate. Părinții severi vor forma un tânăr fără personalitate, voință, inițiativă (doar în cazul unui sistem nervos foarte puternic asistăm la formarea unui spirit anarhic în familie și societate); părinții care-l vor răsfăța vor avea un tânăr care nu învață, nu muncește, dar pretinde mereu (unii ajung delicvenți); părinții care denotă inconsecvență educativă, care oscilează între răsfăț și severitate, vor forma un tânăr dezorientat, încăpățânat, capricios și dificil în raporturile sociale.

„Educația copiilor presupune întâi de toate desăvârșirea propriei noastre educații, a sentimentelor noastre”. Părinții trebuie să se străduiască să dea dovadă de o moralitate ireproșabilă, de integritate și educație aleasă, fiind formatorii unei generații, ca astfel copiii să-i poată urma avându-i ca model. „În educația copiilor, mai întâi de toate trebuie să ne educăm noi înșine. Evident, căldura din familie educă mult mai bine decât orice cuvinte, și, dimpotrivă, cuvintele anoste ale părinților obțin exact efectul contrar.”

Apoi, educația începe din momentul conceperii copilului. Încă din pânțe mama va avea toată grija să-i transmită copilului sentimente de liniște și afecțiune, dar și o alimentație sănătoasă, acestea având un rol important în formarea lui, fiind climatul în care se dezvoltă. „Impresiile primite de prunc în timpul sarcinii în pântecul mamei sale determină în mare măsură starea lui fizică, afectivă și chiar spirituală”. „Trebuie să amintim că orice țipete, orice cuvinte murdare îl spurcă deja pe copil, întipăresc deja în inima lui, încă din pânțe, imaginile viciului și a patimilor.” Comportamentul plin de afecțiune al mamei este foarte important pentru formarea „sentimentul comuniunii sociale. El favorizează comunicarea, colaborarea și actele altruiste. Baza acestui sentiment o constituie relațiile cu mama, afecțiunea reciprocă dintre mamă și copil.”

Atunci când cunun, le spun soțului și soției: „relațiile conjugale, respectul, dragostea, tandrețea și căldura sufletească – sunt 90% din educația copiilor, restul trebuie doar subliniat și nici nu trebuie să vorbiți mult”. (Ptotoiereul Valerian Krecetov).

Comportamentele copiilor se învață prin observarea unor modele în familie sau societate: „într-o grădiniță o parte din preșcolari au asistat la un spectacol dat de un actor care tot timpul se comportă violent, agresând o păpușă mare din plastic. Observându-se copiii în zilele următoare s-a constatat că aceștia se comportau mult mai agresiv cu jucăriile și păpușile lor, în comparație cu ceilalți care nu asistaseră la spectacolul respectiv. După opt luni, 40% din lotul experimental imitau acte agresive din categoria celor văzute în spectacol. Rezultă rolul important jucat de exemplul celor din jur.” Toate acestea îl pot marca profund, însă copilul va suferi mult mai puțin dacă „simte în el siguranță și dacă are încredere în părinți.” Dar dacă vede atitudini nepotrivite „la un om în care are multă încredere, la părinți, frați, rudeni, etc., atunci influența va fi mult mai mare asupra lui”.

Direcția spre care va merge copilul se trasează încă din familie, locul unde se va forma idealul său. Acesta se formează din copilărie până la adolescență. Astfel, „când relațiile dintre părinți au fost armonioase, idealul adolescentului include un model care le seamănă.”

Un copil care nu a primit o educație corectă din toate punctele de vedere va avea de suferit la maturitate, sau poate toată viața în cazul în care nu are un caracter puternic nativ, prin care să se autoeduce. Lacunele relaționale, complexe, fluctuațiile sentimentale și toate problemele interioare ale omului sunt în mare parte o consecință a unei educații familiale defectuoase. Greu va înțelege extrovertirea unei persoane în familia sa sau între prieteni, ori altruismul cu care se manifestă în societate și altele asemenea, cineva crescut de niște părinți care nu au avut timp să vorbească cu el, să-i asculte problemele, să-l încurajeze la nevoie, să-i ofere afecțiune. Se va adapta greu.

Responsabilitatea unui părinte în ceea ce privește educația copilului său este una uriașă. În mare parte cazurile de neadaptare socială, depresie, dependență, delicvență, perversiune, sinucideri, din rândul tinerilor (și nu numai), au ca substrat lipsa educației familiale corecte, sănătoase.

CONCLUZII

Principala condiție ca un copil să primească o educație corectă o reprezintă capacitatea părinților de a o face, și în același timp, intensitatea și sinceritatea iubirii părinților. Dar asta înseamnă că orice copil care nu a primit o educație aleasă este condamnat la un eșec social și spiritual? Se pare că aceasta depinde de puterea de autoeducare a copilului dar și de persoanele cu care intră în contact. Persoanele care intră în contact cu tineri care au avut o astfel de educație în copilărie, tind să-i judece, dar soluția este să-i ajute să se integreze, dovedind răbdare și altruism. Vor primi în schimb fericirea

celuilalt ca stimulent asupra propriei fericiri. Adică cel ce unge cu miresme pe altul, el mai întâi miroase frumos.

Bibliografie

- *Psihologie generală*, Andrei Cosmovici, Ed. Polirom, Iași, 1996;
- *Părinți și copii. O abordare teologică, duhovnicească și psihologică*, Arhim. Simeon Kraiopoulos, Ed. Bizantină, 2005;
- *Cum să educăm ortodox copilul. 300 de sfaturi înțelepte pentru părinți de la sfinți și mari duhovnici*, Ed. Sophia, Ed. Cartea Ortodoxă, București, 2011;
- *Sfaturi pentru o educație ortodoxă a copiilor de azi*, Maica Magdalena, Ed. Deisis, 2006;
- *Viața de familie*, Traducere din limba rusă de Adrian Tănăsescu-Vlas, Ed. Sophia, Ed. Cartea Ortodoxă, București, 2009.

Pledoarie pentru respect

*Profesor învățământ primar Georgeta-Maria COZMA
Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Buhuși*

„Să slăvim omul! Să-i inspirăm cel mod nobil sentiment: Respectul omului față de om”
(Romain Rolland)

Sentimentul respectului, al demnității e coloana vertebrală a conștiinței de sine, este o aspirație și o dovadă a autonomiei personalității. Respectul pe care-l acordăm semenilor sau pe care-l primim face parte din conștiința existenței noastre. Cei care au cunoscut cu adevărat oamenii în complexa și chiar în contradictoria lor trăire și aspirație, au respectat ființa umană și au adresat semenilor nobilul mesaj de a-l respecta pe om.

Când ne referim la noțiunea de RESPECT, ne putem gândi la:

- a) atenția, stima, cinstea, considerația, admirația pe care o acordam unei persoane;
- b) la îndeplinirea întocmai a prevederilor unor norme juridice, morale sau a unor angajamente individuale sau colective;
- c) la formele exterioare de respect, impuse ca norme de politețe;
- d) la respectul pe care-l așteptăm din partea celor din jur.

Înțelegerea nuanțată și exactă a termenului de respect depinde de contextul în care e folosit într-un text filozofic, într-o operă literară, politică, de psihologie, sociologie, ca formulată convențional într-o corespondență particulară sau oficială.

Vasile Pavelcu, în lucrarea „Culmi și abisuri ale personalității”, (scriind despre autoritatea paternă în raport cu afirmarea conștiinței de sine a copilului) arată că supunerea față de părinți este afectivă și determinată de superioritatea de netăgăduit a părinților, ca „respectul constituit din afecțiune și teamă este izvorul primelor sentimente morale”.

În faza copilăriei, când singura autoritate sunt părinții, e suficient, spune Jean Piaget, ca ființele respective să dea ordine celor ce-i respectă și mai ales să interzică ceva pentru ca aceste dispoziții să fie simțite ca obligatorii și să producă sentimentul de datorie. „Prima morală a copilului e aceea de ascultare și primul criteriu al binelui e pentru cei mici, vreme îndelungată, voința părinților.” Începând cu viața școlară, la prestigiul părinților se adaugă autoritatea profesorilor.

Viața în grup și jocurile contribuie la reducerea egocentrismului infantil. De la respectul unilateral și supunere necondiționată se trece treptat spre un respect bilateral, spre înțelegerea ordinului ca valoare socială, de la apartenența la familie se trece la apartenența la grup, propriu-zisă, impersonală. De la relații afective de simpatie, centrate asupra eului și trebuințelor individuale, se trece la relații de cooperare și egalitate în fața unor norme, a unor reguli comune de conduită, cu responsabilitate egală și obiectivă față de ele.

În școală cât și în viață educația își propune și tinde spre un ideal pedagogic apt să faciliteze construcția unei personalități integrale, armonioase, perfect adaptabilă cerințelor vieții, capabilă să respecte valori materiale și spirituale permanente dar să le și creeze acum și în viitor. La acest lucru, contribuie și educația civică, importantă disciplină în cadrul ariei curriculare „Om și societate”. Încă din primele clipe ale noului statut, acela de școlar, copilul intră în contact cu un nou limbaj, cel din sfera valorilor civice (chiar încă din perioada preșcolarității, dacă e să ne gândim că

prima parte e numită și „socializarea copiilor”. Chiar în lipsa unei discipline distincte la clasele I și a II-a, elevul utilizează termeni specifici limbajului civic, observă și descrie relații între om și mediu, identifică reguli cu privire la raporturile persoanei cu „lucruri”, „plante”, „animale și cu ceilalți oameni”, ori descoperă și descrie diferite relații sociale de grup.

Educația civică permite lărgirea sferei de discuții (și de cunoaștere), reușindu-se ca activitățile de educație civică să fie plăcute, antrenante, interesante, dar mai ales utile (soldându-se cu dezvoltarea și manifestarea unor atitudini și comportamente menite să contribuie efectiv la formarea tipului de personalitate cerut de societate).

Pot fi puse la dispoziție teme variate care să permită elevilor ce îl parcurg, să fie capabili:

- să cunoască și să utilizeze limbajul din sfera valorilor civice;
- să cunoască și să respecte normele de comportare;
- să identifice drepturile universale ale copilului;
- să-și dezvolte comportamente raționale privind constituirea grupurilor sociale;
- să-și dezvolte și să manifeste atitudini favorabile luării deciziilor și exprimării

opiniilor personale în ce privește activitatea grupului din care fac parte.

Chiar la nivelul clasei a II-a, această temă poate fi dezbătută cu real succes în ora de opțional, pentru că nevoia de cultură civică se manifestă la orice vârstă.

Pentru ca activitatea să aibă succesul scontat, am procedat la elaborarea unui plan și alegerea procedeele optime pentru antrenarea deplină a copiilor.

Astfel, am formulat câteva întrebări clare, accesibile, pe care le-am dat copiilor cu o ora înainte de activitatea propriu-zisă, pentru a-și pregăti răspunsurile necesare:

1. Ce înseamnă să fii respectuos cu o persoană?
2. Pe cine respectați cel mai mult și de ce?
3. Cum va arătați respectul față de o persoană?
4. Cunoașteți oameni care nu merită a fi respectați?
5. Ce însușiri îl fac pe om să fie respectat?
6. Sunteți respectat de către cei din jur?
7. Puteți da exemple de oameni nerespectuoși? Prin ce au dovedit ei lipsa de respect?
8. Ce lecturi literare v-au oferit prilejul de a medita cu privire la respect?

Activitatea a fost extrem de captivantă, convorbirea (comportând o vastă tipologie) fiind punctată și lansată de întrebările și răspunsurile care le-au găsit elevii înainte, dar și pe parcursul orei.

S-a constatat ca unit elevi (puțini la număr) nu au meditat suficient la substratul întrebărilor, s-au grăbit să răspundă la întâmplare, ori nu au încercat decât să copieze de la colegi, răspunsurile. Desigur, aceasta demonstrează că unit nu au încă opinii personale, nu au încredere în modul lor de a judeca oamenii, ori nu au o părere foarte bună despre ei înșiși, atâta timp cât se tem să răspundă după propriile judecați.

Majoritatea elevilor, însă, au privit cu seriozitate, cu interes, cu respectul cuvenit lista întrebărilor și, în consecință, au încercat să participe la oră, răspunzând cu sinceritate la întrebările formulate.

Între calități morale au fost menționate: cinstea, loialitatea, modestia, demnitatea, altruismul, generozitatea, obiectivitatea, corectitudinea, simțul dreptății, al respectării adevărului, al cuvântului.

Foarte mulți elevi și-au exprimat convingerea ferma că, pentru a aștepta respect din partea oamenilor, pe lângă multele calități menționate, se impune în primul rând ca omul să fie el însuși respectuos, să dea dovadă de seriozitate ”cine nu respectă pe alții acela nu se respectă pe sine”. (Dostoievski)

La întrebarea nr. 4, au existat câțiva copii, care au replicat că nu există om care să nu poată fi respectat (măcar pentru ceva). Pentru că înainte de a judeca un om pentru ceva ce a făcut rău, trebuie să încercăm să-l cunoaștem și să încercăm să-i găsim „un colțișor de bunătate”, acel colțișor în care probabil se ascund, încă timide, calitățile sale. Referitor la greșeli și la slăbiciunile omenești. Maxim Gorki spunea că, înainte de a condamna moralmente pe cineva pentru o anume faptă, e bine să căutăm a înțelege ce anume l-a determinat să o săvârșească. Privind cu înțelegere oamenii, nu

putem trece totuși nepăsători, cu îngăduință exagerată, pe lângă cei care vădesc atitudini nedemne, nu putem aproba și nici acuza fără limite anumite trăsături și manifestări negative.

Elevii au făcut apel și la câteva lecturi, pentru a ilustra modul în care au priceput ei respectul. Astfel au citit și comentat fragmente din „Cuiele” de Pop Simion, dar au interpretat și cuvintele unor maxime și cugetări ca „Scoateți respectul din prietenie și-i veți lua cea mai frumoasă podoabă” (Cicero), „Tinerii înaintea bătrânilor să aibă ochi, nu gură” (Proverbe românești). Copiii au descoperit că respectul e, într-un anumit fel, o oglindă miraculoasă. E o reflectare a felului în care suntem apreciați de ceilalți oameni, a felului în care noi îi apreciem pe ceilalți. E o oglindă ce nu remarcă virtuțile, calitățile, frumusețea noastră.

Tot în aceeași activitate, s-a mai adus în discuție modul în care ne exteriorizăm respectul, despre comunicare și respect, respectul pentru părerile altora, dar și despre respectul față de noi înșiși.

În înțelepciunea populară, să spună că dacă vrei să cunoști un om, „ascultă-l cum vorbește și vezi-l cum muncește”.

„Oricâte averi ar avea omul, de orice sănătate și comoditate s-ar bucura, el nu este satisfăcut dacă nu e stimulat de semenii săi”. (Pascal)

Abordări didactice integrate la disciplina istorie

Profesor învățământ primar Anca-Ștefania CRĂCIUN
Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău

1. Reflectarea *Primului Război Mondial* din perspectiva integrării curriculare în manualele de istorie de clasa a IV-a

Am analizat următoarele manuale școlare, urmărind identificarea elementelor de integrare intradisciplinară, pluridisciplinară, interdisciplinară și transdisciplinară pentru lecția *Primul Război Mondial*:

1. *Istorie, manual pentru clasa a IV-a*, autori Cleopatra Mihăilescu, Tudora Pițilă, Editura Aramis, 2016;

Lecția se numește *Eroi ai Primului Război Mondial* și conține următoarele elemente de conținut și metodologice: fixează obiectivele lecției sub forma unui exercițiu pentru elevi (*Știu/Vreau să știu*), propune elevilor analiza surselor istorice (text și fotografie) în baza unor întrebări suport, axa cronologică, lucru cu harta, portretul istoric - Ecaterina Teodoroiu, prezentarea informației istorice (elementele de conținut) sub genericul *Citim și reținem*, informații suplimentare. Exercițiile aplicative propun elevilor organizarea grafică a informației prin metoda ciorchinelui și prin alcătuirea schemei lecției pe bază de întrebări, prezentarea cronologică a unor evenimente, cu expresii suport (*Înainte de...*, *În timpul...*, etc) și analiză de text istoric.

2. *Istorie, manual pentru clasa a IV-a*, autori Doina Burtea, Alina Perțea, Editura Aramis, 2016;

Lecția se numește *Primul Război Mondial* și conține următoarele elemente de conținut și metodologice: lucrul cu harta pentru a identifica elementele de context extern și tabelele din *Primul Război Mondial*, prezentarea informației istorice susținută de harta istorică, rezumat – fixarea ideilor principale, sub genericul *Înțelegem*, vocabular – explicarea cuvintelor *expansiune* și *neutralitate*, informații suplimentare sub genericul *Aflăm mai mult*. Exercițiile aplicative cer elevilor să răspundă la întrebări, să completeze enunțuri lacunare, să organizeze informația sub forma unui ciorchine și să analizeze surse istorice pentru a face portretul Ecaterinei Teodoroiu.

3. *Istorie, manual pentru clasa a IV-a*, autori Zoe Petre (coord.), Bogdan Teodorescu, Corina Andrei, Editura Corint, 2016.

Lecția se numește *Eroi ai Primului Război Mondial* și conține următoarele elemente de conținut și metodologice: prezintă consistent informația istorică, dicționar istoric, harta istorică suport, portretul Reginei Maria și al Ecaterinei Teodoroiu, cu întrebări de fixare. Exercițiile aplicative propun elevilor alcătuirea unui portofoliu pe bază de fotografii proprii. Manualul propune elevilor un proiect interdisciplinar cu titlul *Un personaj istoric. Proiect interdisciplinar (istorie, limba și literatura română, educație civică, arte vizuale și abilități practice)*. Elevilor li se indică metodologia

de realizare a proiectului (obiective, formarea echipei, tipuri de activități, resurse posibile, indicatori de realizare) fără a oferi sugestii despre integrarea la nivelul disciplinelor enumerate în paranteza din titlu.

Concluzionând, manualele de istorie de clasa a IV-a, la tema vizată, nu sunt bogate în elemente de abordare integrată, predominând abordarea monodisciplinară/intradisciplinară. Exercițiile aplicative urmăresc în primul rând fixarea principalelor informații cu conținut istoric. Un singur manual, la tema analizată, a propus realizarea unui portofoliu – discuții pe baza unor fotografii din arhiva personală a familiei copiilor, ceea ce îl ancorează pe elev în realitatea familiei și a comunității sale din perspectivă istorică. Din analiza celor trei manuale în integralitatea lor s-a observat că termenul *interdisciplinar* apare doar într-un singur manual, cel care propune un proiect interdisciplinar, dar fără a oferi indicații metodologice suport elevilor de clasa a IV-a. Nu au fost găsite elemente de abordare transdisciplinară. Profesorului/învățătorului îi revine sarcina de a proiecta și de a implementa demersuri didactice de integrare curriculară, ținând spre treapta superioară de integrare – transdisciplinaritatea.

2. Sugestii metodologice interdisciplinare de predare a istoriei la clasa a IV-a, pornind de la tema *Primul Război Mondial*

În proiectarea activităților de învățare de tip interdisciplinar cadrul didactic trebuie să aibă în vedere câteva *recomandări metodologice generale*:

- diversificarea situațiilor de învățare: sarcini de învățare variate, strategii, metode și mijloace diverse de organizare a activităților didactice, valorificarea diferitelor medii de învățare- formal, nonformal, informal, școlar/extrașcolar;
- asumarea de noi roluri de către profesori și elevi: pentru a crește implicarea elevilor și eficacitatea învățării, profesorul poate organiza unele situații de învățare în care să le atribuie acestora roluri noi, asumându-și în același timp roluri de mediator, moderator sau facilitator al desfășurării activităților;
- utilizarea metodelor interactive de învățare și a tehnologiei moderne: acestea au capacitatea de a stimula lucrul în grup, învățarea prin colaborare, schimbul de informații între elevi
- valorificarea experienței elevilor, dobândită în contexte formale sau nonformale de educație: fiecare dintre ei a auzit, a citit, a aflat din diferite surse sau de la diferite materii de studiu anterioare despre principalele teme abordate. În acest context, experiența personală va constitui un reper important în organizarea activităților educaționale, pentru ca acestea să aibă legătură cu viața de zi-cu-zi și să fie relevante.
- utilizarea metodei proiectului: toate temele din programă pot fi abordate prin această metodă care stimulează implicarea elevilor și învățarea prin cooperare, lucrul individual, dar și lucrul în grup, distribuirea sarcinilor și asumarea de responsabilități, completarea activităților din clasă cu activități în afara clasei, centrare pe investigație colaborativă, învățare integrată, identificare și rezolvare de probleme. “Proiectul reprezintă un demers didactic în grup, într-o interacțiune continuă, prin care se urmărește integrarea noilor informații în structuri cognitive proprii și transferarea lor în conținuturi noi, aplicabile în practică, o comunitate de învățare în care fiecare contribuie atât la propria învățare, cât și la procesul de învățare colectiv, o acțiune de cercetare și acțiune practică în același timp. prin implementarea metodei proiectului, permite, se poate realiza înțelegerea și producerea unor raționamente autentice, devenind astfel participanți activi în viața comunității.”¹
- jocurile didactice sunt un cadru propice pentru învățarea activă, participativă, stimulând inițiativa și creativitatea. Elementele de joc: descoperirea, ghicirea, simularea, întrecerea, surpriza, așteptarea vor asigura mobilizarea efortului propriu în descoperirea unor soluții, în rezolvarea problemelor, stimulând puterea de investigație și cointeresarea permanentă.²
- Proiectarea demersului didactic în sensul formării și dezvoltării competențelor elevilor. În termeni pedagogici, competența este capacitatea elevului de a mobiliza (identifica, activa și combina) un ansamblu integrat de cunoștințe, desprinderi, atitudini și valori pentru a realiza familii de sarcini de învățare. Competența este un potențial care trebuie demonstrat de elev.

¹ Csorba, Diana, *op.cit.*, p. 35

² *Ibidem*, p. 67

- Învățarea devine un proiect personal al elevului, îndrumat, orientat, animat de către profesor, care este managerul unor situații de învățare. Crearea unui mediu cu o largă varietate de stimuli și condiții, face învățarea interesantă și stimulativă și o consolidează.
- Activitatea didactică transdisciplinară aduce în prim-plan câteva probleme care solicită atenție. Ele se referă la limbaj, la metode, la constrângerile instituționale și la cele cognitive. Cum fiecare disciplină și-a dezvoltat propriul limbaj, transdisciplinaritatea cere o adaptare și o însușire a diferitelor modalități de utilizare a acestuia. Disciplinele sunt adesea devotate propriilor metode de învățare, lucru ce poate duce la neînțelegeri și opoziții. Constrângerile cognitive constituie un mare impas spre o activitate didactică autentic transdisciplinară, ele presupunând o cunoaștere aprofundată a mai multor discipline.
- În identificarea elementelor de conținut, cadrul didactic ar trebui: să opteze pentru formulări care sunt relevante pentru elevi; să creeze oportunități pentru comparație: înțelegerea evenimentelor care se desfășoară într-o anumită perioadă sau într-un loc anume este ajutată de compararea cu evenimente care se petrec în aceeași perioadă sau la nivelul altor generații; să recupereze, fără a absolutiza, cronologia istorică, în scopul conturării imaginii de ansamblu a fenomenului istoric studiat; să aplice principiul multiperspectivității care cere elevilor conștientizarea diferitelor perspective asupra trecutului.

Propuneri de activități de învățare interdisciplinare și transdisciplinare în cadrul temei, pentru clasa a IV-a:

Competențe specifice	Abilități	Cunoștințe	Atitudini
Localizarea în timp și în spațiu a evenimentelor istorice studiate	Identificarea și comentarea de surse privind cauzele Primului Război Mondial, a consecințelor	Cauze ale Primului Război Mondial	Dezvoltarea unei atitudini pozitive față de munca în echipă
Explorarea surselor relevante pentru a înțelege fapte și evenimente din trecut și din prezent	Compararea de surse referitoare la Primul Război Mondial	Cronologia evenimentelor	
	Formularea de explicații privind desfășurarea războiului, rolul personalităților	State participante	
Utilizarea termenilor istorici în diferite situații de comunicare	Identificarea deosebirilor dintre situația teritorială a țării la începutul războiului și cea de la sfârșit	Participarea României	
	Familiarizarea cu procedee de cercetare specifice istoriei orale (tehnica interviului)	Consecințele războiului	Respect pentru înaintași
Formarea imaginii pozitive despre sine și despre ceilalți	Înțelegerea componentei subiective a surselor (film, fotografie, jurnale)	Rolul unor personalități istorice românești	

a) Imaginează-ți că ești un dramaturg și vrei să scrii o piesă de teatru în cinci acte despre *Primul Război Mondial*. Stabilește personajele, titlurile actelor, locul unde se desfășoară acțiunea din fiecare act și dă exemple de trei replici pe care le va rosti fiecare personaj.

b) Lucrând în echipă, selectează zece personalități românești ale *Primului Război Mondial*, găsește fotografiile reprezentative ale lor pe Internet și realizează pe holul școlii o expoziție cu aceste imagini. Sub fiecare imagine, expune câteva informații esențiale despre fiecare.

c) Imaginează-ți că ești jurnalist și ai ocazia să îi iei un interviu Ecaterinei Teodoroiu. Pregătește zece întrebări pentru această ocazie.

d) Vizionează filmul artistic românesc *Pe aici nu se trece!* și stabilește ce informații le știai deja și ce informații noi despre Primul Război Mondial ai aflat din film.

e) Informează-te de pe Internet și descoperă ce evenimente istorice importante au avut loc din anul nașterii tale până în anul intrării României în Primul Război Mondial.

f) Studiază harta României și alege o localitate din Transilvania. Imaginează-ți că ești un copil care trăiește azi în această localitate. Care sunt provinciile care alcătuiesc azi România? Care era situația în 1914? Dar în 1918? Explică diferențele între acești doi ani.

Bibliografie:

1. Birzea, C., Jigău, M., Căpiță, L., Horga, I., Velea, S (coord.), *Restructurarea curriculumului național. Analiza condițiilor de implementare*, Institutul de Științe ale Educației, București, 2010;
 2. Csorba, Diana (coord.), *Raport de cercetare - Modalități de dezvoltare a competențelor cheie în învățământul primar*, București, disponibil pe <http://www.icos-edu.ro/download/raport-de-cercetare-ICOS.pdf>;
 3. Nicolescu, Basarab *Transdisciplinaritatea: Manifest*, Traducere din limba franceză de Horia Mihail Vasilescu, Editura Junimea, Iași, 2007;
 4. Pop, Viorica Livia (Coord), *Strategii didactice în perspectivă transdisciplinară*, proiect POSDRU Dezvoltarea profesională a cadrelor didactice prin activități de mentorat, București, 2011;
- Manuale școlare:
1. *Istorie, manual pentru clasa a IV-a*, autori Cleopatra Mihăilescu, Tudora Pițilă, Editura Aramis, 2016;
 2. *Istorie, manual pentru clasa a IV-a*, autori Doina Burtea, Alina Perțea, Editura Aramis, 2016;
 3. *Istorie, manual pentru clasa a IV-a*, autori Zoe Petre (coord.), Bogdan Teodorescu, Corina Andrei, Editura Corint, 2016.

Calitate în managementul temelor pentru acasă

*Profesor învățământ primar Liliana CREANGĂ
Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău*

Tema pentru acasă a format în rândul elevilor, dar mai ales a părinților două tabere: una pro-temă, cea care solicită cât mai multe teme și una contra-temă, cea sătulă de teme, cea care nu are și nu dorește să-și petreacă timpul cu teme pentru acasă, ci cu alte preocupări.

Auzim mereu în jurul nostru dezbătută problema temei pentru acasă, ba că e prea multă, ba prea puțină, ba prea grea, că li se fură copiilor copilăria etc. Deși importanța temelor pentru acasă este susținută de majoritatea părinților și a profesorilor, există voci ce sunt împotriva lucrului individual acasă.

O serioasă întrebare se impune astăzi: cât de eficientă este tema pentru acasă. Asigură ea o creștere a calității în pregătirea elevilor? Cât de implicați sunt părinții în efectuarea temelor pentru acasă? Cât și ce trebuie să constituie o temă pentru acasă pentru a avea efectul așteptat? Cât cerem copiilor să lucreze acasă? Care este raportul dintre activitatea în clasă și cea propusă acasă? Ce așteptăm de la elev atunci când efectuează tema: lucru independent sau implicare nemijlocită a părintelui? O meditare asupra aspectelor enumerate mai sus a fiecărui cadru didactic, va constitui un pas spre calitatea în managementul temelor pentru acasă.

Prin urmare, este necesară o reflectare asupra naturii ambivalente a efectelor temelor pentru acasă asupra elevilor din învățământul primar. Este foarte important, pentru a-i ajuta pe elevi să beneficieze de efectele pozitive ale temelor, contribuind astfel la dezvoltarea lor personală și integrarea ulterioară în societate. Definite drept „sarcini încredințate elevilor de profesorii/învățătorii de la școală spre a fi îndeplinite în timpul orelor din afara școlii”, temele pentru acasă declanșează percepții și atitudini variate la elevi, părinți sau învățători: unii le supraapreciază, alții le resping, unora le produc fericire, altora suferință.

Consider că, în stabilirea temelor pentru acasă trebuie să primeze principiul calității și nu cel al cantității. Principiul calității urmărește dezvoltarea gândirii critice, a inteligenței emoționale și sociale, stimularea creativității și punerea elevului în situații concrete de viață care să-l ajute să înțeleagă utilitatea cunoștințelor învățate în clasă. Bineînțeles că toți, învățători și părinți deopotrivă, sunt conștienți că temele pentru acasă fac parte din procesul de învățare și rolul lor este de a consolida achizițiile dobândite la școală, dar nu toți își doresc implicarea lor în acest proces.

Cei care solicită temele pentru acasă le privesc sub două aspecte: temele îmbunătățesc rezultatele școlare ale elevului și reprezintă un mod eficient de a-și petrece o mare parte din timpul

de după orele de curs, „îl ține ocupat”. Acești părinți consideră că temele pentru acasă conțin elemente învățate de elevi în ziua respectivă și sunt impuse tocmai pentru o mai bună înțelegere a noțiunilor. Aceste teme îl determină pe elev să aplice partea teoretică într-o problemă de ordin practic. Astfel partea teoretică va fi înțeleasă mai ușor și nu în mod mecanic. Rezolvarea temelor pentru acasă va conferi elevului o creștere a nivelului de inteligență a acestuia, ceea ce va duce la obținerea de rezultate mai bune la școală, dar și în viață mai târziu. Tot în acest fel copilul va căpăta mai multă încredere în modul de a raționa. Impunerea temelor pentru acasă reprezintă, de asemenea, o modalitate satisfăcătoare de a-l împiedica pe copil să se implice în alte activități care s-ar putea să nu fie benefice pentru educația lui. În partea opusă sunt părinții care simt ei înșiși ca pe o povară tema pentru acasă, pentru care, probabil, copilul îi cere ajutorul. Sunt acei părinți care consideră că e de ajuns ceea ce copilul face la școală, cei care își doresc mai mult timp liber pentru ei, nu să fie nevoit să se implice în pregătirea copilului, „că doar de aia îl dau la școală”.

În școlaritatea mică, dependența copilului de familie pune problema rolului pe care atitudinile părinților față de tema pentru acasă îl joacă în formarea atitudinii copilului față de școală. Este bine știut că o atitudine negativă este transmisibilă și copiilor. Aceste relații evidențiază necesitatea implicării învățătorului în ameliorarea atitudinilor părinților față de tema pentru acasă, ca mijloc de influențare a relației copilului cu școala.

Suntem într-o concurență continuă pentru mult, pentru asimilarea de multe cunoștințe, pentru a face multe într-o lecție. Avem impresia că volumul acoperă totul, dar, în această goană după multe, uităm de diferențiere, de profunzime, și uneori chiar de calitate.

De obicei, plasat în fața unui volum mare de teme, elevul va ignora unele dintre ele. Și, în această situație, insuccesul este asigurat.

De aceea, tema aleasă trebuie să fie de nivel mediu pentru toți elevii clasei, iar pentru cei care se pregătesc pentru performanță școlară, pot fi sugerate teme suplimentare, cu un grad de dificultate mai ridicat și fără caracter de obligativitate.

Alt aspect privește refuzul copilului de a face tema pentru acasă pentru că nu o înțelege sau i se pare prea grea pentru capacitățile sale. De aceea, tema pentru acasă trebuie explicată indiferent dacă aceasta, după părerea noastră, nu este atât de dificilă. Elevii fac cunoștință imediat cu volumul de lucru, se orientează dacă au nevoie de o sursă oarecare pe care o pot lua de la biblioteca școlii, pun întrebări în clasă, dacă este cazul, învață să-și organizeze timpul. Etapa de explicare a temei este obligatorie și nu este una de alegere. Temele cu grad de dificultate prea mare pot constitui obstacole greu sau imposibil de depășit, cu efecte negative asupra evoluției școlare și a personalității elevilor. Amintim, în acest sens, descurajarea, pierderea încrederii în sine, a interesului pentru un obiect de învățămînt sau consumul excesiv de timp în dauna altor activități ori chiar pe seama timpului necesar pentru odihnă.

Așadar, timpul liber al elevilor poate fi gestionat de către părinte implicând copilul și în activități sportive, în acțiuni familiale sau chiar comunitare care orientează și pregătește elevul pentru viața privată, poartă caracter de socializare, are și un rol de responsabilitate; toate acestea generate de interes și motivație.

Temele cross-curriculare

*Profesor învățământ primar Mărioara CREȚU
Școala Gimnazială Solonț, județul Bacău*

Temele cross-curriculare reprezintă una dintre cele mai frecvent utilizate modalități de integrare a curriculum-ului. Principalul argument al introducerii temelor cross-curriculare constă tocmai în capacitatea lor de a oferi un model de instruire care trece dincolo de rigiditatea și orientarea excesiv academică a disciplinelor tradiționale, aducând învățarea în arena faptelor cotidiene, relevante pentru elevi și transformând-o într-un proces plăcut, cu rezultate durabile și eficiente în planul dezvoltării personale și sociale a elevilor.

Temele cross-curriculare traversează curriculum-ul tradițional și trec dincolo de el, pentru a explora lumea complexă și interactivă în care trăim și pentru a răspunde intereselor și nevoilor de educație ale tinerilor. Principalele beneficii ale promovării unei abordări integrate a curriculum-ului,

prin introducerea în programele de studiu ale elevilor a temelor cross-curriculare, sunt: posibilitatea de a ieși din „cutia” disciplinară, atât pentru învățători, cât și pentru elevi; „deschiderea” curriculumului către lumea reală, către viață, așa cum este ea trăită de cei ce învață: plină de necunoscute și de provocări.

Temele cross-curriculare sunt: teme integrate (interdisciplinare) de studiu care se concentrează pe dezvoltarea personală și socială a elevilor; unități integrate de studiu care își propun formarea unor competențe, dar mai - proiecte care își propun să valorifice potențialul elevilor și al comunității locale în vederea construirii unor experiențe de învățare semnificative pentru elevi.

Introducerea temelor cross-curriculare vizează, deopotrivă, toate cele trei componente ale curriculum-ului: curriculumul nucleu, curriculumul la decizia școlii, activitățile extracurriculare. Pentru activitățile extracurriculare gradul de flexibilitate și permisivitate este mare, astfel temele cross-curriculare pot fi integrate în curriculum-ul nucleu și în curriculumul la decizia școlii.

Pentru a avea un impact cât mai mare asupra achizițiilor elevilor, este recomandat ca pentru fiecare temă să se identifice modalități de inserție pe toate cele trei paliere menționate. Focalizarea unor activități/experiențe de învățare din cadrul curriculumului nucleu, curriculum-ului la decizia școlii și activităților extracurriculare pe competențele, valorile și atitudinile urmărite oferă mai multe șanse de reușită și o mai mare consistență temelor cross-curriculare derulate.

Predarea și învățarea în context integrat/interdisciplinar au loc în perspectiva unor coordonate, între care un rol important îl au:

a) Proiectele: elevii participă, împreună cu cadrele didactice, la elaborarea și derularea unor proiecte integrate.

b) Predarea în echipă: pentru a găsi răspunsuri cât mai complete la întrebări semnificative și cu un grad ridicat de complexitate, cadrele didactice lucrează împreună.

c) Învățarea prin cooperare: pentru a descoperi răspunsuri adecvate la întrebări, elevii trebuie să se plaseze în orizontul unor scopuri mai largi, cu caracter social, învățând să lucreze cu ceilalți, să aibă încredere că produsul comun este mai valoros decât rezultatele muncii separate.

d) Învățarea activă: pentru a răspunde la întrebări, elevii caută informații și în afara clasei (mass-media, bibliotecă, instituții din comunitatea locală, persoane-resursă etc.) și sunt implicați activ în toate etapele.

e) Implicarea comunității: de vreme ce întrebările la care se caută un răspuns sunt mai largi și de interes general, membri ai comunității vor fi implicați în diverse activități.

Activitățile de învățare specifice temelor cross-curriculare se derulează, de cele mai multe ori, după regulile unui proiect.

În cadrul temelor cross-curriculare nu există elevi buni și elevi slabi, ci există doar elevi buni, buni la lucruri diferite. Misiunea școlii și a temelor cross-curriculare este să descopere la ce e bun fiecare și să-l valorifice/să construiască învățarea în raport cu punctele sale tari.

Abordarea integrată a curriculum-ului și temele cross-curriculare sunt căi moderne prin care se pot apropia metodologiile de lucru folosite la clasă de schimbările sistematice întreprinse până acum, pe de o parte, dar mai ales de nevoile și interesele educaționale ale copiilor, pe de altă parte.

Proiect etapa națională „Olimpiada Micilor Bancheri” - 5 mai 2017 București

Profesor învățământ primar Adriana DIMA

Colegiul Național „Ferdinand I” Bacău

Olimpiada micilor bancheri a reprezentat un bun prilej pentru elevii clasei a III-a și a IV-a de a-și testa cunoștințele. *Olimpiada micilor bancheri* este și un mod prin care atât elevii, cât și cadrele didactice care i-au îndrumat de-a lungul timpului, fac schimb de experiență și de informații pe diverse teme, pot interacționa și, de ce nu, lega prietenii.

Experiența olimpiadei a fost privită ca o oportunitate pentru un număr de patru elevi calificați de la clasa a III-a pe care am manageriat-o în anul școlar 2016 - 2017 la *Colegiul Național „Ferdinand I” Bacău*. Alături de aceștia am participat la un eveniment de anvergură, proba scrisă a olimpiadei, desfășurată pe data de 5 mai 2017, la București, în urma calificării cu proiectul „Cu pași mărunți spre... mari bancheri”. Numărul participanților înscriși inițial în competiție a fost de 3500

elevi din 106 clase primare, 24 județe ale țării și municipiul București, circa 90 școli. Proiectul nostru a fost selectat și astfel, ne-am numărat printre primii 120 de elevi din țară care au participat la etapa națională a olimpiadei, de unde ne-am întors cu o binemeritată MENȚIUNE 5, locul 9.

Concursul *Olimpiada micilor bancheri* face parte din *Proiectul de implementare la nivelul învățământului primar a disciplinei opționale Educație Financiară derulat în anul școlar 2016 - 2017 de B.N.R. în colaborare cu M.E.N.*

OLIMPIADA MICILOR BANCHERI 2017

Cu pași mărunți spre... mari antreprenori.

Coordonator: Dima Adriana
Scris de: Pesa-Moza Anais, Niminet Darius, Rebegea Iabla Școala: C.N. Ferdinand I Bacău Oray: Bacău Județ: Bacău

Examinați: Darius, Anais, Isa

BANII NU CRESC ÎN COPAC...

Când eram mici, credeam că banii "cresc în copac"... acum, însă, că suntem mari, am descoperit atât de multe despre ei. Vreți să vă povestim?

Clasa I, în urmă cu trei ani...

- În primul an de școală am aflat că există un preț pentru fiecare lucru.
- Un târg de carte pe care l-am organizat ne-a ajutat să aflăm prețul corect și cum facem alegeri în funcție de preț.
- Începând din clasa I am organizat „Magazinul de cărți”. La această activitate ne-a plăcut să vindem și să achiziționăm cărți, învățând cum să cheltuim banii corect. Toți am fost pe rând vânzători și clienți. Fiecare a ales o carte pe care a citit-o. Scopul activității a fost să ne distrăm și să învățăm cum să cheltuim banii. Noi ne-am dorit cel mai mult să fim casieri.
- A fost o activitate extraordinară!

Primii pași spre educație...financiară

Clasa a III a ne-a deschis un drum nou, fascinant odată cu introducerea în orarul nostru a disciplinei „Educație financiară” - opțională

În această ora discutăm despre:

- Istoria banilor;
- Tînc;
- Unitățile care fabrică monedele și bancnotele;
- Valuta și cursul de schimb;
- Economisirea;
- Dolănda de la un credit sau la un cont de economisire;
- CEC Bank;
- Cecuri;
- Serviciile bancare electronice;
- Moneda altor țări, euro, eurocentul, dolarul și centul.

Prima noastră afacere

Atâtea informații despre bani ne-au făcut poftă să descoperim cum îi putem câștiga.

Au fost multe întâlniri și ore în care am încercat să găsim o idee de afacere...

Am ales să deschidem un magazin de dulciuri: „Bombonica”.

Planul de afacere

- Ne-am propus, pentru început, să realizăm bombele pe care să le vindem colegilor noștri.
- Am întocmit o listă cu ingredientele necesare (poza) și am estimat un buget necesar.
- Fiecare din noi trei a contribuit cu 12,3 lei din alocație sau economii.
- Am fost împreună la cumpărături și am fost fericiți că ne-am putut încadra în buget.
- Apoi am pregătit bombele (ne-a ajutat și doamna învățătoare, ca întotdeauna).
- Din ingredientele cumpărate am reușit să preparăm 65 de bombele

Prețul corect

Apoi a trebuit să stabilim prețul de vânzare pentru bomboane. Așa cum ne-a explicat doamna învățătoare, în preț trebuia să se regăsească:

1. Prețul ingredientelor
2. Timpul și munca noastră
3. O sumă de bani pe care să o donăm
4. O sumă de bani pe care să o economisim
5. O sumă de bani pe care putem să o cheltuim

Pentru acestea am fost în hiper-marketul CORA de unde am cumpărat ingredientele necesare cu ajutorul unei liste de cumpărături. Dar înainte am eșec de la bancamat bani. Ele au costat 37 de lei.

Ne-am pregătit standul și, entuziaști, am stabilit un preț inițial de 3 lei (la final am redus la 2 lei bomboana, pentru a le vinde pe toate) și am pornit afacerea:

Lume, lume, hai la bomboane!!! Cele mai dulci, cele mai ieftine!!!

Afacerea a fost un real succes, am reușit să vindem toate bomboanele în timp record. Ele au costat inițial 3 lei, apoi le-am redus la 2 lei pentru a le vinde pe toate. Am obținut 147 lei, ceea ce înseamnă un profit de 111 lei din care am considerat:

- Timpul și munca noastră- 22 lei (20%)
- O sumă de bani pe care să o donăm - 22 lei (20%)
- O sumă de bani pe care să o economisim- 33 lei (30%)
- O sumă de bani pe care putem să o cheltuim- 44 lei (40%)

Împărțind la 3 (căci am fost 3 copii antreprenori) sumele acordate timpului și muncii noastre, suma economisită și suma pe care putem să o cheltuim fiecare cum dorim, am rămas fiecare cu un profit de 32, 99 lei! Cu siguranță, o parte din economii, o vom folosi pentru alte mici afaceri, avem deja atâtea idei...cu pași mărunți spre... mari antreprenori.

Învățarea creativă – mod didactic fundamental de dezvoltare a imaginației creatoare

*Profesor învățământ primar Mihaela DINU
Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Bacău*

Modelul învățării creative preocupă în prezent pe majoritatea psihologilor, pedagogilor, profesorilor, învățătorilor și educatorilor deoarece învățarea creativă ca tip de învățare apare în condițiile impuse de revoluția științifico-tehnică și artistică.

Pentru dezvoltarea imaginației creatoare și mai mult chiar, a creativității, este necesar ca învățătorul să utilizeze în procesul didactic acest tip modern de învățare. Este știut faptul că nici o învățare nu poate fi exclusiv creativă, ci doar presupune o cotă de creativitate și se impune ca aceasta să fie mereu sporită, accentuându-se spre sfârșitul ciclurilor școlare.

Sorin Cristea vorbește despre „învățarea comportamentelor creatoare” (Guilford, Mackinnon, Hilgrad, Ausubel) care angajează rezolvarea unui tip special de problemă, situația problemă care solicită flexibilitatea gândirii, respectiv aplicarea cunoștințelor dobândite într-o manieră nouă, originală, „îndeplinirea unui scop recognoscibil”, „implicarea în elaborarea răspunsului a unor intuiții neașteptate care trebuie dezvoltate adecvat”.

Specificul învățării creative este înțeles de P. P. Neveanu ca o apropiere maximală de modelul cunoașterii active, prin explorare, ipoteză, deducție, punere și rezolvare de probleme, dar și de realizare practică, de proiecte transformative. Modelul de învățare creativă devine astfel un sistem de referință pentru toate strategiile didactice.

Paula Constantinescu-Stoleru³ consideră că învățarea creativă presupune ghidarea elevului în așa fel încât el să ajungă să caute și să rezolve deliberat situațiile problematice, să

manifeste activ acea tendință de a explica situațiile problematice, să le abordeze din unghiuri de vedere noi, multiple. De aceea, ca cerință a unei învățări de tip creativ este problematizarea intensivă și sistematică, crearea unei motivații superioare, care să propulseze activitatea intelectuală a elevului, să-l stimuleze spre a se ocupa de explorarea necunoscutului, spre a căuta situații pline de tensiune interioară. În acest scop, un rol important îl are modul de includere a problemelor de gândire prin întrebări-problemă, adecvat formulate. Includerea întrebărilor-problemă, angajarea elevilor în rezolvarea lor creează acestora sentimentul descoperirii. Pentru ca elevii să devină ei însuși creatori, trebuie stimulată și cultivată capacitatea lor de a-și pune și de a rezolva probleme. Motivația pozitivă în rezolvarea problemelor de gândire este un punct de plecare comun, atât pentru învățare, cât și pentru efortul creativ. Elevul fiind stimulat și dirijat în așa fel încât efortul său intelectual în procesul învățării (și al rezolvării problemelor implicit) să depășească un anumit set formal, să întrevadă posibilități de rezolvare mai interesante, mai atractive și mai eficiente, va ajunge la formarea abilității în diversificarea procedeelelor de a ataca o problemă, la eliberarea de stilul rutinier, la abordările specifice stilului creativ de învățare.

În urma unor cercetări întreprinse, G. Nicola sistematizează problematica pusă în discuție, raportând modelul învățării creative la câteva realități: subiectul – care dispune de potențial creativ și de tendința primară de a-și imagina în mod original noul, situația problematică – instrumentul de exersare a funcției imaginative în dobândirea de noi cunoștințe, factorii de modelare a experienței subiectului – țin de climatul de lucru și conținutul obiectiv al sarcinilor și reprezentarea psihologică a mecanismului dobândirii unei noi competențe – se axează pe faptul că creativitatea este forma cea mai complexă de activism uman și de aceea în organizarea învățării de tip creativ trebuie înlăturate blocajele de orice natură ale creativității și în același timp trebuie formate structuri și seturi creative prin intermediul educației.

Învățarea creativă este o formă specială a învățării școlare care pune așadar accent pe învățarea prin cercetare – descoperire, pe învățarea prin efort propriu – independent sau dirijat, pune accent mai ales pe echipamentul intelectual operatoriu, pe gândire și imaginație creatoare. Operativitatea intelectuală este fundamentul psiho-fiziologic al învățării creative și calitatea acestuia depinde în mare măsură de mobilitatea, reversibilitatea și generalitatea sistemelor operatorii de ansamblu ale inteligenței.

Este cerută de complexitatea epocii contemporane și numai printr-o asemenea învățare „tânăra generație devine copărtașă la prospectarea propriei sale personalități” după cum afirmă pedagogia modernă.

Bibliografie:

- Cristea, S. – „Dicționar de termeni pedagogici”, E.D.P., București, 1998, p. 246;
 Stoleru Constantinescu, P. – „Învățarea creatoare” în Revista de pedagogie nr. 4/1971;
 Nicola, G. – „Stimularea creativității elevilor în procesul de învățământ”, București, E.D.P., 1981, p. 186;
 Matei, N. C. – „Educarea capacităților creatoare în procesul de învățământ”, București, E.D.P., 1982, p. 14.

Desfășurarea orei de lectură la clasele I – IV. *Magia cuvintelor*

*Profesor învățământ primar Cornelia-Agnes DODAN
 Școala Gimnazială Luizi-Călugăra*

Tot ceea ce spui poate și va fi folosit împotriva sau în apărarea ta!

Cuvintele sunt atât de intim legate de cel care le eliberează, încât ele par a îl șlefui, par a îi determina caracterul; toate acestea pentru că personalitatea noastră este rezultatul tuturor acțiunilor noastre, dar în același timp conține sedimente ale cuvintelor, pe care le-am aruncat responsabil sau iresponsabil și ale cuvintelor care au rămas nerostite.

Cuvintele pe care folosești, modul în care le asociezi dau seama de tine ca persoană, de tine ca individ ce aparține unei culturi. Cuvintele nu capătă sens decât într-un context, iar semnificația pe care le-o atașezi depinde atât de structurile tale mentale, cât și de bagajul cultural care te împovărează. Nu vei reuși niciodată să comunici cu un altul din altă cultură, nu îi vei putea niciodată înțelege pe deplin cuvintele, pentru că deși îi memorez vocabularul, nu îi poți înțelege experiențele culturale. Limba o putem învăța, limbajul nu ne este accesibil. Poate că toate conflictele

interculturale ar putea fi soluționate dacă am avea un trecut comun, experiențe similare și dacă am putea vorbi aceeași limbă.

Vorbim și gândim „cultural”, suntem români și dulcea noastră limbă ne va influența întotdeauna. «Nu cobi; mușcă-ți limba; bate-n lemn!» Nu îndrăzni să vorbești despre ceva rău, deoarece cuvintele sunt atât de puternice încât pot transforma un simplu gând în realitate. «Să îți spun de deochi; să îți izgonesc durerea» – totul prin cuvinte atent alese.

Deși noi, românii, vedem în cuvinte forțe magice, adeseori privim sporovăiala, comunicarea cu ochi răi. «Fapte, fapte, nu vorbe! Vorba lungă, sărăcia omului...» Superficial spus, deși ne-am născut poeți, suntem un popor „practic”, pentru care comunicarea este pierdere de vreme. Dar ce ne mai place să pierdem vremea!

Cuvintele sunt investite cu forțe magice și ele pot ucide, pot mângâia, pot alina suferința, sau ne pot întemnița. Descântecul și rugăciunile fac legătura cu o forță superioară; cuvintele sunt magice pentru că fac posibilă deschiderea către Absolut. Propozițiile atent alese pot schimba cursul istoriei, sau pot schimba cursul vieții unui om. Din păcate, sau din fericire suntem cu toții comunicatori. Nu putem să ne ferim de comunicare, de cuvinte, de informații. De aceea trebuie să fim atenți atunci când îl facem pe altul părtaş la gândurile noastre. L-am putea ucide sau l-am putea face fericit!

Cuvintele ne umanizează, pot schimba vieți, pot răni și pot ofensa, dar vin din inimă.

Cuvintele îi inspiră pe alții și pe noi înșine, cuvintele de afecțiune construiesc și vindecă relațiile, cuvintele cordiale indică respect și recunoștință, cuvintele amuzante ne binedispun. Cuvintele de iubire duc la formarea unor relații puternice, cuvintele de blândețe îi învață pe oameni să fie buni, cuvintele de susținere ridică moralul.

În fiecare zi rostim și auzim mii de cuvinte, suntem atât de obișnuiți cu ele încât aproape nu le mai dăm importanță. Doar în anumite momente speciale suntem cu adevărat atenți la fiecare cuvânt pe care îl rostim. Uneori suntem superficiali, uităm de cuvinte, vrem doar să se înțeleagă ideea. Uneori când suntem îndrăgostiți nu știm cum să îi spunem ființei dragi ceea ce simțim pentru ea, alteleori realizăm că un cuvânt al nostru poate schimba cursul unui eveniment important pentru noi, sau pentru cei din jurul nostru.

La un moment dat îmi vine să întreb: „Dar oare **ce sunt cuvintele????**”

Cuvintele pe care le avem la dispoziție în viața noastră, de zi cu zi, sunt foarte multe și foarte nuanțate. Aceste cuvinte spuse de noi nu doar reflectă realitatea, ci o și creează. Vorbind, prin capacitatea noastră persuasivă, putem face cuiva poftă de mâncare, putem face persoana de lângă noi, prin simplele noastre cuvinte, să își creeze imaginea munților sau a mării, sau îi putem induce ideea de a pleca în excursie.

În aceste momente îmi dau seama cât de puternice sunt cuvintele... cuvintele sunt ca niște semințe, care urmează să fie plantate. Tocmai de aceea trebuie să avem mare grijă și să fim foarte atenți ceea ce plantăm, pentru că pot fi cuvinte care ajută pe toți cei din jur, dar pot fi și cuvinte cu efect dezastros, distrugător. Trebuie să fim atenți la ceea ce spunem, nu putem arunca cuvinte în stânga și în dreapta fără să gândim, pentru că ele au puterea de a face fericit pe cineva, dar au și puterea de a ucide ... de a ucide sentimente, gânduri, idei, persoane.

Cuvintele nu capătă sens decât într-un context. Nu putem să ne ferim de comunicare, de cuvinte, deoarece fără comunicare nu există nimic.

Cuvintele sunt un mare DAR, pe care îl avem și adesea nu știm să le folosim. Uneori spunem lucruri de care mai târziu ne pare rău, alteleori nu rostim cuvint care ar trebui spuse într-un anumit context.

ÎNAINTE SĂ VORBIȚI, GÂNDIȚI ...! e un lucru atât de simplu, pe care nu toți îl facem... și totmai din acest motiv apar neînțelegeri.

Bibliografie:

1. Bianca Bratu, Preșcolarul și literatura, Editura Didactică și Pedagogică, 1977;
2. Salda Dumitru, Didactica, Editura Didactică și Pedagogică București, 1982;
3. Curriculum pentru educația timpurie a copiilor.

Asertivitatea și rolul ei în comunicarea cu elevul

Profesor învățământ primar Cătălina-Ioana DRĂGHICI
Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău

Asertivitatea este abilitatea de a putea reprezenta în lume ceea ce ești cu adevărat, de a exprima ceea ce simți, atunci când simți că este necesar. Este abilitatea de a-ți exprima sentimentele și de a-ți cere drepturile, respectând sentimentele și drepturile celorlalți. Cei care și-au însușit asertivitatea sunt capabili să reducă conflictele interpersonale din viața lor și să înlăture astfel o sursă majoră de stres pentru foarte mulți dintre noi. Se referă la modul în care oamenii interacționează cu ceilalți, la felul cuiva de a fi și de a se comporta într-un mediu social. Lazarus (1973) definește asertivitatea drept capacitatea de a-i influența pe alții. Abordările mai recente o considera un deschizător al comunicării care permite o exprimare mult mai elaborată a sentimentelor în legătură cu evenimente, situații, fără a-i blama pe cei din jur, a-i învinovăți sau a-i evalua ca fiind niște adversari. Smith (1975) analiza comportamentul asertiv ca fiind dreptul fundamental al fiecărui individ. Concepția lui și-a asumat o libertate mult mai extinsă decât o făcea filosofia social-democratică: „Ai dreptul de a-ți judeca propriul comportament, propriile gânduri și emoții, ai dreptul de a avea o responsabilitate pentru inițierea unor comportamente și pentru consecințele lor”. Câteva definiții se fixează pe expunerea emoțională ca element cheie. Wolfe (1982) conceptualizează asertivitatea în temeni de „exprimarea oricărei altei emoții decât anxietatea unei persoane”. Cea mai reușită definiție este formulată de Rimm și Masters (1979): „comportamentul asertiv este comportamentul interpersonal care implică exprimarea onestă și relativ directă a gândurilor și sentimentelor ce sunt social adecvate și în care se ține cont de sentimentele și bunăstarea altor oameni”. Lange și Jacobowski (1976) susțineau că „asertivitatea implică apărarea drepturilor personale și exprimarea gândurilor, sentimentelor și convingerilor în mod direct, onest și adecvat, fără a viola drepturile altei persoane”.

Asertivitatea include:

- să fii capabil să-ți exprimi opiniile și punctele de vedere,
- să fii capabil să spui „Nu” fără să te simți vinovat,
- să poți cere ceea ce-ți dorești,
- să poți să-ți asumi riscuri când simți nevoia.

Potrivit unor analiști, problemele de comunicare în România ar fi generate de școală, respectiv de familie – iar această direcție ar putea fi urmărită, am putea spune, până la teoria valorilor naționale dezvoltată de G. Hofstede în 1980. Blocajele de comunicare profesor – elev sau elev - elev, inhibarea exprimării libere și a creativității, adoptarea stilului didactic autoritar, subfinanțarea sistemului de învățământ cu efecte în zona demotivării profesionale a celor responsabili constituie, în viziunea unor jurnaliști români, elemente care s-ar reflecta într-o formare de slabă calitate din punct de vedere emoțional și comunicațional a viitorilor adulți. Din acest punct de vedere, Ministerul Educației încearcă, periodic, introducerea unor măsuri novatoare (anexarea „Comunicării” ca disciplină obligatorie la ciclul primar, metode de dezvoltare a competențelor de comunicare etc).

Comunicarea de tip asertiv se educă și poate fi practică doar în anumite momente (o stare sufletească potrivită, de calm și echilibru – de aceea, pentru o comunicare importantă este bine să stabilim un loc neutru, un moment al zilei cu presiune mai mică). Ea pleacă de la premisa că „eu sunt OK, tu ești OK” - un respect de sine din care derivă respectul față de interlocutor.

Asertivitatea pornește de la premisa respectului mutual dintre agenții de comunicare implicați și de la un set de valori egal împărtășite : onestitate, stimă de sine, empatie, deschidere față de dialog – în lipsa căruia nu poate avea loc. Din păcate, asertivitatea poate fi aplicabilă doar în cazul unui grad de civilitate, produs al educației; atunci când comunicarea de tip agresiv predomină și face legea, o persoană asertivă găsește foarte rar posibilitatea de a se face auzită. Prin urmare, competențele de comunicare pe care le obținem și le dezvoltăm în familie și în școală se dovedesc decisive și pentru cunoașterea și utilizarea acestui tip de comunicare interpersonală. În ultimă instanță, educația și – mai ales – educația în domeniul comunicării reprezintă cheia pentru consolidarea acelor valori și principii care ne oferă o șansă la demnitate, la înțelegere reciprocă și la un trai mai bun.

Bibliografie:

- [1] Boalcă, Anca – art. „Comunicarea asertivă – cheia înțelegerii”, www.psychologies.ro;
- [2] Ciuberea, Cristian – art. „Comunicarea asertivă”, www.tophabits.ro;

- [3] Croitoru, Alina – art. „Comunicarea asertivă: spuneți lucrurilor pe nume!”, www.despresucces.ro;
 [4] Dumbrăveanu, Laura – art. „Comunicarea, o problemă a societății românești cu rădăcini în școală?”, www.9am.ro;
 [5] Iacob, Mădălina, Ioana – art. „Comunicare și limbaj”, www.psihologixb.wikispaces.com;
 [6] Popa, Ileana – art. „Despre a fi asertiv”, www.cariereonline.ro;
 [7] Secretariatul General al Guvernului României – „Elaborarea politicilor publice în România”, www.mdr.ro;
 [8] Szekely, Andy – art. „Comunică asertiv, nu agresiv”, www.comunicareeficienta.com,
www.adevarul.ro;
 [9] www.forbes.ro;
 [10] www.personalitatealfa.com.

Efectele negative ale managementului defectuos la clasă

Profesor învățământ primar Elena DURAC

Școala Gimnazială „I. S. Sturdza” Săucești, județul Bacău

Managementul educațional, deși este obiectul unor controverse, poate fi definit ca știința și arta de a pregăti resursele umane, de a forma personalități, potrivit unor finalități acceptate de societate, comunitate, indivizi. El cuprinde un ansamblu de principii și funcții, de norme și metode de conducere care asigură realizarea obiectivelor sistemului educativ (Jinga, E. Istrate, *Manual de pedagogie*, 1998, Ed. AII, București, pp. 408 - 409).

Managementul educațional este o concepție integrativ explicită, o atitudine, o metodologie de acțiune orientată spre obținerea succesului în educație. În prezent, se trece de la conceptul clasic de „conducere”, la cel de „management educațional” (în sens acțional, operațional, practic, procesual) și „management pedagogic” (în sens teoretic, global, strategic, științific). Managementul educației este teoria și practica, știința și arta proiectării, organizării, coordonării, evaluării, reglării elementelor activității educative, a resurselor ei, ca activitate de dezvoltare liberă, integrală, armonioasă a individualității, conform idealului educațional.

O întrebare continuă să fie pusă și astăzi, fără să i se fi găsit încă un răspuns precis: este profesorul un manager sau un executant? O serie întreagă de argumente pledează pentru admiterea faptului că profesorul este un manager, un conducător, chiar dacă nu deține în mod expres o funcție managerială. Cadrul didactic conduce direct și autonom foarte multe activități, fie la nivelul microgrupului de elevi, fie la nivelul clasei, fie la nivelul școlii. Pentru fiecare învățător/profesor sunt fundamentale două roluri: cel de manager și cel de educator. Fiecare rol este important în sine, dar mai ales prin conexiunea lor, deoarece acest fapt poate asigura succesul activității pedagogice, realizarea unor performanțe formative, adică obținerea celor mai valoroase finalități pe care și le propune școala.

Managementul clasei, în timpul activității didactice, orientează atenția și preocuparea cadrului didactic spre aspecte care condiționează succesul educațional:

- analiza clasei și din perspectivele problemelor grupului școlar;
- schimbarea atitudinii față de analiza și rezolvarea problemelor disciplinare de activitate;
- utilizarea rațională a diferitelor resurse implicate;
- cultivarea relațiilor interpersonale pozitive între elevi;
- crearea și menținerea climatului educațional;
- diversificarea modurilor și conținuturilor comunicării în clasă și a circulației informațiilor;
- efectuarea corelată a principalelor roluri manageriale ale sale (planificarea, organizarea, decizia, coordonarea, îndrumarea, consilierea, controlul, evaluarea, reglarea).

În lipsa sau utilizarea necorespunzătoare a acestora, apar ca efecte negative:

- oboseala, explicabilă fiziologic și nervos, obiectivă sau subiectivă, obișnuită sau cronicizată, primară sau secundară, locală sau totală, apare datorită monotoniei, lipsei de motivare, greșelilor educative, lipsei controlului, etc;
- supraîncărcarea prin prevederile orarului, volumul de sarcini în clasă și acasă, conținuturile programelor școlare, regimul zilei și al săptămânii.

Lipsa de motivare a clasei este o consecință a necunoașterii tipurilor de motivații (extrinsecă - intrinsecă, cognitivă - afectivă, personală - socială), a necorectării la timp și convingător, a lipsei

stimulentelor, a corectării aspirațiilor și așteptărilor, a neexersării autocontrolului, a neconștientizării rolului metacogniției (autocunoașterea, autoevaluarea propriei dezvoltări cognitive, intelectuale), a greșelilor în angajarea elevilor în activități etc.

Deprecierea climatului educațional apare datorită comportamentelor negative, a slabei lor preveniri și combateri, a neconștientizării și respectării normelor la nivelul clasei. Efectele negative se referă la: neangajarea elevilor, nepăsare, rutină, distanțare, depersonalizare, insatisfacție, dualitate în comportare. Prin acestea se explică și abaterile disciplinare, fuga de la școală, abandonul școlar, frustrarea, minciuna verbală și non verbal, agresivitatea îmbracă forme derivate: individuală sau de grup, fizică sau verbală, distructivă sau violentă, insultă, furt, constrângere prin șantaj, amenințare, ostilitate, dispreț etc.

Un management eficient al clasei presupune în principal prevenire, respectiv adoptarea tuturor măsurilor pentru a evita situațiile de criză educaționale. Multe dintre situațiile de criză educațională se referă la probleme disciplinare. Intervențiile disciplinare au drept scop modificări comportamentale pentru acei elevi care manifestă comportamente nedorite ori amenință echilibrul sistemului grupal.

O ierarhie de prevenire sau, după caz, de intervenție s-ar prezenta astfel:

- prevenirea:
 - întărirea pozitivă;
 - întărirea negativă nonverbală, verbală;
 - contracararea comportamentelor nedorite;
- intervenția propriu-zisă:
 - interpelarea;
 - asumarea consecințelor;
 - planul individual de intervenție.

Totuși, insistând pe prevenire, pe disciplinare conștientă, literatura oferă ca modele specifice:

- în toate situațiile, profesorul să se manifeste pozitiv, să conștientizeze elevii asupra scopurilor și cerințelor de rezolvare și mai ales asupra normelor disciplinare, de participare utilizând stimulările adecvate;
- terapia realității, cu raportarea comportamentului mereu la specificul mediului, la cerințele și dificultățile lui, prin analize, dezbateri;
- rolul „efectului de undă” asupra grupului atunci când se aplică o sancțiune unui elev;
- modelul modificărilor de comportament: întărirea unui comportament se datorează consecințelor pozitive sau negative pe care le are. întărirea, repetarea unui comportament pozitiv și lipsa de întărire a celui alt va conduce la o schimbare;
- modelul consecințelor logice: elevul să se autoanalizeze și să prevadă consecințele abaterilor, cu sprijinul profesorului, clasei.

Soluțiile prezentate pot fi supuse prelucrărilor și interpretărilor, acestea constituind doar un început pe calea lungă și dificilă a studierii, elaborării și introducerii în practica instruirii a unor strategii eficiente de conducere a clasei de elevi, dar și optimizatoare pentru conduita elevilor.

Opțiunea pentru o modalitate sau alta, ori pentru una combinată deschide calea diversificării tehnicilor de menținere a controlului asupra clasei de elevi.

Bibliografie:

1. Călin, M. - Teoria educației, București, Editura „All”, 1996;
2. Iucu, R.M. - Managementul și gestionarea clasei de elevi, Editura „Polirom”, Iași, 2000;
3. Joița, E. - Pedagogie și elemente de psihologie școlară, Editura „Arves”.

Rolul tradițiilor populare în educația elevilor

*Profesor învățământ primar Carmen-Gabriela ERDIC
Școala Gimnazială „Emil Brăescu” Măgura, Bacău*

„Pe-un picior de plai, pe-o gură de rai” ne-am născut și trăim, și datoria noastră este de a păstra și a arăta atât semenilor noștri din acest spațiu, cât și altora, frumusețea datinilor și obiceiurilor noastre.

Tradițiile românești constituie una dintre valorile inimaginabile și incontestabile ale poporului nostru și nu trebuie să lăsăm timpul și evenimentele lumii moderne să ne facă să le uităm.

Alături de literatură, care constituie un factor cu eficiență deosebită în educație, arta populară și ea o contribuție de seamă. În primul rând, elevii încep să înțeleagă specificul poporului din care fac parte, aspirațiile lui, idealurile de ieri și de azi, care sunt oglindite în obiceiurile locurilor și creațiile meșteșugarilor; în al doilea rând, punându-i pe copii, încă de la vârsta preșcolară în contact direct cu creația populară, le insuflăm respectul pentru tradițiile noastre și dorința de a duce mai departe tot ceea ce ne reprezintă ca națiune.

Elevul simte admirația față de creațiile populare încă de când își ascultă bunica cum deapănă firul unui basm sau a unei legende, în care eroii sunt înzestrați cu calitățile țărânului român, îl simte din cântecul duios de leagăn al mamei, din proverbe și zicători, din ghicitori din doinele cântate îndelung de moșii și strămoșii noștri.

Exprimată în cele mai diverse forme, creația populară românească este caracterizată de autenticitate și ingeniozitate, o trăsătură aparte fiind puternica ei unitate, care nu exclude însă o mare varietate de manifestări în arhitectura populară, port, țesut, olărit, prelucrarea lemnului, a metalului și nu în ultimul rând pictura icoanelor pe sticlă.

Costumul popular românesc reflectă suprapus influențe date de tradițiile locale, așezare geografică, posibilități economice zonale, starea socială sau ocazia cu care este purtat.

Toate acestea, precum și faptul că se observă o îndepărtare a tinerilor de la tradițiile populare ne face să insistăm pe cunoașterea de la cea mai fragedă vârstă a tradițiilor populare, pe educarea copiilor în spiritul respectului și păstrării acestora.

Dezvoltarea dragostei pentru arta populară poate fi realizată prin activități de observare a costumului popular, prin dansuri, șezători, serbări, colinde, realizarea unor obiecte de artă populară, proverbe, ghicitori.

În activitățile de observare a costumului popular începem prin menționarea regiunii din care fac parte, iar la prezentarea costumelor ținem seama de elementele componente, începând cu podoaba capului și terminând cu încălțăminte.

Copiii pot cunoaște mai bine elementele componente ale costumului popular prin îmbrăcarea lor cu ocazia serbărilor sau a diferitelor manifestări dedicate unor evenimente locale.

Totodată copiii au făcut cunoștință cu produse artisanale reușite care pot fi apreciate ca artă propriu-zisă. În legătură cu obiectele de artizanat existente la colțul de artă populară amenajat în interiorul școlii, nu ne-am mărginit să prezentăm obiectele doar ca valoare intrinsecă, ci am căutat să atragem atenția elevilor și în ce privește munca depusă de către creatori, arătându-le în același timp că această muncă constituie o veche tradiție a poporului nostru: cioplitul în lemn, olăritul, țesutul, cusutul pe fir, confecționarea unor obiecte din materiale din natură.

La activitățile de arte vizuale și abilități practice, elevii au realizat obiecte artisanale cu care am îmbogățit colțul de artă din școală. În felul acesta au avut satisfacția unei munci finalizate, cât și satisfacții de ordin estetic. În legătură cu formarea sentimentelor de prețuire a obiceiurilor populare legate de începutul Anului Nou există tradiția ca în fiecare an să organizăm serbarea pomului de iarnă.

Împodobirea bradului este un prilej de mare bucurie pentru copii dacă acesta este împodobit cu podoabe realizate de ei. Cu acest prilej elevii află că bradul simbolizează viața lungă, veșnic tânără, iar podoabele lui dorința omului pentru bunăstare și frumusețe.

Prin textele colindelor, elevii transmit urările de bine în legătură cu unele străvechi îndeletniciri ale poporului nostru legate de muncile agricole ca: aratul, semănatul și păstoritul. O ocazie în care se valorifică tradițiile populare cu care copiii au făcut cunoștință în diverse situații este **șezătoarea**. În acest cadru copiii lucrează și în același timp petrec degajați spunând povești, glume, proverbe, ghicitori, cântă și dansează.

Prin lucrul manual al copiilor desfășurat în cadrul șezătorilor se urmărește capacitatea lor de a realiza lucrări originale, valorificând experiența acumulată, iar prin materialele pe care le punem la dispoziția copiilor le stimulăm creativitatea. Am urmărit ca aceste materiale să fie cât mai bogate și mai diverse. Fetițele și-au ales după preferință cusături naționale pe etamină, înșirări de mărgelă, iar băieții țesături la gherghel și pe carton, împletituri din pănuși de porumb.

În cadrul șezătorilor, folosirea zicătorilor, proverbelor, ghicitorilor, dă naștere unei atmosfere recreative și antrenante.

Zicătorile și proverbele au fost întotdeauna prețuite de poporul nostru pentru conținutul valoros și pentru realizarea lor artistică. Ele au fost păstrate ca tradiții populare și sunt o dovadă a înțelepciunii poporului, având o latură morală, satirizând lenea, lăcomia, urâtenia și lăudând frumusețea, hărnicia, și bunătatea omului.

Jocurile populare românești, prin frumusețea costumelor și a melodiei, prin suplețea și expresivitatea mișcărilor, prin vioiciunea pe care o dă copiilor, contribuie în mare măsură la realizarea educației estetice a elevilor.

Dansurile sunt însoțite de obicei de strigături, adecvate tematicii și integrate în raport cu conținutul dansului și a ritmului. De obicei, strigăturile au un caracter satiric, legat de începutul jocului, de obiceiurile locului, de evenimentele comunității sau sărbători specifice zonei. Dacă la acestea se adaugă și chiuituri atunci dansul popular devine mai dinamic, mai antrenant, plin de elan și de invitație la joc.

Folclorul este o carte a vieții, un îndrumător pentru demnitate, muncă, cinste, omenie. Educând copiii în spiritul valorilor morale ale poporului nostru aducem folclorul ca izvor nesecat de valori culturale și naționale.

Bibliografie:

1. MECT, CNFP „Managementul proiectului – Ghid practic pentru formatori și cadre didactice”, București, 2001;
2. MECT, Institutul de Științe al educației „Managementul Educațional pentru Instituțiile de Învățământ”, „Managementul educațional”, București, 2001;
3. Revista Învățământul Preșcolar nr. 1 - 2, 2009.

Primul ajutor salvează vieți

*Profesor învățământ primar Aglaia FONOCA
Școala Gimnazială „Emil Racoviță” Onești*

Am salutat inițiativa Asociației Învățătorilor din județul Bacău privind derularea proiectului „Într-o situație critică, orice secundă contează!” și m-am alăturat celorlalte cadre didactice pentru a participa la cursul de prim ajutor.

Cunoaștem că România este o țară unde se poate întâmpla oricând o catastrofă, un cutremur puternic, inundații sau orice altă tragedie, iar în astfel de situații, primele acțiuni ale noastre, fac diferența între viață și moarte.

Cursul de prim ajutor organizat reprezintă un instrument excelent pentru formarea noastră ca cetățeni responsabili față de alte persoane, care ar putea avea nevoie de ajutor în urma unui accident sau a unei boli.

Participarea elevilor alături de cadrele didactice la cursul de prim ajutor era o necesitate. Educația medicală trebuie să înceapă cât mai devreme, de la vârste fragede. Copiii trebuie să cunoască cum pot avea grijă de ei, dar și cum pot avea grijă de alții. Aflând noțiunile esențiale despre cum pot salva o viață, ei pot afla foarte devreme și ce înseamnă noțiunea de voluntariat.

Am perceput primul ajutor ca fiind o parte importantă a vieții de zi cu zi la domiciliu, la locul de muncă, pe stradă, într-un supermarket, în vacanțe/concedii, în spațiile destinate locurilor de joacă pentru copii etc. De aceea, fiecare ar trebui să învețe primul ajutor și să fie dispus să administreze îngrijire de bază, până la sosirea personalului calificat din cadrul serviciului de ambulanță.

În sesiunile de pregătire pe tema acordării primului ajutor premedical elevii și profesorii participanți au aflat că principiile de bază în acordarea primului ajutor sunt: asigurarea zonei, evaluarea unei victime, apelarea serviciilor de urgență și au primit informații teoretice și practice legate de abordarea unei situații de urgență și acordarea primului ajutor (Primul ajutor în caz de leșin și poziția lateral-stabilă; Resuscitare prin masaj-cardiac și respirație artificială etc).

Cursul nu a avut doar un caracter informativ ci și unul profund aplicativ, ceea ce l-a făcut cu adevărat educativ. Acest curs a fost foarte important atât în plan profesional, ca dascăl, cât și în plan personal, pentru că ne-a arătat cum să ne putem stăpâni pe noi înșine și ne-a oferit încrederea de a face ceea ce trebuie atunci când contează.

În cadrul ședinței cu părinții elevilor din clasa a IV-a A, Școala Gimnazială „Emil Racoviță” Onești, am aplicat un chestionar privind necesitatea participării elevilor la un curs de prim ajutor, iar părinții mi-au răspuns pozitiv motivând astfel:

„Îmi doresc ca copilul să aibă un minim de cunoștințe, care la un moment dat, să-i fie de ajutor pentru a supraviețui unor situații limită.”

„Pentru normalitate! Proceduri bine aplicate în momente de criză pot salva vieți.”

„Este necesar să știm ce să facem în situații critice.”

„Oferă siguranță și control în situații de risc.”

Știm cu toții că tinerii de astăzi vor modela lumea noastră mâine. Cursurile de prim ajutor, de la cea mai fragedă vârstă, sunt utile pentru că sădesc în sufletul celor mici sentimentul de responsabilitate, utilitate și spirit civic. Conștientizarea faptului că un prim gest de ajutor dat prompt și corect poate schimba evoluția dramatică a unui pacient, poate transforma micii voluntari în eroi.

Consider că realizarea acestui proiect este lăudabilă și că merită toată atenția și aprecierea noastră.

Copilul – centrul universului

*Profesor învățământ primar Monica GAȘPAR
Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău*

Lumea în care trăim se schimbă și o dată cu ea și educația. Sursele de informare pentru adulți și copii se multiplică încât pentru cei atrași de nou, de spectacol, una pare mai atractivă decât alta. Calea de învățare pe care o parcurge elevul este determinată de metoda folosită la clasă. Metodele acționează asupra modului de gândire și de manifestare a elevilor. Acestea pot fi prezentate ca niște jocuri de învățare, de cooperare, distractive, nu de concentrare, metodele interactive, învață copiii să rezolve probleme cu care se confruntă, să ia decizii în grup și să aplaneze conflictele.

Beneficiarul educației școlare este în primul rând copilul de diferite vârste care, pentru a deveni adult, trece printr-o serie de procese, în care se produc acumulări cantitative lente și care vor aduce cu timpul transformări calitative. Lucrările de psihologie privesc dezvoltarea copilului ca pe o suită de stadii, a căror ordine de succesiune este relativ constantă. Copilul nu rămâne numai un obiect al educației ci, răspunzând tuturor cerințelor, va deveni participant la propria sa formare, transformându-se într-un autentic subiect al educației.

Școlaritatea aduce schimbări mari în viața copilului, atât în planul dezvoltării somatice, cât și a celei psihice, dar și în ceea ce privește planul relațional. Personalitatea și comportamentul copilului se dezvoltă ca urmare a interacțiunii sociale – prin recompense și pedepse, imitare, identificarea cu anumite modele de rol și conformarea la expectanțe. În cursul dezvoltării copilului intră în joc toate procesele sociale: percepția socială și înțelegerea comportamentului oamenilor, rolurile sociale, comportamentele asociate și comunicarea, atât verbală cât și non-verbală.

Mica școlaritate este perioada când se modifică substanțial regimul de muncă și de viață, caracteristicile tensionale și vectoriale, generate de evenimente care domină și marchează tabela de

valori a școlarului mic. Școlaritatea introduce în fluxul activității copilului un anumit orar, anumite planuri și programe cu valoare structurală pentru activitate.

Un învățământ modern, bine definit permite inițiativa, creativitatea și spontaneitatea copiilor, dar și dirijarea, îndrumarea lor, rolul învățătorului căpătă noi valențe, depășind optica tradițională prin care era un furizor de informații. Cadrul didactic însoțește și sprijină școlarul pe drumul spre cunoaștere. Observăm zilnic în joaca o lume a lor care aduce comportamente, teme, idei, probleme absolut noi.

Una din condițiile unei învățări mai plăcute și mai eficiente este ca aceasta să se realizeze în mod interactiv. Învățarea interactivă se referă la folosirea unor metode de învățare care să pună accentul pe cooperare, colaborare și comunicare între elevi în procesul predării și învățării. Copiii pot învăța unii de la alții. De asemenea, educatorii învață mereu de la copii. Rezolvând problemele ivite pe parcursul predării și învățării în clasă, profesorul identifică noi soluții și metode de abordare.

Aplicarea metodelor de instruire și educare privesc atât modul cum se transmit și se asimilează cunoștințe și valori, cum se formează atitudini, priceperi, deprinderi și comportamente, cum se dezvoltă unele calități intelectuale și morale, precum și controlul dobândirii cunoștințelor și al formării abilităților. Rezultă, deci, că metodele servesc unor scopuri de cunoaștere (stăpânirea normelor și metodelor de gândire), de instruire (asimilarea unor cunoștințe, deprinderi, priceperi, valori și operații de lucru) și formative (de modelare a atitudinilor, formare și perfecționare a trăsăturilor de personalitate).

Secretul succesului în desfășurarea orelor îl constituie capacitatea și priceperea învățătorului de a organiza întreaga activitate, astfel încât să asigure cadrul optim de formare și dezvoltare a elevilor. Rolul profesorului este mai mult de ajutor, sprijin și coordonator în procesul instructiv-educativ. Cadrul didactic modern subscrive la ideea elasticității structurii lecției, la suplețea organizării, la diversitatea desfășurării ei.

Taina unei activități reușite o constituie capacitatea și priceperea învățătorului de a organiza întreaga activitate educativă, astfel încât să asigure cadrul optim dezvoltării și formării a elevilor

Bibliografie:

1. Cojocariu, V. (2010), *Strategii educaționale centrate pe beneficiarul învățării. Constructivism și practice eficiente*, Editura Alma Mater, Bacău;
2. Cosmovici, A.; Iacob, L. (coord.), (1999), *Psihologie școlară*, Editura Polirom, Iași;
3. Cucos, C. (2000), *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași;
4. Dumitriu, Gh. (2000), *Psihologia copilului*, curs, Universitatea din Bacău.

Învățământul sătesc în județul Bacău între anii 1864 - 1877

Prof. Mihaela GÂRȚU
Școala Gimnazială Nr. 1 Blăgești

În primul an de după semnarea Decretului 1150 de către Alexandru Ioan Cuza și aplicarea legii publicate în 1864, în județul Bacău s-au mai înființat încă 25 de școli sătești. Dacă adăugăm acestora pe celelalte, organizate în perioada 1858 – 1864, învățământul din județul Bacău în anul 1865 era reprezentat de 38 de școli rurale și 3 urbane, în care învățau 1920 de școlari.

În mediul sătesc, școlile erau frecventate de 1414 elevi, din care 1327 erau în clasa I.

Prima școală din satul Sulța a fost înființată prin anii 1870, aici venind copii și din satele Agăș și Goioasa. În primul an de activitate, școala a funcționat cu clasele I și a II-a, cei 33 de elevi având un singur învățător.

În anul 1866, în satul Ardeoani a luat ființă Școala Primară Mixtă, care a fost frecventată de copii din satele Ardeoani, Hemeieni și Iliești. Numărul elevilor care au frecventat școala a oscilat în funcție de diferiți factori: starea localului, numărul învățătorilor, evenimentele vremii, bolile și sărăcia.

Școala din Ciumași își începe activitatea în anul 1864 sub numele de Școala Primară Mixtă, având 30 de elevi înscriși în clasa I. Ea nu a funcționat continuu.

Școala din Berești-Bistrița și-a început activitatea la 24 aprilie 1865, prin numirea unui învățător pentru cei 45 de copii înscriși în clasa I.

Școala din Tescani este una dintre școlile vechi cu o bogată activitate din județul Bacău. În 1848, boierul unionist Costache Rosetti Tescanu, proprietarul moșiei Tescani, a angajat un învățător „de dincolo de Milcov” pentru 10, apoi 24 de copii de ritari. Acest moment marchează începutul învățământului în satul Tescani. Între 1849 și 1850, Rosetti Tescanu, ajutat de contabilul său, se va preocupa personal de instruirea copiilor. Din 1850 până în 1860 școala nu a mai funcționat din cauza lipsei de învățător urmând ca în 1860, să se redeschidă tot cu cheltuiala lui Rosetti, care plătea învățătorul, localul în care funcționa, procurând până și cărțile elevilor. Această situație durează până în 1866, când școala se transformă din particulară în instituție de stat.

Activitatea școlii din Berești-Tazlău a început în luna mai 1865, când a fost numit un învățător din sat care urma să instruiască 18 elevi înscriși în clasele I și a II-a.

În satul Berzunți s-a înființat o școală de stat în anul 1865, primul învățător fiind Alexandru Vlădianu. Inițial școala a funcționat într-o clădire aflată pe proprietatea bisericii, compusă din două camere: una pentru cursuri, iar cealaltă era locuința învățătorului. Baza materială a instituției era destul de slabă, fapt ce l-a determinat pe învățător să solicite în mai multe rânduri subprefecturii sau primăriei dotarea școlii cu bănci și alte lucruri: „hârtie, cerneală, cărți, cridă, ceas, clopoțel și sigiliu”.

Școala din Blăgești și-a început activitatea la 26 aprilie 1865 într-o casă închiriată, primind în același an primul mobilier constând într-o masă și două bănci lungi, insuficiente pentru cei 40 de copii înscriși din satele Blăgești, Buda și Valea lui Ion.

Primele începuturi de învățătură din satul Buhoci datează de la 1848, când dascălul Baltag îi învață pe copii la el acasă, din ceaslov, scrisul și cititul. Această activitate este continuată de dascălul Broșteanu până în anul 1865, când s-a înființat școala cu un învățător plătit de stat. În primul an, Școala Primară Mixtă a funcționat cu clasa I care avea 37 de elevi.

Prima școală publică din satul Cașin a fost înființată în anul 1859, fiind întreținută timp de 4 ani din contribuția locuitorilor. După o scurtă întrerupere, în anul 1865 se reînființează, de data aceasta întreținută de stat și comună. Documentele relevă activitatea cadrelor didactice care au funcționat la această școală și au obținut rezultate deosebite în munca didactică, dintre aceștia remarcându-se învățătorul Ion Pâslaru (1870 - 1876).

Prima școală din comuna Dofteana a fost înființată în satul cu același nume în anul 1864, cel dintâi învățător fiind Gheorghe Danilescu. În anul următor, din fondurile comunei s-a construit o clădire compusă din 3 camere, din care una servea ca sală de clasă, iar în celelalte locuia directorul. În procesele-verbale încheiate cu prilejul examenelor trimestriale dintre 1870 și 1890 sunt aprecieri favorabile privind activitatea cu elevii desfășurată de învățătorul Ion Climescu, aducându-i-se de fiecare dată mulțumiri din partea primarului și a membrilor Consiliului Comunal.

Prima școală din comuna Gârleni a fost înființată în satul Racila, în anul 1865, în urma demersurilor făcute de locuitorii așezării, în frunte cu primarul. Documentele relevă că în anul 1876 erau înscriși în clasa I 30 de elevi.

Școala din satul Lipova a fost înființată în anul 1869 într-o casă închiriată, având elevi din satele Lipova, Valea Caselor, Popești, Popușacu. Școala a fost inspectată de Mihai Eminescu la 29 aprilie 1876, dar, din nefericire, nu s-a păstrat procesul-verbal încheiat cu această ocazie. În acel an școlar erau înscriși 36 de elevi în clasele I-IV, iar învățător era C. Teodorescu.

Activitatea școlii din Nănești a început în 1859 într-un local provenit din donație. Atunci era frecventată de copii din satele Nănești, Vladnic, Parincea, Pâncești, Oncești, Viforeni și Bilurești. În anul 1870, casa donată în 1859 se afla în stare de ruină, iar mobilierul lipsea cu totul, nefiind nici măcar un scaun sau o masă. Această situație determină și o slabă prezență, în acel an școala fiind frecventată de 8 copii.

Cursurile școlii din Căbești au început într-o cameră mică a primăriei la 15 septembrie 1868. În anii următori, prin contribuția locuitorilor, s-a construit o clădire destinată școlii, care avea o sală de clasă, cancelarie și două camere pentru locuința directorului, însă autoritățile nu se îngrijeau suficient de dotarea cu mobilier, material didactic și lemne de foc, în iarna anului 1875 - 1876, școala fiind complet neîncălzită.

Începuturile învățământului în satul Bogdana datează încă din primii ani de existență a mănăstirii din localitate, ctitorită de marele logofăt Solomon Bârlădeanu, în 1660, pe locul unde până atunci existase un schit. Călugării mănăstirii inițiau în tainele cititului și scrisului copii din localitate și din împrejurimi. Spre mijlocul secolului trecut, crescând numărul celor care doreau să învețe carte,

arhimandritul Antonie Dumbravă a înființat o școală pentru care, în 1855, a construit pe terenul mănăstirii o clădire din zid, cu cerdac, în stilul vechilor case românești, întâiul învățător fiind psaltul Costache Chiric. Ctitorul școlii a donat mai multe cărți scrise cu caractere chirilice. La 13 septembrie 1858 a fost numit învățător al școlii Anton Andoniu, care, timp de 32 de ani, a slujit la aceeași catedră și de numele căruia sunt legate toate înfăptuirile acestei instituții până în 1890.

Școlilor sătești înființate în această perioadă în județul Bacău li s-au alăturat multe altele, înființate după 1864, ca urmare a legii învățământului.

Bibliografie:

1. Bratu, Gh., (1914), *Învățământul nostru primar*, București;
2. Costescu, Gh., (1937), *Istoria învățământului nostru primar*, București;
3. Zaharia, D., Munteanu, V., (1989), *Îndrumător în Arhivele Statului, Bacău*, volumul II, București;
4. ****Expunerea situațiunei județului Bacău*, Bacău, 1882.

Educația ecologică, o provocare pentru școala de azi, școala de mâine

*Profesor învățământ primar Cezarina GHEORGHÎȚĂ
Școala Gimnazială „Mihail Andrei” Buhuși*

Natura ne dăruiește cu bucurie și simplitate, din plin, necondiționat, toate bunurile sale.

În condițiile epocii contemporane, caracterizate prin creștere demografică, industrializare și prin acțiunea deseori necontrolată a omului asupra mediului, se pune tot mai acut problema protecției mediului înconjurător. În această problemă latura educativă are un rol determinant.

Educația ecologică presupune nu numai formarea unui comportament corect față de mediul ambiant, dar și implicarea activă și chibzuită în procesul de adoptare a deciziilor de mediu. Dacă ne întrebăm ce șansă are educația pentru mediu într-o lume mănănată de interese materiale și ce efecte ar avea, nu trebuie să fim părăsiți de optimism, să fim convinși că, începută de la vârstele cele mai mici, va reuși în timp să conducă la formarea unei conduite adecvate, iar omul de mâine va fi capabil să discearnă asupra binelui și a răului, să acționeze în folosul naturii și a sa.

Scopul esențial al educației privind protecția mediului înconjurător este de a oferi posibilitatea fiecăruia să-și manifeste atitudinea personală, responsabilitatea față de mediul în care trăiește. Acest lucru începe cu mediul familial, unde importante și relevante sunt puterea exemplului și cea a cuvântului.

În școală, învățarea trebuie să se dezvolte în mod natural, pornind de la ce știe elevul în sensul descoperirii varietății formelor și a fenomenelor naturii, pe cale experimentală. Educația ecologică accentuează cinci mari obiective:

Conștientizarea: ajută elevii să capete o înțelegere și sensibilitate față de întreg mediul și problemele lui; le dezvoltă abilitatea de a pricepe și de a deosebi stimulentele, de a procesa, rafina și extinde aceste percepții; contribuie la folosirea acestor abilități noi în mai multe contexte.

Cunoașterea: ajută elevii să capete o înțelegere de bază privind funcționarea mediului, interacțiunea oamenilor cu mediul și despre cum apar și cum pot fi rezolvate problemele legate de mediu.

Atitudinea: ajută elevii să capete un set de valori și sentimente de grijă pentru mediu, motivația și devotamentul de a participa la menținerea calității mediului.

Deprinderi: ajută elevii să capete abilitățile necesare identificării și investigării problemelor mediului și să contribuie la rezolvarea problemelor acestuia.

Participarea: ajută elevii să capete experiență în utilizarea cunoștințelor și abilităților dobândite, în vederea unor acțiuni pozitive și bine gândite care vor conduce la rezolvarea problemelor mediului.

Aducerea elevilor în mediul înconjurător în mod regulat este o parte importantă a unui program conștient de educație a mediului.

Proiectele educative de educație pentru mediu se înscriu în coordonatele unor preocupări organizate, coordonate, sistematizate de abordare ecologică a problematicii lumii contemporane

Exemple de bună practică

Proiectul de educație ecologică „**Ne cheamă pădurea**” derulat cu elevii claselor II-IV de la Școala Gimnazială „Mihail Andrei” Buhuși, a avut ca scop sensibilizarea copilului față de mediul natural, sensibilizare ce are în vedere cultivarea respectului față de mediul natural, a folosirii raționale a resurselor, a responsabilizării în legătură cu protecția și ocrotirea acestuia, a estetizării mediului, a sporirii resurselor și nu în ultimul rând a optimizării relației dintre copil și natură.

Prin desfășurarea acestui proiect am urmărit încurajarea activităților de protecție a mediului înconjurător, sensibilizarea elevilor pentru păstrarea curățeniei, formarea unui spirit critic față de problemele actuale de mediu, formarea unor abilități necesare investigării, identificării, precum și rezolvării unor probleme de mediu. Nimic nu poate înlocui propriile experiențe care îi ajută pe elevi să creeze o imagine obiectivă a realităților ce îi înconjoară.

„Ne cheamă pădurea” este proiectul care a antrenat și implicat elevii într-o gamă variată de activități: informare despre pădure; ecologizare a pădurii; activități creative, recreative, artistico – plastice; activități practice. Aceste activități au fost îmbinate cu drumeții, plimbări și jocuri în aer liber.

Poate cel mai important rezultat al proiectului a fost acela că elevii au fost stimulați să gândească atât critic, cât și creativ. Un elev poate și trebuie să poată cântări bine opțiunile, să identifice alternativele pentru o problemă dată, să comunice, să prezinte corect problemele comunității, să analizeze sugestiile cetățenilor și să ia decizii.

Școala de azi, școala de mâine are sacra misiune, printre altele, să-i învețe pe elevi să trăiască frumos și sănătos.

Într-o societate tot mai grăbită și artificializată, această educație vine să propună ca finalitate dezvoltarea conștiinței ecologice și a aptitudinilor necesare pentru ca oricare cetățean să joace un rol activ și constructiv în conservarea resurselor naturale, în activitățile de prevenire a poluării și protecție a mediului perceput ca suport al vieții.

Bibliografie

1. Grădinaru, Ilie, (2000) – *Protecția mediului*, Editura Economică, București;
2. Nedelcu, Gabriela; Nedelcu, Mădălina, (2003) – *Educația ecologică și voluntariatul în protecția mediului*, Fundația pentru Cultură și Educație Ecologistă Ecotop, Editura Treira, Oradea;
3. Coman M., Dăscălescu, A., (2008) - *Ghid de bune practici de mediu*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca.

Rolul jocului didactic în dezvoltarea creativității elevilor

*Profesor învățământ primar Antonina GHEORGHIU
Colegiul Național „Ferdinand I” Bacău*

Se știe că jocul este esența și rațiunea de a fi a copilăriei. Prin joc, copilul aspiră la condiția adultului. Jocul socializează, umanizează, prin joc se realizează cunoașterea realității. Se exersează funcțiile psihomotrice și socioafective, el are rolul de a bucura, destinde, delecta, de a crea confort spiritual, de a compensa tensiunea și neîmplinirile individuale.

Elementele de joc: descoperirea, ghicirea, simularea, întrecerea, surpriza, așteptarea vor asigura mobilizarea efortului propriu în descoperirea unor soluții, în rezolvarea unor probleme, stimulând puterea de investigații și cointeresarea continuă.

Prin joc, copilul învață cu plăcere, devine interesat de activitățile ce se desfășoară. Datorită conținutului și modului de desfășurare, jocurile didactice sunt mijloace eficiente de activizare a întregului colectiv al clasei, dezvoltă spiritul de echipă, de înțajutorare, formează și dezvoltă unele deprinderi elementare și de muncă organizată.

Voi prezenta în continuare câteva jocuri didactice folosite la educație plastică pentru dezvoltarea creativității.

Continuă tu! — este un exercițiu care cere îmbogățirea formei date. Se oferă spre observare o planșă pe care au fost desenate fragmente, elemente, forme: o mână, un cap de pește, un triunghi, o pălărie, o frunză, o petală și se cere elevilor să constituie, alegând dintre posibilități pe aceea care li se pare cea mai potrivită, pentru a realiza ei înșiși o compoziție, completând partea aleasă cu elementele care întregesc forma.

Un tablou neterminat — este un exercițiu care vizează imaginația, creativitatea, cât și inteligența și abilitatea de a desena. Se prezintă o lucrare neterminată (sunt trasate doar câteva linii) și se cere elevilor să o continue.

Creează un model — este un joc ce urmărește inventivitatea, simțul măsurii, ritmul și originalitatea. Se cere elevilor să folosească semnele: $\cap$, $*$, $\mid$, în orice poziție, în orice ordine și repetate de câte ori vor pentru a realiza un desen decorativ (friză, chenar sau un obiect astfel decorat).

Jocul Kim, dezvoltă memoria vizuală – grafică—o serie de 8 – 12 obiecte sunt puse pe catedră și se lasă un timp în câmpul vizual al copiilor, apoi se acoperă cu o pânză. Copiii vor desena toate obiectele pe care și le amintesc.

Școala, oricât de bine ar fi organizată, oricât de bogat ar fi conținutul cunoștințelor pe care le comunicăm elevului, nu poate da satisfacție setei de investigare și cutezanță creatoare, trăsături specifice copiilor. Ei au nevoie de acțiuni care să le lărgescă lumea lor spiritual, să le îndeplinească setea de cunoaștere, să le ofere prilejuri de a se emoționa puternic, de a fi în stare să iscodească singuri pentru a-și forma convingeri durabile.

Activitatea extracurriculară din școală prin obiectivele vizate și prin tematică reprezintă o formă complementară de educație.

Fără a avea pretenția că am făcut aproape totul în acest domeniu, faptul că ne-am reconsiderat punctul de vedere față de activitatea extracurriculară și faptul că am încercat să abordăm aceste activități într-o formulă nouă, înseamnă un pas care vine în întâmpinarea unor nevoi obiective de perfecționare și eficiență.

Activitățile extracurriculare sunt activități complementare activității de învățare realizată la clasă, urmăresc lărgirea și adâncirea informației, cultivă interesul pentru diferite ramuri ale științei, atrag individul la viața socială, la folosirea timpului liber într-un mod plăcut și util, orientează elevii către activități utile care să întregescă educația școlară, contribuind la formarea personalității. Activitățile extracurriculare contribuie la adâncirea și completarea procesului de învățământ, la dezvoltarea înclinațiilor și aptitudinilor elevilor. Ele prezintă unele particularități prin care se deosebesc de activitățile din cadrul lecțiilor.

Conținutul acestor activități nu este stabilit de programa școlară, ci de către cadrele didactice, în funcție de interesele și dorințele elevilor.

Având un caracter atractiv, elevii participă într-o atmosferă de voie bună și optimism, cu însuflețire la astfel de activități. De aceea școala trebuie să fie deschisă spre acest tip de activitate care îmbracă cele mai variate forme.

Activitățile extracurriculare oferă numeroase posibilități de valorificare și consolidare a cunoștințelor și deprinderilor, de exersare a comportamentelor morale.

Gama acestor activități este foarte variată și permite abordarea interdisciplinară, valorificându-se atât cunoștințele din domeniul istoriei, religiei, artei și al literaturii.

Dincolo de aceste avantaje activitățile extracurriculare apropie copii, le oferă ocazia să se cunoască mai bine, să comunice, să coopereze, să realizeze lucruri frumoase.

Accepțiunea termenului de activități extracurriculare are un sens foarte larg.

În sens restrâns termenul se referă la toate manifestările organizate de școală, cu obiective educative și recreative, care se desfășoară în afara programului școlar. Pot fi și activități extrașcolare de masă - excursii, concursuri, spectacole, serbări etc - sau activități extrașcolare în cercuri de elevi.

Creativitatea copiilor este stimulată încă de la vârsta preșcolară și este continuată la școală prin practicarea unor jocuri specifice vârstei acestora.

Concursurile pe diferite teme sunt, de asemenea, momente deosebit de atractive pentru cei mici. Acestea dau posibilitatea copiilor să demonstreze practic ce au învățat la școală, acasă, să deseneze diferite aspecte, să creeze poezii, să realizeze colaje, felicitări sau alte compoziții din sfera artelor vizuale.

Deschiderea învățătorilor spre acest tip de activități este reflectată de numărul mare al concursurilor avizate de Calendarul Activităților Extracurriculare al MECS, unde majoritatea acestor concursuri sunt dedicate învățământului primar.

Serbarea școlară reprezintă o modalitate eficientă de cultivare a capacităților de vorbire și înclinațiilor artistice ale elevilor. Prin conținutul vehiculat în cadrul serbării, elevii culeg o bogăție de idei, impresii, trăiesc autentic, spontan și sincer situațiile redade.

Stimularea și educarea atenției și exersarea memoriei constituie obiective importante care se realizează prin intermediul serbării. Intervenția, la momentul oportun, cu rolul pe care îl are de îndeplinit fiecare elev și susținută de suportul afectiv-motivațional, contribuie la mărirea stabilității atenției, iar cu timpul sporește capacitatea de rezistență la efort.

Lectura artistică, dansul, cântecul devin puternice stimulări ale sensibilității estetice. Valoarea estetică este sporită și de cadrul organizatoric: sala de festivități, un colț din natură (parcul sau grădina școlii) amenajate în chip sărbătoresc.

Contribuția copilului la pregătirea și realizarea unui spectacol artistic nu trebuie privită ca un scop în sine, ci prin prisma dorinței de a oferi ceva spectatorilor: distracție, înălțare sufletească, plăcerea estetică, satisfacție-toate acestea îmbogățindu-le viața, făcând-o mai frumoasă, mai plină de sens.

Este un succes extraordinar, o trăire minunată, când reușește să trezească o emoție în sufletul spectatorilor. Reușita spectacolului produce ecou în public, iar reacția promptă a spectatorilor îi stimulează pe copii să dea tot ce sunt în stare.

O activitate deosebit de plăcută este excursia. Ea ajută la dezvoltarea intelectuală și fizică a copilului, la educarea lui cetățenească și patriotică. Excursia îl reconfortează pe copil, îi prilejuiește însușirea unei experiențe sociale importante, dar și îmbogățirea orizontului cultural științific. Prin excursii elevii își suplimentează și consolidează instrucția școlară prin însușirea a noi cunoștințe. Ea reprezintă finalitatea unei activități îndelungate de pregătire psihologică a elevilor, pentru a-i face să înțeleagă excursiile nu numai din perspectiva evadării, din atmosfera de muncă, ci și ca un act de ridicare a nivelului cultural.

Vizionarea în colectiv a unor spectacole de teatru este o activitate foarte îndrăgită de copii, nu numai datorită fascinației pe care o exercită asupra lor, ci și dorinței de a se afla în grupul prietenilor și colegilor cu care pot să facă schimb de impresii.

Activitățile extracurriculare oferă numeroase posibilități de valorificare și consolidare a cunoștințelor și deprinderilor, de exersare a comportamentelor morale.

Gama acestor activități este foarte variată și permite abordarea interdisciplinară, valorificându-se atât cunoștințele din domeniul istoriei, religiei, artei și al literaturii.

Dincolo de aceste avantaje activitățile extracurriculare apropie copii, le oferă ocazia să se cunoască mai bine, să comunice, să coopereze, să realizeze lucruri frumoase.

Majoritatea activităților pe care le desfășoară învățătorii sunt cuprinse în proiecte educaționale, în care școli din diferite zone devin parteneri și pot derula activități interesante pe teme vizate.

Unele proiecte sunt finalizate prin concursuri de creație plastică, literară stimulând elevii în participarea la astfel de competiții.

În concluzie, învățătorul poate face multe pentru educarea spiritului creativ. Stimularea creativității elevilor depinde de dascăl, de relația dintre el și copil, precum și de găsirea unor căi accesibile dezvoltării acestuia. De aceea este evidentă necesitatea modificării modului de gândire, evitarea criticii, încurajarea elevilor și realizarea unui feedback pozitiv.

Bibliografie:

1. Radu, I., Ionescu, M., *Experiență didactică și creativitate*, Editura Dacia, Cluj, 1987;
2. Livia Decun, *Contribuția activităților extrașcolare în optimizarea procesului de învățământ*, în *Învățământul Primar* nr. 4/1998;
3. Traian Vrasmas, „Învățământul integrat și/sau inclusiv”, Editura Aramis, București, 2001.

Importanța afectivității copiilor în procesul instructiv-educativ

*Profesor învățământ primar Elena GROZAVU
Școala Gimnazială „George Bacovia” Bacău*

1. Valențe formative ale dezvoltării afectivității la școlarii mici

Rolul afectivității în procesul instructiv-educativ este analizat din perspectiva identificării valențelor formative ale dezvoltării afectivității la nivelul dezvoltării personalității școlarului mic și la nivelul instituției școlare.

a) Valențe formative ale dezvoltării afectivității la nivelul dezvoltării personalității școlarului mic

În această perioadă de dezvoltare copilul încearcă să se cunoască pe sine, devine conștient de ceea ce se petrece cu el la un moment dat, știe ce poate și ce nu poate să facă, înțelege ce simte față de un eveniment controversat sau banal, important sau nu. Această conștientizare presupune o îndreptare a resurselor atenționate spre propriile emoții pentru a putea spune ce simte sau ce gândește despre un anumit lucru (Canary și Stafford, 1994).

b) Valențe formative ale dezvoltării afectivității la nivelul instituției școlare

Este important ca în învățământul primar să se asigure îmbinarea dintre caracterul informativ și cel formativ, pentru a facilita dezvoltarea afectivă a școlarilor mici. În opinia lui Augusto Cury (2007) sistemul educațional este orientat mai mult spre informare și nu spre formare: „Nu educăm emoția și nici nu stimulăm dezvoltarea celor mai importante funcții ale inteligenței, cum ar fi: contemplarea frumosului, deprinderea de a gândi înainte de a acționa, de a expune și nu de a impune ideile, administrarea gândurilor, spiritul întreprinzător. Îi informăm pe tineri - nu le formăm personalitatea. Ce e de făcut în această problemă? Să căutăm părinți inteligenți și profesori fascinanți!”

Insuccesele școlare repetate, dificultățile de adaptare și integrare în școală pot întreține stări de frustrare continuă sau de anxietate și negativism care vor avea consecințe negative asupra randamentului precum și asupra atitudinii copilului față de școală (Pavelcu, 1972).

Activitățile întreprinse în școală nu dezvoltă numai intelectul ci și sentimentele estetice ca etapă incipientă în apariția unor produse originale (Șchiopu și Verza, 1981; Angelescu, 1989).

În ultimii ani cele mai multe studii s-au focalizat asupra conceptului de inteligență emoțională la copii, care inițial a fost considerată ca parte componentă a inteligenței sociale, aceasta sporind capacitatea de monitorizare a sentimentelor proprii și ale altora, discriminarea dintre acestea și utilizarea acestor informații ca model sau ghid pentru gândire și acțiune (Goleman, 1995).

Prin intermediul jocurilor se formează și se dezvoltă procesele psihice senzoriale, intelectuale și o serie de însușiri ale personalității. Se dezvoltă structurile motivațional-afective cu rol regulator în cadrul sistemului psihic și se exersează particularitățile psihice și fizice cum sunt curajul, dârzenia, perseverența în activitate, abilități manuale, agilitatea, și îndemânarea, atitudinea principală față de muncă, de parteneri și de grup, spiritul de competiție și sociabilitatea.

Copilul asimilează o bogată experiență socială, norme, reguli, comportamente, valori, astfel fiecare joc practicat poartă o amprentă socială. De asemenea, sunt satisfăcute sentimentele de curiozitate și sunt antrenate, exersate caracteristicile proceselor psihice cognitive și pune în valoare și antrenează capacitățile creatoare ale copilului, fiind un important mijloc de educație intelectuală.

Elevul se găsește „în situația de actor, de protagonist, și nu de spectator, ceea ce corespunde foarte bine dinamismului gândirii, imaginației și vieții lui afective, unei trebuințe interioare de acțiuni și afirmare” (J. Piaget, 1972).

Jocul presupune un plan, stabilirea unui scop și a anumitor reguli pentru a realiza în final o anumită acțiune ce produce satisfacție. Prin joc se afirmă eul copilului, personalitatea sa. Copiii care sunt lipsiți de posibilitatea de a se juca cu alți copii de vârstă asemănătoare fie din cauză că nu sunt obișnuiți, fie din cauză că nu au cu cine, rămân nedevelopați din punct de vedere al personalității. Jocul oferă copiilor o sumă de impresii care contribuie la îmbogățirea cunoștințelor despre lume și viață, totodată îi mărește capacitatea de înțelegere a unor situații complexe, creează capacități de reținere stimulând memoria, capacități de concentrare, de supunere la anumite reguli, capacități de a lua decizii rapide, de a rezolva situații-problemă, într-un cuvânt îi dezvoltă creativitatea. Fiecare joc are reguli. Atunci când un copil vrea să se joace cu un alt grup de copii, el acceptă regulile în mod deliberat, voit. Cu alte cuvinte, acesta va accepta normele stabilite, adoptate și respectate de grupul respectiv înainte ca el să intre în joc.

După J. Huizinga (1938), jocul este o acțiune specifică, încărcată de sensuri și tensiuni, întotdeauna desfășurată după reguli acceptate de bunăvoie și în afara sferei utilității sau necesității materiale, însoțită de simțăminte de înălțare și de încordare, de voioșie și destindere. Jocul este o acțiune fără utilitate imediată, este generator de distracție și reconfortare, de sentimente de plăcere și de bucurie. Datorită spontaneității, jocul reclamă o îmbinare armonioasă între cerințele situației de joc și aptitudinile celor care se joacă.

2. Studii centrate pe investigarea afectivității la copii

Cercetări pentru înțelegerea și susținerii dezvoltării componentelor sociale și emoționale ale copiilor mici au existat de zeci de ani. Acestea fiind spuse, competențele sociale și emoționale sunt din ce în ce mai recunoscute ca fiind esențiale pentru succesul copiilor, atât în școală cât și în alte zone, și în fazele ulterioare ale vieții până la vârsta adultă (Panel of Goals National Education, 1995, Thompson și Lagattuta, 2006). Specialiștii în dezvoltarea copilului din mai multe discipline (de exemplu, educație, medicină, bunăstarea copilului) recunosc importanța dezvoltării sociale și emoționale pozitive pentru bunăstarea generală a copilului, iar subiectul continuă să câștige proeminență în discursul public (Academia Americană de Pediatrie și colab., 2009; Isakson și colab., 2009).

Experiențele sociale și emoționale cu îngrijitorii primari, precum și interacțiunile cu ceilalți copii și adulți la începutul vieții au stabilit scenariul pentru viitoarele rezultate academice și personale și subliniază alte domenii de dezvoltare (Denham, 2006, Denham și Brown, 2010, Konold și Pianta, 2005, Consiliul Național de Cercetare și Institutul de Medicină, 2000). În timp ce copiii dezvoltă abilități sociale și emoționale, ei câștigă încrederea și competențe necesare pentru a construi relații, a rezolva probleme și a face față emoțiilor (Consiliul Național de Cercetare și Institutul de Medicină, 2000, Parlakian, 2003). Competențele sociale și emoționale legate de pregătirea școlară au câștigat o atenție enormă. Cercetarea indică faptul că aptitudinile sociale și abilitățile de proces însoțitoare (de exemplu, atenția și abordările învățării) evidente la intrarea în școală (adică până la vârsta de 5 ani) sunt cei mai buni predictorii ai competențelor sociale și emoționale ulterioare, cum ar fi gestionarea comportamentului, tolerarea frustrării cu colegii (Blair și Diamond, 2008; Halle și colab., 2012; Herbert-Myers și alții, 2006; Konold și Pianta, 2005). Competențele sociale și emoționale prezic, de asemenea, de multe ori prezența realizărilor academice, chiar și atunci când sunt luate în considerare alți factori, cum ar fi succesul academic anterior (Denham, 2006, Jacobsen și Hoffman, 1997, Pield și colab., 1995; Și alții, 2004). În plus, copiii cu un autocontrol mai mare (un aspect al autoreglementării) au mai multe șanse să crească adulți cu o sănătate mai bună (de exemplu, sănătate fizică mai bună), au venituri mai mari și mai puține probleme financiare (Moffitt și colab., 2011).

Dimpotrivă, neajunsurile în domeniul social și emoțional pot împiedica capacitatea copiilor de a funcționa în familie, în școală sau în alte contexte (Campbell, 2006). Lipsa atașamentelor sigure față de îngrijitori poate duce la dificultăți ulterioare de a comunica sau de a gestiona emoțiile sau de a dezvolta relații pozitive cu colegii (Sroufe, 2005). Problemele emoționale sau comportamentale la copiii mici sunt legate de problemele de sănătate și de comportament în adolescență, inclusiv abandonul școlar și delincvența juvenilă (Brauner și Stephens, 2006). Problemele persistente de comportament care depășesc ceea ce este considerat adecvat pentru vârsta și dezvoltarea copilului sunt factori de risc atât pentru tulburările externe, cât și pentru cele interne (Consiliul Național de Cercetare și Institutul de Medicină, 2009). În cele din urmă, anumite probleme sociale și emoționale, cum ar fi anxietatea și depresia, prevăd, de asemenea, o evoluție academică mai târzie (Romano, Babchishin, Pagani și Kohen, 2010).

În figura 1.1. sunt prezentate domeniile de învățare socio-emoțională și comportamentele manifestate de școlari (S. B. Campbell, 2016).

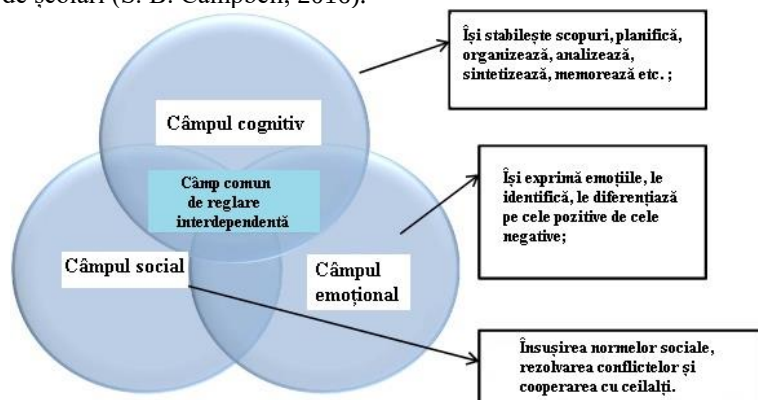

Figura 1.1. Domenii de învățare socio-emoțională (S. B. Campbell, 2016)

Este important de știut că stările fizice, emoțiile, trăirile afective pe care le avem ne pot influența rezultatele la examinări. De aceea se recomandă multă odihnă și o dietă corespunzătoare înaintea examenelor. Multe studii realizate anterior demonstrează că oamenii se concentrează greu și obțin rezultate inferioare când sunt obosiți, înfometați sau supărați.

Studii realizate de cercetătorii de la Universitatea din Washington în colaborare cu cercetători din California, demonstrează că, copiii înțeleg influența stărilor afective asupra performanței școlare, dar numai în anumite circumstanțe. De exemplu, o fetiță de 7 ani își pierde ursulețul preferat în drum spre școală și se simte tristă. Mai tarziu, în aceeași zi, are de completat o fișă la matematică, însă nu se poate concentra corespunzător.

În urma cercetărilor s-a ajuns la ideea că, majoritatea copiilor de toate vârstele înțeleg că emoțiile negative și stările fizice de disconfort (stare de greață, oboseală, senzație de foame) le influențează negativ performanțele școlare, de asemenea, au observat și că părinții au grijă în special de alimentația, de odihna copiilor și de realizarea sarcinilor școlare și se interesează mai puțin de latura emoțională.

Jennifer Amsterlaw, cercetător științific la Institute for Learning & Brain Sciences, Universitatea din Washington consideră că: „schimbările emoționale și fiziologice sunt inevitabile și fac parte din experiența școlară zilnică a copiilor. Dacă copiii ar ști cum și de ce aceste experiențe îi afectează, ei ar fi mai bine pregătiți pentru a face față situațiilor dificile și ar avea o performanță școlară crescută” (*Society for Research in Child Development*, 2009).

Mulți copii suferă de tulburări emoționale. Într-adevăr, ratele de prevalență pe toată durata vieții variază de la 7 la 15%, în funcție de tipul de tulburare emoțională studiată (Costello și colab., 2003, Verhulst și colab., 1997). Deși terapiile bazate pe dovezi sunt disponibile pentru tratarea copiilor cu tulburări emoționale, aproximativ 45% dintre copii nu răspund suficient, astfel că există loc de îmbunătățire. Pentru a îmbunătăți rezultatele tratamentului trebuie să știm mai multe despre factorii de dezvoltare și de menținere a tulburărilor, dar și despre componente eficiente ale tratamentului. Un factor care se presupune că joacă un rol critic în declanșarea și menținerea tulburărilor de anxietate este cunoașterea (Beck 2005). În mod obișnuit, cunoașterea anxioasă este examinată prin măsurarea gândurilor negative (de exemplu, „eu sunt lipsită de valoare”). Cu toate acestea, pentru a investiga modelele cognitive ale tulburărilor de anxietate este de asemenea necesar să se măsoare gândurile pozitive, de exemplu: „mă simt bine așa cum sunt” (*Measuring Negative and Positive Thoughts in Children: An Adaptation of the Children's Automatic Thoughts Scale (CATS)*, 2010)

În concluzie experiențele sociale și emoționale, interacțiunile cu semenii influențează rezultate școlare și dezvoltarea personalității școlarilor mici.

Bibliografie:

- Albu, E., (2007) – *Psihologia vârstelor*, Târgu-Mureș;
- Augusto Cury (2007) – *Părinți fericiți, profesori fascinanți*, Editura For you;
- Briceag, S., (2014) – *Psihologia Vârstelor*, Bălți;
- Christophe, A. (2013) – *Cum să ne exprimăm emoțiile și sentimentele*, Editura TRel;
- Găișteanu, M. (2008) - *Psihologia copilului*, Editura Leonardo da Vinci;
- Goleman, D. (2011) – *Inteligența emoțională*, Editura Curtea veche, București;
- Rudolph H. Schaffer (2007) - *Introducere în psihologia copilului*, Editura ASCR;
- Popescu-Neveanu, P., (1977) – *Curs de Psihologie generală*, Volumul II, Tipografia Universității din București;
- Șchiopu, U., Verza, E., (1997) – *Psihologia Vârstelor*, Editura Didactică și Pedagogică R.A., București;
- Zorgo, B., și Radu, I., (1979) - *Studii de psihologie școlară*, Editura Didactică și Pedagogică, București;
- Zlate M. (2009) – *Fundamentele psihologiei*, Editura Polirom, Iași;
- Journal of Applied Developmental Psychology (2016) - *Early childhood social and emotional development: Advancing the field of measurement*;
- *Society for Research in Child Development* (2009);
- *Measuring Negative and Positive Thoughts in Children* (2010) - *An Adaptation of the Children's Automatic Thoughts Scale (CATS)*.

Povestea și jocul, metode de învățare experiențială

Profesor învățământ primar Mariana GUNEA
Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău

Titlul povestirii: Ai grijă ce strigi!

Tematici acoperite: Identitate personală; Comunicare; Dezvoltarea caracterului.

Valori promovate: înțelepciunea, inteligența socială, respectul.

Timpul necesar: 15 - 20 minute.

Materiale necesare: nu sunt necesare.

Obiectivele povestirii:

C- să genereze răspunsuri întrebărilor primite;

C- să motiveze importanța cuvintelor frumoase;

A- să-și dezvolte abilități de comunicare și relaționare în grup;

V- să manifeste toleranță.

Povestea culeasă (textul): Un băiat și tatăl lui făceau o excursie prin munți. Deodată, băiatul a căzut, s-a lovit și a țipat: „Aaaaaahhhhh!”. Spre surprinderea lui, auzi o voce de undeva din munți care repeta: „Aaaaaahhhhh!”. Supărat, pentru că a crezut că cineva râde de el, a început să strige: „TE URĂSC!” Imediat a primit răspunsul înapoi: „TE URĂSC!”. Apoi băiatul a strigat către munte: „EȘTI ORIBIL!”. Vocea i-a răspuns: „EȘTI ORIBIL!”. Nervos că a primit acest răspuns, a țipat din nou: „MONSTRULE!”. A primit strigătul înapoi: „MONSTRULE!”. În cele din urmă, s-a uitat la tatăl lui cu nedumerire și l-a întrebat: „Tată, ce se întâmplă?” Tatăl zâmbi și spuse: „Fiule, ai răbdare”. Apoi strigă: „EȘTI MINUNAT!”. Și vocea îi răspunde: „EȘTI MINUNAT!”. Băiatul era surprins, dar încă nu putea înțelege. Tatăl a strigat din nou: „TE IUBESC!”. Vocea i-a răspuns: „TE IUBESC!”. Apoi tatăl îi explică băiatului: „Oamenii numesc acest lucru ECOU. Ne dă înapoi exact ce suntem dispuși să dăm, așa cum și oamenii ne oferă ceea ce le dăruim”.

Întrebări de debriefing: Care este titlul poveștii? Ce personaje întâlnim? Unde au călătorit ei? Ce i s-a întâmplat băiatului? Cine i-a răspuns? Ce a aflat de la tatăl său? Sunteți de acord? Ați fost vreodată asemeni băiețelului? Ce ați simțit? Considerați că se potrivește proverbul: *Vorba dulce mult aduce*? De ce? Cum putem folosi întâmplarea în viața noastră?

- Sugestii pentru follow-up: o activitate integrată (MEM, AVAP, CLR): *Micii exploratori*; MEM: identificarea vegetației, faunei, climei din yonele montane, valorificându-le propria experiență; AVAP: realizarea unui peisaj montan, folosind colajul; CLR: realizarea unei povești orale, prin jocul *Hai să facem o poveste despre... munte!*
- Referințe (sursa): <http://training.noi-orizonturi.org>

Titlul jocului: *Matematicianul trăsniț*

Tematici acoperite: Managementul relațiilor

Valori promovate: acceptarea, toleranța, diversitatea.

Nivel de dificultate: ușor

Dimensiunea grupului: 30 de elevi

Timp necesar: 10 - 15 minute

Materiale necesare: nu sunt necesare

Obiectivele jocului (din perspectiva cunoștințelor, abilităților, atitudinilor):

C- să se grupeze după criteriu dat;

A- să-și dezvolte abilități de comunicare și relaționare în grup;

A- să exerseze atenția;

V- să se accepte unii pe alții.

Regulile jocului: gruparea după o regulă data (câte doi, câte trei...).

Etapa de pregătire: Copiii sunt împrăștiați peste tot în sala de clasă. Facilitatorul anunță jocul *Matematicianul trăsniț* și regula acestuia.

Descrierea jocului: Participanții se grupează respectând comenzile matematicianului. Facilitatorul (învățătoarea) anunță diferite modalități prin care membrii grupului se vor grupa: câte doi, câte trei, câte cinci, câte șase, câte zece. Facilitatorul va schimba des comenzile, lăsându-le timp să se grupeze și nu intervine în posibilele conflicte.

Întrebări de debriefing și evaluare:

Ce ați avut de făcut în acest joc? Cum ați procedat în fiecare rundă? Cum v-ați simțit atunci când ați fost incluși într-un grup? Dar atunci când ați rămas pe margine? Ce înseamnă asta pentru voi? Cu ce seamana? La ce ne poate folosi acest joc?

Sugestii pentru follow-up: Jocul poate fi folosit în ședințele cu părinții, vorbind despre toleranță și acceptare în sala de clasă.

Recomandări pentru facilitatori: Să nu se intervină în conflictele care se generează în timpul grupării, ele putând fi valorificate în etapa de procesare. Mai mult, jocul poate fi folosit în formarea grupelor de lucru.

Referințe: training.noi- orizonturi.org

Managementul comunicării profesor - elevi

*Profesor Elena HĂRĂȚĂU
Școala Gimnazială „Domnița Maria” Bacău*

Motto: „Sarcina conducătorului este aceea de a fi din ce în ce mai eficient”.

(Peter Drucker)

Elemente ale comunicării didactic-manageriale

La clasă, profesorul nu realizează numai predarea-învățarea-evaluarea, ci și relaționează cu elevii, influențându-le comportamentul de învățare, intervine în direcționarea evoluției lor generale.

Fiind figura centrală pentru elevi, profesorul capătă și roluri de influențare educativă. Astfel el își adaugă noi comportamente în activitatea cu clasa.

Potrivit lui R. B. Iucu (2005, pp. 16 - 17) funcțiile îndeplinite de profesor în clasă sunt:

- planificare: în ce privește activitățile cu caracter instructiv și educativ, determină sarcinile și obiectivele pe variate niveluri, își structurează conținuturile esențiale și alcătuiește orarul clasei, etc;
- organizare: referitor la activitățile clasei, fixează programul muncii instructiv-educative, structurile și formele de organizare;
- comunicare: referitor la informațiile științifice, seturile axiologice sub forma mesajelor, stabilește canalele de comunicare și repertoriile comune; stabilește relații interpersonale cu elevii prin intermediul unui dialog formativ;
- conducere: în ce privește activitatea desfășurată în clasă direcționând procesul asimilării dar și al formării elevilor prin apelul la normativitatea educațională;
- coordonare: în globalitatea lor activitățile instructiv-educative ale clasei, urmărind în permanență realizarea unei sincronizări între obiectivele individuale ale elevilor cu cele comune ale clasei, evitând suprapunerile ori risipa și contribuind la întărirea solidarității grupului;
- îndrumare: prin intervenții punctuale adaptate situațiilor respective, prin sfaturi și recomandări care să susțină comportamentele și reacțiile elevilor;
- motivare: utilizează aprecierile verbale și reacțiile nonverbale în sprijinul consolidării comportamentelor pozitive; orientează valoric prin serii de intervenții cu caracter umanist tendințele negative identificate în conduitele elevilor; încurajează și manifestă solidaritate cu unele momente suferințiste ale clasei;
- consiliere: sprijină orientarea elevilor în activitățile școlare dar și în cele extrașcolare, prin ajutorare, prin sfaturi, prin orientarea culturală și axiologică a acestora;
- control: în scopul cunoașterii stadiului în care se află activitatea de realizare a obiectivelor precum și nivelele de performanță ale elevilor. Controlul nu are decât un rol reglator și de ajustare a activității și atitudinii elevilor;
- evaluare: măsura în care scopurile și obiectivele dintr-o etapă au fost atinse prin instrumente de evaluare sumativă, prin prelucrări statistice ale datelor recoltate și prin elaborarea sintezei aprecierilor finale.

Judecățile valorice pe care le va emite vor constitui o bază temeinică a procesului de caracterizare a elevilor. Profesorul are atribuții specifice managementului și că el trebuie privit ca manager al clasei de elevi și pregătit și în acest sens.

Forme ale comunicării didactice

Comunicarea didactică este un tip aparte de comunicare, care se deosebește de alte feluri de comunicare prin scopul, obiectivele și rolurile acestei comunicări, de cadrul și structura organizațională.

Cele mai cunoscute forme ale comunicării, aplicabile și comunicării didactic-manageriale din clasă sunt:

- ☐ după partenerii implicați:
 - intrapersonală;
 - interpersonală;
 - în grupuri mici;
 - în public;
- ☐ după statutul interlocutorilor:
 - verticală (între persoane situate pe poziții ierarhice diferite, spre exemplu șefi și subalterni);
 - orizontală după finalitatea actului comunicativ;

Caracteristicile prin care comunicarea didactică se diferențiază de toate celelalte tipuri de comunicare sunt următoarele:

- are caracter bilateral - care evidențiază necesitatea instituirii unei legături performante între profesor și elevi;
 - pronunțat caracter explicativ deoarece prioritar ea vizează învățarea prin înțelegere;
 - este structurată conform logicii pedagogice a științei care se predă – rolul comunicării didactice este de a facilita înțelegerea unui adevăr, nu doar enunțarea lui, de aceea profesorul explică, conversează, demonstrează;
 - profesorul – în dubla sa calitate de emițător și receptor - are un rol activ în comunicarea conținuturilor științifice. El filtrează informațiile selectându-le, accesibilizându-le, organizându-le și mai ales personalizându-le în funcție de receptor și de cadrul în care se transmit;
 - este expusă pericolului transferului de autoritate asupra conținuturilor – pentru cei care învață există riscul ca un enunț să fie considerat adevărat sau fals pentru că provine de la o sursă autorizată (profesor, manual), nu pentru că este demonstrabil;
 - are un finalism accentuat fiind subordonată permanent obiectivelor didactice urmărite;
 - din necesitatea stringentă de înțelegere corectă a mesajului, comunicarea didactică prezintă câteodată o redundanță și de multe ori o ritualizare – ridicarea în picioare, răspunsul doar la consemn, tăcere când vorbește profesorul;
 - în funcție de structura psihointellectuală, formarea științifică și psihopedagogică inițială, filosofia educațională la care aderă, educatorul adoptă sau accentuează una sau alta dintre dimensiunile comunicării – cea informativă, cea relațională, cea pragmatică, etc. personalizând-o și obținând astfel performanțe diferite față de alți educatori dar în același cadru instituțional, cu același conținut formal și cu același potențial uman;
 - în comunicarea didactică realizată preponderent în clasă se combină frecvent cele două forme verbale ale comunicării: orală și scrisă, oferindu-i caracteristici: de ritm (vorbirea orală este de șase ori mai rapidă decât cea scrisă), de formă (accentuarea paraverbalului în comunicarea educatorului atunci când educabilii iau notițe), de conținut (diminuarea sau chiar pierderea dimensiunii afectiv - atitudinale în cazul comunicării scrise); Domină însă comunicarea verbală inițiată și susținută de profesor (60 - 70%) precum și tutelarea de către profesor a actului de comunicare.
 - combinarea permanentă a comunicării verticale (educator - educabili, educabili - educator) cu cea orizontală (educabil - educabili), în forme organizate sau spontane (grupe de lucru), legale (învățare în cooperare) sau ilegale (șoptitul);
- Comunicarea didactică are mai multe caracteristici, care o deosebesc de alte forme ale comunicării interumane:
- se desfășoară între doi sau mai mulți agenți: profesor și elevi, având ca scop comun instruirea acestora, folosind comunicarea verbală, scrisă, nonverbal, paraverbală și vizuală, dar mai ales forma combinată;
 - mesajul didactic este conceput, selecționat, organizat și structurat logic de către profesor, pe baza unor obiective didactice precise, prevăzute în programele școlare;

- stilul didactic al comunicării este determinat de concepția didactică a profesorului și de structura lui psihică;
- mesajul didactic (repertoriul) are o dimensiune explicativ- demonstrativă și este transmis elevilor folosind strategii didactice adecvate dezvoltării intelectuale a acestora și nivelului de cunoștințe pentru a fi înțeles de elevi;
- comunicarea se reglează și autoreglează cu ajutorul unor retroacțiuni (feedback și feedforward), înlocuind blocajele care pot apărea pe parcurs.

În cadrul interacțiunii profesor-elev, comunicarea psihopedagogică îndeplinește mai multe funcții:

- funcția informativă, de transmitere a mesajului didactic și educativ;
- funcția formativă, de stimulare a gândirii și a imaginației la elevi;
- funcția educativă, de transmitere a influențelor educaționale, de coeziune și afirmare a grupurilor școlare;
- funcția de evaluare și reglare a procesului de predare - învățare;
- funcția de rezolvare a problemelor educaționale și a conflictelor școlare. Regulile comunicării didactice eficiente sunt:
- să ascuți, adică să ții cont de părerea și interesele celorlalți;
- să observi, adică să te intereseze ceea ce se întâmplă în cadrul situației de comunicare și să înțelegi starea receptorilor;
- să analizezi și să cunoști situația receptorilor;
- să te exprimi adică să-ți expui punctele de vedere și sentimentele vis-a-vis de obiectul comunicării;
- să controlezi adică să urmărești calitatea și eficiența comunicării.

În comunicarea didactică profesorul trebuie să-i facă pe elevi să simtă că are o vocație în aceasta direcție, că este un partener de încredere, care dorește un dialog autentic. Competența de comunicare se va manifesta și prin capacitatea de ascultare a elevilor. Cei mai apreciați profesori sunt cei care permit libertatea de exprimare a elevilor, care nu-i fac nici să se simtă a judecați, nici manipulați, nici sfătuiți, ci cei care le oferă sentimentul de siguranță și libertatea comunicării.

Bibliografie:

1. Stan Emil, (2003) - Managementul clasei, Editura Aramis, București;
2. Stănciulescu Elisabeta, (1996) - Teorii sociologice ale educației, Editura Polirom, Iași;
3. Toma Steliana, (1994) - Profesorul, factor de decizie, Editura Tehnică, București;
4. Ulrich Cătălina, (2000) - Managementul clasei de elevi – învățarea prin cooperare, Editura Corint, București.

Dezvoltarea creativității prin joc

*Profesor învățământ primar Gabriela HOGEA
Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Buhuși*

Creativitatea este o capacitate generală de care dispune fiecare individ, într-o proporție mai mare sau mai mică, în funcție de predispozițiile native, dar și de nivelul de instrucție și educație primit în școală. Formele organizate de instrucție își aduc contribuția în mod diferențiat la dezvoltarea potențialului creator, în funcție de conținutul activității, de tipurile de metode utilizate, de pregătirea și gradul de angajare al cadrelor didactice participante la acțiunile de învățare.

În activitatea zilnică a copilului, jocul ocupă în mod evident un loc important. Jucându-se, el își satisface nevoia de activitate, de acțiune cu elemente reale sau imaginare, de a se transpune în diferite roluri și situații care îl apropie de realitățile lumii înconjurătoare.

Elementele de joc încorporate în procesul instructiv-educativ îl pot motiva și stimula puternic, mai ales în clasele pregătitoare, I și a II-a, în contextul activităților integrate. Folosirea jocului în lecții face ca elevul să învețe cu plăcere, să fie interesat de activitatea care se desfășoară, înlesnește volubilitatea celor timizi și le conferă tuturor mai multă încredere în puterile lor, mai multă siguranță în propriile răspunsuri.

La nivelul învățământului primar, în structura metodelor activ-participative (brainstormingul, asaltul de idei, ciorchinele, cubul, pălăriile gânditoare etc), își găsesc locul cu maximă

eficiență jocurile didactice, constituind o foarte bună punte de legătură între perioadele de efort intelectual și destindere. Integrarea organică a jocului în structurile de învățare ale școlarilor mici este de natură să contribuie la realizarea unor importante obiective ale formării personalității copilului. Jocul didactic are conținuturi și structuri bine definite și organizate, subordonate particularităților de vârstă și sarcinilor de îndeplinit, se desfășoară după anumite reguli și la momentul ales de învățător, sub directa lui supraveghere, rolul cel mai important revenindu-i laturii instructive, în timp ce elementele distractive, recreative devin mediatori ai impulsivității capacităților creatoare.

Considerarea jocului didactic ca metodă de stimulare și dezvoltare a creativității se argumentează prin capacitățile sale de a antrena în aplicare atât factorii intelectuali, cât și non-intelectuali. Jocurile didactice cuprind sarcini care contribuie la modificarea creatoare a deprinderilor și informațiilor achiziționate, la realizarea transferurilor între acestea, la dobândirea prin mijloace proprii de noi cunoștințe. Ele antrenează întreaga personalitate a elevului, constituind adevărate mijloace de evidențiere, îmbunătățire și modelare ale capacităților sale creatoare.

Învățarea este o activitate serioasă, ce solicită efort voluntar pentru punerea în acțiune a disponibilităților psihicului: efortul este mai ușor de susținut și mai eficient când se face apel la resursele jocului, când între joc și învățare se creează punți de legătură. Prin intermediul jocului didactic se pot asimila informații noi, se pot verifica și consolida anumite cunoștințe, priceperi și deprinderi, se pot dezvolta capacitățile cognitive, afective și volitive ale copiilor, se pot educa trăsături ale personalității creatoare, se pot asimila modele de relații interperso-nale, se pot forma atitudini și convingeri.

Manifestând creativitate, învățătorul va reuși să realizeze un echilibru între preocupările pentru formarea gândirii logice, raționale, flexibile, fluide, inovatoare, depășind înțelegerea îngustă, eronată, potrivit căreia libertatea de manifestare și creație a copiilor se dezvoltă spontan. Aplicând cu pricepere și inventivitate jocul didactic, învățătorul trebuie să poată valorifica unele dintre bogatele resurse formativ-educative ale acestuia în angajarea personalității copilului de a desfășura o activitate ce solicită efort susținut, dar într-o atmosferă relaxată, de cooperare și bună înțelegere.

Majoritatea jocurilor didactice au ca element dinamic întrecerea între grupe de elevi sau chiar între membrii întregului colectiv, făcându-se apel nu numai la cunoștințe, ci și la spiritul de disciplină, ordine, coeziune și colaborare, în vederea obținerii victoriei. Întrecerea prilejuiește copiilor emoții, bucurii, satisfacții, aducând uneori și mici eșecuri, dar care îi pot ambiționa pe viitor.

Jocul didactic constituie, așadar, o eficientă metodă de stimulare și dezvoltare a motivației superioare din partea elevului, exprimată prin interesul său nemijlocit față de sarcinile pe care le are de îndeplinit ori plăcerea de a cunoaște satisfacțiile obținute în urma eforturilor depuse în rezolvarea cerințelor. Ele sunt antrenante pentru toți școlarii, acționând favorabil chiar și la cei cu situații modeste la învățătură, crescându-le performanțele și căpătând încredere în propriile capacități, siguranță și promptitudine în răspunsuri, deblocând astfel potențialul creator al acestora.

Copil – familie – biserică

*Educatore Ana HORVAT
GPP „Roza Venerini” Bacău*

Poate un sculptor să trateze bolnavii? Poate un doctor să sculpteze? Numai dacă au fost învățați. Un doctor poate să învețe sculptura, așa cum un sculptor poate să învețe medicina. Dar fiecare părinte nu numai că poate, ci și trebuie să învețe să fie părinte.

A fi un bun părinte este o artă, cum o artă este a fi un bun doctor. Copiii învață adevărul despre trăirea în harul lui Dumnezeu în familiile lor. Părinții care nu trăiesc în acest har nu vor putea să-i învețe pe copiii lor cum să dobândească o credință vie. A fi părinte nu este o meserie pe care o înveți vreî nu vreî!

Fiecare părinte poate descoperi noi și noi moduri de a-i apropia pe copii de cunoașterea lui Dumnezeu. Cel mai important lucru este ca aceștia să fie crescuți într-un mediu de credință, în care să simtă cât de importantă este pentru părinți și pentru familia lor legătura cu Dumnezeu. Este o cruce destul de grea pentru părinți să fie modele pentru copiii lor. Pentru că aceasta nu durează doar o zi, o săptămână sau un an. Sunt ani și ani de zile în care trebuie să înfrunți tot felul de probleme,

de necazuri, de provocări ale vieții. Și la multe dintre ele copilul se află în preajmă, înregistrând aproape tot. N-o poți scoate la capăt încercând să ascunzi de copil ce ai în suflet. Pentru copii, părinții sunt primele modele, primele icoane vii. Cel mai puternic exemplu, cel mai ușor de imitat. Dacă părinții și-ar da seama de uriașa responsabilitate pe care o au poate că ar duce o viață mai exemplară. Nu există familie perfectă, așa cum nu există om fără de păcat, la fel nu există familie care să nu aibă ispite, căci viața este o luptă care implică greutăți, căderi și ridicări. Și toate acestea un copil de vârstă preșcolară nu are cum să le simtă decât prin vocea, atitudinea, neliniștea și chiar conflictele care le vede între părinți. El nu înțelege de ce tata strigă, de ce mama este supărată, ripostează și nu mai zâmbește așa cum o făcea ieri, răceala ei și fața trasă, îl duce pe copil în «bezna», îl face să-și pună o mulțime de întrebări a căror răspuns nu-l găsește singur, iar părinții ocupați cu alte multe probleme nu o să-l dea. Părinții ideali sunt părinții care știu să pătrundă în lumea copiilor lor, înțelegându-le năzuințele, frământările, bucuriile, aspirațiile și ajutându-i să deosebească binele de rău, dându-le toate lămuririle necesare, și pe cât se poate să le «scutească» urechile și ochiișorii de lucruri urâte (certuri, discuții contradictorii, vocii ridicate, injurături, etc).

Este nevoie de foarte mult discernământ pentru a înțelege universul în care trăiesc copiii de azi: gălăgie, agitație, muzică, imagini și vorbe vulgare la tot pasul: pe stradă, la televizor, în presă și uneori chiar și în familie. E ușor să contestăm tot. Să spunem un „Nu” hotărât fiecărei pagini din sufletul lor. Dar așa îi pierdem. Nu cu răutate și forță, ci cu mângâiere să patrundem în lumea lor și să ne apropiem de ei. Cu gingășie, cu multă dragoste și cu un dialog permanent să le partrundem în interiorul sufletului și a minții lor. Vorbindu-le pe limba lor, ei vor înțelege cuvintele noastre și ne vor răspunde, iar dacă ne-au înțeles cuvintele, ne vor răspunde așa cum trebuie. Copilului îi trebuie oferită puterea exemplului: când va vedea bucuria din ochii părinților atunci când își îndreaptă pașii spre biserică, va simți și el această bucurie nemărginită. „Nu poți să-L faci cunoscut pe Dumnezeu copilului tău dacă tu, părintele lui, nu ești credincios. Nu poți cere copilului să facă ceva dacă tu însuși, prin ceea ce faci, te dezici de ceea ce ceri... Puterea exemplului este mai mare aici ca oriunde!!!”

Dacă copii îi vor vedea pe părinți rugându-se, vor supune și ei cu bucurie rugăciunile pe care le-au învățat. După vârsta de 4 - 5 ani preșcolarii vor putea ușor învăța rugăciuni scurte atât în familie, cât și la grădiniță: «*Tatăl nostru, Îngerușul meu, Toți cu inima curată, Doamne, Doamne Ceresc Tată*, etc» solicitându-se reproducerea lor în diferite momente ale zilei: înainte de masă, înainte de a pleca la grădiniță sau seara înainte de culcare, ei vor da importanța cuvenită rugăciunii și vor aștepta acel moment în care li se va solicita acest lucru. Dacă vor vedea că în casă se citește în fiecare seară diferite rugăciuni sau din orice altă carte religioasă, se vor obișnui cu cărțile, cu lumea literelor, vor putea face diferența între o carte de rugăciuni care are semnul crucii pe ea și alte cărți: de colorat, de poezii, de povești cu zâne și personaje îndrăgite. Dacă vor vedea că părinții merg la biserică nu numai din când în când (ca și în vizită la anumiți prieteni), ci în fiecare duminică și sărbătoare, copiii vor iubi biserica și se vor simți *acasă* în ea.

„La Sfânta Biserică copilul învață că este foarte important să ții legătura cu Creatorul tău, să fii recunoscător Lui. Învață să se poarte (să tacă, să stea locului, să vorbească când și ce trebuie; își disciplinează pornirile, „se abține”, amână, își dezvoltă răbdarea, își cultivă blândețea - pe care o vede și cu care este tratat în biserică - devine bun, milostiv, învață să dea, să fie respectuos cu cei în vârstă.

Manifestarea capacității de viteză la școlarii mici

*Profesor educație fizică și sport Aurelian-Vasile IGNAT
Școala Gimnazială „Mihail Andrei” Buhuși*

Motricitatea reprezintă capacitatea omului de a efectua mișcări în care predomină efortul fizic. Motricitatea este diferită în funcție de activitatea fizică efectuată și putem avea: motricitate ciclică, aciclică, activă, pasivă, voluntară, uniformă, neuniformă. Elementele componente ale motricității omului au fost grupate în următoarele categorii (Cârstea, Ghe., 2000).

- acte motrice necesare îndeplinirii acțiunilor sau activităților motrice;
- acțiuni motrice reprezentate de ansambluri de acte motrice astfel structurate cu scopul de a realiza o sarcină imediată;

- activități motrice reprezentate de ansambluri de acțiuni motrice încadrate într-un sistem coerent de idei, reguli, forme de organizare în vederea obținerii unui efect complex de adaptare a organismului uman în vederea realizării unor obiective.

Viteza este prezentă în majoritatea acțiunilor motrice și reprezintă capacitatea omului de a efectua mișcările într-un timp cât mai scurt. Din punct de vedere cinematic viteza este o dimensiune a relațiilor spațio-temporale (Petrescu, T., Gheorghe, D., Sabău, E. 2010).

Viteza este condiționată de mai mulți factori fiziologici, biochimici, psihici și morfologici, fiind calitatea motrică cea mai complexă; fiind determinată de zestrea ereditară - viteza este mai mult înăscută, decât dobândită. Factorii cei mai importanți care asigură suportul biologic și psihic al vitezei sunt:

- mobilitatea proceselor nervoase corticale;
- alternanța rapidă în centri corticali a excitației și inhibiției;
- excitabilitatea căilor nervoase senzitive și motoare;
- excitabilitatea mușchiului, viteza proprie a mușchiului;
- calitatea fibrei musculare și valoarea surselor și proceselor energetice;
- ritmul optim de relaxare și contracție a grupelor musculare;
- capacitatea de mobilizare psihică;
- capacitatea de concentrare a atenției;
- implicarea analizatorilor în senzația de înaintare și în perceperea reală a vitezei mișcărilor;
- nivelul de dezvoltare a celorlalte calități motrice (forță, îndemânare, rezistență).

Viteza de reacție se referă la rapiditatea cu care organismul răspunde la semnale (excitanți, comenzi) și reprezintă starea de latență măsurată prin timpul scurs între momentul aplicării stimulului și momentul declanșării răspunsului motor adecvat. Viteza de reacție depinde de planul proceselor nervoase, de calitatea conductorilor, de precizia analizatorilor (văz, auz, simțul echilibrului). Viteza de reacție scade sub influența exercițiilor specifice între 8 și 25 de ani.

Viteza de execuție sau viteza maximă se măsoară prin timpul scurs între momentul declanșării și momentul încheierii unei mișcări singulare și *reprezintă iuteala cu care se execută o acțiune motrică singulară, unitară ca structură motrică* (N. G. Ozolin). Viteza de execuție o întâlnim în sporturile aciclice în atletism (săriturile și aruncările), în elemente din gimnastică, volei, box. Factorii care condiționează viteza de execuție pot fi: intensitatea influxului nervos, gradul de excitabilitate al căilor nervoase, viteza de reacție a mușchilor, valoarea de frână a mușchilor antagonoști, elasticitatea musculară și mobilitatea articulară, gradul de stăpânire a tehnici. În marea majoritate a acțiunilor motrice unde viteza de acțiune este determinantă trebuie asigurat un raport optim între forță și viteză.

Viteza de repetiție sau viteza de deplasare reprezintă frecvența cu care se repetă mișcările în unitate de timp. Factorii care condiționează viteza de repetiție sunt: mobilitatea scoarței cerebrale, existența stereotipului dinamic corespunzător, coordonarea neuromusculară, rezistența fizică specifică.

Viteza de deplasare sau viteza cu care se avansează în spațiu și implică pe lângă unele forme elementare a vitezei și alți factori cum ar fi: lungimea pasului de alergare, capacitatea de relaxare musculară, tehnică pasului de alergare, a pasului lansat de viteză. Lungimea pasului depinde de mai mulți factori: forța de impulsie, lungimea membrelor inferioare, amplitudinea mișcărilor.

Viteza de accelerare reprezintă capacitatea organismului de a dezvolta viteza până la nivelul vitezei limită, pentru individul respectiv, într-un timp cât mai scurt (Petrescu, T., Gheorghe, D., Sabău, E. 2010). Depinde de: concentrarea proceselor nervoase, de atenție și mobilitate voluntară. Dezvoltarea vitezei de accelerare este condiționată de educarea simțului accelerării paralel cu perfecționarea coordonării neuromusculare.

Viteza la școlarii mici

La vârsta școlarilor mici se acționează pentru dezvoltarea vitezei, dat fiind marea mobilitate a proceselor corticale fundamentale, care favorizează manifestarea vitezei. De asemenea, se îmbunătățește viteza de reacție, cât și frecvența și viteza mișcărilor. Viteza de reacție se dezvoltă mai mult decât viteza de execuție. La clasele primare, programa școlară prevede dezvoltarea tuturor formelor de manifestare a vitezei în relație directă cu însușirea bazelor generale ale mișcării. Perioada cea mai favorabilă pentru dezvoltarea vitezei este între 6 și 15 ani, deoarece la vârsta mică procesele psihice fundamentale nu sunt încă stabilizate, iar analizatorul motric își poate perfecționa funcția.

Cea mai eficientă și atractivă cale de dezvoltare a vitezei la vârsta școlarității mici este metoda ștafetelor și jocurilor de mișcare.

- **Evaluarea vitezei școlarilor mici**

Naveta 5x5 m (Figura 1) conform Sistemului Național de Evaluare la disciplina Educație Fizică și Sport se susține numai acolo unde nu există condiții pentru alergarea de viteză pe 25 m, se execută pe o suprafață netedă și nealunecoasă.

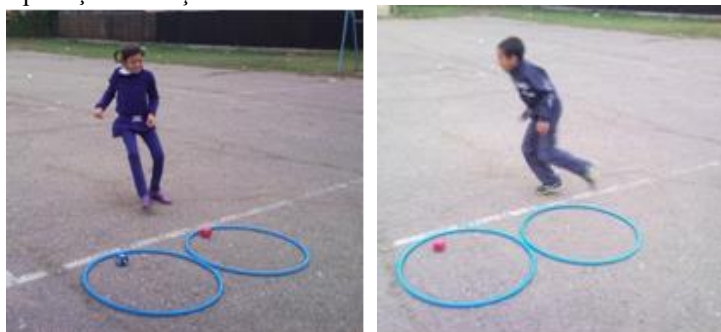
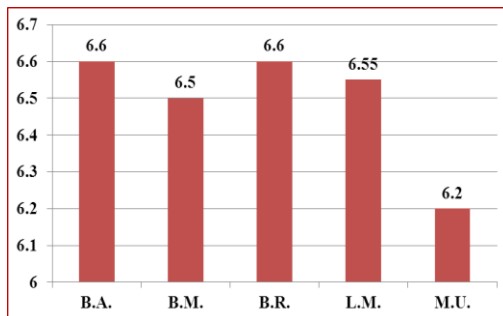

Figura 1. Proba de alergare - Naveta 5x5 m

Se trasează două linii paralele la distanță de 5 m, iar executantul se dispune înapoia uneia din linii, iar la semnal pornește în alergare până la linia opusă, o depășește cu ambele picioare și revine la linia de plecare, parcurgându-se de cinci ori distanța de 5m și se înregistrează timpul în secunde și fracțiuni de secunde.

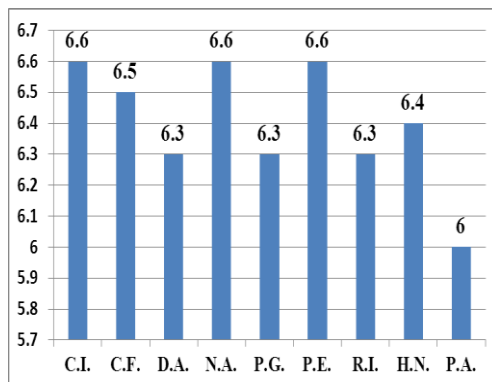
Tabel/Grafic 2. Evaluarea vitezei - Naveta 5x5 m - fete

Nr. crt.	Numele Prenumele	Clasa	Naveta 5x5m (s)	Calificativul obținut
1.	B.A.	IV	6.60	S
2.	B.M.	IV	6.50	B
3.	B.R.	IV	6.60	S
4.	L.M.	IV	6.55	B
5.	M.U.	IV	6.20	F.B.
Media			6.49	B

Tabel/Grafic 3. Evaluarea vitezei - Naveta 5x5 m – băieți

Nr. crt.	Numele Prenumele	Clasa	Naveta 5x5m (s)	Calificativul obținut
1.	C.I.	IV	6.60	S
2.	C.F.	IV	6.50	S
3.	D.A.	IV	6.30	S
4.	N.A.	IV	6.60	S
5.	P.G.	IV	6.30	S
6.	P.E.	IV	6.60	S
7.	R.I.	IV	6.30	S
8.	H.N.	IV	6.40	S
9.	P.A.	IV	6.00	S
Media			6.40	S

În urma evaluării elevelor din clasa a IV-a la proba de alergare naveta 5x5 m (Tabel/Grafic 2.) comparate cu datele din Sistemul Național de Evaluare pentru învățământul primar s-a obținut o valoare medie a vitezei de deplasare de 6.49 s, ceea ce încadrează micul grup în calificativul Bine (B).

Evaluarea băieților din clasa a IV-a la proba de alergare naveta 5x5 m (Tabel/Grafic 3.) comparate cu datele din Sistemul Național de Evaluare pentru învățământul primar indică o valoare medie a vitezei de deplasare de 6.40 s, ceea ce încadrează eșantionul spre calificativul Suficient (S).

Comparând rezultatele obținute de băieți și fete la proba de alergare, constatăm valorii ale mediilor sensibil egale, dar fete sunt încadrate la un nivel mai bun, decât băieții (bine versus suficient).

Bibliografie:

- Cârstea Ghe., Teoria și metodică educației fizice și sportului (Pentru examenul de definitivat și gradul didactic II), Editura AN-DA, București, 2000;
- Petrescu T., Gheorghe, D., Sabău E., *Atletism Curs de bază*, Editura Fundației România de Măine, București, 2010.

Rolul familiei în devenirea copilului

*Profesor învățământ primar Maria-Daniela IGNAT
Școala Gimnazială „Alexandru cel Bun” Bacău*

Motto: Familia - o mică lume născută din iubire

Familia reprezintă nucleul societății, cu importante funcții, cum ar fi: biologice, psihologice, sociale, economice, culturale, *educative* etc., îndeplinind prin prisma acestora un rol complex. Ea se deosebește de alte grupuri sociale prin forma de organizare, relațiile ce se stabilesc între membrii ei, scopurile și atribuțiile pe care le are.

Familia a apărut pe o anumită treaptă a dezvoltării sociale, evoluând de-a lungul istoriei, funcțiile implicate fiind determinate de condițiile sociale concrete.

Una dintre cele mai importante funcții este cea educativă. Se impune a se face diferență între influențele educative ale mediului familial și acțiunea educativă a familiei.

Influențele educative ale familiei reprezintă o expresie directă a relațiilor ce se stabilesc în interiorul familiei, cât și a modelelor culturale pe care le oferă, având un caracter potențial.

Acțiunea educativă a familiei este exercitată de un subiect – membru al familiei, în mod conștient și intenționat, având un scop și metode adecvate.

În cadrul familiei, copilul își formează și-și însușește deprinderi și priceperi urmărind cele cinci laturi ale educației, acțiunea educativă răsfrângându-se asupra tuturor componentelor personalității copilului.

Având în vedere modificările fizice și fiziologice care intervin de-a lungul dezvoltării ontogenetice, părinții sunt responsabili cu fixarea și respectarea unui regim rațional de viață și de muncă. Deprinderile igienice, cele de autoservire, de adoptare a unui regim de muncă și odihnă echilibrat se formează de timpuriu, în vederea fortificării organismului și a menținerii sănătății.

Pe linia dezvoltării intelectuale, familia contribuie la organizarea vieții psihice a copilului prin dezvoltarea proceselor senzoriale, a limbajului, a memoriei, a gândirii etc. Foarte important este rolul familiei în primii ani de viață, când copilul are o mare forță de înmagazinare a informațiilor de orice natură. Este important a se stabili un echilibru între educația științifică și cea umanistă, dezvoltarea gustului pentru frumos și bine. Familia trebuie să acorde o importanță crescută activității de învățare prin urmărirea îndeplinirii sarcinilor instructiv-educative și a formării unui stil propriu de muncă.

Un rol major îl ocupă familia în ceea ce privește educația morală a copilului. În sânul acesteia se formează primele deprinderi și obișnuințe de comportare morală, pornind de la regulile simple de politețe, acțiuni de ajutorare. Tot în familie se pun bazele conștiinței și conduitei patriotice.

Primele priceperi și deprinderi de muncă se conturează de timpuriu, sub influența membrilor familiei, subliniindu-se importanța acesteia mereu în viața oamenilor, astfel încât copilul să înțeleagă

scopul acțiunilor sale și, mai ales, faptul că rezultatele se răsfrâng în mod direct asupra lui și apoi a celor din jur.

Realizarea sarcinilor discutate mai sus se realizează pe fondul particularităților specifice familiei ca factor educativ, avându-se în vedere climatul afectiv cu puternicele rezonanțe asupra legăturilor dintre membrii ei.

Pentru ca educația primită de copil în primii ani de viață să fie trainică și să fie firească, e nevoie de o întregă gamă de „instrumente”, acestea fiind metodele și mijloacele intuitive, persuasive, coercitive: dialogul, explicația, argumentarea, exercițiul, recomandările, sfaturile, sugestiile, forme ale aprobării și ale dezaprobării, forme ale activității (jocul, munca, învățătura) etc.

Toate aceste sarcini, ce revin exclusiv familiei în primii ani de viață ai copilului, necesită răbdare, calm, empatie, autoeducație și, nu în ultimul rând, iubire și dăruire totală.

Prevenirea abandonului școlar, o prioritate pentru învățământul românesc

*Profesor învățământ primar Cristina IONAȘCU
Colegiul Național Pedagogic „Ștefan cel Mare” Bacău*

Trăim într-o lume în care siguranța este relativă, totul este într-o continuă mișcare, într-o continuă schimbare, valorile sunt ignorate, principiile nu prea mai există și copiii sunt lipsiți de reper. Omul își dorește să obțină multe într-un timp scurt și, dacă se poate, fără prea mult efort. Tot mai des ne confruntăm cu această problemă a abandonului școlar deoarece, din păcate, unii copii sunt nevoiți să stea departe de părinții lor sau să locuiască doar cu unul dintre părinți, celălalt fiind nevoit să plece în străinătate pentru a întreține familia, ca să nu mai vorbim despre copiii care cresc alături de bunici, frați mai mari sau alte rude.

În acest context social, școala are un rol fundamental în viața copilului pe care își pun amprenta: frustrarea, neîmplinirea, neajunsurile vieții, problemele familiale etc. Copiii trebuie să simtă că există un loc unde sunt primiți cu căldură, sunt apreciați, sunt sprijiniți, iubiți și ascultați. De asemenea, este necesar ca ei să fie convinși că viața lor are valoare, să fie conștienți de potențialul și talentul lor nativ și să înțeleagă că responsabilitatea de a le valorifica le aparține.

Copiii au nevoie de modele, însă dacă în familie nu le găsim, este important să le fie oferite în cadrul școlii prin puterea exemplului care îi determină să îndrăgească un profesor și să îl copieze. Bineînțeles că le putem fi alături ajutându-i să se cunoască foarte bine și să își pună în valoare calitățile.

Atunci când discutăm despre o problemă atât de actuală și de delicată precum prevenirea abandonului școlar, trebuie să avem în vedere o analiză SWOT pe care o putem realiza în vederea depistării unor metode eficiente de prevenire a abandonului.

Dacă încercăm să cunoaștem și să analizăm punctele tari ale acestor copii cu risc de abandon școlar, o să depistăm că fiecare are ceva bun și acel ceva poate fi valorificat la maxim cu condiția să vrem să evidențiem ceea ce este pozitiv și să nu vedem doar aspectele negative.

Acești copii ne pot uimi cu talentul lor nativ în domeniul picturii, de exemplu, sau pot avea anumite abilități tehnice, de coordonare, forță fizică, răbdare, aptitudini interpersonale, pot fi atenți la detalii sau pot fi foarte buni la sport, dans sau muzică.

În primul rând, datoria noastră de dascăli este aceea de a descoperi preferințele, gusturile și dorințele lor, pentru ca mai apoi, să îi sfătuim și să îi ajutăm în dezvoltarea abilităților cu care Dumnezeu i-a înzestrat pentru ca, în timp, aceste abilități să se transforme în aptitudini și competențe.

În demersul nostru o să sesizăm probabil și puncte slabe cum ar fi:

- climatul familial defavorabil care poate îi împiedică de multe ori să învețe sau să își îndeplinească cu succes sarcinile școlare;
- situația financiară dificilă;
- familii dezbinat;
- familii care aparțin etniei rome și care, după o anumită vârstă, nu le mai permit copiilor să vină la școală pentru că îi căsătorește foarte devreme;
- repetenția, care pentru unii înseamnă retragerea din viața școlară.

După această analiză a punctelor tari și a celor slabe, se impune depistarea unor oportunități oferite de educație, care ar avantaja subiecții în mare măsură. Rolul educației este acela de a oferi societății oameni cu caractere frumoase și cu personalități bine conturate. Drept urmare, cadrul didactic are datoria morală de a cunoaște copiii, de a-i ajuta să se cunoască și să se autoevalueze, de a-i sprijini să devină ceea ce își doresc, conștienți fiind de ceea ce sunt în stare. Acești copii cu risc de abandon școlar pot fi implicați în diverse proiecte școlare, în activități extracurriculare organizate cu diferite ocazii. Le putem trasa sarcini pe care știm că ei le pot îndeplini datorită calităților lor și le oferim încrederea de care au nevoie. Astfel, încurajați fiind, vor putea să izbândească, uneori chiar să ne impresioneze și la final vor beneficia de laudele și recompensele noastre. În acest mod, puțin câte puțin, vor ajunge să aibă încredere în ei și să descopere calea spre o viață mai bună.

O altă categorie cu risc de abandon școlar este aceea a copiilor care provin din familii cu o situație financiară precară, care nu le permite deplasarea la școală cu mijloace de transport în comun sau procurarea celor necesare cursurilor. În asemenea cazuri, se pot găsi soluții de genul campaniilor sociale sau a activităților de voluntariat în care chiar subiecții în cauză pot fi implicați și la final ajutați. Bursele sociale și rechizitele oferite la început de an școlar sunt și acestea binevenite.

Amenințările cu care ne-am putea confrunța în aceste cazuri și care ne-ar putea împiedica în a duce la bun sfârșit acțiunea noastră de prevenire a abandonului ar fi:

➤ intrarea într-un anturaj defavorabil dezvoltării frumoase prin intermediul educației. Pătrunderea în acest anturaj îi poate expune la consumul de droguri, stupefiante, alcool, tutun. Dar și în acest caz putem încerca, sprijiniți de poliție, psiholog, diverse asociații, să prevenim abandonul școlar;

- marginalizare, atitudine de respingere manifestată de colegi;
- încăpățânarea familiilor de a întrerupe procesul de educație al copilului din diverse motive;
- o maladie care împiedică subiectul să își desfășoare activitatea în cadrul școlii.

Prevenirea abandonului școlar nu este un proces simplu, uneori e chiar anevoios, cu numeroase obstacole care trebuie surmontate, dar copiii noștri merită toate aceste eforturi pentru a le oferi șansa de a clădi un viitor mai bun.

În acest sens, am coordonat proiectul „**Reducerea abandonului școlar și a absenteismului în Zone Prioritare de Educație**”, la nivelul școlii, proiect inițiat de Institutul de Științe ale Educației și cu ajutorul Reprezentanței UNICEF. Grupul țintă al proiectului a fost format din: 20 părinți, 10 cadre didactice și 30 elevi, cu vârste între 7 - 14 ani. Acești elevi au înregistrat absențe nemotivate dar și un randament școlar scăzut datorită dificultăților socio-economice și de învățare. Familiile erau în marea majoritate lipsite de venituri. Părinții copiilor implicați în proiect au învățat să găsească metode și căi prin care să își ajute copiii pentru a reduce numărul de absențe și pentru o îmbunătățire a situației școlare. S-a pornit de la premisa fundamentală conform căreia în orice comunitate, în orice familie, în orice școală și în orice clasă există un potențial nebănuț de dezvoltare, ceva merge bine, ceva poate fi construit, oricât de dificil ar părea să meargă lucrurile la un moment dat. Acest lucru s-a observat și în urma desfășurării activităților propuse în proiect și desfășurate cu elevii.

În cadrul acestui proiect a fost și componenta de consiliere a părinților. Aceștia au participat la diverse activități în urma cărora au conștientizat că pot influența învățarea copiilor lor, pentru că ceea ce fac ei, felul în care se comportă și acționează modul în care-i valorizează pe copii sunt mult mai importante decât veniturile, nivelul de educație și cultură.

Rezultatele desfășurării acestui proiect au fost:

- pentru elevi:
 - implicarea în activități ce pun accentul pe creativitate;
 - îmbunătățirea frecvenței la orele de curs;
 - scăderea numărului de situații de risc major de abandon școlar.
- pentru cadre didactice:
 - formare profesională;
 - acces la resurse didactice pe platforma proiectului;
 - schimb de bune practici educaționale cu colegii din școlile cuprinse în proiect.
- pentru părinți:
 - beneficiari ai cursurilor de educație parentală;
 - împărtășirea experiențelor cu proprii copii;

- creșterea încrederii în școală.
Aspecte de la diverse activități:

Factori stimulatori și blocaje ale creativității la vârsta școlară

*Profesor învățământ primar Anca-Gabriela ISCU
Școala Gimnazială Nr. 10 Bacău*

Creativitatea poate fi stimulată și actualizată la toți oamenii. Și totuși, în condițiile în care creativitatea este o potențialitate general umană, „o dimensiune de sine stătătoare a personalității” așa cum afirmă psihologul român M. Zlate, de ce anumiți oameni se manifestă creativi, iar alții nu? Plecând de la o asemenea întrebare, pot fi evidențiați o serie de factori care concură la manifestarea potențialului creativ al școlarilor mici.

1) Factori psihologici

La vârsta școlară o valoare mai diagnostică și mai predictivă o are conceptul de creativitate potențială. Acest concept este operațional în activitățile educative care vor fi orientate spre stimularea

și dezvoltarea componentelor potențialului creativ. Învățătorul trebuie să acorde atenție trăsăturilor de personalitate care definesc potențialul creativ, chiar în condițiile în care copilul nu răspunde cu fapte impresionante.

a) Factori intelectivi:

- gândirea divergentă - gândire multidirecționată care are trăsături definitorii: fluiditatea, flexibilitatea, originalitatea, elaborarea, sensibilitatea la problemă și redefinirea;
- gândirea convergentă - gândire focalizată pe o problemă; este principalul mecanism de achiziționare a capitalului informațional;
- stilul perceptiv - desemnează modalitatea de reacție cognitivă la sarcina urmărită; se poate măsura prin testul Rorschach care reliefează modul preponderent în care copilul receptează imaginile (global: hipersintetic, cu detalii puține: sintetic; cu detalii multe: analitic; cu foarte multe detalii: hiperanalitic).

64% dintre indivizii creatori aparțin tipului mixt, convergent - divergent, 22% aparțin tipului divergent și 14% aparțin tipului convergent. Din punctul de vedere al stilului de aprehensiune, tipul ideal pentru dezvoltarea creativității este cel mixt, sintetico-analitic.

Astfel, trebuie avută în vedere imaginația, gândirea, acumularea de experiență și exersarea abilităților tehnice în domeniul aptitudinii sau talentului special al copilului (muzică, desen, dans, calcul mintal, literatură, informatică) – acestea realizându-se prin memorare de informații și exerciții

b) Factori nonintelectivi (de personalitate)

Trebuie avuți în vedere și factorii de personalitate între care cei mai importanți sunt stima de sine (încrederea în sine și curajul social în prezentarea propriei producții), perseverența (formarea deprinderii de a duce lucrul la bun sfârșit), rezistența la închidere (dispoziția, deprinderea, stilul de lucru în care copilul caută mai multe variante de răspuns la o activitate, rezistând tentației de a considera problema ca fiind „închisă”), deschiderea la experiență și sensibilitatea la probleme (definită prin capacitatea de a pune întrebări).

De o foarte mare însemnătate în structura personalității creatoare sunt factorii atitudinali. Printre aceștia încrederea în sine este unul dintre cei mai importanți, dacă nu cel mai important. Curajul de a afirma, de a gândi independent reprezintă o condiție esențială a creativității.

A avea idei deci, nu este suficient. La aceasta trebuie să se adauge încrederea în forțele proprii, curajul de a ne promova ideile, uneori chiar cu riscul de a greși. Orice preocupare pentru dezvoltarea copilului, cognitivă, afectivă, volitivă, psihomotorie, are implicit, efecte benefice asupra stimulării creativității.

2) Factori biologici:

- ereditatea,
- vârsta.

3) Factori externi:

- mediul socio-cultural în care se formează copilul are un rol deosebit în dezvoltarea acelor structuri de personalitate favorabile creativității. Orice descoperire, orice teorie se concepe pornind de la stadiul actual al științei, tehnicii sau artei și ținând cont de cerințele sociale;
- familia în care este dirijat procesul educațional poate avea consecințe favorabile sau inhibitive în privința creativității, încurajarea unei gândiri autonome, o anumită doză de permisivitate, asumarea graduală de către copil a unor responsabilități, un climat destins în care este încurajată, comunicarea creează condițiile apariției unui sentiment de securitate psihologică pe fondul căruia încep să apară manifestări creative;
- educația - este confirmat faptul că predecesorii, profesorii savanților ori ai artiștilor influențează profund creația elevilor;
- anturajul

În strânsă legătură cu factorii creativității este conceptul de atitudini creative pe care Gary A. Davis (1999) le definea astfel: „dispoziții, orientări care influențează sentimentele și acțiunile persoanei în relație cu creativitatea”. Atitudinile creative includ trăsături care predispun persoana la gândire creativă și la productivitate din punctul de vedere al creativității.

Iată câteva atitudini creative: capacitatea de a fi uimit (puzzled), abilitatea de a te concentra, capacitatea de a înțelege Eul ca inițiator al propriilor acte, voința de „a te naște în fiecare zi”, capacitatea de a accepta să fii diferit, încrederea în propriile sentimente și gânduri. Poate fi

desprins de aici un profil al personalității creative: inteligentă, originală, independentă, deschisă, intuitivă, sensibilă, foarte energică, dominatoare, cu simț al umorului, care preferă complexitatea și ambiguitatea, are încredere în sine.

Blocaje frecvente la vârsta școlară

Printre căile cele mai eficiente metode de potențare a capitalului individual aptitudinal în general și creativ în special s-a demonstrat a fi descoperirea blocajelor, a factorilor frenatori. Dintre aceștia, cei mai importanți sunt:

Conformismul, ca presiune venită dinspre exterior pentru supunerea la normele acceptate și pe de altă parte ca tendință acționând dinspre interior, este ca o definiție a creativității prin ceea ce nu trebuie să fie. Căile pentru exercitarea presiunilor pentru convențional în clasă sunt multiple, începând cu cele care țin de relația învățător-elevi, continuând cu metodele, formele, programele și manualele. Întreaga procesualitate a învățării prin descoperire realizată de elev este asistată de învățător, care intervine din proprie inițiativă și ghidează eforturile creative ale copilului. Așadar, învățarea prin descoperire, dirijată, este cea mai adecvată educării însușirilor ce țin de creativitate. Mediul foarte formal nu va reuși să asigure prilej pentru nonconformism, iar cadrul foarte neformal va fi nefavorabil rezervoarelor mari de asociații.

Neexagerarea prin autoritarism sau laissez-faire, în favoarea creării unei atmosfere permissive în cadrul procesului instructiv-educativ oferă posibilitatea ca elevul să adauge ceva al său, ceva nou și propriu ființei sale și să asimileze informațiile și instrumentele intelectuale în așa manieră încât să poată genera el noi informații.

Accentul exagerat pe competiție sau pe cooperare poate inhiba libera exprimare a elevului, fie prin necesitatea ca el să-și modeleze ideile îndrăznește pentru a se încadra în gândirea curentă a grupului, suportând în acest sens și presiunile colegilor mai puțin imaginativi, fie, dimpotrivă, prin efectele competiției. Când unul lucrează împotriva altuia, în întrecerile individuale, fie că elevii mai slabi se blochează datorită convingerii că nu se vor încadra în timp sau nu vor fi la înălțimea concurenților, fie că însuși elevul dotat poate pierde din vedere la un moment dat scopul esențial, în detrimentul calității. La aceste blocaje devenite subiective se mai adaugă uneori tendința cadrului didactic de a pune accent pe armonia grupului mai mult decât pe progresul celui care învață individual.

Tot ca o manifestare a convenționalismului este și rigiditatea metodologică. În experiența școlară elevul deprinde anumiți algoritmi valabili pentru rezolvarea unui anumit gen de probleme, învață să folosească anumite metode. Din nevoia de a-i face cât mai repede pe elevi să stăpânească materia, încorsetați fiind de timpul deloc elastic față de o programă mereu mai cuprinzătoare, învățătorii se mulțumesc să le consolideze cât de cât aceste deprinderi.

În învățământul actual persistă o încredere disproporționat de mare în factorul rațional, simultan cu desconsiderarea funcțiilor speculative și imaginative. Criteriile logice și gândirea critică constituie piatra de temelie a intelectului elevilor, spre fundamentarea căreia conlucrează multe aspecte ale sistemului de învățământ.

Nevoia de certitudine, resimțită involuntar de multe persoane, vine în contradicție cu capacitatea pe care au dovedit-o personalitățile creative de a tolera stările confuze și neclare. Majoritatea cadrelor didactice inculcă elevilor această necesitate a lucrului sigur, indubitabil, prin obiceiul de a insista până ce obțin nu numai răspunsul anticipat de ei, dar chiar și în forma dorită. Este un semn de inflexibilitate din partea cadrului didactic care se transmite foarte ușor elevilor. De condamnat este atitudinea rigidă a învățătorilor care nu admit cel puțin altă formă, provocând la copii nesiguranță permanentă, neîncredere în sine, și, mai ales, convingerea că vor trebui să caute întotdeauna o singură variantă ca răspuns la problemele ce li se pun.

Critica prematură este contraindicată în activitățile de stimulare a ideilor originale. Ea îmbracă forma observațiilor critice, restrictive și distructive din partea altora sau forma autocenzurării și a reprimării ideilor chiar înainte de a prinde contur. O concluzie firească constă în slăbirea controlului și vigilenței factorului rațional, pentru renunțarea la evaluare și în acceptarea unui număr cât mai mare de idei ce par stranii la început.

Blocajele frecvente la elevii din învățământul primar își au principala sursă de alimentare în atitudinea cadrului didactic, dar și în sistemul curent de control și, de asemenea, în caracterul autoritar al învățământului, deoarece acesta orientează elevii să învețe ceea ce alții au descoperit deja,

ceea ce cred alții, iar educația autoritară pune accent pe respectarea directivelor, cerând să facă ce se spune și să rezolve problema cu răspunsuri fixe și premeditate.

Blocaje frecvente la elevi:

☐ A te lăsa în voia obișnuințelor - cea mai evidentă barieră pentru gândirea creativă și pentru inovație este calea bătorită a gândirii și a răspunsurilor;

☐ Barierele perceptive

Există în fiecare dintre noi anumite predispoziții de a percepe lucrurile într-o anumită manieră, fixistă, opusă flexibilității specifice gândirii inovative.

☐ Barierele culturale - sunt determinate de presiunile pentru conformism, bazându-se pe norme sociale și instituționale.

☐ Barierele emoționale

Câteva exemple de constructe emoționale ce blochează procesul creativ: furia, mânia, frica, anxietatea, ura/dragostea, timiditatea sau stima de sine scăzută. Unele sunt temporare iar altele pot degenera în bariere emoționale grave care pot lua forma fricii de eșec, de a fi diferit, de critică sau ridiculizare, de respingere sau subevaluare.

☐ Barierele legate de insuficiența resurselor

Realitatea a demonstrat că talentul, respectiv creativitatea nu pot atinge nivele de excelență dacă nu dispun de resurse informaționale, educaționale, de timp și materiale. Prin contrast, lipsa resurselor (în limite rezonabile) poate da persoanelor înalt creative și talentate, un imbold de învingere a obstacolelor.

Expresii ce induc atitudini necreative: „Este o pierdere de timp!”, „Nu am mai făcut asta niciodată!”, „Nu ne încadrăm în buget pentru asta!”, „Nu putem face asta!”, „Prea academic!”, „Aceasta este ultima încercare!”, „N-o să meargă!”, „Pui prea multe întrebări!”, „Putem lucra și fără asta!”, „Hai să discutăm despre asta altă dată!”, „Glumești, nu?”, „Nu cred că înțelegi problema!”, „Hai să mai așteptăm întâi puțin!”, „Înseamnă că trebuie să muncim mai mult!”, „Nici un adolescent nu îmi spune mie ce trebuie să fac!”, „Ești în toate mințile?”

Bibliografie:

1. Amabile, T., Creativitatea ca mod de viață – ghid pentru părinți și profesori, București, Editura Știință și tehnică, 1997;
2. Munteanu, Anca, Incursiuni în creatologie, Timișoara, Editura „Augusta”, 1996;
3. Nuță, Silvia, Limba română – Corectitudine și expresivitate, Editura „Aius”, Craiova, 1998;
4. Popescu-Neveanu, Paul, Evoluția conceptului de creativitate, în Analele Universității București, seria Psihologie, Editura Academiei, 1971;
5. Roco, Mihaela, Creativitate și inteligență emoțională, Iași, POLIROM, 2001;
6. Roșca Alexandru, Creativitate, modele, programare, București, Editura Științifică, 1997;
7. *** Creativitate și inteligență emoțională, (coord. M. Zlate), Iași, POLIROM, 2001.

Televizorul - prieten sau dușman?

*Învățătoare Sorina IVESCU
Școala Gimnazială Nr. 1 Blăgești*

Maria - fetița de 10 ani din fața mea mă privește în ochi și cu o atitudine nevinovată îmi povestește filmul pe care l-a vizionat în ziua precedentă.

Ochii fetiței strălucesc, vocea îi este precipitată. Povestea ei cuprinde multe amănunte, iar scenele violente sunt povestite liniar și firesc, cu un zâmbet plin de subînțelesuri.

Povestea filmului ia sfârșit, dar vocea Mariei se aude în continuare: „Dar filmul.... L-ai văzut?”.... „Dar la «Schimb de mame», ai observat ce prost era copilul acela?” Mă despart de fetiță și îmi dau seama că în ziua precedentă ea și-a irosit tot timpul în fața ecranului.

Îmi dau seama că Maria este un copil neglijat, „uitat” în fața televizorului, un copil educat de televizor.

Povestea ei și a altor copii care-și petrec timpul liber cu ecranul m-a determinat să adun materiale și să întreprind un studiu cu privire la modelarea personalității acestora.

Studiile arată că până la vârsta de 18 ani un copil petrece aproximativ 15 000 de ore în fața televizorului.

Viciul televizorului aduce cu el o mulțime de posibile probleme: rezultate slabe la învățătură.

Institutul American de Sănătate Mintală, raportează că vizionarea excesivă a programelor TV, duce la rezultate școlare mai slabe, datorate lipsei cititului din activitățile elevului.

Copiii, nu numai că citesc mai puțin, dar se și dovedesc incapabili să înțeleagă un material simplu, să formuleze fraze logice, să expună verbal ceea ce au citit.

Deprinderile slabe de lectură sunt reflectate în rezultatele școlare slabe.

Se spune că unei ore efective de lectură, îi corespund 7 ore de televizor.

Izolarea de familie și de societate;

Privitul la televizor alterează relațiile din familie. Membrii acesteia se înstrăinează unii de alții, nu mai comunică, se izolează. Lenevia - pasivitatea generată de televizor, îl poate face pe copil să creadă că nevoile lui vor fi satisfăcute fără efort și cu o atitudine pasivă față de viață.

Grave probleme de sănătate psihică - deficit de atenție, incapacitatea de concentrare, lipsa organizării, probleme de exprimare, stereotipuri verbale, lipsa motivației, o gândire liniară, lentă, etc - sunt puse de către specialiști pe seama timpului petrecut în fața TV.

Un studiu desfășurat în Maryland (SUA), a arătat că dintr-un număr de 2300 de elevi, aproape 2000 aveau ca preferințe programe cu un mare grad de violență.

În acest sens se poate observa o supraevaluare a agresivității, o creștere a factorului stres, o desensibilizare a oamenilor – lumea copilăriei tinde să devină una aspră și agresivă.

Astfel agresivitate nu mai este o întâmplare nici printre copiii noștri.

Se observă tot mai adesea o agresivitate verbală, un comportament deviant și nenumărate acte de violență în societate, familie, școală.

Grăitor este faptul că într-un sondaj recent, România este pe locul I, în ceea ce privește violența (dintr-un total de 37 de țări).

- 1/2 dintre profesori au raportat acte de huliganism în școli, în timpul orelor;

- 70% dintre elevi lipsesc de la școală de teama violenței;

- 50% dintre elevi au suportat într-un fel sau altul, un act de violență în școală pe care o urmează.

Ca și modelatori de suflete, avem datoria să le spunem copiilor, că, „violența distruge și iubirea clădește”.

Lecțiile de viață pe care copiii le primesc la această vârstă își vor da roadele în viitor.

Copiii nu trebuie să considere televizorul un rău în sine - ei trebuie ajutați să urmărească emisiuni bune, științifice, spectacole, evenimente culturale etc.

Trebuie să-i conștientizăm însă de faptul că „tot ce-i mult strică”.

Este importantă o fixare corectă a obiectivelor și a priorităților:

- cât timp petrec eu în fața televizorului?
- de ce mă atrage așa de tare?
- ce vreau să vizionez de fapt?
- cum mă comport când mi se interzice televizorul sau când sunt controlat?
- am o altă activitate mai atractivă și mai folositoare decât aceasta?
- cum îmi afectează acest obiect viața?

Din răspunsurile la aceste întrebări vom putea descoperi ce reprezintă acest obiect pentru fiecare dintre ei.

De o mare eficiență s-au dovedit și următoarele activități menite să stopeze actul violenței și să inducă printre elevi o atmosferă de pace și înțelegere:

- studiile de caz;
- mediatizarea efectelor violenței;
- implicarea elevilor în cât mai multe activități extracurriculare, sociale, artistice;
- sancționarea celor implicați în acte de violență;
- supravegherea video a școlilor;

Rolul familiei în combaterea acestui viciu este remarcabil. Părinții, la rândul lor, trebuie să-și reevalueze relația pe care o au cu proprii copii.

Este important ca ei să înțeleagă responsabilitatea pe care o au față de odraslele lor și în acest sens.

Astfel, este important ca părinții să comunice cu copiii, să-i îndrume cu răbdare și dragoste, să arate interes față de modul cum aceștia își petrec timpul liber, să petreacă cât mai mult timp împreună. Practica dovedește că iubirea din copilărie va renaște în iubirea față de semenii.

Familia, școala, societatea au datoria să-și unească eforturile pentru a-l îndepărta pe copil de tot ceea ce îi afectează în mod negativ viața.

Sperăm ca toate eforturile noastre ca și educatori, în promovarea unei lumi mai bune, vor deschide încet, încet, poarta inimilor micuților spre o lume fără violență, spre o lume plină de iubire.

Inteligența tradițională în educație - studiu de caz

Profesor învățământ primar Irina-Vasilica KINCSES

Școala Gimnazială „Alexandru Piru” Mărgineni, județul Bacău

În mod tradițional, inteligența presupune că abilitățile de a învăța și de a acționa derivă dintr-o capacitate cognitivă uniformă. Unii cercetători au încercat să măsoare inteligența pentru a evalua rezultatele academice ale elevilor.

Theodore Simion și Alfred Binet, în 1905, la Paris, au dezvoltat primul test de analiză a inteligenței copilului, la început pentru a-i descoperi neajunsurile intelectuale. Foarte curând acest test a fost folosit pentru a măsura inteligența omului, adică indiciile de dezvoltare al inteligenței stabilite prin raportarea vârstei mentale la vârsta cronologică.

Testul Stanford - Binet pleacă de la premisa conform căreia oamenii se nasc cu o anumită cantitate de inteligență, al cărui nivel nu se schimbă pe tot parcursul vieții, constituind abilități logice și verbale.

Teoria inteligențelor multiple nu anulează importanța acestor teste. Semnificația acestei teorii constă în lărgirea conceptului spre alte inteligențe în plus de cea logico-matematică și verbal-lingvistică care sunt măsurate prin testul tradițional.

Teoria inteligențelor multiple subliniază faptul că fiecare om are un anumit tip de inteligență, și anume: inteligența verbal-lingvistică, logico-matematică, muzical-ritmică, corporal-kinestezică, vizual-spațială, intra și interpersonală, naturalistă. Ele reflectă modalități diferite de interacțiune cu mediul înconjurător. Abilitățile cognitive multiple pot să fie identificate, stimulate și dezvoltate.

Pedagogia inteligențelor multiple implică faptul că profesorii pot să predea și să evalueze în mod diferit pe baza forței și a slăbiciunii intelectuale ale indivizilor. Se pot structura activitățile de învățare în jurul multiplei perspective în rezolvarea unor probleme prin folosirea diferitelor tipuri de inteligențe.

În acest context, derivat din teoria lui Gardner, misiunea profesorilor este de a dezvolta strategii de predare care să le permită elevilor înțelegerea și valorizarea propriilor păreri, într-o anumită problemă, unică.

După H. Gardner oamenii posedă cel puțin opt tipuri de inteligență, fiecare corelată cu o zonă specifică de pe creier. El definește o inteligență ca fiind: calea care un individ poate să își rezolve o anumită problemă din viața reală sau de a găsi o soluție care să faciliteze achiziția de cunoaștere nouă.

Cele opt tipuri de inteligențe sunt:

- inteligența verbal-lingvistică sau inteligența cuvintelor;
- inteligența logico-matematică sau inteligența numerelor și a rațiunii;
- inteligența vizual-spațială sau inteligența imaginilor, desenului și a timbrului;
- inteligența muzical-ritmică sau inteligența tonului, ritmului și a timbrului;
- inteligența corporal-kinestezică sau inteligența întregului corp;
- inteligența interpersonală sau inteligența interacțiunilor sociale;
- inteligența interpersonală sau inteligența autocunoașterii;
- inteligența naturalistă sau inteligența tiparelor, regularităților și a comportamentului.

La ora actuală se pune în discuție existența celei de-a noua inteligențe, inteligența existențială, care însă este încă în cercetare. Inteligențele în sine sunt în mod specific legate de conținuturi. Aceste inteligențe există datorită tipurilor de conținuturi informaționale pe care le găsesc

oamenii în viața de zi cu zi. Cele mai multe dovezi de stil personal derivă din modul în care fiecare individ se raportează la aceste conținuturi.

Cum recunoaștem diferitele tipuri de inteligențe? Fiind atenți la noi înșine și la cei din jur!

1. Cel/cea care:

- gândește în cuvinte;
- are o bună memorie pentru nume, locuri, date etc;
- explică ușor;
- înțelege ordinea și sensul cuvintelor;
- are un umor lingvistic remarcabil;
- convinge ușor;
- preferă să citească și să spună povești, manifestă inteligență verbal-lingvistică.

Exercițiu de autocunoaștere

Reflectează și răspunde la următoarele întrebări:

Înțeleg ușor sensul cuvintelor?

Am umor?

Am tendința de a explica celor din jur?

2. Cel/cea care

- rezolvă problemele cu plăcere, lucrează cu cifre;
- realizează calcule complexe;
- are gândirea științifică;
- raționează inductiv și deductiv, manifestă inteligență logico-matematică.

Exercițiu de autocunoaștere

Reflectează și răspunde la următoarele întrebări:

Recunosc tipare abstracte?

Pot realiza calcule complexe?

Deduc ușor relații și conexiuni?

Am o gândire științifică?

3. Cel/cea care:

- are o imaginație activă;
- se orientează ușor în spațiu;
- are percepții corecte din diferite unghiuri;
- reprezintă ușor grafic prin pictură, desen, sculptură, manifestă inteligență vizual-spațială.

Exercițiu de autocunoaștere

Reflectează și răspunde la următoarele întrebări:

Am o imaginație activă?

Formez imagini mentale?

Mă orientez ușor în spațiu?

Recunosc relațiile dintre obiectele în spațiu?

4. Cel/cea care

Exercițiu de autocunoaștere:

Reflectează și răspunde la următoarele întrebări:

Poate controla în mod voluntar mișcările corpului?

Își poate programa mișcări ale corpului?

Face ușor legătura dintre corp și minte, manifestă inteligență corporal-kinestezică?

Exercițiu de autocunoaștere

Îmi pot controla în mod voluntar mișcările?

Am abilități mimetice?

Pot să îmi programez mișcările?

5. Cel/cea care:

- apreciază structura muzicii și a ritmului;
- este sensibil la sunete și tipare vibraționale;
- recunoaște, creează și reproduce sunete, ritmuri, muzică, tonuri și vibrații, manifestă inteligență muzical-ritmică.

Exercițiu de autocunoaștere

Reflectează și răspunde la următoarele întrebări:

Apreciez structura unui conținut/tematică/a muzicii?

Sunt sensibil la anumite sunete, melodii și ritmuri?

Sesizez tonalitatea vocii, de exemplu?

6. Cel/cea care:

- comunică eficient la sentimentele, temperamentul și motivația celor din jur;
- optează pentru lucrul în cooperare;
- le place să lucreze în grup;
- dă dovadă de înțelegerea perspectivelor celorlalți;
- este capabil să cedeze și să păstreze sinergie, manifestă inteligență interpersonală.

Exercițiu de autocunoaștere

Reflectează și răspunde la următoarele întrebări:

Lucrez bine în grup?

Îmi place să învăț cu cineva?

Pot să mă pun în locul celui alt?

7. Cel/cea care:

- are capacitate de concentrare;
- tendința de a reflecta asupra realității înconjurătoare și a naturii umane;
- își dezvoltă ușor abilitățile metacognitive;
- sunt conștienți de propriile sentimente;
- are simțul transpersonal al sinelui, manifestă inteligență intrapersonală.

Exercițiu de autocunoaștere

Reflectează și răspunde la următoarele întrebări:

Mă concentrez ușor?

Reflectez des la ce mi se întâmplă ?

Sunt capabil să exprim diferite sentimente ?

8. Cel/cea care:

- are simțul de comuniune cu natura;
- recunoaște și clasifică ușor membri ai diferitelor specii;
- apreciază impactul naturii asupra sinelui și a sinelui asupra naturii, manifestă inteligența naturistă

Exerciții de autocunoaștere

Reflectează și răspunde la următoarele întrebări:

Mi se spune că dau gust bun mâncărilor?

Îmi place natura?

Îmi place să descompun în elemente și să recompun textele de învățat?

Referințe bibliografice

1. Cerghit, I., (2002), Sisteme de instruire alternative și complementare, Editura Aramis, București;
2. Neacșu, I., (1999), Instruire și învățare, Editura Didactică și Pedagogică, București;
3. Nicolescu, B., (1999), Transdisciplinaritate, Editura Polirom, Iași;
4. *** (2001), Instruire diferențiată, aplicații ale teoriilor inteligențelor multiple. Ghid pentru formatori și cadre didactice, MEC, Seria calitate în formare, București.

Secvențe/momente ale lecției

*Profesor învățământ primar Rodica LEONTE
Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” Bacău*

În funcție de formarea inițială, zona/centrul universitar unde ne-am format, abordăm secvențele/momentele lecției.

Cu ani în urmă, când liceele pedagogice se ocupau de perfecționarea periodică a învățătorilor și educatoarelor pentru obținerea definitivării în învățământ și a gradelor didactice acest aspect nu constituia o problemă. În prezent, când definitivarea în învățământ a devenit examen național – ca de altfel și titularizarea, iar de organizarea gradului didactic doi se ocupă centrele universitare, iar

rezultatele la aceste examene pentru mulți colegi nu sunt mulțumitoare, am început să mă întreb serios care sunt cauzele.

În urma participării în luna mai a acestui an la un curs de formare la care formator a fost prof. univ. dr. Sorin Cristea, dar și la conferințele organizate prin Casa Corpului Didactic „Grigore Tabacaru” Bacău, am început să-mi clarific unele cauze ale rezultatelor mai puțin mulțumitoare.

Principala cauză ar fi neconcordanța planurilor-cadru pentru elevii de la profilul pedagogic din liceele pedagogice cu programa pentru definitivat (lipsa disciplinei limba română), iar la studenții de la specializarea Pedagogia Învățământului Primar și Preșcolar – numărul insuficient de ore destinate acestei discipline. La cei din urmă se mai adaugă și numărul mic de ore destinat practicii pedagogice și superficialitatea cu care este tratată aceasta.

Apoi abordarea neuniformă a secvențelor/momentelor lecției constituie o altă cauză în notarea nemulțumitoare (fiecare centru universitar/zonă are o altă abordare).

Dacă până în acest an școlar eram de acord 100% cu CEAPDOFERT-ul învățat în liceu (bineînțeles cu adaptarea acestor momente în funcție de tipul de lecție), în urma participării la cursul susținut de ilustrul pedagog amintit mai sus, am început să văd altfel lucrurile.

Astfel, pentru o lecție mixtă, avem următorul scenariu:

STRUCTURA LECȚIEI MIXTE

NR. CRT.	ACȚIUNI/ETAPE	EVENIMENTELE DIDACTICE ANTICIPATE	TIMP (orientativ)
1.	Organizarea clasei		2 min.
2.	Comunicarea pedagogică a scopului general și a obiectivelor operaționale		1 min.
3.	Evaluarea inițială	Prin îmbinarea a trei forme de evaluare, angajate în vederea evaluării cât mai multor elevi în timp intensiv: Evaluare frontală – orală (conversație, dezbateri, asalt de idei); Evaluare pe microgrupe: scrisă; practică (teste docimologice, lucrări scrise, lucrări practice) Evaluare individuală: scrisă, practică (teste docimologice, lucrări scrise, lucrări practice)	10 - 14 min.
4.	Predarea-învățarea-evaluarea continuă	- Actualizarea <i>ideilor-ancoră</i> (conținuturi de bază) - Activizarea clasei prin metode în care predomină: comunicarea (expozitivă, dialogată), investigația (directă/observare, experiment; indirectă/demonstrație, modelare, problematizare); acțiunea practică (algoritmizată, euristică); instruirea programată (inclusiv prin calculator); - Fixarea iconică a schemei lecției predate-învățate-evaluate (prin imagini, scheme, modele etc. prezentate inclusiv prin mijloace computeriale); - Temă pentru acasă în raport cu: ceea ce s-a predat-învățat-evaluat în clasă; timpul real de învățare al elevului; perspectiva succesului școlar (minim, mediu, maxim) generalizat.	30 - 34 min.
5.	Evaluarea finală	Frontală/nonformală (apreciere verbală, generală, specificată); Individuală/formală (note, calificative – comunicate, argumentate, însoțite de îndrumări metodice);	4 min.

		Stabilirea liniei de perspectivă a clasei de elevi.	
--	--	---	--

Nu-mi explicam până acum de ce feedbackul trebuie să fie secvență/moment de sine stătător, încercam din răspuțeri să completez această secvență și pe bună dreptate, când feedbackul trebuie avut în vedere pe parcursul întregului demers didactic/lecției.

În vederea elaborării unui proiect didactic resursele pedagogice trebuie organizate astfel:

I. ORGANIZAREA ADMINISTRATIVĂ:

Unitatea de învățământ:

Clasa:

Disciplina de învățământ:

Aria curriculară:

Profesor/propunător: specializare:.....grad didactic:.....

Spațiul pedagogic: Timpul pedagogic:

II. ORGANIZAREA PEDAGOGICĂ:

Tema lecției (a capitolului/modulului/unității de instruire/învățare):

Subiectul/titlul lecției:

Forme de organizare:

- Determinate social – frontal cu elevi
- Inițiate de profesor – pe microgrupe; - individual.

Tipul de lecție (în funcție de scopul general) lecție mixtă (combinată) cu scop de predare-învățare-evaluare.

Varianta de lecție mixtă (în funcție de ponderea anumitor obiective operaționale, de gradualizarea lor (minimă – medie – maximă), stabilite în raport de context, de calitatea resurselor pedagogice disponibile (informaționale, umane, didactico-materiale).

III. PLANIFICAREA (CONCEPEREA ACTIVITĂȚII DIDACTICE)

- Scopul general al activității didactice (exprimă sintetic competențele și conținuturile de bază, derivate din obiectivele specifice/de referință la nivel de capitol/modul de studiu /unitate de instruire/învățare)

.....

- Obiectivele concrete/operaționale, deduse din scopul general, definite în termeni de acțiuni concrete, observabile, ale elevilor, evaluabile pe baza unor criterii calitative/cantitative (2 - 5 obiective concrete/operaționale):
- Conținuturi **de bază**, corespunzătoare scopului general și obiectivelor operaționale (date, informații, concepte, principii, reguli etc. cu valoare metodologică ridicată):
- Metode didactice (1 - 2, căi de acțiune propuse elevilor, valabile pe tot parcursul lecției); procedee didactice (2 - 4, subordonate metodei didactice, îndeplinind funcția de sprijinire a acestora în anumite secvențe ale lecției, dar și de înlocuire a metodei didactice, atunci când constatăm pe parcursul desfășurării lecției că metoda propusă de profesor nu este preluată de elevi), mijloace de învățământ (ca instrumente care susțin metodele și procedeele didactice):

P.S.: Clasificarea corectă a metodelor se face astfel: metode tradiționale și metode moderne - NU active/interactive, deoarece toate metodele trebuie să activeze elevii în procesul instructiv-educativ. Dacă nu, trebuie să avem capacitatea de a înlocui metoda.

- Evaluarea, prin metode integrate la nivel de strategie de:

- evaluare inițială
- evaluare continuă.....
- evaluare finală

Bibliografie

- Cerghit, Ioan (coord.), *Perfecționarea lecției în școala modernă*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983;
- Cristea, Sorin, *Studii de pedagogie generală*, Editura Didactică și Pedagogică RA., București, 2005, 2009;

- Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice, ediția a II-a (coord. Cucos, Constantin), Editura Polirom, Iași, 2008.

Proiect educațional

„Diversitatea în muzică, dans și voie bună”

Profesor învățământ primar **Camelia MAFTEI**

Școala Gimnazială „Scarlat Longhin” Dofteana, jud. Bacău

„Copilăria este șuvoiul de apă care izvorăște limpede și curat din adâncurile ființei și la care omenirea aleargă fără încetare să-și potolească setea idealurilor sale de dragoste, de bunătate, de frumusețe, de perfecțiune.” (Francesco Orestano)

Copilăria este un tărâm magic.

Nu știm când și unde începe și nu știm când și unde se termină.

Ne trezim doar că nu mai suntem copii, că am ieșit din copilărie, uneori fără să o fi trăit pe deplin...

Copilăria este o lume fermecată, duioasă, lină, în care orice se poate întâmpla. Absolut orice!

Copilăria este singurul moment al vieții în care trăim totul la maximă intensitate. În care plângem și râdem în același timp, în care ne supărăm și iertăm după câteva momente, în care suntem singuri și totodată cu toată lumea.

Hai mai bine despre copilărie să vorbim, căci ea singură este veselă și nevinovată. Și drept vorbind, acesta-i adevărul!

Proiectul își propune creșterea beneficiilor diversității și nediscriminării în rândul elevilor prin activități comune în care vor valorifica obiceiurile și tradițiile culturii din care fac parte.

Proiectul oferă o astfel de ocazie, de întâlnire a tuturor: copii, părinți, dascăli, într-o lume inocentă, hazlie, plină de neastâmpăr și energie: LUMEA COPIILOR. Prin propunerile noastre copiii ne vor fi ghizi printr-o lume a jucăriilor realizate de ei pentru ei, ne vor fi gazde într-o lume de povești, costumați în personaje pline de farmec și ne vor îmbogăți sufletește prin melodii și ritmuri vesele, pline de dragoste, declarația lor de iubire!

Luând parte împreună la această zi, va deveni o clipă de neuitat, iar zâmbetul și bucuria va face acest loc mai fericit.

Tipul activității: extracurricular

Tipul proiectului: local

Scopul proiectului:

☺ Desfășurarea unor activități menite creșterii beneficiilor diversității și nediscriminării în rândul elevilor prin activități comune în care vor valorifica obiceiurile și tradițiile culturii din care fac parte.

☺ Dezvoltarea creativității;

☺ Realizarea unei atmosfere de sărbătoare pentru copii

Obiective:

► Conștientizarea necesității păstrării obiceiurilor și tradițiilor culturii din care fac parte;

► Dezvoltarea abilităților și aptitudinilor, precum și apartenența la comunitate;

► Educarea abilității de a intra în relație cu ceilalți.

Grupuri țintă:

- clasele a II-a și a III-a – 30 elevi,
- clasele V–VIII – 30 elevi,
- părinții elevilor,
- 20 cadre didactice,
- comunitatea.

Parteneri implicați: Școala Gimnazială „Scarlat Longhin”, Primăria Dofteana, TV Kit Onești.

Calendarul activităților:

- Lansarea proiectului „Diversitate în muzică, dans și voie bună” – ianuarie 2017 – informarea elevilor, părinților, cadrelor didactice;

- Februarie 2017 – înscrierea în cadrul proiectului a elevilor și cadrelor didactice participante;
- *Atelierul mâinilor dibace* - martie 2017 - ateliere de lucru cu elevii pentru realizarea materialelor (pliante, afișe, costume) în colaborare cu părinții acestora;
- *Ziua Pământului* - activitate de confecționare a costumelor din materiale reciclabile - elevii din grupul Țintă împreună cu cadrele didactice participante – aprilie 2017;
- *Ne pregătim să te sărbătorim copilărie* – pregătirea momentelor artistice pentru spectacol – mai 2017;
- Spectacol „*Diversitate în muzică, dans și voie bună*” – 4 iunie 2017;
- În cadrul activității elevii vor prezenta un spectacol: dans popular, dans modern, scenete, interpretare muzică, paradă de modă;
- *Jurnal de bord* - elaborarea și editarea unor materiale cu privire la activitățile derulate – iunie 2017.

Resurse materiale:

- Stație audio, jucării muzicale (microfon, chitară, orgă cu microfon și adaptor, tobă, pian, tamburină, xilofon, maracas, muzicuță, acordeon), baloane, aparat foto, tricouri, cercuri, corzi, lipici cu sclipici, role pamblică ornamentală, markere, hârtie xerox, hârtie colorată,

Rezultate așteptate la finalitatea proiectului:

- realizarea de pliante și afișe pentru mediatizare
- diplome de participare
- fotografii, tricouri
- album foto, scenete, cântece, dansuri, costume create de elevi, părinți și cadre didactice.

Impact așteptat:

- Elevii și părinții vor conștientiza necesitatea păstrării obiceiurilor și tradițiilor culturii din care fac parte.
- Participanții vor avea posibilitatea să cunoască și să participe la activități diverse care să le dezvolte abilitățile și aptitudinile, precum și sentimentul apartenenței la comunitate.
- Informarea colegilor lor despre activitățile și acțiunile la care au luat parte, va duce la creșterea motivației de a organiza și participa la activități asemănătoare.
- Participarea partenerilor, autorităților locale și a părinților la activitățile proiectului vor duce la instituirea unei relații mai eficiente de informare, comunicare și implicare, între școală și comunitate.

Poze care stau mărturie frumoaselor clipe din timpul spectacolului.

Calitatea relației educaționale

*Profesor învățământ primar Titiana MAREȘ
Școala Gimnazială Solonț*

Despre calitatea relației educaționale școlare se vorbește tot mai mult în ultima vreme. Dascălul este cel care controlează și evaluează, cel care corectează greșelile, este inițiatorul, cel care dă explicații și sfaturi, cel care observă, soluționează disputele, păstrează disciplina și modelează conștiința și conduita morală a copilului.

Pentru o mai bună integrare școlară și socială, pe lângă rolul determinant al familiei intervine și cel al învățătorului, care ajută mult la modelarea personalității micilor școlari.

Totodată, este foarte important ca învățătorul să știe a lăsa elevului întreaga posibilitate și capacitate de manifestare spirituală. Îndrumarea și controlul învățătorului sunt „îngrădiri favorabile” care permit elevilor să progreseze pe drumul autonomiei. Condiția este ca îndrumarea și controlul să nu devină preponderente în raport cu dialogul și creația, cu cooperarea și exprimarea spontaneității, cu încurajarea unor noi posibilități de a concepe și a ordona lucrurile, ideile, faptele. A acorda libertate copiilor nu înseamnă însă a o răpi dascălului. Dimpotrivă, ea presupune prezența lui și pretinde ca el să fie foarte activ în îndeplinirea sarcinii sale de a oferi stimulare, sugestii oportune și un sprijin adecvat, de a deschide perspective culturale și morale, de a încuraja evoluția personalității copilului și buna lui integrare școlară și socială.

Au de ce să ceară părinții iertare copiilor?

Cu siguranță interogația stârnește controverse, deși nu aceasta este intenția mea. Întrebarea se dorește doar un subiect de reflecție pentru orice intervenție educativă, dar și pentru copii.

Înainte de a căuta un răspuns, țin să precizez că, dincolo de ceea ce înseamnă cadru didactic, sunt părinți, așa că orice discuție pe această temă realmente mă interesează.

Ce motive ar avea un părinte să-și ceară iertare de la copilul căruia i-a dat viață?

- Că l-a dorit și l-a adus pe lume?
- Că, deși îl iubește, nu-i poate oferi tot ceea ce râvnește?
- Că, dincolo de condițiile materiale, nu i-a oferit zestrea ereditară care i-a făcut celebri pe alții?
- Că, uneori, dorind să-i ofere totul copilului, ia drumul străinătății, părăsindu-l

înainte ca el să-și poată lua existența în propriile mâini?

Teoretic, pentru tot ce depinde de noi, părinții, nu ar trebui să fim în situația de a cere iertare copiilor noștri. Poate doar pentru faptul că le-am dat viață...

Dar n-ar trebui să fim niciodată în situația de a cere iertare propriilor copii pentru faptul că din nepricepere sau egoism i-am educat pasu noi și nu pentru a fi independenți, pentru a gândi liber; că, obsedați de propriile noastre plăceri, pasiuni sau de profesie i-am neglijat; că am fost prea severi câteodată, voit sau inconștient; că am folosit gesturi violente; că am creat un climat familial anxios, propice formării unor copii timizi, inhibați, lipsiți de personalitate sau, dimpotrivă, copii nestăpâniți, cu tendințe de vagabondaj sau conduită agresivă. Oare pentru că i-am răsfățat în exces și am format niște ființe egoiste care vor totul de la cei din jur fără să ofere nimic în schimb, ar fi cazul să le cerem scuze? Că am creat în familie conflicte pe fondul consumului de alcool, prin certuri nesfârșite, prin legături extraconjugale sau divorț, prin limbaj injurios, le-am dat copiilor motive să ne judece?

Dacă toate acestea îi pot face pe copii să manifeste tulburări de comportament, nervozitate, instabilitate, impulsivitate și-i determină să mintă, nu cumva au și ei dreptul să ne întrebe din când în când de faptele noastre așa cum noi îi întrebăm de ale lor?

Dincolo de întrebări și răspunsuri dureroase, trebuie să fim conștienți că modul de comportare al unui copil depinde, în mare măsură, de felul în care se comportă adulții care-i stau în preajmă. Nu avem nevoie de învinuirea copiilor, nici de scuze sau de regrete tardive. Nu folosesc nimănui. Avem nevoie de luciditate să ne ajutăm copiii să depășească impasul comportamental în care se află.

Cred că ar fi bine să începem prin a sta de vorbă cu noi înșine, prin a ne recunoaște greșelile și a încerca să descoperim împreună un remediu. Nu trebuie neglijat nici un aspect al vieții noastre comune: părinte – copil – școală, iar dacă ni se pare că am epuizat ceea ce știam pe linie educativă de la părinții noștri, să nu ezităm să citim o carte de psihologie sau de pedagogie și să consultăm personal specializat în consiliere educativă.

Viața nu iartă bâlbâielile educative și nu așteaptă scuze, ci fapte.

De ce au nevoie copiii?

1. Iubire necondiționată

Copiii au nevoie de dragostea părinților și a celorlalți membri ai familiei, indiferent de cum arată, ce pot să facă, sau dacă sunt sau nu sănătoși. Copilul are, în genere, două temeri:

a) că nu este iubit pentru că nu merită (din cauza fizicului, a sănătății sau a eșecurilor repetate).

b) că el nu poate iubi pe alții, că nu-și poate exprima liber sentimentele.

2. Nevoia de relație

Dacă familia nu reacționează bine, copilul nu este capabil de relații armonioase, nici cu părinții, nici cu ceilalți. Dacă în familie sunt numai restricții, copilul devine un rebel, un veșnic neadaptat. Dimpotrivă, dacă i se acordă deplină libertate prea de timpuriu, atunci copilul devine derutat.

3. Nevoia de exemplu

Acțiunile și faptele părinților au mai mult impact asupra lor decât cuvintele. Autoritatea părinților crește dacă sunt perseverenți, adică ceea ce cer și controlează și nu schimbă ușor cerințele. Împlinirea părinților este, de asemenea, foarte importantă.

De ce nu au nevoie copiii?

1. Copilul nu are nevoie de restricții, de interdicții care-i vor stârni mai mult curiozitatea, ci trebuie să urmărim formarea caracterului prin convingeri.

2. Să nu-i accentuăm vinovăția, greșeala, eșecul. El trebuie condus spre rezolvarea problemelor, spre a fi convins că orice problemă are o rezolvare pentru care trebuie să gândească cu luciditate.

3. Copilul nu are nevoie să vadă cum părinții aruncă vina unul pe altul, se acuză reciproc de problemele familiei în loc să găsească împreună rezolvarea.

4. Copilul nu are nevoie să-i povestim cum eram noi și ce făceam când eram de vârsta lui, deoarece el nu poate urma exemplul nostru, altele fiind acum relațiile între oameni în societate, între copii, altă mentalitate asupra muncii, vieții, în general.

5. Copilul nu trebuie împovărat cu grijile și problemele noastre, deoarece el nu le va putea rezolva nicicum.

6. Copilul nu are nevoie de restricții, de interdicții care-i vor stârni mai mult curiozitatea, ci trebuie să urmărim formarea caracterului prin convingeri.

7. Să nu-i accentuăm vinovăția, greșeala, eșecul. El trebuie condus spre rezolvarea problemelor, spre a fi convins că orice problemă are o rezolvare pentru care trebuie să gândească cu luciditate.

8. Copilul nu are nevoie să vadă cum părinții aruncă vina unul pe altul, se acuză reciproc de problemele familiei în loc să găsească împreună rezolvarea.

9. Copilul nu are nevoie să-i povestim cum eram noi și ce făceam când eram de vârsta lui, deoarece el nu poate urma exemplul nostru, altele fiind acum relațiile între oameni în societate, între copii, altă mentalitate asupra muncii, vieții, în general.

10. Copilul nu trebuie împovărat cu grijile și problemele noastre, deoarece el nu le va putea rezolva nicicum.

Ruperea comunicării între doi poli atrage imediat după sine o „suferință” sau carență manifestată în celelalte două axe de comunicare. Astfel, dacă, de exemplu, părinții nu susțin pe deplin rolul „sui – generis” de „dascăli” de viață pentru copilul lor de vârstă școlară, apare riscul ca acesta să-și deterioreze, mai mult sau mai puțin, și relația cu școala, ca instituție, precum și propriul său traseu educațional.

Școala intervine în procesul formării și dezvoltării copilului după „cei șapte ani de acasă”, adică după ce multe dintre „scenariile”, tiparele de acțiune au fost deja formate și (măcar parțial) consolidate în cadrul relațiilor familiale. Adesea, neînțelegerile în familie, lipsa de timp acordat copiilor și starea de stress permanent se reflectă într-un fundal axiogen al copilului, care se simte neîubit, neglijat, o povară, o obligație. Și toate aceste anxietăți perturbă imaginea de sine a viitorului adult, având consecințe diverse și uneori imprezvizibile pentru manifestarea sa ulterioară.

Categorii de părinți și influența lor educativă

Învățătoare Ana-Maria MARIN

Școala Gimnazială „Alexandru cel Bun” Bacău

Un proverb spune: „O vorbă bună rostită la timp, înviorază sufletul copilului, precum și ploaia bună, căzută la timp potrivit, înviorază câmpul”.

Una dintre cele mai mari nevoi ale copilului este să aibă niște părinți care să-și înțeleagă poziția autoritară în planul dinamic al unei familii. Iată câteva tipuri de conduită parentală și consecințele acestora asupra personalității copilului:

1. *părinții controlori intruzivi* care nu oferă libertatea de alegere copilului și decid ei pentru copil pentru binele lui. Este una dintre cauzele dependenței parentale care mai apoi se poate deveni ușor dependență conjugală. Ar fi de dorit ca un copil să poată lua hotărâri de îndată ce el poate face acest lucru;
2. *părinții distanți* care se ocupă mai mult de ei - înșiși decât de copil, de unde și necesitatea copilului de a atrage atenția, de a se pune în valoare, de a le arăta meritele proprii, pentru a fi în cele din urmă demn de interesul lor;
3. *părinții* care prezintă ei - înșiși o *stimă de sine scăzută*, transmitând modelul parental prin imitație;
4. *părinții alcoolici* oferă o imagine vulnerabilă, chiar de degradare fizică și/sau mentală care poate fragiliza stima de sine a copilului;
5. *părinții abuzivi verbal* sancționează prin remarci devalorizante punctele sensibile și greșelile copiilor lor. Părinții pot face abuz de puterea lor (*abuzul din dragoste*) bruscând și disprețuind eforturile copilului: *Nu poți face nimic ca lumea?* Abuzul poate include durerea fizică – dar rana cea mai adâncă, rana care durează, este cea emoțională. Copilul este încurajat să creadă: *Nu sunt bun de nimic!* Luarea în râs a copilului, criticarea lui (nu a comportamentului greșit/inadecvat) pentru nimicuri, faptul de a-l da exemplu altor copii dăunează integrării, pot să producă închiderea în sine, timiditate și un grav sentiment de inferioritate.
6. *părinții abuzivi fizic*, incapabili de a-și controla pulsivitățile agresive față de copii lor cultivă un mediu familial periculos și imprezvizibil în care copilul nu se simte în siguranță și poate dezvolta o slabă autovalorizare .
7. *părinții rigizi*: impun copiilor propriile idei, opinii, modul de a trăi și a vedea, obișnuințele lor, fără nici o abatere și fără să țină cont de particularitățile individuale ale fiecăruia. Asemenea părinți întipăresc în mintea copiilor repere foarte precise în timp și spațiu, care pot ajuta la înțelegerea lumii înconjurătoare. Dacă însă rigiditatea se combină cu o îngustime de vederi și de interese, vor apărea drept consecințe în dezvoltarea copiilor unele atitudini de infantilism și renunțare, iar mai târziu o sărăcie a personalității.
8. *părinții boemi*: aceștia lasă copiii mai mult în seama altor persoane sau în voia lor. Ca o consecință poate să apară la copii o lipsă de prezență care să provoace o delăsare morală, lipsa unor puncte de reper în viață și a unei baze suficiente care să le garanteze un sentiment de securitate.

9. *părinții anxioși*: fac ca asupra copilului să planeze o presiune, deoarece acesta se simte spionat și strict supravegheat. Deoarece din gesturile sale se naște teama, copilul ajunge la un fel de depedare de el însuși.

10. *părinții infanțili*: refuză să se autodefinească în calitate de părinți și se retrag din fața oricărei responsabilități, fiind, de regulă, prea absorbiți de propriile lor probleme de afirmare personală. Această depărtare se anulează uneori brusc, părinții adoptând o poziție prea apropiată de cea a copilului, printr-o identificare exagerată. Drept consecință, copiii părinților infanțili riscă să nu aibă prea mare încredere în forțele proprii și să fie dependenți și ușor influențabili.

11. *părinții incoerenți*: se caracterizează printr-o mare instabilitate privind modul de relaționare cu copiii. Activitatea educativă prezintă multiple neregularități, exigențele cele mai nemăsurate alternează brusc cu perioade de libertate totală. Dacă copilul nu are sprijinul unei personalități puternice care să se substituie părinților, el va prezenta adesea o stare accentuată și continuă de descumpănire.

12. *părinții prea indulgenți*: nu manifestă nici un fel de limită și nici un fel de rezervă în a acorda copilului tot ce acesta își dorește. Drept consecință, copilul nu va putea mai târziu să suporte nici o frustrare, cultivând totuși un anumit sentiment de vinovăție.

13. *părinții prea tandri*: creează, de regulă, un climat prea încărcat de stimulente afective, fiecare părinte revărsându-și fără nici o rezervă întreaga lui afectivitate. Asemenea atitudini pot favoriza uneori conturarea la copii, pe măsură ce cresc, a unor comportamente deviate pe linie sexuală.

14. *părinții „normali”*, cu un stil optim de interacțiune cu copilul, combină autoritatea și fermitatea în luarea hotărârilor cu o modalitate de relație cu copilul căruia îi cultivă independența și recunoașterea drepturilor.

Concluzii

- Familia este un factor determinant care modelează principiile și realizarea copiilor. Este o puternică influență asupra a ceea ce am devenit, asupra modului în care ne vedem pe noi înșine, asupra a tot ce ne influențează pe noi.

- „Meseria” de părinte este foarte grea. În condițiile unei atmosfere familiale echilibrate și prielnice dezvoltării copilului, familia este în primul rând cadrul existenței biofizice ale acestei dezvoltări.

- Părinții trebuie să fie un exemplu, să conducă, să călăuzească, să direcționeze, să corecteze și să încurajeze. Personalitatea părinților stă la baza structurii autorității pe care o impune o familie. Viitorul unui popor întreg stă în mâinile părinților, pentru că acesta depinde de copiii noștri și de lumea pe care ei o vor construi și-și vor întemeia viziunea zilei de mâine.

- Părinții trebuie să înțeleagă bine relația dintre faptă și măsura ei educațională. În climatul educațional sunt necesare toate ipostazele acestuia (severitatea și blândețea, afectivitatea și sobrietatea, larghețea și strictetea) toate însă cu măsură și la timp, orice exces fiind păgubitor în sfera formării umane.

Jocuri de dezvoltare psihică (dezvoltare intelectuală)

*Profesor învățământ primar Elena MATASĂ
Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău*

1. Importanța

Am pornit de la ideea că jocul constituie o modalitate cu mare forță de acțiune asupra cunoașterii realității, îmbogățind experiența de viață a copiilor, stimulând potențialul lor creativ.

În general prin joc se pun bazele formării caracterului, a personalității copilului.

Jocul oferă posibilitatea supravegherii și îndrumării îndeaproape a evoluției copilului fiind în același timp o bună metodă de descifrare a capacităților psihice, intelectuale permițând aplicarea unor metode corective optime fiecărui caz în parte pentru asigurarea unei dezvoltări armonioase și echilibrate.

Prin joc este stimulată libertatea de gândire și acțiune, libera inițiativă și creativitatea, spiritul de cooperare, disciplină, dar și descoperirea și asimilarea unor modele de comportament în care sunt implicate reale valori civice și morale.

2. Aplicație

Joc: „Găsește perechi asemănătoare!”

Obiective: să descopere regula prin care s-au format perechile de numere, să formeze cât mai multe perechi de numere conform regulilor descoperite, să calculeze corect în centrul 0 - 20;

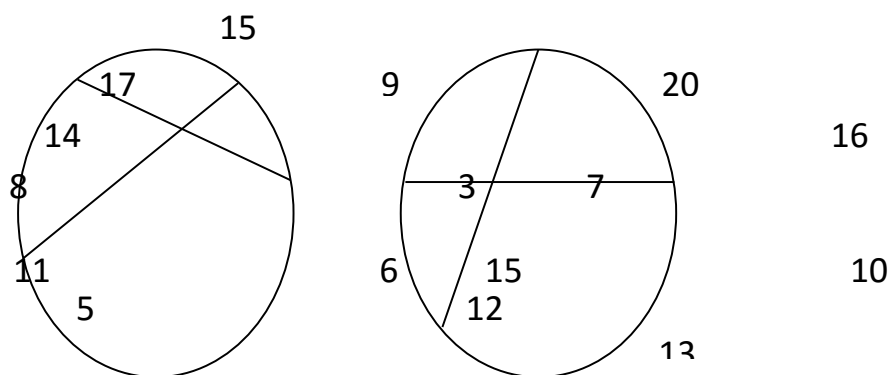
Sarcina didactică: identificarea relației existente între perechile de numere, identificarea altor perechi de numere care să corespundă cerinței.

Regula jocului: copiii identifică relația dintre perechile de numere și caută să formeze alte perechi după același criteriu.

Elemente de joc: surpriza, aplauzele, recompensa.

Material didactic: cretă albă, cretă colorată.

Desfășurarea jocului: Învățătorul desenează pe tablă figurile de mai jos (cu cretă albă).

În jurul figurilor au fost scrise mai multe numere. Câte două au fost unite formând perechi: 7 și 2, 18 și 13 (diferența lor este 5); 17 și 3, 11 și 9 (suma lor este 20).

Elevii trebuie să privească cu atenție perechile de numere și să afle ce legătură există între ele. Cei care au aflat care este regula formării perechilor, scriu în caiete și alte perechi. Cei care termină primii sunt cei mai isteți și au dreptul să mai caute singuri astfel de perechi, până termină și ceilalți colegi.

Cei mai atenți și mai pricepuți vor fi aplauzați de colegi și recompensați.

Pentru complicarea jocului, se pot strecura intenționat și numere care nu formează perechi.

3. Concluzii

Din punct de vedere pedagogic, jocul este un element de sprijin în educație, mai cu seamă atunci când este investit cu finalități programate de dezvoltarea potențialului psiho-motric și socio-afectiv al personalității.

Jocul copiilor poate constitui un teren important de descifrare a capacităților psihologice, inclusiv a celor intelectuale și a trăsăturilor de personalitate, a aspectelor mai importante ale sociabilității copilului.

Creează cadrul organizatoric în care se dezvoltă curiozitatea și interesul elevilor pentru conținutul studiat, spiritul de investigare și se formează deprinderile elevilor de folosire a cunoștințelor dobândite.

Jocurile au contribuit la dezvoltarea spiritului de observație, a atenției, a imaginației creatoare și a gândirii logice.

De asemenea, prin aceste jocuri vom urmări consolidarea cunoștințelor aritmetice, utilizarea terminologiei și a conceptelor matematice.

Un material didactic adecvat face ca jocurile să fie mai atractive și mult mai interesante.

Bibliografie:

1. Barbu H.; Popescu E.; Șerban F., „Activități de joc și recreativ - distractive”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1993;
2. Crețu E., „Psihopedagogia școlară pentru învățământul primar”, Editura Aramis, București, 1999;
3. Dumitriu Constanța, „Psihopedagogie jocului”, Editura Alma Mater, 2011.

Colaborarea școală-familie

Profesor învățământ primar Ionela MĂGIRESCU
Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău

Una dintre cele mai importante condiții ale creșterii eficienței activității educative desfășurate cu elevii o constituie asigurarea unei depline unități de acțiune a tuturor factorilor educativi: școală, familie, comunitate. Dacă este adevărat că școala este factorul de care depinde în mod covârșitor devenirea personalității umane, tot atât de adevărat este că educația coerentă nu poate face abstracție de rosturile familiei în această comuniune. Școala și familia sunt două instituții care au nevoie una de alta.

Problema relațiilor dintre cadrul didactic și părinți reprezintă, probabil, unul dintre cele mai importante aspecte ale managerului școlar. (Iucu, 2006, p. 157) Școala și familia trebuie să găsească făgașul **colaborării** autentice bazată pe încredere și respect reciproc, pe iubirea față de copil, să facă loc unei relații deschise, permeabile, favorizante schimbului și comunicării de idei.

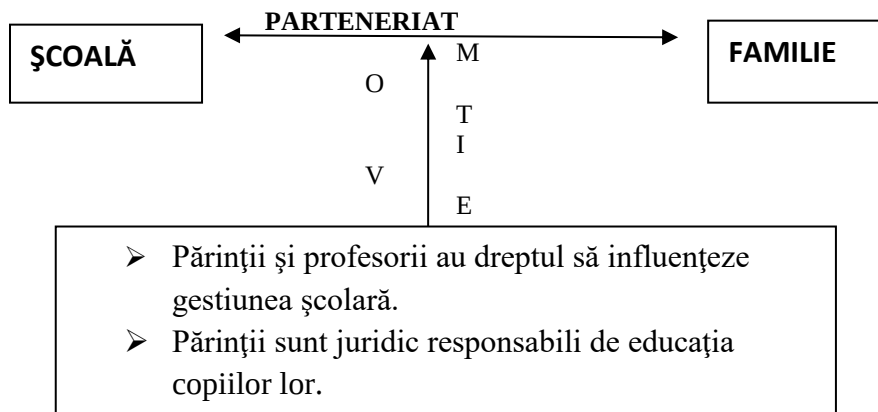
Părinților le revine rolul esențial în creșterea copiilor, asigurându-le acestora nu numai existența materială, cât și un climat familial, afectiv și moral. Sunt situații în care familia consideră că este suficient să se ocupe doar de satisfacerea nevoilor primare (hrană, îmbrăcăminte, locuință, cheltuieli zilnice etc.), ignorând importanța unei comunicări afective, nestimulând dezvoltarea sentimentului de apartenență. Acasă trebuie să creeze un mediu de încredere, echilibrat, în care copilul să se manifeste neîngrădit, iar în relația cu școala pot colabora cu alți membrii ai comunității școlare pentru a crea un climat care sprijină învățarea, atât în școală cât și în afara ei.

Colaborarea dintre școală și familie presupune nu numai o informare reciprocă cu privire la tot ceea ce ține de orientarea copilului, ci și înarmarea părinților cu toate problemele pe care le comportă această acțiune. În ceea ce privește relația școala-familie se impun deschideri oferite părinților privind aspectele școlare, psihopedagogice, pe lângă aspectele medicale, juridice etc.

O bună colaborare între familie și școală se poate realiza prin **parteneriate**. Motivul principal pentru crearea unor astfel de parteneriate este dorința de a ajuta elevii să aibă succes la școală și, mai târziu, în viață. Atunci când părinții, elevii și ceilalți membri ai comunității se consideră unii pe alții parteneri în educație, se creează în jurul elevilor o comunitate de suport care începe să funcționeze.

Parteneriatele trebuie văzute ca o componentă esențială în organizarea școlii și a clasei de elevi. Ele nu mai sunt de mult considerate doar o simplă activitate cu caracter opțional sau o problemă de natura relațiilor publice.

Pedagogia contemporană promovează și încurajează parteneriatele dintre școală și familie din mai multe motive (Măță, 2015, p. 117).

Avantajele parteneriatului școală-familie (Agabrian și Millea, 2005, apud. Măț, 2015, p. 117):

- îmbunătățirea abilităților educaționale ale părinților;
- dezvoltarea abilităților de lideri ale părinților;
- conectarea familiilor cu membrii școlii și ai comunității;
- oferirea de servicii și suport familiilor;
- crearea unei atmosfere de lucru mai sigură în școală;
- perfecționarea abilităților școlare ale elevilor;
- oferirea de ajutor în managementul școlii;

Expresia **parteneriat cu familia** nu înseamnă doar o altă denumire a unei relații mai vechi în care familia era informată periodic ori la cerere, asupra evoluției copilului în activitatea școlară. Este vorba de o schimbare de statut a familiei în raport cu școala. Familiei îi revin acum mai multe drepturi - pe care noi trebuie să-i ajutăm, să-i conștientizăm și să beneficieze de ele – dar și sarcini sporite. Schimbările în plan socio-economic exprimă necesitatea reală a colaborării între școală și familie atât în rezolvarea unor sarcini de susținere materială, precum și în cooperarea în alegerea programelor de instruire și educare (curriculum la decizia școlii), pentru cunoașterea personalității copiilor, pentru orientarea școlară și profesională.

Părinții au nevoie de instruire în ceea ce privește modul de urmărire al îndeplinirii sarcinilor școlare și controlul conduitei copilului. Sunt părinți care intervin în activitatea de învățare a copilului în mod necorespunzător, fie având tendința de a se substitui copilului în efectuarea unor teme, prin alte metode decât cele indicate, fie manifestând exigențe nerealiste față de acesta.

Activitatea de îndrumare a părinților de către învățător este evident necesară. Această îndrumare se poate realiza prin diferite **forme de organizare** a educației părinților și a colaborării școală-familie (apud Crețu și Nicu, 2009, p. 65, apud. Măț, 2015, p. 117):

- asociații ale părinților și profesorilor, cu o largă libertate de inițiativă;
- consilii de administrație școlară formate din părinți, cu rol informațional, consultativ și decizional;
- comitete de părinți pe clase/școli, fără rol decizional, care sprijină școala în rezolvarea unor probleme, școli ale părinților și școli ale mamelor;
- „școli de vară”, cu implicarea activă a așa-ziselor comitete vechi de părinți și cu asistența (participarea pasivă) viitorilor părinți.

În relația școală – familie se pot ivi dificultăți de ordin comportamental, întâlnite atât la părinți, cât și la profesori și la conducerea școlii, sau de ordin material; relația respectivă cere un surplus de efort din punct de vedere material și de timp. Dacă fiecare partener își respectă rolul (cadru didactic, părinte) și nevoile copilului, colaborarea va fi eficientă. (Măț, 2015, p. 118)

Rolul cadrului didactic	Rolul părinților
✓ Adoptă mult tact și profesionalism. ✓ Manifestă o atitudine de prietenie, nu de șef care dă ordine. ✓ Găsește argumentele potrivite și temeinice în comunicarea cu părinții. ✓ Informează părinții cu privire la aspectele pozitive și negative din activitatea elevului la școală.	✓ Se informează despre rezultatele muncii și despre comportarea copilului la școală. ✓ Participă la activitățile organizate de școală în colaborare cu familia. ✓ Manifestă interes față de activitatea școlară a copilului, îl susțin și îl motivează corect.

Este necesar ca părinții să își schimbe optica pe care o au asupra întâlnirilor din mediul școlar, acestea putând deveni un sprijin real în îmbunătățirea relației dintre părinte și copil, părinte și cadru didactic.

Gradul de implicare a părinților în viața școlară a copiilor lor influențează și rezultatele acestora, în sens pozitiv: cu cât părinții colaborează mai bine cu școala, cu atât notele copiilor sunt mai mari. Educația nu este un proces de care este responsabilă în mod exclusiv școala, dar nici părinții; este un proces al cărui succes depinde de colaborarea dintre cele două părți implicate.

La modul cel mai general, se poate afirma că a colabora eficient cu familia presupune negocierea tuturor aspectelor legate de educația copiilor. Această negociere poate fi definită ca „interacțiune între grupuri sau persoane cu interese și obiective inițial divergente, care vizează, după discutarea și confruntarea pozițiilor, obținerea unui acord și luarea unor decizii comune.” (Lupu și Bota, 2011, p. 74)

Când școlile, familiile și comunitățile lucrează împreună ca parteneri, beneficiarii sunt elevii.

Aplicație „Cartea de vizită a copilului”

Clasa	I, a II-a
Denumirea tehnicii	<i>Petrecerea în două acte</i>
Activitate	• Realizarea fișei personale - Fiecare copil primește o fișă de activitate pe care își va scrie numele și prenumele, apoi va completa următoarele enunțuri: 1. Jocul preferat este 2. Prefer hainele de culoare 3. După ce mă întorc de la școală, eu..... 4. Mâncarea mea preferată este 5. Cel mai amuzant lucru care mi s-a întâmplat la școală a fost 6. Hobby-ul meu este 7. Mi-a plăcut cel mai mult povestea 8. Una dintre persoanele pe care le iubesc mult este (Nu se va supăra nimeni de alegerea făcută! Toți știm că ai mai multe persoane foarte dragi!) • Petrecerea (Încercăm să aflăm cât mai multe unii despre alții) - Fiecare participant se va transforma, „miraculos”, în persoana pe care au menționat-o la punctul 8) din fișă și se va purta ca ea. Pe rând, fiecare elev se va descrie, în fața clasei, prin ochii persoanei la care au făcut referire, utilizând informațiile completate pe fișă. - Prima prezentare o face învățătorul. • Discuții de încheiere/concluzia - propunătorul adresează câteva întrebări: Cum v-ați simțit în timpul jocului?, V-a fost greu să vă intrați în rol?, Ce ați aflat nou despre colegii voștri?, Ați identificat colegi cu care aveți preferințe comune? - concluzia: E important să ne cunoaștem bine pe noi, să ne prezentăm corect, să stabilim relații frumoase cu ceilalți, chiar dacă suntem diferiți, să facem schimb de idei pe temele avute în comun. - Învățătorul va preciza „Punctele voastre comune ne vor ajuta să stabilim grupele/echipele pentru viitoarele noastre proiecte, astfel încât fiecare dintre voi să colaboreze eficient cu ceilalți colegi.” • A doua petrecere („Acesta e copilul meu!”) -la această activitate participă părinții; învățătorul citește fișa fiecărui elev, mai puțin punctul 8), respectând confidențialitatea acestei informații și păstrând anonimatul fișei. Părinții trebuie să-și recunoască propriul copil, exclamând „Acesta e copilul meu!”. Variantă - părinții primesc aceeași fișă și completează informațiile despre copil, apoi compară cu fișele copiilor. *Discuții de încheiere/concluzia Părinții vor ajunge la concluzia că e important să colaboreze cu școala și să îmbunătățească triada cadru didactic-elevi-părinți.

Bibliografie:

- Iucu, R., (2006), *Managementul și gestiunea clasei de elevi*, Iași: Editura Polirom;
- Lupu, D., Bota, O., (2011). *Managementul și gestionarea situațiilor de criză în clasa de elevi. Suport de curs. Program de formare-dezvoltare continuă „BACOV-IA”*, Universitatea „Transilvania” Brașov;

- Măță, L., (2015), *Managementul clasei de elevi. Suport pentru curs și seminar*, Bacău: Editura Alma Mater;
- Shapiro, D., (1998), *Conflictele și comunicarea. Un ghid prin labirintul artei de a face față conflictelor*, Chișinău: Editura Arc.

Hărțile mentale – tehnici de muncă intelectuală

Prof. Gabriela MELINCIANU

Centrul Școlar de Educație Incluzivă Nr. 1 Bacău

Indiferent de vârstă, toți suntem preocupați de modul în care putem să ne creștem capacitatea de gândire vizuală, de învățare, de memorare și creativitate. Harta mentală este cea mai creativă strategie de gândire care încapă pe o pagină, stabilind conexiuni logice dintre diferitele tipuri de informație și cele mai importante aspecte.

Harta mentală reflectă modul circular în care mintea umană funcționează și permite gândurilor noastre să creeze asocieri, utilizând imagini, simboluri, culori. *Hărțile mentale (Mind Maps) sunt foarte utile în memorarea informației complexe, caracterizând o memorie foarte bună.*

Sintetizând, spunem că secretul eficacității constă în faptul că:

- harta mentală are o **structura „radiantă”**, ce corespunde modului în care creierul primește și înmagazinează informațiile;
- harta mentală este o **reprezentare clară și vizuală** a ierarhiilor și legăturilor între diverse concepte și idei, ce ne ajută să vedem, în același timp, atât imaginea de ansamblu cât și detaliile;
- funcționarea memoriei se bazează pe așa numiții **„activatori”**, reprezentați de cuvinte cheie, imagini/simboluri, culori, dimensiuni, forme, localizări. Privind orice hartă mentală, vizualizăm „activatorii” utilizați care ne amintesc instantaneu ce am vrut să spunem sau ce concepte complicate am reprezentat.

Pentru a înțelege puterea hărților mentale și a ști cum să utilizăm această putere în scopul creșterii capacității de învățare și memorare, gândire și creativitate, este necesar să răspundem la șase întrebări: Ce?, Cine?, Cum?, Când?, Unde?, De ce? (Ce este harta mentală?, Când o utilizăm?, Unde se aplică?, De ce să o utilizăm?, Cum se utilizează?, Cine ar trebui să utilizeze harta mentală?)

Ce este harta mentală?

Este o formă a gândirii vizuale care cartografiază procesul de gândire și reflectă modul în care creierul gândește și memorează informația. Creierul nostru se împotrivesc modului linear în care înregistrăm informația. Luarea de notițe, frază după frază, cu eventualele separații date doar de sublinieri și liste, duce la abandonul *capacității vizuale*, esențială pentru creierul nostru.

Cine ar trebui să utilizeze harta mentală?

Se poate utiliza, ca instrument în activitatea zilnică, de către formatori, profesori, fiecare persoană, echipă care dorește să-și îmbunătățească capacitatea de învățare și memorare, de gândire și creativitate. Hărțile mentale se disting printr-o largă utilizare în educație, afaceri, dezvoltare personală, planificare, gândire, memorare, reamintire, învățare, creativitate, dezvoltare, luare de notițe, prezentare de informații.

Cum se utilizează? Cum desenezi o hartă mentală?

Utilizând o foaie de hârtie, culori, imagini/simboluri parcurgem următoarele etape:

1. Identificăm ideea centrală (subiectul hărții mentale) pe care dorim să o prezentăm ca sumă de idei în jurul căreia coagulăm informațiile, pe care o plasăm în centrul foi (ideea poate fi o carte, un eveniment, o lecție);
 2. Ordonăm ideile pe care le atașăm sub formă de brațe la ideea centrală (primul nivel de brațe se aseamănă cu capitolele cărții/unității de învățare);
 3. Identificăm ideile cheie ale fiecărui braț pe care le dorim să le prezentăm/reluăm.
- Folosim culori și imagini/simboluri așa încât la fiecare braț principal și ramificațiile sale să folosim culori diferite, cum diferite sunt și informațiile. Toate ramurile radiază din capătul exterior al brațului părintelui său.

Altfel spus, realizarea unei hărți mentale presupune următoarele etape:

1. Stabilește ideea principală - harta mentală se bazează pe un subiect bine conturat.
2. Creează căi diferite, folosind linii curbate, nu drepte, rigide, pornind de la ideea principală.

3. Adaugă noi căi (mai subțiri sau mai groase); alege un sistem propriu prin care să însemnezi importanța fiecărui element adăugat.

4. Folosește culori diferite pentru fiecare idee secundară care rezultă din ideea principală; culorile diferite îți vor antrena și stimula memoria din punct de vedere vizual.

5. Atașează o imagine pentru fiecare categorie principală; imaginile sunt mult mai ușor de reținut și îți vor stârni imaginația.

Când o utilizăm?

O utilizăm în planificare, gândire, reamintire, învățare, creativitate, dezvoltare, luare de notițe, prezentare de informații, ședințe.

Pentru ce folosim harta mentală?

* organizarea, prezentarea și memorarea informațiilor,

* lucrări de control și examene,

* creativitate și activități de grup.

Mind mappingul are multe **beneficii**, extinzându-ne capacitatea de gândire și abilitatea de a gândi lateral în orice situație:

- îmbunătățește capacitatea de a vedea situațiile ca un întreg;
- îmbunătățește capacitatea de a vedea informații detaliate;
- îmbunătățește capacitatea de a-ți aminti informații complexe;
- îmbunătățește capacitatea de a sorta prin aglomerările mentale;
- îmbunătățește capacitatea de a te descurca cu surplusul de informație;
- îmbunătățește imaginația;
- îmbunătățește memoria și capacitatea de reținere;
- îmbunătățește nivelul de concentrare;
- îmbunătățește abilitatea de a lua notițe;
- îmbunătățește capacitatea de a studia;
- te ajută să descoperi înțelegeri ascunse din bucați de informație;
- te ajută să economisești timp;
- te ajută să faci astfel încât procesul de învățare să fie distractiv;
- îți clarifică țelurile;
- îți clarifică ideile;
- stârnește asocierile creative.

Unde se aplică?

Se aplică în toate sferele vieții sociale: educație, afaceri, dezvoltare personală.

De ce să o utilizăm?

O utilizăm pentru că stimulează memorarea, favorizează creativitatea, intensifică învățarea, sprijină predarea, planificarea și organizarea, îmbunătățește abilitatea de prezentare a informațiilor, îmbunătățește comunicarea în scris și orală, încurajează gândirea critică și rezolvarea de probleme, susține colaborarea. De aceea, munca în echipă în elaborarea unei lucrări este considerată una din metodele cele mai bune în stimularea creativității. Interacțiunea cu oamenii este ceea ce ne dezvoltă exponențial. Prin natura ei, harta mentală este un instrument de brainstorming și de dezvoltare explozivă de idei, fiecare membru al echipei aducându-și contribuția. Studiile arată, fără echivoc, că teama elevilor de a lucra în echipă nu este generată de efortul necesar în finalizarea unui proiect ci de modul de organizare, împărțire a activităților și comunicare. Hărțile mentale oferă răspuns la toate aceste probleme. Aceleași studii arată succesul proiectelor de grup în rândul elevilor de la momentul introducerii hărților mentale, dat de următoarele caracteristici:

* Toate ramurile radiază dintr-un punct central, ceea ce concentrează activitățile grupului exclusiv pe obiectivul proiectului comun.

* Creierul este stimulat de modul radiant/circular de prezentare a informațiilor.

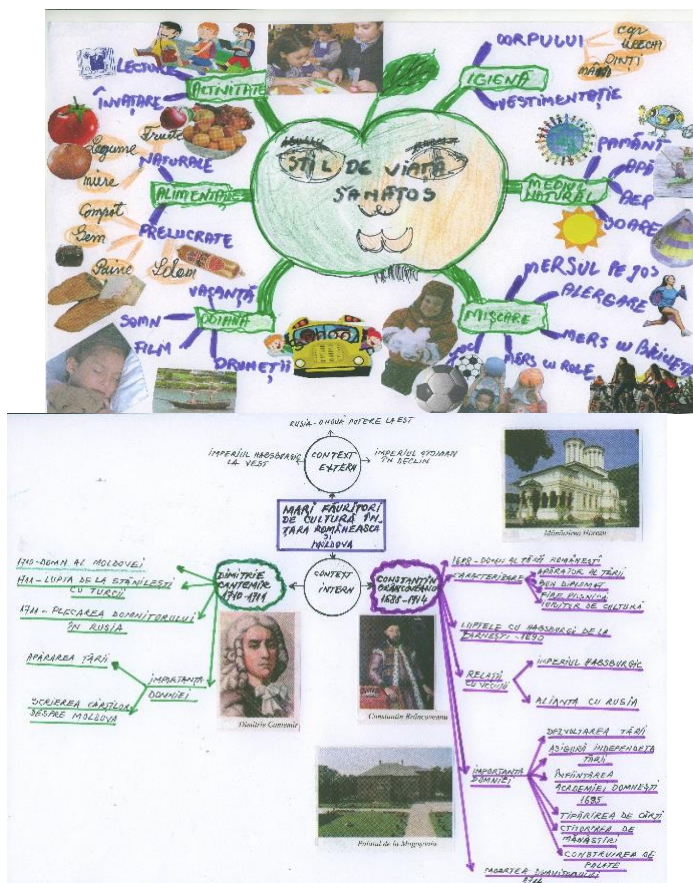
* Captarea discuțiilor din grup se face într-un mod simplu de memorat.

* Responsabilitățile sunt vizuale și clare.

* Dezvoltarea proiectului este sub ochii noștri, observăm vizual fiecare ramură și evoluția ei.

Așadar, *mind mapul sau harta mentală* este un instrument care ne ajută să structurăm, să organizăm, să memorăm, să aranjăm și să învățăm informații într-un mod organizat, încurajează

creativitatea și flexibilitatea, gândirea outside the box. Hărțile mentale sunt reprezentări scrise, intuitive ale realității sau ale evenimentelor de viață seamănând cu niște scheme obișnuite care folosesc în loc de scriere, adesea, reprezentări schematice sau desenate ale obiectelor reprezentate. Ele stimulează emisfera dreaptă a creierului în procesul de gândire și folosirea intuiției în mai mare măsură în viață.

Conceptul de „hartă mentală” sau „briceag elvețian al creierului” adus în actualitate de Tony Buzan este pe punctul de a deveni o unceală universală care să ajute pe toată lumea, de la studenți la oameni de afaceri, să controleze imensa cantitate de informații pe care suntem forțați să o absorbim zi de zi, să dezvolte abilitatea de a crea asociații între bucățile de informație.

În concluzie, hărțile mentale, numite și „diagramele păianjen”, sunt niște diagrame colorate, transrelaționale, care prezintă modul în care se generează „potecile” mentale către noi feluri de gândire, realiste, în care să se organizeze informația pentru a fi reținută și uitată mai greu, spre a evita gândirea lineară care limitează.

Jocul didactic în învățământul preșcolar

Profesor învățământ preșcolar Claudia MERLUȘCĂ
Școala Gimnazială Palanca - G.P.N Popoiu, comuna Palanca, județul Bacău

Învățământul românesc contemporan, încadrat noului context socio-politic, tinde spre structuri și arii curriculare cât mai flexibile prin care să răspundă exigențelor instructiv-educative la nivel național și internațional. Curentul schimbării include și educația preșcolară. Noile planuri de învățământ elaborate după revoluție au un caracter reglator-strategic și reflectă filosofia și politica educațională a sistemului de învățământ național.

Noul curriculum pentru educație timpurie a copilului realizat în anul 2008 este centrat pe jocul liber inițiat de copil sau ales de acesta dintre centrele de activitate puse la dispoziție.

Copilul are nevoie de timp zilnic pentru joc, de spațiu corespunzător și de obiecte (jucării, materiale, truse) absolut necesare inițierii și desfășurării jocului. Adultul trebuie să urmărească: ce se joacă, cu ce se joacă, cu cine se joacă. Interesul copilului pentru joc crește atunci când el este stimulat prin crearea unui spațiu educațional, adecvat cu materiale care să-i stimuleze curiozitatea, dorința de explorare, imaginația, să-i dezvolte gândirea.

Jocul didactic este unul dintre cele mai eficiente căi pentru dezvoltarea vorbirii și a gândirii logice a preșcolarilor. Eficiența jocului didactic față de celelalte metode aplicate la clasă constă în faptul că la desfășurarea lui participă toți copiii, ei depunând eforturi de gândire și exprimare, dar fără a conștientiza aceasta, considerând că se joacă.

Aceasta metodă didactică reprezintă forma de trecere de la joc la învățatură și este o activitate care se deosebește prin structura specifică de celelalte activități cu un conținut asemănător, constituind un mijloc valoros de instruire și educare a preșcolarilor deoarece rezolvă într-o formă cu totul adecvată vârstei sarcini instructive complexe. Eficiența jocului didactic în raport cu celelalte mijloace practicate în grădiniță este cu atât mai mare cu cât se realizează o concordanță perfectă între procesul de cunoaștere a mediului înconjurător, procesul de învățare și acțiunea de joc, atât de atractive pentru preșcolari. În felul acesta, procesul asimilării și comprehensiunii cunoștințelor este adaptat la cerințele și specificul vârstei preșcolare.

Dintre mijloacele instructiv-educative, jocul didactic ocupă locul cel mai important prin influența pe care o exercită asupra celor mai profunde laturi ale personalității copilului, prin rolul său în formarea unei gândiri corecte. Prin conținutul său, rezolvă o mare parte din problemele educației intelectuale având o contribuție largă în precizarea, consolidarea, sistematizarea și verificarea cunoștințelor.

Jocul didactic reprezintă un mijloc deosebit de valoros de șlefuire a viitoarei personalități, deoarece oferă posibilitatea să cunoaștem copilul și să-l formăm în direcția dorită de noi. În joc, copilul se manifestă spontan, sincer, își dezvăluie tendințele, interesele, contribuind, într-o foarte mare măsură la formarea, dezvoltarea și îmbogățirea vocabularului sub aspect fonetic, lexical și gramatical.

Pentru o bună desfășurare a jocului didactic este necesară respectarea cu strictețe a unor pași.

Cele mai importante cerințe metodice privind organizarea și desfășurarea jocurilor didactice sunt următoarele:

- alegerea și planificarea jocului;
- selectarea jocului în funcție de obiectivele educaționale;
- stabilirea locului și a timpului de desfășurare în funcție de succesiunea celorlalte activități;
- stabilirea complexității jocului;
- planificarea jocului în funcție de obiectivele vizate și sarcina didactică predominantă.

De aceea, există o serie de condiții ce trebuie respectate în desfășurarea jocului didactic:

- ◆ pregătirea materialului didactic necesar
- ◆ organizarea judicioasă a jocului;
- ◆ respectarea momentului propice pentru desfășurarea jocului;
- ◆ respectarea unui ritm care să mențină atenția elevilor;
- ◆ conducerea strategică a jocului;
- ◆ stimularea preșcolarilor în vederea participării active;
- ◆ asigurarea unei atmosfere favorabile de joc;
- ◆ varietatea elementelor de joc (complicarea prin introducerea unor elemente noi, în joc, crearea altor variante);

Organizarea jocului didactic cuprinde un ansamblu de măsuri și acțiuni derulate înaintea începerii jocului:

- dispunerea adecvată a mobilierului;
- distribuirea materialului;
- accesul copiilor la locurile principale din cadrul jocului;
- aranjarea materialului distribuit/primit de către fiecare copil.

U. Șchiopu considera că jocul didactic s-a dezvoltat și desprins din ramura jocurilor-exercițiu ale vârstei antepreșcolare. Acesta are o sarcină didactică specifică – o problemă de rezolvat pentru copil – problemă ce vizează explicit dezvoltarea anumitor procese psihologice. Alături de sarcina didactică, jocul didactic cuprinde ca structură reguli specifice și elemente de joc.

Jocul didactic conține următoarele elemente structurale:

- ☐ obiectivele,
- ☐ conținutul,
- ☐ sarcina didactică,
- ☐ regulile jocului,
- ☐ elementele de joc,
- ☐ materialul didactic.

La naștere copilul este doar „un candidat la umanitate”, iar că această calitate va fi dobândită prin învățare și educație, prin socializare, potențialul uman fiind astfel stimulat, dezvoltat și valorificat sub influența mediului și a educației.

Prin joc, preșcolarii se integrează și înțeleg lumea înconjurătoare. Jucându-se, copilul se cunoaște pe sine, se descoperă pe sine, își dă seama unde este mai puternic și unde este mai slab, își cunoaște interesele și nevoile. Jocul ajută copilul să se dezvolte intelectual, fizic, senzorial și socio-emoțional.

Comportamentele de joc ale copiilor sunt fundamentul creativității la vârsta adultă. Jocul pune bazele sănătății mentale și a rezistenței, întărește încrederea în sine și dezvoltă capacitatea de a rezolva situații – problemă.

Prin joc, copilul este stimulat din toate punctele de vedere ale dezvoltării sale. De aceea, jocul este cea mai eficientă formă de învățare integrată datorită naturaleții cu care copilul învață.

Bibliografie:

- 1) Albu, E., (2007), Psihologia vârstelor pentru uzul studenților, Târgu-Mureș, Universitatea „Petru Maior”;
- 2) Barbu, H., Popescu, E., Șerban, F., (1993), Activități de joc și recreativ-distractive, București, Editura Didactică și Pedagogică;
- 3) Bontaș, I., (1996), Pedagogie, București, Editura „All”;
- 4) Caillouis, R., (2001), Jocurile și oamenii, traducere de Nicolae Baltă, București, Editura Nemira;
- 5) Carcea, Maria Ileana, (2001), Introducere în pedagogie, Iași, Editura „Gh. Asachi”;
- 6) Cerghit, I., (2006), Metode de învățământ, Iași, Editura Polirom;
- 7) Cerghit, I., Radu, I. T., Popescu, E., Vlăsceanu, L., (1998), Didactica. București, Editura Didactică și Pedagogică;
- 8) Chateau, J., (2002), Copilul și jocul, București, Editura Didactică și Pedagogică.

Toleranța – obiectiv major al educației actuale

*Profesor învățământ primar Daniela-Cristina MOCONDO
Școala Gimnazială „Alexandru cel Bun” Bacău*

„Cel mai bun rezultat al educației este toleranța.” [Helen Keller](#)

Educația este cea care trebuie să facă o lume mai bună, mai dreaptă, mai iubită și iubitoare, în care valorile tradiționale, universale, esențiale să respecte invariabil cultura, tradițiile și dorințele națiunilor și ale fiecărui individ, folosind acestea pentru propria dezvoltare și propria devenire.

Toleranța este un fenomen social, etic și religios aplicat la o colectivitate sau la un individ, care definește respectul libertății altuia, a modului său de gândire și de comportare. Promovarea toleranței și modelarea atitudinilor față de diferite opinii, în sensul deschiderii reciproce și al solidarității are loc în școală și acasă.

Integrarea României în U. E. face ca unul din obiectivele majore ale educației să fie: „a învăța să trăim împreună, a învăța să trăim cu ceilalți”. Constituțiile statelor democratice moderne garantează diverse forme ale libertății individuale și de grup, ca, de exemplu, libertatea de opinie și cea religioasă. Toleranța este inclusă în „Declarația Universală a Drepturilor Omului” din 1948 a Organizației Națiunilor Unite, sărbătorită anual la data de 16 noiembrie.

Prima etapă, în sensul educației pentru toleranță, e de a învăța pe fiecare persoană din societate care sunt drepturile și libertățile altora. Educația în sensul de a fi tolerant trebuie să fie considerată un imperativ prioritar; iată de ce trebuie să fie promovate metodele sistematice și raționale de predare a toleranței care să se adreseze la sursele culturale, sociale, economice, politice și religioase ale intoleranței, surse care tocmai constituie cauzele fundamentale ale violenței și excluderii.

Copilul nu se naște cu predispoziția de a-i detesta pe cei diferiți, ci el preia din familie prejudecățile față de anumite grupuri. De aceea educatorii trebuie să încurajeze cooperarea, lucrul în echipă, cunoașterea și discutarea diverselor tradiții, obiceiuri, valori, etc. Deosebit de importantă am considerat că este găsirea unor modalități de schimbare a atitudinii părinților referitoare la unele aspecte ce le par deosebite sau le consideră neplăcute pentru copii lor. Elevii nu posedă informații suficiente referitoare la apartenența etnică și socială, religie, naționalitate, rasă, limbă, etc., dar ceea ce știu ei se concretizează în comportamentul lor prin a-l respinge pe cel care este „altfel” decât ei.

Percepând copilul ca un individ unic, demn de organizare și înțelegere, alternativa Step by Step, prin formele ei de organizare, îi stimulează pe elevi să dialogheze deschis, sincer, să pună întrebări, să exprime opinii, să aducă critici justificate, să emită judecăți de valoare originale, să pună în evidență valorile și nonvalorile, să ia decizii și să-și asume responsabilitatea pentru deciziile luate, să manifeste toleranță și înțelegere și să coopereze la munca în echipă.

Într-o lume marcată de conflicte, readucerea în atenția tuturor, dar mai ales a copiilor, care reprezintă viitorul omenirii sub toate aspectele, dar mai ales ideologic, a sensului unor cuvinte precum: toleranță, înțelegere, indulgență ș.a. poate reprezenta primul pas spre schimbarea mentalității, a atitudinii față de anumiți semenii. Formarea capacității de adaptare la diverse situații de viață este condiționată, într-o mare măsură, de găsirea modalităților optime de instruire și învățare. Dezvoltarea psihică a elevilor poartă amprenta conținutului concret al învățământului și al modului de realizare a acestuia.

Posibilitățile mintale ale copilului sunt mari, iar evaluarea capacităților mintale genetice – fluide și polivalente - este o sarcină dificilă în stadiul actual de dezvoltare socială. Potențialitățile intelectuale se realizează în contextul activităților în care este antrenat copilul în mod efektiv. Metodologia activităților instructiv-educative, modul lor de organizare, pot favoriza ori limita valorificarea deplină a posibilităților de dezvoltare psihică de care dispune copilul. Perfecționarea mijloacelor, a metodelor reale de formare a personalității, contribuie la ridicarea nivelului de dezvoltare mintală, afectivă și morală a copilului.

Toleranța este o valoare morală, iar educarea în spiritul acesteia se înscrie, așadar, în sfera educației morale.

Cadrele didactice trebuie să dețină acele idei, principii, tehnici, metode, procedee instructionale care să vizeze crearea unei culturi și a unui climat al clasei propice implicării intrinseci a elevilor în activitățile desfășurate la clasă.

Ele sunt cele care au menirea de a realiza schimbări profunde în cultura, climatul și educația elevilor care aparțin populației dezavantajate, în direcția fundamentării tuturor demersurilor didactice pe principii democratice. Învățătorul este în acest context un agent al schimbării semanticii interacțiunilor din clasă, în direcția oferirii elevilor din aceste categorii defavorizate de șanse egale la educație.

Cadrul didactic este, de asemenea, acela care trebuie să introducă noi strategii educaționale care să încurajeze colaborarea, toleranța, sporirea încrederii în forțele proprii și îmbunătățirea performanțelor școlare ale elevilor, ca un corolar al efortului de integrare optimă.

Printre activitățile organizate la clasă care au avut urmări pozitive se numără: „**1 Iunie - Povestea copilăriei**”- concurs interjudețean, „**Primăvara Europeană**” - proiect educativ, „**16 noiembrie - Ziua Toleranței**” concurs de afișe și mesaje, „**Mai bun de Crăciun**”, „**Inimi lângă inimi**” - Mănăstirea Pogreș, proiect de voluntariat prin care echipa elev-părinte a donat haine, jucării, alimente. Rolul activităților a fost acela de a-i determina pe elevi să accepte că „**suntem diferiți, dar egali**”.

La toate activitățile au participat și părinții elevilor, parteneri activi la educarea tinerei generații. Acest fel de activități întăresc relațiile comunitare de încredere și bunăvoință reciprocă. Fiecare activitate este importantă pentru că arată posibilitatea că fiecare se poate implica în

transformarea școlii într-o comunitate adevărată. Într-o comunitate responsabilă și protectoare părinții au un rol activ în educație. Ei sunt recunoscuți ca primul educator al copilului cu rol major în dezvoltarea psihică și socială a acestuia. Scopurile și așteptările programului școlar trebuie discutate și comunicate părinților. Discuțiile deschise, întrunirile informale, corespondența scrisă pun baza unei comunicări reale cu familiile elevilor noștri. Deoarece activitatea școlară ocupă un loc important în viața copiilor, este normal să fie discutată cu familia. Învățătorii vor considera normal să comunice părinților activitățile pe care elevii le desfășoară în mod regulat. Participând la activități, adulții cunosc rolul, etapele și înțeleg importanța exersării aptitudinilor sociale atât în clasă cât și în afara ei. De asemenea, ei vor înțelege legătura puternică creată între casă, școală și comunitate.

O implicare democratică necesită o pedagogie care face mai mult decât să transmită, în mod efektiv, o moștenire genetică. Ea îi învață pe elevi să gândească, să își organizeze și să răspundă pentru faptele lor, să accepte, să îi valorizeze și să îi respecte pe ceilalți.

Bibliografie:

1. Kate Burke Walsh, *Predare orientată după necesitățile copilului*, Editura C.E.D.P. Step by Step, 1999;
2. Băban A., 2001, *Consiliere educațională*, Cluj-Napoca;
3. Tomșa Gh., 2005, *Psihopedagogie preșcolară și școlară*, București.

Strategii de rezolvare a problemelor de matematică

*Profesor învățământ primar Adriana-Claudia MOISĂ
Școala Gimnazială Nr. 1 Pâncești*

Strategiile didactice dețin o poziție privilegiată în ansamblul factorilor responsabili pentru succesul școlar al elevilor. Ele pun în evidență capacitatea cadrului didactic de a alege și combina într-o anumită ordine metode, procedee și mijloace de instruire, forme de grupare a elevilor, de a selecta și structura conținutul științific în funcție de obiectivele propuse, de a opta pentru o anume experiență de învățare ce urmează a fi trăită de elevi.

Strategiile didactice sunt sisteme de metode, procedee, mijloace și forme de organizare a activității educaționale, integrate în viziunea sistemică, în structuri operaționale unitare și coerente, care vizează construirea experiențelor de învățare, formarea de abilități, capacități și competențe și raționalizarea procesului instructiv-educativ.

„Niciun mijloc, oricât de perfecționat ar fi el, și nici o metodă, oricât de modernă ar fi ea, nu au o forță activatoare iminentă, în sine, ele pot însă impune și determina o participare activă din partea celui care învață.” (apud. Stanciu M., 1999, *Reforma conținuturilor învățământului*, Editura Polirom, Iași)

Strategia didactică reprezintă un mod de abordare și rezolvare a unei sarcini de învățare, rezolvare care presupune alegerea anumitor metode și mijloace, combinare și organizarea acestora în scopul atingerii unor rezultate maxime. Elaborarea unei strategii didactice eficiente este în funcție de concepția pedagogică a epocii și cea personală a educatorului. O concepție modernă este centrată pe utilizarea unor metode active, participative însoțite de materiale didactice și mijloace care vin în sprijinul acestui activism.

În plan didactic, **strategia** face parte din metodologia, arta educatorului de a conduce, rezolva situații de instruire. El folosește în sistem elementele procesului de predare-învățare-evaluare, pentru realizarea obiectivelor într-o anumită manieră, opțiune procedurală, mod combinativ, stil de coordonare, model de rezolvare tipică și optimă. Este așadar un fapt de management instituțional. Caracterizată, în esență, ca modalitate de combinare, o manieră de abordare a predării-învățării, de organizare a demersurilor pentru realizare obiectivelor, strategia oferă criterii pentru construirea acțiunilor, situațiilor de instruire prin:

- alegerea orientării spre un anumit tip, formă, modalitate de predare și învățare, de conducere a acestora;
- alegerea ansamblului optim de metode, mijloace, forme de organizare, care vehiculează conținuturile învățării; indicarea condițiilor, resurselor minime necesare în atingerea unui obiectiv sau a unui grup;

- conceperea, proiectarea pe secvențe a predării-învățării-evaluării sau printr-o anume înlanțuire, ordonare a acestora; găsirea soluției adecvate de definire, alegere, corelare a situațiilor rezultate din raportarea la obiective, anterior precizate;

- realizarea de combinații variate ale acestor elemente ale procesului instruirii, atât la nivel global (macroproiectare), cât și la nivelul unei situații concrete de predare (microproiectare), pe un obiectiv operațional;

- indicare unui anumit mod de introducere a elevului în situația creată, de îndrumare a lui în rezolvarea sarcinii, până la finalizarea, evaluarea ei;

- raportarea acestei combinații la alte condiții determinate – nivel inițial de pregătire al elevilor, timp acordat, moment de începere, loc între celelalte situații, condiții materiale;

- formularea unei variante, soluții cu caracter de decizie, după prelucrarea informațiilor acumulate asupra componentelor necesare situației, privind tipul, organizarea, desfășurarea acesteia;

- posibilitatea de detalierea componentelor sale în acțiuni, operații delimitate (procedee), care să sporească gradul de precizie, de control, de prevenire a abaterilor, de eficientizare; posibilitatea profesorului de a dirija evoluția situației, de a sesiza factorii perturbători și de a interveni, a găsi soluții de adaptare sau alegere a altei modalități ad-hoc;

- a antrena elevii după particularitățile lor, a-și afirma creativitatea, stilul de predare, de conducere a acțiunii;

- indicarea modului adecvat de punere a elevului în contact cu obiectivele urmărite, cu conținutul, cu sarcinile concrete, cu condițiile de realizare, cu criteriile de evaluare, cu tipul de învățare și valorificare a experienței anterioare;

- formularea chiar de ipoteze de cercetare a optimizării instruirii, prin introducerea, experimentarea de noi combinații metodologice, organizatorice;

- delimitarea gradului, formei, extinderii dirijării elevilor în antrenarea, rezolvarea, generalizarea rezultatelor, în implicarea lor în situațiile specifice de învățare;

- sprijinirea profesorului în găsirea răspunsurilor la problemele ce și le pune în acțiunea de proiectare didactică, de definire și combinare a situațiilor de instruire-evaluare solicitate;

- unificarea criteriilor, adaptarea lor în stabilirea strategiei de rezolvare a situației: concepția profesorului, obiectivele, conținutul informațional, tipul de experiență a elevilor, normativitatea respectată, resursele didactico-materiale, timpul dat.

Așadar, rezultă că strategia nu poate fi limitată numai la metode, ci se impune nevoia de cuprindere și a mijloacelor de învățământ ca auxiliare ale metodelor, dar și forme de organizare a activității elevilor (frontală, independentă sau pe grupuri omogene sau eterogene) și a activității generale (în clasă, în afara clasei, în afara școlii).

Literatura de specialitate inventariază **tipuri variate de strategii didactice. În rezolvarea problemelor acestea sunt:**

a) după activitatea dominantă în procesul instruirii:

de învățare - algoritmică:

- prin imitare de modele date;
- prin repetare, exersare, memorare;
- prin receptare, reproducere;
- prin cunoaștere concret – intuitivă;
- prin algoritmizare, pas cu pas;

euristică: - prin observare nemijlocită;

- prin rezolvare de probleme deschise;
- prin experimentare;
- prin dezbateri, dialoguri euristice;
- prin cercetări în grup;
- prin simulare, modelare, aplicații;
- prin tehnici de creativitate ș.a.

mixtă:

- prin combinarea celorlalte moduri.

b) după modul de dirijare al învățării:

- de dirijare pas cu pas;

- de semidirijare;
- de nonintervenție parțială.

c) după tipul de raționament abordat:

- de predare-învățare inductivă;
- de predare-învățare deductivă;
- de predare-învățare transductivă;
- de învățare prin analogie;
- de combinare a raționamentelor.

Orice strategie este concomitent tehnică și artă educațională, alegerea și folosirea oricărui tip de strategie depinzând în mod hotărâtor de pregătirea și personalitatea cadrului didactic, într-o activitate didactică acesta putând utiliza o combinație de strategii, de situații corespunzătoare pentru a crește eficiența acțiunilor și calitatea rezultatelor.

Bibliografie:

1. Cojocariu V. M., (2003), *Educație pentru schimbare și creativitate*, Editura Didactică și Pedagogică București;
2. Dumitru A., Dumitru L., (2010), *Metodica predării matematicii la clasele I-IV*, Editura Carminis, Pitești;
3. Stanciu M., 1999, *Reforma conținuturilor învățământului*, Editura Polirom, Iași.

Formarea competenței de a rezolva exerciții și probleme la clasele primare

*Profesor învățământ primar Crăița-Adina MOISĂ
Școala Gimnazială Chetriș*

1. DEFINIREA COMPETENȚEI

Conform DEX, „competența este capacitatea cuiva de a se pronunța asupra unui lucru, pe temeiul unei cunoașteri adânci a problemei în discuție.” (DEX, p. 177)

În literatura de specialitate, termenul de „competență” este asimilat frecvent cu alți termeni psihologici:

- „aptitudini, priceperi și abilități ale intelectului” (Ursula Șchiopu);
- „capacitate” (Paul Popescu- Neveanu);
- „inteligență concretă, teoretic-abstractă, socială (Alexandru Roșca).

Este destul de greu să se stabilească foarte clar delimitările conceptuale între categoriile mai sus amintite. Geneza și natura lor au provocat numeroase dispute de la începuturile științelor psihologice și până în prezent.

Ursula Șchiopu concluzionează: „competențele sunt expresii condensate ale variabilității umane”, rezultate ale însumării factorilor eredității cu factorii educativi.

Din perspectiva clasificării conceptului s-au mai dat și alte definiții:

- a. „Competența - capacitatea de a rezolva probleme într-un context dat” (S. Michel, M. Ledru);
- b. „Competența - procesul cognitiv de realizare a produsului vizibil, tradus în performanțe măsurabile” (G. Meyer);
- c. „Competențele reprezintă efecte formative explicite și implicite, proiectate prin intermediul structurilor de conținut predate-învățate-evaluate, conform programelor școlare. Ele pot fi de ordin cognitiv, afectiv, psihomotor.” (S. Cristea)

În urma studiului efectuat în bibliografia de specialitate am numi competența unui bloc cognitiv opțional format din interacțiunea mai multor fenomene psihice, puse în funcție de o activitate problematică de ordin cognitiv, motoriu sau afectiv.

2. COMPONENTELE STRUCTURALE ALE UNEI COMPETENȚE

Dobândirea unei competențe presupune, în primul rând, asimilarea unor conținuturi:

- a. achiziții cognitive specifice stocate sub forma logică de: noțiuni, judecăți, raționamente;
- b. deprinderi intelectuale, psihomotrice, estetice;
- c. strategii cognitive;
- d. atitudini față de cunoaștere.

În manifestarea ei se pun în acțiune corelativă mai multe procese psihice: operaționale, calitățile și formele gândirii, operațiile și calitățile memoriei, precum și componente ale personalității: atitudinile, priceperile și deprinderile, independența, spiritul inventiv, inteligența.

Gradul și ponderea de implicare a fiecăreia dintre componentele enumerate nu pot fi măsurate, controlate. Ele se manifestă global, îmbrăcând forma unei strategii operaționale manifestate, cu randament înalt, concretizată într-un produs tradus în performanțe.

3. RELAȚIA COMPETENȚĂ – COMPORTAMENT - PERFORMANȚĂ

Psihologia contemporană și aplicarea ei în educație- pedagogia pe obiective- vine să clarifice raportul dintre obiectivele de conținut (informative), care se materializează în performanțe controlabile, dar sunt evaluabile în termeni de competențe dobândite, „măsurabile în anumite limite de timp și spațiu”.

Orice activitate cognitivă, după J. P. Guilford, are trei dimensiuni:

- a. una privește operațiile (latura operațională) care, însumate, dau competența: evaluările, operațiile convergente, operațiile divergente, memoria, gândirea, inteligența;
- b. a doua se referă la conținuturi: comportamentul concret inclus în deprinderi, priceperi și abilități intelectuale, deprinderi motorii, strategii cognitive, atitudini față de cunoaștere;
- c. a treia dimensiune se referă la produse, traduse în performanțe concrete, măsurabile.

Deci, în procesul de predare-învățare-evaluare, avem de-a face cu un „proces invizibil”, supus evaluării formative și un „produs vizibil”, ce poate fi măsurat, cuantificat prin evaluare formativă.

Componentele sunt „invizibile”, ele se manifestă în comportamente generatoare de performanțe observabile, măsurabile. Performanțele reprezintă produsul „vizibil” al competențelor manifestate în comportamente. Competențele „nu se pot măsura direct” și nici comportamentele nu se evaluează, ci „traducerile acestora în produse imaginate de cadrele didactice” în standardele de performanță. În practica evaluării se poate afirma: în raport cu competența „X”, elevul „A” a realizat produsele „X1, X2, X3” în momentul „M” al anului sau ciclului școlar.

Problema evaluării rezultatelor și progreselor obținute de elevi la matematică este subordonată preocupărilor generale de evaluare a eficienței procesului de predare-învățare, constituind un obiect de studiu al didacticii.

Actul de evaluare la matematică urmărește să măsoare și să aprecieze progresele elevilor în materie de cunoștințe, priceperi, deprinderi matematice, ca rezultate ale procesului de instruire, precum și aspectele educative ale activității școlare la matematică, materializate în atitudinile și comportamentul elevilor.

Evaluarea performanțelor elevilor se realizează în funcție de obiectivele instrucționale propuse și este necesară pentru:

- cunoașterea stadiului inițial de la care se pleacă în abordarea unei secvențe de instruire, în vederea organizării eficiente a noii activități de învățare;
- confirmarea atingerii obiectivelor propuse pentru o anumită activitate didactică;
- stabilirea nivelului la care a ajuns fiecare elev în procesul formării setului de capacități implicat de obiective.

Confirmarea atingerii obiectivelor propuse se realizează prin evaluare sumativă și formativă a fiecărei unități didactice. De fapt, nu poate fi concepută proiectarea unităților didactice, nu pot fi definite obiectivele lecției sau capitolului, fără stabilirea criteriilor de performanță ce implică atingerea acestora. Actul de evaluare conține, deci, și itemi (sarcini, întrebări, enunțuri) ce materializează criteriile de performanță stabilite anterior.

În sistemul evaluării matematice pentru clasele primare se conturează o conduită evaluativă a învățătorului care satisface prioritar cel puțin trei criterii de apreciere, și anume:

1. prin raportare la o normă, impusă de cerințele programei școlare;
2. prin raportare la nivelul real atins de elevii clasei sau de grupul de referință;
3. prin raportare la posibilitățile fiecărui elev, aceasta fiind o evaluare de progres.

Sarcinile propuse elevilor trebuie să fie gradate, diferențiate și variate, astfel încât ele să acopere relativ întreaga gamă a situațiilor posibile într-un caz dat.

Pentru o evaluare cât mai corectă a rezultatelor obținute de elevi, cât și pentru realizarea unei promovări reale, pe baza dobândirii unor cunoștințe, priceperi și deprinderi care să asigure

continuarea cu succes a studiilor în clasa următoare, învățătorul își poate raporta activitatea la obiectivele terminale desprinse din programă sau la un set de probe constituite în bareme minime obligatorii la matematică. Aceste bareme conțin cunoștințele minimale pe care trebuie să le însușească elevii cu un ritm mai lent de învățare, pentru a întruni condițiile necesare de promovare.

În timpul anului școlar, la sfârșit de capitol, după modelul baremelor, învățătorul poate da clasei teste din materia studiată, cu sarcini gradate ca dificultate, pornind de la cerințe minime. În felul acesta se verifică nivelul cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor elevilor, sunt depistate și identificate lacunele și dificultățile pe care le întâmpină unii dintre ei.

În funcție de conținut se stabilesc obiectivele, criteriile de performanță și itemii probelor de evaluare.

Toate aceste informații dau învățătorului posibilitatea să intervină prompt, cu măsuri ameliorative, asigurând tuturor elevilor baza necesară continuării studiilor.

În concluzie, învățătorul va educa elevii asemeni lui, elevi care să continue cercetările, frământările, reușitele lui.

Creativitate și joc la vârsta școlară

*Profesor învățământ primar Laura-Monica MORĂRAȘU
Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău*

Creativitatea se poate defini ca cea mai înaltă formă de manifestare a conduitei umane, care implică antrenarea unei multitudini de factori subiectivi și obiectivi în vederea producerii noului cu finalitate socială, în plan concret sau abstract. Depășind toate accepțiunile parțiale ale creativității, acceptăm definirea ei și prin prisma procesului sau actului creativ, ca potențial creativ precum și ca sistem de capacități creative cognitive și noncognitive.

La copilul de vârstă școlară, conceptul de creativitate are anumite particularități. Sensul curent al creativității la elevi nu se manifestă ca act finalizat în produse de mare originalitate ci se referă la potențial, factori sau capacități aptitudinale predictive pentru performanțele de mai târziu, la capacitatea elevului de a acționa prin sine însuși, independent, atât pe plan mintal cât și pe plan practic.

Metodele de cultivare a creativității se structurează pe două categorii: metodele tradiționale de învățământ, modernizate și completate în funcție de obiectivele propuse (regândirea și metodologia evaluării randamentului școlar al elevului, metode active, învățarea prin descoperire dirijată), și metode speciale (brainstormingul, sinectica, testele de potențial creativ utilizate ca exerciții, o serie de alte tehnici speciale de descătușare a originalității).

Inventivitatea este aptitudinea sau capacitatea de a inventa cu ușurință; abilitatea sau priceperea de a născoci sau a combina; priceperea sau iscusința de a proiecta sau inova.

Originalitatea este însușirea produsului creat, are două accepțiuni: impresia de surpriză, de uimire (și admirație) provocată de ineditul și eleganța soluției (obiectului) propuse. Fiind un criteriu subiectiv de apreciere a originalității, se recurge la a doua accepțiune: frecvența rară a unui răspuns în cadrul unei colectivități. Cu cât un răspuns apare la mai mulți elevi, cu atât el este mai banal și invers. Ca mod de comportament, originalitatea nu este întotdeauna un atribut al personalității creative.

În activitatea zilnică, la catedră, întâlnim situații variate care presupun o adaptare rapidă la cerințele educative, la resursele materiale, informaționale și mai ales umane.

Exemple de activități care se bazează pe inventivitatea, creativitatea copiilor:

1. Comunicarea nonverbală – copiii își imaginează că nu vorbesc aceeași limbă și vor căuta să exprime un mesaj colegilor ajutându-se de gesturi, numere, culori;

2. Dezvoltarea propozițiilor – copiii citesc de pe fișe propoziții simple (Soarele arde.) și primesc ca sarcină să dezvolte această propoziție cu expresii deosebite întâlnite în textele literare studiate (Soarele arde cu flăcări de lumină marea de verdeață.) După mai multe exemple oferite elevii primesc ca sarcină să modifice propoziția dezvoltată în așa fel încât ea să capete sens contrar celei date:

(Soarele pâlăie cu fire încețoșate ierburile veștede.)

3. Textul fără viață - copiii primesc fișe în care sunt scrise texte lacunare, fragmentate aleatoriu. La citirea lor, copiii nu înțeleg mesajul, semnificația. Împărțiți în grupe mici, ei încearcă să reconstituie „viața” textului cu propoziții, fraze compuse de ei.

4. Lanțul cuvintelor - scrie un cuvânt care sugerează o persoană dragă ție. De la acest cuvânt trasează o săgeată în jos și scrie în dreptul ei un alt cuvânt care se leagă de primul. Continuă „lanțul” până la șase cuvinte.

Prieten cinste înțelegere jocuri ajutor câțel

5. Născocitorul de povești - Într-un săculeț sunt personaje de povești realizate din carton, cunoscute sau mai puțin cunoscute de către copii. Aceștia, legați la ochi, vor extrage patru –șase personaje pe care le vor așeza pe un suport. Vor formula oral o poveste în care să apară acele personaje fără a păstra anumite obiceiuri sau caracteristici din basmele originale.

6. Elevii primesc pe fișe texte literare sau cu conținut științific. Jumătate de foaie este goală. Aici, după citirea textului de 2 - 3 ori, copiii își vor nota toate întrebările legate de text la care ar dori să afle un răspuns și toate ideile pe care consideră că au legătură cu acesta.

7. Ora autorilor - În fiecare săptămână se înscriu la Ora autorilor 1 - 2 elevi care vor avea posibilitatea de a-și citi în fața întregii clase creațiile literare libere.

8. Muzica desenată - Se alege spre audiție câteva piese muzicale cu diferite ritmuri; elevii ascultă și transpun în desene senzațiile care le sunt oferite de fragmentele muzicale. Folosesc, pe rând, diferite tipuri de linii, diferite culori, diferite forme.

9. Jocul legăturilor. Dintr-un săculeț conținând imagini foarte diferite, elevii extrag câte 3 cartonașe și încearcă să găsească legături cât mai neobișnuite între ele.

Bibliografie:

- Coord. Elena Joița, Pedagogie și elemente de psihologie școlară, Editura Arves, Craiova, 2003;
- Rafila Cotuna, Locul și rolul jocului didactic în învățare, Revista Învățământul primar nr. 3 - 4, Editura Miniped, București, 2005;
- Miron Ionescu, Ioan Radu, Didactica modernă, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2005.

Învățarea prin cooperare în gradiniță

*Profesor învățământ primar Anca-Mihaela NASTASĂ
Școala Gimnazială „Nicolae Iorga”, GPP Nr. 31 Bacău*

Una dintre temele abordate frecvent de către teoreticienii și practicienii educației o reprezintă învățarea prin cooperare. „**Învățarea prin cooperare** este o strategie de instruire structurată și sistematizată, în cadrul căreia grupe mici lucrează împreună pentru a atinge un țel comun. Premisa **învățării prin cooperare** este aceea conform căreia, subiecții care lucrează în echipă sunt capabili să aplice și să sintetizeze cunoștințele în moduri variate și complexe, învățând în același timp mai temeinic decât în cazul lucrului individual” (Oprea, Crenguța-Lăcrămioara, 2003).

Au apărut diverse „denumiri pentru a ilustra munca colaborativă de **învățare în grup**, cum ar fi: învățarea prin cooperare, învățarea colaborativă, învățarea colectivă, învățarea comunitară, învățarea reciprocă, învățarea în echipă, studiu de grup, studiu circular.

Cooperarea (conlucrarea, munca alături de cineva) presupune colaborarea (participarea activă la realizarea unei acțiuni, bazată pe schimbul de propuneri, de idei). Cu toate că cele două noțiuni sunt sinonime, putem face unele delimitări de sens, înțelegând prin colaborare „o formă de relații între elevi, ce constă în soluționarea unor probleme de interes comun, în care fiecare contribuie activ și efectiv” (Handrabura, Loretta, 2003) și prin cooperare „o formă de învățare, de studiu, de acțiune reciprocă, interpersonală/intergrupală, cu durată variabilă care rezultă din influențările reciproce ale agenților implicați” (Handrabura, Loretta, 2003). Învățarea prin cooperare presupune acțiuni conjugate ale mai multor persoane (elevi, cadre didactice) în atingerea scopurilor comune prin influențe de care beneficiază toți cei implicați. „Colaborarea se axează pe relațiile implicate de sarcini, iar cooperarea pe procesul de realizare a sarcinii.” (Oprea, Crenguța-Lăcrămioara, 2006) Se

poate spune că „învățarea prin colaborare integrează învățarea prin cooperare.” (Oprea, Crenguța-Lăcrămioara, 2006).

Activitatea de ansamblu a copilului trebuie să îl ajute să se dezvolte armonios. Pentru aceasta ea trebuie să îi asigure deschiderea către toate activitățile pozitive de care este capabil și să-l stimuleze optim. În practică se întâlnesc situații când copilul este subsolicitat prin participarea la activități sărace, neinteresante, sau prin neglijarea unor categorii de activități în favoarea altora. Se suprasolicitează mai ales activitatea intelectuală. Toate formele fundamentale ale activității umane: munca, învățătura și jocul sunt prezente la preșcolar, deși ponderea și importanța lor sunt altele decât la adult.

Componentele procesului de învățământ au fiecare o mare diversitate de manifestare. În momentul inițierii unor activități, ele trebuie să fie compatibile și să contribuie la realizarea scopului propus. Formele de organizare a procesului de învățământ cu prescolarii sunt modalități de structurare ale tuturor elementelor care compun acest proces la un moment dat. scopul general al procesului instructiv-educativ fiind: dezvoltarea plenară a copilului care va îmbrăca forma unor scopuri și obiective subordonate care vor fi realizate pe rând. Din multitudinea scopurilor va decurge și căutarea unor forme de organizare diverse, adecvate acestora. Scopul particular acționează asupra alegerii unei anumite forme de învățământ în mod direct, prin limitele impuse celorlalte componente ale procesului de învățământ. În desemnarea formelor posibile de organizare, există un element central, anume relația dintre educator și educat, gradul de dirijare a activității copilului de către adult. Educatorul poate să participe sau nu la activitatea copilului, poate să o conducă direct, mai mult sau mai puțin dirijat, sau poate să organizeze activitatea, să o supravegheze, să o influențeze indirect. Componenta „educat” din procesul de învățământ acționează în determinarea formei de organizare prin: particularitățile de vârstă, particularitățile individuale, numărul de copii care participă la o anumită activitate educativă, anume: un singur copil, un grup mic de 2 – 7 copii sau grupa întreagă de copii. Relațiile educatoare-copil, copil-copil sunt deschise, bazate pe sprijin reciproc, pe dialog constructiv și pe cooperare. Educatoarele sunt solicitate astăzi să promoveze o învățare participativă, activă și creativă. Activitățile propuse copiilor în scopul sporirii gradului de implicare activă și creativă în grădiniță, trebuie să asigure: stimularea gândirii productive, stimularea gândirii critice, stimularea gândirii divergente stimularea libertății de exprimare a cunoștințelor, a gândurilor, a faptelor. În acest sens trebuie proiectate activități care cer spontanietate și contribuie la independența în gândire și acțiune.

Majoritatea cercetătorilor susțin că nivelul atins de grup depășește pe cel al celui mai inteligent dintre indivizii grupului care utilizează exclusiv mijloace proprii. Deci învățarea prin cooperare la nivel copil - copil este mai eficientă decât învățarea individuală. Sub diverse forme de organizare: grupuri, echipe, perechi, circular, colectiv, aceasta îi ajută pe copii să învețe să fie mai prietenoși, mai sociabili, mai comunicativi și mai toleranți față de ceilalți.

Învățarea prin colaborare este o strategie de instruire structurată, sistematizată, în cadrul căreia grupuri mici de copii lucrează împreună pentru a atinge un țel comun, devenind capabili să aplice și să sintetizeze cunoștințele în moduri variate și complexe, învățând în același timp mai temeinic decât în cadrul lucrului individual. Copiii trebuie învățați de mici să colaboreze în cadrul unor echipe, dar să se înfrunte și individual din perspectiva „câștig eu - câștig și tu”.

Educatoarei îi revine sarcina să participe alături de copii la elaborarea cunoștințelor, să servească drept model în legăturile interpersonale și să încurajeze interacțiunile cooperante dintre copii. Folosind învățarea prin colaborare educatoarea îi sprijină pe copii să descopere natura, știința, viața. Grădinița modernă promovează învățarea colaborativă ca formă superioară de interacțiune psihosocială, bazată pe sprijin reciproc, pe toleranță, pe efort susținut din partea tuturor, îndreptat spre același scop. Demersul de realizare a sarcinilor se realizează prin colaborare. Este împărtășită părerea că toți pot oferi alternative valoroase de soluționare a problemei dacă sunt ajutați.

Învățarea prin colaborare ajută copiii să învețe mai profund cultivând relații bazate pe respect reciproc și colaborare constructivă. Învățarea prin colaborare este o metodă de predare și învățare în care preșcolarii lucrează împreună, uneori în perechi, alteori în grupuri mici, pentru a rezolva una și aceeași problemă, pentru a explora o temă nouă sau a lansa idei noi, combinații noi sau chiar inovații autentice.

Elemente de bază ale învățării prin colaborare:

- **interdependența pozitivă** – preșcolarii realizează că au nevoie unii de alții pentru a duce la bun sfârșit sarcina grupului;
- **promovarea învățării prin interacțiunea directă** – preșcolarii se ajută unii pe alții să învețe, se încurajează și își împărtășesc ideile;
- **răspundere individuală** – performanța fiecărui preșcolar se evaluează frecvent și rezultatul i se comunică atât acestuia, cât și grupului;
- **deprinderile de comunicare interpersonală și în grup mic** – grupurile nu pot exista și nici funcționa eficient dacă preșcolarii nu au și nu folosesc anumite abilități sociale absolut necesare;
- **monitorizarea activității de prelucrare a informației în grup** – grupurile au nevoie de răgaz pentru a discuta cât de bine și-au atins scopurile și pentru a menține relații eficiente de muncă între toți membrii. În exemplele pe care le prezint ofer diverse alternative de lucru, însă acestea nu este cazul să fie considerate „rețete” miraculoase.

Crearea unei ambianțe bine organizate încurajează copiii să exploreze, să aibă inițiative și să creeze.

În concluzie, învățarea colaborativă poate fi la îndemâna fiecărei educatoare, cu condiția ca, încă din etapa de proiectare a activităților, să vizeze tematici adecvate și să pună la dispoziția copiilor materiale corespunzătoare.

Colaborarea înseamnă înainte de toate un câștig în planul interacțiunii dintre preșcolari generând sentimente de acceptare și simpatie. Departe de a genera conflicte, ea instaurează buna înțelegere, armonia și stimulează comportamentele de facilitare a succesului celorlalți.

Bibliografie:

- Fluraș Vasile, Teoria și practica învățării prin cooperare, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2005;
- Neacșu I., Metode și tehnici de învățare eficientă, Editura Militară, București, 1990;
- Pintilie Mariana, Metode moderne de învățare-evaluare, Editura Eurodidact, Cluj-Napoca, 2002.

Strategii educaționale centrate pe elev. Tehnici de valorizare a subiectului învățării

Prof. Carmen NEDELCU
Școala Gimnazială „George Bacovia” Bacău

Student centered educational strategies – learning techniques through cooperation and collaboration

The proposed paper is very current for the Romanian education. The paper comparatively presents the main educational paradigms. The techniques of subject valorisation are related to the three dimensions: stage 0 of learning, the processing stage of learning and the post-learning stage – all the steps are based on a rigorous detailing of teaching methods. With the aid of this study the teachers learn how to create optimal learning situations appropriate to the pupils' age.

Motto:

„Se simte, parcă, din ce în ce mai lămurit cum legătura dintre pedagogie, pe de o parte, și vibrațiile vieții, pe de altă parte, se subțiază”.
(Gabriel Albu, 1998)

În abordarea temei presupune este necesară o simplă trimitere la etimologia cuvântului pedagogie, care susține cel mai bine *centrarea pe individul ce învață* (*paid – copil, agoge – a conduce*) deoarece, în prezent, se pune accent din ce în ce mai mare „pe noua dimensionare axiologică a lumii care reinvestește ca prioritate predestinată pe cel care învață” (Laurențiu Șoitu, 2006, pag 185). Suntem, așadar, într-o etapă în care se „valorizează ființa umană” (Rodica-Diana Cherchiu, 2006, pag 186), pornind de la primele etape de formare a ei.

Centrarea pe individul care învață devine un „*principiu fundamental al educației*” practicate în secolul XXI, care se dorește a fi „*cel mai democratic și mai uman din istoria omenirii*” (Elena Seghedin, 2006, pag 192).

Sintagma „*pedagogie a grijii*” (Măgdalina Ioachim, 2006, pag 191) a apărut de curând în spațiul educațional românesc, ea este preluată din valorile occidentale, prin traduceri apărute în România după 1989. Definită ca „*o orientare educațională optimistă, care valorifică potențialul celui care învață*” (Magdalina Ioachim, 2006, pag 192), englezii folosesc termenul de „*pedagogy of care*” și se concentrează pe intervenția profesorului pe nevoile de formare ale elevului, de a cărui devenire este responsabil.

Apare deci nevoia profesorului, motivat fiind de teoriile învățării, să cunoască diverse tehnici de învățare centrate pe elev.

Motivațiile profesorilor au la bază două direcții: prima ar fi cea centrată pe teoriile învățării și cea de a doua pe setul principiilor didactice pe care aceștia le utilizează. În predarea religiei, la fel ca la toate disciplinele, trebuie să se țină cont de respectarea particularităților de vârstă și individuale, ceea ce înseamnă că trebuie să pornim de la datele persoanei de educat, de la natura sa, de la predispoziție și prerechizitele disponibile. Nu trebuie forțate, nepermis de mult, limitele pe care le îngăduie vârsta și caracteristicile individuale. Pentru a învăța individul este supus anumitor condiționări, acestea trebuie însă raportate la caracteristicile psihicului elevului în funcție de „*zona proximei dezvoltări*” (Elena Seghedin, 2006, pag 191) deoarece relația dintre învățare și dezvoltare este una cu dublu sens, trecerea în structurile superioare se face în funcție de „*învățare și exersare*”, realul fiind asimilat prin intermediul structurilor cognitive deja existente, care se acomodează permanent în raport cu noile date interiorizate.

În realizarea demersului didactic la orice disciplină pedagogia este cea care dă repere și normative pentru proiectarea și coordonarea intervențiilor educative, dar acest moment al concepției se lovește de elementele contextualizării. Educatorul devine astfel, mai mult decât un tehnician, un executant al unor „sarcini prescrise”, el trebuie să „*creeze situații de învățare adecvate unui spațiu concret, unui timp precizat, unui conținut delimitat, toate circumscrise unui grup de subiecți concreți*” (Măgdalina Ioachim, 2006, pag 192). Reușita în activitatea educativă se poate deci măsura „*în funcție de gradul în care profesorul respectă principiile educației autentice*”.

PREZENTAREA COMPARATIVĂ A PRINCIPALELOR PARADIGME EDUCAȚIONALE

(după B. Wurtz, cf. Constantin Cucuș, 1996)

PRINCIPIILE PARADIGMEI EDUCAȚIONALE		
	CLASICE	MODERNE
1.	Accent pe conținut – care presupune însușirea de informații punctuale, definitive;	Accent pe conexiunea dintre informații – receptivitatea față de conceptele noi; Importanța educației permanente;
2.	Învățarea este un rezultat;	Învățarea este un proces;
3.	Există o structură autoritară , conformismul este recompensat, iar gândirea diferită este descurajată;	Nu mai are la bază principiile ierarhice, între profesor și elev relația este umană , aceștia nu mai sunt nevoiți să joace fiecare propriul rol;
4.	Structură rigidă, programe analitice obligatorii;	Procesul instructiv-educativ are o structură flexibilă;
5.	Cunoștințele se însușesc într-un ritm obligatoriu pentru toți;	Sunt admise ritmuri diferite de înaintare în materie;
6.	Randamentul și reușita sunt lucrurile cele mai importante;	Antul cade pe dezvoltarea personalității celui care învață;
7.	Se dezvoltă gândirea liniară, analitică;	Există o îmbinare a strategiilor strict raționale cu cele cu cele bazate pe intuiție;
8.	Elevii sunt apreciați strict, unii sunt stigmatizați, și se plafonează , conform etichetei care le-a fost aplicată;	Etichetarea are un rol auxiliar , descriptiv, ea nu devine sentință definitivă;
9.	Este importantă lumea exterioară;	Se pune accent pe dezvoltarea imaginației și a experienței lăuntrice a elevului;

10.	<i>Există o preocupare permanentă față de norme și de standarde;</i>	<i>Performanțele sunt raportate la posibilitățile și nivelul de aspirații ale fiecărui elev;</i>
11.	<i>Elevul trebuie să dețină multe cunoștințe teoretice;</i>	<i>Cunoștințele teoretice trebuie completate cu experiențe practice dobândite în educația formală, nonformală și informală;</i>
12.	<i>Se manifestă multă birocrație și rezistență la nou;</i>	<i>Problemele cu care se confruntă colectivitatea sunt luate în calcul și sunt sprijinite;</i>
13.	<i>Cadrul ambiental este conceput pe criterii strict funcționale;</i>	<i>Ergonomia este cuvântul care denumește amenajările din fiecare sală de clasă;</i>
14.	<i>Învățarea se face la timpul prezent.</i>	<i>Educația are caracter prospectiv, proactiv, cu fața spre viitor.</i>

Având în vedere algoritmul proiectării didactice, trebuie făcută pentru fiecare lecție și o analiză a tuturor categoriilor de resurse: materiale, de timp și de spațiu. De cele mai multe ori ne mulțumim să facem o listare a cunoștințelor inițiale de care dispun elevii deoarece am aplicat probe de evaluare inițială. Dacă nu avem grijă să formulăm corect itemii și să stabilim niște bareme de corectare bine gândite vom avea surpriza ca rezultatele evaluării noastre să fie viciate. De cele mai multe ori nu punem accent pe lucrul cel mai important – trăirile elevilor – și scăpăm din vedere latura afectiv-emoțională atât de importantă pentru orice activitate umană. Problema care stă în acest moment în fața profesorului se află de această dată în sfera finalităților educației și acestea nu se mai pot atinge prin constrângere. Pentru profesor alegerea unei strategii pentru fiecare lecție presupune alegerea dintr-o multitudine de variante și posibilități, care îmbină atât elemente prezente dar și mulți factori întâmplători care pot avea, uneori, efecte greu de controlat cu grade mari de probabilitate. Experiența fiecărui profesor relevă că valoarea și calitatea acțiunii pedagogice depinde de metodele sau tehnicile pe care folosește precum și de inspirația - unicitatea strategiei didactice – pe care acesta o concepe și o aplică. Multe dintre metodele utilizate au un caracter limitat însă strategiile de instruire pot oferi nu număr foarte mare de combinații. Competența metodologică constă în capacitatea profesorului de a elabora și utiliza cât mai multe metode și tehnici eficiente pentru activitatea de predare.

Robert Gagne preciza că este foarte important ca profesorul să aibă grijă să realizeze o „*comunicare pentru elev și nu către elev*” și afirmă că „*învățarea este o trecere a individului dintr-o stare a minții în alta*” sub coordonarea atentă a profesorului, care trebuie să creeze drumul către autoînvățare. Cu alte cuvinte învățarea este un proces complex prin care elevii sunt motivați să participe la propria lor devenire. Ei sunt capabili să aprecieze calitatea activității educative de tip formal sau nonformal furnizată de instituția școlară.

În ultimii ani s-a sintetizat un set coerent de principii care stau la baza utilizării strategiilor centrate pe subiectul care învață:

- principiul unicității personalității umane și al traseului educațional personalizat;
- principiul descoperirii și construirii de sine;
- principiul binelui personal prin raportare la binele comun;
- principiul responsabilității față de propria devenire;
- principiul dragostei necondiționate față de cei în formare;
- principiul democratizării relației educator – educat;
- principiul educației pentru o viață neîmplinită; (Neacșu Ion, 1990, pag. 28)

Din perspectivă metodologică a educa și a instrui presupune că profesorul este capabil să utilizeze unele strategii care să dezvolte atenția elevilor și capacitatea de a lucra independent, dezvoltarea capacității de a se integra social, să întărească încrederea în sine și conștientizarea propriei valori, găsirea propriei identități. Pentru profesori, în general, a educa presupune că își desfășoară activitatea sub semnul unor categorii morale, că ei trebuie să consilieze elevii pentru formarea unor atitudini și performanțe proprii, dezvoltându-le capacitatea de a stabili cu ușurință contacte pozitive și de a se autoanaliza critic. Profesorii formează atât valori cognitive cât și valori

morale, ei trebuie să sprijine elevii în a cunoaște propriile sentimente ca: satisfacția reușitei, binefacerile lucrului în grup și cooperării, respectul pentru realizări. Fridrik Herbart spunea „valoarea omului nu rezidă din cunoștințe, ci în voință, deoarece voința este cea care dezvăluie caracterul”. În ultimii zece ani au apărut numeroase lucrări științifice care cuprind tehnici de valorizare a subiectului învățării. Acestea au dezvoltat instruirea pornind de la nevoile de învățare ale elevilor, deoarece caracteristicile conținuturilor de învățat au fost corelate cu nivelurile de înțelegere. S-a constatat că timpul învățării are trei dimensiuni distincte:

- timpul zero al învățării;
- timpii producerii învățării;
- timpul post învățare;

Timpul zero al învățării este *timpul dinaintea proiectării învățării*, profesorul trebuie să cunoască subiectul învățării și clasa de elevi. Urmează apoi momentul autocunoașterii care asigură finalitate atât pentru subiectul învățării (elevul) cât și pentru profesor. Intercunoașterea este momentul esențial deoarece este foarte utilă pentru constituirea prerechizitelor grupului ce învață. La această secvență finalitățile în învățare sunt: pentru elevi autocunoașterea și intercunoașterea, iar pentru profesor autocunoaștere și cunoașterea elevilor.

Timpul producerii învățării se delimitează astfel: *timpul de debut al învățării, timpul derulării învățării, și timpul final al învățării*. În etapa de debut elevul învață date particulare, modul în care se operează cu acestea, date generale structurate sub formă de principii, și reguli, pe care elevul le raportează la nivelul său de înțelegere. Timpul derulării învățării corespunde nivelului doi din taxonomia obiectivelor cognitive după Bloom, este momentul cel mai semnificativ deoarece are ca rezultat achiziția de cunoștințe. Acum se formează seturi de capacități și deprinderi intelectuale de lucru, tot acum se formează comportamente și atitudini. Corespunzător nivelului sintezei din taxonomia obiectivelor cognitive este *timpul final al învățării în care se realizează imaginea globală a învățării*.

Timpul post învățare sau timpul evaluării este unul ameliorativ, care toate fi un timp zero pentru o nouă învățare. În didactica modernă pe spirala educației între cele trei momente trebuie să existe o strânsă interdependență.

Teresa Amiable, în cartea sa „Creativitatea ca mod de viață”, prezintă câteva întrebări adresate părinților cu scopul de a cunoaște mai bine propriii copii. Întrebări ca cele enumerate mai jos ar trebui să și le pună și educatorii:

- Cu ce va surprins acest elev?
- În ce fel se deosebește de ceilalți elevi;
- Faceți o listă cu ceea ce credeți că îi place cel mai mult;
- Faceți o listă cu activitățile la care se pricepe cel mai bine;
- Care este activitatea care îi stimulează creativitatea?
- Care este disciplina/domeniul în care ar putea fi cel mai creativ?
- Care sunt valorile, standardele și principiile fundamentale pe care ați vrea să le urmeze

în viața elevul;

Desigur, într-o astfel de abordare pentru a avea rezultate profesorul trebuie să cunoască principiile cunoașterii personalității educatului (Vezi Elena Badea, 1997, pag 15):

- Principiul accesibilității la cunoașterea celui alt;
- Principiul descoperirii (determinarea veridică a trăsăturilor subiectului ce trebuie cunoscut și nu inventarea lor);
- Principiul autenticității (distincția aspectelor fizice interne-externe);
- Principiul abaterii de la normă (determinarea trăsăturilor personale);
- Principiul dominanței (determinarea tendințelor, a stilului individual, a imaginii de sine a celui alt, a capacității de efort, a performanțelor);
- Principiul actualizării (evidențierea unității psihologic - istoric);
- Principiul semnificației (determinarea personalității în câmpul valorilor proprii);
- Principiul îndoii metodei metodologice (acceptarea metodologică a artificialității distincției între facultăți, între motivație și cogniție, verbal – nonverbal);

- Principiul complementarității (conștientizarea ambivalenței, unitatea dintre rațiune și intuiție, depășirea simplificării și fărâmițării imaginii celui alt);

Autocunoașterea elevilor este un subiect larg dezbătut în literatura pedagogică, dar metodologia aplicării este dificilă, rigidă, mimetică. În multe lucrări consacrate există tehnici de cunoaștere și consiliere pe care marea majoritate a cadrelor didactice le cunosc dar, din păcate, nu le aplică considerând că de acest lucru trebuie să se ocupe dirigintele sau consilierul educativ al școlii. Unele dintre tehnicile enumerate mai jos pot fi utilizate cu ușurință și vor ajuta și elevul și profesorul în procesul de învățare.

Autoportretul – se cere elevului să realizeze un poster sau la elevii mici un desen care să aibă cât mai multe caracteristici: aspect fizic, trăsături de caracter, aspirații, hobby-uri. Această tehnică se mai poate aplica și sub forma unei compuneri sau, pentru elevii mai mari, a unui eseu.

Lista valorilor – presupune utilizarea brainstorming-ului – pentru a face o selecție a valorilor în funcție de următoarele criterii: importanța acestora pentru ei, criterii după care se conduc în viață și ulterior, se realizează o secvență de dezbateri pe tema alegerilor pe care ei le fac.

Soarele calităților (Soarele meu) – presupune identificarea propriilor calități și cunoașterea modului în care este perceput de ceilalți. Elevii desenează un soare cu raze, în centru este trecut numele, fiecare rază va reprezenta o calitate pe care acesta consideră că o are. La calitățile proprii identificate se pot adăuga și acele calități pe care colegii consideră că individul le are.

Linia vieții – este exercițiul prin care pot fi identificate eșecurile, evenimentele le pozitive care au marcat viața fiecărui elev. Tehnica facilitează identificarea resurselor care au ajutat individul să depășească eșecurile și au influențat realizarea succeselor și reușita în viață. Pe această linie elevii delimitează principalele etape din viață: grădinița, școala primară, gimnaziul. Semnul plus va marca rezultatele pozitive, iar semnul minus eșecurile. Discutând cu elevii și analizând cauzele care le-au determinat și resursele care i-au ajutat să depășească obstacolele și să obțină succese. (Manual clasa a XI – educație pentru cetățenie democratică)

Scara autodeperminării – (adaptată după *Scrieri de psihopedagogie a grijii, Mihaela Grigore, Eugenia Stan, 2003, pag 17*). Elevul este rugat să deseneze o scară cu 10 trepte, pe scara cea mai de sus se va trece cifra 1, ar sub ultima treaptă se va trece cifra 2. În spațiul alăturat cifrei 1 elevii vor scrie idealul lor de viață (în câteva propoziții), iar în dreptul cifrei 2 se cere elevilor să treacă situația în care nu ar dori să fie niciodată în viață. Apoi se va marca pe scară cifra 3, aceasta reprezentând situația prezentă, așa cum este ea la momentul în care se aplică proba. Elevii sunt îndrumați să scrie și cifra 4, ea reprezentând situația de acum 5 ani, și cifra cinci care reprezintă proiecția de peste 5 ani.

Bingo – tehnică facilă pentru a provoca comunicarea între participanții unui grup ce învață. Ea poate fi utilizată ca *ice – breaking*, exercițiu de spargere a gheții. Tehnica presupune listarea unor caracteristici pe care profesorul dorește să le evidențieze la nivelul subiecților la începutul unei lecții, activități.

Pentru un profesor autocunoașterea proprie sau autocunoașterea elevilor sunt elemente cheie în reușita demersului didactic. Ultimele cercetări în domeniu certifică faptul că prestigiul profesorului printre elevi, ca beneficiari ai educației furnizate „a evoluat de la om al virtuților la om al dilemelor” (Laurențiu Șoitu, Rodica-Diana Cherciu, 2006, pag 208). Singurii artiști ai căror acte de creație au un statut deosebit sunt profesorii deoarece „arta lor este trăită în prezent, dar se definitivează mul după încheierea actului de creație, materialul uman este perisabil deoarece își modifică conținutul în fiecare secundă, dacă profesorul nu intervine la timp, riscă să nu mai poată realiza Creația, iar opera lor poate fi remodelată cu greu sau poate niciodată”. (Laurențiu Șoitu, Rodica-Diana Cherciu, 2006, pag 209).

H.Morine și G. Morine în lucrarea lor *Pedagogia complementară*, 2007, p. 231 precizează rolurile didactice ale profesorului „furnizor de informații, model de comportament, creator de situații de învățare, consilier și orientator, evaluator și terapeut, organizator și conducător, în sensul de coordonator”.

Aplicațiile pentru timpul producerii învățării au la bază învățarea colaborativă, deoarece ființa umană este predestinată vieții în grup, colectiv. Școala este unul dintre factorii care intervine eficient în atingerea acestei finalități. Situațiile de învățare proiectate trebuie deci să necesite participarea elevului ca subiect activ și conștient, iar activitățile de grup se constituie ca adevărate exerciții de

role-learning. Elevii trebuie obișnuiți, la început, cu norme și reguli de grup, multora nu le plac interdicțiile sau rolurile pe care trebuie să și le asume. Școala se constituie astfel într-un loc de exersare a unor competențe și capacități indispensabile elevului în viață. De aceea este foarte necesar ca elevul să participe activ și conștient la actul educativ pentru a avea un indice de reușită în viață cât mai mare. De la școală se așteaptă acum să își „*asume responsabilitatea să construiască un cadru favorabil prin care să se indice direcția dezvoltării și dezvoltării personalității elevilor săi, nu ca un fapt în sine ci furnizându-le experiența proprie pentru a-i determina și susține dezvoltarea personalității*”. (Laurențiu Șoitu, Rodica-Diana Cherciu, 2006, pag 220).

Tehnici de clarificare a gândirii:

- Enunță o singură problemă;
- Formulează ceea ce vrei să spui;
- Dă exemple care fac legătura între gândurile tale și experiența de viață;
- Folosești în comunicare analogii și metafore care să sprijine oamenii să facă legătura între gândurile tale și o varietate de lucruri pe care ei deja le cunosc. Tiparul folosit este următorul:
 - cred că...(enunță ideea principală);
 - cu alte cuvinte(reformulează ideea ta principală);
 - de exemplu ...(dă un exemplu pentru ideea ta principală);
 - ca să vă ofer o analogie... (oferă o ilustrare a ideii tale principale);

Uneori, pentru a lămuri model de gândire al celui alt, profesorul poate pune acest gen de întrebări:

- poți să reformulezi ideea ta cu alte cuvinte;
- poți să-mi dai un exemplu;
- dă-mi voie să îți spun ce am înțeles eu că spui. Te-am înțeles corect.

Profesorul trebuie să fie permanent atent la întrebări, atât la cel pe care le pune el, cât și la cele care îi sunt adresate: trebuie privit atât la suprafață, cât și dincolo de suprafață. Tinerii profesori au o problemă în a asculta elevii atunci când pun întrebări, dar și atunci când ei adresează întrebări. De multe ori au dificultăți în formularea lor pe înțelesul elevului, alteori adresează prea multe întrebări suplimentare. Chestionarea este așa pur și simplu făcută sau este una care acceptă definiții situațiilor care le sunt date din cărți sau de alte persoane.

Modul de a adresa întrebări determină elevul să gândească, să vină cu mai multe soluții originale, creative și, în același timp, dezvoltă gândirea și formele sale: noțiunile, judecățile și raționamentele.

- La ce întrebare vrei exact să răspunzi?
- Există o întrebare mai importantă pe care ar trebui să o adresăm?
- Cuprinde această întrebare problema adevărată cu care ne confruntăm?
- Ce concluzii par justificate în lumina faptelor?
- Care este punctul nostru de vedere?
- Trebuie să luăm în considerare și un altul?
- Este și un alt fel de a privi întrebarea?
- Care sunt întrebările conexe pe care este necesar să le avem în vedere?

Adesea, modul nostru de gândire ne provoacă mari neazuri deoarece: sărim direct la concluzii, pierdem urma obiectivelor lor, suntem nerealiști sau ne focalizăm pe lucruri neînsemnate. Uneori nu vedem contradicțiile și acceptăm prea ușor informații inexacte. Adesea punem întrebări vagi și dăm răspunsuri la întrebările elevilor la fel de vagi și contradictorii. Alteori răspundem la întrebări la care nu avem competența să răspundem, ignorăm informațiile care nu susțin punctul nostru de vedere și facem deducții care nu sunt justificate de experiența noastră de viață. Uneori, datorită tipului de raționament pe care îl utilizăm, deformăm datele și le formulăm inexact, nu reușim să vedem deducțiile pe care le facem și tragem concluzii iraționale, nereușind să înțelegem că propriile presupuneri sunt nejustificate.

Robert Gagne se referă în lucrările sale la complexitatea procesului predării, atunci când precizează „operațiile” de efectuat pentru organizarea învățării. *Prima operație* este *planificarea învățării*, de unde pornește elevul și unde trebuie să ajungă, încotro se îndreaptă, care sunt condițiile prealabile specifice învățării și ce va fi capabil să învețe în continuare. *A doua operație* este

conducerea învățării care trebuie să răspundă și ea la probleme de genul: ce motivație să-i formăm, cum să orientăm interesul elevului, ce conținuturi ale învățării trebuie să aleagă pentru viitor, cum să stimulăm elevul să învețe și cum îl evaluăm cât mai corect. *Organizarea condițiilor externe este a treia etapă* deoarece profesorul este cel care trebuie să dirijeze elevului atenția, gândirea, acțiunile. Tot profesorul este cel care trebuie să aibă grijă de formarea deprinderilor de studiu ale elevilor, independența și tipul de învățare predominant, dar și învățarea elevului să își evalueze critic ideile. Cea de a patra este *consacrată alegerii modurilor și mijloacelor de instruire și evenimentelor instruirii*. (conf. Robert Gagne, 1975, pp 28 – 34). Învățarea umană este un fenomen foarte complex care urmărește dezvoltarea personalității umane în ansamblu, ea trebuie să se desfășoare într-un cadru instituțional, sub îndrumarea profesorului. Este influențată atât de factor interni (capacitatea de învățare și nivelul de motivare al elevilor), cât și de factorii externi (calitatea predării, climatul din clasă și logistica didactică). Acest proces devine mai eficace atunci când sunt valorificați optim toți acești factori. Parcurgerea corespunzătoare a momentelor instruirii conform taxonomiei obiectivelor celor trei domenii comportamentale: afectiv, psihomotor și cognitiv orientează elevii și cadrele didactice spre: receptare, înțelegere, memorare, păstrare și actualizare.

Tehnicile utilizate pentru timpii producerii învățării sunt, în general, foarte bine cunoscute profesorilor, dar foarte puțin utilizate. Se pot enumera:

- Sinelg;
- Interviu în trei trepte;
- Controversa academică;
- Controversa constructivă;
- Jurnalul dublu;
- Mâna oarbă.

Pentru exemplificare se vor prezenta tehnicile „*Mai multe capete la un loc*” și „*Creioanele la mijloc*”.

Tehnica „*Mai multe capete la un loc*” presupune: formarea de grupuri cu câte 3 - 4 elevi, fiecare elev are un număr între 1 și 4, profesorul pune o întrebare sau dă o problemă, fiecare elev se gândește la o soluție, elevii discută apoi problema în grup, profesorul spune apoi un număr și toți elevii care au acel număr raportează clasei ce au discutat în grupul lor.

Tehnica „*Creioanele la mijloc*” presupune existența unor grupuri tipice de învățare prin colaborare formate din 3 - 7 elevi. Fiecare elev își semnalizează contribuția punându-și creionul pe masă. Odată ce un elev și-a spus punctul de vedere, luând cuvântul o dată, nu mai are dreptul să vorbească până când toate creioanele se află pe masă, semn că toți membrii grupului au luat cuvântul o dată. Este important ca elevii să știe că toți membrii grupului sunt egali și nimeni nu are voie să domine. Profesorul poate transforma această tehnică în procedeu de evaluare, el poate alege un creion și întreba care a fost contribuția posesorului acelui creion la discuția care s-a desfășurat.

Tempul post învățare este reprezentat de momentul evaluativ, care are rolul de a motiva elevul să continue învățarea, iar din perspectiva educatorului să fundamenteze ameliorarea. Evaluarea este, în cadrul procesului didactic, o activitate complexă de apreciere a modului comun de lucru a profesorului și a elevilor săi în eforturile de atingere a obiectivelor didactice proiectate la un nivel de performanță ridicat. Multe caracteristici mentale și fizice sunt învățate în conformitate cu cât de bogată și variată devine viața de la școală. Deci, cu cât mai multă experiență are o persoană, cu atât mai bogată este imaginea de sine. Adică, elevii își formează imaginea de sine în funcție de informațiile pe care le primesc de la ceilalți. Odată cu dezvoltarea imaginii de sine, elevul învață că există caracteristici ideale pe care el ar trebui să le aibă, că există standarde ideale de comportament precum și aptitudini speciale care sunt apreciate de ceilalți.

Nivelul stimei de sine este determinat de evaluarea de către individ a discrepanțelor dintre imaginea de sine și sinele ideal. Elevii care au o stimă de sine crescută sunt încrezători în diferite situații sociale și abordează cu mai multă ușurință temele de la școală. Ei vor demonstra că au o curiozitate naturală pentru învățat și vor deveni nerăbdători și entuziaști când li se propune o nouă provocare. La celălalt pol se vor afla elevii care au o stimă de sine scăzută, care nu au încredere în capacitățile proprii și cred că nu vor reuși. Elevii vor încerca să evite situațiile pe care ei le consideră umilitoare în caz de nereușită. Cercetătorii au constatat că există o strânsă corelație între stima de

sine a elevului și stima de sine a profesorului. Elevii cu o stimă de sine crescută care intră în contact cu profesori cu stimă de sine scăzută tind, cu timpul, și ei spre o stimă de sine scăzută, care va duce la un nivel scăzut de realizări. Factorii cei mai importanți în vederea creării unei atmosfere pozitive în clasă sunt stima de sine și aptitudinile de comunicare ale profesorului. Caracteristicile tehnicilor centrate pe subiectul învățării țin de o detaliere riguroasă a metodelor utilizate. Metodele didactice se caracterizează complet prin: agenții care le mănuiesc, beneficiarii, variantele lor, competențele și posibilitățile pe care i le asigură celui care o pune în valoare. Descrierile tehnicilor din această lucrare pot duce la un set de caracteristici ale strategiilor centrate pe subiectul (elevul) care învață:

- asigură atingerea obiectivelor personale de învățare construite de subiect pornind de la finalitățile unitare propuse;
- susțin parcurgerea traseului cunoașterii de sine, stima de sine, autocontrol și autodeterminare;
- dezvoltă diverse tipuri de învățare, în funcție de obiectivele propuse subiecților de organizatorul învățării (învățare experiențială, învățare colaborativă);
- valorifică situații de învățare prin descoperire, dezvoltând capacități și competențe ale subiectului (sieuși și celorlalți participanți la activitate);
- construiesc un tip de învățare agreabil, plăcut și eficient, respectând particularitățile anatomo-fiziologice și psihice ale subiecților;
- nu forțează rezultatul imediat al învățării, fiind adesea structurată pe secvențe de evaluare amânată.

Bibliografie:

- Crețu, C., 1998, „Curriculum diferențiat și personalizat”, Polirom, Iași;
- Cornelius, H.; Faire, S., 1996, „Știința rezolvării conflictelor”, Editura Știință și Tehnică, București;
- Gagne, R.M., 1975, „Condițiile învățării”, Editura Didactică și Pedagogică, București;
- Neacșu, I., 1990, „Instruire și învățare”, Editura Științifică, București;
- Neacșu, I., 1990, „Metode și tehnici de învățare eficientă”, Editura Militară, București;
- Rotaru, Adriana, 2002, „Consiliere și orientare”, Editura Arves, Craiova;
- Stan, E., 1999, „Profesorul între autoritate și putere”, Editura Teora, București;
- Stan, Liliana, 2004, „Fundamente ale succesului educațional”, Editura Fundației Axis, București;
- Stanciu, M., 2003, „Didactica postmodernă”, Editura Universității Suceava, Suceava;
- Șoitu, Laurențiu; Chiurciu, Rodica-Diana, 2006, „Strategii educaționale centrate pe elevi”, Editura Alpha, Buzău.

Primii pași în eTwinning - comunitatea școlilor din Europa

*Profesor învățământ primar Elena NEGOIȚĂ
Școala Gimnazială „Ghiță Mocanu” Onești*

Motto:

Calculatorul ne face să vedem lumea într-un anumit fel. Cunoașterea digitală va resemnifica multe date ale cunoașterii clasice, reasezând cumulusul de valori pe care omenirea l-a avansat de-a lungul timpului. (Constantin Cucoș)

Conform Comisiei Europene, e-learning-ul este definit ca „utilizare a noilor tehnologii multimedia și a internetului pentru a ameliora calitatea învățării, facilitând accesul la resurse și servicii, precum și schimburile și colaborarea la distanță”. E-learningul face din mediul informațional un aliat, putând fi înțeles ca o abordare inovativă, interactivă, centrată pe educat. Noțiunea de e-learning apare la interferența a trei concepte: comunitate, spațiu virtual și procese de învățare, adunând la un loc trăsăturile specifice ale acestora.

Din astfel de necesități a fost creată platforma eTwinning, al cărei scop este acela de a ușura comunicarea și cooperarea dintre școli din țările membre ale Uniunii Europene. Platforma eTwinning lansată în anul 2005, este în prezent o comunitate vie, extrem de activă și implicată, reunind la nivelul general, instituții de învățământ preuniversitar, iar efectiv platforma este locul de întâlnire a peste 492 949 de cadre didactice din peste 184 172 de școli implicate în 62 917 proiecte. În România acțiunea a fost introdusă în octombrie 2007 și este coordonată de Institutul de Științe ale Educației,

cu sprijinul Centrului pentru Inovare în Educație. eTwinning este o parte a Programului de Învățare permanentă a Comisiei Europene. Portalul concentrează o bază de date solidă, recomandată de Comisia Europeană pentru căutarea de parteneri pentru proiecte Comenius. eTwinning facilitează colaborarea și comunicarea între școli din țările membre UE, crearea de multiple produse educaționale care implică utilizarea noilor tehnologii, îmbunătățirea comunicării în limbi străine, crearea de noi relații sociale, colaborarea virtuală și interculturalitatea. Scopul central al utilizării portalului eTwinning îl constituie crearea de proiecte educaționale realizate prin parteneriate internaționale, eTwinning fiind comunitatea școlilor din Europa.

Am întâlnit comunitatea eTwinning recent și am desfășurat alături de colegii mei primul proiecte de colaborare internațională, având parteneri cu aspirații comune: autocunoaștere, cunoașterea și promovarea valorilor naționale și europene, comunicarea fără bariere lingvistice, stimularea creativității, dezvoltarea abilităților media, informarea și, mai ales depășirea limitelor spațiale și temporale. Am avut privilegiul de a stabili legături cu persoane extraordinare din câteva țări europene. Alături de elevii mei și de colegi din școala în care lucrez am construit legături durabile, emoționale uneori, cu școli din alte țări, construind legături care, cu certitudine, au stimulat, impulsionat și eficientizat procesul de învățământ, aducând beneficii tuturor partenerilor.

AVAP - Artă, Veselie, Armonie, Prietenie a fost primul proiect colaborativ, cel care ne-a adus și satisfacția primului certificat de calitate. Am pornit cu celelalte colege de la ideea comună conform căreia compozițiile artistico-plastice sunt expresia eului individual, dublat de o anumită înțelegere a mediului socio-cultural. Modul de a simți imaginea vizual-plastică și de a o transpune în format fizic (hârtie, pânză) depinde și de influența experiențelor de învățare organizate de școală. Curente artistic-plastice pot servi la dezvoltarea competențelor specifice, pe care cadrul didactic le urmărește pe parcursul învățării elevului, iar flipped classroom mută predarea/învățarea din sala de clasă, acasă.

Simțeam că uneori am tratat cu superficialitate latura artistică și scopul pe care l-am urmărit a fost augmentarea performanțelor elevilor mei în ceea ce privește realizarea de compoziții plastice. Am ales ca strategie instructiv-educativă flipped classroom (sala de clasă inversată/oglină) pe parcursul celor 7 luni de desfășurare a proiectului. Învățarea s-a realizat cu ajutorul tutorialurilor, ineditul constând în faptul că nu eram eu cea care îi învăța pe elevi, ci un domn profesor de desen care le-a arătat tehnicile. De asemenea, pe baza unui parteneriat, am colaborat cu profesoara de desen a școlii, atât în etapa de aprofundare a tehnicilor de lucru, cât și în apăsarea lucrărilor elevilor. Astfel, pe lângă noțiunile de arte vizuale, elevii și-au însușit și noțiuni de istoria artei, căutând pe youtube din proprie inițiativă și alte informații despre diferitele curente artistice sau surprinzând-o pe colega profesoară de desen cu întrebări. Mai ales în cazul pointilismului, învățarea prin descoperire s-a realizat firesc, de la stimularea curiozității intelectuale până la dorința de a înțelege cât mai bine contextul artistic și dorința de a se perfecționa. Elevii au atins chiar performanța de a face deosebiri între lucrări artistice aparținând unor curente artistice diferite și de a avea afinități pentru unul anume. Prin intermediul curentelor artistice studiate s-au transmis elevilor elemente de conținut ce s-au materializat apoi în competențe și deprinderi de lucru ce le vor fi utile.

Elementele de conținut au fost cele prevăzute de programa școlară pentru disciplina *arte vizuale și abilități practice*. Desigur că au fost abordate și anterior, dar în manieră clasică și în mod separat. Datorită specificului acestui proiect, am reușit să le transmit elevilor prin intermediul curentelor artistice, în mod interdisciplinar cât și transdisciplinar. Elevii au fost capabili să diferențieze noțiunile diferitelor discipline care s-au utilizat în compozițiile lor plastice. Astfel, în cazul impresionismului, elementele de limbaj plastic predominante au fost linia și punctul, în cubism forma regulată sau neregulată, iar în expresionismul abstract pata de culoare, plat sau vibrantă. Fiecare activitate a valorificat mai multe conținuturi/competențe din diferite discipline cum ar fi: cerințele din cadrul curentului impresionist au utilizat cunoștințe/competențe din arte vizuale și limbă și comunicare, cubismul arte vizuale și matematică, expresionismul abstract arte vizuale și dezvoltare personală/educație civică.

Comunicare și schimburi între școli - proiectul a demarat prin crearea unui grup dedicat acestuia pe Facebook. În această fereastră comună ne-am cunoscut și am colaborat pentru alegerea unui titlu cât mai potrivit. Fiecare a venit cu idei și cea mai bună a câștigat: AVAP - Artă, Veselie, Armonie, Prietenie. Am schimbat, de asemenea, idei constructive care au constituit pietre de temelie

în schițarea și dezvoltarea structurii proiectului. Entuziasmul creștea și apoi am colaborat printr-un document GoogleDocs unde ne-am ales fiecare o culoare, prezentându-ne și completând în linii mari activitățile și calendarul acestora. Prin email, am trimis colegilor responsabili documente și imagini pentru realizarea albumului final. Cu ajutorul aplicației Skype am făcut videoconferințe pentru ca elevii să se cunoască, prezentându-și clasa, școala, lucrările realizate. Și-au făcut aprecieri reciproce, s-au susținut moral unii pe alții și chiar au cântat împreună. Am comunicat la telefon chiar și, unele dintre noi fiind la început, am simțit în mod real ce efecte nebănuite poate avea un astfel de proiect pentru creșterea încrederii în forțele proprii și a dorinței de a progresa.

Colaborare - de la început, fiecărui partener i s-au atribuit anumite sarcini. Mai corect ar fi să spun că fiecare și-a însușit acele sarcini, deoarece nu au fost impuse de cineva, ci am putut alege și chiar ajusta pe parcursul planul proiectului. Acesta a fost realizat în mod colaborativ, prin aplicații google drive. Fiecare partener și-a adus aportul la planificarea activităților. Nu toate colegile stăpâneam modul de folosire al diferitelor aplicații. Colaborând cu cele mai experimentate, care au explicat pașii cu multă răbdare și pricepere, am înțeles și am realizat produse finale pe care cu mândrie le-am postat în Twinspace, felicitându-ne reciproc pentru pricepere. De asemenea, lucrările din cadrul temei impresionismului le-am prezentat împreună într-un padlet. Produsul final, albumul cu cele mai reușite lucrări ale elevilor, l-am realizat colaborând cu responsabilă și ușurându-i munca. Am trimis inițial doar poze cu lucrările, dar ne-am dat seama că volumul de muncă al acestora ar fi fost imens, apoi am creat noi un document word unde am pus imaginile, fiind astfel mai ușor de gestionat.

Utilizarea tehnologiei - deși am finalizat cu succes cursul despre utilizarea instrumentelor web.2 în realizarea proiectelor, acest prim proiect mi-a oferit ocazia să le aprofundez, să le descopăr valoarea și importanța. Am învățat și am utilizat aplicații precum sharalike, padlet, kizoa, youtube pentru prezentări. Am aprofundat învățat despre google drive, util pentru planificarea activităților proiectului. Am folosit instrumentele Twinspace: am creat pagini, am postat prezentările elevilor, am creat fișiere foto/video în rubrica Materiale.

Consider că scopul proiectului a fost atins, acesta aducându-și o contribuție importantă la creșterea preformanței elevilor în ceea ce privește realizarea de compoziții artistico-plastice. Apoi, mi-am propus sporirea interesului și a motivației față de această disciplină, uneori considerată mai

puțin importantă decât matematica și limba română. Nu numai că elevii au devenit atrași de AVAP, dar au devenit curioși și interesați de artă, în general și chiar de învățare în ansamblul ei. Au căpătat simț artistic și li s-a dezvoltat latura estetică. Am învățat eu însămi mai multe lucruri despre curente artistice dar, cel mai important lucru este că învățarea nu s-a făcut individual ca de cele mai multe ori, ci în echipă, prin colaborare. Am legat cu toții, mici și mari, prietenii trainice bazate pe valori comune, am schimbat idei și practici bune cu colegii din țara vecină. Sper din tot sufletul în colaborări viitoare și proiecte comune. Școala a căpătat și ea vizibilitate internațională și prestigiu pe plan local, elevii fiind cei mai buni mesageri în acest sens.

Necesitatea păstrării echilibrului între tradițional și modern în activitatea didactică

*Profesor învățământ primar Margareta NISTOR
Școala Gimnazială „Alexandru cel Bun” Bacău*

„Nu există metode bune sau rele, ci metode adecvate, bine sau prost utilizate” spune Ioan Cerghit.

Pentru a atinge un nivel optim în proiectarea și realizarea unei activități educaționale, se pune accent pe felul cum se desfășoară aceasta și implică probleme organizatorice, procedurale și materiale.

Drumul parcurs pentru atingerea obiectivelor educaționale constituie metoda didactică. Metoda este selectată de cadrul didactic și este pusă în aplicare în lecții sau activități extrașcolare, cu ajutorul elevilor și în beneficiul acestora. Metoda presupune, în toate cazurile, o colaborare între profesor și elev, participarea lor la căutare de soluții, la distingerea dintre adevăr și eroare și care, sub forma unor variante și/sau procedee selecționate, se folosește pentru asimilarea cunoștințelor, a trăirilor valorice și a stimulării spiritului creativ.

Când alegem o metodă, trebuie să ținem cont de finalitățile educației, de conținutul procesului de instruire, de particularitățile de vârstă și de cele individuale ale elevilor, de psihosociologia grupurilor școlare, de natura mijloacelor de învățământ, de experiența și competența noastră.

Principalul avantaj al metodelor activ-participative îl reprezintă implicarea elevilor în actul didactic și formarea capacității acestora de a emite opinii și aprecieri asupra fenomenelor studiate. În acest mod, elevilor le va fi dezvoltată o gândire circumscrisă abilităților cognitive de tip superior, gândirea critică. Aceasta reprezintă o gândire centrată pe testarea și evaluarea soluțiilor posibile într-o situație dată, urmată de alegerea rezolvării optime pe baza argumentelor.

A gândi critic înseamnă a deține cunoștințe valoroase și utile, a avea convingeri raționale, a propune opinii personale, a accepta că ideile proprii pot fi discutate și evaluate, a construi argumente suficiente propriilor opinii, a participa activ și a colabora la găsirea soluțiilor. Principalele metode de dezvoltare a gândirii critice sunt: *Gândiți, lucrați în echipă, comunicați; Termeni-cheie inițiali; Știu - vreau să știu - am învățat; metoda Sinelg; metoda Mozaic; Cubul; Turul Galeriei; Elaborarea unui referat/eseu; Jurnalul în trei părți; Tehnica predicției; Învățarea în grupuri mici; Turneul între echipe; Linia valorilor.*

V. Guțu oferă o imagine fidelă asupra antitezei care se creează între metodele tradiționale și cele moderne utilizate în predare. Metodele tradiționale au următoarele caracteristici:

- pun accentul pe însușirea conținutului, vizând, în principal, latura informativă a educației;
- sunt centrate pe activitatea de predare a profesorului, elevul fiind văzut ca un obiect al instruirii;
- sunt predominant comunicative, verbale și livrești;
- sunt orientate, în principal, spre produsul final;
- au un caracter formal, sunt rigide și stimulează competiția;
- stimulează motivația extrinsecă pentru învățare;
- relația profesor-elev este autocratică, disciplina școlară fiind impusă.

La polul opus, metodele moderne se caracterizează prin următoarele note:

- acordă prioritate dezvoltării personalității elevilor, vizând latura formativă a educației;
- sunt centrate pe activitatea de învățare a elevului, acesta devenind subiect al procesului educațional;
- sunt centrate pe acțiune, pe învățarea prin descoperire;
- sunt orientate spre proces;
- sunt flexibile, încurajează învățarea prin cooperare și capacitatea de autoevaluare la elevi;
- stimulează motivația intrinsecă;
- relația profesor-elev este democratică, bazată pe respect și colaborare, iar disciplina derivă din modul de organizare a lecției.

Din toate cele menționate rezultă faptul că profesorul trebuie să-și schimbe concepția și metodologia instruirii și educării, să coopereze cu elevii, să devină un model real de integrare socioprofesională și educație permanentă, să se implice în deciziile educaționale, să asigure un învățământ de calitate. Pregătirea managerială a profesorului, însușirea culturii manageriale, nu numai cea tradițională psihopedagogică și metodică, pot asigura esențial înțelegerea și aplicarea relației autoritate-libertate, ca nou sens al educației, prin predare-învățare și rezolvarea altor situații din procesul educațional școlar.

Bibliografie:

1. Cerghit, I., *Perfecționarea lecției în școala modernă*, E.D.P. București, 1993;
2. Mihăescu, M. și colaboratorii, *Metode activ-participative aplicate în învățământul primar*, Editura DPH, București, 2010.

Învățătorul și elevul creativ - cheia performanței în educație

Mariana OLTEANU

Colegiul Tehnic „Dimitrie Ghika” Comănești

„Creativitatea înseamnă străpungerea lumescului pentru a găsi minunatul” (Bill Moyers)

„Un profesor bun merge în rând cu elevul său în timp ce acesta explorează”

Pentru înfaptuirea cerințelor creativității la lecție, este necesară instaurarea unui climat favorabil „caracterizat printr-o tonalitate afectivă-pozitivă, de exigență și de înțelegere, de responsabilitate”, afirmă Ana Stoica în lucrarea „Creativitatea elevilor”. Tot autoarea continuă, arătând că: „Învățătorii și profesorii creativi determină avântul creativității de la profesor la elev, fenomen urmat de automodelarea copilului în funcție de atitudinile și convingerile devenite ale lui”.

Este necesar ca învățătorul să-i pună pe elevi în situația de a învăța să dobândească cunoștințe în mod independent, să caute soluții noi, originale, să aplice creator cunoștințele.

Învățătorul creativ oferă învățarea într-o atmosferă neautoritară, încurajează procesul gândirii creative. El știe cum să folosească întrebările. Conduita creatoare este provocată de întrebarea operațională potrivită pentru că ea duce la explorare și dezvoltă curiozitatea. Un învățător creativ încurajează elevii să exprime teorii ce par ridicole, să combine materialele și noțiunile în modele noi, originale.

Cadrul didactic trebuie să fie un mediator între elev și lumea înconjurătoare, faptul acesta presupunând:

- structurarea și restructurarea unui cadru pentru a face posibilă o experiență utilă celor care învață;
- indicarea experiențelor pe care le pot avea; folosirea posibilității de a experimenta;
- participarea alături de individ în scopul ameliorării liniilor orientative pentru selectarea unui prilej favorabil experienței;
- ajutor în folosirea timpului, spațiului, echipamentului;
- ajutor pentru a extrage din experiență: informații, deprinderi, valori;
- ajutor pentru interpretarea și evaluarea experiențelor.

În activitatea școlară se face transferul setului de valori propice creativității de la profesor la elev. Colaborarea are tendința de a stimula efortul fiecăruia.

Dintre modalitățile de manifestare a elevului creativ în activitatea școlară, sunt de remarcat:

- nu e sociabil în raport cu egalii săi, uneori e sfidător față de profesori;
- nu e prea conștiincios; învață în salturi;
- este imprudent; se avântă în răspunsuri înainte de formularea lor în minte;
- e curios, activ; are un nivel superior de aspirații;
- are încredere în forțele proprii;
- își asumă riscurile legate de îndeplinirea unor proiecte dificile și curajoase;
- este perseverent în căutarea de soluții și realizarea proiectului propus;
- are simțul valorii și atitudine valorizatoare
- este receptiv la tot ce este nou;

- cultivă consecvent originalitatea, pentru care are un respect deosebit.

Copilul care are posibilitatea să fie spontan și independent, va putea, în viitor, să fie creativ. De aceea învățământul trebuie să capete un caracter participativ, de aceea învățătorul trebuie să dirijeze, ca un adevărat dispecer - dialogul euristic sau exploatarea ipotezelor.”

Identificarea elevilor creativi

Ana Stoica, în lucrarea „Creativitatea elevilor”, propune o listă ce poate fi utilizată în identificarea elevilor creativi:

- curios, investigator cu întrebări profunde;
- original, în gândire și acțiune, oferă soluții neobisnuite;
- independent în gândire și conduită, individualizată, plin de sine;
- imaginativ, fantezist, povestitor de istorii;
- nonconformist;
- vede corelațiile;
- plin de idei, cu fluență verbală și conversațională;
- experimentator care încearcă idei noi, produse noi;
- flexibil în idei și gândire;
- persistent, perseverent;
- construiește, reconstruiește;
- preferă complexitatea, se ocupă de mai multe idei în același timp;
- preocupat.

Pentru depistarea elevilor creativi din clasă, am aplicat chestionare elevilor, părinților și profesorilor. Ele și-au dovedit utilitatea. Este necesar să cunoaștem elevii creativi și domeniul în care pot excela. În lucrarea „*Invenție, descoperire, creativitate*”, A.D. Moore consemnează: „*Ne deosebim prin capacitățile și talentele individuale, mai puternice sau mai slabe. Strădania de a cultiva talente acolo unde ele nu există le-a stricat multora viața. O primă condiție pentru a fi fericiți în viață constă în a descoperi domeniul pentru care suntem mai bine înzestrați și a folosi talentul astfel identificat pentru scopuri creative*”.

Bibliografie:

- Mihaela Roco, Creativitate și inteligență emoțională, Iași, Polirom, 2004;
- Venera – Mihaela Cojocariu, Educație pentru schimbare și creativitate, Editura Didactică și Pedagogică, București;
- A. D. Moore, „Invenție,descoperire, creativitate”, Editura Didactică și Pedagogică, București;
- Dumitru, I.-Al, „Dezvoltarea gândirii critice și învățarea eficientă”, Editura de Vest, Timișoara, 2000.

Familia - tradiții și valori

*Profesor învățământ primar Oana-Mirela OPRIȘAN
Școala Gimnazială „Emil Brăescu” Măgura, Bacău*

„Cu fiecare zi din viața noastră facem depuneri în banca de memorie a copiilor noștri.”
Charles R. Swindoll Familia este o instituție socială ce are la bază alegerea reciprocă a partenerilor în vederea asigurării reproducerii speciei, în condițiile socio-culturale determinate {Popescu-Neveanu, P. 1978, p. 262}. C.Bistriceanu consideră că familia este un grup a cărui finalitate constă în preluarea, păstrarea, sporirea și transmiterea unui patrimoniu genetic, economic, moral, religios, cultural și social-identitar.

Familia îndeplinește următoarele funcții: economică, ce constă în asigurarea resurselor materiale, financiare, necesare existenței familiei, funcția de socializare/educare-funcția de formare în scopul asimilării de către copii cât și de ceilalți membri a atitudinilor, valorilor, principiilor, modelelor de comportament caracteristice unui grup social,funcția de solidaritate ce constă în asigurarea unității și stabilității familiei și implică manifestarea sentimentelor de afecțiune,de respect, de apartenență la grupul familial, de încredere a membrilor unii în alții, de ajutor și susținere reciprocă și funcția sexual-reproductivă cu scopul aducerii pe lume a copiilor.

Un copil se naște în sânul unei familii și devine parte a societății abia mai târziu. Rolul părinților e acela de a-l învăța ce înseamnă respectul, buna-cuviință, responsabilitatea și

moralitatea, încă din primii ani de viață. Familia este cadrul în care copilul învață să iubească, fiind cadrul în care el însuși este maximal iubit. Fiecare familie are regulile și tradițiile sale, acestea fiind gesturi sau evenimente care se repetă cu regularitate, care au o semnificație aparte pentru membrii ei și care sunt împărtășite de fiecare în parte. Aceste obiceiuri, în aparență nesemnificative, contribuie la comuniunea familială, strâng legătura între membrii unei familii și îi ajută să evolueze. De obicei, aceste tradiții se suprapun peste sărbătorile creștine. Dar dacă aceste sărbători cuprind obiceiuri general valabile, tradițiile de familie au caracteristici aparte, valabile doar pentru membrii săi. De Crăciun, de exemplu, toată lumea împodobește bradul, face cadouri și prepară mâncărurile tradiționale. Însă în cadrul unei familii aceste gesturi se nuanțează și lor li se adaugă unele evenimente specifice. Ziua împodobirii bradului poate fi, să spunem, 21 decembrie, ca să coincidă cu ziua de naștere a copilului sau Crăciunul se poate asocia cu pregătirea unui anumit tip de tort, foarte apreciat de cei mici.

Ritualurile de familie, obiceiurile caracteristice unui anumit nucleu familial, se pot departaja în două categorii. Cele asociate gesturilor pregătitoare pentru somn sau cele de la trezire (sărutul de noapte bună, povestea de somn ușor, cafeaua sau – pentru copii – lăpticul de dimineață etc.) servesc la menținerea coeziunii și a echilibrului familiei.

Cele care țin de sărbători, ritualurile de vacanță, vizitele la bunici, mesele în familie, atunci când au o frecvență repetitivă, se încadrează în același tip. Ele se numesc rituri de uniune. Acestea sunt, de fapt, și cele mai importante pentru o familie.

Alte gesturi rituale marchează trecerea de la o etapă de viață la alta: căsătoria, botezul, celebrarea nunții de argint. Toate aceste gesturi de afecțiune le vor da copiilor siguranță, protecție, vor crea sentimente de iubire, de respect față de adulți ceea ce va contribui la dezvoltarea armonioasă a copilului din punct de vedere fizic, dar mai ales psihoafectiv.

Copiii resimt puternic nevoia de singuranță și sunt poate cei mai tradiționaliști membrii ai familiei. Gesturile repetate la anumite intervale de timp sau cele care le marchează și le jalonează ziua sunt extrem de importante pentru cei mici. Ei se simt astfel protejați, au repere clare după care să se ghideze și simt că în acest fel se întărește legătura dintre ei și părinți.

Famiiliile care nu au tradiții specifice sunt mai dezorganizate, iar copilașii simt că sunt lăsați de capul lor. Câștigă astfel o independență cu care nu știu ce să facă. Prin studii științifice s-a determinat ca relațiile dintr-o familie sunt mai echilibrate și mai armonioase atunci când toți membrii au repere de viață comune și știu în fiecare moment ce trebuie făcut.

Alături de gesturile de sărbătoare, puteți inventa la rândul dumneavoastră unele tradiții proprii. De exemplu, puteți organiza petreceri atunci când copilul pleacă de acasă (la studii, în alt oraș etc) sau atunci când începe serviciul. De asemenea, un copilaș care se teme de prima zi de școală sau de grădiniță poate fi pregătit psihic printr-o mică petrecere care să marcheze evenimentul. Primul dinteșor căzut poate fi, de asemenea, sărbătorit.

Ocaziile nu lipsesc, totul este ca părinții să le dea o conotație specială...

Tradițiile de sărbători pot fi un liant important în familie și o ocazie de a crea amintiri frumoase pentru mai târziu. Mirosul cozonacilor, al cârnaților afumați, a tobei și a sarmalelor de Crăciun ne vestește sărbătoarea și ne putem bucura de ea mai bine. N-aș putea să îmi imaginez însă Crăciunul fără bradul împodobit, fără cadouri și fără bucuria zăpezii. Tradiția Ignatului, a porcului tăiat în ogradă cu savurarea pomenii porcului se păstrează de demult, iar copiii ce s-au mutat la oraș, revin la părinți la țară pentru a continua acest obicei. Mirosul de pască, drob de miel, ouale înroșite care se ciocnesc de Sfânta sărbătoare a Paștelui rostind *Hristos a înviat! și Adevărat a înviat!* ne fac să intrăm în spiritul sărbătorii și să ne bucurăm cu adevărat de Învierea Domnului, după ce am postit până în Vinerea Patimilor.

Românul se definește prin tradițiile, obiceiurile și datinile sale. Ia-le pe acestea și nu va mai rămâne un român adevărat! Prin urmare, nu vreau să renunț la nici o tradiție, nici un obicei pe care-l practic și îmi doresc ca nici un alt român să nu renunțe, atâta timp cât îi stă în putere. (Alina Panait)

Bibliografie:

1. Bistriceanu, C., „Sociologia familiei”, Editura Fundația România de Măine, București, 2006, pag 15;
2. Cojocariu, Venera, „Pedagogia învățământului primar și preșcolar”, Editura Alma Mater, Bacău, 2011, pp 93, 101;
3. Niculescu, R.-M., „Pedagogia preșcolară și a școlarității mici”, Editura Universității, Brașov, 2007, pag 50;

4. Popescu-Neveanu, P., „Dicționar de psihologie”, Editura Albatros, București, 1978, pag 262.

Motivația – element esențial în activitatea de învățare a școlarului mic

*Profesor învățământ primar Daniela PAIU
Școala Gimnazială „Emil Brăescu” Măgura*

Motivația este cheia succesului și în activitatea de învățare. De la Piaget la Gardner, teoreticienii mecanismelor învățării au subliniat faptul că motivația este fundamentul pe care se construiește succesul educațional. Implicit, se poate afirma că lipsa motivației pentru învățare poate să conducă nu numai la performanțe școlare scăzute, ci și la alte acumulări negative care pot sta la baza unor abateri sau devianțe comportamentale. Dacă am cunoaște natura și diversitatea motivelor, legile după care ele se manifestă, am putea prevedea, influența și direcționa comportamentul elevilor. De aceea, problema dezvoltării motivației de învățare necesită să fie una dintre cele mai importante, de care să se preocupe școala încă din ciclul primar. A fi motivat la învățătură exprimă în plan comportamental o stare mobilizatoare și direcționată spre atingerea unor scopuri.

Încă din clasele primare, copiii au nevoie mai mult decât oricine de stimularea dorinței de a face eforturi pentru a învăța. În acest mod, elevul va fi profund implicat în sarcinile de învățare, va fi orientat spre finalități, într-o mare măsură conștientizate, va transfera în învățare întreg potențialul cognitiv. Lipsa de motivație e caracterizată de pasivitate, inactivitate, concentrare foarte lentă într-o sarcină de învățare, lipsă de spontaneitate și chiar stări de anxietate. În literatura de specialitate motivația școlară este descrisă ca și construcție psihică rezultată din observații îndelungate asupra elevilor, variabilă ce asigură continuu organizarea interioară a comportamentului, vector esențial al personalității. În funcție de scopurile pe care și le propun cadrele didactice în clasă, de echilibrul creat de învățare în structurile personalității, practica educațională conturează câteva categorii de motive: profesionale, cognitive, social-morale, personale, materiale și relaționale. În acest sens, motivația școlară este, de fapt, o expresie a investiției pe care copilul o face în propriul viitor.

De asemenea, motivația este esențială în activitatea psihică și în dezvoltarea personalității, deoarece este primul element cronologic al oricărei activități, semnalizează deficituri fiziologice și psihologice, selectează și declanșează activitățile corespunzătoare propriei satisfaceri și le susține energetic, contribuie, prin repetarea unor activități și evitarea altora, la formarea și consolidarea unor însușiri ale personalității.

Psihologia modernă recunoaște două tipuri de motivație: intrinsecă – în care persoana urmărește o activitate (sau chiar mai multe) strict cognitivă, când acțiunile întreprinse sunt pentru sine; de exemplu, aspirația spre competență profesională, socială și extrinsecă – în care persoana urmărește, prin activitățile depuse, anumite recompense morale: prestigiu, notorietate, faimă, statut, poziție etc.

Formele motivației: pozitivă și negativă, afectivă și cognitivă, intrinsecă și extrinsecă, sunt inegal productive, când sunt comparate în cadrul acestor diade. Motivația intrinsecă este superioară motivației extrinseci. Dar dacă luăm în considerare și alți factori, cum ar fi vârsta elevilor, temperamentul, caracterul, vom constata că, la școlarii mici este mai productivă motivația extrinsecă, deoarece motivația intrinsecă încă nu s-a format.

Un studiu publicat în Franța (François de Sigly, Comment aider l'enfant à devenir lui-même – Cum să ajuti un copil să devină el însuși?) subliniază faptul, că în trecut copiii erau mai disciplinați, dar nu erau neapărat mai motivați. În zilele noastre disciplina a devenit o problemă și de aceea inapetența copiilor față de școală a devenit mai evidentă, ceea ce nu înseamnă ca ea nu a existat dintotdeauna.

În acest sens, un rol principal în dezvoltarea motivației învățării la elevii claselor primare aparține profesorului. El trezește la elevii săi motivația, dorința de a învăța sau, dimpotrivă, aversiunea față de școală. Pedagogul Montaigne îi atenționa pe profesori: „Copilul nu este un recipient pe care trebuie să-l umpli, ci un foc pe care trebuie să-l aprinzi”.

Firește că și profesorul este limitat, având puțin timp pentru problema motivației. Este important de a descoperi și a înțelege factorii interni ai elevului, ca personalitate, care-i determină,

orientează, organizează și susțin eforturile de învățare. Dacă profesorul își va mobiliza virtuțile, va aplica cunoștințele pe care le posedă și răbdarea, el va educa elevi bine motivați.

Ținând cont și de faptul că fiecare copil este o individualitate unică, irepetabilă în felul lui de a fi, a învăța, a reacționa, părinții sunt acei care nu vor admite ca ei să se împotmolească în problemele școlare, îi vor sprijini în mișcarea lor înainte. În vederea formării și dezvoltării motivației pozitive pentru învățare, este necesară aprecierea și acceptarea înclinațiilor copilului în domeniile și disciplinele care-i plac, sprijinul afectiv, modelul personal, ajutorul în momentele de impas pentru a accepta anumite nereușite, stimularea curiozității și dorinței de a învăța, legătura permanentă cu pedagogul, menținerea unui control lejer, dar sistematic, stimularea încrederii în propriile forțe etc.

Reieșind din cele expuse, putem deduce că motivația școlară se conturează treptat, se modelează în funcție de factorii care o influențează și se maturizează în momentul când copilul are un răspuns personal la întrebarea „De ce învăț?”.

Bibliografie:

1. Antoci, D., Motivația elevilor în context școlar, Editura Print-Caro, Chișinău, 2010;
2. Maslow, A. H., Motivație și personalitate, Editura Trei, București, 2007;
3. Neascu, I., Motivație și învățare, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1987.

Să spunem DA, educației nonformale

Maria PASCU

Liceul Tehnologic „Jacques M. Elias” Sascut

Ion PASCU,

Școala Gimnazială Sascut

Din punct de vedere etimologic, termenul de „nonformal” își are originea în latinescul „nonformalis”, preluat cu sensul „în afara unor forme special/oficial organizate pentru un anume gen de activitate”. Nonformal desemnează o realitate educațională mai puțin formalizată dar întotdeauna cu efecte normativ-educative.

Educația nonformală a fost definită de către J. Kleis drept „orice activitate educațională intenționată și sistematică desfășurată de obicei în afara școlii tradiționale, al cărei conținut este adaptat nevoilor individului și situațiilor speciale, în scopul maximalizării învățării și cunoașterii și al minimalizării problemelor cu care se confruntă acesta în sistemul formal (stresul notării în catalog, disciplina impusă, efectuarea temelor)”.

Educația nonformală cuprinde totalitatea acțiunilor organizate în mod sistematic, dar în afara sistemului formal al educației și oferă posibilitatea de a achiziționa competențe foarte importante, deoarece sunt centrate pe persoana care învață și sunt strâns legate de nevoile și aspirațiile acesteia. Competențele dobândite ajută la dezvoltarea personală, includerea socială și cetățenia activă, iar toate acestea largesc orizontul obținerii unui loc de muncă.

Principiile educației formale urmăresc pregătirea tinerilor pentru viața socială și formarea acelor competențe necesare acestora pentru depășirea obstacolelor viitoare.

Iată câteva din aceste principii; însăși formularea le sugerează semnificația lor practică:

- *principiul integrării* (corelării, coordonării) formulează cerința ca toate activitățile ce au loc în afara clasei și a școlii să fie integrate în sistemul general de educație, ca făcând parte din obiectivele și conținuturile acestuia; ele trebuie să-și îndeplinească rolul hotărâtor de cultivare a capacității de transfer a achizițiilor învățării și mai ales de aplicare practică, în condiții variate a celor învățate.

- *Principiul caracterului specific.* Deși fac parte din sistemul general educațional, activitățile din perimetrul nonformalului se constituie, ele însele, într-un sistem specific, aparte, care le diferențiază de cele incluse în sfera formalului. Specificul acestor activități e dat, în primul rând, de obiectivele și conținutul lor, ele având forme proprii de organizare, precum și raporturi aparte între educatori și elevi față de cele practicate în perimetrul educației formale. Un alt element specific îl constituie instrumentarul metodic, mai larg, mai diversificat, ceea ce oferă șanse sporite de a se acumula experiență de viață, prin contactul nemijlocit cu oameni, cu fenomene de cultură materială și spirituală, precum și participarea directă la unele din manifestările la care iau parte elevii.

• *Principiul caracterului atractiv al activităților nonformale.* Atractivitatea este, de fapt, dominantă acestor activități, ce trebuie să țină seama de interesele, înclinațiile, preocupările și preferințele elevilor. Ceea ce are un efect pozitiv în cultivarea interesului pentru cunoaștere, precum și pentru dezvoltarea unor procese afective. Atractivitatea nu înseamnă evitarea efortului propriu; de altfel, elevii – îndeosebi cei din clasele inferioare – au preferințe pentru care, uneori, nici nu dispun de resursele necesare. Sunt considerate atractive acțiunile cu o finalitate clară, realizabilă, cele în care subiecții au un rol activ, cele care au un grad sporit de autenticitate, cele care se caracterizează prin simplitate și eleganță.

• *Principiul varietății* completează în mod necesar și fericit pe precedentul; ceea ce e variat, diversificat e în același timp, interesant și atractiv. Varietatea și diversitatea, ca principii ale unei acțiuni eficiente, decurg din necesitatea pe care o resimt copiii, toți participanți la procesul educațional, elevii de a-și valorifica diversitatea și complexitatea înclinațiilor, intereselor, gusturilor și preferințelor lor.

• *Principiul îmbinării conducerii de către adulți cu autoconducerea.* În categoria activităților informale, relația profesor – elevi este mult mai largă, mai destinsă. Chiar dacă și aici conduce, educatorul se situează mai mult în planul sugerării și nu al impunerii punctului său de vedere; el se află pe poziția colaborării și cooperării cu elevii, precum și a sprijinirii lor pentru a deveni buni organizatori ai propriei lor activități. Cum se constată, este vorba de relații mai apropiate, care implică un mai mare grad de manifestare liberă și nemijlocită a elevilor, iar pe de altă parte o îndrumare pedagogică mai discretă, mijlocită de inițiativa elevilor, mai spontană și mai diversă.

Activitățile realizate prin metode de acțiune, de educație nonformală se bucură de un real succes în rândul tinerilor deoarece se respectă ritmul fiecăruia, învățarea este intenționată și voluntară. Mediile și situațiile în care se desfășoară formarea sunt variate pot fi în afara clasei (cercuri pe discipline, competiții tematice, expoziții ș.a.), în afara școlii (spectacole, excursii, conferințe, cluburi, dezbateri etc) și ,după integrarea profesională, ca activități de formare continuă.

Activitățile pot fi de recreere, de descoperire a talentelor, de dezvoltarea, de dezvoltarea a creativității, a competențelor de relaționare, de încurajare a discuțiilor deschise între tineri pentru a-și comunica propriile sentimente, frustrări, nemulțumiri în vederea educării în ceea ce privește modul de gestionare a propriilor trăiri, suplinirea curenților de afecțiune, distanțare, prin muncă în grup.

În realizarea acestor activități, un rol important îl au metodele nonformale de acțiune, ele fiind foarte utile datorită caracterului inovativ care stârnește curiozitatea, datorită interactivității, a faptului că promovează munca în echipă, și stimulează creativitatea și spontaneitatea.

Dintre metodele educației nonformale putem enumera: *biblioteca vie (aka living library), photovoice, open space technology, animație stradală, origami, sociodrama (elemente educaționale), dans contemporan (elemente educaționale), teatru forum, teatrul labirint, improvizație, walt disney strategy, teatrul educațional, jocul, mentorat, metoda transcend, metoda smart, etc.*

Avantajele educației formale: spațiu instructiv-educativ mult mai flexibil decât cel strict școlar (mai mare libertate de acțiune), o mai bună selectare a informațiilor, facilitează munca în echipă, realizează un demers pluri și interdisciplinar, accentuează obiective de tip formativ – educativ, este centrata pe cel ce învață, pe procesul de învățare, nu pe cel de predare solicitând în mod diferențiat participanții, creează ocazii de petrecere organizată a timpului liber, într-un mod plăcut, urmărind destinderea și refacerea echilibrului psiho-fizic, antrenează noile tehnologii comunicaționale, ținând cont de progresul tehnico-științific, valorificând oportunitățile oferite de internet, televiziune, calculatoare, este nestresantă, oferind activități plăcute și scutite de evaluări riguroase, în favoarea strategiilor de apreciere formativă, stimulativă, continuă, răspunde cerințelor și necesităților educației permanente.

Limitele educației nonformale semnalate în lucrările de specialitate se referă la faptul că aceasta formă include uneori programe mult prea flexibile, centrate doar pe obiective pe termen scurt și o prea mare „libertate” metodologică a educatorilor. Trei riscuri pedagogice majore ar înregistra acest tip de educație și anume:

- promovarea unui activism de suprafață, dependent doar de îndeplinirea obiectivelor concrete, rupte adesea de obiectivele specifice educației formale;
- avansarea unui proiect dependent doar de mijloacele tehnice disponibile, care pot dezechilibra corelația funcțională dintre subiectul și obiectul educației;
- eludarea posibilităților de validare socială reală a rezultatelor în raport cu „diplomele și certificatele” obținute la nivelul educației formale.

În concluzie, educația nonformală este accesibilă tuturor, este caracterizată de adaptabilitate, nu impune restricții sau condiționări, dar nici nu oferă recompense de genul celor pe care le oferă educația formală (note, medii, burse etc). Ea pur și simplu oferă noi perspective și oportunități pe plan personal, cât și profesional. Este utilă în nenumărate domenii, și ajută la completarea golurilor din programa școlară.

Bibliografie:

1. http://peperonity.com/sites/psiho-pedagogia/29684900?act=0-6981898-1487939664_2cdb02;
2. <http://pshihopedagogie.blogspot.ro/2008/08/tema-3.html>;
3. <http://iteach.ro/pg/blog/mariana.patrichi/read/32476/educatia-formala-nonformala-si-informala>.

Importanța proiectului tematic în procesul de învățare

Profesor învățământ primar Roxana-Alina PATRICHE

Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău

„Să nu-i educăm pe copii pentru lumea de azi. Această lume nu va mai exista când ei vor fi mari. Și nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor. Atunci să-i învățăm să se adapteze.” (Maria Montessori)

„Educatorul trebuie să aibă mereu în vedere că datoria lui nu este atât să învețe pe tânăr tot ce se poate învăța, ci să îi deștepte iubirea și respectul față de știință și să-i arate căile adevărate din care poate câștiga cunoștințele și prin care se poate perfecționa, dacă are de gând aceasta.” (John Locke)

„Nu există deloc lucruri mari, nici lucruri mărunte. Există altceva. Altceva înseamnă ceea ce-mi place și ceea ce fac.” (Jacque Prevert)

Introducerea proiectelor în curriculum nu reprezintă o idee nouă sau revoluționară în domeniul educației. În cursul deceniului trecut, practicile au evoluat totuși spre o strategie de predare mai formalizată. Învățarea prin metoda proiectului și-a câștigat un loc mai sigur în practicile școlare pe măsură ce experții au început să documenteze ceea ce cadrele didactice au înțeles de mult timp: elevii devin mai implicați în procesul de învățare atunci când au posibilitatea de a analiza, de a cerceta probleme complexe, provocatoare, uneori neplăcute, care se aseamănă cu cele din viața reală.

Metoda proiectelor a fost inițiată de John Dewey, care, la sfârșitul sec. al XIX-lea, a elaborat o programă fundamentală bazată pe necesitățile și posibilitățile copilului.

Ideea învățării bazate pe proiect a fost lansată de William H. Kilpatrick, prin lucrarea „The project method” (1918). Proiectul este o metodă interactivă de predare-învățare, care presupune o micro-cercetare sau o investigare sistematică a unui subiect care prezintă interes pentru elevi.

Metoda proiect este fundamentată pe principiul învățării prin acțiune practică, cu finalitate reală („learning by doing”), ceea ce îi conferă și motivația necesară. Opusă instrucției verbaliste și livrestii, învățarea prin realizarea de proiecte reprezintă un mod mai cuprinzător de organizare a procesului de învățământ prin care pot fi satisfăcute cerințele unei educații pragmatice, în spiritul acțiunii și independenței în gândire.

„A învăța făcând” – devine din ce în ce mai mult unul dintre principiile de bază ale învățământului contemporan. Aristotel spunea că „ceea ce urmează să facem după ce am învățat, învățăm numai făcând”.

Metoda proiectelor este o strategie didactică bazată pe interese, necesitate și posibilități de dezvoltare. Ea presupune lucrul în echipă, interacțiunea directă, dar și brainstorming-ul, care devin mijloace de bază ale procesului educativ. Prin metoda proiectului se lasă elevului mai multă libertate

de exprimare și acțiune și se oferă ocazii reale de a lua decizii și de a-și asuma responsabilități. Toate acestea duc, implicit, la crearea unei motivații puternice și la o implicare deopotrivă efectivă și afectivă a elevilor. Simplul fapt că sunt consultați în alegerea temelor și se ține cont de părerea lor îi face pe elevi să aibă mai multă încredere în forțele proprii.

O temă este o idee, dar și o posibilitate de a-i ajuta pe elevi să învețe prin acțiune practică, cu finalitate reală, în care ei îmbină acțiunile de culegere a informațiilor cu cele de participare la o altă, concretă, aplicativă pe o temă.

Elaborarea proiectelor tematice ne impune o largă varietate a surselor de informare, dar și un dialog cu elevii în care, ascultându-i, punându-le întrebări despre ceea ce știu sau ce ar dori să știe, descoperim ce îi interesează și putem să organizăm conținuturile într-un plan logic de învățare.

Importanță în derularea acestei metode a proiectelor este implicarea mai mare a părinților în activitatea propriilor copii („persoane-resursă”), ducând la o mai bună cunoaștere a activității din școală, dar și la cunoașterea mai profundă, mai realistă a copiilor lor, consolidându-se punțile afective și de comunicare între aceștia.

Învățătorul încetează să mai fie un transmitător de cunoștințe, devenind un facilitator, un sfătuitor (consilier) al învățării. Învățătorul provoacă, organizează și stimulează situațiile de învățare. Elevii sunt conduși către autoînvățare și sunt motivați să planifice independent și colectiv, să implementeze și să evalueze procesul de învățare.

Proiectul este un demers didactic în grup, într-o interacțiune continuă, prin care se urmărește integrarea noilor informații în structuri cognitive proprii și transferarea lor în conținuturi noi, aplicabile în practic, o comunitate de învățare în care fiecare contribuie atât la propria învățare, cât și la procesul de învățare colectiv, o acțiune de cercetare și acțiune practică în același timp.

Ideea realizării unui proiect izvorăște din setea elevilor de a acumula tot mai multe informații referitoare la un anumit subiect sau de a realiza legături între cunoștințele asimilate prin intermediul diferitelor discipline de învățământ într-o anumită perioadă școlară.

Activitățile integrate care se desfășoară pe parcursul unui proiect tematic asigură o învățare activă, reflectând interesele și experiența elevilor și au finalități reale. Pentru ca scopul propus să aibă finalitate trebuie respectate anumite principii democratice: „Cooperare, Co-participare/Co-influență, negociere/Luarea deciziilor în comun/Coresponsabilitate/Libertate, inițiativă/Respect și toleranță.”

Lucrul pe baza proiectelor tematice are un caracter interdisciplinar și permite abordarea subiectelor propuse din mai multe unghiuri, dezvoltând multilateral personalitatea copilului.

Această metodă modernă cuprinde trei faze (etape), după cum urmează:

- **FAZA I SAU DEBUTUL PROIECTULUI** (preparatorie, de inițiere atât pentru învățător cât și pentru elevi) care constă în alegerea temei de investigat, stabilirea scopului, a competențelor specifice predării integrate specifice temei alese, analiza resurselor materiale, umane și de timp necesare derulării proiectului tematic, conceperea hărții proiectului tematic de către învățătoare în colaborare cu elevii, alcătuirea inventarului de probleme (ceea ce știu elevii deja și ceea ce nu știu și ar trebui să afle despre această temă), amenajarea spațiului tematic, discuții cu persoanele implicate.

Sursa alegerii temei poate fi:

- elevii – când sunt familiarizați cu rutina derulării unui proiect;
- învățătoarea – în perioada inițială a familiarizării elevilor cu metoda proiectelor;
- învățătoarea și elevii;
- părinții și învățătoarea;
- părinții, învățătoarea și elevii.

FAZA A II-A SAU CONȚINUTUL PROIECTULUI, care constă în activitățile practice ale elevilor (documentare, investigare), stabilirea de roluri și responsabilități, aranjarea spațiului tematic, strategiile didactice utilizate în derularea proiectului (resurse materiale, umane și de timp, metode tradiționale) - realizarea propriu-zisă a proiectului.

FAZA A III-A SAU EVALUAREA TEMEI, care constă în evaluarea propriu-zisă a temei abordate pe o perioadă de timp bine delimitată. Evaluarea poate fi făcută sub diferite forme: convorbiri, dramatizări, portofolii cu lucrările elevilor, machete, lucrări colective, albume și CD-uri cu poze, probe orale, probe practice, probe scrise etc.

Indiferent de ce tip de învățare promovează un proiect elevii au de rezolvat probleme și situații diferite. Ei formulează judecăți de valoare în urma prelucrării datelor cunoscute ale problemei,

combină ideile, își atribuie responsabilități, relaționează, își respectă limita capacităților individuale în cadrul grupului, fac analogii între diferite situații, activități desfășurate, participă cu interes la proiectarea secvențelor de lecție, fac transfer de cunoștințe de la un proiect la altul, de la o lecție la alta.

Această metodă nouă are o viziune mai amplă asupra dezvoltării armonioase a personalității copilului, pune un accent deosebit pe colaborarea dintre elevi – învățătoare și părinți. Printr-un proiect tematic, părintele se transformă într-un adevărat partener de lucru al propriului copil, având posibilitatea de a participa activ cu acesta la lecțiile ce se desfășoară la clasă. Părintele nu mai este un simplu spectator la lecțiile demonstrative susținute de învățătoare, ci un „membru” al clasei din care face parte copilul lui.

Ce evaluează cadrul didactic în timpul derulării proiectului și la sfârșitul proiectului:

- ☐ stilul de învățare al elevilor, cât și cum se implică;
- ☐ performanțele individuale;
- ☐ strategiile individuale și de grup în rezolvarea unor situații problemă;
- ☐ cuvinte și expresii noi însușite;
- ☐ respectarea regulilor și principiilor;
- ☐ implicarea directă în realizarea condițiilor materiale necesare proiectului;
- ☐ strategia de soluționare a cazurilor apărute;
- ☐ capacitatea de a adresa întrebări;
- ☐ corectitudinea, progresul răspunsurilor la întrebări;
- ☐ impactul aplicațiilor practice asupra copiilor;
- ☐ capacitatea de înțelegere a noilor concepte, idei, noțiuni.
- ☐ modul de prezentare a produselor realizate;
- ☐ experiența de viață a elevilor legată de subiect;
- ☐ cauza dificultăților întâmpinate;
- ☐ limitele și avantajele proiectului;
- ☐ soluțiile originale găsite de elevi, care au condus la reușita proiectului;
- ☐ capacitatea copiilor de a formula ipoteze, de a propune noi proiecte la „proiectul mamă”;
- ☐ calitatea surselor de informare.

Fiecare proiect generează noi idei pentru proiectul următor, convinge elevii că misterul este unul nou, necunoscuta proiectului le creează situații concrete de investigare, dezbateri, prelucrare a informațiilor, valorizare a aptitudinilor.

Lucrul la proiect nu este o activitate individuală a cadrului didactic, ci un demers care antrenează o sumă de parteneri și colaboratori care contribuie realmente la atingerea Țintelor propuse.

Putem afirma că metoda proiectelor tematice este una dintre cele mai eficiente metode atât pentru elevi, cât și cadrul didactic, chiar dacă implică un studiu individual susținut, o pregătire meticuloasă și serioasă în privința documentării, o multitudine de materiale didactice, o imensă muncă de căutare a modalităților celor mai potrivite în stabilirea inventarului de activități. Satisfacțiile sunt pe măsura efortului depus, căci ce poate fi mai mare prilej de mulțumire pentru învățător decât bucuria de a-și vedea încheiat colectivul clasei, de a-i înțelege mai bine pe elevi prin prisma relațiilor lor cu părinții, de a constata că activitatea clasei a devenit mai interesantă și mai stimulativă.

O clasă la care se aplică metoda proiectului este o clasă „diferită” din punct de vedere psiho-social față de celelalte. Cuvântul „diferită” nu înseamnă ceva mai bun sau mai rău în acest context ci înseamnă mai bine pregătit pentru viață ceea ce pentru școala românească ar trebui să fie o finalitate importantă.

Bibliografie:

1. V. Preda, Metoda proiectelor la vârstele timpurii, Editura Miniped, București, 2005;
2. S. Breben; E. Gongea, Metode interactive de grup – ghid metodic, Editura Arves, 2002;
3. L. Ciolan, Învățarea integrată, Editura Polirom, Iași, 2008;
4. Cerghit, I. Neacșu, Prelegeri pedagogice, Editura Polirom, Iași, 2001;
5. I. Cerghit, Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri, strategii, Editura Aramis, București, 2001;
6. V. Preda; M. Pletea; F. Grama, A. Cocioș; D. Oprea; M. Călin, Ghid pentru proiecte tematice, Editura Humanitas Educațional, București, 2005;
7. M. Ciobotaru; Șt. Antonovici; M. Popescu; D. Fenichiu, Aplicații ale metodei proiectelor, Editura CD PRESS, București, 2008;

8. Ana, S.-M. Cioflica, Proiecte tematice orientative, Editura Tehno-Art, 2004;
9. Programa școlară pentru clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, aprobată prin ordin al ministrului Nr. 3418/19.03.2013.

Proiect de educație financiară „Lumea banilor pe înțelesul tuturor”

Profesor învățământ primar Nicoleta PAVĂL-OLARU

Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău

Doi ani de clipe minunate, în care am învățat de toate!

Educația financiară are la bază dezvoltarea capacității de a înțelege cum funcționează banii în lume: cum cineva reușește să-i câștige, cum acea persoană îi gestionează, cum îi investește (se transformă în mai mult) sau cum o persoană poate dona bani pentru a-i ajuta pe alții.

Acest opțional de educație financiară ne-a oferit oportunitatea experimentării în cadrul orelor un mediu de învățare a interacțiunii dintre elevi pentru a împărtăși informații, sentimente, emoții, valori, necesare unui om educat din punct de vedere financiar, în vederea obținerii unor planuri concrete de acțiune pentru a obține ceea ce ne dorim.

Am realizat situații de învățare provocatoare care ne-a solicitat munca, imaginația, talentul, colaborarea, perseverența, ca ingrediente ale reușitei în viață, totul pornind de la principiul conform căruia nimic nu se obține gratuit pe lumea asta!

„De la idee la bani!”

(Napoleon Hill)

Lumea banilor pe înțelesul tuturor

- ❖ Proiect de educație financiară - 2017
- ❖ Clasa a IV-a C
- ❖ Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău
- ❖ Coordonator proiect : Păvăl-Olaru Nicoleta
- ❖ Echipa de proiect :
 - ❖ Ifrim Yasmina
 - ❖ Găgilă Philip Constantin
 - ❖ Țaga Vlad-Andrei

„Investiția în cunoaștere generează cea mai bună dobândă.”

(Benjamin Franklin)

1. Respectul banilor

2. Trocul

4. Rolul băncilor

5. Selecția informațiilor despre produsele specifice țării din UE

3. Monede utilizate în alte țări

6. Valuta
7. Cursul de schimb

8. Satisfacția banului muncit
9. Venitul
10. Planificarea banilor

11. Economisirea
12. Cheltuirea
13. Investițiile

14. Servicii bancare electronice
15. Antreprenariat

Prezentăm mai jos câteva activități practice pe teme de educație financiară desfășurate în cadrul orelor de educație financiară

Cum să fim afaceriști de succes am învățat încă de la clasa pregătitoare

„MĂRȚIȘOR ANTREPRENOR”

Idei, muncă și produse realizate

Prima mea pușculiță

TÂRGUL
MĂRȚIȘORULUI

Am confecționat și am valorificat marțișoare, într-o activitate de mare impact asupra elevilor, școlii și comunității locale

Satisfacția
banului muncit

O afacere de succes

Negociere, vânzare,
cumpărare

TÂRGUL DE CRĂCIUN

Școala devine un spațiu atractiv datorită activităților
(devine o școală prietenoasă)

Am fost mândri de realizările noastre

Am valorizat munca proprie

Ne-am luat în serios rolul de
vânzători prezentându-ne marfa cât
am putut noi de bine

Joc de grup: Iarmarocul

De la lucrul în echipă și calcule matematice, până la noțiuni precum
riscul și profitul, micii afaceriști știu deja cum să conducă un business
Am dobândit încredere în forțele proprii

Micii numismați (Colecționari)

Cu banii economisiti am fost în excursie la fabrica lui Mos Craciun

Am înțeles valoarea economisirii și am început să o practicăm frecvent
Am devenit mai atenți la modul de cheltuire a banilor în familiile noastre

În ceea ce privește excursia, am fost foarte încântați

Colaborarea familie – școală pentru asigurarea reușitei școlare

Învățător Maria-Gianina PAVELUC

Școala Gimnazială „Alexandru cel Bun” Bacău

Școala este instituția socială în care se realizează educația organizată a tinerei generații. Ea este factorul decisiv pentru formarea unui om apt să contribuie la dezvoltarea societății, să ia parte activă la viață, să fie pregătit pentru muncă. Procesul de învățământ este cel care conferă școlii rolul decisiv în formarea omului. Misiunea școlii este aceea de a contribui la realizarea idealului educativ impus de cerințele vieții sociale. Procesul de educație din cadrul școlii este îndrumat și condus de persoane pregătite în mod special pentru a sigura reușita școlară.

Fără sprijinul activ al părinților, școala nu poate realiza obiectivele educaționale stabilite, oricât de competenți ar fi educatorii.

Părinții trebuie să cunoască, să devină conștienți de influența pe care o exercită prezența lor în viața copilului, să fie convinși că educația dată copilului, pentru societatea actuală este diferită de cele precedente, că societatea actuală va fi diferită de cea actuală, iar copilul trebuie pregătit corespunzător.

Educația este cea care desăvârșește ființa umană, educația pe care copilul o primește în familie, în școală și de la comunitate. Aspirațiile, rezultatele și sprijinul social și familial constituie trei aspecte ale unei interacțiuni dinamice între copilul individual și cercul său imediat.

Implicarea părinților joacă un rol semnificativ în cadrul intervenției școlare. Mediul familial este primul mediu educativ și socializator pe care îl cunoaște copilul și a cărui influență îi marchează esențial dezvoltarea ca individ. Legătura copilului cu familia este extrem de puternică și de neînlocuit.

Familia exercită o influență deosebit de adâncă asupra copiilor. O mare parte despre cunoștințele despre natură, societate, deprinderile igienice, obișnuințele de comportament, elevul le datorează educației primite în familie. Rolul familiei este foarte important în dezvoltarea copilului din punct de vedere fizic, intelectual, moral estetic ș.a.. Copilul obține rezultatele școlare în funcție de modul în care părinții se implică în procesul de învățare. Părinții trebuie să asigure copilului cele necesare studiului, trebuie să-și ajute copilul la învățătură. Acest ajutor trebuie însă limitat la o îndrumare sau sprijin, nefiind indicat să se efectueze tema copilului. Cu timpul părinții se vor limita la controlarea temei de acasă și a carnetului de note. Deci, atitudinea părinților trebuie să fie una de mijloc: să nu-l ajute prea mult pe copil, dar nici să ajungă să nu se intereseze deloc de rezultatele acestuia.

Tot în familie se formează cele mai importante deprinderi de comportament: respectul, politețea, cinstea, sinceritatea, decența în vorbire și atitudini, ordinea, cumpătarea, grija față de unele lucruri încredințate. Toate acestea reprezintă de fapt ilustrarea cunoscutei expresii „a avea cei șapte ani de-acasă”. Un elev fără „cei șapte ani de-acasă” va crea mereu probleme chiar și ca viitor adult. Aici trebuie reamintit că, în general, elevii nu primesc în cadrul școlii nici un exemplu sau sfat negativ, toate acestea influențându-l în afara școlii. Din cele 24 de ore ale unei zile, elevul este la școală 5 – 6 ore, de restul timpului fiind responsabilă familia elevului. Uneori părinții uită că trebuie să facă front comun cu profesorii, deoarece și unii și alții nu doresc decât dezvoltarea armonioasă a elevului, educarea și îmbogățirea cunoștințelor acestuia.

De aceea între familie și școală trebuie să existe o permanentă colaborare care se poate realiza prin vizite reciproce, ședințe și lectorate cu părinții.

Un parteneriat familie-școală este relația cea mai profitabilă pentru toți cei ce participă la acest demers. Parteneriatul va fi eficient dacă fiecare parte va reține că același subiect este copilul nostru și școlarul nostru.

Cadrele didactice află cum este fiecare copil, în ce mod ajunge mai repede la succes, ce îl interesează și-l pasionează, iar părinții vor cunoaște în ce momente să-l susțină pe școlar, în ce fel să-l motiveze și să-l ajute.

Școala este instituția socială în care se realizează educația organizată a tinerei generații. Ea este factorul decisiv pentru formarea unui om apt să contribuie la dezvoltarea societății, să ia parte activă la viață, să fie pregătit pentru muncă. Procesul de învățământ este cel care conferă școlii rolul decisiv în formarea omului. Misiunea școlii este aceea de a contribui la realizarea idealului educativ impus de cerințele vieții sociale. Procesul de educație din cadrul școlii este îndrumat și condus de persoane pregătite în mod special pentru acest lucru.

Menirea școlii nu este numai de a înzestra elevii cu un bagaj de cunoștințe cât mai mare, ci și de a stimula calitatea de om.

Școala a rămas punctul de pornire al orientării școlare și profesionale prin acțiuni de informare asupra posibilităților de continuare a studiilor, de detectare a intereselor profesionale și a aptitudinilor, de discutare a criteriilor după care elevii își decid viitorul și ponderii de implicare a părinților în alegerea școlii și a profesiei pe care copiii lor o vor urma, dacă profesia aleasă este cea dorită de copil și dacă aceasta din urmă are disponibilități intelectuale.

În ceea ce privește relația școală-familie se impun deschideri oferite părinților privind aspectele școlare, psihopedagogice, pe lângă aspectele medicale, juridice etc.

Un studiu realizat în ceea ce privește necesitatea colaborării școală-familie enumeră patru motive pentru care școala și familia se străduiesc să stabilească legături între ele:

- a. părinții sunt juridic responsabili de educația copiilor lor;
- b. învățământul nu este decât o parte din educația copilului; o bună parte a educației se petrece în afara școlii;
- c. cercetările pun în evidență influența atitudinii parentale asupra rezultatelor școlare ale elevilor, în special asupra motivațiilor învățării, precum și faptul că unele comportamente ale părinților pot fi favorizate datorită dialogului cu școala;
- d. grupurile sociale implicate în instituția școlară (în special părinții și profesorii) au dreptul să influențeze gestiunea școlară.

În general, toată lumea apreciază efectele benefice ale unei participări foarte active a părinților la activitățile școlare. Numeroase cercetări la nivel de învățământ primar și chiar secundar au pus în evidență aspectul determinant al calității interacțiunii dintre familie și școală asupra educației copiilor.

Această recunoaștere a importanței părinților în favorizarea succesului școlar al tinerilor a determinat autoritățile educative să susțină necesitatea întăririi legăturilor dintre părinți și școală.

Colaborarea cu familia trebuie să se concretizeze într-un program comun de activități ale școlii cu aceasta (lectorate cu părinții, ședințe, consultații, vizite la domiciliul elevului, serbări școlare). Părinții trebuie să vadă în noi un prieten, un colaborator, un om adevărat care-i poate ajuta prin atitudinea nepărtinitoare pe care trebuie să o afișăm. Așadar e o sarcină a școlii să identifice situațiile problemă din familiile copiilor, să dirijeze pe cât este posibil strategiile educative în favoarea elevului și să conștientizeze că relația de colaborare școală-familie este determinantă în

educarea copiilor. Educația în familie devine astfel un proces de pregătire pentru viață, prin întâmpinarea și rezolvarea problemelor de viață.

În concluzie, trebuie spus că cei doi factori educativi, familia și școala, trebuie să aibă același scop – formarea personalității umane integrale și armonioase.

Managementul clasei de elevi

Profesor învățământ primar Daniela PĂDURARU

Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău

Activitatea de management este definită în literatura de specialitate ca „un ansamblu de acțiuni de planificare, organizare, îndrumare, control, decizie cu privire la un sistem (organizație, instituție, grup de oameni, proces, tehnologie) acțiuni susceptibile de a asigura atingerea scopului fixat, în condițiile în respectării legităților obiective generale și speciale, ale satisfacerii nevoilor sociale concrete și ale promovării dezvoltării sociale.

Din punct de vedere al educației, managementul este un sistem de concepte, metode, instrumente de orientare și conducere, coordonare, utilizat în realizarea obiectivelor educației, la nivelul performanțelor așteptate.

Managementul, în maniera lui actuală de abordare își găsește o aplicare specifică și în domeniul conducerii educației, ca acțiune complexă de dirijare, proiectare și evaluare a formării, dezvoltării personalității fiecărui individ, conform unor scopuri formulate.

Managerul este reprezentat de persoana care exercită funcțiile managementului în virtutea obiectivelor, sarcinilor, competențelor și responsabilităților specifice funcției pe care o ocupă. Managerul are un statut social bine definit, ce prevede o serie de drepturi și obligații, prin care managerii se deosebesc de celelalte categorii de profesioniști.

Managerul școlar este un cadru didactic care pune în funcțiune programul managerial, conduce personalul didactic, preșcolarilor și școlarii cooptați în sistemul de învățământ, precum și personalul administrativ, în scopul creșterii eficienței procesului instructiv-educativ.

Dintre calitățile, cunoștințele și aptitudinile pe care trebuie să le dețină un manager, amintim: inteligența, memoria, spiritul de observație, capacitatea de concentrare, sănătatea, caracterul, etc.

Managementul școlar se poate structura și la un nivel inferior. Se distinge astfel un management al clasei de elevi, care poate fi considerat și un semiagent sau un management parțial, fiindcă în acest plan predomină activitățile de predare-învățare-evaluare. Activitatea profesorului la clasă cuprinde nu numai operații de predare și de evaluare, ci presupune și culegerea de informații despre elevi, despre modul cum aceștia înțeleg lecțiile, cum se pregătesc, despre relațiile dintre elevi etc, de unde rezultă posibilitatea profesorului de a identifica mai multe posibilități de intervenție și de luare a deciziilor.

Profesorul/învățătorul este cel care reunește toate resursele materiale și umane, resurse logistice de ordin pedagogic și psihologic și le configurează într-o manieră proprie la nivelul clasei pe care o conduce.

Un bun manager al clasei trebuie să fie capabil să realizeze schimbări profunde în cultura, climatul și instrucția tuturor copiilor, indiferent de naționalitate, în direcția fundamentării tuturor demersurilor didactice pe principii democratice, să introducă noi strategii instructionale care să încurajeze colaborarea, toleranța, sporirea încrederii în forțele proprii și îmbunătățirea performanțelor școlare ale elevilor, să realizeze și să utilizeze în procesul didactic proiecte ale clasei.

În opinia specialiștilor în domeniul educației, managementul școlii și al clasei au ca scop încurajarea controlului comportamental la elevi, prin promovarea rezultatelor și comportamentelor școlare pozitive. De aceea, rezultatele școlare, eficiența didactică a profesorului și comportamentul elevilor și a profesorilor interacționează direct cu managementul clasei și al școlii.

Managementul clasei cuprinde trei componente esențiale: managementul conținutului, managementul problemelor disciplinare și managementul relațiilor interpersonale.

Cercetările demonstrează că incidența ridicată a problemelor disciplinare în clasă are un impact semnificativ asupra eficienței predării și învățării. Astfel, s-a demonstrat că profesorii care se confruntă cu asemenea probleme nu pot planifica activități educaționale adecvate. De asemenea,

aceștia tind să neglijeze varietatea metodelor de organizare a conținutului, solicită foarte rar elevii în discutarea și evaluarea materialelor învățate. În plus, comprehensiunea temelor studiate nu este monitorizată cu consecvență.

S-a demonstrat că deprinderile consecvente de management și de organizare reduc numărul problemelor disciplinare.

Având în vedere aceste date, se poate afirma că managementul conținuturilor nu se referă la deprinderile de a preda o disciplină specifică, ci mai degrabă la acele deprinderi aplicabile tuturor disciplinelor și activităților. **Doyle a accentuat că managementul educațional se caracterizează mai ales prin asigurarea cooperării elevilor în timpul activităților de învățare.**

Kounin afirmă că în centrul deprinderilor de management al clasei se află managementul activităților instructionale, corelarea în integrarea activităților suplimentare și rezolvarea problemelor specifice disciplinei.

Managementul problemelor disciplinare se fundamentează pe credințele despre natura umană. Prin integrarea ideii diversității umane (și a individualității în același timp) în filosofia lor educațională, cadrele didactice pot îmbunătăți managementul clasei.

Cercetătorii au demonstrat importanța recompensării comportamentelor pozitive ale elevilor. Atunci când optează pentru un stil de management al clasei, cadrele didactice ar trebui să folosească un stil asertiv de comunicare și de comportament. În plus, ar trebui să conștientizeze în ce măsură își doresc să îi integreze pe copii într-o anumită activitate de învățare, în deplină concordanță cu regulamentele impuse clasei și școlii.

În opinia lui Iverson și Froyen, managementul problemelor disciplinare este esențial pentru crearea unui demers de predare-învățare ordonat, orientat spre rezolvarea sarcinilor, care să asigure elevilor mai multă independență și autonomie în procesul de socializare.

Managementul eficient al problemelor disciplinare se referă și la controlul profesorului asupra conștientizării demersului didactic componentele unui plan de management al problemelor disciplinare sunt: recompensarea comportamentului responsabil, corectarea comportamentului iresponsabil și inadecvat, ignorarea, controlul consecvent, muștrări verbale ușoare, așezarea preferențială în bănci etc.

Managementul relațiilor interpersonale se focalizează asupra clasei ca microsistem social. Rolurile și expectațiile cadrului didactic și elevilor construiesc un mediu de învățare. Cu alte cuvinte, cultura școlară a unei instituții educaționale este unică. Cu toate acestea, ea este influențată de cultura comunității în cadrul căreia funcționează, ale cărei obiective educaționale trebuie respectate. Trebuie să existe o legătură strânsă între școală și comunitate, care să fie revizuită și modificată constant în conformitate cu dinamica socială.

Datorită diversificării instituțiilor educaționale, elevii și cadrele didactice ar trebui să fie conștienți de folosirea diversității umane în vederea consolidării grupului școlar.

Școlile de calitate sunt definite prin eficiența cadrelor didactice și rezultatele elevilor contextul existenței unor relații interpersonale puternice. În acest sens relațiile profesor – elev sunt esențiale pentru asigurarea unui climat școlar pozitiv.

Problemele de disciplină școlară pot fi rezolvate fie individual (întâlniri profesor - elev, fie în grup. Dacă încrederea reciprocă este mai puternică elevii vor deveni indivizi responsabili mai devreme. În acest fel, atât educatorii cât și elevii devin coparticipanți în procesul de predare-învățare, încercând să obțină rezultate individuale și colective mai bune.

Elementele de management al clasei se constituie cu suficientă claritate și din perspectiva strategiilor și metodelor didactice.

Prin strategii didactice se înțelege de obicei ansambluri de forme, metode, mijloace tehnice și principii de utilizare a lor, cu ajutorul cărora se vehiculează conținuturi în vederea atingerii obiectivelor sau direcții principale de acțiune, presupunând structuri de metode, tehnici și procedee.

Potrivit literaturii de specialitate se disting trei modele de predare și strategii didactice: modelul spontan, care se referă la strategii tradiționale utilizate de profesori, și constau în selecția unor cunoștințe, transmiterea acestora într-o formă orală și solicitarea elevului să reproducă aceste cunoștințe; modelul de transmitere prin reproducere este axat mai ales pe îndrumarea elevului de a ajunge la cunoștințe; modelul transformării ce pornește de la principiul că elevul dorește să învețe și se află în căutarea cunoștințelor.

Deciziile luate de către profesor în ceea ce privește strategiile de învățare au o anumită constantă bine determinată și se încadrează în stilul de predare al profesorului, dar pot fi schimbate în funcție de situațiile concrete care apar.

Analizând managementul activităților didactice în plan curricular, se pot deosebi cinci strategii bine delimitate: explicativ – reproductivă, explicativ – intuitivă, algoritmică – euristico, euristico – algoritmică și a metodelor participative.

Deciziile cadrelor didactice în alegerea strategiei optime rezultă din compararea obiectivelor din taxonomiile cognitive, afective și psihomotrice, cu tipurile de inteligență sau cu diverse metode și tehnici. În asemenea situații, măiestria profesorului trebuie susținută de diagnoza psihologică, fiind necesară în același timp și o colaborare directă, permanentă între profesor și elev.

Bibliografie:

1. Crișan. Alexandru - coordonator, *Cinci exerciții de politică educațională în România*, ED. Vanemonde, București, 2008;
2. Cucoș C., „*Pedagogie*”, Editura Polirom, București, 2002;
3. Iosifescu Șerban, *Management educațional pentru instituțiile de învățământ*, Institutul de Științe ale Educației, București, 2001;
4. Verboncu Ion, *Management general*, Editura Economică, București, 2000 învățământ, Institutul de Științe ale Educației, București, 2001.

Educația nonformală context favorizant de manifestare a creativității elevilor

*Profesor învățământ preșcolar Lenuța PĂDURARU
Școala Gimnazială „Ion Creangă” Bacău, G.P.P. „Lizuca” Bacău*

Educația nonformală cuprinde *totalitatea influențelor educative ce se derulează în afara clasei (activități extra-para-perișcolare) sau prin intermediul unor activități opționale sau facultative* (C. Cucoș, 2006, p. 45). Aceasta se desfășoară atât sub egida școlii, cât și în cadrul unor organizații nonguvernamentale, independente de sistemul de învățământ, dar ale căror finalități sunt consonanță cu cele ale școlii. Caracteristic educației nonformale este gradul crescut de libertate al participanților pe parcursul desfășurării, cât și flexibilitatea programelor, adresându-se unei palete mai largi de beneficiari, decât educația formală, incluzând și educația adulților. Ea poate fi legată de conceptul de învățare pe tot parcursul vieții, recunoscându-se astfel importanța acesteia, alături de educația formală. Educația nu este un proces limitat, spațial și temporal, formarea individului după principii etice și axiologice solide trebuie să devină un proces continuu, o coordonată a școlii și a societății românești. Transformarea educației într-un proces permanent este imperativ pentru lumea contemporană.

Școala, oricât de bine ar fi organizată, oricât de bogat ar fi conținutul cunoștințelor pe care le comunicăm elevului, nu poate da satisfacție setei de investigare și cutezanță creatoare, trăsături specifice copiilor. Ei au nevoie de acțiuni care să le lărgescă lumea lor spirituală, să le împlinească setea lor de cunoaștere, să le ofere prilejul de a se emoționa puternic, de a fi în stare să iscodească singuri pentru a-și forma propriile convingeri.

Activitățile extracurriculare contribuie la adâncirea și completarea procesului de învățământ, la dezvoltarea înclinațiilor și aptitudinilor elevilor, la organizarea rațională și plăcută a timpului lor liber. Ele prezintă unele particularități prin care se deosebesc de activitățile din cadrul lecțiilor. Aceasta se referă la conținutul activităților, durata lor, la metode folosite și la formele de organizare a activităților. Conținutul acestor activități nu este stabilit de programa școlară, ci de către cadrele didactice, în funcție de interesele și dorințele copiilor. Având un caracter atractiv, copiii participă într-o atmosferă de voie bună și optimism, cu însuflețire și dăruire, la astfel de activități.

Activitățile extracurriculare pot îmbrăca variante formate: spectacole cultural-artistice, excursii, vizite, cercuri pe discipline sau cercuri literare, întreceri sportive, concursuri etc. Alegerea din timp a materialului și ordonarea lui într-un repertoriu cu o temă centrală este o cerință foarte importantă pentru orice fel de activitate extracurriculară. Creativitatea copiilor este stimulată încă de la vârsta preșcolară și este continuată la școală, prin practicarea unor jocuri specifice vârstei acestora.

Activitățile extrașcolare reprezintă contextul favorizant de manifestare a creativității elevilor datorită trăsăturilor pe care le dețin:

- au caracter optional, preferențial, facultative;
- fac apel la inițiativa și spontaneitatea organizatorică a elevilor;
- asigură o învățare transdisciplinară;
- au caracterul unor activități de grup;
- au un impact emoțional înalt;
- dețin un grad de autenticitate mărit raportate la activitățile școlare.

Bibliografie:

Cucoș, C., 2006, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași.

Școala românească, școală europeană - exigențe și limite

*Profesor învățământ primar Mihaela-Loredana PERJU
Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău*

Rapoartele Comisiei Europene și ale Biroului Internațional pentru Educație (UNESCO) reliefează tendințele majore ale reformelor curriculum-ului în plan european: *educația pentru toți, adecvarea instruirii la nevoile fiecărui individ, predarea și învățarea centrate pe elev, relevanța curriculum-ului pentru individ și pentru societate, dezvoltarea unor atitudini și valori dezirabile, dezvoltarea gândirii critice, evaluarea autentică a performanțelor școlare*. În dezvoltarea programei școlare de tip integrat au fost utilizate documente europene de politică educațională, precum *Improving the Quality of Teacher Education - EC(2007)* sau *Raportul Directoratului General pentru Educație și Cultură, privind Implementarea planului de acțiune Educație și formare 2010 - 2030*, care subliniază faptul că „un mediu educativ mai deschis necesită o nouă arhitectură școlară, inclusiv un curriculum transdisciplinar și noi competențe ale cadrelor didactice”, inclusiv adaptarea la ritmul tehnologiilor.

Abordarea interdisciplinară - inovație în structurarea/organizarea conținuturilor școlare

Curriculumul integrat și materialele didactice asociate încorporează principiile și exigențele strategiilor la nivel național și european care „încurajează crearea, în sistemul de educație și formare, a unei culturi care să promoveze dezvoltarea competențelor, să racordeze oferta educațională la cerințele mediului socio-economic” (*Strategia de postaderare*, MECTS). Prin dezvoltarea, implementarea și aplicarea acestui curriculum integrat, ca parte a curriculum-ului la decizia școlii, se urmărește de asemenea „descentralizarea curriculară și adaptarea curriculum-ului la nevoile specifice dezvoltării personale, la cerințele pieței forței de muncă și ale fiecărei comunități”, în conformitate cu obiectivele Pactului Național pentru Educație. Modalitatea de aplicare a curriculum-ului integrat prin proiecte didactice vine în întâmpinarea dezideratului menționat în Strategia „Educație și Cercetare pentru Societatea Cunoașterii” care susține „centrarea curriculum-ului pe competențe, nu pe informații” adică pe „blocuri de cunoștințe, deprinderi și atitudini care optimizează rezolvarea de probleme”. Metoda proiectelor reprezintă o modalitate de învățare și de evaluare centrată pe efortul deliberat de cercetare, pe căutarea și găsirea răspunsurilor și rezolvarea problemelor legate de tema propusă. La nivelul activității din clasă, aceste linii de politică educațională exprimă necesitatea unei mai bune cunoașteri a elevilor, pentru a identifica nevoile, interesele de cunoaștere și ritmul dezvoltării fiecăruia, formării capacității cadrelor didactice de a adecva situațiile de învățare, conținuturile și materialele educaționale la caracteristicile individuale ale elevului, implicării elevilor în învățare prin crearea unor situații de învățare apropiate de viața concretă. Abordarea interdisciplinară și evaluarea autentică sunt alte două soluții metodologice recomandate prioritar de politica reformei educației din țara noastră.

Premisa abordării interdisciplinare a conținuturilor învățării este aceea de a asigura unitatea cunoașterii și depășirea granițelor disciplinelor de învățământ. Este unanim acceptat că, în viața de zi cu zi, nu folosim cunoștințe disparate acumulate la anumite discipline și nu valorificăm capacități specifice unei materii de studiu. Abordarea integrată a cunoașterii nu este un element de

noutate, pedagogii subliniind, încă de la vechii greci, importanța transmiterii cunoașterii ca un tot unitar. Viața noastră este una complexă, unitară, prin urmare ar trebui să studiem fenomenele din perspectiva diferitelor discipline, intercorelate și, mai mult, din perspectiva valorificării învățării nonformale și informale în context formal. Literatura pedagogică oferă mai multe soluții metodologice moderne: pluridisciplinaritatea sau abordarea tematică, interdisciplinaritatea sau abordarea integrată, transdisciplinaritatea sau abordarea cross-curriculară. Perspectiva interdisciplinară facilitează elevului „formarea unei imagini unitare asupra realității” și dezvoltarea unei „gândiri integratoare” (Stanciu, M., *Reforma conținuturilor învățământului. Cadru metodologic*, 1999, Iași, Polirom, p. 165). Abordarea integrată a conținuturilor trebuie însoțită de modernizarea celorlalte aspecte ale procesului de învățământ: finalitățile, modurile de organizare a învățării, strategiile, metodele și mijloacele folosite, evaluarea etc.

Din perspectiva învățământului modern în educație accentul trebuie pus pe stăpânirea de către elevi a proceselor, înțelegerea conceptelor și pe capacitatea de a le folosi în diverse situații. Această cerință trebuie urmărită pe fiecare din domeniile cunoașterii/experiențiale și disciplinele studiate în școală. Pentru aceasta, însă, specialiștii trebuie să definească fiecare domeniu nu numai din punctul de vedere al stăpânirii cunoștințelor ce se învață în cadrul instituționalizat, dar mai ales din punctul de vedere al cunoștințelor și aptitudinilor pe care este important să le posedă individul în viața adultă. Este necesar un profil general al cunoștințelor și competențelor elevilor la ieșirea din școlaritatea obligatorie, dar și pe fiecare palier în parte: învățământ preșcolar, primar, secundar etc („profilul de formare”).

Integrarea rămâne, în continuare, o problemă controversată.

În predarea/învățarea conținuturilor învățământului preuniversitar este din ce în ce mai prezentă tendința de organizare a acestora dintr-o perspectivă integrată. În dilema de acum bine cunoscută a predării pe discipline de sine stătătoare sau pe baza integrării conținuturilor în „câmpuri cognitiv integrate” care transcend granițele dintre discipline, a învins se pare, cea de-a doua variantă. Sunt câteva argumente care ne îndreptătesc să facem această afirmație: Planul cadru este structurat pe cele șapte arii curriculare, care exprimă intenția evidentă de a găsi soluții pentru integrarea conținuturilor. Ariile curriculare, reprezintă, așa cum se știe, un grupaj de discipline care au în comun anumite obiective de formare. Între cele șapte arii curriculare există un echilibru dinamic. Raportul dintre ariile curriculare se modifică în funcție de vârsta celor care învață și de specificul ciclurilor curriculare (Curriculum Național, pag. 5). La nivelul unor programe pentru învățământul preuniversitar se operează cu „teme”, cu „orientări tematice” de fapt, care semnifică faptul că profesorul are o anumită libertate de a alege sau de a propune conținuturi. Remarcăm deci flexibilitatea deosebită a acestui demers.

O asemenea organizare a conținuturilor, cu toate avantajele sale și-a dovedit propriile dificultăți și limite, mai ales atunci când se dorește aprofundarea învățării pe teme sau domenii mai specializate (D. Hainaut, op. Cit.) *Iată câteva dificultăți și limite:*

- dificultatea pregătirii cadrelor didactice care să predea într-o asemenea manieră. Sistemul de formare inițială și continuă a cadrelor didactice din România este predominant axat pe predarea pe discipline, în funcție de specializarea de pe diploma de absolvire a facultății sau colegiului;
- imposibilitatea aprofundării de către elevi a cunoașterii științifice specializate;
- lipsa de tradiție pedagogică a integrării;
- opoziția latentă sau activă a cadrelor didactice privind tendințele integratoare. (Programme scolaire. Mode d'emploi, Centre pour la Recherche et L'innovation, L'enseignement, OCDE, 1998; Lazăr Vlăsceanu, *Învățarea și nouă revoluție tehnologică*, București, Editura Politică, 1988).

Integrarea conținuturilor vizează stabilirea de relații strânse, convergente între elemente precum: concepte, abilități, valori aparținând disciplinelor școlare distincte. (Gilbert de Landsheere, *Dictionnaire de l'évaluation et de recherche en education*, Paris, PUF 1992).

R. Case (1991) examinează opt componente formale ale integrării conținuturilor: dimensiunile integrării, obiectivele urmărite prin integrare, modurile de integrare, punctele de unde se iau deciziile de integrare, coerența relațiilor între elementele integrate, gradele (nivelurile integrării).

Același autor reține patru forme de integrare a conținuturilor:

1. integrarea conținuturilor prin stabilirea de legături între elemente ale diferitelor materii sau în interiorul acestora.
2. integrarea abilităților sau a proceselor.
3. integrarea școlii și a „sinelui” prin stabilirea de legături între viața școlii și lumea exterioară elevului.
4. integrarea globală, asigurând legături strânse între toate experiențele de învățare ale elevului, atât cele planificate (curriculum formal) cât și cele neplanificate (curriculum ascuns).

În ceea ce privesc nivelurile integrării, literatura de specialitate identifică următoarele posibilități:

- integrare intradisciplinară,
- integrare multidisciplinară,
- integrare pluridisciplinară,
- integrare interdisciplinară,
- integrare transdisciplinară.

În teoria, dar mai ales în practica educațională, se folosește termenul generic de „integrare interdisciplinară” a conținuturilor, pentru a acoperi toate perspectivele, cu excepția intradisciplinarității. Specialiștii ne avertizează însă că în aceste situații ar fi preferabil să se vorbească de perspective nondisciplinare. (D'Hainaut, Programe de învățământ)

Integrarea conținuturilor școlare este o necesitate și un deziderat. Strategiile de predare/învățare integrată, precum și nivelurile la care aceasta se realizează sunt condiționate de o multitudine de factori, de natură obiectivă dar și subiectivă. Ele au avantaje, dar și dezavantaje. În dorința noastră de a fi moderni însă, de a inova practica școlară, trebuie prudență, întrucât echilibrul între extreme (diferențiere pe discipline sau integrare totală) se pare că este soluția cea mai eficientă. Se impune, însă, ca și în plan teoretic să stăpânim conceptele, pentru a nu pretinde că predăm interdisciplinar, când de fapt realizăm altceva.

Cele mai relevante dimensiuni ale acestor teme integrate sunt regasite în următoarele concepte:

- *proiectele: copiii/elevii* participă, împreună cu profesorii, la elaborarea și derularea unor proiecte integrate.
- *predarea în echipă (team teaching):* pentru a găsi răspunsuri cât mai complete la întrebări semnificative și cu un grad ridicat de complexitate, profesorii lucrează împreună.
- *învățarea prin cooperare:* pentru a descoperi răspunsuri adecvate la întrebări, elevii să se plaseze în orizontul unor scopuri mai largi, cu caracter social și învață să lucreze cu ceilalți, să aibă încredere că produsul comun este mai valoros decât rezultatele muncii separate.
- *învățarea activă:* pentru a răspunde la întrebări, copiii/elevii caută informații și în afara clasei (mass-media, bibliotecă, instituții din comunitatea locală, persoane resursă etc.) și sunt implicați activ în toate etapele proiectului.
- *implicarea comunității:* întrebările la care se caută un răspuns sunt mai largi și de interes general, membri ai comunității (părinți, autorități publice, simpli cetățeni) vor fi implicați în diverse activități/etape ale proiectului.

Cunoașterea umană se află astăzi într-un proces continuu de diferențiere, apărând noi discipline care se adaugă celor deja existente. Fiecare disciplină constituită militează pentru propria consacrare nu numai în plan științific, dar și în planurile de învățământ. Și pentru că școala nu poate rămâne în urma dezvoltării cunoașterii, adaugă noi discipline în planurile de învățământ.

În asemenea condiții, în învățământ, tendinței de diferențiere încearcă să i se opună tendința de integrare. „Explozia informațională” conduce nu numai la creșterea cantitativă a cunoștințelor, ci și la esențializare, la integrare. Esențializarea poate fi exprimată prin ceea ce Mircea Malița a numit „legea cunoștințelor descrescânde”. Potrivit acestei legi, în condiții de creștere exponențială a informației, „volumul cunoștințelor utile descresce, crescând însă instrumentarul minimal cu care prelucrăm faptele de care avem nevoie” (J. W. Botkin, M. Malița, Orizontul fără limite al învățării, București, 1981, Ed. Politică, pag. 25) Prin urmare, în locul coincidențelor dintre obiectul de

învățământ și disciplina științifică, se optează pentru „câmpuri cognitive integrate” care transcend granițele dintre discipline (L. Vlăsceanu și colaboratori, Școala la răscruce. Schimbare și continuitate în Curriculum-ul învățământului obligatoriu, Ed. Polirom, Iași, 2002)

O asemenea organizare a conținuturilor școlare/preșcolare, prin integrarea conținuturilor, cu toate avantajele sale, și-a dovedit propriile dificultăți și limite: imposibilitatea aprofundării de către elevi a cunoașterii specializate; dificultatea pregătirii cadrelor didactice care să predea obiecte integrate de învățământ; lipsa de tradiție pedagogică a integrării; opoziția latentă sau activă a educatorilor față de tendințele integratoare.

Modelul curricular centrat pe competențe răspunde mai bine cerințelor actuale ale vieții profesionale și sociale, ale pieței muncii, grație construirii demersurilor și influențelor didactice în perspectiva dobândirii de către elevi a unor achiziții integrate, care răspund în mod aplicat, pragmatic cerințelor sociale exprimate în termeni de achiziții finale ușor evaluabile. În procesul de învățământ se urmărește formarea și dezvoltarea unui sistem de competențe educaționale funcționale, de bază, cu specific acțional și care pot fi evaluate ușor, competențe necesare elevilor pentru a-și continua studiile sau pentru a se încadra pe piața muncii.

Bibliografie:

1. *** Declarația universală UNESCO privind Diversitatea culturală, 2001;
2. Delors, J., 2000, Comoara lăuntrică. Raportul către UNESCO al Comisiei Internaționale pentru educație în secolul XXI, Iași, Polirom;
3. Joița, E., (1999), „Eficiența instruirii”, EDP București;
4. Pânișoară, I.O., Negreț, Dobridor, I., „Știința învățării de la teorie la practică”, Iași, Editura Polirom, 2005;
5. *** Programe școlare pentru învățământul primar, aflate în uz.

Comunicarea - factor stimulator al creativității la vârsta preșcolară

Educatoare Maria POPA
Gradinița „Roza Venerini” Bacău

Profilul psihologic al vârstei preșcolare cuprinde multiple premise favorabile pentru formarea și dezvoltarea competenței comunicative a copiilor, inițierea lor în formarea și dezvoltarea capacității generale de comunicare, de relaționare cu semenii și cu mediul din care face parte. Pe bază a bibliografiei de specialitate parcursă, precum și a experienței, practice acumulate în activitatea didactică cu preșcolarii, mi-am propus să relev câteva modalități de stimulare a creativității la vârsta preșcolară.

Promovarea unui învățământ care să răspundă cerințelor dezvoltării copilului, nevoilor societății în perioadă de transformări radicale și rapide exigențelor învățării eficiente, impune o nouă orientare inspirată de idealurile și valorile umanismului modern deschizător de noi orizonturi în dezvoltarea actuală și de viitor al sistemului și de instruire în educație. Transformările care au pus amprenta asupra școlii românești sub aspectul finalităților, structurilor organizatorice și al orientării resurselor umane se extind ca factor determinant asupra învățământului preșcolar.

Reforma pedagogică din învățământul preșcolar abordează într-o nouă lumină specificul activității educatoarei; ea este cea care da marele start în acea sublimă concepție a omului cu el însuși în devenirea, desăvârșirea, afirmarea acestuia ca valoare pentru că anii copilăriei cuprind în cea mai importantă decolare în marile zboruri ale unei vieți omenești. Având la dispoziție un arsenal inepuizabil de mijloace și privilejii ca să-i apropie copilul, să-i satisfacă dorințele firești vârstei, să-i înțeleagă frământările, educatoarea este cea care acționează, antrenează potențialul de dezvoltare de care dispune continuu.

Acest potențial se referă nu numai la sferă emoțională, la puterea de expresie și comunicare, la sensibilitate, la forță productivă și de cunoaștere a copilului și la remarcabilul potențial creativ de care dispune preșcolarul. Fructificarea acestuia prezintă importanță, nu numai sub aspect pedagogic ci și social. Comunicarea este una din dimensiunile esențiale pentru întreagă dezvoltare, afirmare a personalității, de aceea nu putem face abstracție de ea. Toate energiile creatoare nebănuite ale copilului trebuie scoase la lumină pentru că noi, adulții, datorăm tot ce este mai bun copilului.

Profilul psihologic al vârstei preșcolare cuprinde multiple premise favorizante pentru formarea și dezvoltarea competenței comunicative a copiilor, inițierea lor în formarea, dezvoltarea capacității generate de comunicare, de relaționare cu semenii și cu mediul din care fac parte. Având în vedere dinamismul, ingeniozitatea, expresivitatea proprie acestei vârste, acel freamăt permanent sau acea vibrație și efervescentă lăuntrică ce conferă note specifice de dinamism creator, disponibilități de exteriorizare sporită iau o expresie însuflețită analoage oricărui elan creator.

La vârsta preșcolară jocul constituie un cadru pentru antrenarea virtuților creației; el amplifică posibilitățile de expresie, sporește vitalitatea spirituală, dinamismul creator al copilului, nevoia acestuia de explorare a noului în raport cu experiență personală.

Stimularea și dezvoltarea potențialului creator pot fi concepute ca demers socio-educational organizat, cuprinzând simultan fenomenele de activizare, incitare, susținere, antrenare, cultivare și dezvoltare prin actualizarea virtualităților creative, prin accederea lor de la posibil la real, prin afirmarea efectivă.

Ea presupune utilizarea unui sistem complex de modalități de acțiuni socio-educative, a unor strategii de influențare educațională pozitivă prin utilizarea unor procedee didactico-metodice concrete precum și a unui stil relațional menit să contribuie la crearea acelei atmosfere sau celui climat propice afirmării libere, plene a tuturor disponibilităților creative ale copiilor.

Ca strategie generală de acțiune în stimularea capacității de comunicare a copilului preșcolar, menționez posibilitatea valorificării în sistemul activităților instructiv-educative din grădinițe, a condițiilor și principiilor unei învățări de tip creativ.

Din varietatea posibilităților de cultivare a creativității copiilor, un accent deosebit am pus pe activitățile de educare a limbajului și activitățile plastico-grafice. În acest scop am aplicat o serie de probe creativ-productive care să răspundă obiectivului urmărit- stimularea potențialului creator de care dispune copilul precolar.

Pentru stimularea creativității verbale am aplicat o serie de probe:

1. Enumerarea a cât mai multe cuvinte care încep cu un sunet dat;
2. Proba de enumerare a mai multor cuvinte ce denumesc obiecte ce aparțin unor anumite clase sau categorii date, plecând de la un cuvânt inductor;
3. Formularea unor propoziții cu cuvinte date;
4. Proba utilizărilor multiple;
5. Proba povestirilor create de copii după o ilustrație.

Probe de creativitate plastico-grafică:

1. Proba test Luscher;
2. Proba de desen non-dirijat;
3. Testul „Fereastră de aur”;
4. Proba de creativitate productivă „Figuri geometrice”;
5. Desen după conținutul unei poezii, povești, povestiri.

Probele de creativitate verbală antrenează bogăția și ușurință asociațiilor verbale, ritmul verbal asociațional, bogăția de idei în raport cu o situație problemă dată, flexibilitatea verbală, originalitatea în gândire, capacitatea de elaborare verbal-expresivă.

Probele de creativitate plastico-grafică au urmărit determinarea preferințelor pentru culoare (testul Luscher), a unor înclinații de tip artistic-creativ cum sunt cele de armonizare a formelor, culorilor, de respectare a proporțiilor. De asemenea, probele de creativitate productivă măsoară inventivitatea, flexibilitatea, originalitatea, influența plastică.

Cultivarea creativității preșcolarului în formele ei specifice de expresie (verbală, plastică, grafică) constituie o premisă pentru dezvoltarea și afirmarea creativității la nivelul vârstelor ulterioare, inclusiv la nivelul maturității proprii vârstelor adulte.

Fiecare educatoare trebuie să știe să prețuiască și să stimuleze potențialul creativ al copiilor săi. Limbajul muncii și dezvoltării, al artei, al acțiunii echilibrate și al îndrăzneții libere creatoare se învață, se poate învăța - e o necesitate vitală de la cele mai fragede vârste.

Educația instituționalizată din grădinițe poate și trebuie să creeze acel climat psihologic favorabil copilului pentru a se forma armonios, pentru afirmarea și dezvoltarea potențialului creator.

Forțele creative ale preșcolarului se formează și se dezvoltă numai în climatul ludic. Jocul permite copilului să întrețină legătură permanentă cu realitatea cotidiană, să-i înțeleagă acționeze modul propriu creator.

Ursula Schiopu afirma că „reverberațiile perioadei preșcolare rămân o sursă de susținere psihică în viață, pentru că prin toate dimensiunile sale și mai ales prin atitudinile lucide față de viață și prin trăirea acestora, perioada preșcolară conține sâmburi de fericire ce pot uneori ameliora și chiar eroda angoasele, nesiguranțele și neliniștile vieții adulte.

Bibliografie:

1. Mihăilescu D., „Dimensiuni ale creației”, Editura Științifică, București, 1989;
2. Nicola G. - „Stimularea creativității elevilor în procesul de învățământ”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981;
3. Popescu Neveanu P., „Dicționar de psihologie”, Editura Albatros, București, 1978;
4. Stoica Ana, „Educarea capacității creatoare în procesul de învățământ”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1982;
5. Schiopu Ursula, Verza Emil, „Psihologia vârstelor”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981.

Inteligențele multiple și teoria inteligențelor multiple

*Profesor învățământ primar Nicoleta-Anca POPA
Școala Gimnazială „Alexandru cel Bun” Bacău*

Omul se naște cu un anumit „profil” de „start” al inteligențelor multiple care îl definește. Dacă facem o raportare la TIM (teoria inteligențelor multiple), cu alte cuvinte, omul se naște cu un anumit nivel de dezvoltare a acestor inteligențe, iar experiențele diverse de-a lungul vieții, pot determina care dintre aceste inteligențe se dezvoltă și în ce măsură. Cadrele didactice, profesorii, educatorii pot juca, deci, un rol semnificativ în identificarea, dezvoltarea și exploatarea acestor inteligențe în contexte educaționale formale, nonformale sau informale cu scopul de a eficientiza procesul de predare-învățare-evaluare. În vederea realizării acestei finalități, este oportună valorificarea *teoriei inteligențelor multiple al lui Gardner și a teoriilor stilurilor de învățare*, care sugerează modalități pertinente de selectare a abordărilor specifice ale învățării realizate de individ.

Tratarea diferențiată a fiecărui elev în parte este o necesitate în procesul educațional, susținută de cauze cunoscute, generale și situaționale care se leagă de particularitățile individuale ale elevilor, dar și de mediul socio-familial din care provin elevii. *Teoria inteligențelor multiple* constituie o alternativă a muncii diferențiate, o strategie modernă de instruire interactivă care poate contribui la îmbunătățirea performanțelor școlare.

Învățământul modern, centrat pe elev, are ca filosofie teoria psihologiei umaniste, iar principiile sale aplicative sunt:

- + *fiecare elev este unic și are o individualitate proprie;*
- + *fiecare elev dorește să se simtă respectat;*
- + *nu pretinde atitudini și comportamente similare din partea tuturor elevilor;*
- + *respectă diferențele individuale;*
- + *încurajează diversitatea;*
- + *exprimă deschis încrederea în capacitatea de schimbare pozitivă;*
- + *nu face economie în aprecieri pozitive la comportamentelor elevilor;*
- + *subliniază rolul stimei de sine ca premisă în dezvoltarea personală.*

Demersurile pedagogice diferențiate sunt orientate de concepția metodologică a cadrului didactic și de obiectivele educaționale, prin care se precizează comportamentele cognitive și non-cognitive vizate la elevi, contextele educaționale în care ei vor demonstra și exersa aceste comportamente și, implicit, înțelegerea, în profunzime a conținuturilor curriculare.

Predarea nediferențiată pornește de la ideea că toți elevii au același stil, același ritm de învățare, toți au aceleași cunoștințe, aceeași capacitate de înțelegere și înaintare de la un obiectiv la altul în același ritm. Lipsa diferențierii poate avea ca rezultat insuccesul, eșecul școlar, pentru că nu s-a produs acea adaptare a actului instructiv-educativ la cerințele și posibilitățile diferite ale subiecților ce alcătuiesc colectivul școlar.

Diferențierea presupune un proces de predare care țină cont de nevoile elevilor și de ritmul în care ei învață. Tratarea diferențiată aduce în discuție adaptarea învățământului la particularitățile psihofizice ale copilului, aceasta presupunând cunoașterea elevilor sub aspectul cunoștințelor lor, a priceperilor și deprinderilor, a potențialului intelectual și a trăsăturilor de personalitate.

TEORIA INTELIGENȚELOR MULTIPLE

În accepțiunea lui H.Gardner, inteligențele reprezintă capacitatea cognitivă a individului, descrisă printr-un set de abilități, talente, deprinderi mentale pe care le deține orice persoană dezvoltată normal, ele fiind grupate în opt categorii. Aceste opt inteligențe sunt dezvoltate într-o anumită măsură, interacționează și se combină într-un mod unic, singular.

Fără a face vreo ierarhizare, Gardner a stabilit existența următoarelor inteligențe:

- inteligența lingvistică,
- inteligența logico-matematică,
- inteligența spațial-vizuală,
- inteligența muzicală,
- inteligența corporal-kinestezică,
- inteligența interpersonală,
- inteligența intrapersonală,
- inteligența naturalistă,
- inteligența existențială.

Caracteristici ale tratării diferențiate

Tratarea diferențială pe baza inteligențelor multiple are următoarele caracteristici:

- Presupune un curriculum ascuns/ subliminal implementat unitar (obiectivele și conținuturile educaționale sunt aceleași pentru toți elevii, dar diferă tratamentul pedagogic aplicat acestora);
- Poate cuprinde și un curriculum predat, dar acesta are o pondere mică, accentul punându-se pe activitatea proprie a elevilor;
- Accentul se pune pe formarea la elevi a unor sisteme de noțiuni, concepte și principii fundamentale, interrelaționate logic și praxiologic;
- Profesorul este organizator, îndrumător al activității de învățare, al procesului de formare a capacităților de autoinstruire ale elevilor.

Dacă într-o clasă tradițională elevii stau în bănci, ascultă prelegerea profesorului, urmărește demonstrația profesorului la tablă, iar acesta pune întrebări clasei, trasează sarcini de lucru elevilor și așteaptă ca aceștia să realizeze aceste sarcini, într-o clasă TIM se întâmplă toate acestea, la care se pot adăuga crearea de cântece legate de conținutul predat, pot avea loc dezbateri, elevii pot nota într-un jurnal, pot colecționa fotografii, pot realiza anumite activități manuale, pot aranja un puzzle sau să picteze ceea ce creează oportunități și modalități variate de învățare pentru fiecare elev.

Astfel, în sarcinile trasate elevilor în cadrul activităților ar trebui să ținem cont de tipul de inteligență dominant și să planificăm acțiuni/activități ce presupun (McKenzie, 2005):

Verbală/lingvistică	a citi, a scrie, a vorbi, a cere, a explica, a informa, a transmite, a raporta, a articula, a adresa, a conferi, a cere, a povesti, a lectura, a prezenta, a anunța, a dezbate, a discuta, a conversa, a recita, a cita, a descrie, a clarifica.
Logico-matematică	a rezolva, a întreba, a formula ipoteze, a teoretiza, a examina, a investiga, a experimenta, a analiza, a deduce, a dovedi, a verifica, a descifra, a determina, a prezice, a estima, a măsura, a calcula, a cuantifica, a simplifica
Vizuală	a observa, a simboliza, a trage, a schița, a proiecta, a ilustra, a vopsi, a colora, a contura, a rearanja, a aranja, a rearanja, a inventa, a crea, a concepe, a inova, a imagina, a vizualiza, a desena, a prezenta vizual (ex. prezentare powerpoint)
Kinestezică	a construi, a ridica, a asambla, a face, a fabrica, a structura, a imita, a juca un rol, a efectua, a merge, a alerga, a sări, a dansa, a colecta, a aduna, a compila, a modela, a formata, a duplica, a diseca, a exersa, a muta, a transporta.

Muzicală	a asculta, a auzi, a deduce, a nota, a recepta un model, a cânta, a bate, a repeta, a replica, a reproduce, a copia, a imita, a mima, a compune, a armoniza, a orchestra, a rezona.
Intrapersonală	a exprima, a implica, a sprijini, a promova, a consilia, a încuraja, a justifica, a raționaliza, a caracteriza, a apăra, a valida, a reabilita, a evalua, a judeca, a provoca, a studia, a realiza un sondaj.
Interpersonală	a partaja/împărtăși, a coordona, a ghida, a direcționa, a ajuta, a media, a gestiona, a conduce, a colabora, a coopera, a intervieva, a influența, a convinge, a realiza un compromis, a realiza un joc de rol, a improviza, a arbitra, a concilia.
Naturalistă	a sorta, a organiza, a clasifica, a compara, a contrasta, a diferenția, a separa, a detalia, a alinia, a ordona, a aranja, a secvențializa, a inventaria, a cataloga, a grupa, a îndosaria, a indexa, a consemna, a crea grafice.
Existențială	a reflecta, a contempla, a delibera, a cugeta, a rezuma, a sintetiza, a asocia, a relaționa aspecte, a recapitula, a încapsula, a elabora, a aprecia, a evalua, a critica, a specula, a explora, a visa, a se întreba.

Prin urmare, Gardner (1983) accentuează faptul că, și evaluarea trebuie să fie adaptată cerințelor modelului TIM, în sensul că, evaluarea tradițională vizează doar inteligența lingvistică și cea logico-matematică, iar preocupările noastre ar trebui să vizeze modalitățile alternative de evaluare, întrucât elevii pot demonstra și exersa ceea ce au învățat în mai multe modalități. Unul dintre aspectele care contribuie la eșecul școlar al elevilor se referă la faptul că întreg demersul de predare-învățare-evaluare este puternic saturat în sarcini verbale și logico-matematice (Gardner, 2006).

Bibliografie:

Howard Gardner, „Inteligențe multiple”, Editura Sigma, 2007.

Forme de manifestare ale agresivității la școlarul mic

*Profesor învățământ primar Liliana PURICE
Școala Gimnazială „Emil Racoviță” Onești*

Agresivitatea prezentă la copii este un fenomen îngrijorător, răspândit în întreaga lume, cu atât mai mult cu cât există studii de specialitate care atestă faptul că agresivitatea în perioada școlară mică persistă și se dezvoltă în următoarele stadii ale vieții individului. Conform rezultatelor acestor studii, agresivitatea pare să fie o trăsătură cu o persistență considerabilă.

La această vârstă, comportamentul agresiv al copilului poate avea ca scop obținerea unui beneficiu sau poate fi afectiv (impulsiv, neplanificat). În contextul funcționalității sale ca elev, va apela la agresivitate ca la un mijloc necesar dobândirii unui loc în colectivitatea clasei și pentru a se distinge prin performanță la învățătură (agresivitate instrumentală). Modul de manifestare a agresivității la școlarul mic este în relație cu dezvoltarea sa cognitivă și cu modelele familiale pe care acesta le are.

Acești copii, care în mod frecvent se comportă agresiv în raport cu cei din jur nu dispun de competențe sociale. Ei nu știu să rezolve conflictele pe care le au ceilalți în altă manieră decât una agresivă, de asemenea nu știu cum să ia contact cu ceilalți, cum să relaționeze, cum să se integreze în activitățile de grup și cum să accepte propunerile venite din partea altora. Unii din ei știu cum să se comporte (din punct de vedere teoretic), dar atunci când este cazul, când sunt confrunțați cu asemenea situații nu o pot face.

Forma gravă a manifestărilor de agresivitate se întâlnește în special la copiii care provin din familii dezorganizate, datorându-se carențelor afective, conflictelor permanente la care asistă, lipsei de educație necorespunzătoare, modelelor din viața copilului. Fiind foarte sensibil din punct de vedere afectiv, copilul poate fi influențat în mod negativ de muștrări în public, de critici nefondate,

de sentimentul respingerii, neacceptării și atunci va răspunde la toate aceste tratamente într-un mod dezaptativ și anume agresiv, confirmând supozițiile acestora.

Comportamentul agresiv se caracterizează prin atacuri fizice asupra altor copii; de asemenea, atacurile verbale sub forma înjurăturilor sau porecelor sunt frecvente. Precipitarea comportamentului este datorată cel mai des pedepselor pe care le primește, loviturilor pe care le-a primit și el la rândul lui din partea altora.

O atenție deosebită trebuie s-o acordăm în cazul acestor copii a acceselor de furie pe care le pot prezenta. Acestea reprezintă eliberări necontrolate a energiei acumulate ce se pot intensifica atunci când copilul se asociază cu alții. Pot apare ca răspuns la orice nemulțumire ivită, în special la copiii care nu prezintă abilități ce comunicare și socio-emoționale adecvate.

De asemenea, copiii care au fost supuși la diverse acte de tip agresiv din partea părinților, apelează la diverse strategii de supraviețuire, între care se evidențiază și cele agresive și distructive.

Comportamentele agresive adoptate de școlarii mici se diferențiază pe sexe: astfel, băieții sunt orientați mai mult spre utilizarea agresivității fizice, iar fetele se centrează asupra agresivității indirecte (relaționale) și verbale. „Strategiile folosite de băieți sunt legate de plasarea directă sau simbolică într-o poziție din care aceștia să-și poată folosi propria forță, în timp ce strategiile folosite de fete urmăresc controlarea situației prin intermediul altei persoane.” (Killen, 1997).

Există o serie de factori care pot influența în mod esențial evoluția ulterioară a agresivității. Copiii agresivi vor fi în primul rând respinși de cei de aceeași vârstă și atrași în conflicte pentru care nu au strategii de rezolvare. În al doilea rând există un risc crescut de insucces școlar datorită problemelor existente. Copiii care se comportă în mod agresiv pentru o perioadă mai lungă de timp și la care aceste manifestări de agresivitate apar de timpuriu vor prezenta o evoluție nefavorabilă.

Copiii cu probleme de agresivitate prezintă indicii numeroase ale tulburării comportamentale opoziționale, întâmpinând dificultăți în respectarea regulilor importante. Ei ajung deseori să aibă conflicte cu părinții sau cu alte persoane adulte semnificative, cu frații sau cu alți copii din afara familiei. Se înfurie foarte repede, îi enervează pe ceilalți în mod constant și îi învinovătesc pentru greșelile sau comportamentele proprii neadecvate.

Copiii cu manifestări agresive sunt respinși datorită conduitei lor de cei de aceeași vârstă. Ei încearcă să-i domine pe ceilalți și să-i controleze, fapt pentru care sunt respinși de aceștia. Datorită modului specific de a se comporta, acești copii intră frecvent în conflicte intense cu părinții. Părinții sunt adesea disperați, având sentimentul că nu mai pot stăpâni copilul; copiii simt doar respingere din partea părinților și că nimic din ceea ce fac nu le este pe plac acestora. De asemenea, întrețin o relație tensionată cu învățătoarea, ceea ce determină ulterior apariția de probleme în relaționarea părinți-învățătoare.

Mulți copii cu probleme de agresivitate au și dificultăți emoționale: anxietate, lipsa încrederii în sine, nesiguranță etc. În cazul majorității acestor copii, problemele de natură emoțională apar ca urmare a manifestărilor de agresivitate și nu reprezintă o cauză a acestora. Ca urmare a nenumăratelor respingeri (în familie, la școală, de către cei de aceeași vârstă), precum și ca urmare a insucceselor de la școală sau din alte domenii, acești copii dezvoltă și probleme emoționale.

Există o serie de factori, mecanisme care amplifică manifestările de agresivitate în această perioadă, și anume:

- *Utilizarea pedepselor fizice;*

Unii părinți apelează la astfel de metode de educare a copiilor de fiecare dată când aceștia greșesc. Astfel de părinți au impresia că lucrurile se schimbă doar prin bătaie, copilul trebuind să știe de frica părintelui și nu va mai adopta comportamente neadecvate, cel puțin o perioadă de timp. În urma bătăii, copilul se simte umilit, înfrânt, speriat și furios. Scade, de asemenea, foarte mult stima de sine. Fiind împovărat cu aceste emoții, și adoptând modelul violent al părintelui agresiv, el va căuta prima ocazie în care să se manifeste violent. Dacă îi este atât de frică de bătaie încât nu recurge la agresivitate, copilul va fi agitat. Fie că este agitat, fie că este mai agresiv, bpătaia nu stinge niciodată agresivitatea copilului, ci mai mult o amplifică.

- *Etichetările negative;*

În urma etichetărilor negative, copilul se va comporta așa cum se așteaptă ceilalți să se comporte, în mod neadecvat. Părinții recurg la etichetări crezând că în felul acesta îl fac pe copil să se ambiționeze și să le demonstreze celorlalți că nu este așa cum spun ei. Însă copilul nu poate face acest lucru, în

primul rând pentru că nu știe exact cum este el (dacă este bun sau rău), și în al doilea rând pentru că el nu are capacitatea de a pune la îndoială părerile adulților. El crede tot ce i se spune, și dacă părinții îi spun că este un copil rău, va fi convins că este adevărat.

- *Încurajarea agresivității;*

Când află de comportamentul agresiv al copiilor lor, părinții de multe ori sar în apărarea acestora, chiar și atunci când au greșit, încurajându-i în acest fel să fie și mai agresivi.

Lipsa de comunicare cu copilul;

În cazul în care în familie au loc diferite evenimente stresante, dar copilului nu i se spune nimic despre ele, acesta este tot mai agitat, în dorința de a găsi răspunsuri la frământările lui. El simte că lucrurile sunt tot mai tensionate, însă nu știe să-și explice ce este cu această stare, de unde vine, și când se va termina.

Comportamentul agresiv al școlarului mic impune adoptarea din partea părinților a unor măsuri preventive și terapeutice de corectare a acestuia, altfel, copilului îi vor lipsi mai târziu abilitățile socio-emoționale cu ajutorul cărora să construiască relații și să se integreze în grup.

Bibliografie:

1. Crețu, Tincă, (2009), *Psihologia vârștelor*, Editura Polirom, Iași;
2. Killen, K., (1997), *Copilul maltratat*, Editura Eurobit, Timișoara;
3. Mitrofan, I., (2003), *Cursa cu obstacole a dezvoltării umane*, Editura Polirom, Iași;
4. Tănăsescu, I. A., (2012), *Psihologia vârștelor*, Editura ProUniversitaria, București.

Creativitatea în procesul de predare – învățare

Profesor învățământ primar Alina RADU

Colegiul Național Pedagogic „Ștefan cel Mare” Bacău

Profesorul și creativitatea

Pe parcursul micii școlarități, personalitatea copiilor este în curs de dezvoltare. Aspirațiile lor, valorile morale, modelele îi influențează transferând în comportamentul lor acele trăsături spre care tind și pe care le valorizează. Profesorul este, indubitabil, un model (bun sau mai puțin bun) pentru elevii săi. Realitatea înconjurătoare poate fi interpretată și valorizată de către copii urmând, conștient sau involuntar, modelul profesorului; așadar, se întâmplă frecvent ca ceea ce prețuiește profesorul să fie apreciat și de copii.

Dacă profesorul transmite constant **valori propice creativității** (prin propriul exemplu) către elevii săi, aceștia preiau aceste valori și le transpun în propriul comportament, interiorizându-le, în timp; din nefericire, în mod similar se petrec lucrurile și în cazul profesorilor rigizi și convenționali.

Cercetătorii au făcut mai multe sugestii de optimizare a conduitei profesorului, în spiritul dezvoltării componentei creative a lecției.

Primul pas este acela de concepere și proiectare **în spirit creativ** a activităților școlare și extrașcolare, atât la nivel de organizare a conținuturilor, precum și la nivel de activități de învățare, de utilizare a resurselor, de organizare a colectivului de elevi.

Urmează activitatea „la scenă deschisă”, adică **lucrurile cu elevii**. Un profesor creativ prelucrează și folosește toate datele lecției stimulându-i pe elevi să se exprime, încurajându-le ideile originale.

Profesorul creativ știe să folosească adecvat **întrebările**; acestea sunt deschise, nu presupun răspunsuri predeterminate, nu solicită (doar) reproducere de conținuturi. Întrebările sunt operaționale, ele provoacă explorarea, curiozitatea intelectuală, interpretarea originală, stimulând elevii să fie creativi la rândul lor.

Mintea omenească se manifestă mult mai dezinhbat și creativ dacă **mediul de lucru** este unul favorabil conlucrării profesor – elev și elev – elev, prin exigență profesională dublată de relații interpersonale pozitive, de sprijin, empatie, încredere, încurajare etc. .

Foarte importantă este și preocuparea profesorului de a **stimula mereu elevii** să își facă cunoscută opinia personală, să contribuie la activitatea grupului, să fie inventivi, încrezători, originali.

Profesorul creativ nu se consideră pe sine depozitarul secretelor lumii și vieții pe care le va transmite spre memorare unor receptori obedienți și plini de zel. El este facilitatorul, **mediatorul** dintre elev și lume. Alice Miel consideră că a media înseamnă a fi un instrument al unei alte persoane când aceasta își experimentează mediul său și caută sensuri. Conform opiniei sale, aspectele specifice medierii care se regăsesc în demersul didactic sunt:

- structurarea și restructurarea unui cadru pentru a face posibilă o experiență utilă celor care învață;
- indicarea experiențelor pe care le pot avea elevii în cadrul creat, sau invitarea lor să folosească instrumente proprii de experimentare;
- participarea alături de un elev/grup de elevi în scopul clarificării sau ameliorării căilor de urmat și soluțiilor;
- oferirea propriului model de urmat (atitudine deschisă, încurajare, relații interpersonale);
- sprijinirea elevilor în scopul bunei utilizări a resurselor (timp, spațiu, informații, materiale, echipamente);
- consilierea elevilor în identificarea, formularea, interpretarea soluțiilor găsite pentru anumite probleme/teme de cercetat;
- susținerea elevilor pentru a interpreta corect și a evalua experiența de învățare acumulată.

Această viziune asupra profesorului și lecției nu minimizează formarea și exersarea operațiilor gândirii logice; educarea gândirii și educarea creativității se pot realiza alternativ. Este necesar să înțelegem că a educa potențialul creativ al copiilor nu trebuie să rămână doar un deziderat secundar, deși în practica educațională se întâmplă încă astfel.⁴

Insist asupra **relației profesor – elev**. Din această relație elevul poate conștientiza potențialul creativ de care dispune, cultivându-l apoi, în mediu școlar și extrașcolar, descoperindu-și, poate, marea pasiune. Dacă, însă, profesorul se ghidează după coduri stricte de comportament, clasificând drept exagerare/ indisciplină manifestările libere, spontane, uneori zgomotoase (dar atât de frecvente în cazul copiilor cu potențial creativ), efectul va fi unul de inhibare a impulsurilor creatoare și de rărire a lor, pe parcurs. Clasificarea elevilor are drept consecință expectanțe reduse, cel puțin de la copiii considerați slabi la învățătură. Și în acest caz profesorul, prin întreaga lui purtare față de elevul considerat slab, face un fel de „profeție nefastă”; îl va solicita puțin, îl va considera capabil de puțin, iar copilul va deduce că el doar atât poate. Vorbim de o atitudine nedreaptă care scade încrederea în sine a copilului și, de aici, toate performanțele sale, de orice natură.

Dacă la tehnologia didactică modernă, pe care multe cadre didactice și-au însușit-o bine și care, printre altele, facilitează și capacitățile creatoare, profesorii ar veni și cu o atitudine adecvată, deschisă valorilor creativității, elevii noștri ar avea mult de câștigat.

Factori inhibitori ai creativității

Conduita creativă poate întâmpina anumite obstacole, unele inerente. Unele țin de personalitatea omului creator, altele țin de factori externi (care, în ultimă instanță, acționează tot prin intermediul celor psihologici). A. Stoica

Raportând creativitatea la procesul de învățământ și, implicit, la nivelul de vârstă care ne interesează, vom aborda aceste fenomene insistând pe componentele educaționale care le înlesnesc manifestarea, dar și pe modalitățile prin care pot fi evitate.

Primul pas pentru a depăși o dificultate este să o cunoaștem. Intuirea obstacolelor, estimarea potențialului risc, strategia de evitare/ minimizare a consecințelor negative țin de rolul fiecărui profesor. Obstacolele în dezvoltarea potențialului creativ al copiilor pot fi, în general, depășite prin implicare, prin activitate susținută la clasă. Cunoașterea elevilor, preocuparea pentru dezvoltarea creativității lor, implementarea constantă a unor idei bune, toate acestea devin mult mai relevante decât orice abordare teoretică (oricât de explicită sau exhaustivă s-ar dori).

⁴ apud Stoica, A., Creativitatea elevilor – posibilități de cunoaștere și educare, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983

Unul din factorii care inhibă comportamentul creativ al școlarilor este **atitudinea previzibilă, conformismul**, convenționalul, tendința de a prelua și accepta totul așa cum este oferit. Deși limitele libertății elevilor nu e necesar să fie prea largi, deoarece ei au încă nevoie de coordonare, un formalism excesiv nu va asigura un context educațional favorabil manifestărilor creative.

„Cu cât profesorul instruieste mai mult, cu atât elevul învață mai puțin.”⁵

(Comenius)

Succesul educației înseamnă mai mult decât rezultate predictibile. Este de dorit ca elevul să adauge ceva al său, ceva nou și personalizat, izvorât din asimilarea deplină a informațiilor date de profesor, dar completat de eul său creator. Or, pentru a-și etala potențialul creator, elevul are nevoie de o atmosferă destinsă, destul de permisivă (nici excesiv de strictă, nici *laisse - faire*) care favorizează exprimarea ideilor personale atât în activitatea individuală, cât și în cea în perechi/ grupe.

O altă cauză a inhibării creativității este **exagerarea, fie a competiției între elevi, fie a colaborării dintre aceștia**. În ambele situații există elevi care resimt presiunea grupului; fie cei mai creativi sunt obligați să-și ajusteze ideile pentru a se supune voinței grupului, fie elevii ignoră anumite aspecte de conținut în favoarea competiției în sine.

O consecință a convenționalismului este și **rigiditatea metodologică**. Raportarea permanentă la un set de algoritmi însușiți, rezolvarea problemelor doar prin metodele cunoscute fără a căuta abordări sau soluții originale, constituie o practică păguboasă, privând elevii de orice antrenament creativ.

Rigiditatea metodologică poate fi expresia unei **încrederi exagerate în factorul rațional**; se valorizează insuficient funcțiile speculative și imaginative. Conținuturile sunt prezentate astfel încât să se înlesnească asimilarea lor, însă nu interpretarea sau formularea de probleme. Profesorul așteaptă de la elevi însușirea materiei cât mai aproape de conținutul și, mai grav, de forma în care le sunt predate. Dacă, privitor la conținut, cel puțin la științe e de înțeles însușirea fidelă, despre formă credem că ar trebui să fie expresia viziunii personale a elevului. Inflexibilitatea profesorului care nu admite altă formă de răspuns decât cea transmisă de el provoacă elevilor nesiguranță, neîncredere în sine, ei înțelegând că problemele se rezolvă prin soluții unice pe care profesorul le deține, și la a căror formă finală este aproape imposibil de ajuns prin forțe proprii.

Orice inițiativă e blocată de **observațiile critice premature**. Criticile repetate (formulate, mai ales, înainte ca elevul să facă o prezentare completă a soluției sale) pot duce la autocenzurare și la reprimarea propriilor idei chiar înainte ca acestea să prindă contur, existând posibilitatea dezvoltării unor complexe personale. Comportamentul creativ al elevilor poate fi blocat și de caracterul autoritar al învățământului, precum și de rigiditatea evaluărilor; elevul este orientat spre a reproduce ce au descoperit alții, respectând reguli multe și stricte în formularea răspunsurilor sale. Evaluările ce presupun opinii personale, interpretări, răspunsuri argumentate, sunt evitate fiind considerate mai dificil de corectat.

Se impune să menționăm și barierele apărute în manifestările creative ale elevilor din cauza insuficienței mijloacelor de învățământ.⁶

Predarea-învățarea integrată

Prof învă primar Paula-Maria RĂDULESCU

Școala Gimnazială „Emil Racoviță” Onești, jud. Bacău

Predarea reprezintă acțiunea cadrului didactic de transmitere a cunoștințelor la nivelul unui model de comunicare unidirecțional, dar aflat în concordanță cu anumite cerințe metodologice care condiționează învățarea, în general, învățarea școlară, în mod special (Cristea S., 2000). În învățământul tradițional predarea este definită că fiind „procesul de prezentare organizată a unor

⁵ www.citate.com

⁶ Pânișoară, I.-O., Profesorul de succes – 59 de principii de pedagogie practică, Editura Polirom, Iași, 2009

cunoștințe elevilor de către cadre pregătite în acest sens” (Cucuș C., 2006). Conținuturile predării corespund dimensiunilor generale ale educației, prelucrate în raport de specificul fiecărei vârste, trepte și discipline școlare, cu accente predominant intelectuale necesare pentru declanșarea imediată a acțiunii de învățare, realizată de elev în clasa și în afara clasei (Dragu A., Cristea S., 2003, pag. 179).

Conținutul predării este atent dimensionat pentru că transmiterea informațiilor să poată avea loc. Predarea devine o relație cu un obiect de cunoscut:

- propus de un subiect (învățătorul);
- conform unei acțiuni de înmagazinare care se organizează prin tratarea informației;
- ce angajează subiectul din punct de vedere psihologic, afectiv și cognitiv;
- înrădăcinat într-o dorință care se exprimă prin așteptarea unei schimbări (ibidem).

Abordarea interdisciplinară a conținuturilor educaționale este astăzi o provocare și în același timp un imperativ pentru cadrele didactice și pentru toate nivelele de școlaritate. Mult teoretizată, interdisciplinaritatea are în contextul educațional actual șanse sporite de abordare, odată cu asimilarea în practică școlară a noii viziuni educaționale propuse prin reforma învățământului. Atât reforma de orientare, cât și cea de structura și de conținut, susțin interdisciplinaritatea ca un principiu de organizare și desfășurarea a procesului educațional.

În Cadrul de referință al Curriculumului Național pentru Învățământul Obligatoriu, principiile privind predarea și învățarea accentuează următoarele idei:

- ☐ respectarea particularităților de vârstă și individuale — reper fundamental în construirea situațiilor de predare-învățare;
- ☐ diversificarea și flexibilizarea situațiilor de predare — învățare prin utilizarea de metode și procedee variate, interactive care să motiveze, să stimuleze elevul, să antreneze inițiativa, imaginația, creativitatea, dorința de a învăța;
- ☐ centrarea pe obiective care urmăresc formarea de capacități, competențe, atitudini;
- ☐ centrarea pe elev în proiectarea activităților de învățare.

Predarea integrată a cunoștințelor este considerată o metodă, o strategie modernă, iar conceptul de activitate integrată se referă la o activitate în care se abordează metoda în predarea – învățarea cunoștințelor (Petrescu P., Pop, V., 2007). Această manieră de organizare a conținuturilor învățământului este oarecum similară cu interdisciplinaritatea, în sensul că obiectul de învățământ are ca referință nu numai o disciplină științifică, ci o tematică unitară, comună mai multor discipline.

Predarea integrată a cunoștințelor nu poate fi definită ușor și nici suficient de riguros în același timp. Această datorită faptului că este o noțiune dinamică care suferă mereu modificări.

Termenul utilizat cel mai frecvent este cel de predare integrată a științelor. Această denumire vrea să sugereze faptul că este o strategie ce presupune reconsiderări radicale nu numai în planul organizării conținuturilor, ci și în „ambianța” predării și învățării (Ciolan L., 2008).

Predarea integrată a științelor se fundamentează pe două sisteme de referință: unitatea științei și procesul de învățare la elev.

Ideea despre unitatea științei se bazează pe postulatul că universul însuși prezintă o anumită unitate care impune o abordare globală. Constatările și experimentele în domeniu recomandă integrarea predării științelor ca un fel de principiu natural al învățării (ibidem).

Predarea integrată se dovedește a fi o soluție pentru o mai bună corelare a științei cu societatea, cultură, tehnologia. În învățământul modern este tot mai evidentă necesitatea instruirii integrate.

Particularități ale învățării integrate:

- interacțiunea obiectelor de studiu;
- centrarea pe activități integrate de tipul proiectelor;
- relații între concepte din domenii diferite;
- corelarea rezultatelor învățării cu situațiile din viață cotidiană;
- rezolvarea de „probleme” – cea mai importantă forță motrice a integrării, relevanță practică.

Cei 4 piloni ai învățării integrate sunt:

- a învăța să știi;
- a învăța să faci;
- a învăța să muncești împreună cu ceilalți;

- a învăța să fii.

Dintre strategiile didactice utilizate în abordarea interdisciplinară care favorizează învățarea integrată, amintim:

- învățarea bazată pe proiect,
- predarea în echipa formată din mai multe cadre didactice,
- învățarea prin cooperare,
- învățarea activă,
- implicarea comunității,
- aplicații ale inteligențelor multiple, etc.

În învățământul primar abordarea integrată a conținuturilor este o necesitate, dată de nevoia firească a școlarului mic de a explora mediul apropiat, fizic și social, de a-l cunoaște și a-l stăpâni, preocupare ce este pe deplin întâmpinată în condițiile structurării interdisciplinare a curriculum-ului. Această, deoarece modul natural al elevilor de a învăța despre ceea ce îi înconjoară nu este acumularea de cunoștințe pe domenii ale științei, ci, dimpotrivă, integrarea informațiilor, priceperilor, deprinderilor diverse în jurul unor teme care le-au stârnit interesul sau a unor elemente de viață reală. De altfel, viața de adult îi va așeza pe indivizi în fața unor probleme ce presupun de cele mai multe ori cunoaștere globală.

Studierea integrată a realității îi permite școlarului mic explorarea în mod global a mai multor domenii de cunoaștere prevăzute în programa, dar subordonate unor aspecte particulare ale realității înconjurătoare, asigurându-i achiziția unor concepte și legități fundamentale, a unor proceduri de lucru și instrumente de cunoaștere a realului.

Corelarea conținuturilor, predarea tematică, predarea sinergică, integrarea curriculară – termeni cu semnificații relativ echivalente – sunt soluții posibile pentru depășirea pericolului detașării școlii de viață reală și transformării acesteia într-un cadru închis ficțional și denaturat.

Integrarea conținuturilor disciplinelor de studiu, precum și a ariilor curriculare este considerată astăzi principala provocare în domeniul proiectării programelor școlare.

Învățarea într-o manieră cât mai firească, naturală pe de-o parte și, pe de altă parte, învățarea conform unei structuri riguroase sunt extreme care trebuie să coexiste în curriculum-ul integrat.

Parametrii structurării curriculare integrate pot fi: conceptele transmise, deprinderile și abilitățile formate și aplicațiile realizate.

Predarea interdisciplinară pune accentul simultan pe aspectele multiple ale dezvoltării elevului: intelectuală, emoțională, socială, fizică și estetică. Interdisciplinaritatea asigură formarea sistematică și progresivă a unei culturi comunicative necesare elevului în învățare, pentru interrelaționarea cu semenii, pentru parcurgerea cu succes a treptelor următoare în învățare, pentru învățarea permanentă.

Impactul educativ al activităților extrașcolare

*Profesor învățământ primar Iulia ROȘU
Școala Gimnazială Nr. 1 Pincești*

„Să nu-i educăm pe copiii noștri pentru lumea de azi. Această lume nu va mai exista când ei vor fi mari și nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor. Atunci să-i învățăm să se adapteze.”
(Maria Montessori)

Trăim într-o lume informațională aflată în permanentă schimbare, în care tehnologia își pune din ce în ce mai mult „amprenta” în toate domeniile. Nici învățământul nu a fost ocolit: avem calculatoare în clase, unii videoproiectoare, ecrane, table de scris cu marker și nu cu cretă, copiii vor să vină la școală cu telefoanele... Cu toată tehnologia, elevii de ciclul primar sunt „tot copii” căroră le place să se joace, să râdă, să spună adevărul, să ierte prietenul de joacă, chiar dacă înainte s-au certat, să se bucure când înfloresc florile, când văd o pisicuță, să cânte în această lume „magică pe care o simt ei”. Ce ar trebui să facem noi, învățătorii? – ne punem adeseori întrebarea. Poate să desfășurăm mai multe activități extrașcolare care să-i pregătească pentru viață, activități în care să folosim noua tehnologie.

Activitățile extrașcolare ne ajută foarte mult în dezvoltarea personalității elevilor, având multiple valențe formativ-educative:

- asigură o mai bună punere în practică a cunoștințelor, exersarea priceperilor și capacităților în variate contexte și situații;
- stimulează implicarea activă în sarcină a elevilor, aceștia fiind mai conștienți de responsabilitatea ce și-o asumă;
- contribuie la dezvoltarea capacității de exprimare liberă, de susținere a ideilor sau opiniilor despre un anumit subiect, la dezvoltarea creativității și expresivității;
- asigură un demers atractiv, îndrăgit de elevi, adaptat nevoilor de individualizare a sarcinilor de lucru pentru elevi, valorificând și stimulând potențialul creativ și originalitatea acestora;
- ajută la valorificarea inteligențelor multiple ale elevilor;
- facilitează socializarea și intercomunicarea cu alți copii prin intermediul jocurilor sau prin strategii de cooperare;
- ajută la dezvoltarea încrederii în sine, a capacității de control a emoțiilor în situații mai deosebite, la cunoașterea dintre elevi, înțelegerea și acceptarea reciprocă;
- descurajează practicile de speculare sau de învățare doar pentru calificativ/notă.

Elevii participă activ, cu interes la aceste activități și cred că cel mai mult îndrăgesc excursiile și serbările. Excursia ne ajută să unim toate laturile educației, iar interdisciplinaritatea pe care o favorizează este mult mai eficientă și mai permisivă decât cea pe care o realizăm în orele de curs. Intrând în contact direct cu natura, observându-i frumusețile, copiii îi devin prieteni, iar mai târziu, când vor fi adulți, vor fi protectorii ei. Organizând excursii cu elevii avem posibilitatea de a contribui la dezvoltarea personalității lor prin valorificarea intereselor și a aptitudinilor acestora. Ei învață să prețuiască valorile culturale, folclorice și istorice ale poporului nostru și manifestă interes pentru a afla cât mai multe despre aceștia. Pe lângă fortificarea biologică a organismului, excursia contribuie la fortificarea morală a elevilor, cultivând înalte trăsături de caracter.

Îmi amintesc cu drag excursia care a avut ca temă „Să ne cunoaștem mai bine județul!”. Am admirat relieful județului, am vizitat muzeele, am vorbit cu oamenii. Istoria, geografia, literatura, religia, educația fizică s-au împletit într-o limbă română vorbită pe înțelesul lor. Și-au consolidat cunoștințele despre uneltele cu care lucrau țărani pământul, despre ocupațiile lor din vechime, obiceiurile și datinile strămoșești. Interdisciplinaritatea, cerința necesară a învățământului din zilele noastre i-a ajutat pe elevi să-și formeze o viziune de ansamblu asupra vieții oamenilor din trecut, dar și din zilele noastre. Prin observarea directă, elevii au înțeles mai bine anumite noțiuni, și-au consolidat cunoștințe, și-au asigurat o bază pe care se vor „clădi” alte cunoștințe. Și toate acestea într-o atmosferă relaxantă, plăcută.

Parteneriatele sunt mijloace prioritare care ne ajută să cooperăm cu elevi din alte școli, să stabilim relații de colaborare cu oameni din diferite domenii, cu atât mai mult cu cât materializarea lor dovedește că oferă avantaje tuturor părților implicate în procesul educațional. Ele sunt mai eficiente cu cât leagă mai multe domenii și instituții, sporind astfel gradul de transfer al informației, având un fundament comun de acțiune. În cadrul parteneriatului „Copil ca tine sunt și eu” am urmărit stabilirea unor relații de colaborare, sprijin și respect reciproc pentru elevii din învățământul de masă și cel special, formarea atitudinilor pozitive față de sine și față de ceilalți, în concordanță cu propriile nevoi de dezvoltare și afirmare a personalității, dezvoltarea armonioasă a elevilor pentru a deveni oameni care au multe calități.

Cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor populare are o importanță deosebită datorită conținutului de idei și de sentimente a faptelor care oglindesc trecutul bogat și plin de speranțe a poporului nostru. De aceea, încă de la cea mai fragedă vârstă, copiilor trebuie să li se vorbească despre frumusețea folclorului românesc, să li se cultive interesul pentru cântecul și dansul popular, pentru obiceiurile și tradițiile acestui popor, pentru că ele contribuie, în mare măsură la dezvoltarea competențelor de comunicare orală și scrisă. În cadrul acestor activități elevii reușesc să-și îmbogățească vocabularul, să interacționeze bine cu persoanele din jur, să-și exprime gândurile, stările, sentimentele, opiniile, să-și cultive răbdarea, stăpânirea de sine, perseverența, încrederea, spiritul de echipă.

Am încercat, în cadrul activităților școlare și extrașcolare, să valorific folclorul ținând seama de tipurile de inteligență. Pentru că în clasă am avut copii cu inteligență predominant muzical-

ritmică, le-am dat posibilitatea să cânte cântece populare. Celor cu o inteligență predominant corporal/kinestezică le-am dat posibilitatea de a-și etala talentul punându-i să joace în horă. Cei cu inteligență predominant lingvistică au fost stimulați să citească literatură populară (poezii, balade, strigături, proverbe, zicători, proză populară), iar la serbările prezentate au recitat, au fost „actorii rolurilor principale”. În cadrul serbărilor școlare desfășurate în pragul sărbătorilor de iarnă am valorificat, pe lângă transmiterea obiceiurilor de sărbători, capacitățile de comunicare și înclinațiile artistice ale elevilor, atenția, memoria, gustul pentru frumos, am găsit mijloace și posibilități de înlăturare a timidității, elevii fiind aplaudați și încurajați în acțiunea lor. Am organizat serbări cu tema: „Sezătoare”, „La noi”, „Obiceiuri de iarnă”.

Cu ajutorul acestor activități extrașcolare reușim să contribuim la dezvoltarea personalității elevilor, să-i ajutăm să se descurce în situații inedite, să-i pregătim pentru viață, fără să-i aglomerăm sau să perturbăm procesul de învățământ care se desfășoară la clasă. Cu cât este mai mult interes pentru școală din partea elevilor, a cadrelor didactice, a părinților, a societății, viitorul va fi mai bun.

Bibliografie:

1. Radu I. și colaboratori, *Introducere în psihologia contemporană*, Editura Sincron, Cluj-Napoca, 1991;
2. Revista NOI ȘI DASCĂLII NOȘTRI, nr. 34, 2010, Oradea, pp 129 – 130.

Jocul didactic, modalitate de abordare interdisciplinară

*Profesor învățământ primar Nicoleta-Denisa ROȘU
Școala Gimnazială „Grigore Tăbăcaru”, com.Hemeiș, jud.Bacău*

Motto: „Consideră copilul o făclie pe care să o aprinzi astfel încât mai târziu să lumineze cu o lumină proprie” (Plutarh)

Datorită prezentului și viitorului foarte apropiat și învățământul românesc cunoaște o continuă transformare și deschidere în mod deosebit sub aspectul conținutului, metodologiei și al strategiei de lucru. Interdisciplinaritatea se impune ca una din direcțiile principale ale activității din învățământ în ansamblul său, și în mod deosebit în conținutul acesteia și a strategiilor de lucru aplicative.

Astfel, necesitatea interdisciplinarității în învățământul românesc este motivată de următoarele aspecte: volumul mare de cunoștințe, informații pe care copiii le primesc pe diferite căi și diferite forme de activitate; tratarea interdisciplinară favorizează identificarea «unicității» copilului, cultivarea aptitudinilor lui creative - flexibilitatea, fluiditatea, originalitatea; corelarea dintre discipline stimulează interesul copiilor pentru cunoaștere.

Complexitatea vieții sociale actuale, dezvoltarea extraordinară a științei și tehnicii, rapiditatea circulației informaționale impun perspectiva interdisciplinară în toate domeniile de activitate umană. Pentru a răspunde cerințelor sociale, învățământul trebuie să se orienteze tot mai hotărât spre o formare interdisciplinară a personalității umane. Un astfel de model educațional este flexibil, înlesnește adaptări rapide la mutațiile ce intervin în evoluția societății. Abordarea interdisciplinară permite adâncirea conexiunilor reale între discipline. Activitățile interdisciplinare au pronunțate valențe formative. Rolul și importanța jocului didactic constă în faptul că el facilitează procesul de asimilare, fixare și consolidare a cunoștințelor, iar datorită caracterului său formativ influențează dezvoltarea personalității elevului. Pentru copil, aproape orice activitate este joc. „Jocul este munca, este binele, este datoria, este idealul vieții. Jocul este singura atmosferă în care ființa sa psihologică cere să respire și, în consecință, să acționeze.” (E.Claparede)

Jocul didactic interdisciplinar este o activitate în care se îmbină sarcini didactice din domenii de cunoaștere diverse, de obicei două - trei discipline, într-o structură unitară, axată pe învățare, în condiții agreabile, relaxante. În activitatea la catedră, trebuie pornit de la principiul potrivit căruia copiii nu fac bine decât ceea ce le place. Prin jocuri interdisciplinare dascălul poate să le ofere elevilor o mai puternică motivație, poate să-i solicite în timpul orelor (fără ca ei să simtă învățarea ca pe o povară); poate să le trezească dorința și bucuria de a participa, de fapt, la propria lor formare. Jocurile interdisciplinare asigură transferul cunoștințelor asimilate la situații nou-create, apropiate de realitatea vieții, consolidează deprinderi motrice, facilitează efortul intelectual, pregătesc școlarii pentru activități practice, le stimulează creativitatea.

Abordarea interdisciplinară poate include matematica și specii literare mult îndrăgite de copii. Presărând operațiile matematice pe textul suport al unei povești sau poezii, cu sarcini legate de alte discipline, copilul lucrează cu plăcere, fără a simți efortul depus. Așadar, acest lucru este o modalitate captivantă și atractivă de a gândi sarcinile. În acest sens se poate exemplifica jocul-exercițiu „Completează povestirea”. [„A fost odată ca niciodată un împărat care avea un fiu, pe nume Făt-Frumos. Când a împlinit $(2+6+10)$ ani, feciorul a plecat în lume să-și caute norocul. A umblat mult și a trecut peste $(3 + 6)$ mări și tot atâtea țări, până a ajuns la Împăratul (dacă nu e Alb e). Acesta avea $(28 - 25)$ fete....”].

Lecțiile de abilități practice constituie un bun prilej de aplicare a cunoștințelor însușite la alte discipline de învățământ, de consolidare și aprofundare a acestora. Având la îndemână figuri plane decupate din hârtie (de forme, mărimi și culori diferite) și făcând apel la cunoștințele asimilate la alte discipline, copiii realizează compoziții deosebit de interesante, dând dovadă de spontaneitate, imaginație, inițiativă, perseverență și simț pentru frumos. De exemplu, la matematică, în cadrul capitolului „figuri și corpuri geometrice” am cerut copiilor să realizeze un colaj în care să folosească figurile geometrice învățate. Astfel elevii au realizat roboți, case, trenuleț, copii, mingi etc.

„Jocul de rol” încurajează interacțiunea dintre copii, le ușurează sarcina de învățare, asigură accesibilitatea cunoștințelor și ancorarea lor într-o sferă mai largă. Antrenându-i în „jocul de rol” care-i învață să se transpună în „pielea” unor personaje și le dezvoltă capacitățile empatice, elevii sunt ajutați să-și îmbogățească mijloacele de expresie, să-și dezvolte atitudini comunicative, să manifeste originalitate în exprimarea opiniilor, precum și receptivitate și toleranță față de interlocutori. Deoarece „jocurile de rol” presupun o implicare deplină a școlărilor, este necesar să se discute comportamentul corect sau incorect al unor personaje. Rebusurile, ghicitorile pot constitui, de asemenea, alte jocuri interdisciplinare, dacă în construcția lor vom apela la cunoștințele acumulate de elevi la diverse discipline de învățământ.

Pe lângă multitudinea de metode și procedee cunoscute se poate încerca o abordare interdisciplinară în actul învățării prin utilizarea calculatorului. Interdisciplinaritatea este percepută de elevii claselor primare ca un joc care le oferă un larg evantai de posibilități de informare, de descoperire a aptitudinilor și deprinderilor de muncă ordonată. Și, cum la generațiile actuale de elevi, jocul înseamnă calculator, se pot concepe activități cu ajutorul calculatorului. Activitate la calculator este antrenantă și atractivă pentru că îmbină imaginile cu munca independentă a elevilor. Concursurile organizate în timpul unei lecții stimulează competența, efortul de autoevaluare și autodepășire, acceptarea succesului sau eșecului. Se recomandă ca orice activitate-concurs să fie urmată de o „judecare” obiectivă a factorilor care au dus la eșec ori succes, desprinzându-se cuvenitele învățăminte. Îmbinarea armonioasă a acestor jocuri în cadrul unei ore, gândită ca o activitate concurs organizată pe grupe, asigură participarea afectivă a micilor școlari, dezvoltându-le spiritul de echipă și de competiție. Necesitatea formării spiritului de echipă presupune încredere reciprocă, soliditate și responsabilitate.

Din categoria jocurilor cu caracter specific, foarte interesant este și jocul interdisciplinar „Ghidul și vizitatorii”. Scenarul acestui joc a fost proiectat ca o povestire, în care un narator (conducătorul excursiei - învățătorul) povestește desfășurarea acțiunii, iar diferite personaje (elevii cu rol de ghid și elevii cu rol de vizitatori) o interpretează. Acest joc poate fi creat în ideea valorificării materialelor adunate de elevi într-o excursie-lecție. Tema excursiei este: „Monumente istorice, culturale și turistice din Bucovina. Acest joc de rol se poate desfășura în cadrul unei lecții de evaluare interdisciplinară, întrucât implică disciplinele: istorie, religie, geografie, literatură, științe și muzică.

Rolul jocului constă în faptul că el facilitează procesul de asimilare și consolidare a cunoștințelor, iar datorită caracterului său formativ influențează dezvoltarea personalității copilului.

Bibliografie:

- Crenguța-Lăcrimioara Oprea – *Strategii didactice interactive*-ed. a III-a, EDP, București, 2008;
- Breben Silvia, Goncea Elena, Ruiu Georgeta, Fulga Mihaela – *Metode interactive de grup - ghid metodic*, Editura Arves, 2002;
- Breben Silvia, Ruiu Georgeta, Goncea Elena – *Activități bazate pe inteligențe multiple*, Editura Reprograph, Craiova, 2005;

- Breben Silvia, Gongea Elena, Ruiu Georgeta, Mihaela Fulga- *Metode interactive de grup. Ghid metodic pentru învățământ preșcolar*, Editura Arves, Craiova (ș.a.);
- Gluiga Lucia, Spiro Jodi – *Învățarea activă, Ghid pentru formatori și cadre didactice*, București, 2001.

Arta de a studia eficient

*Profesor pentru învățământul primar Daniela-Elena ROTARU
Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău*

Știți, desigur că umanitatea datorează o mare parte a gigantului său progres în planul culturii și civilizației faptului că ființele omenești, prin natura lor, au posibilitatea de a învăța nelimitat.

Cum se face atunci că există „dificultăți de învățare”, ori „lucruri greu de învățat” și, uneori, studiul pare a ridica „obstacole de nedepășit”?

Învățarea este, precum creația sau munca, o formă fundamentală de activitate umană. Orice ființă umană este capabilă să învețe. Dar oamenii diferă foarte mult între ei în ceea ce privește procesele învățării; aceasta se repercutează, apoi, asupra rezultatelor învățării. Procesul învățării poate fi desfășurat spontan, haotic, la întâmplare și, în acest caz, rezultatele sau performanțele învățării vor fi scăzute și de slabă calitate.

Învățarea poate fi desfășurată însă și sistematic – adică în baza unei planificări științifice și a unei organizări corespunzătoare – și atunci rezultatele învățării vor fi pe măsura așteptărilor. Ba chiar „peste așteptări”.

Toți oamenii pot învăța spontan, în virtutea posibilităților pe care le oferă gratuit natura umană. Învățarea sistematică este însă o artă care trebuie, ea însăși, învățată. Când învățarea se desfășoară sistematic, studiul poate fi temeinic, adică cu rezultate sigure: cu informații asimilate precis și capacități de a opera variat cu aceste informații. De asemenea, când învățarea se desfășoară sistematic studiul poate fi eficient: adică se încheie cu rezultate care coincid cu obiectivele urmărite de către cel care studiază.

În același fel, dacă învățarea se desfășoară sistematic, studiul va putea fi economic, în sensul că vor fi obișnuite rezultatele scontate fără risipă de efort și de timp.. Dacă învățarea se desfășoară sistematic, studiul va putea fi de calitate; altfel spus, se va încheia cu cele mai bune rezultate posibile sau cu cele mai înalte performanțe preconizate.

Să numim studiul temeinic, eficient, economic și de calitate studiu eficient și să nu uităm niciodată că învățarea sistematică este condiția fundamentală a studiului eficient.

Așadar, dacă vreți:

- să învățați temeinic, obținând rezultate sigure, informându-vă precis, devenind capabili să operați riguros cu informațiile asimilate;
- să învățați eficient obținând la învățătură exact rezultatele scontate;
- să învățați economic, nerisipind inutil efortul și timpul;
- să învățați bine, obținând cele mai înalte performanțe școlare posibile.

Atunci, străduiți-vă să învățați cât mai sistematic!

Arta de a preda

*Profesor învățământ primar Bianca-Lăcrămioara SÎRBU
Școala Gimnazială Buciumi, județul Bacău*

„De învățat înveți multe și de la toți. Dar profesor nu e decât cel care te învață să înveți.”
(Constantin Noica, „Carte de înțelepciune”)

Propunându-și să dezvolte în individ toată perfecționarea de care este capabil, educația este o dimensiune constitutivă a ființei umane: „Omul nu poate deveni om decât prin educație”, sugerează Immanuel Kant, la modul imperativ, și toți cei care văd limpede evoluția ființei umane, a ființei raționale și a umanității, în ansamblu ei, situează în centru educația.

Educația începe în sânul familiei, urmând să fie continuată în toate ciclurile școlare având ca obiectiv principal dezvoltarea ontogenetică a copilului pe o traiectorie ascendentă. Școala reprezintă acea instituție care urmărește formarea copilului pentru viitor, iar prin disciplinele pe care le prezintă spre studiere se asigură dezvoltarea armonioasă a personalității fiecărui copil, se dezvoltă capacitatea de judecată rațională, se educă creativitatea, învățarea devenind activitatea de bază.

Analiza evoluției sau involuției educației presupune un cumul de mai multe elemente: elev, profesor, părinte, curriculum, legislație, metodologie, context istoric, cultural, psihosocial, dar cel mai important segment al sistemului educațional o reprezintă triada elev - profesor - părinte.

Tot mai mult se pune accent pe abordarea educației din perspectiva pedagogiei educaționale, care are în prim plan realitatea de la care trebuie să pornească educatorul în activitatea sa, să existe o relație continuă între educabil, copil, matur și cadrul didactic, iar pentru ca elevii să își dorească să învețe, informația trebuie transmisă ținându-se cont de particularitățile fiecărui elev, de capacitățile și aptitudinile acestuia.

Cadrul didactic are de îndeplinit o sarcină importantă, aceea de a asigura formarea și pregătirea personalității viitoarelor generații și desăvârșirea lor profesională în cadrul unităților de învățământ specializate, strâns legate de viață, de activitatea socio-profesională, morală. Profesorul dispune de o serie întreagă de calități, determinate de specificul și complexitatea muncii pe care o desfășoară, astfel a apărut la un moment dat întrebarea: „Trebuie să existe o artă în a preda?”. Da, trebuie să fim actori, este necesar să le arătăm elevilor o lume în care pot face numeroase lucruri, și nu de multe ori în meseria noastră ne-am întrebat cât de bine ne-am „jucat rolul”, ne-am atins obiectivele propuse, ca „spectatorul să nu adoarmă”, ci dimpotrivă să se simtă atras, încitat și să plece acasă cu „ceva”.

Profesorul este un actor complet, sala de clasă fiind scena lui unde își joacă rolul în fața unor copii curioși să descopere misterele învățurii. Este cel care alimentează fantezia, explică trecutul și imaginează viitorul, este protagonistul sau măcar naratorul organizator. Fiecare cuvânt va fi auzit, interpretat, comentat, fiecare grimasă, mișcare a capului, ezitare vor provoca reacții. El trebuie să dispună de un talent în a preda, pentru că atunci când intră în clasă nu mai poate fi el, omul, cu problemele lui particulare, cu grijile lui, trebuie să joace rolul unui om echilibrat care arată elevilor diversitatea, echilibrul, șansele, siguranța.

Putem afirma că profesorul este regizor-actor pentru că pune în scenă spectacolul orei, iar dacă va dori un spectacol clasic va merge pe tiparul: „ascultat, predat”. Dacă va vrea să se adapteze la nou, va accepta provocarea altei metode și va avea zilnic un public obligat să stea la spectacol și care poate alege penalizarea actorului-regizor. De multe ori se întâmplă să ai tracul pe care îl are un actor care se urcă pe scenă, sunt zeci de priviri ațintite asupra ta, iar așteptările cele mai mari trebuie să vină de la tine. Și atunci trebuie să fii pregătit să oferi ceea ce îți cere copilul, să înțelegi problemele pe care le are, să fii aproape de sufletul lui și să îl încurajezi de fiecare dată.

Arta profesorului în a preda constă și în faptul că acesta trebuie să intuiască din primele momente în care deschide ușa clasei, în ce fel va transmite informațiile esențiale elevului. Profesorul nu își permite să improvizeze, trebuie să ia în calcul inventarul de strategii și metode pe care le folosește pentru că un „spectacol” ratat înseamnă și un obiectiv compromis, deci o lecție compromisă.

Este nevoie întotdeauna să creăm o stare de bine, o stare pozitivă, să fim spontani și mai presus de toate să le insuflăm elevilor noștri dorința de a fi ei înșiși actori în timpul orelor de curs. Jocul de rol, intrarea în pielea diferitelor personaje din textele narative întâlnite, trebuie să le dea posibilitatea elevilor de a se desfășura, fără a fi timizi, de a fi spontani, de a stârni reacții și de a-și depăși inhibițiile, să fie încrezători în sine și creativi, aceasta reprezentând o adevărată artă.

Ce este inteligența emoțională?

*Profesor învățământ primar Andra SCUTARU
Colegiul Național Pedagogic „Ștefan cel Mare” Bacău*

Inteligența este facultatea de a descoperi proprietățile obiectelor și fenomenelor înconjurătoare, cât și a relațiilor dintre acestea, dublată de posibilitatea de a rezolva probleme noi.

„În psihologie, **inteligenta** apare atât ca fapt real, cât și ca unul potențial, atât ca proces, cât și ca aptitudine sau capacitate, atât formă și atribut al organizării mintale, cât și a celei comportamentale” (Popescu-Neveanu, 1978, p. 47).

S-a constatat că sunt persoane inteligente, dar cărora le lipsesc deprinderile practice și sociale. De asemenea, sunt persoane mai puțin dotate intelectual, dar care au reușit mai bine în viață, deoarece au o mai bună adaptare socială.

Învățământul românesc pune pe primul loc mediul educațional, în detrimentul mediului social. Mediul educațional prezintă probleme bine definite, cu un singur răspuns corect, în timp ce în mediul social problemele sunt slab definite și necesită abordarea lor din mai multe perspective, neexistând o soluție perfectă. Psihologii au încercat să realizeze un echilibru vorbind despre inteligență socială, inteligență practică, inteligență emoțională.

Inteligența emoțională este cea care te face să știi cum să-ți gestionezi emoțiile și cum să comunici eficient cu ceilalți, în așa fel încât să-ți îndeplinești scopurile. Evident, este important și să fii inteligent ca să ai succes, asta te va ajuta să-ți identifice scopurile, care pot fi de natură materială sau socială. Daniel Goleman (1995) definea inteligența emoțională ca fiind „o capacitate de control și autocontrol al stresului și emoțiilor negative; o meta-abilitate, care determină și influențează modul și eficiența cu care ne putem folosi celelalte capacități și abilități pe care le posedăm, inclusiv inteligența emoțională” (apud Vernon, 2006, p. vi).

Termenul inteligența emoțională a fost folosit pentru prima dată într-un articol din anul 1990 de către psihologii, Peter Salovey și John Mayer. Cu toate că acest termen este relativ nou, componentele conceptului inteligență emoțională pot fi datate până la arhicunoscuta afirmație a lui Socrate (470 – 399 î.Hr) *Cunoaște-te pe tine însuși*. În Biblie, atât în Vechiul cât și în Noul Testament, *Nu fă altuia ce ție nu-ți place* și *Iubește-ți aproapele ca pe tine însuși* pot fi văzute ca elemente de inteligență emoțională.

În timp ce inteligența se referă doar la latura cognitivă, inteligența emoțională monitorizează propriile emoții, utilizând informațiile pentru a gândi și acționa. Asemănarea dintre inteligența educațională și cea emoțională este că ambele operează cu cunoștințe declarative, iar diferențele dintre ele vizează contextele și modalitățile în care se aplică cunoștințele.

Inteligența emoțională vizează: înțelegerea mai bună a propriilor emoții, gestionarea eficientă a propriilor emoții și creșterea semnificativă a calității vieții, înțelegerea mai bună a celor din jur și o conviețuire cu un grad de confort ridicat, crearea de relații mai bune la toate nivelurile cu cei din jur și creșterea productivității și a imaginii personale.

Conform cercetărilor statistice, competența emoțională este de două ori mai importantă decât abilitățile tehnice sau intelectuale. Dezvoltarea inteligenței emoționale reprezintă înțelegerea și gestionarea emoțiilor pentru a crea relații armonioase cu cei din jur.

Componente ale inteligenței emoționale sunt: autoconștientizarea, determinarea punctelor forte și a limitărilor, conștientizarea emoțiilor și a efectelor acestora asupra comportamentului, precum și impactul acestora asupra celorlalți, analiza comportamentului dintr-o perspectivă introspectivă.

În ceea ce privește **managementul emoțiilor**, se observă că persoanele cu inteligență emoțională fac față în mod eficient stresului și frustrării, fiind flexibili și având capacitatea de a se adapta la nou. Referitor la **imaginea proprie și automotivarea**, dezvoltă un simț de autoevaluare și încredere că pot face față cererilor și de asemenea, simte nevoia de realizare și de dezvoltare personală. **Abilități sociale** specifice sunt: ascultare activă, intrare în raport cu ceea ce simt ceilalți, prevenirea unei influențe negative a factorilor emoționali asupra capacității de ascultare, asertivitate, gestionarea conflictelor.

S-au observat următoarele beneficii ale inteligenței emoționale: performanțe mărite, motivație îmbunătățită, inovație sporită, încredere, leadership și management eficient, munca în echipă excelentă.

De aceea au apărut strategii de alfabetizare emoțională. Doamna Dr. Ann Vernon a scris trei volume ce însumează strategii de educație rațional-emoțională și comportamentală.

Bibliografie:

1. Popescu-Neveanu, P., (1978), Dicționar de psihologie, Editura „Albatros”, București;

2. Vernon, A., (2006), Dezvoltarea inteligenței emoționale. Educație rațional-emoțională și comportamentală clasele I-IV, Editura ASCR, Cluj-Napoca.

Bune practici de abordare integrată

*Profesor învățământ primar Ana-Carmen SEMEȘ
Școala Gimnazială „Scarlat Longhin” Doftana, Bacău*

Clasa I

Tema: Plantele medicinale

Discipline integrate: CLR , MEM , MM , AVAP

Forma de realizare: activitate integrată

Competențe specifice:

CLR: Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute; personalizarea unor modele predefinite de invitații, felicitări, scrisori.

MEM: reprezentarea în desen a componentelor principale ale plantei;

MM: Receptarea unor cântece pentru copii și a unor elemente simple de limbaj musical;

AVAP: Realizarea de produse utile sau estetice combinând materiale ușor de prelucrat și tehnici accesibile.

Conținuturi:

1. **CLR:** Textul narativ: „Pisicel și ceaiul”
- grupul de litere **ce**

Predicții:

- De ce credeți că nu se simțea Pisicel bine?
- Cum l-a liniștit mama lui?
- Ce fel de ceai a băut? etc

2. **MEM:** Părțile componente ale plantei.

- observarea unor plante din ghivecele clasei;
- plantarea unor semințe în pahare de unică folosință;
- părțile componente ale unei plante - fișe de lucru;
- formarea unor grupe de plante cu ajutorul jetoanelor (legume, fructe, plante medicinale);
- găsirea corespondenței dintre plantă și partea utilizată de om.

3. **MM**

- „Aventuri cu Păpușa Zurli”, „Ceaiul” - vizionarea unui film de prezentare a modului de servire a ceaiului;
- audierea cântecului – „Un cățel mititel” și evidențierea cauzelor unei răceli, a remediilor naturale (ceaiul)

<https://www.youtube.com/watch?v=00RBlcKMZRc>

4. **AVAP:** Ceașca cu ceai;

- prepararea unui ceai;
- realizarea unei cești de ceai din carton și transmiterea unui mesaj motivațional pentru promovarea unei vieți sănătoase, a diminuării consumului de băuturi carbogazoase cu alternativă a consumul de ceai.

CLR: Grupul de litere **ce**

Pisicel și ceaiul

Într-o după-amiază de toamnă târzie, Pisicel se făcu ghemotoc în coșul de lângă sobă. Îi era foarte frig, deși toată căldura focului îl învăluia.

Simțea că tremură din tot corpul și la botic simțea că-l gâdilă ceva. Poate era o furnică sau un fânțar năstrușnic? Nu, nu era nimic. Insectele nu mai erau demult pe afară, se ascuseseră de frigul toamnei.

- Hapciu! Hapciu! răsunase deodată toată încăperea.
- Pisicel, ce-i cu tine? Nu ai mâncat laptele din farfurie, nu te joci cu frații tăi, ai și strănutat. Nu cumva ai și febră?
- Nu știu!! se smiorcăi motănelul. Mă gâdilă ceva pe bot și mi-e frig!!!! Brrr!!

Pisica Cernica puse o lăbuță pe fruntea lui Pисicel. Era fierbinte.

- Ai temperatură. Ai răcit! Zilele astea nu ți-ai luat blănița de toamnă când ai plecat la școală. Frigul și ploaia rece nu ți-au făcut bine!

- Nu te-am ascultat, recunosc! Te rog, iartă-mă! Ce e de făcut acum?

- Îți voi face un ceai cald de tei. Voi pune miere și puțină lămâie.

- Nu-mi place ceaiul!! Ar fi mai bine o acadea sau un suc răcoritor!

Pisica Cernica îl dojeni:

- Pисicel, e timpul să mă ascuți! Ceaiul are rolul de a alunga simptomele răcelii. Vei scăpa de frisoane și de strănut. Te vei simți mult mai bine!

Lui Pисicel nu-i plăcea ceaiul. Ar fi preferat ceva mult mai dulce. Se pare totuși ca mama să aibă dreptate. Nu e rău să încerce, se simte așa rău! Nu are chef de joacă iar frații lui se zbenguie și-l tot cheamă să alerge după un ghem de sfoară. Se hotărăște.

- Miau! Mamă, îmi faci, te rog, un ceai?

(creație proprie)

Ce credeți că s-a întâmplat cu Pисicel?

Vouă vă place ceaiul?

Îl beți doar când sunteți răciți?

MEM: Părțile unei plante. Tipuri de plante și rolul lor în menținerea sănătății.

AVAP

- audierea canteiului – „*Un cățel mititel*” și evidențierea cauzelor unei răceli, a

MM

remediilor natural (ceaiul).

<https://www.youtube.com/watch?v=00RBlcKMZRc>

La sfârșitul zilei copii au specificat că cel mai mult le-a plăcut când au preparat ceaiul. Au menționat că a fost mult mai bun decât acasă. Au propus să discutăm despre miere, despre alte metode de a alunga virusurile și de a-și păstra sănătatea.

Tratarea diferențiată a elevilor în învățământul primar

*Profesor învățământ primar Elena SOLOMON
Școala Gimnazială Nr. 10 Bacău*

Necesitatea tratării diferențiate a elevilor decurge din cerințele obiective ale societății moderne de a asigura cadrul favorabil dezvoltării multilaterale ale personalității umane în scopul afirmării depline a aptitudinilor și talentului fiecăruia, al valorificării maxime a capacităților sale de muncă și creație.

„Principiul individualizării și diferențierii învățării” exprimă necesitatea adaptării conținuturilor și strategiilor instructiv-educative la particularitățile psiho-fizice ale fiecărui elev în vederea dezvoltării personalității sale.

Abordarea diferențiată presupune adaptarea procesului de învățare în funcție de:

- dezvoltare intelectuală a elevului,
- capacitatea de învățare a elevului,
- ritmul de lucru (rapid, moderat sau lent),
- abilitățile elevului,
- stilul de învățare.

Abordarea diferențiată presupune adaptarea activităților de învățare din punctul de vedere al: conținutului, metodologiei didactice, formelor de organizare, la potențialul intelectual al fiecărui elev, adică la nevoile lui.

În abordarea diferențiată a conținutului se au în vedere două aspecte:

- cantitativ (volumul de cunoștințe - cât are de învățat fiecare elev din unitatea de conținut?),
- calitativ (procesele cognitive implicate).

Abordarea diferențiată a metodologiei didactice are în vedere întrebarea:

Ce adaptăm din punct de vedere al metodologiei didactice?

Răspunsul: adaptăm resursele procedurale (metode), materiale (fișe de muncă independentă, planșe, imagini, obiecte etc) temporale, umane.

Diferențierea se poate realiza la toate nivelurile acțiunii didactice, în așa fel încât toți elevii să învețe și să aibă realizări.

Formele concrete de realizare a diferențierii presupun:

- activități individuale sau individualizarea unor secvențe de instruire;
- activități în grupuri mici, de 2 - 5 membri, grupuri omogenizate cu stabilitate relativă, cu durata de lucru variabilă, pentru a se evita astfel «stigmatizarea» unora sau, dimpotrivă, supraaprecierea altora;
- programe de formare și exercițiu (training), cu obiective și metodologii negociate în prealabil, cu un conținut individualizat.
- învățare automată, traseu individual de formare în cadrul educației la distanță.

Diferențierea se poate realiza la toate nivelurile acțiunii didactice.

1. Stabilirea obiectivelor:

- obiective minimale obligatorii (ex: elevul să identifice 2 timpuri verbale)
- obiective de performanță pentru o parte dintre elevi

2. Conținutul învățării poate fi și el diferențiat;

- se poate adapta la nivelul unor grupuri de elevi, conform posibilităților și nivelului lor intelectual.
- unele teme se pot simplifica și restrânge, altele pot fi extinse, astfel încât conținutul programei de învățământ să fie prezentat nuanțat, adecvat caracteristicilor individuale ale elevilor.

3. Metode și mijloace didactice:

Diferențierea se poate face și în ceea ce privesc metodele și mijloacele didactice folosite în procesul de predare-învățare.

Cunoașterea vârstei, nivelului intelectual, a gradului de interes, a ritmului, aptitudinilor și a capacităților individuale ale elevilor permite alegerea metodelor celor mai eficiente și folosirea mijloacelor didactice celor mai adecvate într-o situație dată.

La clasele mai mici sunt utile metodele bazate pe reprezentările concrete ale obiectelor și fenomenelor, iar la clasele mai mari se pot folosi metode bazate pe un grad înalt de abstractizare și generalizare.

4. Fișe de lucru:

- de recuperare (pentru elevii rămași în urmă la învățătură),
- de dezvoltare (pentru elevii buni și foarte buni),
- de exerciții (pentru formarea priceperilor și deprinderilor),
- de autoinstruire (pentru însușirea tehnicilor de învățare individuală și independentă),
- fișe de evaluare (pentru constatarea nivelului de pregătire și asigurarea feedbackului).

5. Diferențierea se poate realiza și la nivelul temelor pentru acasă; acestea nu vor fi identice, ci vor cuprinde o gradare a nivelului de dificultate.

6. Și în evaluarea învățării diferențierea reprezintă o necesitate.

- a) Formele de evaluare pot fi diferite, ca și nivelul de dificultate al testelor de evaluare.
- b) Se vor folosi cerințe distincte pentru diferitele grupuri de nivele școlare;
- c) Notarea va ține cont de posibilitățile individuale ale elevilor și de gradul de valorificare a acestor posibilități de către fiecare elev în parte.

Bibliografie:

1. Ion T. Radu, *Învățământul diferențiat. Concepții și strategii*, București, E.D.P., 1978;
2. Nicolae Oprescu, *Ameliorarea randamentului școlar prin diferențierea învățământului. Modernizarea învățământului primar*, București, E.D.P., 1980;
3. Ioan Jinga, *Tratarea diferențiată a elevilor*, Revista de pedagogie, Nr. 6, București, 1983;
4. Bontaș, Ioan – *Pedagogie*, Editura All, 1995.

Un om - slujitor al penelului

*Prof. înv. primar Valentina SOLOMON
Școala Gimnazială „Constantin Paton” Bacău*

Creația lui Nicu Enea este un mister care tâșnește din interior, din aspirații și nevoi, din credință și menire. Între ceea ce este de neatins și omenesc în arta sa este instalat un echilibru tulburat doar de descumpanirile vremii. Dincolo de hotarele stihilor el a trecut în nemurire existența satului natal prin desen și culoare. Artist de esență realistă, amoretat de concret, a realizat opere cu suficient impact pentru a se impune unui public cunoscător și cu multiple posibilități de comparații. Chiar dacă nu a fost unicul pictor care a desenat spațiul rural și tematica țăranului, originea, cunoașterea vieții de la țară este redată în multe ciorne, schițe de compoziție și tablouri.

Desenul ne transpune în climatul familial al satului natal. Portretele, formele țăranilor aflați la odihnă ori la munca pământului au trăsături deosebit de evidente ce emană o forță epuizată și resemnată, dar sigură pe sine. Linia fermă, aproape tranșantă, claritatea expresiei, rigiditatea chipurilor de țărani, precizia fizionomiei feței, întreaga varietate a limbajului artistic dezvoltă calități deosebite ale pictorului. Și-a făcut părtaş desenul, purtându-l printre oamenii satului. Arta lui este plină de inocență religioasă ce exprimă o înțelegere adâncă a vieții.

Toată activitatea pictorului este atât de edificatoare încât fiecare lucrare își spune povestea penetrând poarta sufletului oricărui privitor. Opera seamănă cu o mărturisire plastică translatată în episoade lirice de maximă curățenie. Suferința fiecărui personaj o împrăștie pe suprafața de hârtie sau pânză. Lucrările „**Odihnă la câmp**” și „**Odihnă pe câmp**” sunt adevărate capodopere enesciene în acest sens. Întins pe pământ sau sprijinit de priponul plugului de lemn, țăranul obosit de trudă este conturat cu iubire, înțelegere și smerenie, cât să nu strice atmosfera de muncă. Din respect față de el însuși pictorul îl urcă la rang de martir, întărind puritatea și claritatea conștiinței de a trăi prin muncă. El umple, întregește, delimitează, trasează sau extinde imaginea despre omul simplu în tonalități de alb al straielor de muncă sau de sărbătoare, de verde crud - pal, ocru, albastrul

cerului pierdut la orizont în ultimul plan, fără nici o exagerare spre a impresiona și spre a rămâne spre admirație.

Într-o aranjare exactă ca de orchestră a cromaticii, a liniilor și volumelor, a depărtării și întinderii, pictorul translatează odihna într-un moment esențial. Tablourile inspiră o umanitate generatoare nu doar de admirație, ci și de iubire, de respect.,... *mărturisesc că am văzut în pictura d-lui Enea întreaga viață a neamului nostru... Iată o clipă de odihnă în necăjita viață a țaranului (...) pe care l-a prins o umbră de somn*” (Constantin Sturzu).

Culorile îi preiau stările de suflet. Între nostalgia satului și a copilăriei și duritatea urbanului, rămân doar cuvintele nespuse, pierdute în tăcere. Înțelegerea creației și a omului Nicu Enea pentru a-i afla temperamentul, înseamnă a coaliza cu umila și demna sa existență, din care a emanat cea mai ridicată valoare estetică. Pictorul vieții și al luminilor a înghesuit în el prea multe suferinți, „Mama” - icoana fiecărui om, „Mama oarbă” sau „Țaran stând pe laviță”, nu au putut fi șterse de vremuri. Tușa cuprinzătoare de culoare de griuri verzui, tonuri violacee evidențiază dramatismul artistului, împăcarea cu nebuniile existenței, dar și o siguranță și hotărâre ce-și trage rădăcinile din caracterul demn al personalității artistului. El face parte din categoria oamenilor pentru care munca este un talent exersat, care își încheie evoluția odată cu viața.

Se apleacă și asupra frumuseții corpului omenesc, într-un mod simplu și maleabil, conturând frumosul într-un mod natural și nevulgar.

Nudurile realizate, aproape toate înfățișate cu ploapele lăsate, ori cu ochii închiși, este semn de înțelegere a artistului în grija căruia, modelul se lăsa abandonat cu pudoare. Enea era un sculptor al formelor monumentale. Traversează cea mai grea perioadă a vieții după răsturnarea politică în România, până în 1956 este privat de drepturi bănești supraviețuind din leafa consoartei. Condiția precară îl silește să picteze maci, trandafiri, pansele, cârciumărese, iriși și garoafe, cu care merge el însuși la iarmaroc pentru a-și expune spre vânzare tablourile. Însă Enea a pictat flori și în prima perioadă de creație amplă, aplecându-se cu candoare asupra frumuseții acestora.

Demoralizat profesional își găsește corespondentul în frumosul natural. Libertatea spiritului artistic îi dă dreptul să aleagă. Natura, tabloul social, viața în ultimă instanță, îi conferă variate forme de bogății spirituale inepuizabile și pictează tablourile: **„Portretul unui fruntaș în întrecerea socialistă de la fabrica Proletarul Bacău”, „Compoziție - judecarea unui sabotor în agricultură”** a căror titluri se subordonează tematicii și pe care le expediază la U.A.P. Iași în vederea organizării unei expoziții.

Lucrările „La arie”, „Citirea presei”, „Nuntă țărănească” nu le integrează tematicii impuse de sistemul comunist, deși constituie parte importantă a acelor timpuri. Cea din urmă realizare, de mari dimensiuni, guvernează și în prezent un perete de la etaj al Consiliului Județean Bacău.

Tabloul reușește să surprindă o nuntă țărănească, la care însuși este prezent.

Prin caracterul și stilul compozițiilor a dovedit că este un artist cu potențialul deosebit de a transforma totul printr-o prismă proprie.

Nicu Enea viețuiește prin culoare, unica armă prin care a învins. Este de subliniat faptul că nu și-a dezmințit paleta și nici nu a îndrăznit să aștepte sentința târziei, și poate echitabilei, posterității. Și-a întărit creația în libertate și liniște, atitudinea constând tocmai prin a nu se trăda pe sine. Pentru el arta a fost un apostolat firesc și natural fiind adeptul adevărului și frumosului.

Integrarea copiilor cu C.E.S

Mihaela STOICA

Liceul Tehologic Dărmănești, județul Bacău

Fiecare copil are dreptul la educație și merită să i se acorde o șansă. Învățând împreună, copiii învață să trăiască împreună, să se accepte și să se ajute la nevoie. Integrarea copiilor cu CES conferă instituției școlare rolul de componentă fundamentală a sistemului social, aptă să răspundă concret imperativelor de moment ale evoluției din societatea contemporană și să rezolve o serie de probleme referitoare la nevoile de acceptare/valorizare socială a fiecărui individ și la capacitatea acestuia de a se adapta și integra într-o societate aflată în continuă transformare.

Forme de integrare copiilor cu C.E.S

Cooperarea școlii obișnuite cu școala specială: prima coordonează procesul integrării și stabilește un parteneriat activ între cadrele didactice din cele două școli care vor experimenta și susține un nou mod de desfășurare a activităților didactice, pregătind împreună conținutul activităților școlare, adaptând materialele și mijloacele de învățare folosite în timpul orelor și oferind un cadru confortabil tuturor elevilor din clasă.

Organizarea unei clase speciale în școala

obișnuită: copiii deficienți sunt integrați în școli de masă unde să intre în relație cu elevii obișnuiți, facilitându-se, cu sprijinul cadrelor didactice și al specialiștilor din școală, o mai bună intercunoaștere și relaționare între cele două categorii de copii.

Amenajarea în școala obișnuită a unui spațiu sau a unei săli de instruire și resurse pentru copiii deficienți, integrați individual în clase obișnuite din școala respectivă: profesorul care se ocupă cu elevii deficienți este profesorul de sprijin care desfășoară activități cu acești copii, atât în spațiul special amenajat în școala, cât și la orele de clasă, atunci când condițiile permit acest lucru, colaborând direct cu educatorii din clasele unde sunt integrați copiii.

Modelul itinerant favorizează integrarea într-o școală de masă a unui număr mic de copii cu cerințe speciale, domiciliați la mică distanță de școală și sprijiniți de un profesor itinerant (specializat în munca la domiciliul copiilor cu un anumit tip de deficiență); ei pot astfel participa la activitățile școlii respective.

Modelul comun este relativ asemănător cu modelul precedent, cu deosebirea că profesorul itinerant este responsabil de toți copiii cu deficiențe dintr-un anumit areal și oferă servicii de sprijinire a copilului și familiei, ajută părinții la alcătuirea programelor de învățare, urmărește evoluția școlară a copilului, colaborează cu profesorii școlii obișnuite în care este integrat copilul și intervine atunci când apar probleme de învățare sau de adaptare a copiilor la anumite cerințe școlare.

Aspecte importante ale procesului de integrare a copiilor cu C.E.S

Depistarea copiilor cu C.E.S

Exemple de caracteristici generale ale copiilor cu CES:

- hiperactivitate;
- slabă capacitate de a fi atent;
- orientare confuză în spațiu și timp;
- incapacitatea de a urmări instrucțiuni orale;
- poftă necontrolată de dulce/hipoglicemie;
- inversează literele sau cuvintele;
- face frecvent greșeli de ortografie;
- prinde greu o minge și o lovește greu cu piciorul;
- nu poate sări coarda;
- dificultăți la încheierea nasturilor, la legarea șireturilor;
- mod defectuos de a ține creionul în mână;
- caligrafie mediocră;
- incapacitate de a sări;
- stângăcie;
- ezitări la coborârea scărilor;
- dificultăți de a sta într-un picior.

Documente necesare

1. Certificatul de expertiză și orientare școlară și profesională

Familia trebuie să depună la Direcția Județeană de Asistență Socială și Protecția copilului o cerere prin care solicită evaluarea copilului în cadrul Serviciului de Evaluare Complexă de către Comisia de Protecție a Copilului. Aici i se vor solicita familiei unele investigații medicale având drept subiect copilul. Dovezile investigațiilor medicale vor face parte din dosarul pe care familia îl

va întocmi pentru Comisia de Evaluare care le va lua în considerare în demersul de diagnosticare și orientare a copilului.

Acest document este absolut necesar pentru a se putea solicita serviciile unui profesor de sprijin pentru copilul în cauză.

2. Planul de servicii personalizate (PSP)

PSP conține informații biografice, tipuri de servicii (educaționale, sociale, medicale, psihologice etc.) de care va beneficia copilul, competențe, niveluri și dificultăți de realizare, scopuri și obiective ale învățării, aspecte de parteneriat cu părinții copilului, alți specialiști, comunitatea locală etc.

3. Planul de intervenție personalizat (PIP)

În PIP se prevăd conținuturile, metodologiile de lucru, criteriile minimale de apreciere a progresului, a modalităților și instrumentelor de evaluare.

4. Derularea planului de intervenție

Se precizează domeniul și scopul programului de intervenție, parametrul urmărit/ tema/ unitatea de învățare, obiectivele, secvențele educative/ activitățile de învățare, perioada de timp, metode și mijloace didactice, metode și instrumente de evaluare.

5. Programul de înregistrare al copiilor cu CES, prin realizarea unei baze de date specifice la nivelul școlii

În cazul în care familia nu cooperează în vederea evaluării copilului cu CES., școala poate cere o evaluare a Comisiei Interne de Evaluare Continuă din cadrul Centrului Școlar pentru Educație Incluzivă. Această comisie face o evaluare doar la nivel educațional și nu eliberează Certificate de expertiză și orientare școlară/profesională. În baza acestei evaluări școala poate întocmi și aplica un plan de intervenție personalizată în cazul copilului evaluat.

Proiectarea curriculară în cazul copiilor cu C.E.S

Există 6 principii ale proiectării curriculare în cazul copiilor cu C.E.S:

- 1) accent pe ideile fundamentale;
- 2) utilizarea unor strategii didactice de bază;
- 3) asigurarea de suport intermediar în realizarea oricăror acțiuni;
- 4) integrarea strategică a cunoștințelor;
- 5) recapitularea obiectivă a acestora;
- 6) asigurarea unui fond primar de cunoștințe.

Această proiectare se face de către profesorul de sprijin în colaborare cu celelalte cadre didactice care predau la clasă, urmărindu-se formarea competențelor de bază de citit, scris, socotit, prin: recapitulare, conversație, lucru în grup și utilizarea de material intuitiv.

În cazul în care numărul copiilor cu c.e.s. reprezintă 10 - 15% din numărul elevilor clasei, atunci predarea se va realiza în parteneriat: învățător/profesor de specialitate și profesor de sprijin.

Profesorul de sprijin poate desfășura și activități individuale cu elevul în afara clasei de elevi de 2 - 3 ori pe săptămână sau în afara orelor de curs. Ultimele două modalități sunt mai des utilizate, în detrimentul primei care este, de fapt, cea mai eficientă. Celelalte presupun excluderea copilului cu c.e.s. din grupul clasei și astfel principalul obiectiv al recuperării și ameliorării acestor copii, acela de a socializa, este eliminat. Ceea ce se urmărește nu este neapărat progresul intelectual al copilului cu c.e.s., cât progresul la nivel social și aptitudinal al acestuia.

În cazul în care într-o clasă există un copil cu c.e.s., în funcție de nivelul deficiențelor diagnosticate, se va diminua efectivul maxim al clasei cu 1 - 2 elevi.

Bibliografie:

1. Asociația RENINCO România – „Ghid de predare-învățare pentru copiii cu cerințe educative speciale”, <http://profesoritineranti.files.wordpress.com/2013/01/ghid.pdf>;
2. Coord. Horga, I., Jigău, M. – „Situația copiilor cu cerințe educative speciale incluși în învățământul de masă”, Institutul de Științe ale Educației, UNICEF, București, 2009, www.unicef.ro;
3. Coord. din partea UNICEF Moldova Tomșa, S. și colab. – „Înțelege-mă, ascultă-mă... Ghid pentru specialiștii din domeniul îngrijirii și protecției copilului” în cadrul proiectului „Consolidarea sistemului local de referire și dezvoltarea unui sistem integrat de servicii sociale”, implementat de Asociația SOMATO, în parteneriat cu Primăria Bălți și Institutul de Reforme Penale, cu suportul financiar al Reprezentanței UNICEF în Republica Moldova, Bălți, 2011;
4. www.copil-speranta.ro.

Parteneriatul educațional, modalitate de stimulare a creativității

*Profesor învățământ primar Adina ȘTIRBĂȚ
Școala Gimnazială „Nicolae Iorga” Bacău*

Parteneriatul educațional este un concept ce are valoare de principiu în pedagogie, reprezentând o extensie a principiului unității cerințelor în educație. În prezent, se pune accent pe faptul că elevul este parte a deciziilor educative, după posibilitățile și dimensiunile alegerilor sale. Educația are în sarcina ei, de la vârstele cele mai mici, educarea responsabilizării sociale și luarea rapidă a deciziilor. Între educator și elev se stabilește o relație cu sensuri noi, o relație partenerială, datorită aspectelor ei de conducere democratică și flexibilității în luarea deciziilor. Nu doar copilul învață și se dezvoltă sub influența educatorului, ci și acesta se transformă prin relația educativă, rezolvarea fiecărei probleme educative adăugând competențe noi educatorului.

Conștientizând faptul că viața comunitară presupune angajare publică, simț al relațiilor, simțul responsabilității și capacitatea anticipării, școala își afirmă dispozițiile de a angaja parteneriate, deschiderea ei fiind necesară pentru adaptarea la o societate în schimbare continuă. Școala deschisă față de schimbare este definită pe baza unor elemente cheie, și anume: finalitățile ei, ce se referă explicit la dezvoltarea elevului și la pregătirea sa pentru viață și pentru succes în cadrul unei societăți care se schimbă continuu; un set de principii referitoare la demnitatea umană, echitate, educație permanentă; o cultură organizațională bazată pe valori și norme democratice; un demers educațional orientat pe centrarea pe elev asociată cu respectul pentru fiecare persoană ce își desfășoară activitatea în școală și/sau care relaționează cu unitatea școlară; cu un management participativ, orientat către asigurarea creșterii calității și exercitat prin mecanisme participative, ce implică în proiectare, decizie, evaluare toate segmentele comunității școlare; proiectele instituționale centrate pe ameliorare, schimbare, dezvoltare, creștere care cuprinde programe speciale pentru încurajarea inițiativei și creativității; gestionarea resurselor orientată către folosirea eficientă a fiecărei resurse, investită în resursa umană, atragerea unor resurse suplimentare, circulația liberă a informației corecte și complete; parteneriatul școlii cu persoane/instituții din comunitate și relații constante cu mediul extern al școlii; grija și efortul pentru prestigiu și imagine, ce au ca sursă calitatea reală a demersului educațional și contribuția școlii la rezolvarea problemelor comunității și la succesul elevilor săi.

Condițiile pe care trebuie să le îndeplinească parteneriatul pentru a fi funcțional țin de precizarea axului valoric care direcționează eforturile partenerilor, a direcțiilor prioritare în care se angajează, a rolului asumat de diferitele instituții și categorii în cadrul parteneriatului și de elaborarea unor strategii coerente de acțiune. Pentru realizarea unui parteneriat autentic, instituțiile trebuie să manifeste preocupări comune și atribuții în domeniu, să dețină capacitățile instituționale corespunzătoare și autonomie de decizie în domeniu, să aibă resurse umane cu disponibilitate de implicare să conștientizeze nevoile de colaborare și avantajele reciproce, să-și asume roluri și responsabilități și să se respecte reciproc.

Conceptul de *parteneriat educațional* constituie o atitudine în câmpul educațional, și presupune colaborare, cooperare, comunicare eficientă, acces egal, acceptarea diferențelor și interacțiuni îndreptate în scopul optimizării rezultatelor educației.

Datorită abordării curriculare flexibile și deschise pe care o presupune în rezolvarea problemelor cu care se confruntă astăzi educația, parteneriatul educațional tinde să devină un concept central.

Din abordarea curriculară a educației rezultă nevoi precum aceea de cunoaștere, respect și valorizare a diversității, ce presupune unicitatea ființei umane și multiculturalitatea. Fiecare copil este unic, are particularități diferite, determinate de caracteristici individuale și de apartenența lor la un spațiu și o identitate socio-culturală. Copilul intră, de la începutul existenței sale, în interacțiuni umane, care se manifestă în diverse forme: ca interdependență a factorilor sociali, ca influențare, ca schimb de idei, sentimente și stiluri de conduită. E. Vrașmas consideră că particularitățile individuale reprezintă răspunsurile personale la solicitările mediului, unicitatea venind din ecuația subiectivă a fiecăruia, din stilurile de învățare, din ritmurile dezvoltării, din trăsăturile, capacitățile, competențele

și comportamentele fiecăruia, amprenta culturală fiind importantă pentru că determină bogăția diversității la nivelul grupului social.

Educația constituie domeniul eforturilor conjugate a factorilor implicați în scopul realizării unei complexe desfășurări a caracteristicilor potențiale ale personalității, în vederea formării de abilități, deprinderi, aptitudini și capacități de integrare socială. Este un proces cu o importanță socială majoră, prin intermediul ei realizându-se comunicarea experienței sociale către copii și tineri, angajându-se astfel în formarea personalității complex dezvoltate pentru progresul social. Educația, pe lângă funcția cognitivă, informativă, îndeplinește și roluri formative privind conduitele de rol și de statut. Funcția ei axiologică rezidă în faptul că oferă criterii de ierarhizare a valorilor și de integrare a propriilor capacități în optica socială și în schimbările acesteia.

Un atribut definitoriu pentru conceptul de *educație* îl constituie dimensiunea lui valorică. Educația are ca finalitate formarea personalității umane, mai precis formarea unui anumit tip de model de personalitate umană, istoricește determinat. R. Heiss consideră caracterul ca fiind miezul personalității, un centru viu din care se dezvoltă esența unui om. Caracterul reprezintă particularitatea specifică prin care o persoană se deosebește de alta, semn caracteristic al individualității, care-i determină modul de manifestare sau conduita, stilul de reacție fata de evenimentele trăite. Caracterul este ansamblul dispozițiilor permanente care conduce pe individ în raportul lui cu lumea exterioară și cu el însuși și care-i dau un stil de reacție propriu în situațiile trăite. El constituie un sistem de atitudini stabile și specific individuale și de dispoziții antrenate în viața concretă, având o semnificație morală și definind pe individ ca membru al societății. Forma de manifestare a caracterului reprezintă un aliaj specific între elementele înnăscute și cele dobândite pe parcursul vieții, ca efect al interacțiunii individului cu mediul socio-cultural.

Parteneriatul educațional se instituie între următoarele instituții: familie (partener tradițional al școlii), școală (ca instituție socială transmițătoare de valori), comunitate (ca beneficiar al serviciilor educaționale), agenții educaționali (elevi, părinți, cadre didactice, psihologi, alți specialiști), instituții de cultură (universități, biblioteci, muzee, centre de cultură), și alți factori interesați în dezvoltarea instituțională a sistemului de educație.

Obiectivele parteneriatelor educaționale sunt:

- să asigure coerența politicilor și strategiilor de menținere a educației ca sector prioritar;
- să consolideze cadrul instituțional și legislativ al dezvoltării umane;
- să asigure instrumente instituțiilor școlare necesare în dezvoltarea programelor specifice;
- să implice comunitatea în asigurarea calității educației;
- să asigure colaborarea școlii cu beneficiarii în sensul realizării echității, a egalității de șanse;
- să elaboreze programe comune, menite să faciliteze integrarea socio-profesionale a absolvenților;
- să confirme și să întărească rolul unităților de învățământ în viața comunității;
- să asigure articularea programelor europene și internaționale care determină măsuri de inovare și de dezvoltare la nivel local, județean sau regional;
- să asigure, în cooperare cu mass-media, informarea corectă și completă a beneficiarilor și publicului în ceea ce privește impactul social al programelor și măsurilor din domeniul educațional.

Proiectele educaționale derulate în regim de parteneriat trebuie să se bazeze pe valori comune, precum asigurarea egalității de șanse în educație, încurajarea inițiativei și implicării, dezvoltarea cooperării, colaborării, cultivarea disciplinei și responsabilității, promovarea comunicării eficiente, dezvoltarea spiritului civic.

Parteneriatul educațional reprezintă o formă de colaborare ce vine în sprijinul formării personalității armonioase a copilului, formă ce presupune existența unității de cerințe, opțiuni, decizii și acțiuni întreprinse de factorii cu responsabilități educaționale. Parteneriatul educațional funcționează având la bază principiul unității, continuității și consecvenței influențelor educative. Este necesar ca toți partenerii să aibă același punct de vedere, să acționeze unitar în legătură cu toate problemele legate de viața, activitatea, formarea personalității elevilor, să se încadreze într-un sistem de exigențe.

Procesul formării trăsăturilor morale de voință și caracter ale elevilor înregistrează, sub influențele nesistematice ale diversilor factori implicați, dificultăți și inerții. De aici rezultă necesitatea stabilirii și implementării unor strategii comune coerente. Este necesară precizarea axului valoric care direcționează eforturile partenerilor, a direcțiilor prioritare în care se angajează, a rolului asumat de diferitele instituții și categorii în cadrul parteneriatului și de elaborarea unor strategii coerente de acțiune.

Organizarea procesului de educație pentru valori urmărește realizarea unității dintre componenta obiectivă, reprezentată de normele sociale și cea subiectivă, atitudinea față de aceste cerințe. Factorii educaționali acționează în sprijinul realizării unității între conștiința și conduita elevului, între idealurile lui și cele ale societății din care face parte. Convingerile morale reflectă asimilarea de către elev a unor informații privind normele morale și determinarea atitudinii adecvate.

Strategiile elaborate în parteneriat de factorii implicați în procesul de educație pentru valori presupun: modelarea atitudinilor pozitive față de ceilalți și față de relațiile umane, în general; generarea de convingeri asociate valorilor morale; cultivarea modelelor comportamentale adecvate normelor și valorilor societății din care face parte elevul.

Instituțiile bine determinate ale societății, școala, familia și comunitatea, joacă diferite roluri în creșterea și dezvoltarea ființei umane. Pentru valorizarea maximală a acestora pledează instituirea parteneriatului educațional. Școala este instituția care realizează în mod planificat și organizat sprijinirea dezvoltării individului prin procesele de instrucție și educație, concentrate în procesul de învățământ. O școală eficientă este partenera elevului, valorizând respectarea identității sale cu familia, recunoscând importanța acesteia și căutând să atragă în procesul didactic toate resursele educative ale societății, pe care le identifică, le implica și le folosește activ.

În devenirea personalității elevului, comunicarea permanentă, colaborarea și cooperarea factorilor educaționali reprezintă o prioritate, materializându-se în avantaje oferite de instituții în formarea lui în spiritul valorii societății în care trăiește.

Bibliografie:

1. Cosmovici, Andrei (coord.), Iacob, Luminita, *Psihologie școlară*, Editura Polirom, 1999;
2. Dragomir, Mariana, Pleșa, Adriana, Breaz, Mircea, Chicinaș, Luminița, *Manual de management educațional pentru directorii unităților de învățământ*, Editura Hiperborea, Turda, 2000;
3. Ordonanța Guvernului României nr. 115/31 august 2000;
4. Șchiopu, Ursula (coord.), *Dicționar de psihologie*, Editura Babel, 1997.

Activitățile outdoor în grădinița de copii

*Profesor învățământ primar Maria-Magdalena ȘTIRBU
Școala Gimnazială „Ion Creangă” Bacău – Grădinița „Lizuca”*

Educația în aer liber își are originea în multe inițiative apărute în ultimii 150 de ani: taberele de corturi, cercetășia întemeiată în 1907 de englezul Robert Baden Powell, școlile în pădure din Danemarca, Suedia, școlile și mișcarea Outward Bound înființate de Kurt Hahn. „Există mai mult în tine decât crezi!” era motto-ul după care se ghida Kurt Hahn, pionier al educației experiențiale, fondatorul primei școli de Educație Experiențială Outdoor – Outward Bound – în 1941.

John Dewey din SUA, o personalitate marcantă a pedagogiei mondiale și părintele educației experiențiale susținea învățarea prin practică sau a învăța făcând, punând copilul în situația de a-și disciplina impulsurile cu ajutorul experiențelor educative.

În ce cadru învăț? Programele de Educație Outdoor se desfășoară în natură, în mediu natural și finalitatea acestora o reprezintă schimbările vizibile produse la nivelul comportamentului participanților. Din acest motiv, Educația Outdoor are un caracter nonformal.

Cum învăț? În Educația Outdoor copilul învață totul în mod practic, activ, prin experiențe personale la care mai apoi reflectă pentru a extrage învățăturile. Acest mod de învățare, caracteristic Educației Outdoor, se numește Experiențial: „Înveți cu creierul, mâinile și inima!”

Un vechi proverb chinezesc accentuează eficiența Educației Experiențiale: „Ce aud – Uit, Ce văd – Îmi amintesc, Ce fac – Înteleg”. Specialiștii spun că: „ne amintim 20 %

din ceea ce auzim, 30% din ceea ce vedem și 90 % din ceea ce facem”.

Procesul Educației Outdoor poate fi sintetizat în următoarea frază: Participantul este plasat într-un mediu fizic și social unic, mai apoi primește un set de provocări și probleme care într-o primă fază duc la apariția stresului, însă mai apoi, prin perseverență, abilități și competențe învățate, acestea sunt rezolvate, acest fapt determinând autocunoașterea și dezvoltarea personalității.

În „Scrisoarea metodică” pentru învățământul preșcolar pentru anul școlar 2014 - 2015 sunt prezentate „trei mari concepte... integrate și multidimensionale, prezente în legislația și/sau în documentele de politică publică ale majorității statelor lumii: *interesul superior al copilului, starea de bine a copilului și bucuria/plăcerea de a învăța*”.

Dintre cele trei concepte, *bucuria/plăcerea de a învăța* se pliază cel mai bine pe cerințele activităților de tip outdoor, în sensul că „adulții din jurul copilului, inclusiv educatoarea, pot oferi ocazii favorabile pentru a trezi în copil plăcerea de a învăța”.

Termenul de educație de tip outdoor (în aer liber) este folosit în general pentru a se face referire la o serie de activități organizate, care au loc într-o varietate de moduri, în medii diverse, predominant în aer liber. Bucuria/plăcerea de a învăța este posibilă, referindu-ne desigur și la conceptul de educație de tip outdoor, prin faptul că acest tip de educație, organizează și „furnizează” copiilor experiențe de învățare.

Educația în afara sălii de grupă se bazează pe o învățare experiențială, apelând la toate simțurile (vizual, olfactiv, tactil, kinestezic) pentru percepții și observație. Activitățile de tip outdoor oferă nenumărate beneficii fizice, emoționale, mentale și un cadru stimulat de învățare prin varietatea mediului.

Obiectivele acestui tip de activitate sunt formulate astfel încât copilul să fie capabil:

- să își formeze noi concepții și idei pe baza propriei observații/experiențe;
- să reflecteze și să interpreteze aceste experiențe din perspective diverse;
- să se implice în totalitate și să fie deschis pentru noi experiențe;
- să folosească cele învățate pentru a lua decizii, a rezolva probleme, a face față unor provocări (personale, sociale și ale mediului).

Elemente definitorii ale educației de tip outdoor sunt natura și jocul. Dacă natura/mediul înconjurător reprezintă sursa de învățare, jocul la vârsta preșcolară reprezintă modalitatea prin care învață preșcolarul. „Jocul ca activitate fundamentală a perioadei preșcolare nu necesită prezența unei clădiri, a unor ziduri. Copilul se joacă, prin joc dobândind achiziții fundamentale, atât în ceea ce privește aspectul informativ și în special, cel formativ. Prin furnizarea de experiențe pozitive și semnificative în aer liber, pentru preșcolari se extinde baza de cunoștințe și se îmbunătățește capacitatea de a internaliza aceste experiențe, într-un mod care este relevant pentru nivelul lor de dezvoltare”. (Popescu, F. 2014, p. 27)

Activitățile de tip outdoor trebuie planificate și organizate astfel încât „să fie conexe la conținuturile școlare”, iar mediul să ofere o modalitate „de aplicare, de punere la probă sau experimentare a unor cunoștințe stipulate în Curriculumul școlar”. (Șerban, G., 2014, p. 21). În „Curriculum pentru învățământul preșcolar” este prevăzut ca în programul zilnic obligatoriu să existe cel puțin o activitate sau un moment, secvență de mișcare, ca și ieșirea în aer liber, cel puțin odată pe zi, indiferent de anotimp.

În integrarea și planificarea activităților de tip outdoor în cadrul Domeniilor experiențiale și în cadrul programului zilnic instructiv-educativ, educatoarea trebuie să țină cont de particularitățile de vârstă ale copiilor. Deși mediul/locul în care se planifică desfășurarea unei activități outdoor este același, cerințele și acțiunile la care sunt supuși copiii sunt diferite atât calitativ, cât și cantitativ. Copiii de trei ani explorează diferit un anumit loc dintr-un parc, față de cei de cinci sau șase ani. Dar ceea ce este cu adevărat important este faptul că, în momentul în care educatoarea își planifică desfășurarea unei activități outdoor, are în vedere satisfacerea nevoilor individuale ale fiecărui copil din grupă: nevoia de a fi responsabil, nevoia de a fi activ, nevoia de a fi inclus social, nevoia de a se simți în siguranță, nevoia de a experimenta, nevoia de a investiga, nevoia de a cunoaște nemijlocit elementele mediului înconjurător, nevoia de mișcare și descărcare energetică.

În grădiniță educația outdoor se poate desfășura sub formă de excursii tematice, drumeții, picnicuri, incursiuni în lumea reală: parc, pădure, cartier, centru comercial, grădina botanică;

observări în natură; participări la proiecte ecologice; ateliere de creație în aer liber (pictură, desen, dans, olărit etc) sau doar jocuri de mișcare în aer liber. Marele dezavantaj al acestor activități este reticența unor părinți pentru activitățile în aer liber atunci când vremea nu este „perfectă”, din frica de a nu răci sau a se îmbolnăvi cei mici, sau supraprotecția pe care aceștia o revarsă asupra celor mici, închistându-i și reducându-le mișcărilor sau activitățile pe care aceștia „au voie” să le facă („Nu pune florile în rond dacă nu ai mănuși!”; „Dacă ieși afară vezi să nu pui mâna pe nimic!”; „Ai grijă să te îmbraci!” etc). În momentul în care toate „pedicele” vor fi înlăturate, iar părinții vor fi deschiși și cooperanți, activitățile outdoor vor fi activitățile pline de bucurii și de momente unice, așa cum își doresc să fie.

Jucării și obiecte utile

Ana-Loredana TEBEICĂ

Școala Gimnazială „Alexandru cel Bun” Bacău

„Jucăriile obișnuite duc la o proastă dezvoltare a imaginației :copii trebuie să și le facă singuri, în cea mai deplină libertate, cum și din ce le trece prin minte” (Radu Tudoran)

„Înțelepciunea și iubirea mea e jocul” a spus filozoful poet Lucian Blaga. Jocul face parte din firea omului, deși vârsta jocului este îndeosebi copilăria și adolescența. Și dacă oricum copiii se joacă, noi, adulții, să le facilităm această îndeletnicire, mai ales că, în epoca modernă pe care o parcurgem, mediul uman s-a „rupt” de natură, s-a artificializat; ei trebuie deprinși să se joace fie acasă, fie în aer liber sau în timpul excursiilor în natură, cu jucării pe care le pot realiza singuri, sau cu ajutorul unei persoane adulte, cu jucării pe care le realizează din orice și ... mai nimic. De asemenea, pot construi unele obiecte utile pentru activități cu caracter practic, ori pentru a-și împodobi camera în care locuiesc, pentru a obține piese pentru diferite colecții.

Materialele necesare se află la îndemâna oricui, în orice familie (adesea prin recuperarea și re folosirea unor ambalaje, a unor deșeuri, jucării etc) sau pot fi procurate ușor din comerț, pot fi culese din natură, în timpul plimbărilor și excursiilor. De asemenea, unetele de trebuință sunt simple și la îndemână. Construcțiile pot fi realizate pe o masă de lucru obișnuită.

Hârtia și cartonul sunt materialele cele mai la îndemână, puțin costisitoare și lesne de folosit pentru a realiza obiecte și lucrări utile, interesante, frumoase. Nu doar copiii, ci și decoratorii, scenografii, artiștii plastici... folosesc cu seces hârtia și cartonul pentru lucrări cu scop practic și estetic.

Frunzele și florile, cu forme și culori variate, atât în stare proaspătă, cât și uscată, constituie un material excelent pt realizarea unor compoziții artistice inedite și atractive, prilej nelimitat de manifestare a fanteziei creatoare și a bunului gust.

Astfel, experimentând, construind și jucându-vă totodată, veți afla răspunsuri practice la multe dintre întrebările care v-au venit în minte.

Studiul tematic – abordarea cunoștințelor în mod integrator

Profesor învățământ primar Mariana TÎNJALĂ

Școala Gimnazială „Alexandru cel Bun” Bacău

„Cu cât a văzut și a auzit mai mult un copil, cu atât vrea el să vadă și să audă mai mult.”

Jean Piaget

Un scop important al Programului Step by Step pentru învățământul primar este de a cultiva la copii trăsături cum ar fi curiozitatea, admirația, imaginația, gândirea critică, spontaneitatea și plăcerea în experiențele estetice. Cadrele didactice din cadrul Programului Step by Step pentru învățământul primar pun mare preț pe aceste calități, deoarece ele influențează capacitatea copilului de a recepționa noțiuni și de a utiliza ideile într-un chip original. O dată cu trecerea copilului din Programul Step by Step de învățământ preșcolar în cel școlar, cadrele didactice se folosesc de programă pentru a sprijini dezvoltarea și a cultiva aceste caracteristici prețuite. Scopul urmărit îl atingem pe calea predării grupate pe subiecte sau pe unități tematice.

*„Astfel de îmbinări de gândire conștientă, sentimente și acțiuni realizate de copii tind să le creeze o experiență de auto-adaptare, fluentă, deosebit de importantă în dezvoltarea personalității la vârsta de formare. (Mihaly Csikszentmihali, 1993).”*⁷

O abordare tematică a predării pune accentul pe aspectele intelectuale, sociale, emoționale, fizice și estetice ale dezvoltării copilului. Predarea tematică sprijină dezvoltarea concomitentă a acestor domenii în loc să se concentreze pe un aspect izolat, ceea ce ar fi nefiresc pentru dezvoltarea copilului. Atunci când învățătorii vor desluși căi de proiectare a unităților tematice, ei vor putea da posibilitatea copiilor de a folosi o gândire originală, plină de ingeniozitate. Învățătorii îi pot încuraja pe copii să răspundă în mod semnificativ și satisfăcător la conținutul predat. Activitățile adecvate copiilor sunt programate pentru a obține de la aceștia gânduri și comportamente care să le dezvolte spiritul de competiție și să îi pregătească pentru succes.

Predarea tematică este benefică pentru toată lumea. Părinții sunt implicați și în cunoștință de cauză atunci când împărtășesc din experiența lor în cadrul diferitelor activități ale clasei. Învățătorii sunt stimulați de conținutul mereu nou și de metodologii didactice noi. Copiilor li se recunoaște capacitatea de gândire originală și competență și li se permit noi căi de a-și dovedi cunoștințele. Un astfel de model integrat de predare, atunci când este pregătit și aplicat cu grijă, poate conduce la constituirea unei comunități de elevi care: se preocupă unul de celălalt; efectuează asocieri intelectuale interesante; dezvoltă deprinderi de comunicare și dialog; formează spiritul de colectiv.

Predarea tematică presupune integrarea diferitelor discipline prin explorarea unei idei interesante care se leagă de mai multe domenii. Se face în așa fel încât elevii să vadă legăturile dintre diferitele discipline și legăturile acestora cu viața. Predarea tematică privește mai multe discipline și solicită o planificare și o cooperare didactică. Studiul tematic „Pași prin Bacău” prezintă un exemplu de studiere amănunțită a orașului Bacău, prin investigarea tuturor aspectelor acestui subiect, trecând prin toate domeniile.

Studiu tematic

PAȘI PRIN BACĂU

Obiectivul general al studiului tematic:

- Dobândirea unor informații despre orașul natal, Bacău, în vederea realizării unui portofoliu de prezentare și a formării unei atitudini de bun cetățean.

Obiectivele de referință specifice fiecărui domeniu:

limba și literatura română

1. să citească texte care cuprind informații despre geografia, istoria, dezvoltarea orașului Bacău;
2. să citească informații despre oamenii de cultură ai orașului nostru;
3. să selecteze fragmente din operele unor scriitori băcăuani;
4. să poarte discuții cu privire la istoria orașului, precum și cu privire la dezvoltarea acestuia de-a lungul timpului;
5. să selecteze din publicațiile vechi și actuale informații legate de orașul nostru;
6. să redacteze texte, informații, note pe diverse teme referitoare la orașul Bacău;
7. să citească și să povestească legende legate de orașul nostru;
8. să alcătuiască un itinerar pentru vizitarea orașului;
9. să prezinte colegilor informații despre anumite clădiri, obiective ale orașului;
10. să formuleze întrebări pentru anumiți invitați;
11. să realizeze reportaje sau interviuri despre orașul nostru;
12. să descrie orașul în diferite anotimpuri;
13. să redacteze diferite fișe de observații în legătură cu aspecte din oraș.

matematică

1. să creeze exerciții și probleme legate de orașul nostru;
2. să efectueze măsurători ale temperaturilor în diferite anotimpuri;
3. să realizeze grafice ale evoluției temperaturilor lunar, anual;
4. să efectueze calcule pentru a stabili diferențele legate de temperaturi, pe anotimpuri;

5. să estimeze mărimea unor bulevarde și străzi ale orașului.

stiinte

1. să observe diferite modificări care apar în oraș;
2. să înregistreze date și să descrie diferite fenomene care au loc în timpul anotimpurilor;
3. să realizeze un calendar în care să reprezinte starea vremii de-a lungul unei luni, a unui anotimp;
4. să se orienteze folosind diferite hărți: a României, a județului, a orașului;
5. să realizeze o hartă, un plan al cartierului în care locuiesc, al vecinătății școlii în care învață;
6. să realizeze studii cu privire la flora și fauna orașului;
7. să înregistreze informații cu privire la râul Bistrița.

arte

1. să realizeze colaje cu: imagini din vechiul oraș și din noul oraș, cu monumente din oraș, cu imagini ale unor obiective ale orașului;
2. să realizeze desene, picturi care să reprezinte aspecte din orașul nostru;
3. să realizeze macheta cartierului în care locuiesc;
4. să reprezinte prin diferite tehnici peisaje;
5. să reproducă prin desen, pictură, imagini din lecturile citite despre orașul Bacău;
6. să realizeze o lucrare în care să-și exprime gândurile despre imaginea orașului în viitor;
7. să realizeze un fotomontaj despre Bacău;
8. să realizeze afișe de prezentare a diferitelor evenimente din oraș.

muzică

1. să învețe melodii legate de specificul orașului nostru;
2. să audieze melodii scrise de compozitorii orașului;
3. să vizioneze spectacole muzicale susținute de formații ale orașului;
4. să vizioneze spectacole muzicale și artistice în teatre din orașul nostru.

social

1. să viziteze diferite instituții, obiective economice, muzee din orașul nostru;
2. să participe la întâlniri cu diferite personalități ale orașului;
3. să participe la editarea unei reviste pentru cei mici;
4. să participe la acțiuni ecologice desfășurate în orașul nostru;
5. să participe la acțiuni de caritate organizate de școală și de Crucea Roșie Bacău;
6. să participe la excursii în jurul orașului.

Temele parcurse

- I. Așezare geografică,
- II. Istoria orașului,
- III. Legendele Bacăului,
- IV. Oameni de seamă,
- V. Orașul azi, orașul de ieri,
- VI. Pentru un oraș curat,
- VII. Evaluare: portofoliu, fotomontaj „Bacăul de ieri - Bacăul de azi”.

Subtemele studiului tematic

I. Bacău:

- Așezarea, suprafața orașului,
- Județul Bacău, așezare, vecini,
- Vecinii orașului nostru,
- Relieful orașului,
- Clima orașului nostru,
- Vegetația și animalele,
- Apele;

II. Istoria orașului:

- Începuturile orașului,
- Orașul de-a lungul timpului,
- Vizită la muzeele din oraș,

- Vizitarea unor monumente;

III. Legendele Bacăului:

La 6 octombrie 1408, domnitorul Moldovei, Alexandru cel Bun, semna un hrisov prin care orânduia dările ce trebuiau plătite de negustorii din Liov în trecerea lor prin Bacău. „Cine va duce postav în Țara Românească, va da... la margine, în Bacău, de grivnă doi groși (monedă a timpului nn.). Iar cei ce aduc din Țara Românească fie piper, fie lână, sau orice, pentru 12 cîntare, în Bacău, o jumătate de rublă de argint...” Documentul este prima atestare scrisă în care urbea dintre Bistrița și Siret apare menționată ca așezare urbană.

IV. Oameni de seamă ai orașului:

Personalități:

- Grigore Tăbăcaru, ilustru pedagog de la începutul secolului al XX-lea care a întrezărit rolul experimentului în activitatea pedagogică;
- Vasile Alecsandri (1821 - 1890), poet, autor, dramaturg, folclorist, om politic, ministru, academician român, creator al teatrului românesc și a literaturii dramatice în România, personalitate marcantă a Moldovei și apoi a României de-a lungul întregului secol al XIX-lea;
- George Bacovia (1881 - 1957), poet;
- Alexandru Piru (1917 - 1993), critic literar;
- Solomon Marcus (1925), matematician;
- Petru Cimpoeșu (1952, Vaslui), scriitor;
- Ovidiu Bălan, dirijor;
- Ilie Boca, pictor;
- Alexandru Șafran, cărturar, teolog, filosof, istoric și literat evreu;
- Gheorghe Vrâncănu, matematician.

V. Evaluare:

- Portofoliu,
- Fotomontaj: „Bacăul de ieri - Bacăul de azi”.

Cercetările, dar și experiența noastră au arătat că îmbinarea a mai multor căi de a ști sau modalități de învățare sunt combinate, înțelegerea este mărită. Predarea tematică este o cale de a dezvolta înțelegerea.

Educația ecologică – și responsabilitatea școlii

*Profesor învățământ primar Maria TOFĂLEANU
Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Buhuși*

Motto:

„Învățați-i pe copiii voștri ceea ce i-am învățat și noi pe ai noștri: că pământul, cu tot ce are frumos, este mama noastră. Tot ceea ce i se întâmplă pământului va ajunge să li se întâmple și copiilor acestui pământ. Noi știm cel puțin atât: nu pământul aparține omului, ci omul aparține pământului. Omul este firul care țese drama vieții și ceea ce-i face pământului își face lui însuși.”

Educația ecologică nu-și atinge scopul decât dacă este diseminată în societate, dacă comunitatea locală este receptivă la problemele de mediu înțelegând necesitatea adoptării unui comportament ecologic. Comunitatea locală trebuie să înțeleagă că de noi toți depinde calitatea vieții de azi, dar și de mâine. De respectarea principiilor de dezvoltare durabilă depinde viitorul omenirii.

Grădinița, școala pot avea un rol important în implementarea acestui concept, în sensibilizarea factorilor educaționali, a opiniei publice cu privire la importanța realizării educației ecologice încă de timpuriu. În condițiile societății de astăzi a desfășurării activități ecologice eficiente nu este posibil decât dacă acestea sunt desfășurate în parteneriat și activitățile desfășurate de elevi depășesc granițele școlii.

Mă voi opri la una din direcțiile în care am acționat și prin care am urmărit schimbarea mentalității comunității locale vizavi de problemele de mediu - promovarea conceptului de turism ecologic, a excursiilor tematice ca mijloc de cunoaștere a resurselor locale. Interacțiunea copil-mediu oferă mijloacele cele mai eficiente în educarea intelectuală a copiilor, în formarea unei personalități armonioase și creatoare, în formarea comportamentului ecologic a viitorului cetățean capabil să-și exercite în mod responsabil rolurile cu care societatea îl va investi.

Dintre multitudinea de mijloace prin care se realizează interacțiunea copil - mediu un loc important îl ocupă excursiile. În această lucrare ne vom referi la excursiile tematice care au ca scop cunoașterea de către copii a unor arii protejate și necesitatea protejării acestor arii.

Prin excursiile tematice copiii sunt învățați să surprindă frumusețea naturii și rolul ei în viața omului. Copiii au învățat să protejeze și să păstreze aceste bogății oferite de natură, au învățat că de ei depinde calitatea vieții pe Pământ în viitor.

Prin aceste excursii tematice încercăm să schimbăm mentalitatea oamenilor vizavi de excursiile și ieșirile la iarbă verde unde în urma excursioniștilor rămân tone de gunoi, focuri făcute în zone interzise și care nu doresc să audă ciripitul păsărelelor ci doar muzica dată la maxim, etc.

În județul Bacău este o astfel de arie protejată, Codrul Secular Runc. Arie naturală cu o suprafață de 57,60 hectare se află la limita sudică a județului Neamț cu județul Bacău, în partea vestică a satului Izvoare. Accesul se face pe DJ156H Buhuși DN15 - Runcu.

Rezervația naturală a fost declarată arie protejată prin Hotărârea de Guvern nr. 2151 din 30 noiembrie 2004 (privind instituirea regimului de arie naturală protejată pentru noi zone) și reprezintă o zonă împădurită cu rol de protecție pentru specii arboricole de fag (*Fagus sylvatica*), cu vârste de peste 150 de ani. În cadrul său pot fi întâlniți fagii îngemănați, descoperiți în anul 1961, ce au trunchiuri aparținând unor specii diferite, relice din epoca post-glaciară, concrescute. Acești fagi sunt declarați monumente ale naturii.

Principalele caracteristici sau principii ale ecoturismului prezentate și în pliantele editate de cei care administrează Rezervația sunt:

- impact minim asupra mediului înconjurător;
- impact minim și respect maxim pentru cultura gazdă;
- beneficiu cât mai mare pentru comunitățile locale;
- satisfacție recreațională maximă pentru turiști;
- contribuie la conservarea și protejarea zonelor în care este practicat.

Astfel, ecoturismul poate fi definit ca fiind acea formă de turism care implică un impact scăzut asupra mediului, contribuie la conservarea speciilor și habitatelor și aduce beneficii pentru comunitățile locale. Elementele cheie care îl deosebesc de alte forme de turism sunt educația ecologică primită în timpul turului turistic, folosirea durabilă a resurselor și caracterul etic al experienței.

Unul dintre obiectivele administrației este dezvoltarea unor suprafețe bine definite pentru educația publică, recreere responsabilă și pentru aprecierea vieții sălbatice în habitatele sale variate și unice. În acest sens se dorește dezvoltarea unui turism ecologic în zonă, prin care vizitatorii pot beneficia într-un cadru organizat de biodiversitatea și frumusețea parcului natural.

Un binecunoscut proverb spune: «cine seamănă vânt va culege furtună». Împreună să sădim atunci în sufletele copiilor o sămânță de bunătate pentru ca în viitor oamenii să fie mai toleranți și mai atenți la cei din jur, să sădim o sămânță de credință ca peste ani, chiar de este soare sau plouă, să nu uităm că Dumnezeu este scutul nostru de fiecare zi, să semănăm o sămânță de dragoste și frumos pentru ca în viitor să trăim în armonie. Sămânța semănată în sufletele copiilor va rodi peste ani.

Datoria noastră, a educatorilor de azi și de mâine, este de a transmite atât copiilor, cât și comunității în care locuim următorul mesaj: „viitorul omenirii este în mâinile noastre”.

Bibliografie:

1. Breben, Silvia, Nițu Adina, Tuturugă Maria, Mascota Eco te învață!, Editura Decesfera, București, 2007;
2. Geamănă, Nicoleta Adriana, Educația ecologică la vârsta preșcolară, C.N.I. „Coresi” S.A., București, 2008;
3. Geamănă, Nicoleta Adriana, Ecogrădinița - suport de curs, prezentat la modulul de formare a cadrelor didactice implicate în proiecte de educație ecologică la nivel preprimar și primar, Satu-Mare, 2005;
4. Hotărârea de Guvern nr 2151 din 30 noiembrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 38 din 12 ianuarie 2005.

Valențele formativ-educative ale parteneriatului educațional

*Profesor învățământ primar Mimi-Lenuța TOMA
Școala Gimnazială „Emil Brăescu” Măgura, jud. Bacău*

Într-o societate aflată în permanentă schimbare este firească preocuparea cadrelor didactice de a căuta strategii și metode optime pentru creșterea eficienței activității didactice.

Ca să rămână un mediu permanent și atractiv pentru elevi, școala își diversifică metodele de informare a elevilor, de formare a priceperilor și deprinderilor, folosește variate activități, care au ca principal subiect elevul, cu aspirațiile și interesele sale.

Tema parteneriatelor educative a constituit o preocupare constantă pentru pedagogia românească, fiind în atenția deopotrivă a cercetătorilor, cadrelor didactice și părinților. În acest context, parteneriatul educațional reprezintă o prioritate a strategiilor orientate către dezvoltarea educației românești.

Curiozitatea copiilor este stârnită încă din primii ani de viață de tot ceea ce-i înconjoară. A gândi, a proiecta și a desfășura parteneriate educaționale ținând cont de specificul vârstei copiilor, de interesele și dorințele lor, înseamnă a-i forma și educa într-o formă accesibilă și atractivă. Ei pot deveni activi, motivați, participând cu plăcere la activitățile din cadrul parteneriatului, fiind interesați de reușita în domeniul în care sunt implicați.

Parteneriatul educațional presupune participarea activă la realizarea unor acțiuni comune bazate pe schimbul de propuneri și idei. Cuvântul „parteneriat” presupune existența a doi sau mai mulți parteneri, care împreună încearcă să rezolve o problemă, sarcină prin acțiuni comune. În orice parteneriat trebuie să existe totuși unul sau mai mulți coordonatori precum și participanți activi, la care se pot adăuga ca parteneri diferite instituții din comunitatea locală (ONG-uri, biblioteca, consilii locale, palate ale copiilor, inspectorate școlare etc.).

Parteneriatul educațional reprezintă o direcție educativă imperios necesară dezvoltării actuale a școlii românești, oferind contexte noi de formare a unei personalități complexe și complete, fiind o formă de comunicare, cooperare și colaborare în sprijinul elevului la nivelul procesului educațional și presupunând o unitate de cerințe, opțiuni, decizii și acțiuni educative între factorii educaționali. Astfel, ca atitudine, parteneriatul presupune: acceptarea diferențelor și tolerarea opțiunilor diferite; egalizarea șanselor de participare la o acțiune educativă comună; interacțiuni acceptate de toți partenerii; comunicare eficientă între participanți; colaborare (acțiune comună în care fiecare are rolul său diferit); cooperare (acțiune comună în care se petrec interrelații și roluri comune).

În abordarea curriculară a educației se identifică nevoia cunoașterii, respectării și valorizării diversității. Este vorba de o diversitate care presupune unicitatea fiecărei ființe umane și multiculturalitatea.

Nici televizorul și nici calculatorul nu le oferă elevilor ceea ce le oferă activitățile desfășurate în comun cu alți elevi de vârsta lor, ieșirile în natură, unde au posibilitatea de a admira frumusețea și diversitatea formelor vii, de a medita, de a pune întrebări și de a afla răspunsuri. În același timp, își dezvoltă abilitățile de comunicare, își stabilesc relații de prietenie, care pot să dureze.

Astfel, elevii trebuie scoși din atmosfera obișnuită de zi cu zi, pentru a intra în relație cu semenii, cu alți copii de aceeași vârstă cu ei, de a cunoaște alte locuri, lucru ce va avea un rol însemnat în pregătirea social-civică, în dezvoltarea formativ-informativă.

Valențele formativ - educative ale parteneriatului educațional sunt:

- dezvoltă comunicarea la elevi;
- exersează capacitatea de analiză, de luare a deciziilor oportune la momentul potrivit;
- asigură o mai bună clarificare a cunoștințelor;
- asigură o mai bună punere în practică a cunoștințelor, exersarea priceperilor și capacităților în variate contexte și situații;
- dezvoltă spiritul civic prin faptul că se obține un produs final care reprezintă întregul colectiv;
- valorifică și se stimulează potențialul creativ și originalitatea elevului;
- stimulează implicarea activă în sarcină a elevului, acesta fiind mai conștient de responsabilitatea ce și-o asumă.

Cu valențe formative deosebite pentru elevi sunt proiectele de parteneriat educațional desfășurate pe parcursul unui an școlar, sau a mai multor ani școlari, având ca parteneri educaționali și alte instituții din comunitățile locale: biserică, dispensar, poliție, biblioteca comunală, biblioteca județeană, unități de învățământ din județ, alte instituții și organizații.

În ultimii ani școlari, împreună cu elevii claselor pe care le-am coordonat am desfășurat mai multe proiecte educaționale: „Ne cheamă natura!”, „Micii ecologiști”, „Apa - izvorul vieții”, „Sănătatea – bunul cel mai de preț”, „Învăță să dăruiești!”, „Educația rutieră – educație pentru viață”.

Proiectul educațional „Învăță să dăruiești!” a avut ca obiective: educarea elevilor în scopul ajutorării semenilor în diverse situații limită, promovarea actului întraajutorării ca o normalitate, sesizarea diverselor situații de criză, mobilizarea rapidă utilizând metode și resurse proprii pentru ajutorarea semenilor, realizarea activităților de consiliere cu grupuri de elevi aflați în dificultate, antrenarea elevilor în acte de donație, realizarea de concursuri, expoziții cu teme din acest program.

Dintre activitățile realizate în cadrul acestui proiect aș enumera pe cele care au avut un adânc ecou în sufletele copiilor: vizite la bătrânii neajutorați, singuri, cărora le-am oferit daruri și i-am ajutat la treburi gospodărești, am dăruit de Crăciun, de Paște cadouri unor copii cu o situație materială precară. Numai așa elevii au înțeles dictonul de pe sigla proiectului „Dăruind vei dobândi”.

Proiectele „Ne cheamă natura!”, „Apa - izvorul vieții”, „Micii ecologiști” au avut ca scop cultivarea interesului față de menținerea unui mediu natural, sănătos și echilibrat a unui comportament favorabil ameliorării relațiilor dintre om și natură, formarea unei atitudini combative a poluării mediului înconjurător, formarea de capacități și deprinderi de protejare a naturii, mobilizarea comunității locale în activități de protecție a mediului, formarea unei atitudini de respect și adoptarea unui comportament eco-civic față de natură și comunitate. Având ca motto îndemnul lui Eugen Pora „A înțelege natura înseamnă a înțelege viitorul, dar a face ceva pentru salvarea naturii atât de amenințată astăzi, înseamnă a contribui la fericirea omenirii”, am încercat prin numeroase activități să conștientizăm pericolul intervențiilor abuzive ale omului în natură. În colaborare cu consiliul local și primăria comunei, am desfășurat activități de ecologizare în împrejurimile comunei, pe pâraul Negel, am plantat pomi în curtea școlii, am confecționat căsuțe pentru păsările și le-am montat în arborii din curtea școlii cu prilejul Zilei Păsărilor, am colecționat maculatură, am confecționat costume ecologice din materiale refolosibile și am fost admirați în cadrul „Paradei Eco. Cu prilejul „Zilei Pământului” am organizat o expoziție „S.O.S. – NATURA!”, program artistic și jocuri diverse.

„Educația rutieră - educația pentru viață” vizează educarea copiilor pentru cunoașterea și respectarea regulilor de circulație, adoptarea unui comportament de evitare a accidentelor, de conștientizarea pericolelor străzii. Astfel grupe de câte 3 elevi au făcut parte din patrulele școlare supraveghind ieșirea elevilor din curtea școlii, traversarea străzilor, însoțirea elevilor pe drumul spre casă. În cadrul lecțiilor „Strada - prieten sau dușman?” sau „Prietenul nostru, agentul de circulație” am invitat agenți de la poliția locală și județeană, sporind astfel atractivitatea și eficiența activității.

Dar pentru că educația sanitară, educația pentru sănătate reprezintă una din laturile cele mai importante a procesului instructiv-educativ, am inițiat proiectul educațional „Sănătatea – bunul cel mai de preț” în parteneriat cu medicul comunei. Întâlnirile cu medicul, vizitele la cabinetul medical, au constituit pentru elevi prilejuri de conștientizare a faptului că sănătatea trebuie păstrată printr-o alimentație corectă, trebuie respectate regulile de igienă personală, fiind necesară și practicarea unui sport.

Creșterea copiilor într-un mediu sănătos încă de la vârste timpurii, reprezintă una dintre principalele căi de promovare a cunoștințelor corecte privind diferitele aspecte ale sănătății și totodată de formare a atitudinilor și deprinderilor indispensabile unui comportament responsabil și sănătos. A învăța copilul, de la cea mai fragedă vârstă, să fie îngrijit, să respecte regulile de igienă personală, să se obișnuiască cu un regim rațional de alimentație, înseamnă a pune bazele trainice formării comportamentului igienic. Deprinderile elementare de igienă trebuie imprimate de timpuriu pentru a deveni elemente ale modului de viață cotidian.

Activitățile desfășurate au contribuit la dezvoltarea unor atitudini și comportamente democratice la elevi, stimulând atât inițiativa și răspunderea personală cât și spiritul de întraajutorare și solidaritate de grup, spiritul critic, capacitatea de argumentare, de a acționa și rezolva probleme în mod responsabil.

Scopul acestor proiecte – parteneriat este de a educa elevii pentru practicarea unui comportament ecologic, de a le cultiva dragostea și interesul pentru lumea care ne înconjoară, de a le stimula spiritul de protecție a mediului natural și de a sensibiliza întreaga comunitate la problemele cu care se confruntă omenirea pentru a se putea lua măsurile necesare de ocrotire a naturii.

Prin aceste parteneriate elevii învață să comunice, să fie deschiși unii față de alții, să dăruiască, să fie toleranți, să nu fie individualiști sau egoiști, să împărtășească ceea ce știu și altora, să lucreze în echipă, să colaboreze, să lege prietenii.

Implicarea comunității în activitățile desfășurate de școală poate avea un impact pozitiv asupra rezultatelor la învățătură ale elevilor, asupra frecvenței și a comportamentului acestora. Aceasta s-ar putea datora faptului că școala ar înceta să fie privită doar ca locul unde elevii își însușesc cunoștințe, ci și ca un sprijin pentru comunitate în întregul ei.

Bibliografie:

1. Agabrian, Mircea; Millea, Vlad (2005), *Parteneriate școală-familie-comunitate*, Editura Institutul European, Iași;
2. Băran-Pescaru, A., „Parteneriat în educație: familie-școală-comunitate”, Editura Aramis Print, București, 2004;
3. Vrășmaș, E.-A., (2002), *Parteneriatul educațional*, E.D.P., București.

Pasiunea pentru lectură - o deprindere care se învață

*Profesor învățământ primar Florentina TRANDAFIR
Școala Gimnazială „I.S.Sturdza” Săucești*

Trezirea *interesului* pentru lectură este punctul de plecare pe cărămida cunoașterii și în același timp chează succesului în activitatea școlară pentru fiecare învățător cât și pentru elevii săi.

Copilul în general este lipsit de încredere în forțele lui. Efortul pe care îl face în primele clase pentru a parcurge câteva pagini este uriaș. Lectura propriu-zisă nu începe însă decât după ce copilul reușește singur să descifreze cu ușurință ideile ascunse în spatele semnelor grafice, odată cu descifrarea enigmei acestor hieroglife care adesea îi înspăimântă pe copii. Învățătorul și părinții trebuie să sesizeze acest moment dificil din viața psihică a micuțului, pe jumătate înspăimântat de tainele scrisului, pe jumătate crispat de efortul făcut pentru descifrarea unor semne atât de curioase și pline de mister. Numai formarea interesului pentru lectură nu este suficient pentru a face din orice copil zburdalnic, dornic de joc și voie bună, un cititor liniștit, care se cufundă ore întregi în lectura unei cărți. Pentru a-i determina pe copii să devină cititori pasionați este necesar să se formeze cu răbdare și stăruință *gustul* pentru lectură.

Întâlnim adesea copii care ascultă cu mult interes o lectură frumoasă citită de părinți sau de învățător, dar preferă să se joace, sau să-și piardă vremea în modul cel mai neașteptat, fără a fi tentați săptămâni de-a rândul să mai citească și altceva decât ceea ce li se cere de către învățător în orele de curs. La acești elevi care au învins deja greutățile începutului, nu mai poate fi vorba de lipsa de interes, ci problema îmbracă alt aspect, *gustul* pentru lectură nu este încă format.

Lectura cărților constituie o activitate fundamentală pentru întreținerea condiției intelectuale, îmbogățirea cunoștințelor și a limbajului, pentru cunoașterea indirectă a diferitelor universuri și realități. Mai mult decât oricare din tehnicile audio-vizualului prin care sunt vehiculate valorile culturii, lectura cărții oferă celui care o parcurge, pe lângă satisfacțiile ce le aduce orice fapt inedit, prilejuri unice de reflecție, de meditație.

Lectura îndeamnă la introspecție, angajează valori formative care își pun amprenta pe întregul comportament al cititorului. Tocmai de aceea se apreciază că lectura (cărți, reviste, ziare, diverse publicații), reprezintă una dintre cele mai răspândite și intense activități ale omului modern. O secvență foarte importantă în stimularea interesului pentru lectură și formarea de cititori pasionați este legată de felul în care se recomandă ce să citească și cum să citească, de modul în care noi, cadrele didactice reușim să formăm *gustul* elevilor pentru lectură, ca mai târziu să se poată transforma în pasiune. Dintre modalitățile aflate la îndemâna noastră pentru dezvoltarea interesului copiilor pentru lectură menționez:

- modelul de cititor oferit de cadrul didactic - citirea/povestirea incitantă: cadrul didactic

trebuie să întrerupă lectura sau povestirea pe care o expune copiilor, într-un moment de maximă atractivitate, lăsându-i pe elevi să-și imagineze continuarea întâmplării (lectura cu predicții);

- organizarea unor concursuri de recitări, ghicitori, finalizate cu recompense;
- desfășurarea unor jocuri literare: „Bibliotecarul și prietenii săi”, „Prietenii cărții”;
- jocurile literare sunt mijloace pasionante care-i invită pe copii la lectură. De exemplu, jocul „Recunoașteți povestirea” place mult elevilor și îi determină să citească povestirea pentru a putea câștiga jocul. Elevii sunt împărțiți în grupe de câte patru. Se prezintă câte un fragment dintr-o povestire și li se cere să recunoască titlul și autorul. Câștigă cei care au recunoscut toate povestirile.
- la fel se poate desfășura jocul „Recunoașteți personajul” cu deosebirea că din fragmentele prezentate trebuie să recunoască numele personajului și titlul povești.
- „Scaunul povestitorului”: după ce elevii fac un exercițiu de redactare liberă, sunt invitați să ia loc pe un scaun, care devine scaunul povestitorului”: Ceilalți elevi le vor pune întrebări.
- „Povestirea în lanț” - este un joc prin care conținutul poveștilor citite este redat de cât mai mulți elevi. Povestea este cunoscută de toți elevii. Elevii sunt așezați în cerc formând un „lanț”. Este numit primul elev să povestească. Acesta povestește un fragment, altul continuă povestirea de acolo de unde s-a oprit primul și tot așa până la sfârșitul acesteia. Copilul care nu poate continua povestirea, „rupe lanțul” și drept pedeapsă trebuie să citească cu o lectură mai mult.
- „Povestea comuna”: Participanții/grupul se așează în cerc. Ei vor crea o poveste comună, fiecare spunând/compunând o parte din poveste. Liderul începe povestea, iar ceilalți o continuă pe rând. Nimeni nu știe ce fel de poveste va fi, ea va fi creată cuvânt cu cuvânt.
- recomandarea unor texte literare adecvate vârstei și preocupărilor elevilor;
- prezentarea unor cărți în așa fel încât să ambiționeze elevii în achiziționarea și lectura lor;

Noi, cadrele didactice avem dificila misiune de a-l întoarce pe cititor la carte folosind diverse metode, cât mai active, mai antrenante și mai atractive. Datoria noastră rămâne promovarea unor soluții directe de stimulare a lecturii și încercarea de a optimiza demersul educativ prin realizarea unui schimb de idei, de metode, de activități, de materiale didactice în sprijinul dezvoltării sferei motivaționale a elevului.

Atunci când copiii nu simt lectura ca pe o obligație, ci o caută ca pe o sursă de informare, de bucurie, de relaxare, putem spune că am împlinit cu adevărat marea parte din misiunea ce o avem.

Bibliografie:

Parfenie Constantin, „Metodica studierii limbii și literaturii române”, Editura Polirom, Iași, 1999.

Cursurile furnizate de CCD „Grigore Tabacaru” Bacău – de la teorie la fapte

Profesor învățământ primar Lenuța TROFIN-RADOVICI

Legea Educației Naționale pune accent pe dimensiunea civică a educației, o atenție deosebită fiind acordată dobândirii de valori și atitudini democratice, în scopul transformării elevului de astăzi într-un viitor cetățean activ, implicat în problemele societății, capabil să răspundă unei realități dinamice și complexe.

Activitățile extrașcolare contribuie la formarea personalității elevului. Sunt importante și utile. Actualele activități instructiv-educative sunt centrate pe aceasta individualitate a tinerilor, de aici și nevoia de a utiliza metode variate de predare, selectate cu multă atenție, în funcție de personalitatea și nevoile celor care urmează a participa. Astfel, în activitatea didactică, este indicat să putem identifica din timp elevii cu un potențial crescut sau scăzut în diferite domenii de activitate.

În fiecare școală se urmează un curriculum unitar; prin curriculum unitar înțelegându-se rutina cursurilor care are ca finalitate o examinare publică (evaluare națională, bacalaureat). Astfel, elevii învață mult pentru a avea rezultate bune și a promova. Dar este suficient în ceea ce privește formarea personalității tinerilor, a celor care vor participa activ la cerințele societății noastre actuale? Constatăm în experiența noastră de zi cu zi că există un elev care are rezultate foarte bune, dar nu se poate exprima liber, fiind emotiv; în acest caz, elevul va trebui, mai târziu să aplice pentru un loc de muncă, să participe la diferite interviuri la care, cel mai probabil, va fi respins, nu datorită pregătirii sale ci pentru că nu reușește să o pună în valoare. Pe lângă studiu, tinerii trebuie să mai fie și

conștienți de lumea exterioară și de ce se întâmplă în jurul lor. Cu alte cuvinte, dezvoltarea individului trebuie să se facă pe cele două planuri: atât intelectual, cât și fizic. Modelarea, formarea și educația omului cere timp și dăruire. Timpul istoric pe care îl trăim cere oameni în a căror formație caracterul și inteligența se completează pentru propria evoluție a individului. În școala românească contemporană eficiența educației depinde de gradul în care se pregătește copilul pentru participarea la dezvoltarea de sine și de măsura în care el reușește să pună bazele formării personalității copiilor. În acest cadru, învățământul are misiunea de a-i forma pe copii sub aspect psihointelectual, fizic și socioafectiv, pentru o cât mai ușoară integrare socială.

Educația extracurriculară (realizată dincolo de procesul de învățământ) își are rolul și locul bine stabilit în formarea personalității copiilor noștri. Educația prin activitățile extracurriculare urmărește identificarea și cultivarea corespondenței optime dintre aptitudini, talente, cultivarea unui stil de viață civilizat, precum și stimularea comportamentului creativ în diferite domenii și a unui simț civic activ. Începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoștințe punându-i în contact direct cu obiectele și fenomenele din natura. Trebuința de se juca, de a fi mereu în mișcare, este tocmai ceea ce ne permite să îmbinăm școala cu viața.

Dacă avem grijă ca obiectivele instructiv – educative să primeze, dar să fie prezentate în mod echilibrat și momentele recreative, relaxante, atunci rezultatele vor fi întotdeauna deosebite. În cadrul acestor activități elevii se obișnuiesc să folosească surse informaționale diverse, să întocmească colecții, să sistematizeze date, învață să învețe activ. Prin faptul că în asemenea activități se integrează de bună voie regulilor, asumându-și responsabilități, copiii se autodisciplinează. Cadrul didactic are, prin acest tip de activități, posibilități deosebite să-și cunoască elevii, să-i dirijeze, să influențeze dezvoltarea lor, să realizeze mai ușor și mai frumos obiectivul principal al școlii și al învățământului primar – pregătirea copilului pentru viață.

Scopul activităților extrașcolare este dezvoltarea unor aptitudini speciale, antrenarea elevilor în activități cât mai variate și bogate în conținut, cultivarea interesului pentru activități socio-culturale, facilitarea integrării în mediul școlar, oferirea de suport pentru reușita școlară în ansamblul ei, fructificarea talentelor personale ale elevilor și corelarea aptitudinilor cu atitudinile caracteriale. Oricât ar fi de importantă educația curriculară realizată prin procesul de învățământ, ea nu epuizează sfera influențelor formative exercitate asupra copilului. Rămâne cadrul larg al timpului liber al copilului, în care viața capătă alte aspecte decât cele din procesul de învățare școlară. În acest cadru, numeroși alți factori pot să acționeze pozitiv.

Pornind de la dorința de a înlocui metodele tradiționale cu cele active, centrate pe experiență, participare, cercetare și împărtășire a cunoștințelor acumulate am inițiat și coordonat derularea unui proiect de voluntariat în cadrul **Școlii Gimnaziale „Grigore Tabacaru” din Hemeiș** în parteneriat cu **„Asociația Creștin Filantropică Sfinții Voievozi Mihail și Gavril” din Vatra Dornei și Primăria Hemeiș** cu titlul **„Din suflet, pentru suflet de copil”**. Acest proiect de voluntariat își propune ca alături de cunoștințele teoretice ale elevilor să-i ajute pe aceștia să acumuleze experiență practică și să-și formeze o serie de capacități, aptitudini, atitudini și valori.

Acest proiect s-a născut ca urmare a participării mele alături de alte cadre didactice din școala noastră la un curs **oferit de CCD „Grigora Tabacaru”, Bacău**, cu titlul **„Educație pentru o cetățenie activă”** ca răspuns la dorința de a pune în practică cele studiate pe parcursul acestui curs extrem de interesant, cu formatori ce au însușit participanții cu dorința de a trece **de la teorie la practică**.

Cadrele didactice, elevii și părinții au aratat o deschidere deosebită pentru acest proiect, în ambele școli („Grigore Tabacaru” și „I. Simionescu”), dovedind solidaritate și activism civic. Ajutorul umanitar, filantropic oferit prin donațiile colectate de aceștia cu entuziasm, a ajuns la destinație, aducând zâmbet și speranță pe chipul celor 120 de copii aflați în grija asociației din Vatra Dornei. Însotită de directoarea școlii, prof. Delia-Nicoleta Popescu și inv. Tebeică Ana-Loredana cu ajutorul cărora donațiile colectate au ajuns la beneficiari ne-am fi dorit să transmitem acel sentiment unic zărit pe chipul micuților spre fiecare donator, spre fiecare participant la acest proiect de voluntariat. Credem că implicarea noastră în acest proiect ne-a conectat la realitatea socială și că a contribuit, la sensibilizarea cetățenilor și autorităților la problemele tinerilor instituționalizați care întâmpină dificultăți de integrare socială.

Este minunat să constăți căți oameni generoși, dornici de implicare sunt în jurul nostru, gata să aducă o bucurie în prag de sărbătoare în sufletul copiilor ce au nevoie de ajutor!

Mulțumim pentru sprijinul acordat pentru buna desfășurare a proiectului cadrelor didactice implicate, elevilor și părinților, primarului localității Hemeiș, domnul Constantin Sava, conducerii Școlii Gimnaziale „Grigore Tabacaru”.

„Cuvintele care nu sunt urmate de fapte nu valorează nimic” Esop

Coordonator proiect: Înv. Trofin-Radovici Lenuța

Bibliografie:

1. Cernea, Maria, „Contribuția activităților extracurriculare la optimizarea procesului de învățământ”, în „Învățământul primar” nr. 1/2000, Editura Discipol, București;
2. Crăciun, Corneliu, (2011), *Metodica predării limbii și literaturii române în gimnaziu și în liceu*, Editura Emia;
3. Deșteptarea, ziar local, (2017), *Din suflet pentru suflet de copil*, articol de Trofin-Radovici Lenuța;
4. Pavelescu, Marilena, (2010), *Metodica predării limbii și literaturii române*, Editura Corint;
5. Stoica, Marin, (2002), *Pedagogie și psihologie*, Editura Gheorghe Alexandru.

Principiul participării conștiente și active a elevilor în activitatea de învățare

Învățător Mariana TURLUIANU

Școala Gimnazială „Emil Brăescu” Măgura, Bacău

În sensul cel mai larg al cuvântului, învățarea constituie „procesul dobândirii experienței individuale de comportare” (A. N. Leontiev), deci nu e vorba numai de formarea priceperilor și însușirea unor cunoștințe, ci se cuprinde și formarea motivației, atitudinilor, sentimentelor, că și a voinței. Tot ceea ce nu este înăscut este învățat, se formează în experiență, prin contactul cu mediul social sic el natural. În felul acesta se înțelege că în procesul de învățare este antrenat întreg psihicul, toate funcțiile, deși nu totdeauna în aceeași măsură, în unele cazuri predominând unele, în altele, altele.

Esență acestui principiu se exprimă în considerarea elevului că subiect al propriului proces de devenire, de asimilare a celor transmise și de formare a personalității sale. Nimic din tot ceea ce se întreprinde din exterior nu se reflectă că într-o oglindă, iar dezvoltarea ne apare că un rezultat al activității subiectului, că autodezvoltare. Important este că, pornind de la acest postulat, profesorul să stimuleze prin actul predării participarea elevului la propria sa formare. Prin această prisma învățarea ne apare că un process de structurare și restructurare continuă a întregului edificiu anterior, dinamică internă a personalității constituind în același timp un rezultat și o condiție a acestei participări active din partea elevului. Fiecare stadiu al dezvoltării psihice se caracterizează printr-o anumită structura și organizare internă care-și pune amprenta asupra tuturor acțiunilor și influențelor externe. Formarea acestei structuri este consecință unei elaborări care nu poate fi realizată în afara participării active a subiectului. „Rezultatele activității umane generalizându-se și fixându-se întră că “material de constructive” în structura capacității omului” (S. L. Rubinstein, 1982, p. 341). Noile teorii ale învățării se concentrează tot mai mult asupra mecanismului intern al elaborării. Avem aici în vedere cercetările întreprinse de H. Wallon, J. Piaget, P. I. Galperin etc., cercetări care au pus în evident faptul că formarea conceptelor are loc pe baza interiorizării unor acțiuni, adică pe baza trecerii de la acțiuni externe, cu obiectele, la acțiuni interne ce se desfășoară pe plan mintal cu ajutorul limbajului. În spiritual psihologiei genetice, gândirea ne apare că un “joc de operații” și nu o simplă asimilare de imagini și noțiuni. A formă gândirea înseamnă a formă operații, iar a formă operații înseamnă a le elabora sau construi în acțiune și prin acțiune. Constatarea poate fi extinsă și asupra altor componente ale personalității. Din punct de vedere psihologic, acest process de interiorizare ce se realizează numai cu participarea activă a subiectului este în același timp și un proces conștient, după cum orice activitate conștientă implică și atributul de active, de prelucrare creatoare sub tensiunea unor cerințe subiective și antrenând diverse procese și însușiri psihice, în cele din urmă personalitatea, în ansamblul său. Participare conștientă înseamnă integrarea a ceea ce se asimilează, și se formează în structuri sau scheme de asimilare tot mai largi. Informațiile care nu se integrează în astfel de structuri constituie un blocaj nu numai pentru memorie, ci și pentru gândire.

Concluzia didactică ce se desprinde de aici este aceea că educația se înfăptuiește și de către elev în calitatea sa de subiect, în consecință procesul de învățământ urmează să asigure condițiile necesare unei participări active din partea acestuia. „A instrui pe cineva într-o disciplină nu înseamnă a-l face să înmagazineze în minte asemenea rezultate, ci a-l învăța să participe la procesul care face posibilă crearea de cunoștințe” (J. S. Bruner, 1970, p. 89).

Pentru a relevă suporturile psihologice ale activizării va trebui să apelăm la unele rezultate mai semnificative ale psihologiei contemporane. Dintre acestea menționăm, în primul rând, teza potrivit căreia structura intelectului infantile este deosebită de cea a adultului, teza care impune o viziune nouă asupra interpretării relației dintre educație și dezvoltare. În consecință, educația, respectiv actul predării în procesul de învățământ, urmează a stimuli dezvoltarea acestei structuri intelectuale având în vedere nu numai nivelul proceselor cognitive, ci și relațiile dintre ele. Toate componentele structurii intelectuale le-am putea include într-un parametru intitulat cognitiv-intelectual. El este format din totalitatea proceselor cognitive, începând cu cele elementare (senzații, percepții, reprezentări) și terminând cu cele superioare (gândire, imaginație, memorie, inteligență) cu toate operațiile pe care le implică.

Pe de altă parte elevul este impulsivat în activitatea de învățare de anumite mobiluri interne, de anumiți factori „nonintelectuali” cum ar fi diverse categorii de motive (trebuințele, intențiile, valențele), stările afective, nivelul de aspirații, atitudini, interse etc. Toate aceste componente pot fi, de asemenea, ierarhizate pe o scară, de la cele inferioare spre cele superioare, și constituie cel de-al doilea parametru pe care l-am putea denumi activator-motivațional. Componentele celor doi parametri nu acționează izolat, ci într-o strânsă interdependent, determinate de faptul că ele sunt integrate în structura personalității, structura ce îmbracă o dinamică proprie.

Cerință fundamentală a principiului însușirii conștiente și active este aceea de a asigura o interdependent optimă între componentele cognitiv-intelectuale și cele activator-motivaționale ale personalității elevului în funcție de nivelul dezvoltării sale ontogenetice și de situație concretă în care este antrenat. Desfășurarea procesului de învățământ urmează să fie orientată în concordanță cu această cerință, realizarea ei presupunând aplicarea unei tehnologii adecvate. Principiul însușirii conștiente și active reprezintă o călăuză pentru activitatea profesorului.

Bibliografie:

“Tratatul de pedagogie școlară” – ediția a II-a, Ioan Nicola;
S. L. Rubinstein, 1982, p. 341;
J. S. Bruner, 1970, p. 89.

Beneficiile experimentelor științifice pentru micii școlari

*Profesor învățământ primar Anișoara ȚINTARU
Colegiul Național „Ferdinand I” Bacău*

Joacă educativă prin experimente științifice poate concentra atenția și setea de învățare a prescolarului, astfel încât intelectul lui să fie pregătit să absoarbă informațiile de bază în primii ani de școală. Modalitățile distractive prin care un părinte poate stimula creativitatea și gândirea logică a copilului de vârstă preșcolară sunt foarte importante pentru formarea primelor deprinderi necesare viitorului elev exemplar.

Descifrarea tainelor științei prin experimente științifice contribuie la dezvoltarea capacității de învățare la preșcolari, precum și la dezvoltarea lor mentală optimă. Micile încercări de a înțelege cum funcționează elementele mediului înconjurător hrănesc interesul și curiozitatea copiilor de a cunoaște, precum și spiritul lor competitiv în descoperirea de lucruri noi, revoluționare.

Stafidele dansatoare

Toarnă o băutură răcoritoare carbogazoasă puternic acidulată într-un pahar transparent și presară 4 - 5 stafide proaspete pe suprafața acestuia. Arată-i copilului tău cum bulele formate de dioxidul de carbon reușesc să facă stafidele să sară de jos în sus, de parcă ar dansa. Stafidele au o masă mai densă decât lichidul băuturii, de aceea se vor scufunda inițial. Atunci când bulele dioxidului de carbon se lipsesc de suprafața stafidelor, fructele sunt propulsate la suprafață, unde balonasele acidulate se sparg, iar stafidele plonjează din nou pe fundul paharului. Procesul continuă până la eliminarea întregii cantități de acid din suc.

Mini oceanul

Umple o sticlă de plastic de 1 litru cu apă, aproximativ trei sferturi. Adaugă colorant alimentar albastru și puțin ulei pentru gătit, apoi înșurubează bine capacul sticlei și arată-i elevului mic cum uleiul nu se dizolvă niciodată în apă, dispersându-se în mici bule cu aspect diferit față de cel al lichidului albastru.

Piperul fugar

Presară piper pe suprafața unei căni de apă. Pune un strop de săpun lichid pe buricul degetului arătător și atinge centrul „lacului” de piper, pentru a forma o zonă limpede. Explică-i elevului că săpunul „sparge” tensiunea formată la suprafața apei, iar presiunea din jur împinge piperul departe de săpun.

Picturile solare

Pune obiecte de forme diferite pe o foaie de hârtie glase de culoare închisă, apoi așează-le într-un spațiu în care pot stă expuse un timp la razele soarelui. După câteva ore, arată-i elevului cum

acțiunea razelor s-a concretizat în decolorarea hârtiei, lăsând porțiuni mai închise acolo unde obiectele au fost așezate.

Dansul popcornului

Umple un borcan de sticlă trei sferturi cu apă și adaugă 2 linguri de praf de copt. Completează magică poțiune cu o picătură de colorant alimentar și 10 - 15 floricele de porumb. Ultimul pas este să adaugi câțiva stropi de oțet alimentar, acțiune care va determina popcornul să se miște singur în aproximativ 2 minute.

Magia de gheață

Umple un pahar de apă și adaugă un cub de gheață. Propune-i micuțului tău să lege cu sfoară cubul și să încerce astfel să îl scoată din recipient. După câteva încercări eșuate, spune-i să își pună mâinile la ochi și să numere până la 10, timp în care tu adaugi puțină sare peste gheață și îl rogi să încerce din nou. De această dată, cubul va putea fi scos cu ușurință, grație faptului că sarea a topit cubul suficient de mult încât să se „lipească” de sfoară. Explică-i la final fenomenul.

Vulcanul

Pune un borcanel gol de mâncare pentru bebeluși pe o tavă și acoperă-l cu plastilină, modelând-o astfel încât să semene cât mai fidel cu un munte. Adaugă într-un pahar câteva picături de colorant alimentar roșu și o linguriță de praf de copt. Trezește „vulcanul” la viață cu ajutorul unei cantități mici de oțet, care va produce o spumă similară cu lavă vulcanică.

Cerneală invizibilă

Cu ajutorul unui bețișor de urechi sau o pensula pentru desen, încurajează-ți copilul să scrie mesaje sau să realizeze picturi pe o coală albă de desen, folosind suc de lămâie. Lasă urmele să se usuce, apoi așează un bec aprins cât mai aproape de „opera de artă”, până când scrisul devine vizibil, pe măsură ce sucul de lămâie uscat se face tot mai maron la nuanță.

Ouăle plutitoare

Toarnă apă într-un pahar înalt până când se umple pe jumătate. Adaugă aproximativ 6 linguri de sare, apoi completează conținutul adăugând apă plata cu grijă, astfel încât să nu agiți compoziția. Ia un ou crud și lasă-l să plutească pe suprafață lichidului. Apă sărată este mai densă decât apă plata, așadar va face orice obiect să plutească. Atunci când oul ajunge pe suprafață paharului, el se va scufunda în apă limpede, însă se va opri undeva la jumătatea paharului, unde se „lovește” de stratul mult mai sărat de lichid. Experimentul științific are rezultatul scontat doar dacă reușești să nu amesteci cele două tipuri de apă, mai exact să nu dizolvi sarea în totalitate. Iată un mod inedit prin care poți să elevul înțelege de ce plutește mai ușor în apă marii, în comparație cu apă din piscină.

Copiii se dezvoltă intelectual prin intermediul ipotezelor și al testării validității acestora (dacă plâng, știu că vor primi atenție), mai exact făcând apel în mod inconștient la principiile pe care se bazează toate experimentele științifice, de la cele mai simple, până la cele mai complexe.

La vârstă școlară mică, copilul are deja o viziune generală despre modul în care interacționează materia universală, așadar este pregătit să aprofundeze cunoștințele sale în arii restrânse, pentru o descifrare progresivă a vieții pe Pământ. Dacă și curiosul tău a atins această vârstă specială, ajută-l să-și fructifice potențialul intelectual cu aceste experimente științifice distractive pentru școlarii mici.

Bibliografie on-line: www.copilul.ro

Matematica pe înțelesul copiilor

*Profesor învățământ primar Laura UNGUREANU
Școala Gimnazială „Ion Creangă” Bacău*

Studiul matematicii în școala primară își propune să asigure, pentru toți elevii, formarea competențelor de bază vizând: calculul matematic, noțiuni intuitive de geometrie, măsurare și măsuri.

În ultimii ani s-a atribuit o nouă dimensiune predării matematicii în ciclul primar, punând în centrul atenției copilul, cu capacitățile și nevoile sale, și evoluția conceptelor și a raționamentelor matematice.

În momentul actual nu ne mai putem permite să pregătim doar elitele. Trebuie să acordăm fiecăruia șansa, indiferent de gradul său de inteligență, să se pregătească pentru schimbare, să-și dezvolte

capacitatea de autoinformare într-o școală din ce în ce mai „pluralistă”. Schimbările metodologice din interiorul didacticii matematicii urmăresc realizarea unei învățări conștiente, participative, care să conducă elevul la înțelegerea și interiorizarea conceptelor cheie ale matematicii.

Noțiunile și conceptele se bazează întotdeauna pe informații luate din lumea realului, respectiv din lumea empiricului și din lumea teoreticului. Lumea empiricului generează noțiuni, deci reprezentări ale experiențelor noastre, în general vagi, destul de intuitive (de exemplu: noțiunea de mulțime, noțiunea de număr, de timp, de spațiu etc.), iar lumea teoreticului generează concepte, respectiv reprezentări generale, de natură abstractă, bine definite, capabile să ghideze cercetarea și să emită ipoteze (de exemplu: numărul natural, numărul fracționar, operațiile aritmetice, unitățile de măsură standard etc.).

Orice disciplină științifică are ca scop să facă lumea accesibilă, inteligibilă. Pentru a-l atinge, ea trebuie să aibă bine formulate conceptele, să fie clar precizată diferența dintre „cunoașterea savantă” și cea „școlară”. Un demers didactic bazat pe concepte implică definirea, pentru fiecare dintre acestea, a nivelului de formulare corespunzător grupei de vârstă și organizarea progresului școlar, verificând permanent relația dintre nivelul de formulare și nivelul de asimilare.

În matematica ciclului primar întâlnim câteva concepte cheie: conceptul de mulțime, de relație, de număr natural, de bază de numerație, de operație matematică și cel de problemă matematică. Mulțimea este un concept care în matematica ciclului primar nu apare explicit. El este însă folosit în demersul didactic de predare-învățare a numărului natural. În concordanță cu gândirea concret-intuitivă a copiilor, învățarea elementelor de teoria mulțimilor se realizează prin acțiuni concrete cu mulțimi. Astfel, elevii operează cu mulțimi de obiecte, le reunesc, le scad, le compară, din punct de vedere al numărului de elemente, le pun în corespondență biunivocă, totul fără a conceptualiza acțiunile, teoretice sau practice întreprinse. Conceptul de număr natural nu apare spontan, în activitățile copilului cu obiecte, ci trebuie să fie impus prin logica acestor acțiuni. Astfel, o cerință de bază este aceea a orientării spre desprinderea, prin acțiuni cu obiecte, a aspectului cardinal al mulțimilor, lucru realizabil prin sarcinile de învățare date elevului.

În predarea-învățarea numărului natural se folosesc, cu precădere, metodele activ-participative, în special jocurile logice și mult material didactic.

Încă din clasa pregătitoare se învață operațiile de adunare și scădere, fără și cu trecere peste ordin. Și în învățarea acestora se recurge la experiența de viață a copiilor, la exemple practice. Se pornește de la concret, de la probleme simple, cu obiecte din proximitatea elevilor sau planșe cu elemente detașabile, jocuri pe calculator.

Înmulțirea se introduce ca adunare repetată a aceluiași termen. Pentru început, explicația poate fi însoțită și de material didactic concret (bețișoare, castane, creioane) sau de planșe. Inițial se introduce împărțirea prin părți egale, care, spre deosebire de cea prin cuprindere, se înțelege mai ușor, exprimarea întrebuintată fiind în concordanță cu datele experienței și cu procesul de gândire care are loc. Se folosesc materiale didactice cât mai variate, pe cât posibil corespunzătoare experienței proprii elevilor: creioane, caiete, bile, magneți, fructe, dulciuri etc.

Încă din clasa a II-a elevii învață numerele fracționare. La introducerea acestor numere, trebuie avut în vedere legătura dintre aceste numere și cele naturale pe care elevii le cunosc deja, reliefându-se asemănările și deosebirile; să se raporteze numărul la cantitate și să se poziționeze corect aceste numere pe axa numerelor. Motivația necesității introducerii acestor numere se va realiza apelându-se la situații concrete de viață, de exemplu: „Dacă vrei să știi din câți membri este formată familia ta sau câți colegi ai în clasă, folosești numerele naturale. Dar îți sunt suficiente aceste numere naturale pentru a exprima un sfert dintr-un măr sau o jumătate dintr-o prăjitură? Nu! Iată deci, că ai nevoie de noi numere.”

În concordanță cu gândirea concret-intuitivă, specifică școlarului mic, folosim variate exemple de numere fracționare, raportându-le de fiecare dată la cantitate. Materialul didactic folosit trebuie să fie apropiat experienței copiilor, la îndemână, și în același timp foarte sugestiv: bențițe, benzi de hârtie, obiecte (foi de hârtie, pâini, mere), planșe didactice. Alternând concretul acestora cu abstractul desenelor (segment, cerc, dreptunghi), se ajunge la figurarea numerelor fracționare pe axa numerelor.

În toate clasele primare elevii învață despre măsurare și măsuri. Respectând caracteristica gândirii concret intuitive a școlarilor, în predarea unităților de măsură „măsurătoarea” trebuie să aibă o mare pondere. Astfel materialul didactic va conține diferite instrumente de măsură cu care să se

efectueze atât de către învățător, cât mai ales de către elevi cât mai multe măsurători: metru de tâmplărie, ruleta, cântare electronice sau de mână, obiecte de cântărit, vase de diferite capacități, diverse lichide, ceasuri, monede, bancnote etc.

Rerezolvarea de probleme simple sau compuse, cu cele patru operații se învață în mai multe etape: una realistă, apoi cea intuitivă și etapa formal conceptuală. Prima etapă are un caracter pur concret, elevii manipulând obiectele care li se oferă, într-o multitudine de posibilități. A doua etapă este destinată manipulării imaginilor, care înlocuiesc obiectele reale. A treia etapă corespunde elaborării materialului semiconcret (adică a imaginilor abstracte), prezentat sub forma unor scheme grafice, urmate de introducerea simbolurilor matematice. În această fază, copilul este capabil să aibă noțiuni abstracte.

În componerea de probleme este bine, ca în clasele mai mici, să se utilizeze mult material didactic: obiecte, planșe cu imagini, desene, scheme.

În concluzie, cu greu se poate imagina astăzi o lecție de matematică, la clasele primare, fără colecții de obiecte, planșe, scheme, grafice, tabele, diagrame etc. Pentru a ne convinge de acest lucru, este suficient să deschidem un manual. Cum să deduci cel mai sugestiv și economic proprietățile operațiilor fără tabele? Cum să illustrezi ordinea efectuării operațiilor fără scheme?

Pe de altă parte, în lecțiile de matematică se folosesc videoproiectorul, calculatorul, jocuri pe CD-uri.

Prin urmare, instrumentele ce stau la dispoziția învățătorului sunt variate, chiar dacă puține dintre ele sunt specifice matematicii. Este imperios necesar ca învățătorii nu numai să le cunoască foarte bine (ceea ce presupune, uneori, o instruire specială, cum ar fi în informatică sau în tehnica video), dar și să se gândească la utilizarea lor în timpul orelor.

Bibliografie:

1. Nicola, Ioan – Pedagogie, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1994;
2. Stăncioiu-Jipa Florentina; Stăncioiu Gheorghe – Metodica predării matematicii în învățământul primar, Editura Fundației Humanitas, București, 2001.

Creativitatea și stimularea comportamentului creativ în școala românească

*Profesor învățământ primar Rodica URSU
Școala Gimnazială „Constantin Platon” Bacău*

Creativitatea constituie tot mai mult una din implicațiile esențiale ale culturii și civilizației contemporane. Ea constituie una din cele mai importante valori umane, sociale și educaționale. Conceptul nou de creativitate admite o mare contribuție a influenței de mediu și a educației în formarea creativă a fiecăruia.

Creativitatea face posibilă crearea de produse reale sau pur mintale, constituind un progres în planul social. Componenta principală a creativității o constituie *imaginația*, dar creația de valoare reală mai presupune și *o motivație, dorința de a realiza ceva nou*, ceva deosebit. Și cum noutatea nu se obține cu ușurință, o altă componentă este *voința, perseverența* în a face numeroase încercări și verificări.

Astfel, rolul școlii la formarea comportamentului creator este foarte important, deoarece rămâne principalul instrument pe care societatea îl folosește pentru cultivarea creativității la membrii ei tineri, de vârstă școlară. Preocuparea de formare a independenței în gândire și exprimare implică și o legătură cu familia. Părinții trebuie convinși că tutelarea excesivă împiedică dezvoltarea intelectului, manifestarea independentă a gândirii și fanteziei lui, factori esențiali în dobândirea viitoare a unei autentice competențe profesionale.

În concluzie, se pot face multe pentru educarea spiritului creativ în școală. Dar, se vede necesitatea de a modifica destul de mult modul de gândire și stilul de lucru în clasă, cristalizate în secole de învățământ tradițional, prea puțin preocupat de această latură a personalității elevului, care capătă în zilele noastre o valoare din ce în ce mai însemnată.

Creativitatea pedagogică definește modelul calităților necesare educatorului/cadrului didactic pentru proiectarea și realizarea unor activități eficiente prin valorificarea capacităților sale

de înnoire permanentă a acțiunilor specifice angajate la nivelul sistemului și al procesului de învățământ.

Școala poate fi privită ca un factor important în cunoașterea și stimularea capacității creative, orientându-se pe creativitatea elevilor ca proces și ca produs precum și pe metodele utilizate în vederea cunoașterii și stimulării capacității creative a școlarului mic.

Școala, definită prin atribute ca accesibilitate, creativitate, flexibilitate și continuitate (V. Chiș, 2002, p. 36), reprezintă principalul factor care poate contribui, decisiv, la valorificarea creativității potențiale a elevilor, la stimularea înclinațiilor lor creative și de educarea creativității (M. Ionescu, 2007, p. 412).

Școlii îi revine responsabilitatea de a acționa pentru stimularea potențialului creativ al elevilor în următoarele direcții:

- identificarea potențialului creativ al elevilor, crearea premiselor gnoseologice ale activității creatoare;
- dezvoltarea posibilităților individuale de comunicare, care să înlesnească punerea rezultatelor creației la dispoziția societății;
- dinamizarea potențialului creativ individual, în sensul valorificării adecvate a talentelor și a cultivării unor atitudini creative.

Prin urmare, climatul socio-cultural în care elevul crește nu influențează doar formarea și afirmarea creativității, ci și manifestarea performanțelor creatoare în unități productive concrete.

Deși pare paradoxal, creativitatea este educabilă. Pentru dezvoltarea creativității la elevi există două căi. Pe de o parte modernizarea sistemică a învățământului, în toate verigile și amănuntele sale, în lumina unei pedagogii a creativității pe de altă parte introducerea unui curs aplicativ de creativitate ca o materie de sine stătătoare, repetabil la anumite intervale de timp. Acesta va avea un triplu caracter: interdisciplinar (ca metodologie, material faptic și aplicații), supradisciplinar (ca realizare și finalitate) și paradisciplinar (ca plasare în programa școlară, alături de celelalte discipline de studiu).

Aspirația spre dezvoltarea spiritului creativ a dus la conceperea unor metode care, pe de o parte, să combată blocajele, iar pe de alta, să favorizeze asociația cât mai liberă a ideilor.

Metodele de cultivare a creativității sunt atât cele *tradiționale* (modernizate și completate în funcție de obiectivele propuse) cât și cele *speciale*.

În prima categorie intră regândirea și inovațiile aduse în metodologia evaluării randamentului școlar al elevului, metodele active deja cunoscute și frecvent utilizate de cadrele didactice, învățarea prin descoperire dirijată. Între tehnicile de stimulare a capacităților creatoare amintim brainstormingul (considerat un procedeu, dar mai ales ridicat la rangul de principiu), sinectica (însemnând în esență valorizarea analogiilor), testele de potențial creativ utilizate ca exerciții, o serie de alte tehnici speciale de descătușare a originalității.

Câtă vreme creația era socotită un privilegiu dobândit ereditar de o minoritate, școala nu s-a ocupat în mod special de acest aspect, deși s-au creat și clase speciale pentru supradotați. Pe lângă efortul tradițional de educare a gândirii critice, stimularea fanteziei apare și ea ca un obiectiv major. Aceasta implică schimbări importante, atât în mentalitatea profesorilor, cât și în ce privesc metodele de educare și instruire.

În primul rând, trebuie schimbat climatul, pentru a elimina blocajele culturale și emotive, puternice în școala din trecut. Se cer relații destinate, democratice, între elevi și profesori. Apoi, modul de predare trebuie să solicite participarea, inițiativa elevilor prin folosirea metodelor. În fine, fantezia trebuie și ea apreciată corespunzător, alături de temeinicia cunoștințelor, de raționamentul riguros și de spiritul critic.

Produsul creator de tip pedagogic angajează cel puțin nivelul inventivității, situat între creativitatea semnificativă doar în sens individual și cea relevantă (și) în plan social. La acest nivel „nu ajung decât puțini indivizi” și anume „cei mai flexibili și mai receptivi la prelucrări simbolice pe spații largi” (Landau, Erika).

Învățământul determină creșterea numărului acestora tocmai datorită exercițiului de creativitate angajat permanent la nivelul lecției, care solicită profesorului adaptarea continuă la situații noi, imprevizibile, în regim de viteză rapidă.

Produsul creator reflectă complexitatea corelațiilor subiect-obiect, corelații angajate la nivelul acțiunii educaționale/didactice prin multiplicarea corespondențelor pedagogice necesare între obiectivele pedagogice - conținuturile pedagogice - strategiile de predare-învățare-evaluare, direcționate special pentru realizarea unui învățământ prioritar formativ.

Bibliografie:

1. Cerghit, I., *Metode de învățământ*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1976;
2. Cucoș, C., *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 2001;
3. Ionescu, M., *Instrucție și educație*, ediția a III-a revăzută și adăugită, „Vasile Goldiș” University Press, Arad, 2007;
4. Chiș, V., *Provocările pedagogiei contemporane*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2002.

Importanța păstrării și transmiterii tradițiilor populare în activitățile cu copiii de vârstă școlară și preșcolară

*Profesor învățământ primar Doinița VASILOIU
Școala Gimnazială „Emil Brăescu” Măgura, Bacău*

«Creațiile folclorice sunt „pietre scumpe” în sânul poporului» V. Alecsandri

Cultura este un sistem-instrument prin care o persoană este pusă într-o situație favorabilă pentru a confrunta problemele specifice implicate de satisfacerea nevoilor.

Sistemul socio-cultural al organizațiilor va reflecta sau va trebui să reflecte aspirația membrilor pentru satisfacerea nevoilor prin muncă și participarea la viața organizațională.

Nici un popor nu poate exista fără comunicare, fără schimb de valori. Valorile fiecărui neam vin din vechime, îl individualizează și îl caracterizează.

Pentru a ști cine este, copilul trebuie să învețe cine au fost strămoșii lui, căpătând astfel sentimentul de apartenență la colectivitatea națională.

Satul românesc este izvorul sensibilității și spiritualității românești, de aceea el nu trebuie să fie uitat. El trebuie să trăiască cu obiceiurile și datinile sale, cu ocupațiile și portul oamenilor săi.

Arta noastră populară, manifestată sub toate aspectele ei, prezintă o bogăție neprețuită de comori pentru toți cei care-și iubesc patria și neamul. Începând cu obiceiurile prilejuite de fiecare eveniment important în viața poporului, continuând cu frumoasele costume pe care le îmbracă în aceste împrejurări și terminând cu dansurile, cântecele și strigăturile nelipsite la aceste datini, izvorul lor este nesecat pentru acela care încearcă să le cunoască și să le adune pentru a le dărui din nou, după cum spune și Anton Pann: „De la lume adunate, Și-napoi la lume date.”

Zona Moldovei se înfățișează ca un areal unitar de manifestări tradiționale, unele dintre ele fiind caracteristice tuturor regiunilor locuite de români. Copiii trebuie educați pentru a deveni păstrători ai acestor nestemate, eventual chiar descoperitori de tradiții noi.

Baladele, cântecele, doinele, șezătorile, arta ceramică, țesăturile populare, împletiturile din nuiel, portul popular și nu în ultimul rând dansurile populare alcătuiesc un inestimabil patrimoniu spiritual al Bucovinei.

În folclorul nostru trebuie să ținem seama de fondul cultural-istoric pe care aceste obiceiuri s-au dezvoltat devenind obiceiuri românești.

Una dintre caracteristicile importante ale obiceiurilor populare este ambiguitatea lor, pendularea în ceea ce am putea numi serios și ceea ce am putea numi săgalnic.

Ambiguității obiceiurilor i se adaugă un alt element important și anume pluralitatea de limbaje prin care se realizează. La realizarea unui scenariu contribuie limbajul verbal, muzical, coregrafic, gestic etc. Dar și sub aspect estetic, diferențele esențiale apar între posibilitățile de expresie a obiceiurilor și cele ale spectacolului.

Copiii trebuie îndrumați să-și îndrepte atenția spre fondul străbun de valori artistice și documentare pentru a-l iubi, a-l aprofunda și a-l răsplăti. Noi cadrele didactice trebuie să-i îndrumăm în acest sens, să trezim în sufletul copiilor sentimente de adâncă dragoste, de admirație și de mândrie față de zona geografică în care s-a născut.

Dansurile populare, constituie un mijloc complex de educare a copiilor în spiritul dragostei față de comorile populare, de valorile artistice ale poporului.

HORA - este cunoscută pe tot teritoriul țării noastre, fiind un joc specific românesc. Are însă particularitățile ei în diferite zone ale țării.

În Moldova, hora este lentă, uneori apăsată și se desfășoară pe baza unui dialog ce se poartă printre strigături între flăcăii de pe marginea horei și cel ce este cu perechea sa la mijloc. Strigăturile sunt rostite în ritmul dansului și dau mai multă vioiciune, tinerețe și frumusețe horei. Din horă, în Moldova se trece în jocul de doi. Dacă hora este domoală, jocul de doi, specific moldovenilor este vioi, apăsător, simbolizând freamățul codrilor. Zbuciumate și apăsate sunt și jocurile de mână în grupe: Brăul, Bătuta, dar și cei de doi: Coasa, Ciobanșul, etc.

Este momentul să specificăm faptul că sărbătorile de iarnă au constituit și vor constitui prilej de adâncă trăire sufletească pentru toată populația acestui ținut binecuvântat din totdeauna.

Emoțiile copiilor își spun cuvântul încă de la sărbătoarea Sfântului Nicolai - Moșul cerându-le copiilor cuminenție, ascultare, înțelepciune pentru a le pune în ghetuțe curate, îngrijite de ei, daruri.

În întreg județul Botoșani, în învățământul primar și preprimar există tradiția ca în fiecare an să se organizeze serbarea pomului de iarnă.

Împodobirea pomului este un prilej de lucruri pentru micuții și părinții acestora. Podoabele sunt lucrate de către copii împreună cu educatoarea/învățătorul în cadrul activităților practice și a centrului de interes-artă. Împodobirea bradului dezvoltă la copii gustul estetic, astfel că fiecare dorește ca podoabele sale să fie cât mai frumoase aranjate. Bradul simbolizează viață lungă, tânără, sănătoasă, iar podoabele lui dorința omului pentru bunăstare și frumusețe. Faza pregătitoare pentru serbarea pomului de iarnă și venirea lui Moș Crăciun cu daruri este la fel de emoționantă ca și desfășurarea în sine. Interesul copiilor pentru repertorii, pentru vestimentația adecvată, pentru obiectele pe care le vor folosi este mare.

La colindă participă toți copiii din grupă, acestea sunt creații ale poporului, păstrate de secole și milenii, aduc din adâncul vremurilor-mărturie de credință a unui neam creștin.

La „jocul caprei” este mascat un copil în capră-îmbrăcat într-un cojoc întors pe dos, împodobit cu fel de fel panglici colorate și mărgelile, iar masca este din lemn sau hârtie. Copilul mascat execută diferite mișcări, pe cântec, iar ceilalți copii din grupă recită versuri specifice obiceiului. La fel ca „jocul cu capra” se desfășoară și „jocul ursului”, numai că aici pot participa mai mulți copii mascați.

„Plugușorul” - obicei foarte iubit de cei mici, este însușit cu ușurință. Un copil spune textul vestind sosirea Anului Nou cu clopoțelul, iar la îndemnul: „Ia mai mânați, măi!”, toți strigă: „Hăi-hăi!”, se urează belșug, sănătate etc.

La jocul „călușilor” participă numai băieții, toți îmbrăcați în costume naționale, care dansează „pe cântec”, călușul confecționat și împodobit după specificul zonei (motocei, cordele, clopoței).

Sorcova și steaua este specifică atât băieților cât și fetelor, care recită textele specifice acestor obiceiuri, însoțiți de sorcovă (floare, crenguță de brad, o împletitură de flori din hârtie) și stea.

Aceste obiceiuri le desfășurăm la serbările pomului de iarnă în prezența lui Moș Crăciun, al părinților și invitaților, dar unele dintre ele sunt desfășurate și individual, deoarece sunt cunoscute și nu lipsesc din nici o familie din Moldova.

Printre serbările desfășurate - educatorul îl învață pe copil rostul intonației, al vestimentației, al mișcărilor cerute de text, îl ajută să desprindă mesajul, fapt ce le trezește copiilor atât mândria de a fi purtătorii mesajelor străbunilor, cât și responsabilitatea că ei trebuie să transmită mai departe aceste tradiții.

Noi, educatorii trebuie să „sădim” încă din fragedă copilărie, în sufletele copiilor dragostea pentru folclor, dans popular, cântec popular, pentru tot ceea ce au creat strămoșii noștri.

Bibliografie:

1. Educația pentru gândirea creatoare”, Editura Alfa, Piatra Neamț, 2003;
2. Artur Gorovei, „Literatura populară”, Editura Minerva, București, 1985;
3. Virginia Bârleanu, „Culegere de folclor”, Editura Gee, Botoșani, 2001;
4. „Valori și tradiții românești”, Editura Pim, Iași, 2006.

Pregătirea elevilor de clasa a IV-a pentru ciclul gimnazial

*Profesor învățământ primar Margareta VĂTĂMĂNESCU
Colegiul Național „Ferdinand I” Bacău*

Pentru unii copii, debutul în ciclul gimnazial este o aventură. Cei mai mulți sunt nerăbdători să înceapă această nouă etapă din viața lor de elev numai pentru simplul motiv că nu vor mai fi „copii de ciclu primar”, că doamnei învățătoare, care era în permanență în preajma lor și le „acapara” oarecum nevoia de libertate, îi va lua locul domnul/doamna diriginte/ă împreună cu alți profesori. Pentru părinți însă, această perioadă este de multe ori plină de anxietate, de frământări: „Oare cum se va adapta copilul meu?”, „Cum va fi diriginta/profesorii?” sau, dacă se schimbă și școala, „Cum va fi noul colectiv? Care vor fi cerințele noii școli?”.

Trecerea de la ciclul primar la cel gimnazial ar trebui să fie astăzi, urmărind curriculumul celor două niveluri de învățământ, una relativ ușoară, lentă, facilitată fiind de asemănările care există între activitățile pe care elevii le desfășoară (mai ales) în clasa a IV-a și, în mod special, în clasa a V-a. În realitate însă această trecere creează neliniște și prguri pe care elevii trebuie să le depășească. Fiecare dascăl este preocupat la fiecare final de serie de dorința de a face ceva nou și de a finaliza activitatea într-un mod inedit, oferind elevilor un prilej de aducere-aminte a minunațiilor ani ai școlii primare.

Pentru a diminua întrucâtva ideea de „prăpastie” greu de trecut între cele două cicluri școlare trebuie ca noi, dascălii, să depunem tot efortul pentru a-i sprijini să acceadă spre o nouă modalitate de dobândire a unor cunoștințe și experiențe, a-i ajuta să atingă o stare de disponibilitate propice pentru noua activitate de învățare, să le insuflăm o stare psihologică pozitivă necesară momentului de debut gimnazial.

De mulți ani se vorbește despre existența unui „prag” în trecerea elevilor din clasele ciclului primar în cele gimnaziale. Învățătorii și profesorii sunt preocupați de acest „prag” pentru că el este una din cauzele principale ale eșecurilor, neadaptărilor unor elevi în clasa a V-a. În școli se desfășoară o serie de activități care să conducă la micșorarea acestui „prag”, la scăderea numărului celor inadaptați la cerințele ciclului gimnazial. Totuși, sunt elevi care se lovesc de el, se descurcă greu în clasele mai mari și, unii, abandonează învățătura. Școala nu trebuie să rămână pasivă, ci trebuie să acționeze în diverse feluri pentru ameliorarea situației. În multe unități se desfășoară lecții deschise în clasa a IV-a la care participă profesorii ce vor preda la clasa a V-a, în altele țin profesorii lecții deschise la clasa a IV-a. Aceste activități se desfășoară cu scopul ca profesorii să cunoască elevii sau ca elevii să cunoască viitorii profesori. Dar oare e suficient? În aceste condiții pentru cine e mai ușor în clasa a V-a, pentru profesori sau pentru elevi?

Putem spune că aceste acțiuni își au eficiența lor, dar nu sunt suficiente pentru rezolvarea „pragului” între primar și gimnaziu.

În urma unor cercetări s-au constatat o serie de cauze care conduc la inadaptarea școlară a unor copii în clasă a V-a.

Astfel, diferența dintre numărul de ore pe săptămână prevăzute pentru clasa a IV-a și, respectiv, pentru clasa a V-a conduce la o suprasolicitare a unor copii care nu pot face față unui efort intelectual mai îndelungat pe zi. Aici, trebuie amintit faptul că, de câțiva ani, copiii cu cerințe educative speciale au fost obligatoriu integrați în învățământul de masă și au promovat clasele învățământului primar cu un bagaj minim de cunoștințe. Învățătorul a lucrat cu acești elevi ținând seama de potențialul lor intelectual, dar vor face oare profesorii același lucru?!

Încă din clasa a IV-a se observă că, mai ales, în zilele în care în orar sunt prevăzute 5 ore ultima oră este aproape compromisă dacă învățătorul nu-și planifică acțiuni didactice mai atractive, în care se transmit mai puține cunoștințe. În clasa a V-a, numai după 3 luni, elevul este supus la efort, în școală, de 5 - 6 ore pe zi. Pe lângă aceasta, profesorul este nevoit să-și țină ora la fel fie că e prima, fie că e ultima.

Până la terminarea clasei a IV-a, cuvântul doamnei învățătoare este literă de lege atât pentru părinți, cât și pentru copii. Din clasa a V-a, prin fața elevilor se perindă foarte mulți profesori, fiecare cu personalitatea lui, cu exigențele lui, cu pretențiile lui. Astfel, cuvântul capătă pluralități: așa a

spus doamna de istorie, așa a spus doamna de matematică etc. Învățătorii consideră că, în general, profesorii sunt prea distanți față de elevi.

Este cunoscut faptul că învățătorul se apropie atât de mult de elevi, încât ajunge uneori la o dădăceală excesivă. Elevul citește pe fața dascălului dacă răspunsul e bun, execută anumite lucruri numai la semnul acestuia, își corectează răspunsul imediat ce observă că învățătorul nu-i mulțumit, ajungând chiar să scrie corect, să se exprime și să calculeze corect numai în prezența învățătorului. Sigur că această „dădăceală” este necesară un timp, dar, până la sfârșitul clasei a IV-a, elevul trebuie lăsat să se descurce singur, să rezolve sarcini didactice fără ajutorul învățătorului. Primul pas în acest sens este activitatea independentă la lecție. Dacă ore întregi elevii rezolvă aceleași sarcini pe cele de la tablă, oricât le-ar spune învățătorul să lucreze singuri, cel nesigur pe cunoștințe sau cel care nu știe tot de la tablă copiază. Astfel, ei sunt scăpați de sub control. În urma controlului caietelor se poate trage concluzia că elevii lucrează, dar câți lucrează conștient nu se poate ști. De aici se observă că trebuie să ne preocupe ponderea activității independente în fiecare lecție.

În perioada de trecere de la o clasă la alta au loc transformări fizice și psihice specifice vârstei copiilor. Acestea influențează rezultatele activității elevilor și pot spori dificultățile de adaptare atunci când nu sunt luate în considerare de către educatori. Integrarea în clasa a V-a presupune adaptarea la un alt mod de comportare, schimbarea locului cu care ești obișnuit, a prietenilor, a felului de a te purta, implică întotdeauna un efort. Acest efort de adaptare cere un consum de energie nervoasă, consum care se resimte în activitatea elevilor și de care educatorii trebuie să țină seama. Să nu se uite rolul pe care îl are familia. Pe parcursul ciclului primar, familia reprezintă un sprijin direct al copilului, al învățătorului. Odată ajunși în clasa a V-a, se întâmplă ca unele familii să îi abandoneze pe copii de cele mai multe ori datorită nepriceperii de a-i ajuta la lecții.

În ciclul primar rar se întâmplă ca un elev să nu fie întrebat ceva într-o zi. El are totdeauna ceva de povestit acasă în legătură cu participarea sa la lecții. În clasa următoare se adună zile în care elevul nu e solicitat, nu pentru că ar fi o defecțiune de organizare a procesului de predare-învățare, ci pentru că fiecare profesor ascultă pe cine consideră sau pe cine se înscrie, cei timizi sau cei care nu au învățat nefiind solicitați. Cu timpul se formează o atitudine negativă față de învățatură la unii elevi.

În vederea integrării cu succes a elevilor în ciclul gimnazial este necesar un dialog deschis, colegial, sincer între învățător și profesor. Dacă unul dintre el abordează problema din poziția care controlează pe celălalt, eficiența dialogului tinde spre zero și au de pierdut copiii. Dacă învățătorul nu vrea să colaboreze și nu-l interesează gradul de adaptare a elevilor în clasele gimnaziale, dialogul nu poate avea loc.

În același timp, profesorii ar putea desfășura interasistențe la clasa a IV-a, pentru a observa ce este specific în predarea disciplinei la această clasă și ce poate transfera la clasa a V-a pentru ca elevii să treacă mai ușor „pragul” în discuție. Dar, pentru a se verifica dacă au observat corect acest „specific”, ar putea ține câteva lecții la clasa a IV-a și să constate dacă ceea ce au reținut este viabil sau nu.

Astfel, lecțiile desfășurate în ultima clasă a ciclului primar de profesori se vor desfășura în stilul didactic specific gimnaziului și vor permite profesorului să se obișnuiască din timp cu clasa.

Toate cele prezentate au dorit să îndrepte atenția către acest „prag”, să scoată în evidență măsuri posibile pentru micșorarea lui, măsuri care țin de școli, de învățători și profesori.

Concluzia ar fi că profesorii și învățătorii trebuie să realizeze o echipă în cunoașterea individualității elevilor deoarece, după cum spunea Titu Maiorescu, „Într-un petec de grădină arunci sămânța plantei și te interesezi de florile ce ies. Și să rămâi rece la înflorirea sufltească a elevilor tăi?”

Bibliografie:

- „Învățământul primar” nr. 4/1992;
- „Învățământul primar” nr. 4/2004.

Singurul drum spre eternitate... cartea

*Profesor învățământ primar Mihaela VESPAŢ
Şcoala Gimnazială „Alexandru cel Bun” Bacău*

„... cartea e o făgăduință, o bucurie, o călătorie prin suflete, gânduri și frumuseți.” Tudor Arghezi

Nu aş putea spune cu exactitate când am citit prima mea carte, dar îmi amintesc şi acum de fascinaţia cu care priveam cărţile din bibliotecă, copertele lor colorate şi sugestive şi, chiar dacă, atunci când le deschideam, vedeam doar semne fără sens, cât de nerăbdătoare eram să aflu comorile din interior. Îmi aduc aminte cu drag de poveştile mamei pe care le ascultam cu sufletul la gură, captivată de târâmurile în care mă purtau şi personajele lor uimitoare. Mai târziu, când am învăţat să citesc, am fost curioasă să vad dacă ele erau aşa cum mi le spunea mama şi dacă, poate, mai existau şi altele pe care ea uitase să mi le spună.

Privind în urmă, gustul pentru lectură se dobândeşte din fragedă copilărie, cu îndrumarea părinţilor şi, mai târziu a dascălilor, pornind de la cele mai simple întâmplări, basme şi, pe măsură ce creştem, ajungând la intrigi mai complicate, personaje formate, însă din ce în ce mai captivante şi mai pline de sens. Şi așa, încetul cu încetul, învăţăm despre lumea care ne înconjoară, despre viaţă, despre oameni şi noi înşine, căci „nu există cunoaştere înăscută, pentru motivul că nu există copac care să iasă din pământ cu frunze şi fructe.” (Voltaire)

Lectura ne dezvoltă imaginaţia şi creativitatea, trezeşte în noi sentimente diverse şi profunde, ne arată experienţe variate, personaje cu care uneori ne identificăm şi de care ne legăm sufleteşte, crâmpie din vieţi trecute, dar care ne fac să înţelegem cine suntem, de unde ne tragem. Mai mult decât atât, prin lectură, învăţăm să gândim, dobândim curajul de a hotărî ce şi cum vrem să fim, să evoluăm. „Omul nu poate descoperi noi oceane, câtă vreme nu are curajul de a pierde din vedere ţărnul.” (Andre Gide). Însă toate acestea se întâmplă gradual, pe măsură ce mintea noastră fragedă se dezvoltă. Dacă la început suntem capabili doar să memorăm sau să reproducem conţinutul, mai târziu, dascălii noştri ne învaţă cum să îl înţelegem, cum să-l interpretăm şi cum să extragem din el adevăratele învăţăminte, cum să ne formăm convingeri şi concepţii. Datoria îndrumătorilor noştri, a şcolii este de a ne dezvolta gândirea, de a ne ghida şi canaliza eforturile, de a ne trezi curiozitatea, astfel încât să experimentăm şi singuri lumea cărţilor şi să fim capabili să ne selectăm propriile zone de interes. Dascălul este cel care ne lărgeste orizontul cultural, cel care ne poate dezvolta sau spori atracţia spre lumea cărţilor, cel care ne învaţă să gândim singuri, așa cum spune şi Comenius: „A instrui pe tineri cum se cuvine nu constă în a le vârî în cap mulţime de cuvinte, fraze, expresiuni şi opinii din diferiţi autori, ci a le deschide calea cum să priceapă lucrurile.”

Baltasar Gracian spunea: „Frecventarea prietenilor să-ţi fie ca o şcoală şi convorbirea cu ei învăţătură. Fă-ţi din prietenul tău un învăţător şi uneşte prin el foloasele instrucţiei cu plăcerea conversaţiei.” Şi, când mă gândesc la copilărie şi adolescenţă, îmi aduc aminte de lungile conversaţii pe care le aveam cu colegii sau prietenii mei pe marginea unei cărţi, cum ne întreceam în evocarea altor opere cu tipologii sau teme asemănătoare şi cum ne străduiam să găsim o modalitate nouă prin care am fi putut noi, la rândul nostru, să ilustrăm aceaşi idee.

Este adevărat, este vorba de cu totul o altă generaţie, ce nu se mulează pe tendinţele generaţiei secolului XXI. Însă, dacă ne gândim mai bine, acest secol ne oferă şi mai multe posibilităţi de a ne lărgi orizontul cultural. Prin intermediul audiobook-urilor, tinerii din zilele de azi pot asculta cărţile copilăriei noastre, oriunde, oricând, fără constrângeri de spaţiu şi timp. Filmele pe care le putem urmări la televizor sau cinema sunt, de cele mai multe ori, ecranizări ale romanelor clasice sau contemporane, ce pot trezi interesul şi curiozitatea spre opera originală, mult mai completă şi complexă, ilustrată doar parţial în aproximativ două ore de peliculă. Astfel, datoria noastră ca părinţi şi ca dascăli rămâne astăzi de a învăţa la rândul nostru cum să facem uz de progresul tehnologic şi cum să-l folosim în beneficiul unei educaţii cuprinzătoare.

O altă lecţie valoroasă primită de la profesorii mei este că şi cartea are vârstele ei. Pentru fiecare vârstă există cartea potrivită; sunt cărţi al căror farmec îl trăim doar la anumite vârste, sunt cărţi a căror valoare creşte cu timpul, pe măsură ce creştem, ca un vin ce devine mai bun cu fiecare an ce trece. De fiecare dată când citim o carte, sensurile ei capătă profunzimi, căci „o carte este mai mult decât o structură verbală sau o serie de structuri verbale, este un dialog stabilit cu cititorul, este

tonul pe care îl impune cititorului și este imaginea schimbătoare sau durabilă pe care i-o impune memoriei sale.” (Jorge Luis Borges)

Dascălul are astfel dificila misiune de a-l întoarce pe elev la carte, folosind diferite metode, cât mai active, mai antrenante și mai atractive.

Datoria noastră rămâne promovarea unor soluții directe de stimulare a lecturii.

Prin inițierea unor proiecte educaționale trebuie să încercăm să ne optimizăm demersul educativ prin realizarea unor schimburi de idei, de metode, de activități, de materiale didactice în sprijinul dezvoltării sferei motivaționale a elevului.

Bibliografie:

- **BOUCHOT, Henri.** *Le livre. L'illustration - la reliure. Étude historique sommaire*, Paris: Edition Maisson Quantin, [1886]. p 320: fig., il. II 5.617;
- **GAGEA, Adriana; POPESCU, Virgil.** *Contribuții la Istoria Culturii Românești. Cartea și biblioteca: Bibliografie Dan Simionescu*. București: s.n., 1990. p 48, III 29.779;
- **SELEJAN, Ana.** *Carte rară și prețioasă : Catalog*. vol 2 : sec. XVIII Sibiu: Biblioteca „Astra”, 1992, p 242, II 65.339(2).

Modalități de îmbogățire a vocabularului la clasa pregătitoare

Oana-Adina VÎLCU

Școala Gimnazială „Emil Racoviță” Onești

Odată intrat la școală, comunicarea devine pentru copil, nu numai un instrument de exteriorizare a gândurilor, sentimentelor și voinței sale, ci și un mijloc de desfășurare a activității intelectuale, a muncii școlare în general.

Este evident că, pentru aceasta, e nevoie în primul rând ca învățătorul să se ocupe de la început de îmbogățirea vocabularului, activizarea termenilor cunoscuți și neutralizați, precizarea cuvintelor insuficient înțelese etc. și – cu ajutorul cuvintelor – să se treacă la alcătuirea propozițiilor, frazelor, textelor scurte, compunerilor. Pornind de la această premisă am urmărit să îmbogățesc volumul lexical al elevilor de clasă pregătitoare prin: perfecționarea auzului fonematic, îmbogățirea vocabularului concomitent cu însușirea structurii gramaticale.

Pentru perfecționare auzului fonematic și a deprinderii de articulare corectă a consoanelor și a grupurilor de consoane am desfășurat cu elevii frământări de limbă, numărători, versuri scurte și ritmice pe care le-am însoțit cu bătaie din palme, acestea marcând și despărțirea cuvântului în silabe, precum și jocuri – exerciții pentru însușirea corectă a cuvintelor. Acestea au plăcut foarte mult elevilor, jocul fiind activitatea predominantă la această vârstă. Dintre acestea prezint:

- **Jocul sunetelor**(cu predilecție pentru elevii care nu pronunță corect un anumit sunet: $r, s, \dot{s}, t, j, v$). Am folosit imagini cu jetoane, sunetul problemă aflându-se la începutul, mijlocul, sfârșitul cuvântului ce denumește imaginea. De exemplu, le-am prezentat elevilor imagini ce reprezentau: rață, soare, pahar. S-a identificat sunetul, elevii au fost solicitați să exemplifice alte cuvinte în care sunetul r se afla în aceeași poziție.

- **Jocul silabelor** l-am desfășurat pentru perfecționarea capacității de analiză și sinteză fonetică a cuvintelor care conțin două-trei consoane consecutive și încep cu aceeași silabă: de exemplu:

- cas: castană, castravete, castel;
- stra: stradă, straie;
- tra: trapă, trage, trase.

- **Jocul cuvintelor.** Prin acest joc am urmărit dezvoltarea cantitativă și calitativă a vocabularului și gradul de înțelegere al noțiunilor. De exemplu, i-am întrebat pe elevi ce știu despre... (toamnă, frunze, școală etc). Trebuie să menționez un răspuns care m-a impresionat: *Toamna mă inspiră.*

- **Jocul propozițiilor** prin care am exersat și verificat folosirea adecvată a cuvintelor în propoziții. Am cerut elevilor să completeze propozițiile date, utilizând cuvinte potrivite ca sens. De exemplu: Păsările călătoare pleacă..... Școala începe... . În timpul desfășurării activității le-am

cerut să nu se rezume doar la enumerarea elementelor compoziționale, ci să interpreteze imaginile, urmărind să dezvolt independența în vorbire.

Pentru formarea deprinderii de a exprima corect acordul dintre subiect și predicat (am identificat și aici câteva probleme) am utilizat jocul didactic *Răspunde repede și bine* în mai multe variante.

Varianta I (intuitivă). Am folosit imagini care prezentau diferite acțiuni: o fetiță care citește, un băiat care scrie. Elevii au intuit imaginea, după care au fost întrebați: Ce face fetița? Ei au acordat în mod corect predicatul sugerat de acțiune cu persoana prezentată în imagine: Fetița citește. Băiatul scrie. Pentru însușirea formelor corecte ale verbelor la persoana I și persoana a II-a, singular și plural, le-am cerut să spună ce fac ei, ce fac colegii lor: Eu citesc, tu citești, el citește. În felul acesta verbul a fost folosit la cele trei persoane, elevii sesizând în mod direct diferența terminației aceluiași verb, folosit la diferite persoane.

După ce elevii au stăpânit bine acest procedeu, am trecut la varianta a II-a, care constă în enunțarea unor propoziții cuprinzând predicatul acordat în mod corect cu subiectul. La început am enunțat o propoziție eliptică de predicat, de exemplu *Dimineața eu...*. Apoi, folosind metoda asaltului de idei, elevii au fost solicitați să descopere cât mai multe variante de acțiuni: *mă trezesc, mă spăl, mănânc, merg la școală, cânt, mă joc* etc. Complicând varianta, elevilor li s-a cerut să formuleze singuri propoziții. Același predicat este folosit, în continuare, la persoane și numere diferite, deprinzându-i pe elevi cu formele corecte fără a simți că fac un efort de gândire.

Tot pentru formarea deprinderii de a acorda în mod corect subiectul și predicatul am folosit jocuri de tipul: *Găsește cuvântul potrivit*, în care elevii trebuie să găsească cuvintele cu valoare de subiect (acestea pot fi subsantive, pronume), care se acordă cu un predicat dat.

În jocurile în care am urmărit realizarea acordului corect între subiect și predicat, n-am utilizat procedeul înlocuirii unui cuvânt corect cu unul greșit, datorită mării varietăți de forme și terminații verbale, care, consider, că derutează elevii, aceștia însușindu-și formele verbale incorecte.

Sunt convinsă că aceste jocuri sunt utilizate de multe dintre cadrele didactice, cu succes, mai ales atunci când observăm deficiențe la elevii de la clasă. Consider mult mai oportună o corectare din primii ani de școală, dezvoltarea unui auz fonematic și a unui vocabular cât mai bogat, decât scrierea cuvintelor, la clasa pregătitoare.

Bibliografie:

1. Georgescu, Veronica – Rolul jocului didactic în dezvoltarea vocabularului elevilor, Editura Rovimed Publisher, 2014;
2. Suportul de curs – abilitarea curriculară a cadrelor didactice din învățământul primar pentru clasa pregătitoare.

Valențe formative ale metodelor interactive în ciclul primar

Învățător Ileana VÎRLAN

Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău

Pornind de la maxima că „Nimic nu este ușor în această lume și fiecare lucru își are importanța lui”, în misiunea de învățător avem în vedere realizarea eficientă a unei sarcini, cu țință pe metode și tehnici pentru o învățare activă, care să ducă la declanșarea conștiințiozității atât a învățătorului, cât și a elevului.

Activizarea predării-învățării presupune folosirea unor metode, tehnici și procedee care să-l implice pe elev în procesul de învățare urmărindu-se dezvoltarea gândirii, stimularea creativității, dezvoltarea interesului pentru învățare în sensul formării lui ca participant activ la procesul de educație. Astfel, elevul este angajat să înțeleagă lumea în care trăiește și să aplice în diferite situații de viață ceea ce a învățat.

Locul central pe care-l ocupă strategiile de predare-învățare în cadrul tehnologiei didactice este dat de faptul că proiectarea și organizarea lecției se realizează în funcție de decizia strategică a cadrului didactic, corelată cu interesele și dorințele elevilor. Strategiile didactice interactive au un rol esențial și ocupă un loc important în toate cele trei faze ale conceperii și realizării activității didactice.

Predarea – învățarea – evaluarea activității didactice succed și includ toate aceste operații și decizii strategice depinzând în mare măsură de buna lor corelare și deducere reciprocă, precum și de creativitatea cadrelor didactice și de alți factori ce țin de elevi (personalitatea, nivelul de pregătire, motivația). Accentul se pune nu pe CE voi preda elevilor, ci pe CUM voi reuși să-i determin pe elevi să învețe. Putem să afirmăm că strategiile didactice constituie cheia reușitei activității instructiv-educative și elementul ei central.

Strategiile didactice de învățare pot avea la bază stimularea competiției ori promovarea muncii individuale sau pot fi cooperative, elevii lucrând împreună. Dintre ele însă, învățarea prin cooperare trebuie să aibă dominanță în clasă. Numeroase studii demonstrează superioritatea strategiilor didactice bazate pe cooperare față de cele competitive sau individuale în dezvoltarea proceselor cognitive superioare, a abilităților de comunicare, îmbunătățirea motivației, a stimei de sine, în dezvoltarea personalității.

În lecțiile centrate pe elev sunt dominante activitățile individuale și cele organizate în grupuri mici. Pentru crearea unui cadru eficient de învățare este importantă echilibrarea instruirii frontale, individuale și grupale, deoarece fiecare dintre aceste forme de organizare prezintă avantaje și dezavantaje. Când se pune problema organizării activității în grupuri, învățătorilor le este cel mai mult teamă de zgomot, de pierderea controlului asupra clasei și au rețineri din cauza necunoașterii tehnicilor prin care îi pot determina pe elevi să lucreze eficient împreună.

Puncte forte ale activității organizate în grupuri mici:

- dezvoltarea abilităților de comunicare;
- creșterea gradului de implicare în activitate;
- creșterea responsabilității elevului față de propria învățare, dar și față de grup;
- creșterea eficienței învățării;
- dezvoltarea abilităților de cooperare;
- dezvoltarea identității personale;
- schimbarea atitudinii față de mediul educațional.

Organizarea în grupuri mici are și unele **puncte slabe**: slab control asupra cantității și calității învățării, cantitate mică și calitate incertă a cunoștințelor dobândite.

Cu toate că nu s-a ajuns la un consens în ceea ce privește dimensiunile grupurilor, de reținut este faptul că numărul membrilor depinde de mai mulți factori: obiectivele lecției, vârsta elevilor, natura și complexitatea sarcinii, experiența pe care o au să lucreze în grup, materiale, instrumentele și aparatura disponibilă, resursele de timp etc.

Se consideră că numărul optim al membrilor grupului este patru - cinci, deoarece astfel, fiecare are posibilitatea să treacă prin rolurile presupuse de activitatea de grup. Specialiști recomandă ca elevii să se obișnuiască să lucreze în perechi înainte de organizarea activităților în grupuri mici. Deoarece cercetările au relevat faptul că interacțiunile sunt mai frecvente și mai profunde în grupurile eterogene, elevii vor fi amestecați în funcție de nivelul abilităților și al cunoștințelor, de sex sau alte caracteristici, de motivația pentru învățare, de competențele sociale ale elevilor.

Structura timpului este o necesitate. Elevii sunt bine informați dacă se limitează timpul și se respectă strict această limită. Ei învață să lucreze două sau zece minute, iar concluziile sau produsul să fie prezentate într-un minut sau două. Resursele de timp sunt dozate pentru fiecare activitate, se comunică din când în când timpul rămas și activitatea este oprită când timpul alocat desfășurării activității s-a epuizat.

Aprecieră activității în grupuri și a rezultatelor implică exprimarea într-o judecată de valoare și estimarea calității procesului de cooperare și învățare sau a produselor. Verificarea rezultatelor învățării implică o acțiune destul de dificilă, prin care se obține dovada că într-adevăr elevii au dobândit cunoștințele propuse prin obiective. Verificarea necesită utilizarea unui instrument de evaluare (test, chestionar) sau o formă de evaluare complexă (referate, proiecte, portofolii realizate prin cooperare). Feedbackul formativ se oferă imediat după evaluare și permite corectarea erorilor. Pentru a-i sprijini pe elevi să învețe să se autoevalueze am formulat întrebări de tipul: „Unde ai întâmpinat dificultăți?”, „Unde ai învățat mai bine, unde mai puțin bine?”, „Care sunt punctele voastre slabe, dar cele forte?”.

Câștigul copiilor care lucrează în cooperare cu colegii lor, se manifestă în faptul că:

- interrelațiile dezvoltă capacități sociale de comunicare și de adaptare la regulile grupului;

- succesele înregistrate în soluționarea colectivă a problemelor sunt mai mari;
- sunt stimulate gândirea critică și creativă;
- dezvoltă încrederea în forțele proprii;
- promovează o atitudine pozitivă, respectul reciproc și toleranța;
- motivează participarea activă și implicarea în sarcina colectivă.

Cooperarea asigură o relație deschisă între parteneri, dezvoltă atitudini și comportamente bazate pe încredere, favorizând formarea atitudinii pozitive față de învățare și față de școală. Lucrul în echipă acoperă neajunsurile învățării individualizate, acordând o dimensiune considerabilă dimensiunii sociale, prin desfășurarea proceselor interpersonale.

Munca în echipă are efecte semnificative asupra personalității elevilor, prezența partenerilor de interacțiune constituind un stimulente intelectual și un declanșator de opinii și informații. Soluțiile emise pot suferi în cadrul grupului îmbunătățiri și ajustări, analiza critică dezvoltând capacitatea de autoevaluare ale participanților. La acest fapt se adaugă și calitatea mai bună a răspunsurilor, instalarea unui climat motivant de lucru, caracterizat printr-o tensiune crescută pentru finalizarea sarcinii.

Învățarea prin cooperare valorizează schimburile intelectuale și verbale și mizează pe o logică a învățării care ține cont de opiniile celorlalți. Lecția rămâne procesul de creație prin care învățătorul modelează personalități originale, creative. Pentru aceasta este necesară crearea unei atmosfere permissive participării afective a elevilor la procesul învățării, atmosferă care să încurajeze comunicarea, conclucrarea, consultarea, formularea de întrebări de către elevi, care să-i elibereze de o anumită stare tensionată, de teamă chiar. În munca mea la clasă am urmărit în permanență să-i încurajez pe elevii mei să gândească critic, să comunice sincer, să-și apere opinia cu argumente, le-am acordat încredere și respect.

Bibliografie selectivă:

1. Ionescu, Miron, Radu Ioan (coordonatori) - „Didactica modernă”;
2. Oprea, Crenguța-Lăcrămioara - „Strategii didactice interactive”.

Profesia de „grădinar de suflete”

*Profesor învățământ primar Cristina VRANCIU
Școala Gimnazială Nr. 10 Bacău*

Școala, instituția responsabilă și răspunzătoare de educația tinerei generații este, ca și societatea în totalitatea sa, într-o continuă schimbare. Și asta pentru că subiecții care participă direct la procesul educațional fac parte din societate. Ei sunt componenta „vizibilă”, prezentă în tabele, grafice, statistici și alte date. Dar în spatele lor se află părinții. Și dincolo de ei găsim un șir lung de factori care ne influențează și ne condiționează în acțiunile noastre: piața muncii, mass-media, costurile, cerințele, modelele de viață prezentate. Un labirint greu de descifrat, care zilnic ne marchează și construiește caractere.

Tindem să analizăm părțile din puzzle separat, caracterizând doar finalitățile, rezultatele, fără să pătrundem mai adânc în esența problemei. E mult mai ușor să critici EFECTUL decât să cercetezi CAUZA. Numărăm câți copii au trecut examenul de capacitate sau de bacalaureat, calculăm procente, facem statistici, grafice, implementăm sisteme „big brother” pentru a preveni abaterile și iar ne plângem de rata scăzută de promovabilitate.

Cel mai ușor e să facem comparații. „Înainte.....” e un cuvânt des uzitat, ceea ce urmează lui fiind de puține ori o descriere care să avantajeze generația actuală. Da, copiii din ziua de azi sunt descriși ca fiind dezghețați, spontani, volubili, cu personalitate puternică, care de multe ori te uimesc cu replici luate din cine știe ce desen animat sau film pentru adolescenți vizionat de la vârste foarte mici. Dar de multe ori sunt prezentați ca având un deficit de atenție tot mai mare de la o generație la alta, probleme de comportament și atitudine, abilități kinestezice tot mai scăzute (realizarea unei funde la pantof poate fi o problemă dificil de rezolvat la vârste din ce în ce mai mari) și cu carențe pe partea de socializare și empatizare.

Privind mai în adâncul problemei descoperim în spatele acestor tipologii povești foarte asemănătoare între ele. Unul dintre părinți sau ambii plecați la muncă în străinătate, părinți divorțați

, părinți sufocați de un serviciu care îi privează de posibilitatea petrecerii timpului cu copiii, probleme financiare sau, din contră, la polul opus, posibilități financiare traduse în satisfacerea fiecărui moft al copilului, de multe ori achizițiile în plan material compensând lipsa apropierii afective și absența părintelui în viața copilului.

Dacă începem să le analizăm separat, găsim și explicații. Deficitul de atenție? Simplu. Petrecerea timpului îndelungat în fața aparaturii electronice de orice fel: televizor, laptop, tabletă, telefon, duce în timp la modificări în structura creierului. Acesta nu mai răspunde la stimuli slabi, cum ar fi o voce caldă sau explicațiile cadrului didactic neînsoțite de lumini, schimbări de culoare și variații de volum. Creierul devine dependent de stimuli puternici la care să reacționeze. Și reprezentările, implicit și imaginația, au de suferit. Citirea unei cărți permitea formarea unor imagini vizuale, un televizor plasează în subconștient informații de-a valma, pe care creierul copilului nu e capabil să le filtreze.

Televizorul, pe lângă efectele nocive pe care le are, este o sursă inepuizabilă de informații și, mai ales, de modele. De la el te informezi vizavi de ce e la modă, afli ultimele știri în materie de accidente, violuri, omoruri, ți se oferă pe tavă istorii care îți arată ce înseamnă să ai succes în România, ți se oferă modele demne de urmat și te delectezi urmărind emisiuni pline de substanță sau telenovele la care, alături de copil, poți suspina empatizând cu personajul aflat în suferință.

Timpul petrecut în fața blocului, în care se dezvoltau abilități care să ajute copilul să ia decizii, să se descurce, să socializeze s-a micșorat foarte mult. A apărut generația copiilor care nu mai știu să se joace, care preferă să stea în casă. Explicația este simplă și în acest caz. „Nu mai poți să-i lași singuri în fața blocului că nu știi ce se poate întâmpla, la câte auzi.” Așa că părinții sau buncii se transformă de cele mai multe ori în supraveghetori, care monitorizează joaca copilului, gata oricând să dea un sfat, să vină cu o interdicție din dorința de a-i proteja integritatea corporală și la fel de pregătiți să intervină de câte ori un șiret s-a desfăcut sau un fular nu mai stă cum trebuie.

Aniversările nu mai au loc acasă, în familie, ci în centre cu animatori care să-i spună copilului în fiecare minut ce să facă, când să bată din palme, când să sară, când să danseze. Cu cât timpul copilului e mai organizat, cu atât angajatul și-a făcut mai bine datoria și a motivat investiția financiară pe care părinții au făcut-o. De pe la 8 - 9 ani și spațiile special amenajate devin învechite, iar zilele de naștere se mută la mall, unde copiii petrec de minune vizionând un film 3D.

Din dorința de a performa sau de a îndepli un vis pe care părintele nu și l-a putut satisface în copilărie sau pentru „a-i umple timpul”, copiii sunt înscriși la nenumărate cursuri care să-i transforme în actori, cântăreți, dansatori. Din fericire, în acest context sunt și multe situații în care copilul alege activitatea extrașcolară pentru că îi place LUI și acest lucru are valențe pozitive. Dar se întâmplă, la fel de des, ca participarea la curs a copilului să fie determinată de un vis neîmplinit al părintelui care „și-a dorit toată viața să facă dansuri, dar părinții n-au avut posibilitatea, așa că mi-am înscris copilul nerealizând că de fapt încearcă o rezolvare a propriei frustrări prin intermediul altcuiva, care poate are alte înclinații sau dorințe.

Copilul ajunge la școală obosit, suprasolicitat, cu deficit pe perioada dedicată mișcării fizice, cu creierul plin de informații nefolositoare, căutând stimuli puternici care să-i trezească interesul, plictisit de informații băgate cu forța care pentru el sunt neinteresante în comparație cu ultimul joc de pe telefon.

Mă opresc aici.

Este, cred, cea mai mare introducere realizată de mine vreodată. S-ar putea să fie mai mare decât cuprinsul, ceea ce ar răsturna puțin structura unei compoziții. Ce legătură au aniversările, televizorul, timpul alocat jucatului în fața blocului cu profesia de învățător? Răspunsul e ușor de intuit. AU O EXTREM DE MARE LEGĂTURĂ. Pentru să subiectul principal în jurul căruia gravitează dascălul este copilul format în această nouă încrengătură de factori.

De ce „grădinar de suflete” și nu „grădinar de minți”? Pentru că, se știe, un cadru didactic are ca principală atribuție transmiterea de informații. Dacă se poate, cât mai multe, pentru a-și demonstra și el, la rândul lui, asemenea angajatului de la spațiul de joacă, competența, pentru a-și satisface egoul și pentru a consolida statul de „dascăl bun”. Competență tradusă de multe ori în medalii, diplome, rezultate la concursuri. Nu e nimic rău în asta. Din contră. Valorizarea aptitudinilor copilului, valorificarea potențialului acestuia nu fac decât să-l ajute să se dezvolte, să poată alege în viitor dintr-o plajă de opțiuni și nu poate fi decât benefic pentru acesta.

Dar din punctul meu de vedere nu e suficient. Grădinarul trebuie să sape mai adânc. Nu trebuie să se preocupe doar de culoarea florii, de petalele ei, de parfumul pe care îl emană. Trebuie să își concentreze atenția pe rădăcini, pe solul în care crește floarea, pe modul în care aceasta își pregătește minuțios „hrana” și mai ales pe „soiul” care se va dezvolta din sămânța plantată. Dacă reușești să faci dintr-un copil un performer, plin de medalii și diplome, dar închis în el și în universul lui sau, la polul opus, o persoană cu o stimă de sine extrem de crescută care îi privește cu superioritate pe ceilalți și e primul dispus să discrediteze pe altul care ar atenta la laurii lui, oricând pregătit cu o ironie mai fin sau mai grosolan construită pentru cei „inferiori”, vom obține doar o plantă carnivoră atragătoare, dar plină de otravă. Din ce în ce se vorbește și în România tot mai mult de „bullying”, mai ales în rândul adolescenților. Ceea ce filmele americane cu adolescenți prezentau de mulți ani, acele frații populate de personaje frivole și malefice în antiteză cu „tocilarii” evitați de toți ceilalți și prezentați ca niște ciudați, începe să prindă contur și la noi în multe licee.

Care ar fi soluția? Cum pot fi contracarate și vindecate toate acestea? Remediul e complex dar ingredientul principal e DRAGOSTEA. De un suflet nu te poți îngriji decât cu dragoste. Ce trebuie să îi cultivi mlădiei apărute în grădina ta?

Dragoste față de propria persoană. Să te iubești e o sintagmă nou apărută și privită cu destul scepticism, deseori confundată cu narcisismul. Dar dacă nu te iubești pe tine, dacă nu ești mulțumit de ceea ce ești, cum poți proiecta iubire în jurul tău?

Dragoste față de colegi, părinți, bunici, frați, surori, de ce nu, față de doamna învățătoare. Dar lista nu se oprește aici. Dragoste față de un copac, față de o insectă, față de un animal, față de tot ce îți oferă această planetă ca tu să fii fericit.

Dragoste față de școală, față de rostul ei, față de ce înseamnă ea pentru dezvoltarea ta ca om. Și înțelegerea faptului că școala nu se află doar între niște pereți. Școală e tot ce întâlnești pe cărarea vieții tale și din care înveți ceva și crești ca OM.

Dragoste față de viață și ce îți oferă ea. Dragoste față de oameni de la care înveți sau cărora le oferi lecții din care să extragă ei învățăminte.

Regula de aur „Poartă-te cu alții așa cum ți-ai dori să se poarte ei cu tine și nu păstra mânie pe cei ce nu au învățat încă asta.” vine în completare, împreună cu iertarea.

Pentru mine, realizarea unui climat plin de iubire, pace, prietenie, ajutor reciproc valorează la ora actuală mai mult decât orice diplomă, la orice concurs. CÂND un elev intră în clasă plângând că a întârziat, nu pentru că va fi certat, ci pentru că îi place la școală și știe că poate a pierdut ceva important și jumătate de clasă se ridică din bancă și merge să-l liniștească, CÂND sloganul clasei cu care începem ziua, „Suntem ca o familie fericită. Învățăm, ne și distrăm. Ne iubim, ne ajutăm, ne respectăm, ne acceptăm.”, este spus cu toată inima în fiecare zi fără să te mai pună cineva să-l spui, ci pentru că l-ai interiorizat și îl simți în ființa ta, CÂND cei care au obținut calificativul E sau un punctaj mare la un test sau la un concurs sunt ovaționați de întreaga clasă, CÂND un copil de S ia un B sau chiar un FB și toți colegii se ridică în picioare și îl aplaudă, iar câțiva merg să-l îmbrățișeze, CÂND un elev e bolnav și toți îi pregătesc în ziua în care se întoarce baloane, banner cu „Bine ai venit”, inimi uriașe desenate cu mâinile lor și ursuleți de pluș, CÂND...

Aici lista poate continua cu multe, multe exemple. Fiecare dascăl le știe pe ale lui. Sufletul fiecăruia e plin de amintiri care sfidează timpul și spațiul. Cu asta ne hrănim, de fapt.

Și când trăiești toate acestea, când plângi și râzi alături de elevii tăi, când inima primește de la ei bucați din inimile lor în locul celor pe care tu le-ai oferit din a ta, atunci simți cu adevărat că ești un GRĂDINAR DE SUFLETE și îi mulțumești lui Dumnezeu că ți-a încredințat această misiune importantă. Și mai uzi puțin o plantă care tocmai a apărut în grădina ta. Oare ce va ieși din această mlădiță? Răbdare, grădinare, răbdare, și într-o zi vei afla.

Cărțile copilăriei și dragostea pentru citit

*Profesor învățământ primar Costina-Iuliana ZAHARIA
Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău*

În urmă cu sute de ani, Miron Costin spunea: „că nu iaște mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă decât cetitul cărților”, realizând o caracterizare metaforică atât de izbită la lecturii în viața omului.

Lectura este un instrument care dezvoltă posibilitățile de comunicare între oameni, făcându-se eoul capacităților de gândire și limbaj; un instrument dintre cele mai prețioase ale activității intelectuale și de petrecere minunată a timpului liber; de cantitatea și calitatea lecturii depinzând armonizarea personalității umane. Importanța lecturii constă în faptul că ea contribuie la îmbogățirea și dezvoltarea cunoștințelor elevilor, la formarea gustului pentru citire independentă, la dezvoltarea vocabularului elevilor, la formarea unei atitudini pozitive.

Perioada de formare a gustului pentru lectură coincide cu cea în care se pun bazele citirii, clasele I-IV. De aceea, învățătorul trebuie să aplice și să cunoască modalitățile cele mai eficiente de formare a gustului pentru lectură, încă din clasa I. Importanța lecturii la vârsta mică școlară constituie frecvent subiectul discuțiilor, dezbaterilor din cadrul educațional. Toată lumea caută soluții pentru a readuce entuziasmul și bucuria lecturii în viața copiilor. Doar că nu e o sarcină foarte simplă având în vedere fascinația exercitată de gadgeturile tot mai sofisticate și la prețuri tot mai accesibile.

Lucrând cu școlarii mici, am tratat întotdeauna ca o prioritate cultivarea plăcerii de a citi. Am evitat să-i privesc pe copii acuzator din cauză că preferau jocurile pe calculator în locul lecturii. M-am întrebat: dacă noi am fi avut pe vremea când eram copii acces la tehnologia de azi, oare ar fi reușit părinții sau profesorii noștri să ne atragă în lumea cărților? Nu știu... mă tem că nu am fi fost cu nimic mai „buni”. De ce să faci efortul de a citi și de a-ți imagina ceea ce citești, când ai la îndemână atâtea acțiune, imagine și culoare, toate gata prelucrate? Este absolut previzibil ce va alege copilul... dacă nu intervine nimeni și nimic în alegerea lui. Așadar, problema nu este la copii. Noi, adulții le-am pus în mână tehnologia încă de pe vremea când abia învățau să umble, iar acum ne plângem și îi acuzăm că au devenit dependenți de ea. Nu o dată mi s-a întâmplat să aud părinți care afirmă că dacă îi dă tableta, copilul stă toată ziua cuminte de nu-i mai aude gura și astfel el, părintele, își poate vedea liniștit de toate treburile, fără a mai fi nevoit să-i acorde atenție. Alții considerau un mare motiv de laudă faptul că, la nici doi ani, copilul manevrează tableta și smartphone-ul ca unul mare.

În virtutea celor enunțate anterior, aș îndrăzni să afirm faptul că ei, copiii, sunt, de fapt, niște victime și nicidecum vinovați. Nu aș vrea să se înțeleagă cumva că sunt împotriva utilizării de către copii a tehnologiei. Aceasta este epoca în care trăiesc și trebuie să se adapteze și să se integreze, dar trebuie găsită măsura corectă, iar atunci când ne vine să-i acuzăm că nu acordă atenție cărților, v-aș propune să ne gândim la ce am făcut noi în acest sens. Câte povești le-am citit seara, înainte de culcare? De câte ori am mers cu copilul la bibliotecă, librărie sau pe mai modernul internet pentru a-i comanda cărți atractive și potrivite vârstei? De câte ori printre dulciurile și jucăriile pe care i le-am cumpărat se afla, pe fundul sacoșei, și o cârtică? Câte cărți cuprinde biblioteca de acasă? Și, nu în ultimul rând, de câte ori „ne-a prins” citind o carte? Fie că ne place, fie că nu, copiii sunt oglinda părinților și a societății în care trăiesc. Am convingerea faptului că sămânța dragostei de carte se sădește în familie și la vârste foarte fragede. Mai târziu, la grădiniță și școală se creează condițiile ca acea sămânță să crească și să se dezvolte. Dacă acest demers nu pornește din familie, șansele ca un copil să devină lector pasionat sunt extrem de mici. Nu inexistente, fiindcă am întâlnit în activitatea mea și excepții, dar foarte rare și nu mă refer aici la cititul din obligație, ci la plăcerea de a citi.

Cu toate că trăiesc cu această convingere pe care mi-au format-o anii de experiență la catedră, nu pot să nu lupt, cu armele mele și să nu sper la o schimbare. Unul dintre demersurile mele în acest sens a fost înscrierea copiilor, încă de la începutul clasei a III-a în Clubul de lectură al Editurii Arthur. De atunci, citim împreună cel puțin o carte în fiecare lună, apoi, în întâlniri după orele de curs, completăm jurnalele de lectură, discutăm diferite aspecte legate de carte, re trăim emoțiile personajelor, ne străduim să descifrăm motivele ascunse din spatele unor acțiuni sau decizii, găsim circumstanțe atenuante personajelor negative sau nod în papură celor pozitive, desprindem învățături.

Am constatat, în timp, că una dintre cele mai eficiente și îndrăgite activități desfășurate cu copiii este dramatizarea, jucarea unor scene din cărțile îndrăgite.

Îndrumarea lecturii suplimentare a elevilor presupune, pe lângă recomandări de titluri și autori, o evaluare cantitativă și calitativă corespunzătoare. Aceasta oferă posibilitatea de a examina cu discernământ ce citesc și cum citesc elevii, de a lua decizii corecte în îndrumarea lecturii. Controlul lecturii elevilor trebuie să fie o activitate permanentă a învățătoarei spre a preveni comoditatea, efectuarea de lecturi facile, superficialitatea, neglijarea cărților. În recomandarea textelor pentru lectură am în vedere sprijinul acestora pentru realizarea obiectivelor școlare, posibilitatea elevilor de a face corelații, de a achiziționa informații prin efort propriu, de a avea cât mai multă autonomie intelectuală.

Pentru a forma buni cititori de cărți și pentru a cultiva gustul pentru lectură, colaborez cu părinții elevilor spre a-i avea în ajutor pentru îndrumarea lecturii suplimentare a celor mici; mediul familial poate stimula elevii în lecturarea cărților specifice vârstei lor. Același rol important îl are biblioteca din cadrul școlii. Elevii trebuie să fie învățați cum să împrumute cărți de la biblioteca școlii, cum să le păstreze în timpul când le citesc.

Formarea unor cititori pasionați este un câștig fundamental pentru elevi, făcându-i capabili să descopere, prin efort propriu, „un imens tezaur de informație, de experiențe umane, de modele morale, de emoții și sentimente.”

Lectura suplimentară a elevilor reprezintă o formă esențială de ajutorare a întregului proces de învățământ, iar „arta de a citi” devine o necesitate de suflet.

Bibliografie:

oSilvia Nuță, Metodica predării limbii române în clasele primare, Ed. Aramis, București, 2000;

oEugenia Șincan, Îndrumător pentru învățători, părinți și copii, Ed. Gh. Alexandrescu, Craiova, 1993.